מעריב

יום ו' י"ז אלול תשל"ג 14.9.73 גליון 8874 שנה כ"ה

80 אג'

המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל

העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV

בן־אהרון החליט להודיע ביום א' על התפטרותו „לפני סוף הקדנציה"

אמר למשלחות שבאו לשדלו, שהוא רואה את התוצאות כ„כשלון אישי" ✶ מאשים את ראשי מפלגת העבודה בהצרת צעדיו ✶ אם ימשיך — ידרוש סמכויות מלאות

מאת ישעיהו אביעם

מזכיל ההסתדרות מר יצחק בן־אהרון, יודיע כנראה ביום א', בישיבת הועדה המרכזת של ההסתדרות, על החלטתו להתפטר מתפקידו ולא להמשיך בו עד תום הקדנציה, כלומר: עד לאחר הועידה הי"ב, בדצמבר השנה, אשר צריכה לבחור את מזכירות ההסתדרות החדשה.

(ראה גם עמוד 3)

מאז שלשום — כאשר נודע על כוונתו של בן־אהרון להתפטר — פוקדים ראשי הקיבוץ המאוחד ואנשי אחדות העבודה לשעבר, את ביתו ומשדלים אותו שלא יעשה שום צעד שיתפרש ככשלונו האישי.

משלחת גדולה של פעילי אחדות העבודה לשעבר (נציגי קבוצות עבודה ופעילי סניפים והוועד הפועל) ביקרה אתמול בקיבוץ גבעת חיים.

אנשי המשלחת ביקשו לשמוע מבן־אהרן מה הצעדים שהוא עומד לנקוט ואם ימשיך לא רק בתפקידו עד סוף הקדנציה, אלא גם יקבל על עצמו לכהן כמזכיל הבא.

„כשלון אישי"

בשיחה זו אמר בן־אהרן, כי אחרי שירד כחו של המערך ב־?, הוא רואה בכך כשלון אישי והוא מקבל על עצמו את מלוא האחריות להפסד זה, בהיותו כמנהיג ההסתדרות בארבע השנים האחרונות ואחראי למדיניותה. כמנהיג,

(סוף בעמ' 2, טורים 1, 2)

בביירות מנבאים לפעולת־נקם סורית: „דמשק תבקש ממצרים פעולה בסואץ"

קאהיר: „תוקפנות ישראלית יזומה" ✶ „פגיעה קשה ביוקרתו של נשיא סוריה אסד"

מאת גדעון בורקוק, סופר „דיילי טלגראף" בביירות

בביירות אין צופים עתה פעולת־גמול סורית בלעשר על הקרב האווירי אתמול, שבו הופלו 13 מטוסי „מיג 21" סוריים — אולם יתכן שתהיה פעולה במסיבה ברמת הגולן, תוך המעלה להזיז סורי על מצרים לעשות כך גם בתעלת סואץ.

כמעט אין ספק, שתהיה פעילות מוגברת של המחבלים, כיון שהפלשתינים הצעירים הקנאים, רואים עתה סיבה חדשה לנהל את המלחמה באותם תחומים שבהם הם משתפים בעצמם ובפעילותם לאיביהם.

התגובה בקאהיר

עודד גרנות, סופר „מעריב" לענינים ערביים מוסר:

„האפשרות כי ישראל שואפת לחידוש הקרבות נלקחה על־ידינו בחשבון", כתב הבוקר „אל־אהראם" הקאהירי, בתגובה על הקרב האווירי — „שהרי רק אתמול הכריזה הגב' מאיר, כי ישראל תמשיך לחטוף ולירות במטוסים ערביים, אם ישרת הדבר את אינטרסיה".

„אין צורך לומר, כי הפעולה הישראלית אתמול היתה פעולה של תוקפנות בוגדנית יזומה, שנועדה להתיש את עצבינו, שעה שמצרים פועלת לליכוד כל הכוחות הערביים לקראת המערכה בישראל" — מוסיף העתון.

הרינה במעגלי קאהיר מרגיש את התיאום ושיתוף הפעולה בין מפקדות הצבא הסורי והצבא המצרי, אתמול במהלך קרבות האויר.

כל עתוני מצרים מצביעים, שפעולת מטוסי חיל האוויר הישראלי בוצעה כדי להכשיל התייאותה של „החזית המזרחית". „ישראל, כותב אחד העתונים, העריכה כי לא יתכן שהחזית תוקם מחדש, אבל פיסגת קאהיר הוכיחה, כי מצרים מסוגלת להביא לליכוד הכוחות הערביים".

סוכנות הידיעות הסורית מסרה אמש בשעה מאוחרת, כי מטוסי הקרב הישראליים עברו בתחומי האוויר של לבנון ב־16 כבצים, חדרו למרחב של סוריה „כדי לבצע משימה תוקפנית" ואולצו לנוס לכיוון הים על־ידי מטוסי הקרב הסוריים, שהתנקו לקראתם.

פגיעה ביוקרת אסד

משקיפים בישראל ציינו הבוקר כי הפלתם של 13 מטוסים סוריים מהווה פגיעה חמורה ביוקרתו של נשיא סוריה, חאפז אל־אסד, אשר התחיל את הקריירה שלו כמפקד חיל האוויר הסורי.

על פי אותה הערכה עלול הדבר להחריף את הקשיים הפנימיים של משטר אסד, במיוחד בעקבות הידיעות על נסיעתו קשר נגד משטרו. לפיכך אין מתייאשים מכלל אפשרות כי הסורים יבקשו לנקום על הפלת 13 מטוסיהם.

אנשי מיליציה חמושים בסאנטיאגו, בירת צ'ילה, מוציאים מבית העירית שני צלפים שהמשיכו להתנגד למפלי שלטון איינדה.

רוב הטייסים הסוריים שהשתתפו בקרבות האוויר אתמול — נהרגו

טייסים אחדים הפילו כ"א 2 „מיג 21" ✶ הטייס בשבי: אחמד חדר אל־חסן

מאת יעקב ארז, סופר הצבאי של „מעריב"

רוב הטייסים הסוריים שהופלו אתמול בקרבות האוויר — נהרגו. מדיווחי הטייסים הישראליים מתברר, כי מטוסים סוריים רבים התפוצצו באוויר בפגיעת טילי אוויר־אוויר ומאש תותחי המטוסים הישראליים.

נראה, כי מלבד הטייס הסורי, שחולץ על־ידי המסוק הישראלי, ושנים או שלשה טייסים סוריים שצנחו בלבנון — נהרגו כל הטייסים הסוריים האחרים.

במרחב הימי, שמעליו התחולל הקרב האווירי, נערכו סריקות יסודיות על־ידי מסוקים של חיל־האוויר, מלבד הטייס הסורי שחולץ, לא נראו שם טייסים נוספים.

שמו של הטייס הסורי, שנשבה אתמול על־ידי מסוק של חיל האוויר [illegible] הוא אחמד חדר אל־חסן. הטייס [illegible] הוא בן 25. נמסר כי [illegible] אתמול העבירה הודעה למטה הצלב האדום על הימצאו של הטייס הסורי בשבי ישראל.

גורמים מוסמכים אמרו הבוקר, כי הקרב האווירי מדגיש לפני הסורים, עד כמה נחותה רמתם המבצעית של טייסיהם. חוששים, כי המתיחות בין ישראל לסוריה תגבר בעקבות המפלה הכבדה שספג אתמול חיל־האוויר הסורי. בעבר ניסו הסורים להגיב בפעולות תגמול אוויריות או קרקעיות, משספגו מפלות כבדות, וזאת כדי להציל את יוקרתם.

בקרבות האוויר [illegible] כל אחד שני מטוסי „מיג 21".

רביעית המטוסים הסוריים, שנפגעה בשלב השני של הקרב שהתחולל סמוך לשעה 3.15 אחר הצהרים, התכוונה, כנראה, לאתר את הטייס הסורי שצנח לים בקרבת הטייס הישראלי. מטוסים אלה קרבו לאיזור, שבו התחולל קודם לכן הקרב, והופלו על־ידי רביעית של מטוסי „מנטום" ישראליים.

הבוקר נמסר, שלאחר כי הפסקת האש ברמת הגולן שורר שקט ואין סימנים, המעידים על המתיחות בצידו הסורי של הגבול.

בעת הקרבות האוויריים דיווח שר הבטחון לראש הממשלה פרטים על מהלכן והתפתחויות באוויר.

בלשכת שר הבטחון הוכנו 13 בקבוקי ויסקי, שיוענקו לטייסים שהפילו את 13 מטוסי „מיג 21" של חיל האוויר הסורי.

[illegible] הטייס סיפר, כי החזיק מעמד בסירת הגומי הקטנה על פני הגלים ושמר את מנת המזון המיוחדות שהיה מצויד בהם, למקרה פן ידווה ולהנצל.

איזור טרטוס, שממערב לו התלקח אתמול הקרב האווירי, הוא אזור בעל חשיבות אסטרטגית גדולה בסוריה. במקום זה הושלם בשנים האחרונות נמל חדש, שנבנה בסיוע רוסיה, המשמש כנמל נפט סורי וכן כנמל צבאי.

בסביבת טרטוס ומצפונה בסביבות לאטקיה, מצויים מתקני ציוד גדולים, שבהם מאחסנים הסורים ציוד צבאי סובייטי, שהגיע אליהם בים.

הסורים עשו באחרונה מאמץ מיוחד לבניית מערכי טילי קרקע־אוויר [illegible].

כת־הקצונה בצ'ילה מכחישה שמתנהלים קרבות עם מורדים

שולטת שליטה גמורה ברחבי המדינה ✶ העוצר בסנטייגו הופסק ל־6 שעות ✶ קובה פנתה למועצת הבטחון ✶ בראזיל הכירה במשטר החדש

גרסאות סותרות נשמעות עתה על המצב בצ'ילה. בבוקר, שלושה מאנשי איינדה, הנמצאים בבואנוס־איירס, טוענים כי גנרל קארלוס פראטס, מפקד הצבא ושר ההגנה בממשלת איינדה, מתקרב לסאנטיאגו מדרום בראש הקורפוס השני של הצבא וכוח של פועלים, הודיע בסאנטיאגו שר־החוץ בממשלת כת הקצונה, גנראל איסמעל הוארטה, כי השלטון החדש שולט שליטה גמורה בכל המדינה.

את הידיעה כי היחידות של גנרל פראטס עולות צפונה מפונטה ארנאס, בקצה הדרומי של צ'ילה, מסרו במסיבת עתונאים בבואנוס איירס מר הורזיה אראמה, מי שהיה שר המכרות בממשלת איינדה, מנהיג הפועלים אוקטאוויו גונזאלס, ושגריר צ'ילה לשעבר בקובה ח. חגה. הם הוסיפו כי אין זו ההתנגדות היחידה, ויש קרבות במרבור סאנטיאגו ובמכרה הנחושת צ'וקיקאמאטה. זהו מכרה הנחושת הפתוח הגדול שבעולם, והוא נמצא בקרבת גבול בוליביה, מצפון לסאנטיאגו. כן אמרו שיש מעט גדול של תומכי איינדה באיזור קונספסיון, כ־550 קים מדרום לסאנטיאגו.

אולם ידיעות ממקורות עתונאים בפונטארנאס — 2250 קים מדרום לסאנטיאגו — אומרות כי יחידות הצבא באיזור ממשיכות בתפקידיהן הנורמאליים, ומפקד הקורפוס החמישי גנראל מנואל טורס דה לה קרוס, הודיע כי בכל מחוז הדרום שורר שקט.

גם מקורות דיפלומאטיים בבואנוס איירס, אמרו, כי קשה להעלות על הדעת, שגנראל פראטס התייצב בראש תנועה של התנגדות להביא צבאות.

אתמול ביטל השלטון החדש את העוצר המוחלט בסאנטיאגו למשך שש שעות וחצי, כדי [illegible]

(סוף בעמ' 2, טורים 3, 4)

צרפת סיפקה ללוב טילי קרקע־אוויר „קרוטאל"

מאת שמואל שגב, סופר „מעריב" בוואשינגטון

צרפת סיפקה באחרונה כמות מסויימת של טילי קרקע־אוויר מדגם „קרוטאל" לחיל־האוויר הלובי.

העתון „וואשינגטון פוסט" מוסר הבוקר, — ממקורות ביון אמריקניים, — כי לפי שעה ישנן בלוב שלוש סוללות טילים מבצעיות, בקרוב יסופקו ללוב כמויות נוספות. העתון אומר, כי האספקה מכוונת להגן על נמלי התעופה הלוביים מהתקפה אפשרית של חיל־האוויר הישראלי, הלובים חוששים שבהתקפת־פתע ישראלית ישמדו 60 מטוסי „המיראז'" שקיבלו עד כה מצרפת, על כן נקטו הלובים עד כה בשני צעדים: קיבלו סוללות טילי קרקע־אוויר „S.A.2" ממצרים וכן העבירו כמות של מטוסי „מיראז'" לשדות תעופה מצריים. עתה הם מקבלים, בעזרתה של צרפת, מערך אנטי־אווירי חדש.

בעייה זו שימשה נושא לדיון בין מפקד חיל־האוויר הצרפתי, שביקר לא מכבר בוואשינגטון, לבין שר ההגנה האמריקני. נמסר, כי ארה"ב עומדת לרכוש בצרפת טילי „קרוטאל" אולם כדי שהנתונים לא יהיו זהים לאלה של לוב, יוכנסו בטילים שיסופקו לארה"ב שינויים מסויימים.

לגליון יום ששי הבא של **מעריב**

יצורף שי לקורא

לקראת ראש השנה

לוח שנה מפואר

מודפס בצבעים מרהיבים

מוגש לקוראי **מעריב** ע"י

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

ביה"מ לערעורים בארה"ב קורא לפשרה בפרשת סרטי ההקלטה

בית המשפט לערעורים של ארה"ב קרא אתמול במפתיע לבית הלבן ולתובע המיוחד בפרשת ווטרגייט ליישב את הסכסוך בענין סרטי ההקלטה של הנשיא מחוץ לבית המשפט.

בתזכיר שהוכן על ידי בית המשפט נאמר, כי הוא היה מעדיף לא להחליט בשאלה אם על מר ניכסון למסור את ההקלטות שנעשו בחשאי של שיחות שהתנהלו בבית הלבן.

בית המשפט קרא למר ניכסון ולתובע המיוחד, ארצ'יבאלד קוקס, להיפגש ולנסות להגיע לפשרה מחוץ לבית המשפט.

השופטים ציינו, כי השופט המחוזי, ג'ון סיריקה ציוה בהחלטתו מן ה־29 באוגוסט על הנשיא ניכסון למסור את סרטי ההקלטה לידי השופט לשם בדיקה פרטית. השופט סיריקה התכוון למסור לידי מר קוקס קטעים מן ההקלטות, שביחס אליהם היה מחליט שהם נחוצים לתביעה כדי להשלים את האישום בפרשת ווטרגייט או הנסיון לטשטשה.

אנשי רפ"י משדלים את... ח"כ סורקיס

ראשי רפ"י, לרבות השר שמעון פרס, נפגשו הלילה בביתו של ח"כ מרדכי סורקיס, כדי להניא אותו מהחריש התפטרותו מתפקידו כסגן מזכיל מפלגת העבודה, בשל מורת־רוחו מצורת בחירתם של מועמדי רפ"י לרשימת המערך לכנסת (ראה עמוד 4).

גם פאריס הוזהרה: מחבלים זוממים לחטוף אוטובוס־מסוף

אמצעי בטחון בנמלי תעופה ברחבי אירופה ✶ „פאן אמריקן" הזהירה סניפיה — לפי מידע משרותי הבטחון האמריקניים

מאת צבי לביא ותיל קיסרי, סופרי „מעריב" בלונדון ובפאריס

מחבלים ערביים זוממים פעולה מסוג חדש: חטיפת אוטובוס בין המסוף ובין נמל התעופה ואחזקת הנוסעים כבני ערובה עד שיקויימו תביעותיהם, כגון קבלת סכום כסף לפי בחירתם.

אזהרה זו העבירה אתמול חברת התעופה האמריקנית „פאן אמריקן" לסניפיה ולתחנותיה באירופה המערבית. מחוגי החברה נודע: שהאזהרה הגיעה להנהלת החברה באמצעות שירותי הבטחון האמריקניים.

המשטרות והרשויות בנמלי התעופה באירופה מגלות ערנות רבה לבעייה חדשה זו, ומביאים אותה בחשבון בעת הקצאת אמצעי הבטחון.

בצרפת בודקים כעת את האפשרות להעביר את השמירה על הנוסעים גם באוטובוסים ובחוץ בית ההמתנה בנמל התעופה אורלי. אלה הן שתי חוליות, שבדרך כלל אינן שמורות כמארים.

לפי הידיעה הלכו המחבלים על שיטה זו, כי הן השמירה על המטוסים מודקדקת במקרים רבים, והערכה בדיקה קפדנית אצל הנוסעים לפני עלותם למטוסים.

✶ ראש ממשלת דנמרק נענה להזמנה לערוך ביקור רשמי בישראל. הביקור ייערך בעתיד הקרוב והמועד המדויק יקבע במגעים בין שני הצדדים.

ספורטאי השנה תשל"ג

שאלון נוסף במסגרת מבצע הבחירה „ספורטאי השנה תשל"ג" של „מעריב לספורטאים"

עמוד 28

4133 מודעות מתפרסמות היום ב־ מעריב

בעמודים: 6, 7, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57

רשימת המדורים ראה עמוד 5

מודעות דרושים בעמודים: 8, 9, 45, 46, 47, 48, 58, 59, 60

מודעות בידור בעמודים: 31, 32, 33

מודעות לימודים בעמודים: 43, 44

הדלקת נרות בעמוד 34

בשבוע הבא ארץ החגיגי 244 עמודים!

למפרסמים במדור „דרושים"

מפאת ריבוי מודעות „דרושים", שהגיעו אלינו באיחור, נאלצנו לדחות מודעות אלו, מחוסר מקום בגליון זה, לפרסום בגליון יום א' — ועם המפרסמים הסליחה. אנו מבקשים להקדים מסירת מודעות למדור „דרושים".

מעריב מחלקת המודעות

משקה ראשון בניו יורק אצל אל אברם מועדון לילה ומסעדה בגריניץ' ויליג' El Avram 80 Grove St. Tel. 243-9661 הנחה לישראלים!

אסתר ויצחק אריבא שמחים בהולדת בנם אח לעמירם ואיתמר 11.9.73 תל־השומר

ג'ינדי הפתרון לזוגות צעירים ראה עמוד 26

מבצע שפטים 8.— ל"י החומר 8.— ל"י העבודה ספטים מפלסטיק וכן שטיחים מקיר לקיר מתו"ל וריצוף P.V.C. לדירה לתות בסיגנון ספרדי ידיות ופירזולים מומחיות ואחריות אוהב ציון אבן־גבירול 20 ת"א טל. 257941

המתנה לחג לגברות ולגברים בגדי המש ועור אצל שניידמן המקור זמנהוף 25 (פינת המלך ג'ורג' 99) תל־אביב

1,250 ל"י בחבר מערכת סלפית משולבת ראו פרטים בלוח מעריב

הודעה לבעלי רכב פרטי! ראה „יום ולילה" עמוד 68

למכירה אוטוקר גורר מדגל 1969 לאחר שיפוץ וגורר נצר סירבי 9.60 מהדל 1968. אפשרות להתפעל בחברה מסודרת. בפרטים: מוסך פרץ שלמה, דרך פ"ת 44 ת"א טלפון 36687, 33037.

RCA שפופרות, טרנזיסטורים, מיישרים, טריאק, מעגלים משולבים, ספרים, ראשי־פטיפון, קבלים, נגדים מדוייקים, ולכתה: להיות למעגלים מודפסים, כבשרים שונים, מכשירי בקרה. הפצת רדיו ישראלית. נחלת בנימין 18 טל. 50156 ת"א. הגיעו רמקולים פיזור, פולי־פלנר ק.ל.ה.

האוויר הערב בגלי צה"ל אחרי חדשות השעה 19.00 לתכנית „יום ששי הקצר" דידי מנוסי מראיין את: — מיכאל צור מנכ"ל „החברה לישראל" מאיר שמגר היועץ המשפטי לממשלה יורם קניוק — סופר

שיש לה אבא ראה עמוד 18 גן פתח תקוה

דע את יהודתך ראה עמוד 27

הבילוי הלא נורמלי הוא כמובן ביקור באלחוט! אותו משוטט בחנות התקליטים הגדולה בארץ, מדפדף במבחר העצום, מאזין לכל תקליט העולה על דעתך ומבלה את זמנך בנעימים! אינך חייב לקנות דבר, אך אם תחליט לבחוש תקליט בוודאי שתתפתה: אצלנו עדיין המחירים הישנים! אך כמובן שתמצא מגוון כל הקודם זוכה! זאת ועוד: מבחר משגע של אריכי נגן קלסיים וקלים במחירים משונעים, כגון: במקום 24.90 9.90 תקליטי ילדים 2.50 ההבדל: אצלנו לשעה קלה — וקנה לידידך שי במחיר פרסומת ואחל להם שנת אושר, שפע ובריאות עם תקליטים מאת „אלחוט" — רחוב אבן גבירול 21, תל־אביב

לציבור הרפתנים! הנכם נקראים לכנס חרום [illegible] במצב ענף הרפת. [illegible] ביום ב', [illegible] 11.00 [illegible]

صكنا من الاصل

هكذا من الاصل

המימשל האמריקני הגיש לבית־הנבחרים הצעת פשרה, מול התיקון של ג'קסון

ארגונים יהודיים הגדירו את הצעת התיקון החדשה כ"קלושה ומימית" ✶ היא מותירה בידי הקונגרס סמכות מוגבלת ביותר לביטול "המעמד המועדף" של בריה"מ ✶ ניכסון בפגישתו עם שני חברי בית־הנבחרים: אישור הצעת החוק של המימשל חיוני לאווירת ההתפייסות בין מעצמות־העל ✶ רמז, כי יטיל ויטו אם תתקבל הצעת ג'קסון

מאת שמואל שגב
סופר "מעריב" בוושינגטון

ממשלו של הנשיא ריצ'ארד ניכסון היה מוכן אתמול, ככל הנראה, להסכים לתיקון פשרה שיסמיך אותו להעניק לבריה"מ במעמד של מדינה מועדפת ביותר, ביחסים המסחריים עם ארה"ב, אך יגביל בידי הקונגרס סמכות מוגבלת מאד לבטל במעמד זה.

הצעת התיקון החדשה הוגשה אתמול לבית הנבחרים האמריקני על־ידי הצירים ג'ימס קורמן וג'ירי פטיס. לעומתם הודיע הציר צ'ארלס וניק, דמוקרט ממדינת אוהיו, שהגיש לבית הנבחרים יחד עם עמיתו וילבור מילס את הצעת התיקון של הסנאטור הנרי ג'קסון, כי ייאבק בהצעת התיקון החדשה במליאת בית הנבחרים, אם לא יצליח להביסה בוועדת ההקצבות של הבית.

נתמלאו דאגה

ארגונים יהודיים, שנתמלאו דאגה, בשומעם את תוכן הצעת הפשרה החדשה, הגדירו אותה כ"קלושה ומימית" והדגישו שהם ימשיכו לתמוך בהצעת התיקון של ג'קסון, מילס ווניק, המתנה מתן מעמד של מדינה מועדפת ביותר לבריה"מ בביטול כל ההגבלות המוטלות על אזרחים סובייטיים בתחום ההגירה מארצם.

אם יחזיקו כל המפלגות בעמדותיהן הנוכחיות, צפוי מאבק קשה בין הנשיא ניכסון לבין הקונגרס בשאלת סמכותו של הנשיא להעניק לבריה"מ או לכל מדינה אחרת שהיא מעמד זה של מדינה מועדפת ביותר.

המשך הקפאון

המשך הקפאון בשאלה זו הוברר בעקבות פגישה של שעה, שהיתה בין הנשיא לבין שני צירים של בית הנבחרים, הדמוקרט אל אולמן ואיש המפלגה הרפובליקנית הרמן שניבלי. בפגישה זו, שנערכה בבית הלבן, השתתף גם הנרי קיסינג'ר, המועמד לתפקיד שר החוץ. אך ידוע, שאולמן ושניבלי תומכים בהצעת הפשרה החדשה של קורמן ופטיס.

מקורות הקונגרס אומרים, כי הנשיא הסביר לבני שיחו, שאישור הצעת החוק, שהגיש המימשל, חיוני לקידום אווירת ההתפייסות בין שתי מעצמות־העל. הוא הזכיר לאנשי שיחו כיצד התערב בעבר למען היהודים הסובייטיים ויסודות אחרים החולקים על מדיניות המשטר בבריה"מ, אך הדגיש כי רשמית אין ממשלתו יכולה להתערב בתהליכי החקיקה של מדינות אחרות.

עוד העיר ניכסון, שקיסינג'ר מתכוון להעלות את בעיית ההגירה החופשית ותרות ההשקפות בשלב השני של הוועידה לבטחון אירופה, העומד להיפתח בז'נבה ב־18 בספטמבר.

עם זאת עמד על כך כי יש לאשר את הצעת החוק של המימשל בענין הסחר עם בריה"מ, אחרת לא תהיה כל אפשרות להמשיך ב"עידן הפיסגה", שהחל בביקורים ההדדיים שערכו הוא וברז'נייב, איש־איש בבירת עמיתו.

מוכן להטיל וטו

מקורות הקונגרס הוסיפו, שהנשיא ניכסון רמז, כי יטיל וטו על הצעת התיקון של סנאטור ג'קסון, אם תאושר בקונגרס. על ידי כך תתבטל מאליה הצעת חוק הסחר כולה ויתמעטו עד למינימום הסיכויים להרחבת הסחר בין שתי המעצמות. התפתחות כזו תגרום נזק רב להתפתחויות בבריה"מ והיא עלולה אף להניע את השלטונות הסובייטיים להכביד מחדש את ידם על המבקשים להגר ועל החולקים על מדיניות המשטר במוסקווה.

צירי בית הנבחרים התרשמו בבירור מדברי ניכסון, כי הנשיא יעדיף להטיל וטו על הצעת התיקון של ג'קסון ובלבד שלא תיפגע יוקרתו בעיני מוסקווה.

מיד אחרי השיחה בבית הלבן נפגשו שני הצירים, בישיבה בדלתיים סגורות, עם עמיתיהם בוועדת ההקצבות של בית הנבחרים ודיווחו להם על תוכן השיחה עם הנשיא. קיסינג'ר עומד להיפגש עם חברי הוועדה ביום ב' הבא ובלי ספק יביע תמיכה בהצעת התיקון של קורמן ופטיס.

דיווח שנתי

הצעת תיקון חדשה זו באה לאפשר לנשיא להעניק מעמד מיוחד לבריה"מ בתחום התעריף המכס למשך תקופה שלא תעלה על שלוש שנים, אך מדי שנה יהיה עליו לדווח לקונגרס, כי חלה התקדמות ניכרת אצל מוסקווה בהקפדה על עקרונות מוסכמים על דעת הקהילה הבינלאומית בתחום זכויות האדם, ובכללם הזכות להבעה חופשית של הרעיונות וחופש ההגירה.

יהיה על הנשיא להודיע לקונגרס גם שבריה"מ אינה כופה מס בלתי סביר על אזרחיה המבקשים להגר, ואינה מטילה עליהם הגבלות או היטלים, שיש בהם משום אפליה בתחום הגזע, צבע העור, המוצא, או רמת ההשכלה, או בתחום בחירת הארץ שהמבקש להגר במדינה שאליה מיועדות פניו.

הלוואות ואשראי

במשך 90 יום אחרי הדיווח השנתי הזה של הנשיא יוכל כל אחד מבתי הקונגרס, אם יתברר לו שלא נתמלא אחד התנאים המנויים לעיל, להטיל וטו ברוב רגיל על הארכת תוקפו של מעמד המדינה המועדפת ביותר שיינתן לברית־המועצות.

ארגונים יהודיים, שעיינו בתוכן הצעת התיקון של פטיס וקורמן, אומרים, שבהצעה זו מדובר רק במעמד של מדינה מועדפת ביותר, אך אין מדובר בהלוואות ובאשראי. מסתבר איפוא, שאפילו יטיל אחד מבתי הקונגרס וטו, לא יהיה בכוחו לבטל אלא את הסעיף המדבר במעמד המדינה המועדפת ביותר. לעומת זאת, יוכל המימשל האמריקני להמשיך להעניק לבריה"מ הלוואות ואשראי בלא כל הפרעה.

פירוש שרירותי

אך היסוד החשוב ביותר בהצעת התיקון החדשה הזאת הוא, שהנשיא נתבע לדווח לקונגרס מדי שנה שהושגה התקדמות סבירה בהנהגת זכויות אזרח בבריה"מ, כפי שזכויות אזרח אלה מובנות במערב.

המוקש הטמון בענין זה מתבטא בכך שהמושג "התקדמות סבירה" עשוי להתפרש פירוש שרירותי. ידוע, כי לדעת ממשלו של ניכסון כבר הושגה התקדמות של ממש בתחום זה בבריה"מ. פירושו של דבר, שאפילו אם לא תושג התקדמות נוספת בתחום זה, עשוי המימשל לטעון, שיש "התקדמות סבירה" וכך יוכל להמשיך להעניק לבריה"מ ויתורים בתחום הסחר ככל הנראה בעיניו.

נוכח ההתפתחות הזאת, ינצלו תומכי הצעת ג'קסון בקונגרס את הימים הקרובים לגיוס תמיכה מצד חברי קונגרס אחרים במאמציהם להביא לאישור הצעת ג'קסון.

בפגישת פרידה עם השגריר נג'ר
האפיפיור ביקש למסור ד"ש חם לגב' מאיר

מאת עדה לוצאטו
סופרת "מעריב" ברומא

שגריר ישראל באיטליה, עמיאל נג'ר, נתקבל אתמול לראיון של 40 דקות, אצל האפיפיור, פאולוס הששי, בקאסטלגאנדולפו, מושב־הקיץ של האפיפיור.

מקורות הוואטיקאן אמרו כי היה זה "ראיון של פרידה". מר נג'ר עומד לחזור הביתה אחרי שירות כשגריר ברומא במשך חמש שנים.

נמסר כי בראיון ביקש האפיפיור מן השגריר למסור "דרישות שלום חמות" ממנו לראש הממשלה, גולדה מאיר. כמזכרת נתן פאולוס לנג'ר מדליה עם דיוקנו.

הראיון, שנערך בידידות, הוא אות ליחסים הלבביים בין הוואטיקאן לבין מדינת ישראל, אם כי אין יחסים דיפלומאטיים פורמאליים בין שתי המדינות. היחסים נקשרו בימי השגריר הישראלי הקודם ברומא, אהוד אבריאל, ובמרוצת השנים נתקיימה שורה ארוכה של פגישות בלתי־פורמאליות בין אנשי צמרת הוואטיקאן לבין נציגים ישראליים. בחמש שנות שירותו של השגריר נג'ר ברומא היו שלושה ראיונות חשובים של האפיפיור: עם שר החוץ אבא אבן, באוקטובר 1969; עם אלוף (מיל.) חיים הרצוג, שהגיש לו בפברואר אשתקד את "ג'ודאיקה אנציקלופדיה", ועם מרת מאיר, בינואר השנה. ראיון זה עורר סערת מחלוקת אך בהיסטוריה ייכתב כפגישה ראשונה בין אחד האפיפיורים לבין אחד מראשי ממשלת ישראל.

2 יורדים מגרוזיה שהיכו שוטר בוינה נדונו למאסר על תנאי

בית משפט בוינה דן למאסר על תנאי שני יורדים מגרוזיה, שהואשמו בהכאתו של קצין משטרה אוסטרי בבגדים אזרחיים בתחנת הרכבת של וינה.

גבריאל האנגאבאשוילי נדון ל־2 חדשי מאסר ובת אחותו סוניה שיאטאשווילי נדונה ל־4 חדשי מאסר על תנאי.

הם נמצאו אשמים בהכאת שוטר ב־19 במאי, לאחר שפקד עליהם להזדהות. הם טענו, כי חשבו שהשוטר אינו אלא סוכן ישראלי. עוד טענו, כי סוכנים ישראליים איימו עליהם קודם לכן ועל כן חששו מפניהם. הם סיפרו כי כתבו לקרובי משפחתם בגרוזיה שלא יהגרו לישראל וכי המכתב נתפס בידי השירות החשאי הישראלי.

(ראה ע' 7 "ימים ולילות")
(עסס"א)

בן־אהרון החליט

(סוף מעמוד 1)

עליו לקבל את הדין ולהסיק את המסקנות.

חברי המשלחת טענו, שהסיבה לכשלון אינן טמונות בו, אלא להיפך: לדעתם, היה המערך מפסיד הרבה יותר, לולא עמד בן־אהרון בראש.

מר בן־אהרון אמר להם, כי במצב הנוכחי אין הוא יכול להמשיך בתפקידו אפילו יום אחד נוסף, אלא אם כן תינתן לו סמכות לפתוח להרכיב את הוועדה המרכזת הבאה וסמכויות לריפורמה. אחרת אינו רואה טעם בתפקידו. על כך יודיע בישיבת הוועדה המרכזת ביום א'.

נציגי המשלחה הודיעו, כי יתבעו כינוס דחוף של מרכז מפלגת העבודה, כדי לקבוע לאלתר, שמר בן־אהרן יהיה מזכיר ההסתדרות ב־4 השנים הבאות, וכן לתת לו הסמכויות שהוא מבקש.

שלשום התכנסה מזכירות הקיבוץ המאוחד בתל־אביב, ומר בן־אהרן הוזמן להשתתף בישיבה. ראשי הקיבוץ המאוחד לא הצליחו לשכנעו שיחזור בו מהחלטתו להתפטר. הוא אפילו דחה בקשתם לעכב התפטרותו עד סוף הקאדנציה. "לא הגעתי לסוף המירוץ כפי שרציתי ואני מסיק מכך את המסקנות" — אמר להם. מר בן־אהרון האשים את מפלגת העבודה, שלא ניתנה לו האפשרות להנהיג את הריפורמות בהסתדרות בארבע שנות כהונתו כמזכ"ל ולא אחת הכשילוהו.

"פחות סמכויות"

אחד הנימוקים שבפיו הוא, שבעקבות הכשלון יהיו לו פחות סמכויות מכפי שהיו לו עד כה. הוא האשים מאת חבריו במפלגת העבודה, שלא תמכו בו במערכת הבחירות ובדוגמה הביא את הקיצת מערכת התעמולה לבחירות לעירית תל־אביב, בעיצומה של מערכת הבחירות להסתדרות. כן טען, שמיסמך גלילי והמחלוקת שעורר, האפילו על מערכת הבחירות להסתדרות.

השר ישראל גלילי פירסם אמש הודעה, התומכת בבן־אהרן ובמדיניותו ותובע את בחירתו לאלתר למזכ"ל ההסתדרות. מר גלילי מציין, כי חובה לגייס פעילים בקרב המשקים ומקרב הצעירים להכין את הוועידה של ההסתדרות מבחינה רעיונית ואחריה — לפתח פעולה שיטתית, במטרה ללכד את הציבור ולהדוף השפעת הימין.

אם יעמוד מר בן־אהרן בהחלטתו להתפטר כבר עתה, כלולה התפטרות זו להטיל את מפלגת העבודה והמערך למערבולת פנימית קשה, לא רק לגבי מועמדותו של מזכ"ל חדש, אלא בעיקר בהיערכות לקראת מערכת הבחירות לכנסת השמינית. לא מן הנמנע, שהיום ומחר יופעלו על מר בן־אהרן לחצים כבדים של כל "התותחים הכבדים" לבל יעשה צעד העלול להזיק למערך בבחירות לכנסת.

(ראה גם עמוד 4)

המאמצים

ב. שמריהו, מוסר:

ראשי הקיבוץ המאוחד עורכים כעת מאמצים דחופים בשני כיוונים: להשפיע על בן־אהרן לעכב את התפטרותו בטענה, כי מוטלת עליו חובה להכין את ועידת ההסתדרות וכי הם בטוחים, כי הוא ייבחר מחדש לתפקיד מזכ"ל ההסתדרות. מצד שני הם מנסים להפעיל לחץ על ראשי מפלגת העבודה לקרוא לבן־אהרן להימנע מצעדו, כשבקריאה זו תהיה כלולה מעין הבטחה, כי הוא ישמש בתפקיד מזכ"ל ההסתדרות כהונה נוספת.

כת־הקצונה בצ'ילה

(סוף מעמוד 1)

לאפשר לתושבים להצטייד במזון. לפני כן נמשך העוצר כמעט 48 שעות. רבים מן התושבים נתקעו במשרדים ובמלונות במרכז העיר ולא יכלו לחזור הביתה.

העוצר חודש אחרי שפרצו חילופי יריות במקומות שונים במרכז סאנטיאגו. חילופי היריות נמשכו גם אחרי התחדש העוצר בערב. אם כי השלטונות הודיעו שהצליחו למגר את כל קיני ההתנגדות, עדיין יש קיני צלפים בעיר.

גם היום עומדים השלטונות לבטל את העוצר למשך שש שעות, ורואים זאת כסימן לבטחונם כי הם שולטים במצב.

ראש כת הקצונה גנראל אוגוסטו פינוצ'ט אוגארטה, הושבע אתמול כנשיאה החדש של צ'ילה, ומיד אחרי כן השביע את הממשלה החדשה. טכס ההשבעה שודר בטלוויזיה הממלכתית. גנראל פינוצ'ט נתמנה על ידי הנשיא איינדה למפקד ראשי של הצבא שבועיים בלבד לפני ההפיכה.

בינתיים הוכחשה הידיעה, שהפיץ רדיו מוסקווה, כי מרת הורטנסיה איינדה, אלמנתו של הנשיא המנוח, נהרגה אף היא בארמון הנשיאות. נשיא מכסיקו לואיס אצ'וורייה הודיע אתמול, כי מכסיקו העניקה מחסה למרת איינדה ולילדיה, הנמצאים כעת בשגרירות מכסיקו בסאנטיאגו, וכי הוא שולח מטוס מיוחד לסאנטיאגו כדי להטיס את המשפחה למכסיקו.

קובה פונה לאו"ם

קובה, שהשלטון החדש בצ'ילה ניתק את היחסים הדיפלומאטיים אתה, דורשה אמש זימון מועצת הבטחון לישיבה דחופה, כדי לדון בקובלנתה בשל ההתקפת כוחות צ'ילה על השגרירות הקובאנית בסאנטיאגו ועל אנית סוחר קובאנית. הנשיא התורן של המועצה בחודש ספטמבר, נציג יוגוסלאוויה, לאזאר מוייסוב, הבטיח לנציג הקובאני תיאופילו אקוסטה, שמיד ייוועץ בחברי המועצה. קובה טוענת כי פעולות הצבא הצ'ילי יש בהן משום הפרה גלויה של מגילת או"ם.

דובר הבית הלבן אמר בוואשינגטון אתמול כי ארה"ב מצטערת על גורלו הטראגי של הנשיא איינדה, וכי ארה"ב איננה תומכת במיגור שלטון באלימות כדרך ליישוב מחלוקת פוליטית.

על אף הכחשות חוזרות ונשנות, עדיין רווחים בוואשינגטון ניחושים בדבר חלקה האפשרי של ארה"ב בהפיכה הצבאית בצ'ילה.

ממשלת בראזיל הכירה בשלטון החדש בצ'ילה — כך הודיעו רשמית בבראזיליה אמש.

(אי.פי., יו.פי., רויטר וס"יי)

קריאה למנוע פעולות אנטישמיות

בניו־יורק פירסם אתמול הוועד היהודי האמריקני קריאה לשלטון החדש בצ'ילה ש"יעמוד על המשמר מפני כל סימן או מעשה של אנטישמיות" ויפעל נגד כל המבקשים להפיץ אנטישמיות במדינה.

בגילוי־הדעת, שחתום עליו נשיא הארגון מר אלמר ויינר, מוטעם כי בתקופה שלפני ההפיכה נתגלו בעתונות ובגזרות מסויימות של החברה בצ'ילה "סימנים מדאיגים של אנטישמיות מתגברת". בחודש שעבר פירסם בטאון המפלגה הדמוקראטית הנוצרית בסאנטיאגו מאמר אנטישמי חריף בכותרת "קרמונים יהודי בצ'ילה מול קרמונים אנטי־יהודי ברוסיה". מכתבי קוראים אנטישמיים התפרסמו בעתון אחר בסאנטיאגו, הנחשב מתון, וגם הארגון הניאו־פאשיסטי הימני "תנועת המולדת והחירות" פירסם גילויי דעת אנטישמיים — כותב מר ויינר.

הצלב האדום "מודאג"

שרי רוזר, סופרת "מעריב" בז'נבה מוסרת:

ראשות הצלב האדום הבינלאומי בז'נבה הביעו דאגה חמורה מן המתחולל בצ'ילה. אתמול בשלחו נציגים של הצלב האדום לארץ זו וכן החלו במשלוח תרופות לעזרת נפגעי ההפיכה.

קלאוס שיץ, ראש העיר מערב־ברלין:
"תמיכת גרמניה המזרחית במחבלים — חסרת אחריות"

מאת סופר "מעריב" בבון

ראש העיר ברלין המערבית, קלאוס שיץ, הגיב אתמול תגובה רשמית ראשונה מצד גרמניה־המערבית על ההתחייבות שהתחייבה גרמניה־המזרחית לא מכבר לתמוך תמיכה פעילה בטרור הערבי.

אחרי פגישה עם ראש הקהילה היהודית בגרמניה המערבית, היינץ גאלינסקי, פירסם מר שיץ גילוי־דעת. המגנה את הסכמת המשטר הקומוניסטי המזרח־גרמני לפתיחת נציגות כעין־שגרירות של "הארגון לשחרור פלשתין" בברלין המזרחית. מר שיץ אמר כי זוהי "החלטה הנובעת מחוסר אחריות".

מר גאלינסקי, שבשבועות האחרונים התקיף פעמים רבות בחריפות את החלטת גרמניה־המזרחית ומתח ביקורת על העתונות המערב־גרמנית שהיא מתעלמת מן הענין, הירצה את בישתו בפגישה עם מר שיץ אתמול.

מנהיג "הארגון לשחרור פלשתין", יאסר ערפאת, שנתקבל כאורח־כבוד בפסטיואל הנוער בברלין־המזרחית, השלים בחודש שעבר הסכם סודי עם המנהיג הקומוניסטי המזרח־גרמני אריך הונקר. על פי ההסכם, יותן למחבלים בסיס בברלין־המזרחית, וכן התחייבה גרמניה־המזרחית להעמיד לרשותם מיליון מארק מזרח־גרמניים לשנה למימון הפעולות של בסיס זה.

השבועון המצוייר המערב־גרמני "קוויק", שעד כה היה הבטאון היחיד בגרמניה־המערבית שמתח ביקורת על ההסכם, אומר כי בהסכם הסודי יש גם סעיפים בדבר שיתוף־פעולה מרחיק לכת. על פי סעיפים אלה, יקבלו המחבלים אימון צבאי בגרמניה המזרחית וארגונם יזכה בסיוע מוסרי וחומרי נרחב למיבצעים נגד ישראל. מחבלים שנפצעו יקבלו טיפול בבתי־חולים בגרמניה־המזרחית, והמשטר הקומוניסטי יאמץ ילדי מחבלים ערבים שייהרגו בפעולות, אומר השבועון.

לדברי מקורות מערביים, כבר פועלת הנציגות של "הארגון לשחרור פלשתין" בברלין המזרחית — ואות ראשון לכך אולי היתה הטמנת הפצצה בדוכן של חברה המשווקת מוצרים אלקטרוניים מתוצרת ישראל, בתערוכת הרדיו הבינלאומית בברלין־המערבית.

ולטר של: לא ייתכן שלום במזה"ת תוך התעלמות מבעיות הפלשתינים

אמר לשגרירי ערב: פעולות המחבלים אינן מקנות להם הבנה בינלאומית

מאת סופר "מעריב" בבון

שר החוץ בממשלת גרמניה המערבית, ואלטר של, אמר אתמול בבון כי לא יתכן הסדר של שלום במזרח־התיכון תוך התעלמות מ"בעיות האומה הפלשתינית".

של אמר את הדברים בסעודת צהרים שנערכה לכבודו על ידי כל השגרירים הערביים בבון, ובהזדמנות זו הדגיש ארבע נקודות נוספות בעמדתה של בון כלפי הסיכסוך במזרח־התיכון והן:

● פעולות אלימות מצד המחבלים הפלשתיניים לא יסייעו להם להשיג הבנה בינלאומית.

● תוך ראיית ה"אוסטפוליטיקה" של בון כדוגמה, חייבות המדינות הערביות לפתח יוזמות משלהן למציאת פתרון לסיכסוך במזרח־התיכון, אחרת נשקפת להן הסכנה שהסטטוס־קוו הנוכחי יומשך ויהפוך תופעה של קבע.

● כאשר תתקבל כחברה באו"ם בשבוע הבא, תגביר גרמניה המערבית את מאמציה לקדם מציאת הסדר לסיכסוך הישראלי־הערבי.

● השעה כשרה לחידוש היחסים הדיפלומטיים בין בון לבין שלוש המדינות הערביות, שעדיין אינן מקיימות יחסים כאלה עמה, והן סוריה, עיראק וסעודיה.

ישב ראש בסעודה שגריר ירדן, שהוא כיום זקן השגרירים הערביים בבון.

שיפור היחסים

מקורות משרד החוץ המערב־גרמני אמרו כי סעודות מעין זו הן חלק משיטה חדשה להסכין בזמן שאימץ לעצמו של. בעתיד יתקיימו פגישות "כלליות" כאלה גם עם השגרירים האפריקניים והשגרירים האסיאניים בגרמניה.

במסיבה אתמול אמר של, כי ביקוריו במצרים, בירדן ובלבנון לפני שלושה חדשים — ביקור ראשון של שר חוץ מערב גרמני במדינות ערביות אחרי שבע שנות ניתוק של היחסים הדיפלומטיים — היו "אירוע חשוב ביחסים הגרמנים וביחסי גרמניה המערבית עם העולם הערבי כולו. ביקוריו אלה אישרו עד כמה צדקו בון והבירות הערביות בשנים האחרונות כאשר פעלו בהחלטה נחושה לחדש את היחסים ביניהן.

"כבר לא ניתן להפריד בין בעיות אירופה לבין בעיות המזרח־התיכון" אמר של. "אנו זקוקים לדו־שיח ישיר ומתמיד, אנו זקוקים למאמץ משותף למציאת פתרונות לבעיות הפוליטיות, הכלכליות והחברתיות הגלובליות" — אמר שר החוץ.

אותות חיוביים

ביקוריו בשלוש הבירות הערביות הוכיחו עוד, לדבריו, כי שני הצדדים מעוניינים להתקדם משלב הנורמליזציה ביחסים ביניהן לשלב של שיתוף פעולה בתחומים רבים ויחסים ידידותיים.

בהביעו את התקווה שהמדינות הערביות שעדיין לא חידשו את יחסיהן עם בון יעשו כן בקרוב — הוא לא הזכיר את סוריה, עיראק וסעודיה בשמותיהן — המשיך של ואמר: "אני משוכנע שאין שום סיבה רצינית להמשיך לדחות את הצעדים הדרושים".

הוא חזר ואישר את השקפת ממשלתו שהחלטת 242 של מועצת הבטחון מהווה בסיס להשגת הסדר במזרח התיכון ואמר כי הסדר כזה חיוני למאמצי ההתפייסות באירופה.

להלן אמר: "המאמצים שנעשו הקיץ במועצת הבטחון למצוא דרכים חדשות שיוליכו לפתרון של שלום במזרח־התיכון לא הוכתרו, לצערה הצער, בהצלחה ומכך אנו מאוכזבים, אך נראה לי שההתפתחויות האחרונות הצמיחו אותות חיוביים, ובכללם ההכרה הגוברת ששום הסדר לא יוכל להתעלם מבעיות האומה הפלשתינית. על סמך נסיונה, החזיקה ממשלת בון תמיד בדעה כי פתרון הסיכסוך תוך התעלמות מן הבעיה הפלשתינית אינו אפשרי. על כן ניתן לומר שבעתיד תהיה נקודת הכובד של כל מאמץ להשכין שלום במזרח־התיכון בנושא הפלשתיני הזה".

דוגמת האוסטפוליטיק

נוסף על כך, המשיך של, נראה לי שמן הראוי שתגבר ההכרה בקרב הצד הפלשתיני שפעולות אלימות, שבהן נפגעים אנשים חפים מפשע, אינם האמצעי הראוי לקידום ההבנה בעולם לענין הפלשתיני.

הוא הדגיש, כי כל הסדר שיימצא יחזיק מעמד רק אם כל הצדדים לסיכסוך יראו בו הסדר צודק.

בציינו כי לפעמים לא הבינו כראוי את דבריו שה"אוסטפוליטיק" של בון עשוי לשמש דוגמה לפתרון במזרח־התיכון, הסביר של: "על סמך נסיוננו נוכחנו כי טוב יותר לפתוח יוזמה משלך, לסלול בעצמך את הדרך לפתרונות. אם אינך רוצה להסתכן בכך שהפוליטיקה העולמית תחלוף על פני בעיותיך בלי להתחשב בהן, ושבעיותיך ייהפכו לבעיות קבע.

בהתייחסו להצטרפות גרמניה המערבית לאו"ם בקרוב, אמר של כי לדעת ממשלתו, חייב הארגון העולמי למלא תפקיד של "מסייע" במציאת הסדר לסיכסוך במזרח־התיכון. "הצטרפותנו לאו"ם תהיה בשבילנו, איפוא, הזדמנות להציע את סיוענו במסגרת אפשרויותינו — אמר של. הוא לא פירש מהו סיוע זה שאליו הוא מתכוון.

מדיניות מאוזנת

לפני כן, אמר שגריר ירדן, בהרימו כוס לחיי השר המערב־גרמני, כי בון נמצאת במצב מצויין לשיתוף פעולה עם ממשלות אחרות במאמץ לחלץ את בעיית המזרח־התיכון מן הקיפאון הנוכחי. עוד אמר, כי הגיעה השעה שבה העולם הערבי יעבור לשלב השני של הנורמליזציה ביחסים ביניהם, שלב של יחסים טובים ואפילו מצויינים.

בהתעלמו מן המאמצים הערביים לפתות את בון לתמוך ללא סייג בעמדת הערבים, אמר השגריר הירדני כי הערבים מצפים מבון שתנקוט ב"מדיניות מאוזנת", הגדרה שבה משתמשת בון עצמה להגדיר בה את מדיניותה כלפי המזרח־התיכון.

עם זאת, אמר כי בדברה על בטחון הבטחת הזכות לחיים, לעצמאות ולשלמות טריטוריאלית, חייבת בון להתכוון אל כל העמים באיזור ולא של ישראל בלבד.

להלן תקף השגריר הירדני, במונחים מתונים, את המשך ההגבלות שהטילה בון על כניסת אורחים ערביים לארצה בעקבות רצח הספורטאים הישראליים במינכן. "הממשלות הערביות סבורות כי שיפור היחסים חייב להשתקף גם ביחסה של ממשלת בון אל אזרחי המדינות הערביות" — אמר שגריר ירדן.

בנאום התשובה שלו לא התייחס של לחלק זה בדבריו של השגריר הירדני, אך סבורים כי בשיחה פרטית שהיתה לו עמו אחר־כך השמיע של הבטחות בנושא זה.

"הערבי הזועם" הנראה על שער "ניוזוויק" — יהודי ניו־יורקי צעיר

מאת שמואל שגב
סופר "מעריב" בוושינגטון

אינך חייב להיות ערבי כדי להגיע לעמוד השער של השבועון "ניוזוויק" — כערבי. אתה יכול להיות גם יהודי כסטיב קיי, אשר דיוקנו הזועם מציץ משער המהדורה האמריקנית של העתון השבוע. הוא שימש דוגמן לשבועון כשהוא לבוש כפיה ועגאל, מציג את זקנו האמיתי וזרועותיו שלובות והוא מחזיק בידיו משאבת בנזין כדי לסמל בדרך זו את מה ש"ניוזוויק" מכנה "לחץ הנפט הערבי".

קיי הוא בן 33 והוא עובד כסוכן בחברת הפירסום "אברהמס רובאלוף ושות'" בניו־יורק. "השבועון חיפש אחר ערבי מתאים באמצעות החברה שבה אני עובד. לא הצלחנו למצוא ערבי ועל כן התנדבתי: התמונה צולמה בתחנת דלק בקווינס. במשך שעות ניסיתי להעלות על פרצופי הבעה זועמת"... סיפר סטיב. ועוד סיפר שהכפיה בתצלום היתה שלו — הוא רכש אותה בדוכן ערבי בעת ביקור בישראל.

"אחי נמצא בקיבוץ ליד ירושלים" אמר עוד סטיב, "שלחתי לו עותק של שער "ניוזוויק" ויש להניח שהוא מתגלגל כרגע מצחוק. אשתי מרוצה וכמוה גם השכנים. איש אינו כועס".

סטיב סיפר עוד כי שתי בנותיו הקטנות קיבלו בסבלנות את אביהן ה"ערבי". "כאשר סיפרתי לאמי שתמונתי מתנוססת על שער "ניוזוויק" רצתה מיד לקיוסק, היא ברקיע השביעי וחושבת כי זו בדיחה גדולה. אך הסבתא עלולה אולי להיפגע. היא ציונית. לכן, איש לא סיפר לה".

עכשיו מקווה קיי שיותן לו להופיע כמשה דיין.

העורך האמנותי של "ניוזוויק" העיר שבמהדורה הבינלאומית נראה בתמונת השער לא סטיב קיי אלא הקולונל קדאפי. הוא אמר שהעובדה שסטיב קיי הוא יהודי אינה מטרידה אותו: "לקחנו את הדוגמן שמצא ביותר חן בעינינו ולא שאלנו מה מוצאו".

גבר ואשה נהרגו בתאונות

ברנרד פרמלשטיין, כבן 70, תושב עפולה, נהרג אמש מפגיעת משאית, שעה שחצה את הכביש — יחד עם אשתו — ליד הכיכר שבמרכז עפולה.

אשתו, קלארה, נפצעה קשה ואושפזה בבית־החולים בעפולה.

● פטימה אחמד עדאוי, בידואית כבת 50, נהרגה אתמול בדימונה מפגיעת מכונית פרטית. המכונית נמלטה ממקום התאונה.

המשטרה פתחה בחקירה לאיתור הרכב הבורח והנהג.

✶ תושב יד אליהו בן 60 נעצר אתמול על־ידי משטרת ראשון־לציון בחשד בגניבת כלי קודש רבים מבית־כנסת. החשוד פרץ לבית־כנסת בנס־ציונה.

נהגי התחבורה העירונית בבאר־שבע נוקטים סנקציות

נהגי האוטובוסים של התחבורה העירונית בבאר־שבע, החליטו אתמול לנקוט בסנקציות, לטענת יו"ר ארגונם, ישראל רוזמן, מתמהמהים הבעלים של החברה ואינם נענים לתביעות הנהגים להשוואת שכרם לזה של חברי "דן" ו"אגד".

כיוון שכך הפסיקו כבר שלשום הנהגים את עבודתם בשעה 7 בערב. גם אתמול מ־10 בבוקר עד שעות הצהרים שבתה התחבורה העירונית.

המומים מצער על מותו בטרם עת של יקירנו

דוד לביא ז"ל

ההלויה תצא היום, יום ששי, י"ז אלול תשל"ג (14.9.73) בשעה 11.30 מבית ההלויות הצירוני, רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול.

אשתו, ילדיו, אחיותיו וחמותו

אבלים ומשתתפים בצער המשפחה על מותו של

דוד לביא ז"ל

חבר הדירקטוריון של עתיד עמילות והשקעות בע"מ
החברה המרכזית לגזירות עורך בע"מ

אברהם ויעקב אירני
רפאל צורני
נסים שהרבני
וכל סגל העובדים

בצער וביגון רב אנו מודיעים על מות יקירנו, היקר באדם

ר' מאיר צ'סנו ז"ל

ההלויה תתקיים ביום ראשון י"ט באלול תשל"ג (16.9.73). על מועד ההלויה תבוא הודעה נוספת.

אשתו
משפחתו בארץ ובחו"ל

במלאת השלושים לפטירת מפקדנו חברנו

סגן שבתאי בן חור סימון ז"ל

תערך אזכרה ביום שני, כ' אלול תשל"ג 17.9.73, בבית הקברות הצבאי קרית שאול בשעה 4.00 אחה"צ.

חבריו ליחידה

הננו מודיעים בצער וביגון על מותו של יקירנו

יעקב אלתר חינין ז"ל

על מועד ההלויה יפורסם במודעות.

המתאבלים:
אשתו, בתו, בניו,
נכדיו, ניניו
וכל המשפחה

„הפלתי... הפלתי... הפלתי..." — דיווחו אתמול טייסי ישראל 13 פעמים

אחר שמטוסים סוריים תקפו סיור של מטוסי צה"ל בים התיכון, מול החוף הסורי, כ־270 ק"מ צפונה מחיפה — הופלו בקרב אווירי תשעה מטוסים סוריים ונפל מטוס צה"ל אחד * מקץ שעתיים — בעת המיבצע לחילוץ הטייס שצנח לים — הופלו ארבעה „מיגים 21" נוספים * מסוק־החילוץ משה גם טייס סורי מן המים והביא אותו לישראל

מאת יעקב ארז, סופרו הצבאי של „מעריב"

הגדול בקרבות האויר מאז מלחמת ששת הימים, שהתלקח בין מטוסים ישראליים לבין מטוסים סוריים — התחולל אתמול מעל לים התיכון, במרחק של 10 עד 20 מילין מן החוף הסורי, דרומית־מערבית לנמל טרטוס, במרחק של כ־270 ק"מ מגבול ישראל—לבנון. בשני שלבי הקרב האווירי הופלו 13 מטוסי „מיג 21" סוריים.

המכה שספג חיל האויר הסורי, התנהלה עליו תוך דקות ספורות, בשני שלבים. הקרב הראשון התחולל בשעה 1.28 בצהריים, נמשך כשלוש דקות, ובו הופלו תשעה מטוסי „מיג 21" ומטוס אחד של חיל האוויר הישראלי. השלב השני התלקח כשעתיים אחרי כן ובו הופלו תוך שתי דקות ארבעה מטוסים סוריים.

טייס ה„מיראז'" שהופל — צנח לים וחולץ אחרי שעתיים על ידי מסוק של צה"ל, ללא כל פגיעה. טייס סורי, שמטוסו הופל לים, חולץ אף הוא על ידי המסוק הישראלי, נלקח בשבי ואושפז בבית חולים.

בקרב של אתמול השתתפו מטוסי „פאנטום" ו„מיראז'" של חיל האוויר הישראלי. הסורים הזניקו מבסיסיהם האוויריים עשרות רבות של מטוסי קרב מכל הסוגים, אך מעל לים התיכון באזור הקרבות, דרומית מערבית לטרטוס — מחוץ למרחב האווירי הסורי — חגו מטוסים מדגם „מיג 21".

סיור שיגרתי

יחס ההפלות בין מטוסים ישראליים לבין מטוסים סוריים עלה אתמול ל־15:1. מאז מלחמת ששת הימים — כולל הקרבות של אתמול — הפיל חיל האוויר הישראלי 60 מטוסים סוריים, לעומת ארבעה מטוסי חיל האוויר הישראלי, שהופלו על־ידי הסורים באש מן האוויר ומן הקרקע.

במסיבת עתונאים אמש סיכם מפקד חיל האוויר, אלוף בנימין פלד, את פרטי הקרבות האוויריים של ה־13 בספטמבר — יום בישימזל לחיל האוויר הסורי.

„חיל האוויר ביצע אתמול משימת סיור, שהיא בין המשימות השגרתיות שלנו — אמר אלוף פלד — מעל הים התיכון, מול החוף הסורי, נתקל הסיור במטוסים סוריים וביניהם התפתח קרב. שלב א' של הקרב נמשך זמן קצר יחסית. השתתפו בו בצדנו שלוש רביעיות של מטוסים, ומצד הסורים בין 12 ל־16 מטוסים. בשלב זה איבדו הסורים 9 מטוסים מדגם „מיג 21", ומטוס שלנו נפגע, וטייסו נטש במרחק הגון בתוך הים.

„הוצאנו כוח־משימה מיוחד, כדי להשיג שם שליטה אווירית. הסורים נענו לאתגר והביאו לשלב ב'. הם איבדו רביעיה של מטוסים, שנכנסה לקרב. באותו רגע היה אזור החילוץ בידינו, בשליטתנו הבלעדית, ויכולנו להכניס את מסוקינו, כדי לחלץ את הטייס וכל ניצול אחר שהיה זקוק לעזרה" — אמר מפקד חיל האוויר.

„הפלתי... הפלתי..."

המיבנה הראשון של מטוסי חיל האוויר הישראלי, שטס במשימת סיור, הותקף על ידי מטוסים סוריים. מיבנים אחרים (כולם יחד מנו 12 „פאנטומים" ו„מיראז'ים") נכנסו לקרב מיד ובתוך כשלוש דקות הופלו תשעה מטוסים סוריים. „הפלתי... הפלתי... הפלתי" — דיווחו הטייסים ברשת הקשר. בעת שניתנה הפקודה לנתק מגע, נפגע מטוס „מיראז'" וטייסו צנח.

אזור התקרית היה במרחק של כ־270 ק"מ צפונה לחיפה, סמוך לחופי סוריה. כשהתפתחה התקרית האווירית והתרחבו ממדיה, נתמלאו שמי המרחב הסורי במטוסים, שהוזנקו מבסיסי אוויר בכל רחבי סוריה. עשרות רבות של מטוסים חגו בשמי סוריה במשימות שונות.

נכונות לקרב

הסורים הפגינו אתמול נכונות להיכנס לקרבות אוויר ואף ניסו לרדוף אחרי המטוסים הישראליים. הם גם היו הראשונים שפתחו ביוזמתם באש.

13 המטוסים הסוריים נפגעו במילוי אוויר־אוויר מתוצרת ישראל, במילוי אוויר־אוויר ובאש תותחים.

פינוי האיזור

בשלב השני, היתה משימת חיל האוויר הישראלי — לאפשר את חילוצו של טייס ה„מיראז'" שצנח לים. כוח־המשימה האווירי השתלט לשם כך על שמי האיזור: רביעיה של מטוסי „מיג 21", שפיטרלה באזור הפעולה הופלה בבת אחת על־ידי רביעיה מ־מטוסי צה"ל.

לאחר שמספר המטוסים הסוריים שהופלו הגיע ל־13, נמנעו הטייסים הסוריים מלהתקרב לאזור הפעולה.

בתום פעולת החילוץ, עזבו תחילה המסוקים הישראליים את האיזור. אחריהם, כשהם מאבטחים מאחור, חזרו מטוסי חיל האוויר לבסיסיהם.

הקרב האווירי רב־הממדים של אתמול הוכיח שוב לסורים — וגם למדינות ערב האחרות, ובמיוחד מצרים — עד כמה גדול הפער בין עוצמת חיל האוויר של צה"ל לבין יכולתם של חילות האוויר הערביים.

אמש, כי המכה הקשה שהונחתה על חיל האוויר הסורי עלולה לגרום להתלקחויות לאורך קו הפסקת האש עם סוריה ברמת הגולן.

בעבר ניסו הסורים להגיב אחרי „מפלות אוויריות", כדי „להציל את כבודם".

ההודעה הסורית — המספרת כי הופלו 8 ממטוסיהם, וכי לצה"ל הופלו 5 מטוסים — טוענת, כי הפעולה האווירית היתה בתחום ישראל, שמטוסיה תקפו את הסורים. מצב זה מחייב את ישראל לקיים כוננות מיוחדת.

ברמת הגולן התנהלו אתמול החיים, אחרי התקרית האווירית, כשיגרתם. עבודות השדה נעשו כמדי יום ביומו ובקו המוצבים הסורי לא הורגשה כל תכונה מיוחדת.

החוף הים־התיכוני של ישראל, לבנון וסוריה. מערבה מן הנמל הסורי טרטוס התחוללו אתמול הקרבות האוויריים, שבהם הופלו 13 מטוסי קרב סוריים.

מפקד חדש - בקו המסורת

מאת סופרו הצבאי של „מעריב"

קרבות האוויר של אתמול היו הקרב האווירי הראשון, שעליו פקד אלוף בנימין פלד כמפקד חיל האוויר. אלוף פלד המשיך אתמול ב„מסורת" של קודמו, אלוף (מיל.) מוטי הוד, וכבר בקרב הראשון הציבו טייסיו שיא חדש של הפלות מאז מלחמת ששת הימים — 13 מטוסי „מיג 21".

מוטי הוד פקד על הקרב האווירי הראשון שלו כמפקד החיל ב־7 באפריל 1967. בקרבות של אותו יום, בדרום הרמה הסורית דאז, הפילו מטוסי חיל האוויר הישראלי שישה „מיגים" סוריים — בקבעם שיא חדש לתקופה ההיא.

אמש, בתום מסיבת העתונאים, יצא אלוף בנימין פלד למסיבה של חיל האוויר, לציון מלאות 25 שנה לטייסת תובלה של החיל. בדברי ברכתו אמר מפקד החיל, בין השאר: „כדי למנוע מלחמות גדולות, צריך לעשות מדי פעם מלחמות קטנות, כמו זו שערכנו היום. זה לא עסק פשוט, שנמשך חמש דקות. היו גם רגעי חרדה ורגעי דאגה, אך העיקר הוא, שזה נגמר טוב".

מצרים משבחת „אומץ־הלב והתושיה של הטייסים הסוריים"

רק שש שעות אחר הקרב הפר רדיו דמשק שתיקתו

הודה ב„נפילת שמונה מטוסים סוריים" ומסר על „הפלת חמישה מטוסים ישראליים" * הודיע, כי 64 מטוסים ישראלים חדרו ב־1.20 לתחום סוריה, וכי הקרב נמשך יותר משלוש שעות

מאת סופר „מעריב" לענינים ערביים

קרוב לשש שעות חלפו מאז התחולל הקרב האווירי בין מטוסים ישראליים לבין מטוסים סוריים עד אשר הפר רדיו דמשק את שתיקתו, דיווח על הקרב האווירי והודה כי שמונה מטוסים סוריים הופלו במהלך הקרב. כן טען, כי גם חמישה מטוסים ישראליים הופלו.

רדיו דמשק הפסיק את שידוריו הרגילים, כדי לשדר את הודעת הדובר הצבאי הסורי, בה נאמר, כי בשעה 1.30 חדרו 64 מטוסים ישראליים לתחום האווירי של סוריה. מטוסים סוריים הוזנקו לקראתם. התחולל קרב, שנמשך, לדברי ההודעה הסורית, עד השעה 4.30 אחרי־הצהריים. הדובר לא פירט את מספר המטוסים שהשתתפו בקרב או את סוגיהם.

נסגרו הנמלים

נמלי התעופה של דמשק וביירות נסגרו בשעת הקרב האווירי, שהתחולל, על פי הידיעות שהגיעו לביירות, בשמי אל־מינטר בצפון סוריה, קילומטרים אחדים מן הגבול הסורי טרטוס. מטוסים, שעמדו לנחות בשני נמלי התעופה, קיבלו הוראה לשנות את נתיב טיסתם כדי לא להתקל במטוסי הקרב הישראליים. מטוס של „איר פראנס", שעמד להמריא מביירות, עוכב ואילו מטוס לובי, שעמד לנחות בדמשק, הופנה לניקוסיה.

מידיעות שהגיעו מלבנון נודע, כי ארבעה מתוך 13 המטוסים הסוריים התרסקו בשטחה של לבנון.

שני מטוסים התרסקו ליד הבסיס האווירי הלבנוני קליאעת. טייסיהם הצליחו לצנוח בשלום. אחד מהם הגיע בכוחות עצמו אל מיפקדת הבסיס האווירי, ומסר עצמו לידי השלטונות הלבנוניים. השני חולץ בידי מחבלים פלשתינים והועבר למחנה פליטים סמוך.

המטוס הסורי השלישי התרסק ליד נקודת הגבול הסורית־הלבנונית ערידה, וטייסו, שנפצע קל, הועבר לבית חולים צבאי בביירות. המטוס הרביעי התרסק ליד הכפר עכאר בצפון לבנון, וטייסו, כך נמסר, נעדר.

צפו ונפצעו

מדיווחי נוסעים, שהגיעו מצפון לבנון, נמסר, כי 12 כפריים סוריים נפצעו בהתפוצצות רקטה של אחד המטוסים, כאשר צפו במהלך הקרב האווירי.

בביירות נמסר, כי ראש ממשלת לבנון, תקי אל־דין אל־צולח, ביקר בשעות הערב אצל הטייס הסורי, שהועבר לבית־החולים הצבאי בביירות.

על פי גירסה אחרת, התרסקו רק שלושה מטוסים סוריים ולא ארבעה בשטחה של לבנון. אחד מן הטייסים חזר לסוריה כעבור זמן קצר והשני הועבר לבית־חולים צבאי בביירות.

דיווחים לסאדאת

בשעות הערב קיים סגן שר החוץ הסורי, זכריא איסמאעיל, את שגרירי המדינות הזרות בדמשק והזהיר מפני התוצאות החמורות העלולות לנבוע מ„ההתקפה הישראלית החדשה על סוריה".

השגרירים נתבקשו לפעול אצל ממשלותיהם, כדי לגנות בחריפות את הפעולה הישראלית ולנקוט צעדים, שימנעו בישראל לחזור על פעולות כגון אלו.

בהודעה של מיפקדת הצבא המצרי, שפורסמה בשעות הערב, נאמר, כי מיפקדת הצבא המצרי עמדה בקשר הדוק עם המיפקדה הסורית במהלך הקרב האווירי. הנשיא סאדאת קיבל דיווחים שוטפים ורצופים על ההתפתחויות. ההודעה המצרית משבחת את אומץ הלב והתושיה של הטייסים הסוריים, ומאמצת את הגירסה הסורית בדבר הפלת „חמישה מטוסים ישראליים" בצד אבדות של מטוסים סוריים.

הדעה בפאריס: סוריה נפלה במלכודת שטמנה לה ישראל

„פיגארו": המיבצע הוכן באופן מדוקדק * „גארדיין" הלונדוני: זוהי „החתימה הישראלית" לתוכנית להחיות את „החזית המזרחית"

מאת ג'יל קרפרי, כתב „מעריב" בפאריס

„ישראל טמנה מלכודת לסוריה, וזו נפלה במלכודת בשלחה את מטוסיה לקרב אווירי נגד המטוסים הישראליים" — גירסה זו מביא „פיגארו" הפאריסי מאת כתבו בביירות.

זוהי אחת הדעות הנפוצות בלבנון, בקשר לרקע של הקרב האווירי בשמי סוריה — אומר הכתב. הוא מסביר: „הישראלים הצליחו לפתות את הסורים בצורה זו או זו, שיש כאן ענין של מטוסים סוריים בלבד. בלי ספק, היתה זו מלכודת מצד ישראל, שכן אין זה קרוב לוודאי שקרב כזה, שהסתיים בתוצאות כאלה, התחולל לגמרי במקרה".

סברה דומה מביע גם פרשן העתון איב קיאו, במאמר ראשי באותו גליון. הוא מפקפק בגירסה, שהקרב האווירי פרץ במקרה, בעקבות „סיור שיגרתי", ואומר: „המיבצע הוכן הכנה מדוקדקת בישראל, כדרכה. הסיבה הראשונה ליזמה זו מצד ישראל — מוסיף קיאו — היתה הידיעה שהגיעה לידי ישראל, כי סוריה סיפקה למחבלים את טילי הכתף הנגד מטוסים שנתגלו באיטליה. על גורם זה יש להוסיף את „רגישותה" של ישראל נוכח הרעיון של חידוש „החזית המזרחית": וכגורם אפשרי יש לראות גם את ועידת הפסגה המצרית־הסורית־הירדנית בקאהיר.

אין גם לשכוח — מוסיף „פיגארו" — כי ישראל עומדת ערב בחירות כלליות ואולי היה כאן תפקיד לציניים של בחירות.

נפגעו פרושי הפלה

צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון, מוסר:

„זוהי החתימה של ישראל לפגישת הפיסגה בקאהיר ולתוכנית להחיות את החזית המזרחית" — הגיב הבוקר פרשן עיתון ה„גארדיין" הלונדוני.

בתגובה על הודעת הסורים בדבר הפגיעות במטוסיהם אומר העתון, שאם אומרת דמשק שמטוסיה נפגעו, פירוש הדבר שהופלו. בדרך כלל — אומר „גארדיין" — נוטים הסורים יותר מן המצרים בפירוטם במספרים על אבידות, אבל קרוב לודאי שגם המצב איבדו מטוסים יותר משהם מודים.

„גארדיין" מוסיף, שאם היתה תקרית זו תוצאה של התגרות ועצמתם של הסוריים, יתכן שהדבר נועד לחפות על הצעד „האנטי פטריוטי" של ההתקרבות לירדן על חשבון הפלשתינים.

תזכורת ללובים

„טיימס" הלונדוני אומר, כי הקרב האווירי הזה לא החיה את החזית המזרחית נגד ישראל, כפי שרצו שלושת המנהיגים הערביים שנפגשו בקאהיר. „הסורים פתחו בקרב בצעד מדיני, כדי להוכיח כי זעקת הקרב שנשמעו בקאהיר, לא היו גבובות, וכדי להזכיר ללובים, כי עומד לעשות בקו החזית".

מצד אחר, אומר „טיימס", יתכן כי ישראל חיפשה הזדמנות להזכיר לערבים את עליונותה באוויר: וגם אם בסוריה לא חדרו לתוך המרחב האווירי של סוריה, בכל מקום התקרבו אליו בהפגנה של בטחון עצמי, בתקווה שזה יעורר תגובה בצד הסורי. „הכוונה היתה להזהיר את הסורים ואת ירדן בפני התוצאות הצפויות להן, אם ינסו להגשים את חידוש החזית המזרחית" — מוסיף „טיימס" ואומר, שנראה כי סוריה עדיין זקוקה לאזהרה כזו, להוכחת עדיפות הפתרון המדיני של הסיכסוך המזרח־תיכוני על פתרון צבאי.

[illegible]

פרשת הקרב האווירי כבשה את הכותרות הראשיות כמעט בכל עתוני בריטניה הגדולים. עם זאת הם מתקשים לגלות את מימדי המפלה שספגו הסורים.

פרשן הרדיו של הבי.בי.סי. תולה את התקרית בהתקרב הבחירות לכנסת ובקיומם של מדינאים הדוגלים בקו נוקשה [illegible].

לעומתו הסתפק פרשן הטלוויזיה של הבי.בי.סי. — שהוא שונא ישראל כידוע — בהבעת צער על הציוד היקר שאבד ועל הסכנה שבבקשה לחיי אדם.

שגריר ארה"ב קיטינג:

„לא יהיה שלום בעולם ללא שלום בארצכם"

„לא נוכל להגשים את השלום בעולם, כל עוד לא יושג השלום בארצכם" — אמר אתמול השגריר החדש של ארה"ב בישראל, קנת קיטינג. הוא קרא להתמיד בירוב המאמצים לכינון שלום במזה"ת.

בהופעתו הפומבית הראשונה בישראל, מאז בואו, בקבלת פנים חגיגית, שנערכה לכבודו מטעם האגודה לידידות ישראל־אמריקה בבנין תל־אביב, אמר השגריר קיטינג כי זה רבע מאה הוא צופה אחר „הנס הישראלי". הוא אמר: „בביקורי עם ידידי הישראלים ועם צבירי כאן נאמר לי שוב ושוב, כי ישראל רוצה וזקוקה לשלום בטוח, כך שתוכל למקד את האנרגיה והכשרונות בפיתוח הסוציאלי. בהקשר זה אני מזכיר את דברי הנשיא ניכסון, כאשר הושבע לנשיא בשנת 1969 והעמיד כמשימה הנשגבה דור של שלום. זוהי מטרה אשר ראוי, כי נעשה הכל למימושה, בלי להתחשב בקשיים ובמכשולים. ובאמת, לא יהיה לנו דור של שלום בעולם, עד אשר לא ישרור שלום בארץ נערצת זו".

את השגריר ברך שר החוץ, אבא אבן.

באליפות אירופה בברידג'

יוון לא הופיעה למשחק עם ישראל

באוסטנדה שבבלגיה נפתח אתמול הסיבוב הראשון באליפות אירופה בברידג'.

במשחק הראשון ניצחה נבחרת איטליה, אלופת העולם, את נבחרת אוסטריה בתוצאה 5:15. ישראל הוכרזה כמנצחת נגד יוון, כיוון שנבחרת יוון לא התייצבה למשחק. בתחרות משתתפות נבחרות ברידג' מ־23 ארצות.

הטייס שחולץ מן הים — מול החוף הסורי:

„כששמעתי את קרב האויר השני — ידעתי שזהו הסימן בשבילי"

אחר שמטוסו נפגע — גלש הטייס לעבר הים הפתוח * משפשטה הדליקה מן המנוע — דיווח, נטש וצנח * מטוסי צה"ל טיהרו את האיזור ממטוסי אויב — ומסוק צה"ל משה אותו, אחר שהייה של שעתיים במים

מאת סופרו הצבאי של „מעריב"

שש שעות אחרי שצנח ממטוסו לים, ארבע שעות אחר שנמשה על־ידי המסוק ולחץ בהתרגשות את ידי מציליו — ניצב אמש טייס ה„מיראז'", שנפגע בקרב האווירי הגדול, לפני עשרות עתונאים.

הוא נראה נבוך מעט, אולי אף נרגש. שעתיים של שהייה בים הפתוח, והמעמד ב„בית סוקולוב", שהוא איננו רגיל בו — השפיעו כנראה.

„כאשר פלט את עצמו מן המטוס, היה הרבה יותר שקט" — העיר אחד ממכיריו.

הטייס — צעיר בתחילת שנות העשרים של חייו. איש אדמה, בן למשפחת לוחמים. גבה קומה, פניו שזופות, חייכני וטוב לב. השיבה החלה זורקת בשערו בטרם עת. בקול צבוק והדברים שקולים השיב לשאלות הרבות שהומטרו עליו.

אל הים הפתוח

השיט בסירת־הגומי של ה„מיראז'" החל דקות אחדות אחר כניסת הקרב האווירי. „היינו במיבנה ליווי, במשימה שיגרתית. נתבקשנו לצאת ולעזור למטוסים שהיו בסיור. נכנסנו לקרב, ראינו את המטוסים שלהם ושלנו השתתפנו בקרב. כעבור זמן קצר, ניתנה הוראה לשוב הביתה. בשלב של ניתוק המגע, נפגעתי.

„פניתי כיוון לעבר הים הפתוח, כדי לנטוש כמה שאפשר בעומק הים ונאלצתי לנטוש מיד. המצנח נפתח והכל עבר כמו שצריך. הגעתי למים — כאן היין לפתע — חיכיתי עד שבאו לחלץ אותי. היה לי ברור כל הזמן, שיבואו לחלץ אותי" — פתח וסיפר באוזני עשרות עתונאים מקומיים וזרים, שבאו ל„בית סוקולוב" בתל־אביב, לשמוע על הקרב מפי המשתתפים בו.

זמן קצר לפני שנפגע מטוסו, פגע הטייס הצעיר במטוס „מיג 21" סורי. אולם המטוס הסורי לא התפוצץ, וטייס אחר פגע בו שוב והפיל אותו.

הטייס גבה־הקומה, שהוא ספורטאי, צנח לים. סירת־הגומי הצמודה למצנח נתמלאה באוויר והוא התטלטל על הגלים. זמן קצר אחר צניחתו, שמע רעש של סילונים. „מעלי, בגובה רב, מעל לעננים, התחולל קרב אוויר. אחר כך ראיתי מצנח סורי. היה זה בערך במרחק של מייל אחד ממני. מכיוון שהיה סורי — זיהיתי אותו לפי צבע הסירה מן המצנח, שאיננו דומה לשלנו. לא היה לי מה לעשות".

הטייס שהופל היה במטוסים שנכנסו לקרב האווירי, אחרי שהסורים פתחו באש לעבר הסיור השיגרתי.

„היינו בגובה בינוני" — הוא סיפר. כתוצאה מן הפגיעה במטוסו — בטיל או תותח — התלקחה בו דליקה. אך הטייס הצעיר לא נטש את מטוסו. לדברי אלוף בני פלד, הוא נהג בקור רוח, גלש במטוסו בכיוון הים, ורק כאשר נוכח שמפאת הדליקה במנוע התפשטה האש — נאלץ לנטוש.

הוא דיווח על המצב במכשיר האלחוט. כאשר נתבקש לדווח על מצבו שלו, השיב, שהוא בריא ושלם. רק אז נטש את מטוסו, במרחק של כ־25 קילומטרים מהחוף הסורי, דרומית־מערבית לנמל הסורי טרטוס.

מיבצע חילוץ

אחר שפג מעט ערפל הקרב, ואותר המקום שבו צנח הטייס, החלה פעולת החילוץ. שעתיים של מתח עברו על הטייס, שהיטלטל בסירת הגומי, ועל חבריו בחיל־האוויר וקציני צה"ל הבכירים.

אנחת הרווחה נשמעה ב־3.30 בערך, משנקלט שדר, כי הטייס נמצא במסוק.

מפקד המסוק, שחילץ את טייס ה„מיראז'", הוא טייס בעל שיער בלונדיני, מקריח במקצת. הוא סיפר במסיבת העתונאים אמש: „היינו בכוננות רגילה לחילוץ אנשים עם בעיות" — תוך החלפת חיוכים עם הניצול שלו, שישב לידו. — „נאמר לנו לצאת לאזור ולמשות מהמים כל מי שנראה שם. מטוסי קרב, שהיו באיזור, כיוונו אותנו אל המקום שבו הוא צנח. הם איתרו את הטייס. הגענו, משינו אותו, וגם את הטייס הסורי. לא היו יותר אנשים במים, אז חזרנו" — סיכם.

„זה הסימן"

טייס ה„מיראז'", משנשאל על הרגשתו בעת שנטש את מטוסו, השיב: „ברגע זה אתה סומך על עצמך ועל חבריך, שיבואו לחלץ אותך. היה לי בטחון, שהכל יפעל כראוי".

שעה קלה אחרי כן הוסיף: „על מה חשבתי. היו לי כל מיני מחשבות... לא אוכל לספר עליהן. אבל הייתי בטוח, שיבואו להציל אותי. זה לא סימפאטי, להימצא במרחק כל כך גדול מהבית. אבל כששמעתי את קרב האוויר השני, ידעתי, שזהו הסימן בשבילי, שהסימן הזה שייך לי, ולא למישהו אחר".

טייס ה„מיראז'" נמשה לתוך המסוק. בהתרוממם הבחינו טייסי המסוק בסירת הגומי של הטייס הסורי, שהתטלטלה בים, במרחק של כמה מאות מטרים מטייס חיל־האוויר שחולץ. מן המסוק אפשר היה לראות את הסירה, ובה הסורי, ואת מצנחו הפרוש על פני המים.

קפצו לים ומשו את הסורי

חילוצו של הסורי נתקל בקשיים. „הוא איננו מתורגל עם חיל־האוויר למשייה בידי צול מן הים" — התלוצץ טייס בכיר.

כאשר חג המסוק מעליו, התהפכה סירתו מהדף האוויר. שניים מאנשי צוות המסוק זינקו לתוך הים, חבקו אותו בחגורת־הצלה ואיפשרו את משייתו למסוק.

הטייס הסורי, שלגם כמויות גדולות של מי ים, הועבר לבית חולים.

אמש, סמוך לשעה 6, המתין מפקד חיל־האוויר למסוק המחלץ. הוא חבק את הטייס הניצול ולקח אותו, יחד עם מפקד המסוק, לפגישה עם שר הבטחון משה דיין והרמטכ"ל רב־אלוף אלעזר. משם יצאו למסיבת העתונאים ב„בית סוקולוב" בתל־אביב.

שלישיה ראשונה בבית־חולים „אלישע" בחיפה

שלישיה — שתי בנות ובן — נולדה אתמול בבית החולים „אלישע" שבחיפה. האם היא נעמי מיטלמן, בת 26, מחיפה. הבנות נולדו במשקל 1.750 — 1.700, ואילו משקל התינוק היה 2.050 ק"ג.

גולדה מאיר תנאם במועצת אירופה

ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, תנאם בתחילת אוקטובר לפני האסיפה המייעצת של מועצת אירופה, כדי להסביר את עמדתה של ישראל במשבר המזרח התיכון — נמסר אתמול בשטרסבורג.

ועוד נמסר, כי הגב' מאיר תשתתף בויכוח המדיני הכללי באסיפה המייעצת. המועצה מזמינה לכל מושב מדינאי זר שישתתף בדיונים בבעיה מסוימת. אשתקד השתתף בדיון שר החוץ של תוניסיה מוחמד מסמודי.

אמצעי בטחון קפדניים ביותר יינקטו לקראת ביקורה של גב' מאיר בשטרסבורג. היא עומדת להגיע במטוס פרטי ב־30 בספטמבר ולשוב הביתה ב־2 באוקטובר — כך מסרו מקורות הכשרה.

לפי שעה לא נמסר אם גב' מאיר תנצל את ההזדמנות ביקורה כדי להיוועד עם אישים צרפתיים בכירים.

לפני שבע שנים נאם לפני האסיפה המייעצת שר החוץ מר אבא אבן. (יופ"י).

כריש נשך חייל ששחה בחוף אופירה

מאת ברוך מאירי

חייל, שננשך על ידי כריש בחוף אופירה (שארם א־שייח), הועבר במטוס של חיל האוויר לבית החולים „יוספטל" באילת.

החייל השוחה הבחין לידו בכריש, שאורכו כ־3 מטרים. החייל ניסה להתרחק מהכריש, ואף הכהו בידו, כדי להרחיקו.

„בתגובה" נשך הכריש את ידו של החייל. החייל ניסה להתרחק מהמקום, אולם הכריש רדף אחריו ונשך את ידו.

החייל הועבר לבית החולים באילת, שם עבר ניתוח. נמסר, שהוא יצא מכלל סכנה.

ברמה הוכנו מיקלטים - והחיים נמשכו כסדרם

מאת מאיר הראובני

בעקבות הקרב האווירי של אתמול, נמשכו כל הפעילויות במשקי רמת הגולן כסדרן.

הילדים הורשו לשחק בחוץ, או לבקר בבתי ההורים. עם זאת הוכנו המיקלטים.

הקרב האווירי לא הורגש כלל בישובי רמת הגולן. אלה שעבדו בשדות, קרוב לקו הפסקת האש, סיפרו, כי עבודתם נמשכה ללא הפרעה, וכי לא הבחינו כלל בשום תנועה חריגה בשמי האיזור. על קרב האויר — ששימש נושא לשיחות בחדרי החברים סביב הקפה של חמש ובחדר האוכל בערב — שמעו ממהדורות החדשות.

עוד סיפרו, כי מעבר לקו הפסקת האש, נראתה פעילות רגילה. חיילים סוריים נראו מסתובבים בשטח ללא קסדות וכלי רכב צבאיים נסעו הלוך ושוב בין המוצבים שמעבר לקו.

גם בישובי גבול הלבנון, באיזור מטולה, לא הורגשה תכונה או מתיחות. העבודה במטעים התנהלה כרגיל. מעבר לגדר הגבול נראו הפלחים הערביים העוסקים במלאכת יומם הרגילה.

هكذا من الاصل

مكبّر من الأصل

הליכוד קם - בשני טקסים

קודם חתמו נציגי גח"ל על ההסכם עם המרכז החופשי, אחר־כך עם התנועה למען ארץ־ישראל שלמה

מאת דניאל דגן

נציגי המרכז החופשי ותנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה חתמו אתמול על הסכם הליכוד, ובכך השלימו את הקמתו של גוף פוליטי זה, המונה כיום 31 חברי כנסת.

במעמד החתימה היתה אוירה של התרוממות רוח, אם כי הדוברים לא הסתירו את הקשיים שקדמו להקמת הליכוד.

הצטרפות המרכז החופשי לליכוד היתה בטקס נפרד, שנערך במשרדי המפלגה הליברלית בתל־אביב. מטעם מפלגה זאת חתמו על אמנת הליכוד ועל תקנון סיעתו הפרלמנטרית חברי הכנסת שמואל תמיר ואליעזר שוסטק, דובר „המרכז החופשי" אהוד אולמרט, וגב' אלה כהן (האשה היחידה שחתימתה מופיעה באמנת הליכוד).

„יש לברך על המוגמר"

באותו מעמד חתמו גם נציגי גח"ל על תקנון סיעת הליכוד בכנסת, וכן על ספח ביחוד, שבו נכלל ההסכם לחלוקת המנדטים בין שותפי הליכוד.

יו"ר המפלגה הליברלית ח"כ ד"ר אלימלך רימלט אמר: חבל שלא חתמנו על ההסכם בבת אחת, אך יש לברך על המוגמר. אני מקווה שמעתה הליכוד אכן יפעל במלוכד. עיני כולנו נשואות לעבודה משותפת באוירה של כוונות רעות טובות.

בכך הושלמה הקמת הליכוד בין גח"ל, הרשימה הממלכתית והמרכז החופשי. ללא נאומים חגיגיים, ועם משקע משיחות של האוירה הקשה ששררה בדיונים.

כעבור שעה וחצי התכנסו שוב נציגי המפלגות — הפעם בקומה ה־14 ב„בית ז'בוטינסקי", ובהשתתפות אברהם יפה, משה שמיר וצבי שילוח מתנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה.

האוירה היתה חגיגית יותר, ולא חסרו גם רגעים של התרגשות.

לאחר שיפה, שמיר ושילוח חתמו על האמנה, אמר ח"כ חיים לנדאו מ„חרות": זוהי שעה גדולה לנו ולעם כולו. אנו שמחים לברך בתוכנו את נציגי תנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה, שחברו עמנו למערכה גדולה למען ארץ ישראל. נסגר בליכוד כעגל ראשון, תקוותנו שהוא יתרחב.

„שותפים למעשה גדול"

ח"כ שמואל תמיר מן המרכז החופשי ברך גם הוא קצרות: בלבבות כולנו יש רגש, שאנו שותפים למעשה גדול ולרגע גדול. המאחד והמלכד בינינו גדול מכל המפריד. נתייצב יחדיו לקראת התמודדות עם המערך על שלטון אחר וחדש.

אריק שרון כלל בדבריו תודה מיוחדת לחברי ההסתדרות, שנתנו את אמונם בליכוד לכרות הקשיים הרבים שהתגלו בעת הקמתו. הוא הדגיש: הציבור הבין שיש לנו קשיים, ואנו עושים מאמץ להתגבר על מכשולים. דבר זה מעיד על כך, שאזרחי המדינה רוצים בשינוי, ומגיע להם שינוי.

„כדאי לנוח כמה ימים"

בהמשך דבריו הוסיף שרון: אני בטוח, שנצליח להכליל במסגרת הליכוד גופים נוספים, למרות שהמאמץ לא היה קל. בודאי שאינני מציע לעשות את זה עכשיו — כדאי לנוח כמה ימים. היו בעת המשא ומתן הרבה דיבורים קשים ומיותרים. נתלכד כולנו לקראת המערכה המצפה לנו, ואני בטוח שנגיע להישגים גדולים. שרון הביא ברכה מידת של ח"כ מנחם בגין, המרותק לביתו בגלל מחלה.

וח"כ יגאל הורביץ מן הרשימה הממלכתית אמר: קרה דבר שנראה היה כי אינו ניתן — אין זה רק שלום בית במחנה שקצת התרחב, אלא בריתם של יוצאי התנועה הרביזיוניסטית ומחנה העבודה. עשינו יד אחת כדי לבנות מדינת ישראל רחבה, גדולה, מאורגנת ומתוקנת.

„גילית עקשנות של פרד"

בפנותו לשרון אמר הורביץ: גילית עקשנות של פרד. הגיב שרון: עם תוקפנות של פר. הורביץ: לשרון היה כוח לא רק להרים את הדגל, אלא גם לשאת אותו למעלה ההר.

הסופר משה שמיר דיבר בשם נציגי תנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה. הוא אמר: מעולם לא היה לי כה קשה לדבר, אך חזקה עלי פקודתם של חברי.

לפני שש וחצי שנים, ביוני 1967, היתה בארץ התלקחות גדולה. לא המלחמה, אלא התלקחות של אהבת ישראל, שהקיפה את העם כולו, והתבטאה בכל מקום.

„לשמור על אש ההתלקחות"

באותה תקופה נוצרה התקבצות של חברים — שאינה מפלגתית — שלקחו על עצמם משימה אחת — לשמור על אש ההתלקחות הזאת, ולא לתת לה לדעוך. בשנה האחרונה היתה הרגשה, שיש דעיכה באותו אור, ירידה מסוכנת באותה רוח גדולה — ועל יסוד זה ולשם כך באו הרצון וההתגייסות להצטרף למעשה שיחדש רוח זאת, ויגביר את היקוד של אהבת ישראל.

מה שהתרחש כאן הוא התגברות על מושגים, מורשות היסטוריות, חשבונות ואינטרסים — למען עניין שנראה לכולם כעומד מעל הכל. אין זה מקרה שאנו האחרונים המסיימים בהצטרפות. רצינו לבוא לגוף שיהיה בו מן החידוש, הכלליות, אהבת ישראל, התגברות על מחיצות קודמות, ויכולת לפנות לכל יהודי בארץ ובעולם ולומר לו: דגלה של הציונות הגדולה העליה השלמה מונח לפניך, בוא והצטרף.

שמיר הודיע, כי נציג תנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה ברשימת הליכוד לכנסת יהיה אברהם יפה. בלט בהעדרו צור ויצמן, שהעלה את רעיון הליכוד לראשונה לפני יותר משנה. בתשובה לשאלה אמר, כי לא הוזמן לטקס.

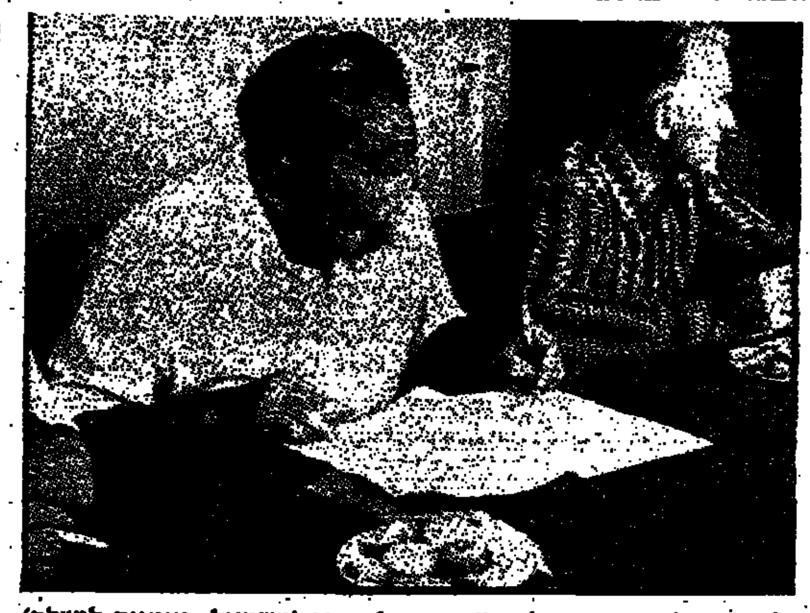

הליכוד המלא קם אתמול: ח"כ שמואל תמיר (משמאל, בתמונה למעלה) חתם אתמול על הסכם הליכוד. מימין — ח"כ בנימין הלוי, מגח"ל. בתצלום משמאל, אלוף (מיל.) אברהם יפה חותם על ההסכם, בשם התנועה למען ארץ־ישראל השלמה. (הצלום: בני ברונקו, ישראל סאן)

דיין, פרס, נבון - בראש מועמדי רפ"י לרשימת המערך

מרדכי סורקיס יצא רק במקום העשירי

— מאת מ. שמריהו —

אפתעה גדולה נפלה אמש בבחירות האישיות החשאיות של 8 חברי רפ"י הראשונים ברשימת המערך לכנסת, כשסגן מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ מרדכי סורקיס יצא רק במקום העשירי ואילו ד"ר ישראל כ"ץ נבחר במקום השמיני.

8 חברי רפ"י הראשונים ברשימה נבחרו בקלפי לפי הסדר כדלקמן: משה דיין — 68 קולות, שמעון פרס — 66, יצחק נבון — 57, גב' מתילדה גז — 49, גד יעקבי — 48, מרדכי בן־פורת — 47, דוד קורן — 44 וד"ר ישראל כ"ץ — 36 קולות.

במקום התשיעי קיבל עמוס הורביץ 34 ובמקום העשירי ח"כ מרדכי סורקיס 32 קולות. בקלפי התחרו גם ד"ר מיכאל בר־זוהר, צבי תאודורוס וגב' מרים מילה. אלוף (מיל.) חיים הרצוג לא הגיש מועמדותו.

בכנס של ראשי המשמרת הצעירה הוצג „לשילוב" במפלגת העבודה והוחלט אמש לדרוש נוכח תוצאות הבחירות להסתדרות ביתר תוקף הכנסת מועמדים צעירים לרשימת המועמדים של המערך לכנסת. הצעירים יתבעו שהיה מ. הריש ו. לפט יופיעו במקומות ריאליים ברשימה עד לדרישה לקיים בחירות אישיות חשאיות במרכז המפלגה בקביעת המועמדים לרשימה.

הימאים לבן־אהרן: אל תתפטר

מאת ראובן בן־צבי

„למרות תוצאות הבחירות אנו קוראים לך: אל תתפטר. פועלך והישגך בקדנציה הקודמת הם ערובה להסתדרות לוחמת בארבע השנים הבאות. הסתלקות מהמערכה עתה — פירושה פגיעה בפועלי ישראל" — נאמר במברק ששוגר אתמול על ידי מזכירות איגוד הימאים (דרונגה) אל מזכיר ההסתדרות יצחק בן־אהרן. על המברק הוחלט בעקבות דיון שקיימו במזכירות התחיבות של הדיבורים באיגוד הימאים.

דובר איגוד הימאים משה גוטר אמר אתמול, כי אם ימשש המזכ"ל את איומו ויתפטר, תיזום מזכירות איגוד הימאים הקמת ועד ארצי של ועדי עובדים למען המשך כהונתו של בן־אהרן. הדובר הוסיף כי מזכירות איגוד הימאים פונה גם אל ועדי העובדים בארץ לשגר מברקי תמיכה והזדהות למזכ"ל ההסתדרות.

במפלגת העבודה בחיפה קויימו אתמול דיונים, בהשתתפות יוסף אלמוגי, ח"כ משה ורטמן, ח"כ משה שחל וא. מולק כדי לדון על סיבות הכשלון בבחירות להסתדרות למערך בחיפה, שהפסיד קרוב לארבעה אלפים מקולותיו לעומת עליית הליכוד — שהיתה הגדולה ביותר בארץ.

התעשיה האוירית תייצר סדרות נוספות של ,ערבה' ו,וסטווינד'

ועדת השרים לעניני כלכלה, בראשותו של שר האוצר, מר פנחס ספיר, אישרה אתמול, לפי הצעתו של שר הבטחון, מר משה דיין, ייצור סדרות נוספות של מטוסי „ערבה" ומטוסי „וסטווינד" על ידי התעשיה האוירית.

כן אישרה ועדת השרים את הצעתו של שר הפיתוח, מר ח. גבתי, להקים מפעל לייצור מלט לבן, בהיקף ייצור של 40.000 טונות מלט לשנה בחברת „הרסית חול זך" במצפה רמון.

ההשקעות הנדרשות לייצור המלט הן כ־6.4 מיליון ל"י בציוד קבוע וכן עוד כ־1.6 מיליון ל"י להון חוזר, מלאי חלפים, הוצאות הרצה וריבית בזמן ההקמה.

נסתיימה השביתה בעירית אשדוד

שביתת אלף עובדי עיריית אשדוד נסתיימה אמש, לאחר שתי ישיבות עירייה, בהן השתתפו נציגי הנהלת העירייה וועד העובדים בעירייה.

בישיבה הראשונה, אחר־הצהרים, התנגדו חברי ועד העובדים להגיש את תביעותיהם בכתב, אולם הסכימו לכך לפנות ערב. תביעותיהם של השובתים אתמול היו: מתן קביעות למהנדס שלל כהן, לאחר 6 חודשי עבודה בעירייה; החזרת פקח ארעי שפוטר מעבודתו; העברת עובד ממחלקה אחת לאחרת; התנגדות לקבלת רואה חשבון לעבודה בעירייה; מתן ביגוד לעובדים מינהליים, ועוד. השביתה פרצה אתמול בבוקר.

נתן פלד לא יהיה מועמד לכנסת ולממשלה

— מאת מ. שמריהו —

שר הקליטה מר נתן פלד הודיע לצמרת מפ"ם שאין בכוונתו להיות מועמד לכנסת השמינית ולהמשיך לכהן כשר בממשלה שתקום לאחר הבחירות.

שר הקליטה נימק הודעתו בכך, שהוא עומד לסיים פעולות של 8 שנים בכנסת ובממשלה וברצונו לשוב למשקו שריד, כפי שנהג בעבר לאחר תקופה ממושכת של כהונה מחוץ למשקו.

מארב משטרתי לכד כנופיית גונבי רכב

כנופיית גונבי רכב, שהבריחה פעלה באיזור רמלה ורחובות, נתפסה ביום ו' ברחובות על ידי מארב משטרתי.

לפני זמן מה נגנבה ברמלה מכוניתו של מר מנחם רוט מגדרה, שבא לרמלה לתהות ידידו. כעבור ימים ספורים מצאו שוטרים ממשטרת רמלה תיק שהיה במכונית, אך בלי המסמכים שהיו בו. בתחילת השבוע צלצל אלמוני לביתו של רוט ואמר לו שאם ברצונו לקבל את המסמכים תמורת תשלום, עליו לבוא ביום ד' בלילה למקום מסויים ליד התחנה המרכזית ברחובות. האלמוני ביקש מרוט להזדהות במקום המפגש על ידי השמעת הסיסמה „ירח כחול".

רוט הודיע על כך למשטרת רחובות ולהיות שוטרים, בראשותו של רס"ל יהודה כורש, שמה מארב.

ברגע שבו נשמעה הסיסמה „ירח כחול", הופיעו מספר צעירים ובידיהם המסמכים. הצעירים נעצרו והתברר כי ביצעו מספר רב של גניבות רכב. חקירתם נמשכת ונמסר שהם יועמדו בקרוב לדין.

תשע שנות מאסר לאונס ילדה בת 9

9 שנות מאסר נגזרו אתמול על ידי שופטי בית־המשפט המחוזי בתל־אביב על מתתיהו לוי, בן 26, מתל־אביב, שהורשע באונס ילדה.

המקרה אירע לפני מספר חדשים, כאשר מתתיהו לוי פגש בילדה, בת 9, פיתה אותה ללכת עמו למקום נסתר, שם עשה בגופה מעשים מגונים ואחר־כך אנס אותה.

השופטים, מקס צ'רנוביל־סקי, אברהם חלימה ודב לוין, ציינו בפסק דינם את חומרת המעשה המיוחס לנאשם, ולכן החמירו בענשו.

המשפט כולו התנהל בדלתיים סגורות. התביעה יוצגה על־ידי עורכי־הדין יצחק ויינגרד ואברהם אלגים, מפרקליטות מחוז תל־אביב.

* בזכרון יעקב הובא שלשום למנוחות ד"ר יהודה יפה, שנפטר בבית החולים הרצפלד בגדרה בגיל 75. ד"ר יפה, בנו של הרופא ד"ר הלל יפה, נולד ביפו והיה מבוגרי הגמנסיה הרצליה. ד"ר יפה היה בין הראשונים שהתגייסו לגדוד העברי במלחמת העולם הראשונה. הוא למד כימיה בשוויץ, ועבד שנים רבות במכון התקנים הישראלי. ד"ר יפה פרסם מאמרים מדעיים רבים. השאיר אחריו אשה, בתו של הסופר בן עמי, ושתי בנות.

בדיון שנערך בלשכת מפלגת העבודה

ג. מאיר: אין להטיל אשמה אישית על הכשלון בבחירות להסתדרות

מאת מ. מייזלס

„אין איש צריך לראות את עצמו כאילו נכשל בבחירות להסתדרות" — אמרה אמש ראש הממשלה גולדה מאיר, בדיון בלשכת מפלגת העבודה על תוצאות הבחירות להסתדרות.

מבלי לקרוא בשמו של מזכ"ל ההסתדרות י. בן־אהרן, אמרה גב' מאיר: „אצלנו אין מדובר שאיש אחד ניצח או נכשל. כולנו מנצחים או כולנו נכשלים, בבחירות התמודדו מפלגות, ולא אישים".

ראש הממשלה הוסיפה כי יש צורך לנהל ויכוח אידיאולוגי קשה עם „מוקד". היא בירכה על שובם של רבים מחברי רע"ם למפלגת העבודה. „אינני מציעה שבמערכת הבחירות לכנסת נברח מן הויכוח בעניינים פנים. נוכל בתחלה להתמודד גם בנושא זה כמו בנושא המדיני־בטחוני. אם כולנו נתגייס למערכה, אפשר יהיה להגיע לתוצאות טובות. אין חילוקי דעות גדולים בינינו בעניני הבצע, במיוחד לאחר שחלק מכנו, מיסמך גלילי, נתקבל" — אמרה.

בהמשך הדיון אמר שר האוצר פנחס ספיר: „אינני רוצה שנטיל את האשמה לתוצאות הבחירות זה בזה. העיקר שנותרו לנו עוד 30 ימי־עבודה לבחירות לכנסת". מר ספיר הביע אמונו, שבמאמץ ובעבודה משותפת יוכל המערך להשיג תוצאות טובות, וקרא לכל חברי המפלגה להתגייס למערכה. „תוצאות הבחירות אינן בשמים, צריך לעבוד", אמר.

מזכ"ל ההסתדרות, י. בן־אהרן נעדר מן הישיבה.

מזכ"ל המפלגה, ח"כ א. ידלין, אמר, שתוצאות הבחירות להסתדרות הוכיחו, שהימין לא הצליח לתקוע תריז בין ציבור הפועלים והמערך. אין אלטרנטיבה לכוח המגובש של המערך. גם יסודות שמאליים לא התחזקו בבחירות להסתדרות.

יו"ר מטה הבחירות של המערך, ח"כ א. עופר, טען, כי העליה בשיעור המשתתפים בבחירות להסתדרות היא בגדר הישג נכבד למערך, על אף הליקויים בחוקת הבחירות ובארגון הבחירות. הוא שיבח את עבודות מטה והסברה של מטה הבחירות.

מ"מ מזכ"ל ההסתדרות, י. משל, אמר, כי צריך למנות בהסתדרות פקיד ממונה על ענייני הבחירות, כמו שיש בבחירות לכנסת. גב' ב. איידלסון מתחה בקורת על עבודת המטה ועל הסברת המערך בבחירות להסתדרות. „קיימת אדישות גדולה. יש לבדוק את הכלים" — אמרה.

י. רבינוביץ: המערך יוכל להגיע לרוב מוחלט בת"א

מאת אברהם רותם

„ירידת המערך בהסתדרות היא אזהרה בשביל כולנו" — אמר אמש ראש עיריית תל־אביב, יהושע רבינוביץ, בעצרת במעמד הפעיל המערך לפתיחת מערכת הבחירות לכנסת ולעיריית תל־אביב, שנערכה בבית „הבימה" בתל־אביב.

„אעפ"י כך" — ציין ראש העיריה — „נוכל לסמוך על מצביעים נוספים בתל־אביב למען המערך, ולהגיע לרוב מכריע. עובדה היא, שירידת המערך בתל־אביב בבחירות להסתדרות היא המתונה ביותר בקרב הערים".

ראש הממשלה גולדה מאיר, שהיתה הנואמת המרכזית בעצרת, נדרשה בדבריה להפלת 13 המטוסים הסוריים וציינה, כי אין זה מקרה, כי אם חלק מתוקפנות המתמדת של צה"ל ו„לממשל האמריקני חלק עצום בהתחזקות זו".

היא היפנתה את דבריה נגד הליכוד מימין ונגד המפלגות הקטנות כן השמאל וטענה, כי יש לזכור שמוקד היא המשך של מיקונים. „יש ימין ויש שמאל", אמרה ראש הממשלה, „אך מעולם לא ידעתי מדוע בן־אדם, שמוציא שבועון פורנוגרפי, נקרא שמאל. הוא רשום על תקן של שמאלי". היא דחתה טענות, כאילו החמצנו הזדמנויות לעשיית שלום עם שכנינו. „מי שיודע על הזדמנות כזו שהוחמצה — שיבוא ויוכיח לי זאת".

אשר למגמת הליכוד להתרכז במערכת הבחירות בבעיות הפנים, אמרה גולדה מאיר: „אינני יכולה להבטיח, שלא נבקש מהליכוד להתווכח אתנו גם בבעיות חוץ ובטחון".

בנקודה זו הרחיב את דבריו שר הבריאות ויקטור שם־טוב. הוא אמר, כי הליכוד מציג כשלונות בודדים של המערך ככשלונות של כלל המשק, בעוד שישנם כשלונות שאין לנו להתעלם מהם, אך הם בודדים, ורק מי שאינו עושה אינו נכשל. „הליכוד — אמר שר הבריאות — מדבר על שינוי. אך איזה שינוי? לטובה או לרעה? עד כה ראינו רק אלוף במלואים, אריק שרון, עומד כמו עם אקדח ביד ומכתיב ליכוד. בינתיים הליכוד מלא ויכוחים טבולים בשנאה עזורת. עוד לא שמעתי מאריק שרון איזה נאום אידיאולוגי מעמיק". לדעת שם־טוב, „האויב שלנו זו האדישות. בגללה שלמנו מחיר יקר בבחירות להסתדרות".

את העצרת הינחה מזכיר מפלגת העבודה במחוז תל־אביב, דב בן־מאיר.

למערך הובטח שוב רוב במועצת פועלי נצרת־עלית

מאת יוסף וקסמן

הצבעתם של עולי גרוזיה ובריה"מ בנצרת עילית הבטיחה מחדש למערך במועצת הפועלים את אותו רוב שהיה לו — כך הסתבר מסיכום סופי של מנין הקולות בנצרת עלית.

בהתאם לסיכום הסופי (בלא קולות החיילים ועוברים) קיבל המערך 4163 קולות (כ־68 אחוז) והליכוד 1536 (כ־25 אחוז). קולות אלה מבטיחים למערך 12 מנדטים במועצת הפועלים ולליכוד 4. גורל המנדט הי"17 יוכרע בקולות החיילים וה„עוברים".

בקלפי של עולי בריה"מ וגרוזיה — שמפני הצבעתם חשש המערך — הצביעו 424 מתוך (514) בעד המערך ורק 79 בעד הליכוד. מפלגות אחרות קיבלו בקלפי זה לכל היותר קול אחד בודד.

פצע קשה את אשתו בסכין וניסה להתאבד

תושב תל אביב, בן 65, פצע אתמול את אשתו בגרונה, תוך כדי ריב ביניהם, וניסה לשים קץ לחייו בקפיצה מן המרפסת. השניים נפצעו קשה ואושפזו בבית־חולים.

בדירה בצפון תל אביב נפל אתמול סכסוך בין אדם בן 65, שיצא לגימלאות, ורעייתו. תוך כדי הריב תפס הבעל סכין ודקר את אשתו בגרונה. האשה נמלטה מן החדר לחדר המדרגות והתדפקה על דלתה של שכנה. כשזו פתחה את הדלת — נפלה האשה ואיבדה הכרתה. השכנה הזעיקה משטרה ואמבולנס.

בינתיים קפץ הבעל ממרפסת הדירה בקומה השלישית ונפל על רצפת בחצר ביתו.

אמבולנס אסף את שני הפצועים לבית החולים „הדסה" בתל אביב. מבית החולים נמסר, כי מצב השניים קשה.

חוקרי המשטרה מצאו, כי בין בני הזוג קיים סכסוך ממושך, ומפעם לפעם פוקדות אותם מריבות קולניות.

VOLVO
בשרות החקלאות

* טרקטורים חקלאיים
* טרקטורים רב תכליתיים
* גררטורים
* מנועים ימיים
הכלים יוצגו בתערוכה החקלאית, שתתקיים בימים 17-20 בספטמבר במקוה ישראל
היבואנים הבלעדיים:
„מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ המחלקה לטרקטורים ומנועים
בבעלות מאיר קן ובניו תל-אביב, רח' קרליבך 25, טלפון 289191
once VOLVO always VOLVO

חודשיים מאסר לחייל שהשליך רימון־עשן לעבר מכונית בחולון

מאת מרדכי אלקן

חייל שהשליך רימון עשן צבאי לעבר מכונית חונה ברחוב חנקין בחולון ב־18 ביוני השנה, נידון אתמול בבית דין צבאי של חיל האויר בראשות סגן אלוף דליה הורוביץ, ל־8 חודשי מאסר, מהם 2 חודשים בפועל והד־שאר על תנאי למשך שנ־תיים. כן נידון להורדה ב־דרגה מרב טוראי לטוראי.

החייל נעצר לאחר המקרה על ידי משטרת ישראל. ב־חקירתו במשטרה מסר הודאה על המעשה, הוא נימקו ב־רצון להתפרק ממתח נפשי, שהיה שרוי בו באותה עת. הודאה זו הובאה על ידי ה־תביעה הצבאית לבית הדין ונתקבלה.

את רימון העשן הצבאי השליך הנאשם תוך כדי נסי־עה במכונית פרטית עם שני חברים. הרימון השלך לעבר מכונית פרטית שחנתה ב־רחוב חנקין בחולון. למכו־נית החונה לא נגרם נזק, אך השלכת הרימון גרמה לבהלה בציבור, שהיה ברחוב.

בית הדין הצבאי הרשיע את הנאשם על פי הודאתו בבית הדין, בשימוש בלתי חוקי בנשק, בכך שהפעיל את רימון העשן ללא סמכות ו־ללא נקיטת אמצעי זהירות נאותים וכן בהתנהגות פרו־עה במקום ציבורי, שגרמה לבהלה בציבור.

פסיכיאטר צבאי, שהעיד מ־טעם הסניגוריה, סיפר על מצבו הנפשי המעורער של ה־נאשם. לדבריו קיבל הנאשם לפני המקרה טיפול פסיכי־אטרי בצבא.

על הנאשם הגן עו"ד אילן קרייטר. את התביעה הצב־אית ייצג עו"ד רמי בלומנ־פלה.

נערי הכדורעף נוצחו על־ידי מזרח־גרמניה

נבחרת הנוער של ישראל ב־כדורעף נוצחה גם אמש — הפעם על־ידי מזרח־גרמניה ב־תוצאה 0—3, במסגרת משחקי הדירוג על המקומות 7—12 ב־אליפות אירופה בהולנד.

המערכות לחובת ישראל היו: 4—15, 6—15, 1—15 (1)

זה היה ההפסד הרביעי ברי־ציפות לישראלים הצעירים ש־יסיימו הערב את משחקיהם — בהתמודדות עם צרפת, שאמש נוצחה 0—3 על־ידי רומניה בדו־קרב ממושך (18—30, 13—15, 8—15).

בריה"מ וצ'כיה מועמדות ל־התמודד בגמר על המקום ה־ראשון.

✱ קבוצת הכדורגל של הפו־על אשקלון זוכתה אמש בווע־דת המשמעת של ההתאחדות לכדורגל על התקרית שארעה בסיום 120 דקות משחקה עם כפר־שלם. בעקבות הזיכוי תא־רח אשקלון את הפועל אשדוד במסגרת הגביע.

✱ לבריה"מ סיכוי לצבור 8 מדליות זהב מתוך עשר אפש־ריות, הערב ומחר — בגמר אליפות העולם בהיאבקות ב־סגנון יווני־רומי שתיערך ב־טהרן. הרוסים נטלו 6 מדליות זהב בסגנון החופשי ואמש צב־רו 9 — בסגנון "סאמבו".

תיקון

בידיעה שפורסמה השבוע על שופט הפסור מהליכים רגילים לצורך תיקון גיל, חלה טעות. באותה ידיעה נמסר, כי נשיא בית המשפט העליון קבע, כי שופט הצב־קש לתקן גילו אינו צריך ל־הליכי דיון משפטי והצהרתו היא אסמכתא.

מבית המשפט העליון נמסר לסופרות עתיים, כי נשיא בית המשפט לא קבע החלטה זו והיא לא התבררה לפניו.

במשכת מגמת המכירות

התעגינות קלה סביב מניות הנפט ✱ מסחר ענף בענפי הצמודים למדד ✱ דיווידנד ראשון ב"עוז"

מאת ש. אביטל

אוירה בשערי המניות משכר אתמול, לפרקים ב־צורה קשה. לנוכח הצטב־רות ..."למדד" במשך היקיש הגלוי ושערי רוב הסדרות קלו. המחזור במניות הסתכם אתמול ב־1.3 מיליון ל"י, מהם ב־875 אלף ל"י ב־שלבי השערים המשתנים. בענף אגרות החוב הצמודות הגרה היתה תנועת מכירות ער. מרבית ההיצעים שהו־פיעו נקלטו, לעומת זאת, ללא שינוי או בירידה כמ־ות.

במסחר ענף יותר התפתח סביב מניות הנפט. שער "נפ־טא" נשאר במחיקה ללא שי־נוי לאחר שביקוש של כ־20 אלף ל"י ע"נ סופק במחיר של 67 נק'. במשך נחלש שערן, אך שב והתחזק סמוך לסגירה. ב"לפידות" היה המסחר כאופק יותר.

"עוז להשקעות" הודיעה אתמול על כוונתה לשלם דיווידנד של 5 אחוזים ולחלק מניות הטבה בשיעור של 7 אחוזים. בעקבות הודעה זו הופסק ה־מסחר במניות החברה.

המחזור בשוק אגרות החוב הסתכם אתמול ב־6.1 מיליון ל"י, מתוכו כ־1.3 מיליון ל"י באגרות הבדירה ו־29 אלף ל"י במילווה הדולאריים.

אשנב לבורסה

המדדים הקבוצתיים

המקור: הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה.

המדד הכללי	272.89	—0.44
כס' וביטוח	234.06	—0.38
בנ' מסחריים	271.40	—0.44
בנ' למשכנת'	232.89	—0.40
מוס' מימון	213.78	—0.24
הב' השקעה	223.73	—0.36
תעשיה	415.31	—0.45
כס' ושירותים	373.64	—1.15
מקרק' ובינוי	226.18	—0.36

כור	157.5	+ 1.0
כלל השקי'	201	+ 2.0
מניות הנסחרות במטבע חוץ		
אוניקו רג' א'	84	— 1.5
נפטא	65.5	— 1.5
לפידות	134.5	— 3.5
לפידות	149	+ 3.0
אג"ח ניתנות להמרה במניות		
הכ' הישוב אג"ח	92.5	— 0.5
אתא אג"ח	83.5	— 0.5
מילווה במדד 1968		
ג	98.3	— 0.5
ד	98.7	+ 0.2
ה	194.3	
ו	189	— 0.5
ז	188.1	+ 0.3
ח	184.1	+ 0.3
ט	180.3	— 0.3
י	184.4	
כ"א	188.8	— 0.8
כ"ב	185.3	— 3.6
כ"ג	185	— 1.0
כד	178	— 3.4
מילוה במטבע 1968		
א	184	
ב	178	— 0.3
ג	179.9	+ 0.1
ד	179.3	— 0.1
ה	175.7	— 0.5
ו	175.5	— 0.5
ז	175	— 1.0
ח	177	
ט	178	+ 0.3
י	175	— 1.0
כ"א	174.7	
כ"ב	173.5	
כ"ג	170.8	— 1.0
כ"א	176.4	— 0.6
כ"ב	176.8	— 0.5
מ"ג	171.8	— 0.6
כ"ד	171	
מ"ה	170.5	— 0.9
מילוה קליטה		
1961	200.7	
1961	192.3	
1961	183.1	
1961	171.5	
1962	187.5	
1962	177.6	+ 0.2
1962	168.5	
1962	157.6	
1963	277	— 3.0
1963	258	— 2.0
1964	252	+ 0.5
1964	230	
1966	185	+ 0.8
1966	183.8	— 0.5
1966	176	+ 0.1
1966	171	— 0.1

ספנות	194.5	— 2.5
מקרקעין בינוי פיתוח והדרים		
אזורים	198.5	+ 2.0
הכש' הישוב	200.5	— 2.5
הכש' הישוב	202	— 2.5
סר"ב	136	— 1.5
סר"ב	146	— 1.0
נכסים	238	— 1.0
ישרם	166.5	— 1.5
פרי אור	194.5	— 2.0
רסקו כב'	94.5	— 1.0
רסקו	72.5	— 0.5
תעשיה		
אלקו 1	122	+ 1.0
אלקו 2.5	111	— 1.0
אלקטרה 1	230	— 5.0
אלקטרה 5	225	— 4.0
ארגמן כב'	320	— 1.0
אתא ג'	112.5	— 0.5
אתא משנה	107	— 4.5
כבלים	202	— 3.0
ל' אפשטיין	60	— 2.0
מולר	243	— 4.0
ניר חדרה	243	+10.0
עסיס	211	— 1.5
תעל	298.5	— 0.5
פוליגון	230	— 1.0
חברות להשקעה ולאחזקה		
אלרן	176	— 2.5
פז	95.5	— 1.0
וולפסון 1	157	— 3.0
וולפסון	105	— 2.5
ירדן	81.5	+ 0.5
אכפא	129	+ 0.5
דיסקו השקי'	252	— 1.0
דיסקו השקי'	254.5	— 1.0
מזרחי השקי'	115	— 0.5
בל"ל השקי'	212	— 0.5
הסנתה	96.5	— 0.5
יבוא השקי'	65	— 2.0

מדד ערך ההשקעה ל־28 מניות מובילות (מחושב על־ידי "פאי")

93.72 —0.38

בנקים ומבטחים החברות האחזקות בבנקאות		
או.ה.ה.	253	— 1.0
או.ה.ה.	257	— 1.0
אי.די.בי. בכ'	249	— 2.5
אי.די.בי.	204.5	— 1.5
דיסקונט	553	— 5.0
המזרחי	161	
המזרחי	160	— 1.0
בל"ל	295	— 2.0
בל"ל 60% דיב'	292	— 2.0
בנקים למשכנתאות		
אפותיקאי	222	— 1.0
פז' משכנת'	270	— 1.0
שמות	219	— 1.0
מוסדות מימון ספציפיים		
שלטון	115.5	+ 0.5
חקלאות	82	— 1.0
ביטוח		
אריה	241	— 2.0
הסנה	218.5	— 0.5
מסחר ושירותים		
בית הרכב	65	— 1.0
דלק	174	— 3.5
השכל	58	— 0.5

זכו בהגרלת מפעל הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהת־קיימה אתמול זכו הכרטי־סים:

בסך 150,000.— ל"י זכו ה־מספרים: 092816 .616850

בסך 50,00.— ל"י זכה המס־פר: .335024

בסך 12,500.— ל"י זכו ה־מספרים 278080 .677672

בסך 6,250.— ל"י זכו ה־מספרים: 300309 400989 599530 .642231

בסך 1,250.— ל"י זכו הכר־טיסים הבאים: 001729 056727 075569 080065 151058 177975 233464 239770 253515 272487 282611 336557 345354 373905 426179 522497 541873 550667 638566 663094 .704767

בסך 600.— ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־ 06170 08125 14439 15577 25581 43832 85432 86476 87873 .99230

בסך 250.— ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־ 04292 06548 16152 21178 22525 41109 44654 48887 51037 55211 56627 60042 60386 63412 63786 66618 69301 71803 81093 81212 85691 88161 88249 95007 .96354

בסך 100.— ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־ 1553 2649 4109 6152 8598 9333 .9786

בסך 50.— ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־ 0067 0803 0955 1281 1414 1458 1674 1839 1881 1985 2021 2462 2491 2549 2843 2867 3398 3763 3911 4340 4405 4556 4875 5151 6559 6650 7164 7242 7492 7665 8171 8245 8271 8362 8372 8833 9029 9211 .9472

בסך 4.— ל"י זכו כל הכר־טיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2.

לוח מעריב

רשימת המדורים (לפי א' ב')

שם המדור — עמוד

אולמות — 48, 6

אבידות — 52

בולים — 51

[illegible]

לוח אשדוד — 53

לוח הנגב — 53

לוח חיפה — 57, 56, 7

לוח ירושלים — 58, 55, 7

לוח נתניה — 53, 6

לוח התעסוקה — 56

מעריב לספורטאים

ה"גלוב־טרוטרס" של "נאסאו" גברו בקלות על נבחרת ישראל 98—79

מאת משה לרר

נבחרת הכדורסל של ישראל הצטרפה אמש להמונים רבים של נבחרות לאומיות שהכבידו מאהבתה לקבוצה האמריקנית המצויינת "נאסאו" האמריקנית, ברובם "בוגרי" מי נבה, ליכבה אותנו פרק בכדורסל, וניצחה בשיעור גבוה 98—79 (לאחר 49—45 במחצית). במיוחד הוכיחו כוחם גברי האמריקנים על נבחרות קנדה, ספרד ויוון ולכן לא היה נצחונם של ישראל בבחינת הפתעה כלשהי.

עד לדקה ה־28 ראו יותר מ־5000 הצופים ב"היכל" ה־ספורט" ביד־אליהו משחק נאה ושקול, וגם נבחרת ישראל השתלבה היטב בתמונה הכל־לית. אולם מדקה זו ואילך, נראתה במגרש רק קבוצה א־חת: "נאסאו". הישראלים הת־טיאו בסידרת התקפות רצופות, וללהטוטנים האמריקנים לא נותר אלא לקצור את סלי ה־נצחון בקלות רבה.

יותר מכהיא קבוצה — מה־ווה "נאסאו" אוסף מצויין של שחקנים ברמי כשרון, שה־כדורסל טבוע בדמם. לא יהיה זה הוגן להשוות את הכדור־סלנים שלנו ל"תופעות הטבע" הללו שבאו, ברובם, משכונו־תיה של המטרופולין ניו־יורק, ונתקבצו למסע על ידי הישר־ראלי אילן זוהר, המופיע אף בקבוצה זו כשחקן.

משום כך — אין להסיק מסקנות מרחיקות לכת שבוע ימים לפני יציאת הנבחרת ש־לנו לאנגליה ולסקוטלנד, בדרך לאליפות אירופה בספרד. אולם יחד עם זאת — אין מנוס מן המסקנה כי אין לנו שחקנים להוכים די הצורך מתחת ל־סלים ודבר זה עלול להיות בעוכרנו.

• לייבוביץ הצטיין

בסך הכל היה זה ערב כ־דורסל מהנה מאד, שכן במש־חק הראשון סיפקה לנו נבח־רת העתודה נחת, כאשר ניצ־חה את אלופת הולנד "לוויס הארלם" 91—88. היה זה נצ־חון חשוב לצעירי הכדורסל שלנו, שגילו — בניגוד לבוג־רים — רוח לחימה בכל 40 הדקות המשחק וכבשו את לב הצופים בהקרבה שבה שיחקו.

וכך, אחרי הנצחון המעודד של נבחרת העתודה, התנהלה המחצית הראשונה של המש־חק בין "נאסאו" לבין הנבחרת הבוגרת, תוך עניין רב, כאשר היתרון עובר מצד לצד ובארי לייבוביץ מככב במדי ישראל, עד שקשה היה להאמין לסי־פור הפציעה שלו, שמנע הו־פעתו בשני המשחקים הקוד־מים עם אלופת הולנד.

ג'ק אייזנר הסתפר לעוכת כשחקניו האחרונים, אך חבל שאת תפקידו העיקרי, ואת מה שמצפים מהגבוה שבשחקני ה־נבחרת (2,07 מ') — קליטת הכדורים החוזרים — הוא אינו מבצע ביעילות.

לעומתו היה שמואל אביטר יעיל כמנו בשטח זה והכדור־סלן הארכותי נראה מנתר לכל כדור, בין אם בהגנה ובין אם בהתקפה. הכוח המניע של ה־נבחרת בדקות הללו היה, כא־מור, בארי לייבוביץ.

חבל שכולם — עד אחד — דעכו לאחר ההפסקה כדי ל־השאיר את ההצגה הבלעדית ל"גלוב־טרוטרס", מניו־יורק שמכבי ת"א "שמה עין" על אחדים מהם לקראת משחקי גביע אירופה. אחד מהחבורה כבר הוחתם — ביל פלאס — שלא שיחק בארץ בגלל פצי־עה.

• הערב — בנעמן

המשחק היה כרתק ושווה כחות, כאשר מצד האמריקנים בולטים וויליאמס (מספר 10), סטיבנס (מספר 11) ולואיס (מספר 12) — כולם שחומי עור. אולם לקראת הסיום חלה הפוגה במחנה הישראלי, וכ־תוצאה של 68—66 לזכות ה־נבחרת, שנרשמה בדקה ה־28, הצלו האמריקנים ל־84—74 ו־לא התקשו לסיים בנצחון גבוה 98—79.

שאלת הניפוי של השחקן ה־13 בנבחרת נותרה פתוחה, עד אחרי המשחק האחרון של ה־נבחרת, הערב בנעמן, נגד "נא־סאו". לרשימת המועמדים ל־ניפוי הצטרף גם יוסף לזיה ונראה כי המאמן חמו יצטרך להחליט בינו לבין מארק טר־רנשיין. מעמדו של גור בן־דוד בנבחרת התחזק אמש. א־חרי הופעה קצרה שלא איכז־בה.

סורגיר הכדורסל נערך בחסות מפעלי תשלובת "פול־גת". מר ישראל פולק, יו"ר מועצת המנהלים של "פולגת" העניק, בגמר המשחק, גבן ל־קבוצות המתמודדות ואילו מר עשהאל בן־דוד, היו"ר החדש של איגוד הכדורסל, העניק ל־מר פולק מגן הוקרה מטעם איגוד הכדורסל, כהוקרה על תרומתו לכדורסל.

• ל"נאסאו" קלעו: סטיבנס 25, לואיס 18, ארמסטרונג 15, לורל 11, וויליאמס 10, הנמן 10, ארוהיוב 4, כייב 3 זוהר 2.

• לישראל: לייבוביץ 18, אביטר 15, אייזנר 11, גוטמן 8, ברזל 8, ברודי 6, קרן 4, בן־דוד 4, ביקייר 2, גברי־שיין 2, לזיה 1.

שפטו: חסון ונוטר.

• נצחון העתודה

נבחרת העתודה של ישראל, שסיימה בשנה שעברה במקום הרביעי באליפות אירופה, תוך כדי השגת נצחון מבנצוני על ברה"מ, הצדיקה את התקווה שתלו בה ונילתה כשחק מצד יין כול אלופת הולנד, שהנ־תיים בנצחון הצעירים הישר־ראלים 91—88 (50—43).

ההולנדים לא שלטו בעצבי־הם לקראת דקות הסיום, כא־שר איבדו יתרון, והאזו כהם — אקרבום — אף הלם ביש־ראלי מרדכי ארואסטי ובגלל כך הורחק מהמגרש על ידי השופט. ארואסטי, יחד עם יהו־נתן זקס, הגי הורין ואביגדור מוסקוביץ, היו גיבורי הנצחון.

• לצעירי ישראל קלעו: זקס 24, שחרין 22, ארואסטי 15, מוס־קוביץ 13, בן־ארי 11, קמינס־קי 6.

• להולנדים: כמוס 22, האר־הין 17, אקרבום 13, אונברת 12, ואן־דהרידר 10, קיס 5, ואנבלינג 4, האגרם 2, שוויק 1.

שפטו: מירוזביץ ואירסס.

✱ כמבוך פרץ אתמול בין כדורגלני הפועל ירושלים ו־הנהלת הקבוצה והשחקנים איי־מו שלא להופיע מחר למשחק הגביע עם מכבי ראש־העין. הסיבה לסכסוך: השעייה ב־תשלום דמי־אימונים.

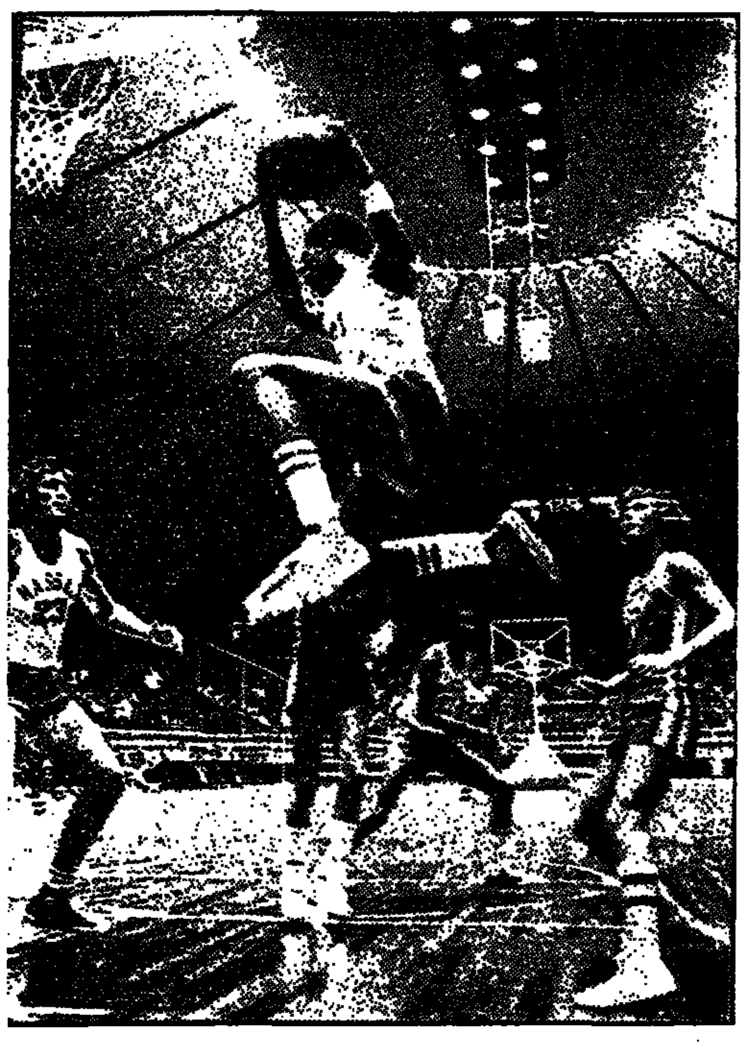

● האמריקני סטיבנס (מספר 11), שקלע אמש 25 נקודות, מנתר גבוה מבולב כדי לקליע כדור בהקרבה, במשחק בו ניצחה "נאסאו" את הנבחרת 98—79.

(תצלום: אסף קוטין)

נעמי ואורי טל

שמחים להודיע על הולדת בכורם

דודון

נכד למשפחות: א. וודק, קרל וודק

נין ל: אני פרוץ, יקותיאלי

הקריה, 13.9.73

לאודליה ושמואל פרנקל

שפע ברכות ומזל טוב להולדת בנכם בכורכם

ההנהלה והעובדים

מדרשת שדה בוקר

שולמית רן · קליפורד אברהם קולנט

נשואים

החתונה התקיימה ב־9.9.73 בניו־יורק

מרים ופרופ' ישראל ברודדמן · רות ואהרון אלדן

מודיעים בשמחה על נשואי בניהם

רונית ורענן

החופה התקיימה בחוג המשפחה

ח' אלול תשל"ג · 5.9.73

דורה וסמי פישל

שמחים להזמין את קרוביהם וידידיהם לטכס הכנסו לעול מצוות של בנם גדי

שיתקיים ביום שבת כ"ה אלול תשל"ג 22.9.73 בשעה 9 בבוקר בבית הכנסת "רבי עקיבא" ברח' עקיבא 19, חיפה.

— נא לראות הזמנה זו כאישית —

ב"ה

לשמחה אריאלי אספקמצות, יד אליהו, עובד תנובה פירות, ת"א.

תודתנו הלבבית על הבגדים שהביא לנו באוטו מלא עבור הנצרכים בירושלים לראש־השנה. יבורך על כך.

בשם הנצרכים, אלישע לוי, מורה

קטמון ט' 48/44, ירושלים.

נ.ב. תודה להנהלה תנובה ולמנהל המחסן על עזרתם בנידון.

הלילה ב־10.30

הפנינג

עם

שלמה גרוניך

ע"י הפסנתר

בבית לייסין ת"א.

כ"ה שנים למדינת ישראל · מרכז ההסברה

איחוד עולי בולגריה בישראל

עצרת חגיגית

לציון 25 שנה

לחיסול גולת בולגריה

תתקיים ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג (16.9.73), בשעה 20.00, באולם "היכל התרבות" בתל־אביב.

בהשתתפות:

שר האוצר — מר פנחס ספיר

ראש העיר — יהושע רבינוביץ

יו"ר אחוד עולי בולגריה — מר חיים אשר

בתכנית: ✱ מקהלת צדיקוב (ילדים ומבוגרים) בניצוחו של לסלו רוט.

✱ יהורם גאון ולהקתו.

✱ אבנר חזקיהו

ניהול הערב: עמיקם גורביץ

כרטיסים להשיג: משרד איחוד עולי בולגריה, רח' המגיד העברי 16, ת"א. "לאן" — פסג' דיזנגוף, ת"א. "אמדי" — א. סליקטר, שד' ירושלים 42, יפו. ז'ק לוי, שד' ירושלים 38, יפו. ר' אברהם בכר, שד' ירושלים 63, יפו. "בידורון" — כבר וייצמן 6, חולון. "היוזם" — בת־ים.

תפארת

בראשון־לציון

המבחר הגדול - במקומות היפים בעיר

3 חדרים החל מ־80.000 ל"י

3½ חדרים החל מ־108.000 ל"י

4 חדרים החל מ־120.000 ל"י

במקומות היפים בעיר

ברח' סמילנ'נסקי פינתית (גן צבורי) באזור הוילות, ברח' אברמוביץ, ברח' קרן היסוד, ברח' מניה שוחט, ברח' התומר, ברח' בן יהודה, ברח' מאפו, ברח' טיומקין, ברח' יהודה הלוי, ברח' ירושלים, ברח' שפינוזה, ברח' דרור.

ב"דירות תפארת" הדירה המובחרת

הרצל 59 — טל. 946858

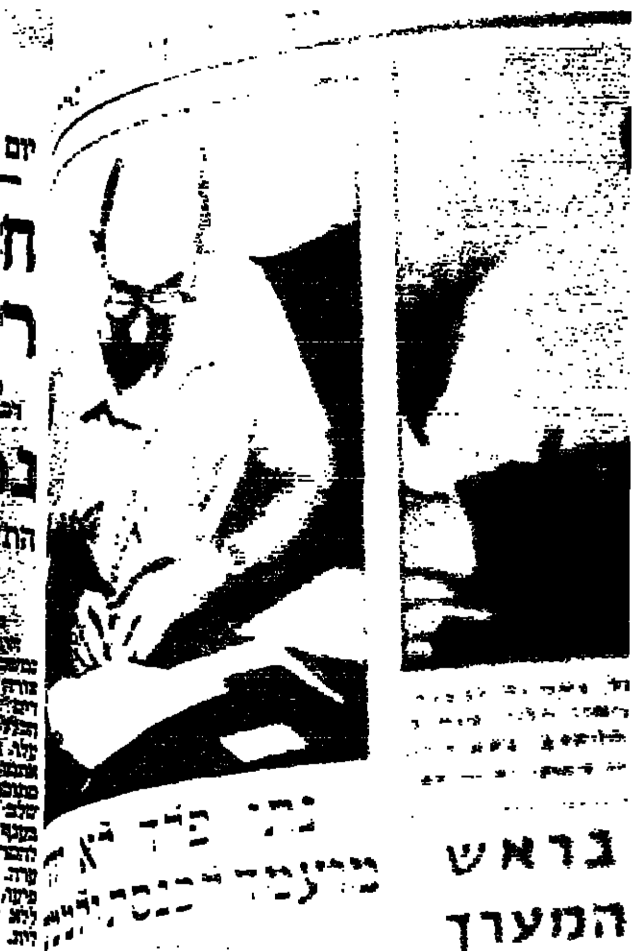

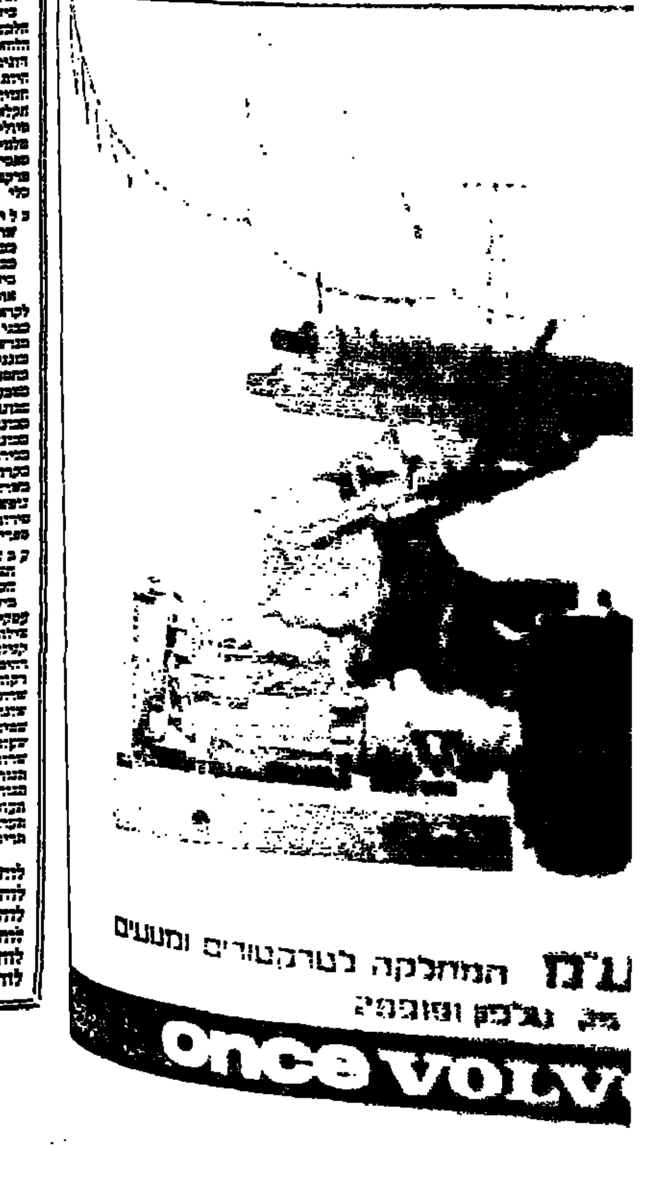

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2:
הבנין המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33.
מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 1.50 ל"י

קבלני בנין

(סוף מעמוד 52)

בהרצליה פיתוח רח' קרדוסו ה' יוצאת, ליד מלון מיראז', למכירה דירות בנות 2 חדרים, כיסודים ותעזיות. לפנות 937756.

3½ מרווחות כניסה מיידית ב' רח' הירדן, רמת־גן 734991.

במזרח השרון דירות פאר בנות 3—4 חדרים, קאוטגי — פיכמן רח' חבצלת 21. 927844, 925187.

דירות למכירה

(סוף מעמוד 52)

בראשון לציון אין לנו מתחרים בתקופות היפות. במחירים ובתנאי תשלום נוחים. ברחוב ההומר 8 דירות 3½ חדרים לוקסום מלא. ברחוב טשרניחובסקי — בנייה ע"י הוילות (גן צד בורי צמוד) 3—2½ לוקסום. בלא ברחוב אברמוביץ 8 קוטג' 3½—3 גג ציבורי צמוד ב רח' הרן היסוד 4 ביוני אוויר. ברחוב דרור 7 קוטג' לוקסום מלא ועוד... דירות תמאורה — הרצל 59. 946858.

בהרצליה דירות מסוארות של 4, 3½, 3 באזור היפה ביותר. 932693.

5 דירות של 3 חדרים בבנייני יים עם כל הלוקסום 778787.

1—1½ חדרים

(סוף מעמוד 52)

בהרצליה בהזדמנות בלתי חוזרת דירת חדר עם מטבח ושירותים בבית דו משפחתי על 400 ממ"ר + מחסן מרוחף דרישיון לבנית קוטג' אפשרות לריהוט חלקי 984628.

1½ נחדרים בצפון השקט, כיורי תיוור כהן, 285376.

דירת חדר על־יד בית החייל למכירה 796844.

2 חדרים

(סוף מעמוד 52)

בבתים 2 חדרים קרקע חוית 62,000. חשמונאים 24/5 רוזנבל.

דירת 2 חדרים במצב מצוין, שני שנה, בתים, נביאים 43 אוכלר.

בצפון השקט 2 חדרים + הול כואר + ארונות ק"ג, חוית — 16—21, 10—8 260407 (פרט לשבת).

ברמת הדר 2 כמו 3 ק"א. 849305 840357.

בחולון 2 גדולים + ארון קיר + ש"א, ק"ב, סוקולוב 110 עמר רוז, 17.30—21.

בבתים 2 + הול + ארונות ורוד שמש ג'ה־קטר: 28 ק"ר 877438.

בגבעתיים במרכז במקום שקט 2 גדולים והול כואר ע"ע 3 כוכבים 201358 אחה"צ.

בחולון + חדר ע"ע חוית 2 מרפסות בצפון 445602.

בקריית אונו למכירה דירה 2 חדרים אפשרות לבניה נוספת 775972, 771753.

ברמת־אביב 2 חדרים + פינת אוכל, למכירה מיד. 412590.

דירה בהזדמנות בבבירבק 2 חדרים + הול גדול. סל. 783639.

למכירה דירת 2 חדרים, ויצמן, הרצליה, סל. 985472.

2½ חדרים

(סוף מעמוד 52)

בחולון דירת 2½ חוית ק"ב, בילו 26.

2½ + הול + טלפון חוית לוקסום בנוית שד' ירושלים 35 יפו. טלפונים 891953, 827868 — ישוע.

למכירה דירה 2½ חדרים ד"ג, איתכר 4. 727411.

למכירה בצפון ת"א. דירה 2½ חדרים + הול ופינת עבודה — טלפון 445388, סינוי אפריל 74.

בפ"ת בחולון 2½ + הול מואר חוית, ק"ב 95,000. בשעות העבודה 905024.

ברמת הן במרכז 2½ + פינת אוכל ארונות 115,000 728480.

בבתים 2½ ערוך קומה שניה בה שנתיים 875927.

2½ (בויהודה מכירה, כיורי 285376 תיור כהן) 118,000.

ברמת־גן 2½ במרכז, חוית ק"ב 3 כיוונים, ארונות. 728584.

2½ חדרים ברמת־גן סל אוש זים חוית עם מסט חרש 125,000 790769.

בהרצליה במרכז דירה 2½ גדו ליפ עם תוספות, ק.ג. חוית — 982583 110,000.

3 חדרים ויותר

(סוף מעמוד 52)

בהרצליה קומה רביעית ומעלית דירה 4 חדרים, הסקה מרכזית, מטבח רנבה, ביקולוב 11 140,000 582557.

ברמת־גן, 3 חדרים + ש"א + ש"ע ארונות קיר למכירה מיידית 447996.

בצפון אביב 3 חדרים ארונות קיר ק"ב. 772215 בערב.

דירת 4 חדרים בצפון ת"א לפני בניה לפנות "קבלנים אלעזר" יהודה המכבי 37. ת"א.

דירת 3 חדרים בצפון ת"א לפני בניה לפנות "קבלנים אלעזר" יהודה המכבי 37, ת"א.

בבתים 3 חדרים גדולים + ש"א, 3 כיווני אוויר, חוית, כמו עם חרש, ק"ב, הרצל 73, ויגנברג.

בצפון ת"א 3½ חדשה + מע' לית + חנית + הסקה 226968.

ברמת השייטים 3 + ש"א קומה א, גגם פרקים, סל 418996 בשעות הערב.

בחולון 5 חדרים חדישה, פינת מטבח מושלם 4 ארונות קיר + פינת אוכל + 5 כרם קיה. ההסתדרות 14, רס. גם ב שבת.

בראשל"צ ! ! ההוף בהזדמנות 4 חדרים 120 ממ"ר ק"ר מיידית רק 110,000. דירות תמאורה הר צל 59. 946858.

דירת 3 חדרים במרכז בני ברק טלפון 789148 אחה"צ.

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 50)

משאית כאוס ארגוס 400, מתנה, סורכר ובאוקאס. גדול 03-874978.

למכירה אופל לקורד 1900, קוי טה אוטומטית יפהפיה, מודל 69/70, טלפון 450339.

למכירה עגלה לסמי טריילר. לפנות 949739 לגבי.

פיאט 2300 רק לעולה. טלפון 03-723670 בשבת אחה"צ.

ציטרואן עמי 6 במצב טוב + טסט. 6100 ל"י. 753151.

עד 1963

פורד אנגליה 1963, במצב מצוין טל' 909385.

דופין 59, מצב מיכני מצוין. טל' 949076.

למכירה לארק מודל 1963 במצב טוב. טלפון 828082.

מוסקוויץ' 62 רדיו, מחיר 3,000 טל' 874705.

בהזדמנות סנבים סטורס 1963 מנוע 70, מצוינת 787021.

ב.מ.וו. 700 1961, במצב מצוין + טסט לשנה 6,000 חיים — 915415.

פולקסווגן 1963 במצב מצוין + רדיו. טסט, צבע 846675 (לא בשבת).

מוריס 51, מצב מצוין טסט 2000 טל' 846301.

אופל 58, שמורה היטב, טסט ינואר 5,500 848226.

וקסהול ויקטור 60 מצב מצוין + טסט טל' 856608.

דה־סוטו 63 מצב מצוין 763897 19.30 לא בשבת.

אופל רקורד 59, מנוע 69, במצב מצוין. 915174.

פיג'ו 404, 1962, אחרי שיפוץ, טסט, רדיו, 12,000 ל"י. לפנות 747421.

לארק מודל 63, במצב מצוין. טלפון 829445.

סאבארו 63 404 במצב גריר, ורדיו + טסט. החסתר לית 120, חולון פלס.

מכוניה 55, במצב מצוין שנת 61, שנה טסט טל' 870590.

למכירה בהזדמנות דופין 58 דה 782175 ברוך. טל' 750632.

רקוף סומיתא סטייש 63, מצב מצוין. 92726 הקודם זוכה.

לארק 62, במצב טוב, עמוד נור. 849089.

1964—1965

בהזדמנות למכירה קונסמה 900 מודל 65, במצב מצוין. טלפון 903142.

אופל קדט סטייש 65, יד ראשונה, במצב טוב. 053-22798 בערב.

רנו 4 מודל 1970, 15,500, במצב חרש. טל' 903905.

סוסיתא 64, אחרי אוברול, עם טלפון 918306.

וולוו מסחרי 1965 מנוע 1971 721335, 733957 אחה"צ.

פורד אנגליה סטייש 64, — 11,000 טל' 37182.

היפושית 1965 מצב טוב + רדיו 12,500 ל"י. טלפון 749059.

שברולט אימפלה אוטומטית 64 15—9 264874.

קורטינה 64 אחרי אוברול 13,500 טלפון 788116 בשעות אחה"צ.

פיאט 600, 64, מנוע 71, טסט לשנה 926519.

היפושית 1200 סוף 64 בלי טסט במצב טוב מאוד. טלפון 235344 רק ביום ששי עד 18.00.

דודג' דארט 1964 אוטומטי 16,500 ל"י. טלפון 905449.

ציטרואן 1965 בהזדמנות + טסט. 3500 ל"י. טלפון 411528.

משאית לילנד ציפוניו 1964 טלפון 063-88434 בין השעות 10—12, 18—14.30.

למכירה פורד אנגליה מסחרית 1964. טלפון 729253 בביה — 720817 בעבודה.

בהזדמנות טריומף הרלד ספיי, 1964, במחיר 6500 761658.

לארק 65, שנה טסט + רדיו, במצב טוב. טלפון 735371.

למכירה היפושית 1200, שנה 64, במצב מצוין. 410233.

דודג' דארט מצוין 64 + פיג'ו זוג אוויר טל' 772760.

פורד אנגליה מסחרית 65 מצב מצוין. אוברול 752419.

דה־שבו 65 + רדיו, מצב מכני מצוין. 4,700 — 743504.

אופל רקורד מסחרית 65 + רדיו במצב מצוין. 226461 בערב.

רנו 8 מג'ור 1965, אחרי אוברול. 12,000 ק"מ. 942427 — מ־17.00.

פורד אנגליה מסחרית, 1965 + רדיו, טסט לשנה. 962428.

לארק 65, במצב מצוין, מנוע שבהולם, צבע וריפוד ובמצב מכני מצוין. 750449.

1966—1967

פיאט 850, 1966, טל' 942145 יום ו' מ־16.

פולקסווגן היפושית 1200, שנת יצור 1966, טלפון 845513.

סוסיתא מסחרית, 66, פורד ב מצב מצוין, יד ראשונה. טלפון 868182 בשעות הערב.

קונסמה 1300, מודל 66, 4 מה לכים טלפון: 724569, 764119.

פיאט 600, 1966, מצב מצוין. 7000 ל"י. 823732, 841488.

דה־שבו סטייש 1966, טסט אפ ריל. 780416 מיעקה 16.

מסחרי פורד פרפקט 67, במצב מצוין, טלפון 829445.

סימקה 1000 ג'י.אל.אס. 66 — ירוק, קרל נסר 6, סירקין כפר סבא.

פיאט 850 קופה (בפורט) 1966, צמיגי מישלין, מצב מצוין, כל. 611841 או 932795 כיום ראשון.

פיאט 850 67, יד ראשונה, 5,800 טל. 826074.

אוסטין מסחרי 66 מנוע 72, ב הזדמנות למכירה. 826801.

1968—1969

טריומף 4, 1969 במצב מצוין, יד ראשונה. רדיו ואביזרים, בבית 232309, בעבודה 745146.

קומר, מסחרית גדולה 1969 בכ צב מצוין בעבודה 38080.

ב.מ.וו. 1600, 1969 יד ראשונה + טסט ורדיו במצב מצוין 442139.

פולקסווגן פוף 1969, מסחרי נמוך 1600, מצויינת 65,000 ק"מ 724188.

ליילנד ביבר טוף 1971 וליילנד ביבר 1970 שניהם עם הייברים גדרים. לפנות 051-5384, 051-3785.

ב.מ.וו. ססמחרית ול' יד ראשונה, 60,000 ק"מ, 757001.

טריומף 1969 1300, טסט יוני 61,000 ק"מ, מצוינת, משרד — 775135 — בבית 288121.

אוסטין מיני 1968 מצב מצוין, 14,500 ל"י. 248337.

פרסל דוכס 1969 אורזי, 60,000 שמורה היטב. 866918.

פיאט פרימולה 69, 70,000 ק"מ, יד ראשונה, נוה שרת, רח' רמה 23, רזם.

פג'ו 404, 1969, אוטומטי 36,000 טל' 823732, 841488.

בהזדמנות פיאט פרימולה 1969 במצב טוב 824553 בערב, ובשבת 873594.

מיני מיני סטייש 1969 יד ראשונה לצלצל ששי ושבת 875751.

קורטינה סופר 1969 אוטומטית יד ראשונה במצב נהדר + שנה טסט + רדיו טלפון 777104.

ב.ס.ד. 1000 — 69 במצב מצוין. 751510, 442640 אחה"צ ובערב.

טריומף 1000, 69, במצב מצוין, יד ראשונה, 55,000 ק"מ, שמורה מאוד ומטופלת + תוספות. טל' 983739 11,500.

טריומף 4, 1968, מצב מצוין + טסט ותוספות. טלפון 964861.

פיאט 124 סטייש, 1968, טסט 39561 19,250 6/74.

פיאט 850 ספיישל, 68, במצב מצוין, 39561 11,500 בשבת.

לטובתך — הקדם
למסור מודעתך —
ל"לוח מעריב" —
ביחוד לערב שבת

1970—1971

מיני מינור 1970 יד ראשונה 5,000 ק"מ, כמו חדש + טסט ורדיו. טלפון 798366.

בהזדמנות פג'ו 504, 1970, ב מצב מצוין. בשעות העבודה — 941640, בשבת ובערב 779967.

למכירה היפושית 1970 במצב טוב + רדיו 75,000 ק"מ. טל' 053-23698.

בהזדמנות אאודי 75, מסחרית, מודל 71, יד ראשונה, טסט לשנה, במצב מצוין. משפ' קפ' לנסקי, נורדנו 32 גבעתיים (ליד קולנוע גנה לשעבר).

אאודי 75 במצב מצוין 30,000 מודל 71 להתקשר בשעות העבודה 782175 ברוך.

פורד דורג' רי 100, 71, יד ראשונה, במצב מצוין. 945857 משעה 16.00.

דודג' 200, 1970, במצב מצוין טל' 782624, 792300.

סוסיתא סטייש 1971 52,000 ק"מ, 16,000 ל"י, 841488, 823732.

בהזדמנות נדירה! פולקסווגן היפושית סוף 1970, 1500 אוטומטי במצב חדש. 229876.

רנו 4 מודל 1970, 15,500 במצב חדש. טל' 903905.

היפושית 1200, 1970 64,000 ק"מ טסט ½ שנה טל' 03-938738 — שישי שבת.

ב.ס.ד. 1000 1970 במצב מצוין בעבודה 612291, בבית 727563.

ב.ס.ד. 1200 מצוינת, רחוק 50,000 ק"מ, 1970 + רדיו. טל' 919479.

היפושית 1300, 1970, אמריקאי 57,000, שנה טסט, במצב חדש 39561 בשבת.

1972—1973

ב.מ.וו. 1602, 1972, כתומה, 56,000 ק"מ + רדיו, ממש חדש, 36,200 ל"י. טסט התורה לראות ביום ראשון ברחוב בורך היימר 11, "יום פרוסקאים".

מיניבוס פולקסווגן 72, במצב מצוין למכירה. טל' 237343.

אאודי 100 אל.אס. 1972. טלפון 411518.

פיאט 128, 1972 יד ראשונה, רדיו, טסט לחצי שנה למכירה טל' 053-88716.

פולקסוואגן דבל קבינה, 1972 בשעות העבודה 58394 בערב ה' נביאים 16 בתים, שמואלי מנחם.

מיני מינור 1973, 12,000 ק"מ. טל' 53385, 454696.

דוכס 72 משומשת ע"י אומוקרם בהזדמנות. 446685 תל־אביב.

קרייזלר 1972 160, 47,000 ק"מ טסט 8 חודשים. 868749.

פולקסווגן מודל 73 + רדיו בהזדמנות. טל. 797218.

רנו 5 1973 + רדיו, 17,000 ק"מ, 23,000 — בשבת — 851934.

פיאט 125, 1972, שנה טסט, ב מצב מצוין. 785009 — 39561.

ביקוש מכוניות

(סוף מעמוד 50)

מעוניין במשאית 5—4 טון מודל 72—70 טל' 053-23878 בשעות ה עבודה.

פרטי, מעוניין לקנות אסקורט 71/72, טלפונים 04-526356 03-777863.

אופנועים וקטנועים

(סוף מעמוד 50)

למכירה לאמברטה מודל 1970 — שנה טסט ובמצב טוב לשנה 614872.

למכירה בהזדמנות הונדה 50 1971 במצב מצוין, 957530.

בהזדמנות!! קטנוע + ביירה 68, מצוין, טסט, לשנה. 844279.

מילון, נובמבר 70, במצב מצוין, נסע שנתיים. 873194.

למברטה 175 נובמבר 63 אתני טיפוס, בשעות הבוקר 721566 אורי.

למברטה 63 וביירה, במצב מצוין בהזדמנות, יד שניה. 951535 — 286476.

למכירה בהזדמנות הונדה 50 שנת 70, מצב מצוין. צבירה 521691.

תנורי חימום

(סוף מעמוד 49)

בונה קמינים להיכום וקישוט מוסמך, אבן שיש. 913062.

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 54)

דרוש קיבוצניק רציני במשכורת גבוהה + רכב, טל' 790202.

דרושה בחורה לאחר צבא, ל עבודה בחנות יעצועים בהולון. 855653.

נער לקבר צבא, כאם הגר בעל רקע טכני ומעוניין בעבודה מכנית ומעניינת. "טרנס־אלקטרו" ניקוי — טלפון 267808.

נהגי טפי "פריילידיום" בתנאי שותפות דרושים באזור ת"א לפנות 747421.

אתה דרוש לעבודה בחברה כי טכנאי ללא נכיות או ידע קודם בת"א אי בפ"ת 912692.

דרוש/ה סוכן/ת להרכישת "סוד עות בקבוצים בכל הארץ. לקבר עת ראיון "ספר הכתובות" — טלפון 03-288930.

סוכני גבייה צעירים דרושים רחוף בת"א ובפ"ת 912693.

דרושים מורפים מקצועי על טולחן תנאים טובים טל 878333.

למפעל קונקטוקציה דרוש בחור לאחר צבא עם רשיון נהיגה + הטלצות, לעבודה במפעל להובלה ושליחויות. רצוי נסיון. לפנות בכתב ת.ד. 4104, ת"א, עבור "קונפקציה".

דרוש סכנאי מרקמודים. הקל אים עם סיוג מקצועי, טלפון בעבודה 03-923692.

דרוש נהג עם מגדר גרול ל' הובלות. 746927 (גם בשבת).

נער לעבודת משרד. דרוש "ווישיי ישראל בע"מ", חברה ל אלקטרוניקה, רחוב האחים מ' סלאויטה 3, תל־אביב (בסביבת המסגר בז'אבוינסקי). טל' 39062.

דרוש מפעיל מכונה לקפסת כנהגה לטלפן בערב 03-770266.

כתר ביהים סינטוני במכבת מתכת טלפון 826384 בשעות ה עבודה.

למפעל לפומרים פיזהורים — דרושים טובבים, אחוזיים כלים ביום בכל הארץ ובמקומים לפ נות בכתב או אישית לנועם — ביאליק 3, נחציונה.

פקידים

פקידה הרוצה בעלת כתב יד ברור דרושה לימי השישי בל בר במפעל גדול, שעות העבודה מ־8 בבוקר עד 7 בערב לטלפן 287211 ת"א משעה 9 עד 13 ל בקש את מנחם.

דחוף! דרושה פקידה מזכירה. טל' 225621.

לי.ב.ג. חברה לעבודות חשמל, דרושה מזכירה אחרי שרות צבאי, רצוי נסיון במזכירות עבודות חשמל. טל' 862083.

למשרד בבתים דרושה פקידה בוגרת תיכון משוחררת מצה"ל (לעבודה בפיצול), ת"ד 187 — בתים.

עוזרות ומטפלות

בגבעתיים דרושה מטפלת לחצי יום מ־8.00—13.30. תנאים טובים לטלפן 201831.

בהרצליה פיתוח דרושה בחורה לעבודות בית אפשרות לינה — 938422.

דרושה בחורה עם לינה לשוק בית ומיפול בילדים טלפון — 932549.

דרושה מטפלת עם עבודות בית קלות עם לינה טל' 237457.

מחפשים אשה בוגרת עם לינה כדוברת אידיש למיפול באשה זקנה ולנהל את הבית הרצל 42, דירה 13 כניסה ב' בת ים 869508.

דרושה אשה למיפול בילדים (4½ שנה) טל' 765502 בגבעתיים.

דרושה מטפלת לילדה קטנה בין השעות 7.30 ו־13. רביב, החבצלת 24 חור משוה.

מחפשים מטפלת לשלושה ימים בשבוע בגבעתיים. נא לצלצל ב שעות אחר הצהרים לטל' 201215.

דרושה מטפלת ממורבות לחצי יום. גלעד, טרומפלדור 29 פתח תקוה.

למשק בית 6—8 שעות אשה נבונה 722373.

דרושה מטפלת למשפחה דתית — עם עבודות בית. 3 מעמים בשבוע מנובמבר. 756757.

מטפלת דרושה. טלפון 622571 קו 83 עד 13.00.

דרושה מטפלת ליום שלם ברמת גן. טל' 728084.

גזירה ותפירה

שהר לנזור בתנאים נוחים. בע רות בחלפות ללולאות ובמתגרים וביקי חולצות, דרושים ל "רביב" יצרני אופנה, דרך יפו ת"א 44 ק"ב (עם מעלית). טלפון 827869.

דרוש לעבודה יד לקונפקציה שמלות שיק אביב. המלוצים 36, תל־אביב.

דרושה תופרת כבונה לקונפק צית ניפו. תנאים טובים. 751386.

חרטים ומסגרים

כרסם (פריזריסט) שנהיים נסיון לפתית. טלפון 836284 ב שעות העבודה.

דרושים חרטים ומסגרים למפעל במרכז בלילינס בע"מ, אזור תע שיה יהוד.

מספרות

דרושה תלמידה ומתקדמת מיד לסלון עמנואל אבוהב־רביל 168.

דרושה ספרית למלון צופי — רכי עקיבא 135 בני ברק 790432.

שליחים

דרוש נער אחראי ל־4 שעה עבודה ביום לעבודה כשוד ו שליחויות. לפנות לטלפון. כל' 280582.

דרושים שליחים עם טוסטוס / סולר, משכורת עד 2,000 ל"י, טלפון 824956.

ביקוש עבודה

(סוף מעמוד 54)

מהנדסה מבונת אקדמאית אני גלית צרפתית + הרגום מחפשת משרה מתאימה ת"ד 16019.

בית מכונתי מעניין למטל ב ילדה 4 — 10 טל' 784267.

בעל תמהלדכת מעוניין בעבודה והובלה חלקית מלאה 36577 — 51486.

טרקטורים

(סוף מעמוד 50)

מעוניין לקנות טרקטור פרגוסון 135, אורי, טלפון 053-24235.

ג'פלדמו 955 12 א' במצב עבר ה לבירה. 051-3310 ערב ל שבת.

מלג הרבה קולארק 3 טו, גל גלים גדולים אויר, טל' 923843 923516 בשעות העבודה.

עסקים

(סוף מעמוד 49)

למכירה בית מלאכה לצריבה במצב טוב. טלפון 286986.

להשכיר מקום עבודה ונגריה ליר הרצל בתלאביב. 789201 למכירה שולחן עבודה משומש.

דרוש מעוניין אמשרי אקספלר מיכי מרוהם או דוק. 284829.

למפעל לבגדי ילדים ותיק כולל ציוד, במרכז מסחרי, בהזדמנות "המכבי" אלבני 140, טל' 613232.

מחפש תחנת דלק או חצי, להח קשר 622067 ת.ד. 2946 ת"א.

מעוניין בעסק כשותף אי קניה ב — 25,000. ת.ד. 1334 תל־אביב 52784, ר.

בית חרושת קונפקציה לילדים, ותוק, למכירה, במקום מסחרי. מיפה בבנבבישתי, הקיטון 14 — להתעניין במקום 825298.

בעל חנות בדיזנגוף 162. מעוניין בכותמימפיק למספרת נשים מעולה, 36243 — כ־20.00.

למכירה אטליז ברמת־חן, בבית — 238170. בעבורה — 749917.

ברמת־גן חנות מכלת למכירה מרכזת בשפע. הרא"ה 132, 740355.

בהרצליה פיתוח בסביבות בתי מלון להשכרה או למכירת קפה טיליפ בר מכוסה. טל' 932466.

משאית + מערבל 27,000, עבודה קבועה 4 חודשים טסט 842957.

חנויות

(סוף מעמוד 49)

למכירה חנות ברמ"ש. בתוכבי ציוד מתחדקות, 912020 — או 916796.

ברמ"פ בהזדמנות חנות 30 ממ"ר גלריה 25 ממ"ר + טלפון בבני יהודה. 791409 849341.

חנות ברמי מפתח, 100 מ"ר ב דיזנגוף 613461.

משרדים

(סוף מעמוד 49)

בשכ"ה משרדים 5—4 ליד כבר דיזנגוף, כניסה מיידית. במשרד 3 חדרים סביבת יהודה הלוי. — בלבצר. שוסטוני — כתובים 612642.

5 חדרים גדולים ק"ב, בשכ"ה סל' 55843, 59487.

חדר חצי בשכ"ה ע"י כבר ה' מדינה, מידי, טלפון 255922.

2 חדרים פרטר + טלפון. דב הוז 13 ת"א, 236930 בשעות 8—10, 16—18.

אולמות

(סוף מעמוד 49)

למכירה אולם 60—200 ממ"ר ק"ב. לפי 1090 לממ"ר + בת. הזדמנות, ע"י אברבנאל 37118 "ממר".

דרוש מעוניין אפשרי אקספלר מיכי מרוהם או דיק. 284829.

בשכ"ת אולם 28 מ"ר בדיזנגוף 275. טל' 240812.

דרוש אולם, חנות או דירה 40—80 ממ"ר לבית מלאכה לתפירה בכרסבא והסביבה. סל' 34281.

מכירות

(סוף מעמוד 49)

למכירה שולחן אוכל + 6 כסאות, ספות כרמל אקרילן — 03-912660 טל' 2.60×1.60.

למכירה ריהוט לבוטיק או חנות טל' 948243.

מקרר בירינאו 8 חם כל צר חדש, 2400 ל"י. 932035.

לרגל נסיעה למכירה מערכת סטריאופונית דואל במצב חדיש (לא בשבת). 863128.

הזדמנות!!! מערכת סטריאו. התחיה 22, יפו (מול בלומפילד) בערב 232744.

בהזדמנות טייפ סטריאו חדש למכונית. פרטים טלפון 791786.

גמנסיליים 1968, טולסילים ½ עם צבע דליברי. 611058.

בהזדמנות סטריו דואל חדש — במשך השבוע מ־17 443457.

למכירה ארגז הולנדי מרווי משנה 1627 מפחה הולנדית מ ציור ידוע מהמאה השבע־עשרה 922232.

בהזדמנות סייטריקורדר (דק) סטריאופוני סוני + אביזרים, טל' 729989.

רקולים — פישר — קם מי 7, למכירה, 288708 גם בשבת.

רהיטים

(סוף מעמוד 49)

למכירה בהזדמנות שולחן + 4 כסאות במצב מצוין. 053-25790.

מזנון 2.80 אורך 1.50 גובה, שולחן ביצה ו־6 כסאות, למכירה טלפון בערב 738541, בעבודה — 760221.

למכירה רהיטי תינוק חדשים. אהרונוביץ 26, חולון. 854958.

כלי נגינה

(סוף מעמוד 51)

למכירה אקורדיאון סקאנדלי לירי 80 בסים, 970. 941408.

בהזדמנות פסנתר הופכן כינו כנף. טל' 269590.

פסנתר במצב טוב. טלפון 236950 ביום ששי אחרי 2 ובשבת.

מקררים

(סוף מעמוד 49)

פריגידר ספחרי 80×220 בלפור 17 בתים. 886086.

פריגידר מילקו כמעט חדש, ב מצב מצוין. טל' 454954.

מקרר אמקור פאר במצב מצוין. 600 ל"י. 417647.

טלוויזיות

(סוף מעמוד 51)

בהזדמנות!! טלביזיה "פלפסי" ק"ר במצב מצוין, ביטוח לשנה. 445410.

מכונות כביסה

(סוף מעמוד 49)

במחירי פרסומת!! מכונות כביסה וכל מוצרי חשמל טלון "אבי" הרצל 75, רחובות.

בהזדמנות מכונה כביסה אוטומטית אמקור רוגום 225094.

חיות בית

(סוף מעמוד 49)

גורי דיל חתש, עם תעודות טל' 919485.

גורות דקל ספטימה, 5 חודשים, תעודות. 053-25868, 053-26823.

פקינז יוקי לכלבי דני ענק ב־23.9.73 בשעה 9.30 בפורק ה' ירקון תחרות גורל גני התערוכה.

גורי זאב קולי למכירה — טלפונים 281036, 287141.

גורי דקל מובחרים למכירה טלפון 281036, 287141.

למכירה גורים מעורבים (פוינטר — ספאניאל). טל' 259135.

הלוואות

(סוף מעמוד 49)

תפור לך כסף? פנה אלינו — 04-660317, 03-613946, 04-660317, 03-613946.

מטבעות ומדליות

(סוף מעמוד 51)

הגלריה הישראלית למטבעות — שרות לאספן ולמשקיע, קניה ו מכירה של מטבעות זהב וכסף, רח' בזאו"ח 4, טל' 621203, רח' גבולי ב, טל' 220648.

מאספן למכירה בהזדמנות מטבעות + סט זהב, ופלטינה — 949129.

אספן, משקיע! אצלנו תקבל את המטבעות הדרושים לך במחירים נמוכים יותר. "הממבע", ביום מכירים למטבעות, כיכר מלכי־ישראל 17.

קניות

(סוף מעמוד 49)

דרוש קטן טכנות, במצב טוב. טלפון 34281.

מעוניין לקנות כסאות ליוור אוכל. ת.ד. 107 ת"א.

עורף נתניה

סניפי "מעריב" לקבלת מודעות בנתניה: "תרבות" שד' בנימין 7; "פנת הספר" סמילנסקי 8

דירות להשכרה

3½ חדרים ברחוב ראשון־לציון בשכ"ה כניסה מיידית 053-22798 בערב.

ביקוש עבודה

בחור צעיר דינמי (בעל מוטור־לשעבר) בעל כתב הסמכה מחפש עבודה מתאימה ומעניינת רצוי בנתניה ורצוי במשרד לשמאות. להתקשר לטל' 053—92475.

משרדים

להשכרה משרד 2 חדרים, במר כז העיר. 053-25373 חוץ מ־14 — 16.

(סוף מעמוד 53)

דירות למכירה

למכירה דירת 3½ חדר, ריהוט חלקי, גרשום, המיסדים 7.

למכירה 3 חדרים פינוי מיידי חניה, וקסל, הגליל 23/3 טלפון בעבודה 22955.

למכירה 2 לוקסום וסמבה גדול, ארון קיר, למכירה, / להחלפה בדירת דומה בירושלים. לפנות שני — רביעי 10—19 שדרות בנימין 51, ק"א דירה 4, או 02—225658.

דירות מרוהטות

3, קרשה, פריג'ידר, גז כשר ריצפה. בעבודה 053-232484.

מוטורולה ישראל בע"מ

מכרז מס' 2/73

מוצעים למכירה כלי רכב:

אודי 100 LS

פרטי אוטומטי מס' 300787 מודל 1972, טסט ינואר 74. 28,000 ק"מ.

אודי 100 LS

פרטי אוטומטי מס' 303646 מודל 1972, טסט פברואר 74. 41,000 ק"מ.

כלי הרכב הינם משכר־מכר, היו ברשות נהג אחד, והם מוחזקים ומטופלים היטב.

פרטים וטפסי־מכרז ניתן לקבל אצל מר צבי שטרן, מנהל התחבורה, מוטורולה ישראל בע"מ, רח' קרמניצקי 16 ת"א, (ליד הסינרמה) טל. 38973. כלי הרכב ימצאו במקום.

מועד אחרון להגשת הצעות — יום ו' 21 ספטמבר 1973 שעה 12.00.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הודעה חשובה לכל המעוניינים ברכישת רכב אאודי - AUDI

LS. 100 GL. 100 80 75

אל תקנו מכונית אאודי לפני שתראו את המבחר העצום של מכוניות אאודי מכל הדגמים — מחירים ללא תקדים.

אאודי 80 מודל 1973 החל מ־24.000 לירות
אאודי 100 L.S. מודל 72 73 החל מ־32.500 לירות

את המכוניות הנ"ל ניתן לראות במשרדו של האחי דאהר רחוב ראשי בנצרת (סוכנות אאודי לשעבר) בכל יום שבת החל מ־8.30

לקבלת פרטים נא להתקשר לטל' 56664—065 נצרת

סיבי דימונה בע"מ

מכרז

לניהול מסעדה ומזנון ע"י קבלן עצמאי

במפעל "באר־שבע טקסטיל" (600 עובדים)

את ההצעות יש להגיש לא יאוחר מ־20.9.73 למשרדי הנהלת החברה ב־באר־שבע אזור התעשיה (לידי מר אריה חן).

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר ו/או כל הצעה שהיא.

בדבר פרטים אפשר לפנות לטל. 057-71271

תנורי בישול ואפיה

(סוף מעמוד 49)

למכירה תנור בישול זינגר במצב חדיש. טל' 728084.

שאר מדורי ה"לוח" בעמודים: 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57

יום ו' 14.9.73 — י"ז באלול תשל"ג

עורף ירושלים

הצעות עבודה

קטנועים

עורף חיפה

מבניות למכירה

קטנועים

חנויות

מגרשים

מקררים

כלי נגינה

מטבל' קצין חינוך ראשי

סקירה חדשית

משרד הביצוע של פאן לון בירושלים עבר

ירושלים 02-59752

דירות למכירה · דירות מרוהטות · דירות להשכרה · דירות מרוהטות · הצעת עבודה

צמח ירושלים

(סוף מעמוד 55)

דירות למכירה

בקרית־יובל 3 חדרים. לפנות: ברמיאל, פרוג 6 תל־אביב.

בתלפיות 3½ חדרים + הכ... קה המנור 10/25 524291

דירות מרוהטות

3 חדרים + ט"א, לוקסוס, ק.ב., בסביבה היפה ביותר בבית ה... בגב, רהוט קומפלט אקסקלוסיבי טלפון, מקרר, טלויזיה, מכונות כביסה ...900 לירות. 223862 בשעות המשרד.

בקרית־גנים להשכרה וילה פרו... חמת 2½ הסקה, חניה. להתקשר 8.00—16.00 לחוה בין 02-53111

הצעות עבודה

דרושה סוכנת ראשית צעירה בעלת הופעה נאה, לרכישת מודעות באזור ירושלים. לקביעת ראיון "ספר הכתובות" טלפון 03-288930

קטנועים

למכירה למברטה 63, 1.75, מצב מכני טוב 520 — 525981

צמח חיפה

(סוף מעמוד 56)

דירות למכירה

בכרמל ... דירה 3 חדרים משו... מצב. טלפון 988343

בקרית אליהו משופרת 3 חדרים. בערב במילבר 29/7, מושה.

דירה יפה 3½ חדרים אחר העם כניסה 1, ו...

למכירה בכרמל אלנבי ... דירה חדשה 4 חדרים ומחסן, בבנין משופר בכיפה מיידית — טל' 667649 בימי שישי ושבת מ־18—20 בלבד.

בנוה שאנן 3 + פ"א 80 מ"ר ליד המכניות, בזול 04-233483 — 03-416884

3 חדרים, רחוב בית לחם 61, דירה 2 — 85.000.

דירות להשכרה

בכרמל דירת חדר וחצי + מרפסת סגורה במחיר הוגן ... רח' ברניצקי 39 בוכהיים טלפון 641337

משכירה בקרית חיים מזרחית 3 חדרים חדשה לפנות 232065

דירה 4 חדרים חדשה במרכז הכרמל בשכ"ת. טלפון 82372

דירות מרוהטות

בנוה שאנן חיפה, 2 חדרים מרוהטים (04)725227 בערב.

הצעות עבודה

דרושה מטפלת לב' ילדים, ב' שעות 12—16. טל. 539361

דרושה מטפלת לטיפול לתינוקת וילד בגן, 7 שעות. 539728

חיים לתינוקים "דרוש לעבודה כלאה מן הרצל 27. טל' 662907

דרושה אשה לעבודת נקיון — תנאים טובים. קונדיטוריה רוב... 231462 ,221129 —

מכוניות למכירה

היפורשית 63' במצב טוב. טלפון 932869

מנור סוסיתא 1969 סגור בדלת החלונות. 716962 מרם לשבת.

פיג'ו 404 שנת 1972 36,000 ק"מ כמו חדשה 33,000 ל"י ביום ראשון 225111 שלוחה 306.

קפור 1700 גרמכי 71, 23,000 ק"מ — טל. 533823

אופל קדט קופה 1973 12,000 ק"מ, 31,750 ל"י. 723030, 222874

פאנדה 20, 68 מוכה, שנה ממס. 21,000 660397

ואליאנט + מזוג אוויר דגם 1972 לפנות 04-525050, 03-767816

וקסהול קרסטה 1964 שמורה. במצב מכני תקין. 04-242060

דיקמור 2000 69, אוטומטי, טל. 714637

בהזדמנות 12,000 פולקסוגן מסחרי גמור 65, טסט, מנוע חדש. 539297

מיני מיינור מסייבן 62, בהזדמנות, טסט, אוברול. 988108

קטנועים

פילון 71 מצב מצוין בהזדמנות + טסט. 524155, קובי.

וספה סופר סוף 68 + שנה טסט + תוספות. טל. 993465

חנויות

למסירה חנות הלבשה במקום מרכזי בקריות. בערב 723832

מגרשים

משתתף לרכוש מגרש בדניה. טל. 525397

מקררים

פריג'ידר אמקור מאר במצב מצוין, כחדש. טל. 713016

כלי נגינה

מסנתר תוצרת ארה"ב ישמור ב... מחיר הזדמנותי. 04-242060

הפינה הירושלמית

אם קשה לך להגיע אלינו, למרות שאנו במרכז, הלל 23,
אנא צלצל פרסום בן־נאים 227222 לקבלת פרטים

מ. ליפשיץ

חברה קבלנית לבנין

MATITYAHU LIFSHITZ LTD.

בבניה

פרוייקט דירות להשכרה בשכונה אקסקלוסיבית

פנטהאוז אקסקלוסיבי (3 חדרי נוחיות) רק 36 מדרגות נוף מרהיב רח' הרב עוזיאל

בית וגן ברח' שערי תורה ברח' בית וגן דירות פאר בנות 4 חדרים

קרית משה דירות פאר בנות 4 חדרים רחוב הברון הירש

דירות פאר בנות 4־3½־3־2 חדרים עם מעלית רח' הרצוג ע"י דרך עזה מול עמק המצלבה

מתתיהו ליפשיץ בע"מ. המלך ג'ורג' 43 טלפון 65720 : 69822 ירושלים

MATITYAHU LIFSHITZ Ltd 43 KING GEORGE TEL: 65720 69822 JERUSALEM

פרסום בנאים ירושלים

חדש בירושלים

רהיטי מטבח הולנדיים

מתוצרת ברוגזל

- הספקה תוך 60 יום
- עצוב וגמר מושלם
- המלה האחרונה ברהיטי מטבח
- חלום כל אשה

תצוגה מתמדת באולמינו: רחוב יפו 39, טלפון 227911
רחוב כורש 6, טלפון 222767

רהיטי כדורי בע"מ

סוכנים בלעדיים בארץ

המסעדה הגרוזינית בירושלים פתוחה ואנו לרשותכם

בהנהלת ר' מתן — מסר ד. לשעבר מלו.ות דן

מאכלים גרוזינים ומטעמים ביהודים המאפיינים מסעדת יוקרה

✶ כשר ✶ ליד הפסנתר מוסיקאי רוסי ✶ מיזוג אויר מלא ✶ פתוח גם במוצאי שבת

אנא הזמינו מקומות מראש בטלפון 02-227577

מסעדה גרוזיה היא לא סתם מסעדה היא המסעדה

רחוב דוד המלך 4 ירושלים

מסעדה גרוזית georgial restaurant

הצעצוע

סודרי ודבי בע"מ

צעצועים ומשחקים בסיטונות וליחידים

אגף מיוחד לתחביבים טיסנים ממונעים ודאונים מעץ בלזה

רח' דוניאס 6, מול בית יואל, טלפון 232876 ירושלים. מיזוג אויר מלא

י.מ.ק.א

ירושלים

בלט

מגיל 5½. הקורס נפתח מיד

פרטים: ימק"א, רח' המלך דוד.

"צוות־שרת"

תחזוקה כללית, נקוי, גנון, דוודים, גגות, מקצועיות, נסיון

למגורים ועסקים 02-522446

לועדים ומשרדים — הנחות.

זה עתה הגיע !!

מדנמרק — מטה, ספה נפתחת.

ומשוודיה—נורווגיה — שלוב נאה של ספריות מזונים.

ועוד דברים רבים אחרים

בקרו בתערוכת 3 הקומות

רהיטי נוחיות

רחוב שלומציון המלכה 4 (מול בנין לנרלי), ירושלים

טלפון 224064

התרחבנו

פתחנו אולם תצוגה ומכירת רהיטים

רח' החבצלת 9

רהיטי אפריון

בנוסף לאולם המכירות ברח' שלומציון המלכה 9

תוצרת ברזיל, בלגיה, איטליה

המלה האחרונה ברהוט מודרני

- פינות אוכל.
- חדרי סלון.
- חדרי שינה.

המלאי הקיים במחיר הישן.

מטכ"ל/קצין חינוך ראשי

ענף ההדרכה והסברה

הופיע גליון מס. 9 חודש ספטמבר

סקירה חדשית

ירחון לקציני צה"ל

מן התוכן:

- איחוד ופילוג בעולם הערבי על רקע לבטי "המיזוג המלא" בין מצרים ולוב.
- ההפיכה באפגאניסטאן — פתח ל"באנגלה דש" שניה.
- השלכותיה של מלחמת העולם השניה.

להשיג בדוכני המכירה. מחיר: 1.50 ל"י.

הג'ינג'י

יוהן סבסטין בר

עין־כרם ירושלים

מסעדה עם מאכלים בנוסח ברזיל "פיגואדה", "שורסקו" ומאכלים מזרחיים

פתוח

לארוחות ערב בלבד ● בשבתות: צהרים וערב

טלפון 02-61880

אות השבוע מחזיר לך כסף

אות השבוע ניתן חינם בענפי ההלבשה, הנעלה, מוצרי חשמל, מזון, חומרי בנין, רהיטים, תכשיטים, שטיחים, כלי־בית ומטבח, צעצועים, מוסכים, וכל שאר הענפים.

סמן אות נכונה וכסף תקבל חזרה

פרטים: אות השבוע, רח' יפו 78 ירושלים טלפון: 02-226971.

משרד הביצוע

של

פאן לוין

בירושלים

עבר

לרחוב אבן־גבירול 3, ירושלים

טלפון 02-59750

חדש בירושלים

רהיטי 2 CARPENTERS 2 נגרים

רהוב באה שערים 3, טלפון: 285877, ירושלים

ייצור עצמי של ריהוט אקסקלוסיבי

- פינות אוכל במבחר עשיר.
- חדרי שינה ומטבחים.
- רהוט לנוער בסגנון שוודי.
- מערכת רהוט לסלון.

לרגל הפתיחה מחירים מפתיעים ושי לכל קונה

מתקבלות הזמנות לפי דרישות המזמין.

הנחות לזרועות הבטחון וחברי "אגד".

למכירה בירושלים

מסיבות משפחתיות

עסק מסחרי מפותח ובעל מוניטין בענף הבנין

(השקעה כ־500,000 ל"י)

מעונינים רציניים בלבד. בשם מלא, יפנו לת.ד. 255 ירושלים עבור "עסק" מיקוד 91000.

אות השבוע

ב"אות השבוע"

באות "ת" זכתה מתאריך 2.9.73—7.9.73

פרטים טל. 02-226971 ירושלים

למכירה

בית בן שתי קומות בשכונת רחביה בירושלים

העומד על מגרש פרטי בשטח של 635 מ"ר הידוע כחלקה 27 בגוש 30038

בכל קומה דירה בת 4½ חדרים

להתקשר לטלפון 625055 בין 13.00 — 09.00

"מצדה" — "ישראל הצעירה"

תנועת הנוער של האיגוד העולמי של הציונים הכלליים

פונה לציבור בוגרים, חברים ואוהדים, המעונינים ביציאה ל:

שליחות התנועה באמריקה הלטינית

הכישורים: נסיון בעבודה חינוכית עם נוער, סטודנטים רצוי המשך

ידיעת השפה הספרדית על בוריה

רצוי יליד אחת ארצות אמריקה הלטינית.

לפנות בכתב עם פירוט תולדות חיים וכישורים: מצדה, ת.ד. 16002, תל־אביב

בשיכון דן

נותרו למכירה 2 דירות

בבנין 4 דירות, 4 חדרים בדירה

דירות פאר ובניה מעולה

הכניסה בעוד שבועיים.

טלפונים 918715 911917 בערב

780604 בשעות 8.00—13.00

למכירה

כל הסוגים של ציוד כבד (קטרפילר) לפי דרישה

נמצא במלאי:

מוטורגריידר 99E מודל 1967

שופל 955H מודל 1964

במצב מצוין ובתנאים טובים

להתקשר ביום טל: 840381

בערב טל: 783243

ב. מלין בע"מ

משרד לפרסום ואינפורמציה

רחוב המלך ג'ורג' 19 פינת בן יהודה. ירושלים

טלפון: 226075

סיימנו את יצוג "דחף" בירושלים

ממשיכים לפעול כמשרד עצמאי לקבלת מודעות לכל העיתונים

כבעבר, נשמח לשרת את כל לקוחותינו באופן אישי ובתשומת לב מירבית

הרחקת שערות לצמיתות

בשיטת אלקטרוליזה חדישה

מנוהלת ע"י מומחית אמריקאית

במהימנות מירבית

טיפול גם במחט חשמלית

טל. 38391—02 רק הזמנות בטלפון

צמח נתניה

אודי 100 LS

אודי 100 LS

לבל המעוניינים ברכישת רכב אודי 100 GL 100 80 75

סבי דימונה

מבדז ניהול מסעדה ע"י קבלן עצמאי

מכנזמן الاحل

مكتز من الاحتلال

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

לחברת RAYCHEM רייקם (ישראל) בע"מ

דרושים

טכנאי - איש חמ"מ לעבודות הרכבת כבלים

הכישורים הדרושים: ידע בסיסי באלקטרוניקה. נסיון בעבודה עם קונקטורים וכבלים.

מזכירה למהנדסי מכירות

הכישורים הדרושים: שליטה מושלמת בשפה העברית ושליטה בסיסית בשפה האנגלית. נסיון בניהול משרד באופן עצמאי.

מחסנאי

הכישורים הדרושים: ידיעה מושלמת בשפה העברית ושליטה בסיסית בשפה האנגלית. כושר ניהול עצמאי של מחסן וכרטסת.

שעות עבודה: 8.30—4.00
תנאים טובים מובטחים

נא לפנות אל: רייקם (ישראל) בע"מ, רח' כורזין 1, ת.ד. 859, גבעתיים, טלפון: 745074, 767131

לחברה ארצית לנהול תאום ופקוח על עבודות בנייה

דרושים:

★ **מהנדס בנין**
★ **טכנאי בנין**

לתפקיד תאום פקוח על עבודות בניה

הכשורים הדרושים: 5 שנות נסיון לפחות. מקום העבודה: אזור ת"א. בפרטים נא לפנות לת.ד. 8363 ת"א למספר 37.

תנאים טובים למועמדים המתאימים
— סודיות מובטחת —

דגם אלקטרוניקה בע"מ
מפעל עתיר מדע
רח' ברטכבא 8, אזור התעשיה, בני־ברק

DEGEM

דרושה

מזכירה בכירה

למחלקת המכירות

✶ בעלת יוזמה ועצמאות
✶ יכולת ארגון וניהול משרד
✶ שליטה טובה בעברית ואנגלית
✶ הדפסה בשתי השפות הנ"ל.

— התפקיד מענין ובעל אתגר —

תנאים טובים במיוחד למועמדת המתאימה

לתאום פגישה נא לפנות לטל. 03-786095.

לאחוד סוכנויות בטוח בע"מ
סניף חיפה

דרוש

אחראי על טיפול בעסקים קיימים

ורכישת עסקים חדשים בכל ענפי הבטוח

אפשרי גם ללא נסיון קודם בעבודה.
תנאי שכר טובים עם אפשרויות קידום.

המעוניינים יפנו בכתב יד לת.ד. 1339 חיפה, בצרוף תולדות חיים השכלה ונסיון.

לחברת בטוח ידועה בחיפה

דרושה

כתבנית נשיונל

(להנהלת חשבונות)
בעלת נסיון

תנאים טובים למועמדת המתאימה

✶

נא לפנות בכתב לת.ד. 1644 חיפה

Fashlon
"פשלון" יצרני אופנה

לרגל הרחבה דרושים

• **גזרן**
בעל נסיון במפעל קונפקציה
• **מכונאי**
למכונות תפירה
• **תופרות**
ומתלמדות לאוברלוק ר־2 מחטים
• **עובדות**
לעבודות־יד ואריזה

תנאים טובים
למועמדים המתאימים

נא לפנות ל"פשלון", רחוב בן־אביגדור 26, תל־אביב (כניסה מרחוב הסבר 2), טלפון 36327

פשלון - פשלון - בטוב־עלין

לחברת ביטוח גדולה

דרוש

★ **מנהל חשבונות עצמאי**

הכישורים הדרושים:

● נסיון בעבודה מעשית של 3 שנים לפחות, רצוי בענף הביטוח.
● ידיעה טובה בשפה העברית וידע בסיסי בשפה האנגלית.

מקום העבודה בתל־אביב

המעוניינים יתקשרו לטלפון 54311 קו פנימי 91 בשעות העבודה.

דרוש

בוגר בי"ס מקצועי

במגמת המתכת

לעבודה במחסנאות טכנית ואחזקת ציוד מכני

★

נא לפנות לטלפון 534291 ירושלים

למפעל תעשייתי לנירוסטה בבית־שמש

דרושים

✶ מסגרים
✶ רתכים
✶ פחחים

רצוי בעלי נסיון קודם

על המעונינים לפנות לטלפון: 02—911833

למפעל תעשייתי בירושלים

דרוש/ה

קורספונדנט/ית

נדרשת שליטה מלאה בשפה האנגלית כולל ידיעת הדפסה

(רצויה ידיעת השפה הצרפתית)

למועמדים רציניים מובטחים תנאי שכר טובים

נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 3356 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

לכשרד של מפעל תעשיתי

דרושה

מזכירה למנהל

העבודה בתל־אביב
שעות העבודה 8.00—16.30

מועמדות השולטות בהדפסה בעברית ואנגלית והן בעלות נסיון בניהול משרד תפנינה אל ת.ד. 16284 ת"א בציון "מזכירה למפעל"

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מודיע על המשרות הפנויות הבאות: —

במכון המתכות הישראלי

1. הנדסאי או טכנאי ריתוך

במעבדה לבדיקות ללא הרס וריתוך לעבודה במחקרים וייעוץ למפעלי תעשייה.

הכשירויות הדרושות: נסיון תעשייתי קודם בריתוך ושליטה בשפה האנגלית או הגרמנית.

מכרז מס' 115/73.

2. מהנדס מטלורג או מכונות

במעבדה למטלורגיה לעבודות מחקר, מתן ייעוץ לתעשיה ואחריות על ביצוע בדיקות.
יש אפשרות להשתלמות לתואר גבוה.

הכשירויות הדרושות: נסיון וידע בסיסי בנושאים מטלורגיים ו/או בתעשיית המתכת.

מכרז מס' 127/73.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, פירוט ההשכלה והנסיון המקצועי ליחידת הבנגנון, מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ, בית הסנט, קרית הטכניון חיפה — 32000 — עד יום ו' 21 בספטמבר 1973 בציון מס' המכרז המתאים.

מפעלי תובלה בע"מ
ת.ד. 72 בארשבע

דרושים

נהגים סמיטריילר

המוכנים לגור באילת או בדימונה

על המעוניינים לפנות למח' כח אדם במשרדנו בבאר־שבע טל. 057-4961

ליחידה לעיבוד נתונים של קונצרן תעשיתי גדול

דרוש

מהנדס "יצור בכיר"

בעל נסיון בעבודה בשטח שיטות ופיקוח ייצור בעזרת מחשב.

מקום העבודה — מרחב תל־אביב

על המעוניינים לפנות לת.ד. 6397 ת"א, 61060 בצרוף קורות חיים.

— סודיות מובטחת —

לחברת "ברינקס" (ישראל) בע"מ

דרושים:

עובדים לעבודה בטחונית

הכישורים הדרושים:
10 שנות לימוד לפחות, כושר גופני טוב, רשיון נהיגה מעל 4 טון, ותק 3 שנים לפחות.

למתאימים שיעמדו בבחינות תשולם משכורת כ־1.000 לירות (לאחר 6 חודשים).

נא לפנות: לסניף ירושלים, רחוב יפו 11, טלפון 226880.

למפעל ליצור כימיקלים

דרוש

איש מכירות

לתפקיד נהול מכירות של כימיקלים וחמרי עזר לטקסטיל

מועמדים בעלי נסיון מתבקשים לפנות עם ציון כישורים ונסיון קודם אל ת.ד. 939 רמת־חן.

כתבנית עברית אנגלית

דרושה למשרד גדול בכרמל הצרפתי

✶ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
✶ רצויה ידיעה השפה הגרמנית
✶ נסיון של 5 שנים לפחות בהדפסה

נא לפנות בכתב יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4868 חיפה 31040 עבור מספר 274. סודיות מובטחת.

לגוטקס מודלס בע"מ

רחוב מרדכי אנילביץ' 62 תל־אביב
(מול הסינרמה)

דרושות מיד

תופרות לבגדי־ים

(למכונות זינגר, אוברלוק ר־2 מחטים).

תנאים טובים למועמדות מתאימות

לפנות במקום למר פאול
אוטובוסים: 11, 53, 33.

לבנק בתל־אביב

דרושים

סולקים

שעות העבודה:

16.30—23.30, 9.30—16.30

•

נא לפנות בכתב לת.ד. 1076 תל־אביב,

ולציין קורות חיים, גיל והשכלה.

אביק בע"מ
תעשיות כימיות ופרמצבטיות

דרוש פקיד בקורת והפעלה

לבצוע עבוד נתונים ביחידת מחשב

השכלה תיכונית לפחות, נסיון קודם יתרון.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד למנהל המנגנון אביק בע"מ, ת.ד. 2077 מיקוד 52100 רמת־גן

דרוש

חרט כרסם

בוגר בית־ספר מקצועי

תדאה — פיתוח מכנולוגי ואוטומציה בע"מ רח' הירקון 8, בני־ברק, טלפון 3—2—787121

דרוש/ה שרטט/ת

בעל/ת נסיון רב בעבודה בעיצוב פנים

העבודה בשעות הבוקר בלבד

על המעוניינים להתקשר החל מיום ראשון טלפון: 223787 תל־אביב

חשמלאים

(רצוי נשואים עם ילדים עד גיל 3 או עוזבי קבוץ)

המעונינים להצטרף למושב שיתופי במרכז הארץ

יכתבו: סניף "מעריב" שד' רוטשילד 33 ת"א למספר ר/5369/6

למפעל (מוקטה) לייצור אריזות מקרטון

דרוש מנהל מפעל

צעיר דינמי ובעל רצון לגדול עם חברה מתפתחת. שטח האחריות יכלול: ייצור כח אדם ואחזקה.

מועמדים בעלי נסיון בניהול מפעל עם כחמישים עובדים ובעלי ידע [illegible] לת.ד. 16284 תל־אביב עבור "מנהל מפעל".

— סודיות מוחלטת מובטחת —

דרוש בחור צעיר אחרי צבא

לעבודות במחסן תבילות

בשעות 2—8 למה"צ, 4—6 אחה"צ

לכתוב למעריב חיפה למספר 777
או טלפון 665353 חיפה לשלמה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרה הפנויה הבאה: —
בפקולטה להנדסה אוירונוטית

מהנדס מעבדת הנעה ושריפה

הכשירויות הדרושות: בעל תואר B.Sc או M.Sc בהנדסה אוירונוטית, הנדסת מכונות או הנדסה כימית; נסיון קודם בעבודות נסויות בנושא הנעה ושריפה רצוי.

תאור המשרה: פקוח על כל עבודת המחקר והנסוי המתבצעת במעבדת ההנעה והשריפה; תכנון אב של מכשור וציוד המעבדה; אחריות על הטכנאים המועסקים במעבדה.

מספר המשרה: האג/228.

מועמדים מתאימים הענים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומספר המשרה אל אגף כח־אדם, קרית הטכניון, חיפה, 32000 עד תאריך 21.9.73.

למפעל ויטה ברמת־גן

דרושים

1) **מוכרנים**
כאנשי מכירות של המפעל
2) **נהגים מחלקים**
להלוקת התוצרת לחנויות
3) **פרסומאי לקידום מכירות**
בעל רשיון לקטנוע או בעל רכב פרטי

נא לפנות בכתב יד ולציין קורות חיים לת.ד. 224 רמת־גן — סודיות מובטחת

למוסכי "הדר" בע"מ
המוסך המרכזי למכוניות
AUDI NSU

דרוש

מנהל חשבונות

סוג ג'—ד'
שנתיים נסיון לפחות
תנאים טובים מובטחים

לפנות אישית למוסכי "הדר" בע"מ, הרצליה אזור התעשיה, רחוב שנקר, טל. 937474/5.

למפעל מתכת בדרום הארץ

דרושים

1. **מבקר טיב בעיבוד שבבי**
2. **איש עיבוד שבבי להדרכה**
3. **שרטט מכונות**

✶

נא לפנות לת.ד. 29402 ת"א.

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים

דרושות

1. **פקידה**
לעבודה מעניינת במחלקת יצוא, ידיעת שפות עברית ואנגלית כולל הדפסה.
2. **פקידה**
לעבודה במחלקת כח־אדם. בוגרת תיכון, ידיעת השפה העברית כולל הדפסה.
3. **נקבנית I.B.M.**
נסיון קודם של שנה לפחות בעבודות נקבנות.

תנאים טובים מובטחים.

לפנות למחלקת כח־אדם טלפון 851186/7 או לרחוב הפטיש 4 אזור תעשיה חולון (ע"י ספפו).

למשרד בירושלים דרושים

• **אדריכל**
עם נסיון בתכנון מבני צבור ומגורים
• **שרטט טבני**
עם נסיון

לטלפון 02—38077 ובערב 02—39519

דרושים
מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים · מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים

לגד חברה לבנין בע״מ
דרושים:
א. **2 מהנדסי בנין** מנוסים
1. לנהל המחלקה הטכנית למשרדנו בירושלים.
2. לפקח ותאום על עבודות בנין ופתוח באזור הברכה.
ב. **טכנאי** או **הנדסאי**
עם נסיון כעוזר למהנדס הראשי של החברה.
המעונינים יפנו לקביעת ראיון ל״גד״ חברה לבנין בע״מ, דיזנגוף 173 ת״א, טל: 03-226746, 03-230725.
תנאים טובים לאדם המתאים.
— סודיות מובטחת —

חברת א. צום בע״מ
דרושות:
✱ **פקידה כתבנית**
עברית אנגלית
השולטת בשתי השפות על בוריין
✱ **נערה**
לעזרה במשרד ושליחויות
לקביעת ראיון להתקשר לטלפון 3-2-36371 משעה 9 עד 14.00 לגברת צילה.

דרוש
מפעיל
למפעל לייצור בטון
בעל רקע טכני.
בדבר פרטים נא להתקשר 2-844171

דרוש אדם דינמי
כ-סוכן מכירות
למכירת אביזרים למכונות טקסטיל
הכישורים הדרושים:
✱ ידע בענף הטקסטיל
✱ בעל מכונית
✱ רצויה ידיעת השפה האנגלית
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 26248, תל־אביב. סודיות מובטחת

מנהל מפעל מחפש
עוזר בכיר
נמרץ, שקדן ובעל יוזמה
בעל ידע ונסיון במלכלה, דהיינו מימון, בקורת תקציבים, הנהלה, ארגון אדמיניסטרציה למפעל בגודל בינוני.
למפעל מתכת מבוסס ומתפתח בסביבת תל־אביב.
המעונין המתאים יפנה אל ת.ד. 1334 למס׳ 52729 ת״א. סודיות מובטחת.

לטיל — משרד נסיעות
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למשרה חלקית
בשעות לפני הצהרים
נא לפנות בין השעות 8.00—12.00
לגב׳ מיטראן טלפון 50181
לקביעת פגישה

דרוש בחור רציני
לעבודות מים עם רשיון נהיגה
(רצוי יוצא קבוץ או מושב)
לעבודה באזור הצפון.
לפנות טלפון 065—40566.

למוסד ארצי בתל־אביב
דרושה מזכירה
בעלת נסיון בעבודות משרד
והדפסה על מכונת כתיבה
לטלפון: 240026

לחברת „רים״
דרוש
נגר מרכיב
מנוסה
עם רכב
טל. 532569 חיפה

דרושה
מטפלת
עם נסיון לתינוק
בן 8 שעות ביום, באזור
טלפון: 449745 רמה״ג

למפעל תעשיתי גדול באזור תל־אביב
דרוש
מנהל מסחרי
בתפקיד בכיר
על המועמד להיות בעל נסיון קודם במכירות או בקניות ובעל נסיון וכושר ניהול משא ומתן עם דרגים בכירים.
דרוש רקע טכני. רצוי בתחום האלקטרוניקה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד למחלקת כח אדם ת.ד. 53384, ת״א 61000, בצרוף קורות חיים ונסיון. סודיות מובטחת.

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:
אדם אחראי בעל יוזמה
לטיפול בלקוחות החברה
הכישורים: ידיעת הנהלת חשבונות; נסיון בטפול בלקוחות; גביה; התאמת חשבונות: גיל עד 40.
לפנות לגב׳ צבילינגר או למר שדור בין 8.00—12.00 טל. 611521
או למפעל בע״מ נחלה בנימין 57 ת״א

לאמישראגז
מחלקת קניות
דרוש פקיד
בעל נסיון בנהלי יבוא, יצוא, הזמנות וידע בפקידות כללית
המעונינים יפנו למחלקת הסגל רח׳ אחד העם 34 תל־אביב.

למוסד צבורי בתל־אביב
דרושות:
1. **טלפונאית מנוסה ואדיבה**
דוברת עברית ואנגלית
2. **מרכזת מזכירות ומשלוחים**
בעלת נסיון בתפקידים אלה
נא לפנות: טלפון 03-252372 תל־אביב.

מחסנאי
משכיל ובעל נסיון מעשי
דרוש למפעל מתכת בבני ברק.
להתקשר ל־764131 לקביעת ראיון.

למשרד אדריכלים
דרושים
אדריכל
הנדסאי
לפנות עד שעה 3.30 אחה״צ
טלפון: 269767

טנדר ווליס
4X4, פרונט טמיסל, מאסיבי, עביד כל דרך
דרוש נהג מנוסה,
פתוחים לכל הצעה,
אפשרות בכל שטח,
ענף, סדור ומקום.
טל. 02—522446
או ת.ד. 1016
ל־600 ירושלים

דרוש/ה
מנהל/ת
חשבונות
עצמאי/ת
לחצי יום, בתנאים מעולים, נסיון הכרחי.
לפנות, טל. 755572

דרוש
נגר מעולה
נא לפנות לקבוץ סאסא טל. 067-39067
אפשרות לינה במקום

תדיראן
למפעלנו בהרצליה
דרושים
1. **מזכירה בכירה**
שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית כולל הדפסה
2. **מנהל עבודה**
רצוי נסיון של 3 שנים לפחות במכניקה עדינה.
3. **אנשי אחזקה**
נסיון במסגרות מכנית
תנאים טובים.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו טלפונית החל מיום א׳ 16.9.73 לטל. 03—932254

להברת בנין ארצית
דרוש
מנהל חשבונות
מנוסה
לחשובי שכר עבודה פועלים פעם אחת בשבוע שעות מפוצלות
נא לפנות לת.ד. 4870 תל־אביב

מפעל תעשייתי
מחפש
מנהל חשבונות בכיר
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות עם קיצור קורות חיים, בציון נסיון בעבודה לת.ד. 1049 תל־אביב
עבור „מנה״ח בכיר״.

לחברת בנין הפועלת במערב אפריקה
דרושים
★ **טכנאי**
לאחזקת בניני מגורים
בעל ידיעות טובות בצרפתית
★ **מנהלי עבודה**
מעולים
לקביעת ראיון על המעונינים להתקשר טלפונית לטלפון 04-81027 סודיות מובטחת.

פנסיונר בודד
בן 85
מחפש אשה
לעזרה בביתו.
דוברת גרמנית הכרחית
ת.ד. 4100 ת״א
למס׳ 2159.

לבית ספר לצילום
דרוש מוכר
עם ידע בסיסי בצילום
— תנאים טובים —
פוטו יונגר
בן יהודה 5 טל. 54829

הנדסאי מכונות
3 שנים נסיון
בביקורות ואבטחת איכות, ובניהול משרד טכני
מ ת פ כ ה
ת.ד. 2045 ירושלים
למס׳ 282

דרושים
משחיזים מעולים
להשחזת
אוניברסליות
בתנאים טובים
„המשפץ״ בע״מ
לבנדה 36 תל־אביב
טלפון 31426

דרוש למפעלנו בנהריה
ממונה על בטיחות
בעל הכשרה טכנית ונסיון בתעשיה
נא לפנות אל מינהל כח אדם בכתב, בצרוף קורות חיים.
ישאסבסט
תעשיה ישראלית לאסבסט־צמנט בע״מ
ת. ד. 32 נהריה, 22100

לכל בו
אשדוד
דרוש
קצין בטחון
נא לפנות אישית למנהל כל בו המשביר לצרכן אשדוד.

שליח
בעל טוסטוס
יכול להיות גם מבוגר.
ימצא אצלנו:
עבודה קבועה
ופרנסה טובה.
נא לפנות למערכת „יום־יום״ — יצחק שדה 34, קומה ב׳, ת״א או טל׳ 30964/5/6.

דרוש סגן מנהל חשבונות
לנהול מחלקת מלאי
נא לפנות בכתב לת.ד. 628 ת״א 61000, בצ־יון נסיון קודם ומש־כורת מבוקשת.
סודיות מובטחת.
תנאים טובים למתו־מד המתאים. אפשר לפנות אישית לסוכנות סטימצקי רח׳ הרכבת 22 תל־אביב בימים: ראשון, שלישי, רביעי וחמישי בשעות הערב בין 6.30—8.00.

דרושה
פקידה
מעולה
לעבודה משרדית מגוונת
רצוי נסיון קודם בכל סוגי העבודה המשר־דים. בעלת תעודת בגרות ולאחר שרות צבאי.
לפנות ל־ת.ד. 21107 ת״א, או טל׳: 262712 ת״א בשעות 1100—1300

למשרד בתל־אביב
דרושה פקידה
כללית
לעבודות משרד והדפסות בעברית
נא לפנות בכתב יד ת.ד. 23008 תל־אביב.

דרוש
מפעיל
מעולה
לשופל 955
לעבודה קבועה.
תנאים טובים למועמד המתאים.
להתקשר בשעות היום 963265 מ־7 בערב — 961786

דרושה שרטטת
או טכנאית
באדריכלות
בעלת נסיון
למשרה חלקית
5 ימים
לפנות טל. 03-264871

בס״ד
חזן ותוקע ספרדי
מחפש מקום תפילה בארץ או בחו״ל, לימים הנוראים.
בהצעות רציניות נא לפנות: טל. 03-873075

למשרד עו״ד בת״א
דרוש
עורך־דין
שכיר
לפנות: ת.ד. 16079, תל־אביב

טכנולוגיה מדעית בע״מ
דרושים
הנדסאי ציוד בכיר
התפקיד כולל: תיכנון, זיווד מיכני לציוד אלקטרוני.
הכישורים הדרושים: נסיון רב בתיכנון זיווד מכשירים אלקטרוניים סטנדרטיים ובלתי סטנדרטיים. הבנה מעמיקה בתיכנון פונקציונלי, הכרה יסודית ועדכנית של חומרים, רכיבים ותהליכים בבנית ציוד אלקטרוני.
מחסנאי אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים: נסיון של 5 שנים לפחות בניהול מחסן לציוד אלקטרוני. ידיעת השפה האנגלית.
שעות העבודה 8.00 - 17.15.
5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות במכתב יד תוך פרוט נסיון קודם אל טכנולוגיה מדעית בע״מ ת.ד. 330 הרצליה ב׳ או טלפונית 930281.

הנדסאי/טכנאי ייצור או בנין
דרוש
לעבודה הקשורה בהקמת מבנים מתועשים.
רצוי נסיון קודם בשטח הבניה.
הכרחית ידיעה בסיסית באנגלית.
מקום העבודה בחיפה ונסיעות בכל חלקי הארץ.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל „הנדסאי״ ת.ד. 6219 חיפה, בציון קורות חיים ונסיון.

איש מכירות הוא איש מצליח!
תוכל לשפר את מצבך הכלכלי אם תפעיל את כשרונותיך.
כאיש מכירות (SALESMAN)
בזמן קצר נכשיר אותך לפעול (בהצלחה) בשטח רב סיכויים!
פנה לת.ד. 16284 ת״א עבור „איש מכירות״ או לטלפון 268245, 250307.
— סודיות מובטחת —
תשובה מהירה לכל פניה!

דרוש
לחברה ארצית בענף הבניה
מנהל מנגנון
ואדמיניסטרציה
מקום העבודה: תל־אביב
מועמדים דתיים בעלי נסיון מתבקשים לפנות בכתב ב־צרוף קורות חיים והמלצות למס׳ 200 ת.ד. 20207 ת״א 61200.

דרוש איש אחזקה
לעבודה קבועה
בעלי ידיעות מעשיות בבדק־בית, כגון: שרברבות, נגרות, מסגרות וכו׳, יפנו אל בית־הספר החקלאי „אשל הנשיא״ ליד באר שבע, טלפון 3355-057.

למשרד עורכי דין בתל־אביב
דרושה
מזכירה
כתבנית
מנוסה
טלפון 624013

דרוש
עובד לצרכניה
דיור במקום מובטח
המעונינים יפנו למזכירות מושב נטעים
דואר ראשון־לציון, טלפון: 941285

(מודעות „דרושים״ גם בעמודים: 45, 46, 47, 48, 58, 59, 60)

مكذا من الاصل

המרכז החפשי

ביום שני כ' אלול (17.9.1973)

יתקיים

כנס פעילים ארצי

בהשתתפות

ח"כ **שמואל תמיר**
יו"ר ההנהלה

ח"כ **אליעזר שוסטק**
יו"ר המרכז

באולם בני־ברית ברח' קפלן מס' 10
בתל־אביב

הכניסה חפשית גם לחברים ואוהדים

אנחנו גאים!

מר י. וינשלבוים, המנהל הכללי של מלון אינטר־קונטיננטל ירושלים, מקבל תעודת „תיירן מצטיין" מידי נשיא המדינה מר אפרים קציר, זו השנה השניה ברציפות.

מלון
אינטר־קונטיננטל
ירושלים

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ולאמנות — המחלקה לחינוך מבוגרים

כנס ארצי
למנחים ומרצים
בחוגי הורים

יתקיים במשך יום א' י"ח תשרי תשל"ד 14.10.73 בבנין נפתלי, אוניברסיטת תל־אביב.

המרצים הקשורים כבר למשרד החינוך יקבלו הזמנות מפורטות. אחרים — פסיכולוגים, יועצים, עובדים סוציאליים ועיסוקים דומים המעוניינים להשתתף ישלחו בהקדם את כתובתם למדור להדרכת הורים, רחוב יפו 19, ירושלים.

מכרז

למכירת מכונית קורטינה סופר

מספר רישום 977—280, שנת ייצור 1970, רשיון לשנה.

את המכונית אפשר לראות במשך כל שעות היום בחניון המרכז החקלאי שדרות שאול המלך 8 תל־אביב.

הצעות בצירוף 10% מערך ההצעה יש לשלוח אך ורק בהמחאה בנקאית במעטפה סגורה עליה יצויין „מכרז" לפי הכתובת ארגון מגדלי עופות, בית מרכז חקלאי, שד' שאול המלך 8 תל־אביב. אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

ארגון מגדלי העופות

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מזכירות לימודי הסמכה
מדור רישום וקבלת מועמדים

מודיע על

המשך הרשמת מועמדים לסמסטר אביב - תשל"ד

ליחידות האקדמיות:
- הנדסה אזרחית
- הנדסה גאודזית
- הנדסת מחצבים
- הנדסת מכונות
- הנדסת חשמל
- הנדסה כימית
- הנדסת מזון וביוטכנולוגיה
- הנדסה חקלאית
- הנדסה אוירונאוטית
- הנדסת תעשיה וניהול
- כלכלה וניהול
- מתמטיקה
- מתמטיקה שימושית
- מדעי המחשב
- פיסיקה
- כימיה

הכשרת מורים, מגמות: מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, ביולוגיה

הכשרת מורים טכנולוגיים במגמת חשמל

הכשרת מורים טכנולוגיים במגמת מכונות

ההרשמה תמשך עד יום ד' 26.9.73.

חוברת ידיעון למועמדים וטפסי הרשמה ניתן לקבל ע"י פניה בכתב או אישית אל „מכלול", קרית הטכניון, חיפה, תמורת תשלום בבנק הדואר ע"ס 3 לירות לזכות חשבון 5302041 ולהמציא את הקבלה ל„מכלול" בע"מ, או תמורת המחאת דואר לזכות הטכניון.

ההרשמה תעשה באמצעות הדואר בלבד.

בוגרי חברת נוער מהל"ד
(כפר החורש)

מתכנסים

ב־19 — 20 אוקטובר 1973 בכפר החורש

בדבר פרטים לפנות בכתב:
אמנון ברזל או לילי כפר החורש.

בהרצליה

במרכז העיר במקום שקט

דירת לוקסוס 4 חדרים

הסקה מרכזית ● נוף מרהיב
כניסה בעוד 3 חדשים
טל. 984947 אחה"צ

מעונין לשכור

גני ילדים

טל: 236456 שישי ושבת.
טל: 222642 כל יום
מ־15.00 — 18.00

כפר הילדים והנוער
הדסים
מיסודה של ויצ"ו הדסה בקנדה

כנס בוגרים

במלאות 25 שנה ליסוד הכפר

יתקיים ביום שני, י"ב תשרי תשל"ד 8.10.73

הבוגרים שטרם שלחו את כתובותיהם, מתבקשים לעשות זאת בהקדם.

בוגרים שנרשמו יקבלו פרטים בדאר.

כתובתנו: הדסים, דאר הדסים מיקוד 60955.

משרד החינוך והתרבות
מודיע כי

ביום א', י"ט באלול תשל"ג (16.9.73)

יעבור

האגף להכשרת עובדי הוראה ולהשתלמותם

על כל מחלקותיו (המחלקה להכשרת עובדי הוראה והמחלקה להשתלמות עובדי הוראה) ממשכנם הנוכחי ברחוב יפו 19 (בנין ד') לבניינו החדש:

ברח' קרן היסוד 15 ירושלים
טלפון 224331

מרכז תנובה בע"מ
סניף מחוזי רחובות

מציע למכירה

מקרקעין

ברח' ז'בוטינסקי — ראשון־לציון
גוש 3928 חלקות 274, 30

המעוניינים ברכישת הנכס יפנו למדור משק ובינוי בתנובה רחובות טלפון 954957 עד תאריך 26.9.73.

בחיפה

קורס לשפה איטלקית

התחלת הלימודים לכל הרמות
החל מ־21.10.73.

פרטים אצל מרכז ותרבות איטליה — רחוב מאיר 12 חיפה טלפון 523934 ימי ב'—ו' בין השעות 9—13.

לוועדי עובדים

הזדמנות!

מתנה זולה לחגים

לפנות למלפון 614209

בהרצליה

דירה 3 חדרים
דירה 3½ חדרים

כניסה בעוד 5 חדשים
טל.: 984947 אחה"צ

בית־מרקחת

בתל־אביב
למכירה
לטלפון 55070

מלון „קסם" תל־אביב
בריהודה 14 טלפון 58231
חנות למזכרות (סובנירס)
להשכרה

למכירה

קומפרסור C. P. 900

מנוע קמינס (שיקגו פנאומטיק)

הרצליה, טל: 231108־03 בשעות 17.00—19.00

הנהג,

בהיותך בדרכים אל תשכח לאסוף את החייל

בס"ד

חדש!!! חדש!!! חדש!!!

לתושבי ירושלים

לנוחיות עקרת הבית ולכל המעונין
בשרות יעיל ומהיר

פתחנו סניף „כל בו דגים"

בשכונת יהודה רח' השקמה 5 (מול מסעדת רחם)
בו מוגשים ללקוח דגים מטוקים ומוכנים לבישול.
1. בכדי לשמור על טריותם וטעמם
2. לחסוך מזמנו היקר של הלקוח

* מבחר של כל מיני דגים טריים וקפואים
* מבחר דגים סחונים
* שירות מיוחד לשומרי משקל

שירות מהיר אדיב ונאמן

מחירים עממיים

הפתיחה אי"ה ביום שני כ' אלול תשל"ג 17.9.73
להתראות בברכת שנה טובה

האחים משה ואהרן כ...

עירית תל־אביב־יפו

האגף לתרבות לנוער ולספורט

בכל מוצאי־שבת
משעה 8.00—10.00 בערב

בכבר מלכי ישראל
(על יד בנין העיריה)

רקודי עם ועמים

בהדרכת מירה ויואב אשריאל

הקהל מוזמן

אנו מודים

לכל חברות וחברים של ההסתדרות אש... הצטרפו למצביעים בעד רשימתנו בבחירו... להסתדרות והתפקדו עם

ברית השמאל
הציוני־סוציאליסטי העצמאי

אנו פונים אליכם

להמשיך את תמיכתכם בנו ולעמוד את... בקשר על מנת שנוכל יחד אתכם להתייע... לגבי הדרך בעתיד.

נכון — לא השגנו מה שרצינו. אבל בתנאי... הנתונים היינו מוכנים גם לזה. הרי ל... הלכנו אחרי האופנה. לא שינינו לא שמו... ולא עקרונות. לא השמצנו. לא היינו „מ... דרניים". **אבל אנו נמשיך את מאבקנו** בתור צעד ראשון נפעל למען לכו... כוחות שמאליים אופוזיציוניים לבלוק ס... בבחירות לכנסת.

לגזור ולשלוח אל
ברית השמאל
ת.ד. 26115 ת"א.

שם.........
כתובת.........

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות

בבי"ס למסחר „ריגוף" ת"א, רח' דיזנגוף 85, טל. 985...
שיטה עיוורת ... פיקוח כמש...

EIN BOKEK Hotel

מלון עין בוקק

עד 26.9 במחיר 74 ל"י בלבד!!!

בוא נפגש וננפש במלון „עין בוקק"

נוכל עדיין להשיג עבורך מקומות
במלון היוקרה על שפת ים המלח.

במלון „עין בוקק" (4 כוכבים) תהנו מ:
*מזוג אויר מלא *טלפון, רדיו ושירותים בכל חדר *כרי דשא *מועדון משחקים *אולם קולנוע וטלויזיה *מועדון לילה *מטבח מעולה וכשר.
דואר נע ים המלח. טלפונים: 86076; 86038; 86060; 057-86024

מיכון חקלאי וטכנולוגיה 1973

התערוכה הגדולה ביותר מסוגה בארץ תהיה פתוחה בשטח בה"ס מיקוה ישראל — בימים 17-20 ספט.

הסוכנות היהודית — המחלקה לילדים ונוער רמת־הדסה
ההנהלה והעובדים
מודיעים בצער על פטירתו ללא עת של
מנהל המוסד
גרשון אברמזון
על מועד ההלויה תבוא הודעה בעיתון ביום ראשון
או להתקשר טלפון 04-931089.

בצער רב אנו מודיעים על מותו הפתאומי של
גרשון אברמזון ז"ל
בעת, שהותו בחו"ל
מועד הלויה יפורסם ביום ראשון
קרית טבעון — המשפחה

במלאת ארבע שנים לנפילתו של בננו ואחינו היקר
סגן
גדליה ירון
(ירושלבסקי) הי"ד

נתייחד עם זכרו בבית הע־למין הצבאי בחיפה ביום ראשון י"ט אלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4 אחה"צ. נפגשים ליד שער הכניסה.
המשפחה

במלאות שלושים לפטירת
שרה רובין ז"ל
בת למשפחת קפר מורשה
אנו מביעים את תנחומינו למשפחה.
ארגון יוצאי מוהצ'וב בישראל

במלאות שלושים לפטירתה של יקירתנו
בלומה גרייצר (גראם)
ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ט אלול תשל"ג (16.9.73) בבית העלמין בחולון בשעה 16.00, נפגשים ליד השער.
המשפחה

ביום שלישי, כ"א באלול, 18.9.73, בשעה 4.00 אחה"צ נערוך אזכרה וגילוי המצבה על קבר של יקירנו
מיכאל צבי פריד ז"ל
בבית העלמין בקרית־שאול.
אשתו, בנו והמשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
מרדכי שולמן ז"ל
נעלה לקברו ביום א', י"ט אלול 16.9.73
מוקירי זכרו נפגשים בשעה 4.00 בכניסה לבית העלמין בחולון
המשפחה

על מותו ללא עת של
יוסף בן־דוד ז"ל
אבלים
ישראל לנדאו ומשפחתו
קרית אונו

לאימה וד"ר אורי זמרי
משתתפים באבלכם הכבד לרגל האסון שפקד אתכם במות
האם ז"ל
ההנהלה, המורים, העובדים והתלמידים
בביהמ"ד למורים לחינוך גופני במכון וינגייט

להברינו **עמוס קליין** ולמשפחתו האבלה
אתכם בצערכם ובאבלכם הכבד
תלמידי כתה י"ב
עובדי ומורי בי"ס יד נתן להנדסאים חקלאיים עכו

לחברתנו בעבודה
ניצה סגל
הרינו משתתפים בצערך על מות
אמך היקרה
החברים והעובדים
"תנופה" בע"מ
חדרה

למשפחת הדרי
אתכם באבלכם הכבד בהלקח האב
יוסף ז"ל
דיירי הבית
רח' אחד העם 8 א', חדרה

בבאר־שבע
בהזדמנות דירה
הבנויה על קרקע פרטית בכפר קפלן ע"י בתי רוט־סטין, 4 חדרים, קומת קרקע, 9 מדרגות, חרסינה מלוה במטבח ובאמבטיה. טפטים בכל החדרים, במחיר הזדמנות 86.000 ל"י. הדירה נרשמת בטבו.
לפנות "הנאמן" בע"מ רח' החלוץ 47, באר־שבע טל. 057-5360, 057-4033

נגנבה
סובארו ג'י. אל. 72
ירוקה מספר
316—230
המוצא יתקשר לטלפונים 224725, 063—88078, או למשטרה, ויבוא על שכרו.

מעונין לקנות
שטח אדמה
50 עד 100 דונם
בגוש 4037 או 4606
אזור פתח תקוה
הצעות עם פרטים: ת.ד. 3326 תל־אביב

אנו קונים
נ י ר
עתונים, ארכיונים וכו' גור בע"מ — טלפון 08.00—16.00 913091

ס ו נ י
אצל
פוטו סטריאו ספפורט
בן־יהודה 8 ת"א
זול יותר

פתרונו
סטודיו לגרפיקה
עיצוב גרפי · כרזות · פרוספקטים · תויות · שרטוט טבלאות · מודעות · ציוד מכתבים · סמלים ·
במגדל 621254

העובדה:
אין כפרסום ב"לוח "מעריב". כל המפרסם בו נוכח בכך
הבקשה:
אנא הקפידו ככל האפשר במסירת מודעתך ל"לוח מעריב" של ערב שבת בראשית השבוע ולא בסופו — למען לא תאחר את המועד.

יוצאי מישקולץ והסביבה
מוזמנים להשתתף
במפגש לזכר המורה והמחנך הצופים 791
קיש לסלו ז"ל
ממישקולץ
תלמידיו, חניכיו ומוקירי זכרו של קיש לסלו ז"ל, מתכנסים ביום כ"א באלול תשל"ג (18.9.73), באוניברסיטת בר־אילן רמת־גן, להעלאת זכרו.
בשעה 5.00 אחה"צ גלוי לוח הזכרון על שמו ועל שם ד"ר ג. רבס, בביהכ"נ של האוניברסיטה.
בשעה 5.30 הענקת פרס לעבודה בחקר שואת יהדות הונגריה, באודיטוריום הקטן שבבנין המנהלה.
בשעה 6.00 מפגש תלמידיו וחניכיו.

למשפחת פינס
אתכם בצערכם על מות יקירכם
יאיר ז"ל
"הרצליה" סוכנות לבטוח בע"מ
רומנו מרק, בהט משה
וצוות העובדים במשרד

במלאת ארבע שנים לפטירת אם משפחתנו היקרה והבלתי נשכחת
חוה (אלטה) גולדשטיין
מסיטיאטין, פולין
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בחוף הכרמל, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

במלאת ארבע שנים לנפילת בננו, אחי יקירנו הבלתי נשכח
רב"ס אבי מרקמן הי"ד
תתקיים אזכרה ביום ראשון, י"ט אלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4.30 בבית הקברות הצבאי בקרית־שאול. נפגשים ע"י השער.
ההורים והאח

לחברנו בעבודה
המהנדס מורל טננבאום
אתך באבלך
במותה ללא עת של אשתך היקרה
אנה ז"ל
עובדי מחלקת מהנדס העיר
בעירית ראשון לציון

במלאת שלושים לפטירתה של אשתי, אמנו וסבתנו היקרה
שרה גולדברין ז"ל
(שנהרגה בתאונת דרכים)
תערך אזכרה וגלוי המצבה ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 4.00 אחה"צ בית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער החדש
המשפחה

אזכרה וגלוי מצבה ליקירנו
ד"ר יצחק מאיר (בן גרשון) זשוק
ז"ל
(מרפלוקה — פולין)
תערך ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 4.00 בבית הקברות הישן חוף הכרמל חיפה.
נפגשים ע"י השער.
המשפחה

במלאות שנתים להסתלקותה של יקירתנו
רות נעמן
(הופשטטר — גדיק) ז"ל
בת ר' יהודה אריה
תערך אזכרה ליד קברה ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 4.00 אחה"צ.
נפגשים ליד השער הראשי של בית העלמין בחוף הכרמל.
המשפחה

במלאות שלושים לפטירת יקירתנו
מרת שרה סגל ז"ל
דרבן — קרית אתא
נעלה לקברה לגילוי מצבה ביום שני כ' אלול תשל"ג (17.9.73) שעה 16.00 אחה"צ בבית העלמין בקרית אתא
תחבורה תצא מרחוב העצמאות 104 קרית אתא.
המשפחה

לצבי ויקותיאל פרידמן ולעמוס ערן
השתתפותנו באבלכם הכבד
במות הרעיה והאם
אמה פרידמן ז"ל
נעמי, צבי
ודליה זייף

לנחמה ופנחס רודן
אתכם באבלכם הכבד
סגל שגרירות ישראל במונרוביה

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למדעי הרוח
החוג לפסיכולוגיה
אבלים על פטירתה הפתאומית של
ד"ר שושנה ארדלי — קולצ'ר
מרצה בחוג לפסיכולוגיה
ומשתתפים בצער המשפחה

אוניברסיטת תל־אביב
מצפה הכוכבים ע"ש פלורנס וג'ורג' וייז
לשמואל סמולדרו
השתתפותנו הכנה באבלך במות
אביך ז"ל
ההנהלה וצוות העובדים

האוניברסיטה העברית בירושלים
המחלקה להסברה ויחסי ציבור — בנין שרמן
לברכה שמעוני ונחום רגב
משתתפים בצערכם במות
אביכם
עובדי מחלקות
פיתוח ובינוי ומינהל הר הצופים
האוניברסיטה העברית בירושלים

לידיד כבוד של אירגוננו
מר יעקב מלץ והמשפחה
אתכם באבלכם במות הרעיה והאם
פרידה מלץ ז"ל
לבית הורוביץ
ארגון יוצאי פיוטרקוב־טריב.
והסביבה בישראל

לעובדנו **חיים שרמן**
אתך באבלך הכבד במות
אביך ז"ל
מכוניות הדר בע"מ
מוסכי הדר בע"מ
ההנהלה והעובדים

למשפחת לחיאני אלי
משתתפים בצערכם במות אם־האב
סיסיליה ז"ל
חברתנו היקרה
הנהלת ויצ"ו קרית־גת

לעודד
אתך באבלך
"רהב" השומר הצעיר
חולון

בהלאת שנה לפטירת יקירנו
דוד זייף ז"ל
תיערך אזכרה, בבית־העלמין בחולון ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73), בשעה 4 אחר־הצהרים.
נפגשים בפתח בית־העלמין בחולון.
אשתו: נעמי
בנו: צבי
בתו: דליה

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו היקר
יעקב צימליכמן ז"ל
יו"ר ועד העובדים רסקו באר שבע
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום החמישי 20.9.73 בשעה 15.30 בבית העלמין בבאר־שבע.
אוטובוס יצא מבית הבנוה, רח' ביאליק 3, באר־שבע בשעה 15.30.
הנהלת רסקו וועדי העובדים

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של
אטה בת דוד אפל
אשת אברהם ז"ל מליסא
ההלויה תצא היום יום שישי 14.9.73 בשעה 10.30 מבית הלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב.
דורה ושבנא יפה ת"א
ברכה הלר (חיפה)
הנכדים והנינה

במלאת שנתיים לפטירת אשתי ואמנו היקרה
דבורה פלחצ'ינסקי ז"ל
לבית איזנברג
תערך אזכרה ונתייחד עם זכרה ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 2.30 אחה"צ.
אוטובוס יצא מביתנו ברחוב גדעון 2 חיפה בשעה 2.15 אחה"צ.
המשפחה

ביום ראשון 16.9.73 בשעה 15.00
תתקיים אזכרה וגלוי מצבה של בעלי ואבי
ד"ר איזידור פוגל ז"ל
בבית העלמין החדש בכפר סמיר חיפה.
אוטובוס יצא בשעה 2.20 מדרך הים ברכז הכרמל.
אנו מודים לכל אלה שהשתתפו בצערנו.
אשתו ובנו

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר והבלתי נשכח
אברהם ברקוביץ ז"ל
נערוך אזכרה וגילוי מצבה
ביום שני כ' אלול תשל"ג 17.9.73 בשעה 17.00 בבית העלמין הישן חוף־הכרמל, חיפה.
מוקירי זכרו נפגשים ליד שער 2, סמוך לבית הקברות הצבאי בשעה 16.45.
המשפחה האבלה

במלאת שש שנים לפטירת יקירנו
יצחק אבנון ז"ל
תתקיים אזכרה בבית־העלמין בקרית שאול, ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4.30 אחה"צ. תחבורה מבית הבנוה, רח' גליצנשטיין 5 בשעה 4.00 אחה"צ
המשפחה

במלאת תשע שנים לפטירת יקירנו
מנדל לוינבוים ז"ל
מביחווה — פולין
נקיים אזכרה לזכרו ביום ראשון י"ט באלול 16.9.73 בבית הקברות בחולון.
נפגשים ליד השער החדש ב־4.00 אחה"צ
המשפחה

לחושבי ירושלים ... כל בנין ...
בכל מוצאי־שבת ...
רקודי עם ועממ...
אנו מודים
ברית השמ...
הציוני־סוציאלי...
העצמאי
אנו פונים אלי...
EIN BOKE... Hote...
עד 26.9 במחיר ... בלבד!!!
בוא נפגש ונפש במלון "עין בוקק"
נוכל עדיין להשיג עבורך מקומות במלון היוקרה על שפת ים המלח
...גיה 1973
...ישראל — בימים 20-17 ספט.

صكنز من الاحيل

שמואל שניצר

...מאל דוחה
...אין איננו מ...

עירית פתח־תקוה
מחלקת שרותי הנקיון

עיר נקיה בימי החגים

מחלקת שרותי הנקיון מבקשת מתושבי העיר והשכונות לדאוג להוצאת הפסולת מחצרות הבתים בימים הקבועים עד יום

ששי, כ"ד אלול תשל"ג 21.9.73.

סילוק ערימות הפסולת יבוצע ע"י מח' שרותי הנקיון עד לתאריך הנ"ל.

חל איסור מוחלט להוצאת הפסולת בתקופת החגים!

אנו מקווים שאזרחי העיר יגלו עירנות לפנייתנו ובכך ישמרו על בריאותם ונקיון עירם.

בברכת שנה טובה

ד. טבצ'ניק
מ"מ ראש העיריה
וראש מחלקה

בל הדרכים מובילות
לדירות הפאר בצפון ת"א
של

אוזיל ציטרין מנדלסברג

תל־אביב, ככר מלכי ישראל 5, טלפון 224514.
נא לסור למשרדנו בשעות 8.00—1.00 לפנה"צ, 4.00—7.00 אחה"צ.

„המבריא" בע"מ

מועדון לפנסיונרים
טלפון 927785, כפר־סבא, רח' רופין 15

נותרו מספר מקומות פנויים

בקרוב יפתח שעריו

מועדון הפנסיונרים שלנו

החדרים מעוצבים ומרוהטים ברמה מלונאית מפוארת. מזון כשר משובח כולל דיאטטי והשגחה רפואית משך 24 שעות ביממה במקום.

פרטים אצל מר בן חור יעקב, בשעות 09.00—15.00, טל: 927785.

מוזיאון החסידות

שמחים אנו להודיע לצבור הרחב שעומדים אנו לפתוח מוזיאון חסידות

כל אחד אשר נמצאים תחת ידו פריטים השייכים לחסידות כגון:

חנוכיות, גביעים, מחזיקי בשמים, כתבי־יד, מכתבים חתימות וכו' וכו'.

נא לכתוב אל מוזיאון החסידות ת.ד. 1147 בני־ברק או לצלצל 03-765493.

אנו מוכנים לשלם מחירים גבוהים ביותר.

חברת החשמל לישראל בע"מ

מחוז הדרום — תל־אביב

מכרז מס' 356/82/73

מתבקשות הצעות:

לחפירת בורות ויציקת יסודות לעמודי חשמל באזור באר־שבע

את הפרטים על העבודות הנ"ל אפשר לקבל בבנין החברה ברחוב ההשכל 16 תל־אביב, החל ביום 18.9.73 תמורת תשלום של 40.— ל"י.

את ההצעות יש להחזיר עד יום 4.10.73 שעה 12.00.

הרשות בידי החברה לבצע את כל העבודה או חלק ממנה ואין היא מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

סגן

שרגא פרומרמן ז"ל

שנון ויפה תואר היית לצית תמיד להגיע ראשון לאות המשפחה בך היתה את מלחמת עמנו לחמת, שרגא.

ביום השנה לנפילת בננו ואחי היקר הבלתי נשכח, תתקיים אזכרה בבית ה־קברות בקרית שאול ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 5 אחה"צ.

אוטובוס יצא מבית הורים, רח' כובשי עזה 12, רמת־גן, בשעה 4.30.

מכריו וידידיו נפגשים ע"י שער בית העלמין.

המשפחה

אבד שטר

ע"ס 45,000.— ל"י
שז.פ. 30.11.74

לפקודת הזרע, בחתימת יד של קבוץ עין־השופט, מוסב לפקודת הכבביר המרכזי (מס' — 267449) וקבוץ עמיעד.

השטר הנ"ל בטל ומבוטל בזה. וכל המחזיק בו עם כספו על קרן הצבי

יקפי — 783855 — ואודי

ארגון בר/בת מצוה, קומזיצים, חוגים וערבי־הוי לצעירים ולמבוגרים. שירה בציבור (שיקופיות), משחקים וערבי־הרקדה לריקודי־עם ועמים בליווי אקורדיאון וכו'.

רצונך בתלמידים?

הרשם למדריך המורים הפרטיים!

התקשר 79-53-44

משק חקלאי למכירה

לפנות דן אפרת
כפר יהושע
טלפון 04—932449

במלאות חמש שנים לנפילתו של יקירנו

סא"ל

משה פלס (סטמפל) ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו

ביום ראשון, כ"ו באלול תשל"ג (23.9.73), בשעה 09.30 בבוקר, בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.

המשפחה

במלאות שנתיים לנפילתו של

בננו, אחי, ונכדנו היקר

מאיר קרמר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו

בבית העלמין הצבאי בקרית שאול, ביום ראשון י"ט אלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4.00 אחה"צ.

תחבורה תצא מבית ההורים רח' סילה 6 רמת־גן בשעה 3.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאות שנתיים לפטירת יקירנו

יעקב וויסבורד ז"ל

נתייחד עם זיכרו ביום שני, כ' באלול תשל"ג, 17.9.73, נפגשים ב־4.30 אחה"צ ליד שער בית העלמין בקרית שאול.

המשפחה

ארגון יוצאי זדונסקה — וולה בישראל

1942 הזמנה 1973

לעצרת הזכרון וגילוי הלוט מהגלעד

לזכר קדושי עירנו

המתקיימת ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג 16.9.73 בשעה 4 אחה"צ בבית הקברות היכן, ברחוב טרומפלדור בתל־אביב.

יוצאי עירנו מתבקשים לבוא עם בני משפחותיהם

בברכת שנה טובה

הועד

בירושלים

הזדמנות
בלתי חוזרת
4 חדרים + הול + שכלולים.
145.000 ל"י.

לין־דר
חברה לנכסים והשקעות בע"מ
רח' שמאי 10 כניסה ב'
טל' 242532 ירושלים

למכירה מגרש
במזכרת בתיה
רחוב הזבי
אדמה פרטית
טלפון 951987

גנגבה
מיני־מיינוד
סטיישן
לבה עם גגוז סבגר לבן
631—150
הבוצא הישר
יבוא על שכרו
טלפון: 03-242639

ארגזים ובסיסים לרמקולים סטריו
לפי הזמנה
רחוב מירון 8 ת"א
טל. 34804 דני

המבחר הגדול ביותר
גם ללא מסים

מהיבואן לצרכן
טלויזיות ✱ מכונות כביסה ✱ תנורים וכו'.
במחירי הפתעה
מפירמות עולמיות עם אחריות.

DUTY FREE
גם בלירות ישראליות
מכירה מיוחדת לעולים ודיפלומטים

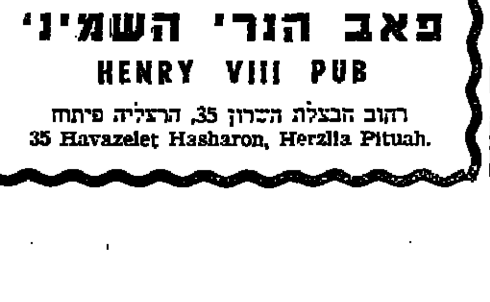

אוניברסלי
תל־אביב, אלנבי 75, טל. 624741
חיפה, הרצל 8, טל. 667516

נפתח
פאב הנרי השמיני
HENRY VIII PUB
רחוב הבצלת השרון 35, הרצליה פיתוח
35 Havazelet Hasharon, Herzlia Pituah.

למשפחת גרברסקי

אתכם אנו באבלכם
על מותה ללא עת של

האחות גילה ז"ל

מחלקת עיניים
בי"ח איכילוב

במלאת שנה לפטירת יקירנו

ד"ר פנחס הלפר ז"ל

תערך אזכרה בבית העלמין בקרית־שאול ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4.00 אחר הצהריים.

נפגשים בפתח בית העלמין.

אשתו — רינה
בנו — אלי
אחותו — שושנה מילר

במלאת שנה לפטירת הרעיה והאם היקרה

נחמה (לבית ספיר) רויכמן ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה, ביום ב', כ' באלול תשל"ג 17.9.73, בשעה 5.00 אחה"צ.

ידידיה ומוקיריה כתאספים ליד שער בית העלמין בחולון.

המשפחה

במלאת 30 לפטירת יקירנו

צבי (אנדזור) ביכלר ז"ל

מצכוסלובקיה

תערך אזכרה וגילוי מצבה על קברו בבית העלמין בחולון, ביום ד' כ"ב אלול תשל"ג 19.9.73 בשעה 15.30 אחה"צ.

מתאספים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

במלאות שלושים לפטירת בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

יעקב צימליכמן ז"ל

תיערך אזכרה וגילוי מצבה, ביום חמישי, כ"ג אלול תשל"ג, 20.9.73 בשעה 15.30 בבית העלמין בבאר שבע. אוטובוס יצא מבית המנוח, רח' ביאליק 3, באר שבע בשעה 15.30.

תודתנו שלוחה לכל מנחמינו.

המשפחה המתאבלת

אזכרה וגילוי מצבה של אחותי היקרה

חוה רבדן ז"ל

לבית גורדון

ממיסדי „הבונה" ומהעליה הראשונה

תתקיים ביום ב', כ' אלול תשל"ג 17.9.73

בבית העלמין בקרית שאול.

תחבורה למלווים מבן־זכאי 14 בני־ברק.

בעלה והמשפחה

במלאות שלושים לפטירת יקירתנו

שושנה (רוזאנה) כץ ז"ל

בת ר' דוד ז"ל ממזריץ' (פודלסקי)

תערך אזכרה ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בחולון. נפגשים ע"י שער בית העלמין.

המשפחה

ברעננה
קוטג'ים
מפוארים
למכירה
לפנות: טל. 938092
או 774487

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אריה כהן ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין בקרית־שאול.

תחבורה מבית המנוח רחוב שלמה המלך 28 בשעה 4.00.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו

אשתו **שרה**
בנו וכלתו **ישראל ועליזה כהן**
בתו וחתנו **עליזה ושבתאי גלבוע**
והנכדים

ביום ראשון, י"ט באלול תשל"ג 16.9.73
בשעה 15.30
תתקיים האזכרה לזכרו של

ד"ר מיקלוש אייגר ז"ל

נפגשים ליד השער בבית העלמין בבאר־שבע בשעה 15.00.

מוקירי זכרו מוזמנים.

במלאות שלשים לפטירת אבינו וסבנו היקר

הרב הגאון

ר' צבי גוטמן זצ"ל

יתקיים גילוי המצבה בבית הקברות „נחלת יצחק" בתל־אביב ביום שני, כ' באלול תשל"ג (17.9.73) בשעה 4 אחה"צ ובערב בשעה 6 תתקיים אזכרה בבית הכנסת „בית יעקב יוסף הרב גוטמן" בת"א רחוב בזל 16.

אוטובוס יצא מת"א רחוב בזל 16 בשעה 3.45 אחה"צ
מוקירי זכרו מתבקשים להשתתף.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

מר משה נוביק ז"ל

בנם של שרה ודוד נוביק ז"ל
מראשוני ומייסדי פתח־תקוה

הלויה התקיים היום יום ששי י"ז אלול תשל"ג (14.9.73) ותעבור ליד בנק לאומי בפתח־תקוה ברחוב חובבי ציון בשעה 11 לפני־הצהרים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו

לאון בביקר

מינכן

הארון יגיע משדה התעופה לוד לטבריה, ויצא ברחבת גן העיר ביום ראשון י"ט אלול תשל"ג (16.9.73) בשעה 19.30.

המשפחה האבלה

ביום ראשון י"ט אלול תשל"ג (16.9.73)
ביום השנה לפטירת בננו ואחי היקר

אריה מילשטיין ז"ל

תערך אזכרה ליד קברו בבית העלמין בקרית־שאול בשעה 4.00 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

הננו מודיעים בצער רב על פטירתו הפתאומית של בעלי אבינו

ישראל קליין

(בודפסט—ברדיב—ת"א)

הלויה תצא מבית ההלויה בחולון היום בשעה 11.30 לפנה"צ. מתאספים בכניסה בשעה 11.00.

המשפחה האבלה

מעריב

העורך: אריה דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב" רח' קרליבך 2 (מיקוד: 132 67) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד: 123 65), טלפון 621994.

ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד: 581 94), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד: 104 33), טלפון 666466; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254; 660051.

שמואל שניצר
שמאל דוחה, ימין אינו מקרב

את הבחירות להסתדרות מגדירים לא אחת כ"חזרה כללית" לפני הבחירות לכנסת. איכא דאמרי, ההגדרה אינה מוצלחת כל כך: מפני השחקנים שיופיעו בפרמיירה אינם משתתפים בחזרה, וגם הבמאי הוא אחר לגמרי. מי שרוצה איפוא להסיק מסקנות מ־11 בספטמבר לגבי 30 באוקטובר, מבחינה על הזירות גדולה; על נקלה ייכשל בהערכות מוטעות.

אין פירוש הדבר, שאי־אפשר ללמוד שום לקח מן הבחירות שנערכו השבוע. אפשר ללמוד מהן מה מצב רוחו של הבוחר סמוך למועד ההכרעה — ולפעול כדי לשנותו. אפשר להוכיח אילו נטיות גוברות בלבו — ולנסות להחליפן באחרות. אפשר לראות היכן מתמקם מוקד שיש לעצרו, וכי האויב המסוכן ביותר שנגדו יש לכוון את כל המאמץ, ואילו סיסמאות־תעמולה לא דיברו אל לבו ולפיכך יש להחליפן. מן הבחינה הזאת טמון בהן לקח חשוב לכנסת. הכל עוד נזיל ובמצב של התהוות, ובלחכת הבחירה עוד לא נכנסה להילוך גבוה. עוד יש שהות לתקן משגים, להכין אסטרטגיה יותר טובה, ולבצר עמדות תורפה.

ואולם מי שמבקש לראות בבחירות להסתדרות מין סקר כל־ארצי שעל פיו אפשר לחזות מראש את תוצאות הבחירות לכנסת, עוסק בעסק ניחושים מסוכן. אילו היו ימים, לפני שנים הרבה, כשכיותר היה להסתכן בכך. הבוחרים היו אז הרבה יותר נאמנים למפלגותיהם המסורתיות: ומפלגות הפועלים מצאו את עיקר תמיכתן בקרב חברי ההסתדרות. (כך היה, למשל, בשנת 1955, כשמפא"י, אחדות העבודה ומפ"ם, צברו בבחירות להסתדרות 348,000 קולות, ובבחירות לכנסת 406,000 קולות; ואפשר היה לחזות מראש שהתוספת הצפויה להן מן המחנה ה"אזרחי" לא תהיה גדולה ביותר: מעבה ביניהן 14% מכלל הכוח של שלוש מפלגות הפועלים). אולם הימים ההם שייכים להיסטוריה. עכשיו יש למערך הפועלי תמיכה חזקה מאד גם בציבור האזרחי, וכאידך גיסא אי־אפשר עוד לסמוך על כך שמי שמצביע בעד בהסתדרות, יצביע כך באופן אוטומטי גם לכנסת.

יש עוד שינוי גדול במצב, המחייב תשומת לב. לפנים היה שיעור ההשתתפות בבחירות להסתדרות קרוב מאד לזה של הבחירות לכנסת. ואולם ב־1969 חלה ירידה חלה בשיעור המצביעים להסתדרות, שעברה בעינה במידה רבה גם השנה. אם להסתדרות מצביעים רק כ־68% מבעלי זכות ההצבעה, לכנסת עדיין מצביעים 80%. פירוש הדבר הוא, שלפחות 130 אלף חברי ההסתדרות (ואולי הרבה יותר), שלא טרחו ללכת לקלפי ביום ג' שעבר, עתידים להשתתף בבחירות בסוף החודש הבא. הם הנעלם הגדול בכל נסיון חיזוי; ובכלל נצטמק עכשיו ציבור המצביעים להסתדרות ל־46 אחוזים מכלל הבוחרים לכנסת (אם נניח שגם השנה ישתתפו כ־80% מבעלי זכות הבחירה). יש לנו כאן איפוא ידיעה כלשהי לגבי פחות ממחצית הבוחרים, והם אינם מייצגים של הציבור כולו. האם אפשר לבסס על אינפורמציה מעטה זאת, שגם היא אינה חלטית, תחזית כלשהי?

●

הירידה בשיעור ההשתתפות בבחירות להסתדרות אינה מקרית. אדם הולך לקלפי כאשר הוא חש כי על־ידי הליכתו הוא יכול לשנות משהו, להשפיע על מנהיגות ועל מדיניות, להיטיב את תנאי קיומו. חלק גדל והולך של חברי ההסתדרות אינם משוכנעים עוד שהיא גורם מכריע בגורלם ושהרכב מוסדותיה הוא בעל השפעה על רווחתם. ההסתדרות אינה יכולה לחלץ אדם ממצוקת דיור; רק הממשלה יש בידה האמצעים הדרושים לכך. ההסתדרות אף אינה עוד הגורם הקובע בעניני שכר; ההסכמים הקיבוציים שהיא עושה יש להם ערך כל עוד הממשלה מצליחה לרסן את האינפלציה — הם מאבדים את ערכם כאשר התיקרות גוזלת מכלל הישג מקצועי. חלק ניכר מן השביתות פורצות על אפה ועל חמתה; העובדה שההסתדרות אינה תומכת את ידה של שביתה, אינה משפיעה עוד על סיכויי הצלחתה. אפשר להגיע להישגים מקצועיים גדולים בלעדיה; ואפשר להכשל בחסותה.

אנשים השרויים במצוקה אינם מאמינים שהם יכולים להושע ממנה. אנשים שהגיעו לרווחה משוכנעים, שהם יכולים להגן על הישגיהם גם בלי עזרתה. אדם סומך היום הרבה יותר על הועד המקומי או על הארגון המקצועי או האקדמי שלו, מאשר על הגוף הגדול המסורבל ששמו ההסתדרות. יש אמנם ופחות אינטרסים משותפים להמוני חברי ההסתדרות; יש יותר ויותר מאבקים מקצועיים שבהם קבוצה אחת של חברי ההסתדרות ניצבת מול קבוצה אחרת (ראה, למשל, השביתות בחדרי הניתוח).

האדישות מתפשטת איפוא מן השוליים, שבהם נמצאים העניים מאד מחד גיסא והשבעים מאד מאידך גיסא, אל המרכז; וספק אם אפשר לבלום את התהליך. אף אי־אפשר להאשים בו מנהיג זה או אחר או אפילו מפלגה זו או אחרת. לא בן־אהרן אשם בעובדה שעכשיו מוכרעים העניינים הכלכליים בממשלה ולא בהסתדרות, ועניני הפרט בכלל זה. איש לא יכול לעשות יותר ממנו, כדי להחזיר להסתדרות את תדמיתה הישנה ואת משקלה. אלא שיש נסיבות שהן בלתי־אפשריות, ותירוש כוחה הכבשי של ההסתדרות הוא אחת מהן.

●

הירידה שחלה בכוחו של המערך אינה, כשלעצמה, משמעותית ביותר. הזזה בשיעור של ארבעה אחוזים אינה בגדר מהפכה; בבחירות הקודמות איבדו מפלגות המערך חמישה עשר אחוז מכלל הקולות. החשיבות העיקרית של התופעה טמונה ברציפותה ובהצטברותה. בשנת 1959 קיבלו שלוש מפלגות המערך כ־86% מכלל הקולות בהסתדרות, וב־1965 עוד הגיע כוחן המשותף ל־77.5% מכלל הקולות. הוא ירד ל־62% ב־1969, ול־58% עכשיו. אם מרבים לקבול אצלנו על הקפאון ביחסי הכוחות הפוליטיים, הנה היוצא־מן־הכלל הגדול: ואם אין הירידה התלולה הזאת מערערת את ההגמוניה של מפלגות הפועלים במדינה, הרי זה משום שהן קיבלו, במקביל, תמיכה גוברת והולכת במחנה המכונה "אזרחי". יש כאן תהליך שגם הוא רב־שנים, ושהמערך מנסה — לשווא — להתעלם ממנו. בתעמולת הבחירות שלו עדיין דיבר על אנשי הימין כעל "המחנה האנטי־פועלי", וקשה היה לכבוש חיוך לנוכח ההודאה שהשתמעה מכאן, ש"המחנה האנטי־פועלי" מקיף עתה חלק ניכר מחברי ההסתדרות.

האמת היא שהימין (או המרכז, כפי שהוא מעדיף להקרא) מקבל עכשיו חלק רב בתמיכתו, אם לא את רוב תמיכתו, מן הפרולטריון, וטעות היא לחשוב שהוא מייצג אינטרסים אזרחיים־קפיטליסטיים דווקא. יש בארץ גורמים "קפיטליסטיים" לא מעטים שהאינטרס החמרי שלהם מביא אותם לידי תמיכה בשלטון הקיים; ומי שמתקשה להאמין שאמנם כך הוא, יכול לשאול את בן אהרן: הוא אמר על כך דברים בוטים אך לפני חדשים אחדים.

מה שקורה הוא, שימין ושמאל בחיים הפוליטיים אינם חופפים עוד את ההתפלגות המעמדית הישנה. יש "ימין" פרולטרי ו"שמאל" בורגני; ומי שמנסה להתעלם מן התופעה הזאת, עוד נכונו לו הפתעות גדולות במאבקים הפוליטיים שיבואו.

●

הקולות שאבדו למערך, לא נוספו לליכוד. עלייתו היתה שולית בלבד; ההכרעה שנשרה מן המערך התפזרה על פני כמה וכמה רשימות קטנות, והעובד הדתי בראשן.

כך נראית התמונה לכאורה; אלא שמראית העין עשויה להטעות. למעשה נוספו גם לליכוד תומכים לא־מעטים. אף על פי שדווקא ביום הבחירות לא הראה לציבור הבוחרים את הצדדים היותר יפים באופיו. באותו יום היו חילופי ההאשמות ההסתבות בין מנהיגיו קולניים עד כדי כך, שבלי ספק הגיעו גם אל תאי־ההצבעה והרתיעו שם אוהדים פוטנציאליים רבים.

אף על פי כן מצא הליכוד תומכים חדשים די הצורך כדי לפצותו על אבדן קולותיה של הרשימה הממלכתית, שלפחות חלק מהם שב אל המערך. לרשימה הממלכתית היו בבחירות הקודמות כ־24 אלף קולות, קרוב ל־4% מכלל המצביעים בבחירות להסתדרות. כדי לקיים את כוחה זה, היתה צריכה, בבחירות אלה, להביא לקלפיות כשלושים אלף בוחרים. ואולם הסיעה נצטמקה כאן במידה ניכרת — תחילה כאשר אחד מארבעת חברי הכנסת שלה שב והצטרף למערך, ואחר כך כאשר קבוצה מחבריה הפעילים נטשה אותה מתוך התנגדות להצטרפות לליכוד הימני. היו קצת מקומות שבהם אפשר היה לבדוק את תרומתה של הרשימה הממלכתית לליכוד — אותם מקומות שבהם גח"ל כבעבר לא היה קיים בבחירות הקודמות, אבל לרשימה הממלכתית היה ייצוג ניכר. עוד ביום ד' בבוקר ברור היה שבנקודות־בוחן אלה הכריעה הרשימה הממלכתית: בוחריה נתנו את קולותיהם למערך.

אי אפשר לדעת כמה קולות אבדו לליכוד על ידי נשירה זו. אבל העובדה שכל ההפסד כוסה על ידי תוספת קולות ממקורות אחרים יש בה כדי להפריך אגדה פוליטית הרווחת בארץ, שלפיה כל איחוד של מפלגות כרוך בהפסד קולות.

●

העליה הגדולה שבה זכה העובד הדתי אינה נובעת מריבוי פתאומי של "בעלי תשובה" בהסתדרות. אם בבחירות הקודמות קיבלה הרשימה הדתית 19.000 קולות, והפעם צפויים לה יותר מ־31,000, הרי זה מתחבר בעיקר מתוך העובדה שלבוחרים הדתיים (שמספרם גדול כן הסתם מ־31,000) יש ברירה: הם יכולים להצביע לפי השקפותיהם הפוליטיות; הם גם יכולים להצביע על פי זיקתם למסורת. אם אמנם נכונה הטענה המושמעת עתה, שכולם חברי מפלגת העבודה, כי אז יכול להיות רק הסבר אחד לעובדה שאלפים מהם נטשו את המערך ודבקו ברשימה הדתית, והוא — שלבם לא היה שלם עם מפלגתם.

הם, ועמם אלפי בוחרים אחרים שהחליטו לנטוש הפעם את המערך, לא ראו בליכוד את האלטרנטיבה. הם הלכו ופיזרו את קולות־המחאה שלהם לכל עבר. הם העלו את הפנתרים על הבמה הפוליטית (אם כי הפנתרים רחוקים למדי מאחוז־החסימה בבחירות לכנסת), נתנו תוספת קטנה (ותקווה גדולה) לליברלים העצמאיים, ותמכו בכמה רשימות עדתיות קטנות.

הם הציבו תמרור־אזהרה בולט־לעין מול פני המערך והליכוד גם יחד, כדי להודיע לראשון שקיימת אי־שביעות רצון ניכרת מן המצב הקיים, ולשני — שאין זה דבר מובן מאליו כי דווקא הוא ייצא נשכר ממורת־הרוח שלהם.

אצלנו... ● מאת שלום רוזנפלד

איני יודע אם יוזמי "החזית המזרחית" מאמינים באמונות תפלות, אבל העובדה שדווקא ב־13 בחודש מפילים 13 מטוסים סוריים צריכה לתת להם חומר להרהורים...

♥

למרגלותיהן של באסטיליות רבות פזורים קבריהם של חולמים שהאמינו, כי ניתן לכבוש אותן ללא שפיכות דמים.

♥

שנים רבות לאחר שאיש בצ'ילה לא יידע עוד, מי היה איינדה, יזכירו לנו שבין עוזריו היו טייטלבאומים, שאולזונים, ברדיצבסקיים ופיבוביצים...

♥

הטראגדיה של כמה מן העסקנים שלנו נעוצה בכך שהם רצים לבחירות במהירות העולה על זו של הקול שעשוי להצביע עבורם.

הסיום המוצלח של המו"מ על ה"ליכוד" מוכיח, שבמעט רצון טוב ניתן להתגבר על השקפות זהות.

♥

אירוניה של הגורל רצתה שמי שגילו בשעתם אחווה עמוקה במלחמה במנדט, הפגינו עתה משטמה הדדית במלחמה על כל מנדט...

♥

האנגלים מוטרדים מאד מפאת דאגה, שמא ברדיפתם אחר טרוריסטים איריים יפגעו במקרה בלוחמי־גרילה ערביים.

♥

מפנקס ההגדרות

עשית עוול — רכשת אויב.
עשית טובה — הפסדת ידיד.

דוד גלעדי
מערך, ליכוד - אינוס הדמוקרטיה

ידיעה מאוסלו סיפרה בראשית השבוע, כי לבחירות לפרלמנט הנורווגי התיצבו ארבע־עשרה רשימות. ושאלנו את עצמנו נוכח ידיעה זו, שאם לנורווגים הצפונים קרי המזג מותר "להתפצל" כך, למה אסור ליהודים חמי מזג להיות מפורדים ולהריץ חצי רשימות?

אמנם נכון שהפיצול הפוליטי הרב שהיה קיים בתוכנו, הוא שגרם לנו בפרק זמנים עגמת־נפש והוא שעורר את השאיפה להקים גושים פוליטיים גדולים כמו המערך והליכוד. אך ראו־נא איך שהגשמנו את האידיאל היפה הזה ואיך שנשארנו גם אחרי הגשמתו ערבים — כי לבחירות להסתדרות הופיעו שלוש־עשרה רשימות, ולמראית־עין לפחות, הפיצול בעינו עומד. ולמה אני אומר "למראית עין"? כי את רושם הפיצול ואת הפיצול לפיצפה גרמו הגופים הפוליטיים הגדולים שלנו שבנו השבנו עליהם, כי אילו התאחדו לפורמציה אחת מימין ואחת משמאל, היה דבר זה מבריא את חיינו הפוליטיים. דהיינו: לא עוד משטר קואליציוני המאנס מפלגה גדולה לחיות חיי אונס־מצפוני יחד עם שותפים קטנים להם מוותרים גם בשאלות עקרוניות, בניגוד לדעת רוב הבוחרים הזוכים בשותפים הגדולים של קואליציה זו.

הכוונה מצד דעת הקהל לתמכה בחיסול הפיצולים ובהקמת גושים פוליטיים גדולים, היתה, שהמשתתפים בגושים אלה יקימו שותפויות־אמת שהודות להסכמים על עקרונות יסוד, המאחדים אותם פורמלית, יגיעו תוך התהליך של קיום יחודו למיזוג מלא.

לא "פנתרים", העובד הדתי, יוצאי תימן וברית־השמאל הדומים גרמו לנו בעבר וגורמים לנו גם היום את אי־הנוחות והתיסכול שבריב־גוניות הגדולה מדי במערכות הפוליטיות שלנו. לתשיים אחוז של הציבור לא הפריעו בעבר ולא יפריעו גם בעתיד. בגללם לא נהיה נבוכים בעמדנו ליד הקלפי.

את המבוכה גרמה בעבר מפא"י לבוחריה שידעו, כי זו תיאלץ לכונן קואליציה לצורך הקמת ממשלה עם אחדות־העבודה, עם מפ"ם ועם מפד"ל, תוך ויתור על עקרונות והכשרות גם בשאלות מצפוניות שהם יקרים בעיניהם. ואחרי שקם גח"ל, בוודאי נגרמה מבוכה לבוחרי השותף האחד ושותפה השני ל"גוש" שנתנו קולם אהדדי בעד עקרונות שאינם דוגלים בהם או אף מתנגדים להם. מה שקיווינו היה שאם ובאשר יקומו הפורמציות הפוליטיות הגדולות, הן יצליחו להביא לכלל סינתיזה גם את העקרונות, תוך ויתורים על "שהם של יחד" הבדלני. המפלגה ודיוקנו של כל גוש לא יהיה עוד כעורה, עין אחת כחולה ושניה שחורה, אוזן אחת בולטת ושניה שטוחה. התוכן בכל גוש וגוש הנותן לכל אחד את קולו, יוכל לדעת בבירור, במה וכמה הוא תוכן ובהיר.

*

נשים יד על לב — ויקימו ראשי המערך והליכוד יד על לבם — ונודה: מבוכתו של הבוחר לא נעשתה קטנה יותר בקיום המערך ובהקמת הליכוד השבוע. דעתה של גולדה מאיר נגד המצביעים בעד "מוקדי ההתישבות העובדת" לא יוחקה של העובדה, כי אלה המצביעים בעד פעיל־קינוב יודעים היטב בעד מה הם מצביעים ואילו המצביעים בעד המערך, מצטיירת לנגד עיניהם תמונה מעורפלת לבדי. ואין הדבר שונה במה שנוגע לליכוד הימני.

בתקופה שבה מפא"י הלכה לחוד לבחירות ומפ"ם לחוד ושאר שותפי הקואליציה־בכוח לחוד, היתה לבוחר בכל מפלגה, התחושה והנבוכה לצפות, כי הוא משתתף במבחק פוליטי גלוי. ולא היה זה ענין שבהתחושה ובנבוכה בלבד. כבהו מובעם השייך לעולם הרגש. הדמוקרטיה היא שביוקה את בחירתו החופשית המלאה. כשתוצאות הבחירה מתבטאות במספר הקולות שכל רשימה קיבלה ובמספר המנדטים שבכוחם נתגשמה גם האריתמטיקה של העקרונות במדיניות המערכת של הקואליציה שקמה אחרי הבחירות.

המערך קיים כבר די זמן כדי שלא נשלה עוד את עצמנו לגבי טיבו. אין לנו עוד אשליות לגביו ובפרט לא לגבי שותפו העיקרית, מפלגת־העבודה. זו האחרונה מפוזרה ומפורדת תוך כדי אחדותה הפורמאלית כפי שהיתה לפני שליקטה את אבריה כדי להקים את סוס הפך שלה על רגליה. ומצב זה גרוע הרבה יותר מן המצב הקודם, כאשר הסיעות המהוות את ה"עבודה" היו מפלגות נפרדות והרחשים, תביעות או חילוקי הדעות ביניהן באו לידי ביטוי חופשי, גלוי. אז הן לא היו בבחינת סיר־לחץ שבו הן מתבשלות יחד ברותחין כשהמכסה סגור בהידוק.

היום, מי שמצביע בעד המערך, מצביע בעד שיטה כלכלית המיוצגת על־ידי פנחס ספיר ובו בזמן בעד קונצפציות כלכליות־חברתיות שהמזכיר־הכללי מייצג אותן. הוא מצביע "ינץ" ו"בציל" בעת ובעונה אחת. הוא מצביע בעד מצב שבכלל לספיפו במדיניות־חוץ ובחזון ההנהלה מאבקים ששפע אם ותוצאותיהם בהשקפות את יחס־הכוחות הנכון בתוך המערך ובתוך מפלגת־העבודה, הוצאת המאבק על סעיפים אלה הן פרגל־יוצא של לחצים מו־הפעליים על הנהגת ה"עבודה" על־ידי אותה מהסיעותיה. ואולי היה איום של פרישה מצד אותה הסיעה ואולי היה רק פחד של פרישה של זו בלב ההנהגה. הדרכה הזאת התחוללה בכל אופן בחדרי־חדרים, בלי שדעת הקהל הגיה הבצפה עליה, כשהפקידה של דעת־הקהל הוא, לשאת בהוצאות.

מי שמצביע "עבודה" ומערך, מצביע בכופו על דבר בעד נהלים כאלה בחיים הפוליטיים ובעד התוצאות של נהלים כאלה. ונישלה ממנו גם זכות האבחנה בין הסיעות השונות

(סוף בעמוד הבא)

הא בהא תליא

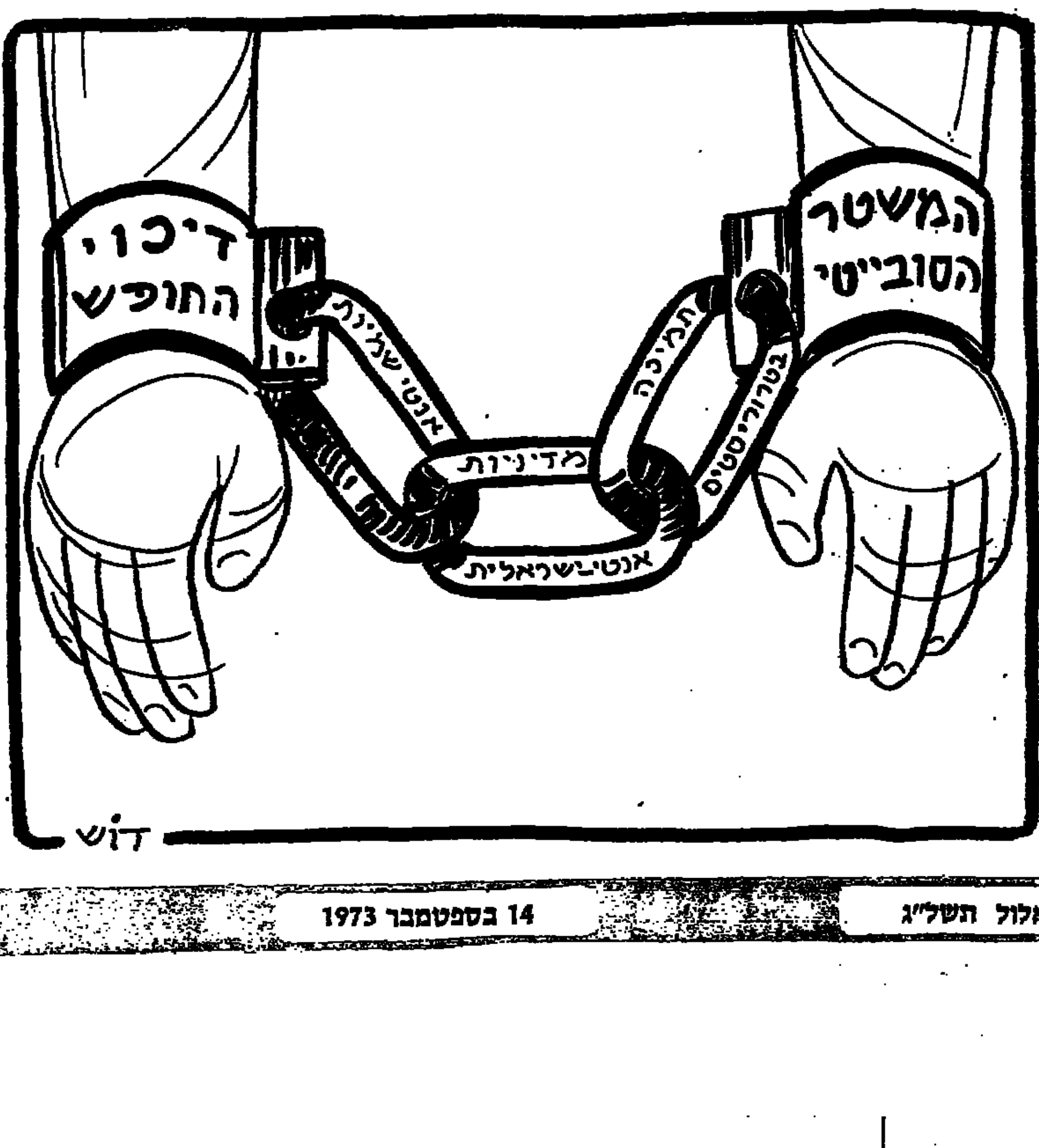

משה ז"ק
13 המטוסים

הקרב האווירי שהתנהל אתמול בין חיל האוויר לישראל לבין חיל האוויר הסורי טוב הדליק אצלנו "אור אדום".

אמנם אין זה הכרחי, שקרב אווירי יביא להתדרדרות ולהתלקחות. אפשר — ועדיף — לאחר את התקריה. אך כבר כבר צריך להיות ברור, כי טוב אנו עומדים על סיפה של עינה בהיחה באיזור.

בהיחות זו היא תוצאה לא רק של ההלכיה קיבוציות נגד ישראל מצד אירגונים בינלאומיים ובוועידה של מדינות בלתי־מזדהות. היא לא רק תוצאה של התארגנויות ערביות שונות ודיבורים על הדוקה של החזית המזרחית, אלא — בעיקר — תוצאה של מהיחות בינלאומית סביב המזרח התיכון.

רבים כאתנו סברו, שהפסקת האש במזרח התיכון היא רק ביניים לבין בצרים. [illegible] היתה מורכבת הרבה יותר והבה הרבה יותר. כיוון שהסובייטים לא יכלו להכניע את ארה"ב במלחמת ההתשה, הסכימו להפסקת האש באיזור התעלה. הפסקת־האש היא גם בין ארה"ב לבריה"מ, והיא היתה בה הפסקה הכללית של המלחמה הקרה שבין שתי מעצמות־העל. אלא שעוד לבאזורים אחרים בעולם הגיעו ארה"ב ובריה"מ לכלל הסדרים, לכלל נסיון רציני לפתור בעיות שהיו סלע־מחלוקת ביניהן, הנה בהם למזרח התיכון הסמיכו לבני הצדדים על תיקו של הפסקת המצב.

כאשר ניסו האמריקנים לשבור את הקפאון שלא בהסכם עם מוסקווה, התערבו הסובייטים והכשילו את ההסדר החלקי. אז עדיין היה להם מצב חזק יותר במצרים, וביתר קלות יכלו להשפיע ולהכשיל את ההסדר החלקי, שהציגה ישראל בתיווכה של ארה"ב. לאחר זמן, כשנצטמצמה השפעת הסובייטים במצרים, וסולקו היועצים הצבאיים הסובייטים, לא ניסתה ארה"ב לתפוס את מקומם ולרשת את מקומה של בריה"מ במצרים. [illegible] ארה"ב שמרה על התיקו, על הקפאון במזרח התיכון.

היתה זו איפוא הסכמה־בשתיקה בין שתי המעצמות שלא לנסות לשנות דברים בלא שיגיעו להסדר. הסכמים־בשתיקה אלה קיבלו תוקף־משנה בפסגת ואשינגטון, כאשר הבטיח מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית לאוניד ברז'נייב לנשיא ניכסון, שלא להתערב בבחינה צבאית בסכסוך צבאי אפשרי בין ישראל לערבים.

■

הקפאון בין המעצמות הוא גם שהביא לערקים את הקפאון בגבעות ובמצב המדיני. הערבים רגזו, התעצבנו, איימו, שלחו שליחים, אך שום דבר לא הועיל להם, כאשר המעצמות, שהיו בצינעה בהפסקה הכללית בעולם, לא יכלו לפעול לכינון הזולות הצד שכנגד במזרח התיכון. [illegible]

אך בינתיים קרה משהו. ארה"ב, מתוך שיקולים שלה לחזק את עמדתה בארצות הערביות הפרו־מערביות (קרי: סעודיה) החלה להזיז דברים באיזור. [illegible]

יהיו מה שיהיו המניעים, שהביאו את ארה"ב לכלל החלטה זו בסעודיה ובכמה ארצות־ערב אחרות — בכל מקום יכלו הסובייטים לראות בכך את הפרת ההפסקה במזרח התיכון. [illegible]

[illegible]

הנה רואים הסובייטים, שהאמריקנים זה צפתים בתהרים ביניהם, כי יספק את היבטים החדים ביותר לארץ ערבית — את שהם, הסובייטים, סידבו להם לבצרים את ה"ביג" החדיש יותר.

[illegible]

■

הסובייטים לא הודהו בפעולותיהם הדי־פלומטיות בזירת המזרח התיכון. [illegible]

(סוף בעמוד הבא)

هكذا من الأصل

משה ז"ק / 13 המטוסים

(סוף מן העמוד הקודם)

הג'בית הם החלו להפעיל את גרורותיהם ב־פעילות חתרנית במזרח התיכון. מזרח־גרמניה הפכה למרכז של הפעילות החבלנית הפלש־תינית באירופה, וצפון־וייטנאם וצפון־קוריאה הגיעו למעורבות צבאית באיזור; טייסים צפון־וייטנאמיים מפעילים טילים בסוריה, ו־טייסים צפון קוריאיים פעילים בחיל־האוויר המצרי; ועל כל אלה נוספה לנו בימים ה־אחרונים גם העובדה של טילי־כתף סובייטיים, שנמצאו בידי המחבלים ברומא.

ודאי, הסובייטיים עדיין מעוניינים בהפגת המתיחות הבין־מעצמתית, ואינם מעוניינים ש־ארה"ב תקרא אותם לסדר ותוכיח, שאין ברית־המועצות מקיימת את המוסר הג'נטל־מני הזה, שהושג בפיסגת־וואשינגטון.

ויש לברית המועצות עוד אינטרס. הבית־ה האמריקני עדיין לא אישר את הצעת־החוק בדבר הענקת מעמד של המדינה המו־עדפת ביותר במסחר האמריקני־הסובייטי; ועדיין תיקון־ג'קסון הוא כחרב מתהפכת מ־על ראשו של חוק זה. המימשל בארה"ב, וב־כלל זה שר־החוץ המיועד, עודם נאבקים מא־בק נמרץ, כדי להעניק לברית המועצות מעמד זה.

משום כך הזהירה ברית המועצות במהלכיה. אבל מאחר שהיא רואה את התהליכים האמ־ריקנים במזרח התיכון, לאו דווקא בין ישראל לארצות ערב, אלא בין ארצות־ערב בינן ל־בין עצמן, ובתוך ארצות־ערב, היא מתחילה בפעולה נגדית. לא בתוך הזדהות פומבית, אלא על ידי שליחים לדבר עבירה: צפון קוריאנים, מזרח־גרמנים, צפון־וייטנאמים.

ארה"ב בוודאי רואה את הדברים האלה, ומשום כך היא כאוהדת לברית המועצות, שלא חל כל שינוי במדיניותה במזרח התי־כון. גם לאחר הפגישה בין שגריר ישראל בוואשינגטון ובין שר החוץ המיועד, ד"ר הנרי קיסינג'ר היותה דליפה — והיא לא היתה מקרית.

בדרך כלל לא נהוג לפרסם מה נאמר ב־שיחות בין שגריר לבין שר־החוץ. אך הפעם, כנראה, הוסכם בין שר החוץ המיועד של ארה"ב לבין שגריר־ישראל, שישתמשו בדלי־פה זו כדי לאותת לסובייטים, כי לא חל שינוי במדיניותה של ארה"ב במזרח התיכון.

ודאי, ערב הבחירות היה גם ענין מיוחד לשגריר ישראל להביא לעם בישראל דברי הרגעה דווקא בימים שנדמה, שבדודנו מכ־ביד בוועידות בינלאומיות ובכינוסים של בלתי־מזדהים. אך ספק הוא אם שר־החוץ של ארה"ב היה מסכים לכך, לולא היה לו אינטרס מיוחד — והוא לא האינטרס הפנימי־הישראלי, אלא האינטרס להבהיר לבעלי־דברו הסובייטיים שהם בעלי־החשבון העיקריים ב־שיקוליו המדיניים, כי לא חל כל שינוי ב־מדיניות ארה"ב במזרח התיכון.

■

לכאורה, איזה קשר יש בין דברים אלה לבין הקרב האווירי, שהתחולל אתמול בין מטוסים ישראלים ובין מטוסים סוריים, שבסופו הופלו 13 מטוסים סוריים?

בוודאי, אין קשר ישיר. אך קשר עקיף יש ויש. עליית הבארומטר של המתיחות במזרח התיכון היא הדחיפה להתנגשויות כאלה.

די להזכיר את התקרית של שנת 1967, בעת שהופלו 6 מטוסים סוריים, עת חששה בריה"מ שארה"ב מנסה לדחוק את רגליה ב־מזרח התיכון. ולכן דחפה את סוריה, ו־אחרי־כן את מצרים, לריכוז הצבאות, שגרם להתלקחות, כדי שנבין את הרקע לכל ה־קרבות האוויריים הגדולים.

המתיחות באיזור הכבירה לא משום ש־ארה"ב, בעלת־בריתה של ישראל, ניסתה ל־כפות על הערבים איזה פתרון, אלא דווקא משום שארה"ב — מתוך אינטרס שלה, ללא כל קשר עם ישראל — ניסתה להזיז דברים בעולם הערבי, בהערכות הפנימית הערבית, וניסתה להפעיל את סעודיה בעלת־בריתה, כדי להשפיע על מערך הכוחות בעולם ה־ערבי.

כי מה, בעצם, קרה בשבועות האחרונים?

מצרים עמדה ערב איחוד עם לוב. ארה"ב חששה מפני ראדיקאליזציה זו של מצרים, והפעילה את פייצל כמשקל נגדי לקדאפי. ה־תוצאה היתה שסעודיה הסכימה להעניק תמי־כה גדולה יותר למצרים בתנאי שהיא גם תשלים עם ירדן.

ואנו עדים להיערכות בין־ערבית חדשה, שלכאורה היא חיובית לארה"ב: היא מעבירה את ההשפעה בעולם הערבי לידי פייצל הפרו־מערבי. אבל היא גם מזיזה כמה אגודים מן העריכה המוקפאת. מצד אחד זה מעורר את זעמו של קדאפי, המרגיש את עצמו מבודד בעולם הערבי, ומשום כך הוא מנסה להפעיל ביתר־שאת את המחבלים הפלשתינים למע־שים נואשים (דוגמת תפיסת בני־הערובה ב־שגרירות הסעודית בפאריס); ומצד שני מקומם הדבר את הסובייטיים, המתחילים ל־חשוש מפני השמטת עמדות מידיהם בארצות ערב. וסוריה, אשר נועדה להיות חוליה ב־שרשרת של החזית המזרחית שפייצל הסעו־די מממן אותה, נעשית שוב מטרה ללחצים סובייטיים שלא להכנע, שלא להשלים עם תכנים ערביים אלה. על רקע זה נוצרת ה־מתיחות המחודשת.

ובאווירה רוויית־מתח מספיק סיור אווירי קטן, שיגרור קרב אווירי.

יש מי שחושש מפני הקפאון במזרח התי־כון, שמא יביא לכלל התלקחות. אך נדמה, שאולי ההיפך נכון. הקפאון הבטיח הפסקת אש. נסיונות להזיז עלולים להגביר את ה־מתיחות, ואף לסכן את הפסקת־האש הקיימת.

גם אחר נפילת 13 מטוסים סוריים — אין הכרח בהידרדרות. צריך לכבות את הפתילה ולהרחיק את חבית אבק השריפה מן האיזור.

מערך, ליכוד - אינוס הדמוקרטיה

(סוף מן העמוד הקודם)

שבעבר, טרם היו „עבודה" ומערך, יכול היה להעדיף את הרצויה לו ביניהן.

✱

האם אין זה אינוס הדמוקרטיה וזיופה שהוא פי כמה יותר אינוס וזיוף מאשר בתקופה כאשר כל חטיבה עמדה ברשות עצמה, גם אם אחרי הבחירות הן כוננו קוא־ליציה שגם בה היה משום זיוף המציאות הפוליטית? היה זיוף, אבל לא עד כדי כך! הקואליציות ההן לא התהדרו בנוצה צבעו־נית של אחדות לאומית שלפי הזיווג המאו־נס, שבו היא היה, היא נראית יותר כמטרה לשם עצמה, שלשם מטרה זו היא מוכנה להתפשר עם כל עיוות שבתוכה.

המסגרות הפוליטיות הרחבות האלה הן בהתאם לרצון ולאידיאל של כולנו, שתקום באומה יותר אחדות ושפוליטיקאינו יותר יזהו למאחד מאשר למפריד. אבל המתחולל לנגד עינינו הוא שהמסגרות אמנם קמו, אבל האחדות הנכספת היא ממנו והלאה.

ואשר ל„ליכוד", עם כל ברכת חסידיו ל„צאתך לדרך", גם חבלי הלידה שלו שהיינו עדים להם בשבועות האחרונים, לא הצביעו על כך שהרך הנולד הוא פרי בטנו של כליל הידידות והדמוקראטיה.

בעת ש„חרות" והליברלים היו מפלגות נפרדות, ידענו בדיוק מה הם ולאן לשייך כל אחד מהם. ולשבחם ייאמר שבמשך שנות היותם יחד כגח"ל נתקיימה בהם יותר מאשר במחנה האחר השאיפה למיזוג מלא. ואין זה משנה שהליברלים הם ששילמו יותר מעלהם, מהשקפת עולמם ועקרונותיהם, בעד מיזוג זה. הדמוקרטיזציה של חרות היא שהפכה לדחוף המנוחה של הגוש. מי שעוד זוכר מה היו הליברלים בימי פרץ ברנשטיין וישראל רוקח, יסכים בוודאי, כי אחדות הדעים אליה הגיעו שתי המפלגות, לא היתה באה לעולם בימיהם.

שותפי גח"ל לא שטו להרחיב מסגרתם, למרות הפיתוי הגדול שיש בסיסמת האל־טרנטיווה. לגח"ל כמו שהיה, היה דיוקן ברור פחות או יותר בעיני תומכיו ובוחריו בפועל ובכוח. והיה לו גם ברור, שאם נוצרה עת רצון, הרי די לו לבחור לעת־רצון זו גם בגח"ל כמות שהוא. ואילו צירוף המרכז־החופשי ורפ"י רק ישבש את הקלסתר ויאנס את הדמוקראטיה ויאלץ את השותפים למסגרת היותר רחבה לשחק את משחקיהם בחדרי חדרים ולא במשחק חופשי וגלוי כפי שהדמוק־ראטיה מחייבת. אולם כמו במערך, גם במח־נה הימני ה„קצוות" הן שדחקו. וכמו ב„עבו־דה", משוך ה„קצוות" נרתעו המרכזים, כך גם בגח"ל.

הקואליציה האמיתית, אם גם הסמויה, קמה בין ה„קצוות" של שני המחנות. בלי פרוטוקולים. בלי הסכמים סודיים, בלי הידב־רויות חשאיות. אבל יש חוטים מקשרים גם בלי שניטוו. ויש אישים המגלמים גם בלי שהתכוונו או נדברו ביניהם.

ולבוחרים בוודאי שאין מה לומר לגבי ההתפתחויות האפשריות.

דוד גלעדי

חד גדיא

כשלונו של צודק

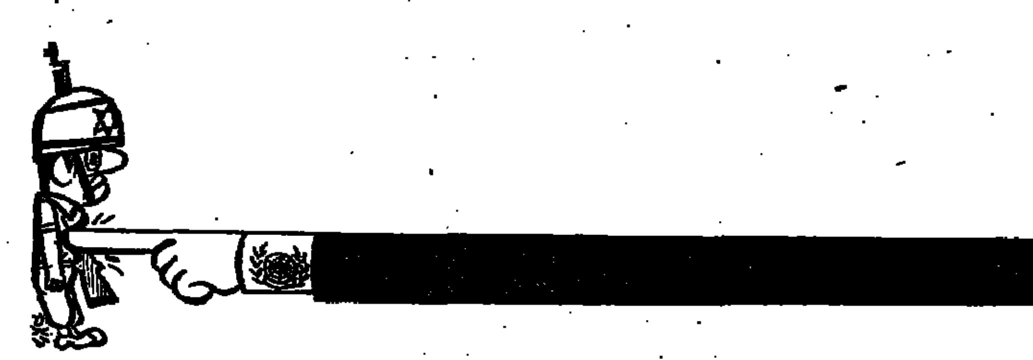

אלה שפרנסתם בעסקי אופנה יודעים, שהמודה אינה נוצרת מעצמה אלא היא פרי עבודה ותכנון מדוקדקים. אף המודה האחרונה, הכובשת את העולם בסערה באמשים אלו, המודה לגנות את ישראל, להחרים ולהשפיל אותה, גם היא נעשית פופולארית בשתי כנפות תבל, מפני שאי־שם עובדים עליה צוותים של מומחים במוסקבה, בקאהיר, בפאריס. וכנראה גם בירושלים.

שכן, בלי שיתוף־פעולה הדוק שלנו קשה לתאר, כיצד נהפכה האומה היחידה הנידונה רשמית להשמדת־עם, לסמל התוקפנות, כיצד נעשתה הממשלה היחידה בעולם שאין מדברים אתה — שיא הקשיחות המדינית. כן, בלי עזרתנו האדיבה אי־אפשר היה להציג מדינה זעירה כשלנו, אשר ניסתה למנוע את מלחמתה האחרונה עד כדי מרד תושביה, כמעצמה מתפשטת, ואי־אפשר היה לתאר את הכיבוש הכפוי שלנו, המרוסן וההומאני ביותר בתולדות האנושות, כדיכוי אכזרי בנוסח רודזיה. באיזה מקום אנו עוזרים למומחים הזרים. ועכשיו כבר נכנסנו למודה. גינוי לישראל שייך לטקס הרשמי של נעילת כל כנס ראוי לשמו. משלחותינו נאלצות לנהל מלחמת־מאסף נואשת על כל ועידה ועידה, וספורטאינו הדלו אף מזאת. ארצנו נמצאת על סף החרם והסאנקציות בכל מפגש בינלאומי, כדבר מובן מאליו. הישג לא קטן.

הישראלי המצוי, נתינים ואף מנהיגים, עונים על כל השאלות האלה במשיכת־כתף, הנמשכת זה 25 שנה, לאמור:

— הם יכולים לקפוץ לנו!

זה מרשים מאד וגברי, הבלורית מתבדרת ברוח, המבט חד כתער — כל עוד האמריקנים מצביעים נגד. חיוך של נצחון נסוך על פנינו כל אימת שהנשיא ניכסון מפעיל את הוטו שלו באו"ם־שמו"ם, בלי להרהר פעמים בכך, שפעם עלולה להמאס עליו ביותר המהירה בבנין האומות המאוחדות.

— סמוך!

יש טוענים, שאנחנו שחצנים. אולי כדאי לבדוק את הדבר, אם כולם אומרים.

✱

השחצנות שלנו מתבטאת בזאת שלא איכפת לנו אם חושבים אותנו לשחצנים. אנחנו מתהלכים בראש זקוף בקרב העמים, כי אנחנו יודעים ש ה צ ד ק א ת נ ו. אמת ויציב, בלי ספק. לא קשה לגלות מעבר להטפות ולגלגולי־העיניים מסביב את האנטישמיות הבדוקה והמנוסה. הגויים כמהים לעבר, הם רוצים לראות את טוביה התולב מול המהבלים. גולדה רשאית בהחלט להודיע לאומות העולם, שיתביישו להן, צביעותן מעוררת בחילה. פאקיסטאן מלקה אותנו בגלל דיכוי אוכלוסיה, רוסיה מרימה קולה ברמה נגד סיפוח שטחים עקב מלחמות, ואלג'יריה מוקיעה פיראטיות אוירית במלוא הופק. פשוט להקיא. להתפוצץ מצחוק. להתפוצץ.

אולם הצדק הוא אתנו, כאמור. כשלוננו בעמים בשום אופן אינו כשלון מוסרי, אלא א ר ג ו נ י בלבד.

שמא הגיע הזמן לשים את הצדק במקרר? או ב־מוזיאון?

יתכן שהמחנכים שלנו בבתי־הספר אשמים באי־ההבנה הזאת לגבי הנושא. הם פיטמו אותנו בתיאוריה המופעית, שהצדק מנצח, שלשקר אין רגלים, ושהטוב יבוא על שכרו והרע ייענש. אין זכר להנחות אלה בספרי ההיסטוריה. אין להן זכר בתנ"ך. בית העלמין הגדול מלא וגדוש קברות של עמים אשר צדקו, והוא בשמתם צרורה בצרור המוסר הבינלאומי. הצדק דהיום מצא מחסה אצל הסופר סולז'ניצין אי שם במדבר השלג ושם קופא לו לאיטו מקור, ואילו אומות העולם הגיעו מזמן לאי־תלות מוחלטת במוסד מיושן זה. רק אנחנו דבקים בו כמו תינוקות של בית רבן.

מתי נפסיק סוף־סוף לסמוך על הצדק, ונתחיל לעבוד? מתי יהיה לנו שר הסברה בדרגה של פרסומאי ממוצע? מתי נ ת ע ו ר ר, בבקשה?

✱

מה ערך יש לאמת, אם אף אחד אינו יודע עליה? אין צורך להיות יוסף הקוע, די בקפיצה קטנה להופ־אירופה כדי להשיב. אין לאנגלית מושג, מה מתרחש באזור שלנו, הכל מעוות ומזויף בתודעתה להפליא. היתכן שאין לנו יד בזה? כאשר צריך למכור תפוזים וטיסות של „אל על" בחו"ל, או לפתוח במגבית חדשה, הגניוס היהודי מרקיע שחקים בתחום יחסי הציבור, אבל כשמדובר בשמנו הטוב בעמים, בעצם קיומנו בקרב הקהיליה ה־כהורבנה הזאת, הרי אנחנו מסתפקים בתרגיה הפרטית המרגיזה כשלעצמה, כאצלם הנפש, אבל אצלנו הצדק, והם יכולים לקפוץ.

אין זה מחדל הסברתי. זהו ח ל ל הסברתי. אנחנו פשוט איננו מופיעים על הבמה, אנחנו מפקירים אותו בידי היריב זה דור שלם, כפני שהצדק אתנו.

אפילו ידידינו בעולם אינם יודעים בבירור, שלא אנחנו גירשנו את הערבים במלחמת השחרור, אלא הם זממו לטבוח אותנו עד התינוק האחרון. איש הרחוב איי־שם בעולם לא שמע מאומה על מה שקרה בחברון, בגוש עציון ובירושלים, הוא שמע רק על דיר־יאסין. איש לא סיפר לו, כיצד הזהרים בתורינו מן הטבי הסורי, וכיצד כמיילים קרבנות הדיכוי האכזרי שלנו על גשר אלנבי מדי יום ביומו. שום מקור אינו טורח להסביר לו, שמארצות ערב גורשו כמעט מיליון יהודים חסרי־כל, שכן אנחנו קוראים לאחינו ברוב חכמתנו „עולים חדשים" תחת „פליטי חרב". בכלל, יש לנו כשרון מיוחד למצוא את המונחים המזיקים ביותר: אנחנו משתוממים, כשחושבים אותנו ל־כובשים, כשאנחנו מדברים בלי הרף על „שטחים כבושים", במקום לשנן בכל הזדמנות, שמדובר ב„תוצאות התוקפנות המצרית". אין יום שלא יצהיר איזה מנהיג ערבי שמטרתם הקדושה לחסל אותנו פיסית, ומכל זה מגיעה לעתונות העולמית הודעתו של שר הבטחון, שגנה במחבלים בכל האמצעים.

שחצנים, אמרנו? סליחה, אנחנו רק חובבים.

✱

תחושת הצדק שלנו היא ממש סכנה. היא עשויה לפתות אותנו לזלזל במציאות.

אנחנו מסתכלים בחריקת־שינים, כיצד משלימה ה־אנושות התרבותית עם זוועות הטרור הערבי, עד כי הישראלי המצוי, בתור קרבן פוטנציאלי, מעורר פליאה של עושה־צרות. משטרי המערב מלוכדים היטב בתנועה רבת תנופה לשחרור הפלשתינאים, עוד מעט יתחילו להוציא מבתי־הסוהר את שודדי הבנקים המזדהים עם עניינם הצודק של לוחמי החופש הערבים. מול הגל הזה של כניעה מידבקת עומדים ישראל והצדק שלה. השער של שניהם במקיף הולך, צמוד לדולר. וכל כך, מפני שאנו רוצים בכל מחיר לשחק את המשחק הגדול לפי החוקים שלנו.

אנחנו ממש מפליאים בעצמנו זו.

אילו היו שואלים אותנו לפני כמה שבועות, מה הוא המעשה העלול לגבות לישראל את הגנוי המוסרי החמור ביותר בזירה הבינלאומית, הרי קרוב לוודאי שהיינו משי־בים: חטיפת מטוס אזרחי בשמי ארצות־ערב על ידי חיל־האויר הישראלי. אנחנו חוששים, שארגון הטייסים שלנו הגיב בחוש בריא על המעשה הנמהר, וזה היה פסוס משגה לא קטן. באמתחת מנהיגינו הרבה מבצעים בטחוניים מזהירים, יש להם איפוא הזכות האנושית המלאה לשגות. ילו אך הדז בזאת.

אנחנו מצדנו מוכנים להודות, שאילו תפשנו במטוס את ג'ורג' חבש, היינו מגיבים לגמרי אחרת. אבל לא תפשנו אותו. ואנחנו חוששים, שלא היה כל סיכוי לתפוס אותו, אלא אם כן היה מר חבש מיוחד על ידי המודיעין שלנו. מספרים, ששר חוצנו מר אבן פיתח בחוג־בית פרטי הלך מחשבה הגיוני לגמרי, שלפיו אפילו היה נמצא רב־המרצחים באווירון, היו שומרי־ראשו מאלצים את הטייס להמשיך בטיסתו. כלום היינו מורידים את מטוס הנוסעים? שלילי! אם כן? מר אבן הוכרח להתכחש לדבריו האמיצים המסבירים, הוטל עליו להסביר לעולם את ההיפך מדעתו.

אולם אנחנו איננו עובדים בממשלה, לכן אנו רשאים לשאול: מדוע צריך כל הזמן להתעלם מן התקנון העולמי, כשאפשר להגיע לאותן התוצאות בהתאם לחוק הבינלאומי המעוות?

העמים קבעו את עמדתם העקומה בבירור: צבא לא, מחתרת כן. טנק לא, תת־מקלע כן. מטוס לא, טיל־כתף כן. אנחנו מצדנו מעצירים בממשלתנו זה עידן־ועידנים: לשם מה להכביד כל העת על מצבנו הקשה מנשוא בזירה המדינית, אנא, שחקו סוף־סוף לפי החוקים ש ל ה ם!

איש אינו דורש מממשלתנו, שתשנה את מדיניותה התקיפה, שתחליש את מלחמתה המוצלחת ביותר, הגלויה והסמויה, בטרור הערבי, או שתיסוג סנטימטר אחד בלי שלום־אמת. כל מה שאנו מצפים ממנה, הוא שינוי שם הפירמה על פי דרישת הקהל העולמי. במקום „מפעלי צה"ל" יירשם על השלט „מחתרת בע"מ". הרי כבר נוכחנו לדעת, שזה פועל לא רע. למה לנו איפוא כל הזמן המשפטים, עורכי־דין, כל הצרות בערכאות הבינלאומיות, כשאפשר לסדר את העניינים באופן ליגאלי לגמרי? מדוע להשאיר את שכנינו במצב האידיאלי, שבו הם יכולים, במסווה של ארגונים מן הסקטור הפרטי, לפוצץ את ביתנינו כאוות נפשם, לחבל במוסדותינו ולאיים על חיינו בכל מקום ובחסינות בינלאומית מלאה, בעוד אנו מזמינים כל שבועיים נחשול חדש של גינויים ודרישות לסנקציות במבצעינו ה מ מ ל כ ת י י ם?

ל מ ה ל ה ז ד ה ו ת? להיות בלתי־מזוהה זה באופנה כעת.

איננו רוצים לרדת לרמת אויבינו? עם כל הכבוד הראוי, מה יש עוד לרדת? אילו היו גישתנו ההגונה והגלויה וטוהר נשקנו גוררים התפעלות עצומה והוקרה מפעפעת בקרב העמים, היינו מבינים למניעים אלו, אבל אנחנו, במחילה, עוד מעט נסולק מכל הארגונים הבינ־לאומיים בגלל הגינותנו הבלתי־חוקית.

אפשר לצפצף על העולם, צריך לצפצף על העולם, אבל בחכמה, למען השם, באופן מקצועי, בחוש כוסיקאלי. נפסיק נא להיות צודקים ותו לא. אין הצדק, אלא תירוץ לכשלונותינו ביחסי הציבור שלנו עם העולם הגדול.

קישון

הכל מתווכחים על הקו ושוכחים את הנקודה

הנקודה היא

האם מדינת ישראל תהיה מדינת היהודים והיהדות, או מדינה חילונית שאזרחיה הם ממוצא יהודי?

הצטרף למגינים על ייחודה היהודי של מדינת ישראל

ב

חזית דתית לאומית
המזרחי-הפועל המזרחי

„קצה החוט" של משה דיין

כפי שהדהים בשעתו את עמיתיו בממשלה בהצעתו „לקפוץ למים הקרים" בתקופת „הזזת הטילים", כן הפתיע השבוע שר הבטחון בהצעתו „להציע משהו" כדי לסייע לד"ר קיסינג'ר לחדש את היוזמה האמריקנית להשגת הסדר חלקי בין ישראל ומצרים ● דיין עדיין לא נתן פירסום לרעיונותיו, אך מקורביו סבורים כי הכוונה לחלוקת סיני מבלי שישראל תתבע להפקיע את הריבונות המצרית מכל שטח שהוא, ומתן היתר לחיילים מצריים לחצות את התעלה לתוך התחום שיפונה על ידי ישראל

מאת **יוסף חריף**

דברים שיוחסו השבוע לשר הבטחון, כי לקראת „הימים הנוראים", או אולי הלא-כל-כך-נוראים הבאים על ישראל — אחרי הבחירות — בזירה המדינית מן הראוי שהממשלה תצביע באזני ארה"ב על איזה „קצה חוט" להתרת הפקעת המזרח-תיכונית, גירו את הסקרנות: מה חדש מתחיל להתבשל אצל משה דיין?

עוד הכל הודים ערב-בוקר-וצהרים, כי לא על ישראל מוטלת החובה להמציא „רעיונות חדשים", ובשעה שעצם הרעיון הזה להמציא „רעיונות חדשים", כשהוא בא מבחוץ, נראה ונשמע כנסיון מכוון לעורר את המדיניות הרשמית של ישראל, המתבצרת באיתנות באחורי הסכנה, שהיא מצידה „עשתה הכל" למען אפשר התחלת הידברות על הסדר שלום עם מצרים (ועם ירדן), בקבלה את היוזמה האמריקנית, בעוד אשר מצרים לא נענתה לה — עוד הכל, לרבות ראש הממשלה, חוזרים על הטענה, שלא על ישראל ליזום צעד חדש, בא שר-הבטחון, משה דיין, וגורס, כי אם ירצו האמריקנים להזיז את העניינים — במסגרת נסיון מחודש, והפעם על-ידי הנרי קיסינג'ר — תוכל ישראל „להציע משהו". אין הוא יכול להגיד ש„קצה חוט", שלדעתו יהיה צורך לתת בידי האמריקנים, יספק את המצרים או את וושינגטון, אבל בשל כך, הוא אומר, לא צריך שישראל תהיה אילמת!...

והמטבע החדש הזה „קצה חוט", שהחל מעורר, כאמור, סקרנות לא מעטה, יהיה, ככל הנראה, עובר לסוחר. וכינויים תוהים כאן, ומן הסתם גם בוושינגטון, שאיזהות חדש זה של דיין הגיע שמה, למה בעצם מתכוון שר-הבטחון.

● התקדים של אוגוסט 1970

אין זו הפעם הראשונה, שדיין מגיח לפתע עם איזה ברק רעיון, בשעה שהכל, או רבים, אינם מוכנים עדיין. הדוגמה הבולטת העולה מיד בזכרון היא התבטאותו המפורסמת של דיין בענין „הקפיצה למים הקרים", בתקופת „הזזת הטילים" באזור התעלה על-ידי הסובייטים והמצרים, שבגללה עיכבה ישראל את השתתפותה בשיחות-יארינג (אוגוסט 1970). אז — היה ברור במה המדובר: עוד ראש הממשלה מכריזה בלונדון בתקיפות האופיינית לה ובאורח חד-משמעי, כי אין חוזרים לשיחות-יארינג, אלא אחר שיוזזו המצרים את הטילים לאחור — יצא דיין באותה עת עצמה בחיפה ומכריז, כי יש „לקפוץ למים הקרים".

לגולדה לא נותר אלא להגיב בזעם בישיבת הממשלה, כשדנה באותו רעיון של שר-הבטחון: „מה טעם יש עוד לדון על שיחות-יארינג, כשהעולם כבר נתבשר מפי שר-הבטחון, כי אנו חוזרים לשיחות!...".

הפעם, שונים הדברים במקצת. ראשית, שר-הבטחון לא הוציא את הירהורו בענין הצורך להמציא „קצה חוט" לאמריקנים לרשות-הרבים בהכרזה פומבית. שנית, אין כאן התנגשות עם ראש הממשלה, אף כי היא התבטאה, הן בישראל והן בארה"ב, שאין היא מבינה על שום מה מצפים ממנה שתעלה „רעיונות חדשים" (כזכור, עלה מושג זה לראשונה כאשר נפרד הנשיא לשעבר, זלמן שזר, מהנשיא ניכסון, ערב ביקורה של גולדה מאיר בוושינגטון (בפברואר השנה) והנשיא האמריקני, שביקש לדרוש בשלומה של ראש הממשלה, העיר, שהוא מקווה כי בבואה תביא עמה אולי „רעיונות חדשים"). וגולדה, כשנשאלה על כך בכמה מעמדים, הגיבה קצרות: לשם מה צריך „רעיונות חדשים"? מה רע ב„ישנים"?!

מכל מקום, מתוך שיחות עם עמיתיו של שר-הבטחון, מתברר, כי להם — לפחות לרובם — אין מושג למה מתכוון משה דיין. אך לפני הנסיון לקרוא את מחשבותיו של שר-הבטחון, שהוא שוקד עליהן כבר עתה, לקראת היוזמה המדינית האמריקנית, שלכל הדעות תגיע שעתה אחרי הבחירות לכנסת, מן הראוי אולי לעמוד תחילה על הגורמים שמעוררים אותו לחשוב על עצם הצורך בהעלאת רעיון כלשהו, שיסייע בידי האמריקנים להזיז את העניינים, בנסיונם להביא לידי הידברות בין מצרים וישראל על הסדר.

● הקלפים שבידי מצרים

נראה, כי שר-הבטחון, שחייב תמיד להביא בחשבון אפשרות חידוש האש, אינו נוטה לחשוב, כי מצרים תפנה אל דרך המלחמה, אף כי נתעשרה בתקופה האחרונה בנשק חדיש (שטיבו ידוע לישראל!), בכמות ובאיכות. אבל ההנחה המקובלת היא, שלמרות הכל, לא יתגלגלו העניינים עד למלחמה ממש. משני טעמים: ראשית, המצרים חוששים שייצאו מנוצחים גם מסיבוב חדש. שנית, מצרים מאמינה, כי מצויים בידיה כיום קלפים מדיניים טובים כדי לדחוק את ישראל למצב של בדידות, בתקווה שיעלה בידה להביא לידי לחץ על ישראל, שלא תוכל לעמוד בו ותסכים על כורחה לפשרה, שתהיה רצויה למצרים. בין ה„קלפים" הללו, שמצרים מקווה שתוכל להשתמש בהם, אפשר למנות את הנפט הערבי, כנשק נגד המערב, ובעיקר נגד ארה"ב; הכסף הרב המצוי בידי מדינות הנפט, שאפשר באמצעותו לממן פעולות אנטי-ישראליות כמו, למשל, ביבשת האפריקנית, ואולי גם ביבשת הדרום-אמריקנית, ולמשוך מדינות רבות אל המחנה האנטי-ישראלי; השאיפה הגלומה של מספר מדינות מערביות, ולבראשן אנגליה וצרפת, לקנות את לבו של העולם הערבי במחיר התנכרות לישראל (כפי שבא הדבר לידי ביטוי בנכונתן של לונדון ופאריס לתת יד לפירוש אנטי-ישראלי להחלטת מועצת-הבטחון 242!).

על אלה אפשר להוסיף את הצלחתן של מדינות ערב להשיג כמעט בסיטונות החלטות אנטי-ישראליות בפורומים בינלאומיים שונים: במועצת האירגון הבינלאומי לתעופה אזרחית במונטריאול; בוועידה של אותו אירגון ברומא; בוועידת המדינות הבלתי מזדהות באלג'יר; במועצת-הבטחון; בעצרת הכללית של האו"ם; בוועידת המדינות האפריקניות. הקיצור, ברוב הפורומים הבינלאומיים, התוצאה שאנו עדים לה בעת האחרונה, יותר מאשר בעבר, היא שבפורומים הללו מוכנים רוב משתתפיהם ללכת בקלות כזאת לקראת הערבים, תוך התנכרות, לעתים צינית וצבועה, לישראל. וכיוון שמדינות מכובדות אינן חשות, ככלות הכל, שהן נוהגות ביושר, החלו נותנות לקו זה צידוק קונסטרוקטיבי, כביכול: מוטב לתת „משהו" לערבים, על מנת שלא יידחקו לזרועות הייאוש ובלבד שתישלל מהם העילה לחדש את האש. משמע, שפושים בכלל טובה לישראל...

אין זאת, אלא שתוך כדי הערכת המציאות הזאת הגיע שר-הבטחון למסקנה, כי היא עלולה אף להחריף. זה אומר, כי אם עד כה הסתפק, למשל, אירגון התעופה ב„איום בסנקציות", עלול הוא להגיע, אולי, גם לצעד נוסף — לסנקציות של ממש. שהרי אם לא היושר והצדק הם נר לרגליו — מה ימנע ממנו להחליט, ברוב פשוט, על החלטות קיצוניות נגד ישראל? באירגון כזה לא יוכל לעמוד לישראל אפילו ה„ויטו" האמריקני. אבל גם אם לא יידרשו הפורומים הבינלאומיים לכיניהם ל„החלטות אופראטיביות" נגד ישראל, הרי עצם האפקט המצטבר של החלטות אנטי-ישראליות „רגילות" מקשה מאוד על מעמדה הבינלאומי של ישראל. כפני שלא כבזירה הצבאית, שבה יכולה ישראל להפעיל לחץ נגדי — אין בידי ישראל כל יכולת להשפיע על ההתפתחויות בזירה המדינית. לחלק מן הפורומים הללו אין ישראל מוזמנת כלל והרוב הנתון בידי הערבים ותומכיהם מאפשר להם להעביר כמעט כל החלטה, לפחות בעלת אופי דקלאראטיבי. וגם באותם מעמדים שישראל מוזמנה אליהם, קצרה ידה מלסכל יוזמות ערביות או פרו-ערביות.

● העולם אינו מסכים לסטאטוס קוו

מכאן מתחייבת המסקנה, המקובלת על שר-הבטחון, שהאלטרנטיבה, לכל הפעילות הטורדנית הזאת, מצויה בבירה מסויימת,

באורה"ב; היינו, בטיפול שלה בנושא המזרח-תיכוני. במלים אחרות, אם נגזר לעמוד במאבק מדיני — והלא המציאות כזו היא שאין מנוס ממאבק כזה, כי „העולם" אינו מוכן להניח ל„סטאטוס-קוו" הקיים באזור להימשך עד אשר יתרצו הערבים לבשת לשולחן המשא-ומתן — מוטב, איפוא, להיכנס לשיחות „עסקיות" עם הערבים, ביתר דיוק עם מצרים, באמצעות ארה"ב. טיפול כזה עשוי להעמיד בצל את ה„פעילות" בפורומים האחרים ואף שברור הדבר, כי יוזמה אמריקנית תעמיד גם את ישראל בפני תנאים קשים, עדיף המצב הזה.

ודאי, אילו אפשר היה לשבת ולא לעשות דבר — זולת העשייה בשטחים... — ורק לחכות לטלפון שיבוא מקאהיר, היה זה אולי עדיף, אבל הואיל ומצב זה הוא בלתי מציאותי, אין ברירה, אלא לנסות ולהיכנס בצורה מסוכמת לשיחות עם מצרים, באמצעות ארה"ב. אם מקבלים גישה זו, ממילא יש לעשות את הצעד ההכרחי ולהצביע על איזשהו „קצה חוט". דבקות בהצעה שישראל אמרה את אשר יש לה לומר ועכשיו תורה של מצרים לומר את דברה ואחרת אין על מה לדבר — לא תפשיר את הקפאון. מכאן הגיע, כנראה, דיין למסקנה, שיש „להציע משהו" לאמריקנים.

לפני זמן לא רב התבטא שר-הבטחון: „כן לחץ, לא לחץ, אנחנו יושבים בסיני — וזהו זה! אם מצרים רוצה לקחת אתנו, בבקשה!"

היש סתירה בין אמירה זו לבין ההירהור השני בדבר הצורך להעלות איזו הצעה ביוזמתנו?

לאו דווקא. נראה, כי שר-הבטחון אינו רואה ביוזמה האמריקנית הצפויה תהליך, שעתיד להימשך כך וכך שבועות, או אולי חודשים, ובסיום אותו פרק-זמן של „שיחות" יושג הסדר סופי. יש להניח, כי מה שדיין מתכוון עתה הוא לשלב אחד, העשוי להימשך אולי שנים, ושאחריו יוכל לבוא שלב נוסף, לאור המציאות שתתפתח בזירה בשנים הבאות, כששני הצדדים — מצרים וישראל — יתרגלו לחיות על פי הסדר מסויים זה בצד זה ללא איבה.

כיוון שאין דיין נוהג להתחלק עם עמיתיו בכל מחשבותיו, ממילא לא זכו, לפי שעה, לשמוע מפיו את ההצעה המוחשית, הנמצאת אצלו בתהליך של גיבוש. כל מה ששמעו עד כה באותן ההזדמנויות — וגם כן לא בבישרין, אלא באצבעות העתונות — הוא, שההסדר-החלקי, שדיין הגה בשעתו, הוא כיום בבחינת „תבשיל שהצטמק". משנתבשרו השבוע — ששר-הבטחון גורס, כי במצב הקיים יש להציע משהו, היתה התגובה הראשונה משונה במקצת, לא עניינית. ודאי — כך אמרו — יש בדעתו לרמוז על-ידי כך כלפי פנים ויותר מכך כלפי חוץ, שגם בעניינים מדיניים, ולא רק בעניינים הנוגעים לבטחון ולעשייה בשטחים — „אני הכתובת"!

● פרשת הנסיגה מקו התעלה

אבל נראה, כי „החשד" זה המתגנב ללב עמיתיו של שר-הבטחון, הוא אופייני לגבי כל מה שהוא מתכוון לעשות. מפני שבדרך כלל הוא נוהג להפתיע ברעיונותיו, מצד תוכנם ומצד העיתוי שבהעלאתם, והוא „תופס" את חברי הממשלה כשהם בלתי-מוכנים...

בין כה וכה, ארה"ב, המחפשת בנרות אחר מוצא מן המבוי-הסתום באזור, רק תשמח לשמוע מה בפיו של שר-הבטחון. שר-החוץ היוצא, וויליאם רוג'רס, אמר פעם על שר-הבטחון לאחד הישראלים: „אנו יודעים, כי מיסטר דיין הוא איש-המפתח (בממשלת ישראל)".

אם הגיע רוג'רס למסקנה זו, הוא הושפע, כנראה, לא במעט מעוזרו ג'וזף סיסקו, שהגדיר פעם את שיחתו הנודעת עם דיין — במאי 1971 — שבה שמע מפיו בענין „סכימה" של ההסדר-החלקי מבחינה פראקטית, כ„שיחה החשובה ביותר שהיתה לו באותה עת בישראל". מכל מקום, מבחינה אחת, ודאי יכלו להתרשם, כי דיין הוא איש ש„אפשר לדבר אתו"; היינו, בעוד אחרים בממשלת ישראל דבקו בנוסחאות, או כפי שקראו לכך „העקרונות הישראליים להסדר חלקי", יכול היה סיסקו לשמוע מפי שר-הבטחון דברים מעשיים. סיסקו יצא מן השיחה ההיא משולהב כולו. הוא הבין מפי שר-הבטחון, כי במסגרת ההסדר-החלקי תהיה ישראל מוכנה לסגת לא רק כעשרה ק"מ מקו התעלה (ההגדרה הרשמית, כפי שהוכפלה ע"י ראש הממשלה באזני האמריקנים לא נקבה במספר קילומטרים, אלא אמרה: „במסגרת הסכם ביניים זה (ההסדר-החלקי) תהיה ישראל מוכנה לשקול התרחקות מסויימת של כוחות צה"ל מקו התעלה..."), אלא גם 35 ק"מ!

חוגי שר-הבטחון הכחישו אז, שדיין דיבר על נסיגה כזאת. ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, לא הסתפקה בכך, אלא ראתה צורך להבהיר את הדבר באורח אישי. וכך אמרה: „כדי למנוע פירסומים כוזבים, עלי לקבוע כי שר-הבטחון, בשיחתו עם עוזר שר-החוץ של ארה"ב (ג'וזף סיסקו), לא נקב במספר 35 ק"מ ולא כל מספר אחר של ק"מ, בכוונת הנסיגה של צה"ל".

ואף-על-פי-כן נשארה הפרשה הזאת בלתי ברורה. כלומר, ברור, כי גם אם שר-הבטחון לא נקב במספר כלשהו של ק"מ — כלשון ההכחשה הרשמית — הנה עדיין נשארת השאלה, כיצד זה התלהב סיסקו מאותה שיחה. ההסבר לכך היה, שדיין בכל זאת נתן לדיפלומאט האמריקני כיוון ברור למדי לגבי עומק הנסיגה האפשרי של ישראל, בתנאים מסויימים (הוא הצביע על נקודות מסויימות בשטח) ואיש-שיחו של דיין יכול היה לאחר-מכן לצייר את החישוב בעצמו, במונחי קילומטרים מדובר.

מדוע חשובה עתה הבהרה זו? משום שהיא נוגעת, ככל הנראה, ל„קצה החוט" שדיין רמז עליו השבוע, על פי מה שנאמר בעתונות.

מה מסתתר מאחורי המחשבה החדשה של דיין?

● שינויים בנוסחת ה„הסדר החלקי"

כשבאתה ביטויה הממשלה דיברה גב' מאיר על בטחון, שהוגדר על-ידי מקורביו כ„הבנית דיין" (לפתיחת התעלה), הגיב שר-הבטחון: „בשם דיין מדבר דיין בעצמו". בבקרה שלפניו (על כוונות „קצה החוט") לא דיבר, לפי שעה, דיין בעצמו. אבל לאורים שיש להם ציפה לעיצוב המדיניות וסבורים שהם אינם זרים לנסיון להלך בהתבותיו של שר-הבטחון, יש בכל זאת מושג-מה למה עשוי דיין להתכוון...

ביסודו של דבר מתכוון, כנראה, דיין לשינוי הנוסחה של „ההסדר החלקי", לאור התמורות שחלו בסיני ובאזור התעלה, עם צאת הסובייטים ממצרים.

ההנחה היא, שלדיין אין כרגע הכוונה מגובשת לגבי ההסדר הכולל עם מצרים. לכן הוא פונה ל„הסדר בשלבים", שלא יהיה בדיוק על פי „עקרונות ההסדר החלקי", שישראל קבעה אותם בשנת 1971. עוד אז, במאי 1971, היה מוכן להיות נדיב יותר מאחרים לגבי עומק הנסיגה של צה"ל במסגרת ההסדר-החלקי. כלומר, לא רק „התרחקות-מה" מקו המים של התעלה, אלא התרחקות ממשית יותר. עכשיו, כשהמצרים נשארו לבדם, בלי צוותי הטילים הסובייטיים ובלי הטייסים הסובייטיים, יהיה מוכן לתת למצרים נתח יפה יותר בהנחה, כי הדבר יקסום להם ויבלעוהו. יתר על כן, יש לו ככל הנראה, סוכריה נוספת למצרים: על פי העקרונות הקודמים סירבה ישראל להתיר מעבר של „כוחות צבא מצריים ו/או אחרים למזרח התעלה", בעוד אשר המצרים עמדו באזני האמריקנים, כי לא יסכימו בשום פנים לוותר על זכות זו, כי סיני היא אדמתם. סיסקו ניסה לתווך וניסה להוציא מידי ישראל הסכמה לחצייה מוגבלת של חיילים מצריים (תחילה דיבר על כמה עשרות ולבסוף על 750 חייל), בהיותו משוכנע, כי מחווה כזאת מצד ישראל עשויה להציל את ההסדר-החלקי. אך הממשלה סירבה בתוקף להיענות להצעה זו. עכשיו עשוי דיין להציע לממשלה לגלות גמישות בנקודה זו ולהתיר למצרים לחצות את התעלה, במסגרת השלב הראשון של „הסדר ביניים".

בנקודה זו ימצא תמיכה בממשלה. כדיין, גם אבא אבן גורס, כי המציאות החדשה בסיני, לאחר צאת הסובייטים ממצרים, מאפשרת בהחלט לסטות מן „המכתב של ה-19 באפריל" (האיגרת הישראלית לוושינגטון, שבה פורטו את העקרונות והשיקולים של ישראל בנושא ההסדר המיוחד לפתיחת התעלה, וביניהם עקרון אי-החצייה של התעלה על-ידי מצרים). כללו של דבר, לקיסינג'ר יהיו מוכנים לתת מה שלא נתנו לסיסקו; זה יכול להיות, כמובן, קצה חוט שאפשר באמצעותו לנסות ולארוג תכנית חדשה של הסדר מיוחד, תוך היענות לתנאי של המצרים בדבר זכותם לחצות את התעלה.

● חלוקת סיני

מגמתו של דיין, כפי שכבר כתבתי כבר לפני ימים, היא, לחלק את סיני לתקופה ארוכה ככל האפשר (מדוברים על עשרים שנה), בלי לתבוע ריבונות על שום שטח בתחום סיני, זולת שליטה בלבד — בלי להפקיע את זכות הריבונות המצרית — על שטח מוגבל הדרוש לישראל לצרכי בטחון. אם יתרגלו המצרים למצב זמני, יהיו עליהם „להתרגל" גם להסדר הכולל, בבוא העת...

משום כך, עם שדיין מוכן לגלות נדיבות כלפי המצרים, אין הוא רואה סתירה בין „ההסדר החדש", שהוא מוכן להציע לקאהיר, לבין העשייה בחלק מסיני, שצריכה, לדעתו, להימשך „בצורה סלקטיבית". משום שבכל מקרה לא תוותר ישראל, במסגרת הסדר כולל, על אי-אלו נקודות אסטרטגיות חיוניות בסיני.

ארה"ב לא תוכל לטעון, שישראל ביקשה לנהוג בנוקשות, וניכסון לא יוכל לומר, כפי שאמר באלה הימים בפומבי, ששני הצדדים אשמים בקפאון במידה שווה. והראייה, ישראל מוכנה להציע — בהנחה, שהצעת דיין תזכה בסופו של דבר לרוב בממשלה — את אשר לא הציעה למצרים בעבר.

הקושי העיקרי יהיה, כמובן, אם מצרים במקום ליהנות בפירותיו של הסדר-חלקי במהדורה חדשה, תעמוד על קבלת התחייבות ישראלית לנסיגה כוללת. אבל זהו כבר ענין ה„שייך" לארה"ב. כאן תידרש תבונתו של קיסינג'ר, לפריצת מעגל קסמים זה.

ארה"ב אינה אדישה לתביעותיה של ישראל לגבי תיקוני גבול בסיני, הנתונים בים בצרכי בטחון. אין זה מקרה, שבביקורו של חאפז איסמאעיל, יועצו המיוחד של נשיא מצרים, שנתקיים בוושינגטון בפברואר השנה, אמרו לו, כי הכוונה מן העימות-הסכם מבון בנוסחה, אשר תיישב שני דברים: את הריבונות המצרית ואת הבטחון הישראלי. הנשיא ניכסון חזר על עקרון זה בדוח האחרון של מדיניות החוץ, שהגיש לקונגרס לפני כמה חודשים. יש להניח, איפוא, שקיסינג'ר, כי היתה לו, מן הסתם, יד בגיבוש כלל זה, יפעל על פיו בבואו, אחרי הבחירות בישראל, לטפל בנושא המזרח-תיכוני, או ביתר דיוק, בהנחת יסודות להסדר בין מצרים לבין ישראל.

מקובלת בירושלים ההערכה לגבי קיסינג'ר, שאין זה לפי טבעו להידרש לצעד כלשהו, אלא אם כן יש לו הבטחון, שצעד כזה אינו נדון לכשלון. לפיכך, אין לצפות שיילך בדרכי קודמיו ויציע נוסחאות שכל תכליתן היא ליצור פעילות, „מובייליות" בלשונו של סיסקו, שאינה מוליכה למטרה העיקרית — הסדר. כעוקב אחר שיטת טיפולו של קיסינג'ר במשברים בינלאומיים כגון, כי בתחילה מחפש הוא דרך, כדי להתגבר על המכשול הפרינציפיוני, לפני שהוא נכנס לדון על גופי-דברים. במקרה שלפנינו יבקש איפוא, שר-החוץ האמריקני החדש, נוסחה, שתאפשר לפרוץ את הסירוב המצרי להיכנס למשא-ומתן, אשר לפי הערכת וושינגטון היא אשר היווה את המכשול העיקרי להתקדמות לקראת הסדר במזרח-התיכון. ברגע שיסכימו המצרים למשא-ומתן, מאמין קיסינג'ר, ייפתחו הסיכויים להסדר. כך היה בכל הסכסוכים האחרים — סין, וייטנאם, גרמניה — שבפתרונם עבד הנרי קיסינג'ר.

אין זה מקרה, שקיסינג'ר ראה בימים האחרונים צורך לסלק „אי-הבנות", שנוצרו עקב התבטאויותיו של הנשיא ניכסון במסיבת-העתונאים בוושינגטון, שעוררו כיד פירושים בכמה מעתוניה החשובים של ארה"ב, כאילו מבשרים דבריו של הנשיא „שינויים" כלפי ישראל. ולאו דווקא חיוביים. קיסינג'ר הודיע בפומבי, כי הסדר בין מצרים וישראל יוכל לצמוח רק מתוך הידברות בין הצדדים לסכסוך.

היהיה „קצה החוט" של דיין חבל-הצלה ליוזמה האמריקנית החדשה?

הדבר תלוי במידה רבה במצרים. אך אם תקבל הממשלה את רעיונו של דיין — וקרוב להודאי שכך יהיה — מובטח, לפחות, שקיסינג'ר יצטרך „לטפל" במצרים ולא בישראל.

ארוזיה, קורוזיה

על קפה הפוך

אם לא בשיבי, שומע אני אדם לא-צעיר, שעוצבתי כשנותי, דורש לפני ראשי-עליו, „את גבול הערבים, לא נדחוק את רגליהם ולא נשלם בדרכי ערמה מכל אומה, טוב להציץ אולי גם לחץ עיני. עצמנו בראי..." מכעס אני שנתכוון למרמה, או גבלה, ולא אמר „ערמה" אלא כסוחר, בקי ורגיל בעסקים, המכריז כי הליכה פלונית מוצעת בשלוש מאות תשעים ותשע שמונים, או תשעים, לא בארבע מאות.

התבוננתי בשער זרוק-השיבה ושאלתי עצמי אם אפילו הסבון, שבו הוא מקיף את פיאותיו לפני התער, עשוי על טהרת צלילות השמן. לי סיפרו כי אף הוך, המעודן בסבונים הייב בסממני כיצוק.

מיבוד על תנועת העבודה שכח, מכל-מקום, כי הסוציאליזם שלנו — צרוף ומצרף, טהור ומטהר בכל אשר הנו — לא בא לעולם חופשי מחומרי-הקרשה, אלא מבוצק יפה בריאליזם.

ערכי דת-העבודה ותנועת-העבודה, בייחוד מה שקרוי הגשמה, או הגשמה עצמית, לא אז זוכים להגיע לימים שהקובאנים ילמדון בהם פרק באחוות-עמים והלובאנים פרק בדימוקרטיה — מחוסנים כל-כך, אילו טיפחו לעצמם סוציאליזם אוטופי, רך ומשוח, שאינו מושיב את עובדות-החיים.

ניטול את פרשת הנישול, שלא נישלנו לזכרי יפי-הנפש אז ואנו מנשלים, כביכול, עתה.

אדמות העמק נרכשו, כידוע, בשנות העשרים של המאה שעברה מידי ממשלת טורקיה ונעשו נחלה, שבבקאי סורי עשיר, ערבי נוצרי, הוא בעליה. מידי יורשיו, או נאצאיו, קנו יהודים פיסת-קרקע בכרתביה. אילו נאמר שהיתה כרע, צולעת אך ראשונה, בשולחן-הלחם שלנו, היתה למעשה ראש-נשר, מחוזק בידינו מעבר לגיטו.

החולה, שאת הזכיון עליה גזלה משפחת אמונים ערבית בלא מחיר, עברה לידינו בזהב יהודים, שלא היו מסוגלים לציין את מקומה על כפת העולם.

על אדמות בית-שאן, שהיו משל הג'יפתליק, זהו אוצר אחוזת-השולטן, מספרים סיפור דומה יותר לבדיחה. כיוון שעברו מידי החליף בירושה לממשלת-המהפכה, נקראו „אלמאאורה", הסובבת מיד-ליד. ממשלת-המנדט, שנהנותה לפלוח ממנה פלחים גם לצורך התיישבותנו, חזרה בה והחליטה להחזירם כביכול לבעליה הראשונים. הנאי לדבר כי ישבצו בחיי-הנביא, עליו השלום, כי עד שלא בא השולטן וגזל מידם את חלקתם, היתה להם עליה זכות חזקה. מה, שומעים אנו מפי הבריות, עשו? הטמינו מקצת עפר כפרם האמיתי במנעליהם וכשעפרו עליו, מה שעליה דורכות עתה רגליהם — אדמתם כפרם היא...

אך אפשר שאין בידינו אלא דברי-דיבה. נניח לכך. לא על עורמת הפלחים ביקשנו לדבר, כי על ערכי תנועת-העבודה.

בצפון ובדרום, בעמקים ועל במות-ההר, רכשנו את אדמותינו, בכסף מלא, מידי אפנדים עשירים, בעלי-נחלאות, פריצים וארכי-ואסאלים, שאילצו את אריסיהם לעקור מפנינו ולנוע, בשכר מעות הסין, לשדות מרעה אחרים. כי טרחו ועמלו, הפרישו מעשר לאדוניהם, חלו וכתו בעבודת שנים רבות, לא הפריע לסוציאליזם שלנו. אום-ג'וני נעשתה דגניה, אם הקבוצות. עין-קרא נעשתה ראשון. א-זביד יסוד-המעלה. טריטוריות אלה, שלא היו שטחים על הירח, נתמלאו פתאום ערכים, בפרס סוציאליסטיים! גורדון חוזה בהם, בפינתו, את חזון השיבה-למקורות-החיים, פותח דף חדש בפילוסופיה של המוסר ונערים כחולי-עינים, בהירי-שער, חורשים בהם אדמות-מזרע שפלחים מדולדלים, או בזוים מנוחלי-עינים, היו ראשים לראותם כרזרות לדורות הבאים!

הסוציאליזם שלנו לא היה אוטופי. לא נולד מהול. לא נתעטף באצטלאות משי.

אף-על-פי-כן אין כמותו לטוהר, אמונה, חום-לב, שאיפה לשלום אוניברסלי, קידוש רצון שוויון-העמלים, פולחן האהבה לאדם, בגעגועים לצדק סוציאלי, הרמוניה אנושית, אחוות כל העמים. הפסד העוללות הקטנות, שאי-אפשר היה לו לא לעולל למעטים, יצא בשכר צדקתו, הנעלה יותר. מעולם לא קדמה עוד מהפכה סוציאלית, מוסרית ומדינית בשר חי כל-כך, על עצמות יבשות כל-כך. הקל בחוטאים שיכלה אומה קטנה, נרדפת על צואר, לחטוא לאוכלוסיית מאה מיליון והנכבד בחסדי-ההיסטוריה שגמלה עם עצמה!

הבא אלינו עתה ואומר, כי חש בכרסום, שנסדק כביכול ציפוי-האמייל המונג את הסוציאליזם שלנו וחומר-הטיח האמיתי נשקף כתוכו, סוף-סוף, כאימפריאליזם רגיל — לא נתעור בן-לילה, אלא נולד עיוור. אם יש לריאליזם סוציאליסטי פירוש כלשהו, ערכי תנועת העבודה הם מיצויו. ריזום לא פג, מזיד אני לאמר, לא מפני סרחון הנפט העולה מן ההומניזם של קאסטרו, קדאפי, אמין ולא מפני ניחוח שמני-התמרוקים של רקחני-המוסר המיופייפים בתוכנו!

כשאת עומדת לרכוש מכונת כביסה בדקי אם יש לה את כל התכונות האלו:

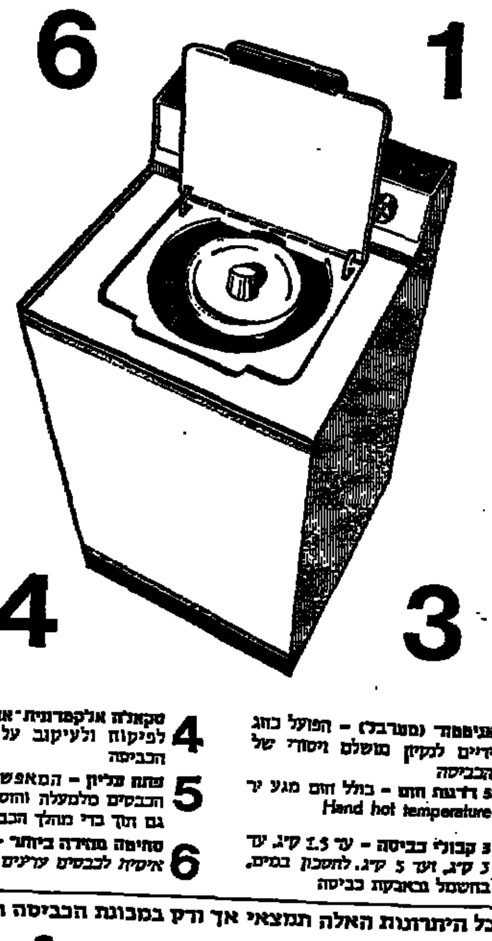

6 1 5 2 4 3

1 אגיטטור (מערבל) — הפועל כזוג ידיים לנקיון מושלם ויסודי של הכביסה

2 3 דרגות חום — כולל חום מגע יד Hand hot temperature

3 קבולי כביסה — עד 2.5 ק"ג, עד 3 ק"ג, ועד 5 ק"ג. להסכון במים, בחשמל ובאבקת כביסה

4 סקאלה אלקטרונית-אוטומטית — לפיקוח ולעיקוב על כל שלבי הכביסה

5 פתח עליון — המאפשר הכנסת הכבסים מלמעלה והוספת כבסים גם תוך כדי מהלך הכביסה

6 סחיטה מהירה ביותר — וסחיטה איטית לכבסים עדינים

את כל היתרונות האלה תמצאי אך ורק במכונת הכביסה האוטומטית

GALA DE LUXE

הכובסת ביסודיות של עבודת-יד

* שרות מהיר ויעיל של טכנאי מחלקת השרות של מכונות הכביסה GALA-G. E. C.

* הסדר מיוחד לפטורים ממס

להשיג: בחנויות המובחרות והמאושרות למכירת מוצרי חשמל.
המפיצים הבלעדיים: ... תל-אביב ת.ד. 26324

هكذا من الأصل

مكتز من الأهل

גל הטירוף במשק העולמי מגיע לישראל

„נס" הייצור המקומי „הזול"

יצרנים ישראלים מתלוננים על שהמחיר למוצריהם נמוך ממחירי היבוא ★ ההתיקרות בשוקי העולם משבשת את תוכנית הפיתוח הישראליות

מאת יובל אליצור

בשנות המדינה ובשנים שקדמו לעצמאות הורגלנו ש„תוצרת הארץ" תמיד יקרה מסחורה מיובאת. לוי אשכול קרא למפעלים הישראלים „תעשיות ינוקא" וכלכלנים הסבירו שהיקף היצור הקטן יחסית של המפעל המקומי, הריחוק ממקורות הגלם, הנסיון המוגבל והעדר מסורת תעשייתית בקרב העובדים מחייבים את המפעל הישראלי לקבל עבור מוצריו יותר משדורש היצרן המתחרה בחו"ל.

אולם בחודשים האחרונים התברר, כי „אקסיומה" זו של יצור ישראלי יקר חדלה להיות נכונה בענפים רבים. יצרני הלבידים אומרים, כי בשוקי היצוא הם משיגים מחירים גבוהים יותר מאשר בשוק המקומי. בעלי כפר־על „פרוטארום" טענו, שאילו יכלו להתחייב לייצא את כל תוצרת הד.י.סי. הביוצר במפעלם ליפן, ולא לשווקה בישראל, היו יכולים להרוויח 60 מיליון ל"י ו„להחזיר" את כל ההשקעה במפעל בתקופה אחת. גם מחיר הנייר מתוצרת המפעל בחדרה נזה יותר לאחרונה מאשר מחיר הנייר מתוצרת חוץ ואפילו קריית הפלדה בעכו מייצרת כיום ברזל בתנאי התחרות עם מחירי השוק העולמי, גם כשהיבוא מגיע ארצה ללא תשלום מכס.

לשיא הכדאיות בייצור המקומי הגיעו בימים אלה בענף הכלם שבו היבוא יקר יותר על אף העובדה שהוא משוחרר מן ההיטל של עשרות ל"י לטונה הגנה בין היצור המקומי וסובסידיה של 50 ל"י לטונה הניתנת כיום ליבוא.

„נס כלכלי" זה לא הושג, כמובן, בעזרת יעול בן־לילה של היצור הישראלי. הוא אינו אלא בבואה של העליה המסחררת במחירי הגלם והסחורות המוגמרות־למחצה בשוק העולמי. כלומר, לא שאנחנו כיום זולים יותר, אלא שאחרים העלו את מחיריהם בקצב מהיר יותר.

קרוב לוודאי שהיצרנים הישראלים לא היו מוותרים על האפשרות „להתאים" את מחיריהם המקומיים עם מחירי השוק העולמי, בין אם עליית ההוצאות בארץ מצדיקה זאת ובין אם אינה מצדיקה, אלא שהפיקוח על המחירים ובעיקר ההקפאה בת 100 הימים, אינה מאפשרת להם לייקר את מוצריהם בקצב העולמי.

הענפים ש„נפגעו" מביעים לאחרונה מורת־רוח מהעובדה שעליהם למכור את מוצריהם כאן במחירים זולים יותר מאלה הנהוגים בעולם ומתלוננים על „אבסורד" ועל „בירוקרטיה". ביחוד עולה הקצף במקרים שבהם החליטה הממשלה להקפיץ ביצוא או אף למנוע אותו לחלוטין מתוך דאגה לצרכים המקומיים, כמו למשל האיסור שהוטל על יצוא גרעיני כותנה.

החשיפה תוגבר

בדיון להב, המנהל הכללי של משרד המסחר והתעשיה, מסכם מיפנה זה באמרו: „זה לא טירוף כללי שמוכרים בארץ יותר בזול מאשר בחוץ־לארץ. ההנחה כי בחוץ־לארץ הכל יותר זול חדלה להיות אמת, ואין כל הכרח להחזיר את המצב לקדמותו".

להב משוכנע, שיש לנצל את התנאים שנוצרו כיום כדי לבטל עיוותים שהיו קיימים בעבר במערכת היצור הישראלית. הוא מזכיר את ההסדר שהושג בספטמבר 1972 בענף הכותנה. בעבר נהנה יצור חוטי הכותנה בארץ מהגנה אדמיניסטרטיבית או מהגנה בצורת חומת מכס גבוהה. מצד אחר נהנה יצוא חוטי הכותנה מסובסידיה נדיבה יותר מאשר התמיכה הניתנת לענפים אחרים.

לנוכח התמורות בשוק העולמי הוחלט לבטל לחלוטין את ההגנה על יצור חוטי הכותנה ואף להוריד את התמיכה ביצוא עד לרמה הנהוגה בענפי המשק האחרים. וראה זה פלא: הענף ממשיך לשגשג וטרוניותיהם של היצרנים מעטות מאלה שהושמעו בעבר.

אין להתפלא, איפוא, כי במשרדי הממשלה רואים את המצב הנוכחי מתאים ביותר כבחינת „רגע פסיכולוגי" להגברת מגמת החשיפה של תוצרת הארץ בפני התחרות מן החוץ. אין ספק, כי ענף כמו חוטי הכותנה שנגמל עתה מן ההגנה המופלגת שניתנה לו בשנים קודמות לא ישוב עוד לקבל הגנה מעין זו שהיתה לו בעבר, גם כשיתייצבו המחירים בשוק העולמי.

האפשרות לפעול בתוקף להעמקת החשיפה תואמת גם את לוח־הזמנים של מגעי ישראל עם ה„שוק המשותף". בפגש בבריסל בחודש הבא נקטו נציגי ישראל עמדה קיצונית שפירושה המעשי היה אי־נכונות לצמצם את ההגנה על היבוא עד שנת 1977 לפחות (המשלחת הישראלית הסכימה להוריד עד לאפס לפני שנת 1985 את המכס על 60 אחוז מכלל היבוא הישראלי ממדינות אירופה, אך יבוא זה כולל גם חומרי גלם ומכונות שעליהם אין גובים ממילא מכס, כך שהוויתור היה חסר משמעות).

המכסים יוקטנו

אין ספק, כי בפגישה הבאה, ב־2 וב־3 באוקטובר, יצטרכו נציגי ישראל „לרדת מן העץ" ולהסכים להפחית בהדרגה את מכסי המגן גם על יתר מוצרי התעשיה המיובאים.

כיוון שהסכם עם ה„שוק" שיושג לפני סוף שנת 1973 חשוב לישראל יותר מזעקותיהם של כמה יצרנים הרוצים להיות „תעשיות ינוקא" עד סוף כל הדורות, תצטרך ישראל לזוז מן העמדות שבהן החזיקה עד כה במגעיה עם ה„שוק". נראה, כי דווקא המשבר הנוכחי במשק העולמי והעובדה שכיום אין היצרנים יכולים עוד להתלונן על „דמפינג" ועל צורות אחרות של התחרות בלתי הוגנת מצד שרים לישראל להגיע לעמדה ריאליסטית יותר בבריסל.

למעשה, בעוד אשר „כאבי ליצרנים" על שנדרש מהם למכור כיום את תוצרתם בארץ במחירים הנופלים מאלה הנהוגים בארצות חוץ, מכירים הנבונים שבהם בעובדה שהמצב הנוכחי לא יימשך תקופה ארוכה וכי צפויה התייצבות מחירים בעולם שעמה תיעלם גם ה„אנומליה" של המחירים הזולים הישראליים.

עוד הם יודעים, שאם תנתן להם „יד חופשית" כיום להעלות מחירים כפי רצונם אין הם יכולים לצפות לכך שבעתיד בשעה שלא יוכלו להתחרות במוצרי היבוא הזולים יותר, תסכים הממשלה לשוב ולהחזיר את חומות ההגנה.

אומר יצרן באחד ממפעלי המוצרים הפטרוכימיים: „אני מכיר בעובדה, שבמשך שנים רבות נדרש הצרכן הישראלי לשלם מחיר גבוה יותר עבור המוצרים שלי. מתוך הכרה במצב זה שאני חב לצרכן ומתוך ידיעה שבעתיד אולי אבקש שוב הגנה מפני יבוא בתחרות, אני מוכן להתגבר על דחף הקוניונקטורה השוררת כיום בשוקי העולם".

פתח לפטרוכימיה

באות המחירים בעולם גרמה תהפוכות נוספות במשק הישראלי ובין השאר חוללה שינוי־ערכים מוחלט בתחום התכנון החקלאי והתעשייתי. כידוע, בנויה כל תוכנית פיתוח על בדיקת הכדאיות: מחשבים את סיכוייו של המפעל המוצע על רקע התנאים המיוחדים של ישראל, הביקוש למוצריו של המפעל בארץ ובעולם וסיכוייו לעמוד בהתחרות עם מפעלים דומים בחו"ל.

אך כיצד אפשר לבחון סיכויים אלה כאשר המחירים בעולם נעים כעלה נידף? אפילו נניח ש„גל הטירוף" הנוכחי יסוג והמחירים ישובו ויתייצבו, אין פירוש הדבר שהם ישובו לקדמותם. קרוב לוודאי שהם יתייצבו על רמה גבוהה יותר, אך היכן תהיה רמה זו?

העובדה שמרבית המומחים בעולם לא חזו את התפתחויות המחירים בשנה האחרונה מעמידה בספק את מהימנותו של כל תכנון תעשייתי, ובפרט זה המנסה לקבוע את חשבון הרווח וההפסד של המפעל העומד לקום בעתיד. הויכוח העוקב שהתנהל בשנתיים האחרונות בישראל בעניין הקמת „נילית", המפעל לסיבים סינתטיים הנבנה במגדל העמק, לבש אופי שונה לחלוטין לאור הקפיצה המחשונית של מחירי הסיבים הסינתטיים בעולם.

על אף המבוכה יודעים המתכננים הישראלים היטב, שלא כל ענף שמוצריו זולים כיום יותר מאשר מחירי היבוא יוכל להתמודד גם בעתיד בשוק העולמי. אין הם משוכנעים, למשל, שהמצב שנוצר מצדיק הקמת מפעל נייר נוסף או הרחבת קריית הפלדה. הם יודעים, כי בענף הכותנה וחוטי הכותנה כבר מיצתה ישראל את מרבית האפשרויות. הענף העיקרי בתחום חומרי הגלם והמוצרים המוגמרים למחצה שבו מצביעה המציאות החדשה על כיוון של התפתחות הוא הרחבת הפטרוכימיה.

המחסור השורר בעולם במוצרי יסוד כמו פי.וי.סי., פוליאתילן ופוליסטירן נובע, לדעת המומחים, לא רק מאי־התאמה זמנית בין הביקוש לבין תפוקת מתקני הייצור, אלא מהעובדה שהביקוש למוצרים אלה קופץ בקצב מסחרר שכן בעקבות התייקרות העץ והמתכות חלה תאוצה בתחלופת החומרים בחומרים פלסטיים.

כשם שההתייקרות הדרסטית של העור גרמה שאפילו אניני טעם החלו רגילים למעילי עור סינתטי עד שהם עשויים להצדיק חומרים אלה גם כאשר מחירי העור ישובו להיות „נורמליים" יותר, כך יש להניח שהשימוש בחומרים פלסטיים במקום עץ, אלומיניום, פלח וברזל ייהפך אף הוא לקבע.

לפני כתריסר שנים, כאשר החליטה ישראל בהקמת המפעלים הפטרוכימיים הראשונים, היו שפיקפקו אם נוכל לשווק כמויות גדולות כל כך שיצדיקו מפעל שהיקף היצור שלו כדאי מבחינה כלכלית. כיום כבר עברנו את היקף היצור המינימלי הכדאי במרבית המוצרים בענף, ולא רק משום שהצריכה המקומית ושווקי היצוא התרחבו מאוד אלא גם משום שהמחירים עלו, ולא ירדו כפי שהתנבאו רבים.

היות וישראל, שלא כמדינות רבות, אינה חוששת מהפרעות באספקת דלק, שהוא מקור חומרי הגלם העיקרי בתעשיות הפטרוכימיות, הרי שבתנאי היום הרחבת היצור הפטרוכימי היא משימה מעניינת ומבטיחה. ואכן, לאחרונה מונה אביגדור ברזל, מנהל בתי הזיקוק בחיפה ובאשדוד, ואחד המנהלים התעשייתיים הבולטים של ישראל, כמתאם תוכניות פיתוח הפטרוכימיה.

סמכותו ניתנה לו במשותף על ידי משרד האוצר, משרד המסחר והתעשיה ומשרד הפיתוח. מינוי זה כשלעצמו הוא התקדמות, שכן בעבר לא הצליחו משרדים ממשלתיים אלה להסכים ביניהם על תכנון התעשיה הכימית והפטרוכימית, אפילו זו שבבעלות ממשלת ישראל.

אחת התלונות הנשמעות כיום מפי יצרנים היא שהמצב הנוכחי של אי־הוודאות ועליית מחירים מסחררת פוגע בראש ובראשונה במפעלים גדולים, שצריכת הגלם שלהם כבדה יותר, תכנון היצור שלהם מדויק יותר וכל נזק הנגרם להם בשל האטה באספקת חומרי גלם כבד ביותר.

לקראת „סטאגפלאציה"

מפעלים קטנים, בעיקר בענף העץ — בישראל כששת אלפים נגריות קטנות — אגרו חומרי גלם מיד כשהבחינו בעליית המחירים בשוק העולמי ואפילו הפסיקו את היצור לזמן מה, עד שהשוק „התרגל" לרמת המחירים החדשה.

מפעלים גדולים, לעומת זאת, היו נתונים לחסדיהם של ספקי חומרי הגלם בחו"ל והללו לא עמדו תמיד בהתחייבויות, אפילו כשהיו מבוססות על חוזים חתומים.

כפי שצוין ברשימה הראשונה בסדרה זו, מתקבל רושם כי בענפים רבים במשק הישראלי עדיין לא הגיעה עליית המחירים בשוק העולמי לידי ביטוי מלא אם בשל פעולות ה„בלימה" של הממשלה שספגה חלק מן ההתייקרות בצורת סובסידיות ו„הקפיאה" מחירים של מוצרים אחרים בצורת צווים, ואם בשל העובדה שרק המלאי החדש של היצרנים הישראלים — זה שהוזמן בחודשים האחרונים — נקנה במחירי השיא שנרשמו אותה שעה בעולם. חלקו של מלאי זה עדיין לא הגיע לישראל.

קיימת איפוא אפשרות, שבראשית שנת 1974, אחר שהממשלה החדשה תוכל להפעיל מדיניות אנטי־אינפלציונית תקיפה ותצמצם את כוח הקניה שבידי התושבים, ואחר שהמחירים בעולם יוסיפו לעלות, עדיין תשתולל בישראל אינפלציה של הוצאות.

צמצום הביקוש מצד אחד, ועליית הוצאות הייצור מצד שני, עלולים להביא אותנו בשנה הבאה למצב שהכלכלנים מכנים אותו כיום „סטאגפלציה", כלומר סטאגנציה ואינפלציה בעת ובעונה אחת, או מיתון כפי שהוא מוכר מתוך המצוקה את המשק הישראלי. יש לזכור, כי גם בשנת 1966 שררה בישראל רמת מחירים גבוהה על אף הירידה התלולה בביקוש.

לא בקרוב

האחראים למדיניות הממשלתית אינם סבורים שאכן נגיע למצב מעין זה בזמן הקרוב, וזאת לא רק מכיון שהממשלה יכולה לקדם את פני הסכנה בצורת הוצאות ציבוריות ניכרות, בעיקר בתחום הבניה ופיתוח ענפי תשתית, אלא משום שיתכן מאוד שמרבית היצרנים הישראלים כבר פיצו עצמם מראש על עליית מחירי חומרי־הגלם ועל כן יוכלו לשמור בשנה הבאה על יציבות המחירים, בדעתם שהלקוחות לא יוכלו לשלם את המחירים הגבוהים יותר.

הישראלי הרוצה לדעת אם צפוי לו בשנה הבאה מיתון או אם תימשך הגיאות הנוכחית, אינו יכול איפוא לקבל תשובה חד־משמעית. הוא אולי יוכל לנחם את עצמו על אי־הוודאות זו בזכרו שגם התחזיות הבדוקות של כלכלנים, גם הערכותיהם של כל המומחים למיניהם בענפי החקלאות והתעשיה לא צפו מראש את „גל הטירוף" שעבר על המשק העולמי במחצית השניה של שנת 1972 ובמחצית הראשונה של שנת 1973.

איש לא יכול להאמין, שמחיר הקקאו, למשל, יגיע לשיאים אבסורדיים מעין אלה שאליהם הגיע בחודשים האחרונים; איש לא יכול להאמין שמלאי פולי הסויה של ארצות הברית ייעלם ו„הר החמאה" של ה„שוק המשותף" באירופה ימס כלא היה. איש לא העלה בדעתו שהעולם יחסר נייר וכי גם „ניו־יורק טיימס" יצטרך לצמצם את מספר עמודיו בשל תקלה זו.

„גל הטירוף" פשוט בא עלינו בלי שחיכינו לו. גם ישראל לא היתה מוכנה.

(רשימה אחרונה בסדרה)

יעקב שרת ● בחצי הלילה

ויהי בחצי הלילה והנס לא קרה ● למרות אחוז המשתתפים „הטוב" נתח שמן מה„מערך" בבחירות להסתדרות נקרע ● ויפרוש בן אהרון בחרון ממסך הטלויזיה בקומה החמישית ● ויגמור בו אומר להחליט החלטה קיצונית ואישית ● אך כמו בסוג ההתאבדות שמבצעיה מכריזים עליה מראש ● רמז גם הוא ל„אנשיו" שבדעתו להסיק מסקנות ולפרוש ● והללו — פלאי פלאים — ירדו לסוף דעתו והנחרצת ● ויבהילו את גולדה וגלילי וידלין ועוד שניים למועצת ● ולא נדע מה היו חילופי ההפצרות והאיומים ● בין אותם ששת הנאהבים והנעימים ● אך עובדה: המזכ"ל על כוונתו ויתר ● ויצא להוד בודד מבלי להתפטר.

אכן שאלה נכבדה, ואין עליה מענה בכלל: ● הירד ה„מערך" דווקא בגלל המזכ"ל? ● או שמא אלמלא מזכ"לותו השנויה במחלוקת ● היתה עוד יותר נשברת השוקת? ● ואף על פי כן, למרות שהצבעתי בעדו הצבעה אנטי־מימסדית ● כמי שמהווה מוקד כוח בעל עצמאות יחודית ● אפשר לטעון שאילו היה המזכ"ל מקובל על כלל העובדים כאביר זכויותיהם ● ודאי היו מעניקים לו בשפע את קולותיהם!

על כן לא ברור מה הפחד והאימה ● שמא יפתח בן אהרון את פיו ויגיב מיד בלי לשקוע בדממה ● סוף סוף יש למזכ"ל מה להגיד אחרי ההתמודדות על קרנו ● ואפילו מותר לו להתפטר לאלתר אם זה רצונו ● וברור שהתנהגות זו לא היתה גורעת אהדה ● ואפילו לא קול אחד בבחירות לכנסת בעד ה„עבודה" ● ומתי כבר יבינו שם ברחוב הירקון כי אם יש ל„עבודה" סיכוי לרכוש יותר נאמנות ובטחון ● הרי זה דווקא לא על דרך ההעלמה, ההשתקה וההסתתרות ● לא במפלגה ואפילו לא בהסתדרות ● ורק כאשר מצינורות האמ"ת יזרום יותר מידע מהימן ותזרום פחות רכילות בדרכים עקלקלות ● יזרמו אליה מחדש כל הקולות.

שליחים בלי עליה, עליה בלי שליחים

ככל שאנו מתרחקים מיוני 1967 מתרופף הדחף הנפשי לעליה בקרב יהודי ארצות המערב ונדרש „חריש" עמוק יותר בקרב המועמדים

עליה וקליטה 1973

מאת יהושע א. גלברע

נוכחנו לדעת: עליה וקליטה מחייבות פרנות משקי, אשר באורח טבעי ידרוש יותר ויותר ידיים עובדות מכל הסוגים. ו„ידיים" — פירושן בימינו, במידה מרובה, מוחות. הכוונה לתיכנון המשק ובהתאמת המיבנה שלו לפי פוטנציאל־העליה, או במלים אחרות — לפי טיבו, דמותו הפרופסיונאלית, של העם בתפוצות.

מן הדין להטעים: מהבחינה הזאת אין כמעט הבדל בין העולה, המבקש היחול, מארצות הרווחה המערביות לבין זה הבא והעתיד לבוא מארצות המצוקה. המקצוע שרכשו ועבדו בו הוא לשניהם נכס יקר לא רק במובן הכלכלי אלא גם במובן הפסיכולוגי. הוא כרטיס־הביקור שלהם, מקור גאוותם. לא אחת המקצוע הוא בשבילם עולם־ומלואו.

פוטנציאל־עליה כזה עלול לפעמים להכביד על הקליטה. אולם הוא גם מבטיח הזדמנויות גדולות למדינה. יש המפליגים וטוענים, כי בזכות העליה ניתנת עתה לישראל שעת־כושר ליהפך למרכז עולמי של מחקר, מדע וטכנולוגיה. על כל פנים, בפוטנציאל העליה שבתפוצות מצויות כיום רזרבות אנושיות מספיקות לכך.

איך פועלים ה„צינורות" שלנו אל הפוטנציאל הזה? כאן כדאי לעמוד קצת על ה„מוסד" של שליחי־עליה. ברחבי התפוצות מצויים עתה כ־135 שליחי־עליה, נציגי המחלקה לעליה ולקליטה של הסוכנות היהודית. הם פועלים בלמעלה מ־20 ארצות. על חלוקת השליחים עשויים להשפיע, כמובן, סיכויי העליה מארצות שונות וגודלם של הקיבוצים היהודיים שם, אולם אין התאמה בין מספר השליחים לבין היקפה של העליה. סוף־סוף, לא שליח העליה הוא המביא יהודים לישראל. אם לא יהיו ליהודים מניעים משלהם לעליה, ספק אם יועיל השליח הטוב והמוצלח ביותר. אפשר איפוא לשאול — ואמנם שואלים פה ושם: מי צריך את שליחי־העליה?

שליחים... לא סוד הוא, כי אין זה מן התארים רמי־המעלה בימינו. הם נושא חביב להלצות ורכילויות. אולם מי שמתוודע לדרכי עבודתם ודאי ימצא לומר הרבה מלים טובות לזכותם. יש שהם כתובת ראשונה לאדם בשעה שרעיון־העליה מתגבש במוחו. עד שרעיון זה יקרום עור וגידים עד יעברו שנים לא מעטות, אך לשליחים יש כבר כל אותן השנים תעסוקה ב„תיווך" בין העולה הפוטנציאלי לבין הארץ. המדובר לא רק בבירור ענינים ממשיים, כמו דיור וחינוך הילדים, עבודה ושכר; לא רק במתן אינפורמציה על כל מיני פרטים. אלה הפקידים־קונקרטיים חשובים כשלעצמם, אולם נוסף עליהם — בלשונו של אחד השליחים — התפקיד „לטפח אותה תולעת־עליה בנפש היהודי שלא תחדל לנקר".

„אני לא מבינה את זה"

בכינוס שליחי־עליה שנערך בירושלים בשנה זאת (תשל"ג) דיברה גם עולה מברית־המועצות (לאריסה ויסבלאט). מדבריה השתמעה תמיהה כלשהי על כל אותו „מוסד": „אנו מרוסיה כולנו באים בלי אינפורמציה. יש איזה חלום... פאנטאזיה. אין שליחים... אין מישהו שיעודד את היהודים... אין צורך לעודד ברוסיה. אני לא מבינה את זה... אני מבינה שאי־אפשר להבין את זה. זה בא בעצמו בלי שום עידוד".

ואכן, אולי בברית־המועצות ה„שליחים" הטובים ביותר שלנו הם — ברז'נייב ושותפיו... אולם בעולם הפתוח טוב שקיימות כתובות־עליה שאליהן אפשר לפנות, לא־כל־שכן כאשר ה„כתובות" הללו יודעות בעצמן ליזום מגעים עם חוגים או בודדים הנגועים בחיידק הישראלי.

קשה לחשב כמה זמן ועבודה יש „להשקיע" (מדובר במערב) בעולה אחד, אך ברור כי כיום נדרשים יותר מאמצים משנדרשו בשנים הראשונות אחרי מלחמת ששת הימים. אריה פינקוס ז"ל טען, כי עם ההתרחקות מימי יוני 1967, כלומר עם התרופפות המוטיבציה הרגשית לעליה, צריכים שליחי העליה למלא את „החלל הריק" בתוכן ציוני. לשון אחר: נדרש חריש חינוכי־רעיוני יותר עמוק בקרב יהודי התפוצות. אבל „חריש" זה לא יבוא על חשבון הפעולות השוטפות והקטנות והמרובות שבהן עוסקים שליחי העליה: שיחות מפורטות עם המעוניינים להשתקע בישראל; בדיקת אפשרויות הקליטה בארץ, מוטעמת באורח אינדיבידואלי למועמדי־עליה שונים; טיפול בהסדרים מוקדמים לדיור, תעסוקה וכדומה.

כדאי להזכיר את „תנועת העליה". הכוונה לחוגים קטנים, שאורגנו בקהילות שונות ואליהם משתייכים אנשים שהתחייבו לעלות תוך שלוש שנים. בהנהלת הסוכנות מסרו לי, כי קיימים כ־250 חוגים כאלה — כעשרה חברים בכל אחד. יש לשער, כי לא כל־כך מקפידים על ה„התחייבות" ואפשר לקבל ארכה למועד־העליה הסופי. החוגים מבררים עניינים משותפים לחבריהם, מחליפים דעות ותכניות. זו מין הכשרה פסיכולוגית לקראת העליה. הנסיון עד כה מעודד למדי: כ־60 אחוז מחברי החוגים אמנם עלו, או אמורים לעלות בקרוב. למותר להסביר כי הרוח השוררת באותם חוגים — וממנה תקוה לפירות ממשיים — תלויה הרבה ביוזמתם ובכשרם של שליחי־העליה.

אולם בין כך ובין כך, עבודתם של שליחי העליה היא לא אחת כפוית־טובה. איני בא „לרחם" עליהם, אולם גם איני מוצא צידוק לסיבות שקהלנו אוהב לתקוע בהם. יפה תיאר את מצבם הרב מרדכי קירשבלום:

כשעליה היא בעליה מוצאים את הסיבה לכך בכל מיני גורמים וסיבות אובייקטיביות והשליח הוא לכל היותר מתווך יעיל ומבצע אפקטיבי. מאידך גיסא, כשהמספרים מתחילים לרדת, ברור לנו כמה שהאשמה תלויה בשליח. כשעולה בא ארצה ומתוך אכזבה חוזר, הוא מגיע לפעמים אפילו לידי ירידה. מניחים אנו שהשליח לא הבין אותו כראוי, לא המציא לו את האינפורמציה הדרושה ולא מילא את תפקידו בשלימות הדרושה. זה דרכו של עולם. אמר פעם רופא מפורסם, משכיל וממולח: קשה היא דרכו של רופא יהודי. אם הוא מצליח ומרפא את החולה שלו, התודה והברכה מופנית כמובן לקדוש ברוך הוא. אנו אומרים: ברוך המקום שריפא אותו. ואם חס ושלום הוא נכשל והחולה הולך ורע, תולים את הקולר בו — ברופא.

מה„מוסד" של שליחי־עליה בחוץ לארץ אעבור לרשת־מוסדות של הסוכנות היהודית בארץ — מרכזי הקליטה.

מרכזי קליטה — אור וצל

למעלה מארבעים מרכזי קליטה קבועים מצויים בישראל. כיום פועלים עוד כשלושים מוסדות זמניים לאיכסון עולים. בנוסף לאלה קיימים יותר כששים אולפני־עברית קיבוציים. באחרונים לומדים ותיקים ועולים גם יחד.

מרכזי הקליטה, בהם שוהים העולים — עם משפחותיהם — כששה חדשים (ולעתים אפשר להאריך את השהות), פותרים שורה של שאלות קשות המתייצבות כמעט בפני כל אדם בדרוך רגלו על אדמה חדשה, גם כאשר זאת אדמה נכספה. אולם הכל תלוי בזווית הראיה. מצד אחד אפשר לומר, כי מרכזי הקליטה מכניסים את העולה מיד לקורי מנגנון וביורוקראטיה. מצד אחר אתה מרגיש, כי העולה, בדרך־כלל, אמנם זקוק ליד שתאחז בו. על כל פנים, אני התרשמתי כי מרכזים אלה מפיגים את המבוכה הראשונית, מסירים דאגות־קיום דחופות (לא אחת אלו דאגות פשוטות אבל מעיקות ביותר: מה נאכל, היכן נגור, איך נדבר?), מקילים על המעבר מארץ לארץ, מרככים את העימות הבלתי־נמנע עם המציאות החדשה.

לא כל העולים מופנים למרכזי־קליטה. איכסון זה נועד מעיקרו לאלה שמידה מסויימת של ידיעת עברית היא תנאי להיקלטותם בעבודה. לפיכך זהו שילוב של קורת־גג ארעית עם אולפן־לעברית. משתכנים בו בעלי מקצועות חפשיים (מושג יותר „גמיש" מאשר אקדמאים) ובו־במקום ניתנת להם אפשרות לליכוד אינטנסיבי של הלשון. כביכול, כל מחשבותיהם של העולים האלה על ה„ברכה" ונלכי שיהא זמנם ומוחם פנויים לרכישת עברית — מהר ככל האפשר, הרבה ככל האפשר.

אולם כמו במקרים שונים אחרים, גם כאן יש מרחק ניכר בין כוונות טובות לבין המציאות. כמובן, ככל שהעולים במרכזי הקליטה משוחררים מדאגות יום־יום למחצית־שנה בערך — לא נוטשות אותם חרדות. הזמן חולף מהר ומקדימה להציק השאלה: מה הלאה, לאחר סיום־האולפן? מפי רבים — עולים, מורים שלהם, עובדי־קליטה של הממשלה והסוכנות — שמעתי גם פקפוקים ביחס ליעילות הלימוד של העברית ב„מרכזים". העולים־התלמידים אינם יוצאים משם „הבראיסטים". יש אומרים כי ב„תנאים חפשיים", כלומר על ידי מגעים רגילים עם הסביבה, על־ידי קשר טבעי הדוק־יותר עם שכנים, חברים־לעבודה, חנויות, ה„רחוב" וכדומה — היו אולי מתקדמים בעברית לא פחות מאשר באולפן האינטנסיבי. בין כה וכה, ההנחה בדבר זמן ומוח פנויים לליכוד הלשון היא לא אחת אשליה. התלמידים אינם חדלים לחשוב בשאלות דיור ותעסוקה. ממילא הם יוצאים הרבה פעמים מן ה„בסיס" ומתרוצצים על פני משרדים כדי לברר אפשרויות שיכון ופרנסה ולטפל בעניינים שונים.

זאת ועוד: עם כל ההקלות הקיומיות שמעניקים מרכזי הקליטה, יש בהם כדי להשהות את העולים במין הווית־מהגרים. האינטגרציה שלהם בכלל־האוכלוסיה מתעכבת, מואטת. בלשונו של אחד הדיירים במרכז קליטה נוח ויפה: „אנו ממשיכים כאן להתבשל במיץ של עצמנו". וידיד מן העולים האקדמאים מברית המועצות אמר לי: „רק לאחר שעזבתי את מרכז הקליטה, כשמונה חדשים לאחר עלייתי, הרגשתי שאני נמצא בארץ".

זאת ועוד: יש שהשהייה במרכזי הקליטה מגבירה את ה„קאפריזיות" של העולים. רובם אמנם משתוקקים להקדים ולצאת לחיים עצמאיים, לעבור לדירה משלהם, להתחיל לעבוד, אלא שבעת ובעונה אחת כה אפשרות גם בררנות־יתר לגבי השיכון המוצע ולגבי סידורים אחרים (כפי שצוין, השהות במרכזי הקליטה ניתנת לא אחת להארכה מעבר לפרק הזמן הקצוב לה). כתוצאה לפעמים מצב פאראדוקסלי: אנשים רוצים מאוד „להיפטר" מהחיים במרכזי־הקליטה, ובכל־זאת — „לא בוער" להם.

אכן, בקרב אנשים ומוסדות העוסקים בקליטה כתרותה לאחרונה „הרהור שני" ביחס למרכזי־הקליטה. למשל, מר פנחס דגן, מנהל מרכז הקליטה, סבור כי אילו נמצאה דרך להעביר את מירב העולים, מיד בהגיעם לארץ, לסידור־קבע, תוך מתן אפשרות ללימודי־עברית מאורגנים במקומות־מושבם — ראוי הדבר להיבדק באורח מקביל לשיטת מרכזי הקליטה.

(מאמר רביעי בסדרה)

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

...ניתן להסיק
...הבחירות להסתד...
...בי הבחירות לכ...

בהיכל ה...
עבדול ענ...
רפא...
שבירו...

מה ניתן להסיק מהבחירות להסתדרות לגבי הבחירות לכנסת

השוואת תוצאות הבחירות מאז 1965, מראה כי המגמה היא ירידה למערך בהסתדרות (ומתונה יותר בכנסת), עליה לגח"ל בהסתדרות (וגדולה יותר בכנסת) ולל"ע — עליה בהסתדרות וירידה בכנסת

מאת א. אבני

לחוקרי דעת הקהל יש די סיבות טובות ל־היזהר מהקשת תוצ־אות הבחירות להס־תדרות על תחזית הבחירות לכנסת. מול 600 אלף הבוח־רים שהצביעו להסתדרות, נצ־מדים החוקרים ל־1,200 ה־נחקרים עליהם במסגרת מיד־גם מייצג כתמונת ההצבעה, האמורה להיות נאמנה יותר.

אותם 600 אלף מצביעים הם כמעט חצי מבעלי זכות ההצבעה לכנסת — ולכן לכאורה אמורים היו להציג תמונה של מה־יקרה־בבחירות־לכנסת, אבל לא כך הוא.

אותו מיליון חדש ונוסף של מצביעים לכנסת — בחישוב היכנעות מבירה של כ־15%, כמו בבחירות של 69' ו־65' — אינו סתם מיליון נוסף של מצביעים ישראליים, אלא שונה בהרכבו. כך, למשל, שכבות חשובות של עצמאיים ועולים אינם מיוצגים ברשימת הבוחרים להסתדרות והם בוחרים לכנסת ולעיריה. גם מפלגות שונות: המפלגות הדתיות — ממפד"ל ועד לאגודת ישראל — אינן מיוצגות במפלגות המתמודדות בבחירות להסתדרות והן מתמודדות בבחירות לכנסת ולעיריות.

לכן היה השבוע ד"ר אלי קינן, המופקד על סקרי הבחירות מטעם המכון למחקר חברתי שימושי, זהיר בהסקת מסקנות מתוצאות הבחירות להסתדרות לגבי תוצאות הבחירות לכנסת. האיל ואין להסיק מסקנות אריתמטיות, נותרת ההשוואה בין מה שקרה לפני ארבע שנים ולפני שמונה שנים, אלא שגם מהשוואה זו אי אפשר להסיק אך מעט מהבחירות להסתדרות לגבי הבחירות לכנסת.

חת ה"פנתרים" בבחירות להסתדרות, תופעה שתעודד אותם להופיע כרשימה עדתית לכנסת ואשר חיסלה, כך נראה, את הדימוי של כשלון לרשימה עדתית. בכלל, ברור אופייה של הצבעת המחאה באמצעות ה"פנתרים" ד"מוקרי". השאלה של אלי קינן היא, האם קולות הפנתרים נגנבו מ"חרות" של פעם, וזה ההסבר לירידת ה"ליכוד" בכמה מקומות? שאלה אחרת היא, אם ה"פנתרים" בראשות שלום כהן לכנסת יצליחו, כפי שהצליח סעדיה מרציאנו להסתדרות. מרציאנו מזוהה עם הפנתרים המיליטאנטי ד המקורי.

גם אישיותו של יצחק בן־אהרן — כמושכת או כמרחיקה קולות — אינה ברורה מתוצאות הבחירות להסתדרות. אומנם הוא עצמו העמיד את התוצאות כמבחן למנהיגותו בהסתדרות. אבל אלי קינן, מן המכון למחקר חברתי שימושי, מציג כמה אפשרויות: חלק שהצביע בעד בן־אהרן להסתדרות לא יצביע בעד המערך לכנסת. חלק שמנע קולו מן המערך, בשל אישיותו המיוחדת של בן־אהרן, אבל יצביע בעד המערך לכנסת. וחלק משמאל שהצביע בעד מוקד או מימין בעד ל"ע העובד הדתי ויצביע בעד המערך לכנסת. ואולי יש קיזוז בין המגמות השונות.

איך קרה — מנקודת מבט של חוקר דעת קהל — שיצחק בן־אהרן, שיצר הזדהות עם ההסתדרות בקרב פועלים, הבהיל את הירידה למערך? — לדעת אלי קינן, נוצרה בשנים האחרונות קבוצה של כשליש מחברי ההסתדרות, שקשריה עם ההסתדרות רופפים. זוהי הפריפריה, שחברותה בהסתדרות נובעת, בעיקר, מן הצורות בקופת חולים הכללית. פעילותו של בן־אהרן לא הגיעה לפריפריה זו ובקבוצה זו, כך אפשר לשער, היתה ההסתייגות העיקרית מבן־אהרן.

כמובן, גם אמינות רשימת הבוחרים להסתדרות איננה כזו של פנקס הבוחרים לכנסת. ככלות הכל, עם כל הסידורים והשיפורים, רשימת הבוחרים להסתדרות היא רשימה של ארגון וולונטרי ועידכונה ואמינותה אינם מובטחים, כמו של פנקס הבוחרים לכנסת. מסיבה זו אירעו טעויות רבות, היו שמות כפולים והודעות הצבעה רבות לא הגיעו לתעודתן, אף שההצבעה אינה מותנית בהודעה לבית הבוחר, בכל זאת בהעדר הודעה זו, גוברת אפשרות ההימנעות.

גם אל ההימנעות מהצבעה מתייחסים חוקרי דעת הקהל כאל התנהגות פוליטית. 35% נמנעו בבחירות להסתדרות. הימנעות דומה היתה לפני ארבע שנים. קצת פחות מ־20% נמנעו בבחירות לכנסת ב־1969. יוצא זה, איפוא, מטעה לקבוע, כי בבחירות לכנסת 1973 תהיה הימנעות רחבה כל־כך (של 35%).

השוואה ל־65' ו־69'

המערך הופיע ב־65' כמפא"י ו־אחדות עבודה. בבחירות להסתדרות ב־50.8%, יחד עם מפ"ם (14.5%) ורפ"י (12.1%) קיבל אז 77.4%. ב־69' זה כבר המערך עם מפ"ם ורפ"י, שקיבל להסתדרות 62.1%, עם ע"מ שקיבלה 3.85 יחד 65.95%. כלומר, ירידה של 11%. בבחירות לכנסת שונה התמונה. המערך של מפא"י ו־אחדות קיבל ב־1965 36.7% ויחד עם מפ"ם (6.6%) ורפ"י (7.9%) זכה ב־51.2%. ב־69' קיבל המערך כולו 46.2% וע"מ 3.1%, יחד 49.3%. כלומר, ירידה של 2% (את ע"מ כולל אלי קינן באנשי רפ"י שעברו למערך).

ב־1965 הופיע גח"ל בפעם הראשונה לבחירות להסתדרות וזכה ב־15.2%. ב־1969, כשהמרכז החופשי הופיע בנפרד לבחירות אלה (2%), זכו הימין ב־18.85%. לכנסת זכה גח"ל ב־1965 ב־21.3% וב־1969 זכה יחד עם המרכז החופשי (1.2%) ב־22.9%.

ל"ע, לעומת זאת, הראתה עליה בהסתדרות וירידה בכנסת. ב־65' קיבל להסתדרות 4.4% וב־69' 5.7%. אבל לכנסת קיבל ב־65' 3.8% וב־69' רק 3.2%.

מצב פוליטי חדש

המסקנה העולה מנתונים אלה היא, כי אין להסיק מסקנות מבחירות להסתדרות לגבי בחירות לכנסת, פרט לרושם, כי לגבי גושים גדולים (המערך, הליכוד) הכיוון דומה. אבל יש תוקף לטענה, כי חוגים רחבים המזוהים עם הליכוד (כמו עצמאיים) לא בחרו להסתדרות, בעוד שלמשל מעט כל פוטנציאל "מוקדי" נוצל בבחירות להסתדרות. כן הגוזה סבירה היא, כי בקרב הנמנעים אין רבים מתומכי "מוקד", כי זו רשימה אידיאולוגית, שוודאי הצליחה להביא את תומכיה לקלפי ההסתדרותית.

בין סקר בחירות לתוצאות בחירות רב ההבדל. סקר בחירות — שמידגמו בנוי טוב ושאלותיו מוצגות כהלכה — נותן את תמונת כוונות ההצבעה של הנשאלים, כלומר, אילו היה הנשאל מצביע ביום הנישאל, היה מצביע בעד מפלגה פלונית.

אך הבחירות להסתדרות, להבדיל מסקר, הן מצב פוליטי חדש, שלו צפויות השלכות על הבחירות לכנסת. מצב פוליטי זה פועל בכיוונים שונים. אם, למשל, המערך ירד בהסתדרות, עשוי הדבר להביא לכמה סוגי התנהגות של הבוחר לכנסת. אם שהוא חושש מפני ירידה רבה מדי למערך, ולכן בבחירות לכנסת אולי יחזור בו ויחזיר לו את קולו כעבור ארבעים יום. או שהוא מושפע מן הרוח הכללי של הלך הרוח ומונע קולו מרשימה השרויה בירידה, אף שהיא עדיין הגדולה.

למצב הפוליטי החדש מתוצאות הבחירות להסתדרות יכולה להיות השפעה על התנהגות הבוחרים לכנסת. אלי קינן מביא כדוגמה את הצל־

ירושלים: הערבים שוב אינם חוששים מהעדר החותמת...

רק 56 אחוז מבעלי זכות הבחירה בבירה הטריחו עצמם לקלפי, ובמזרח העיר רק 40 אחוז ✱ מספר המצביעים בעד המערך ירד ל־47% ורק בדוחק נשמר הרוב המוחלט שלו במועצת הפועלים

מאת יחיאל לימור

"יום הבחירות להסתדרות הוא תמיד בשבילי יום חג", אמרה ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר בבוקר יום שלישי השבוע, בצאתה מביה"ס "אוולינה דה־רוטשילד", שם הטילה את פתק ההצבעה לקלפי המתכת. ובאזני הסובבים אותה הוסיפה: "אני בכלל לא מבינה כיצד יכול אדם לוותר על זכות ההצבעה שניתנת לו" — — —

אלא שציבור חברי ההסתדרות בירושלים אינו סבור, כנראה, כמו ראש־הממשלה. הוא ראייה: האדישות הרבה שליוותה את הבחירות הקודמות להסתדרות, ואשר התבטאה באחוז הצבעה נמוך (53% בלבד), חזרה על עצמה גם השנה. רק כ־56% מכלל 82.5 אלף בעלי זכות הבחירה בבירה הטריחו עצמם ביום זה אל הקלפיות, כדי לנצל את הזכות המוקנית להם אחת לארבע שנים.

אין ספק כי שיעור ההצבעה הנמוך בירושלים הוא, במידה רבה, פועל־יוצא של הרכב האוכלוסיה בעיר, שרק כ־17% אחוז ממפרנסיה מועסקים בבירה הם פקידי ממשלה, הגדיר עצמם כפועלים. רבים מהמועסקים בבירה הם פקידי ממשלה, אקדמאים ועובדי "צווארון לבן", המייצגים את הדגם החדש של חבר־ההסתדרות: חבר פסיבי, שלזיקה קיימת ההסתדרות בדמות אחת בלבד — זו של קופת־חולים. הנפגעת העיקרית משיעור ההצבעה הנמוך היתה רשימת "אמת", שזו לראשונה איבדה את הרוב המוחלט שהיה לה בקרב חברי ההסתדרות בירושלים. רק 47.7% מן המצביעים (בטרם נימנו קולות המצביעים בקלפיות המיוחדות ובקלפיות ל"עוברים") העניקו את תמיכתם ל"מערך", בהשוואה לכ־52 אחוזים שעשו זאת לפני ארבע שנים.

חרף הירידה בכוחו בקרב הציבור הירושלמי לא איבד "המערך" את הרוב המוחלט שיש לו במועצת הפועלים המקומית, אם־כי רובו זה נצטמצם עד לפחות מאחוז אחד. הדבר נובע מכך כי בבחירות למועצה המקומית השתתפו שש רשימות בלבד מתוך שלוש־עשרה הרשימות שנטלו חלק ב"מירוץ" לוועידת ההסתדרות. הקולות שהוענקו לשבע הרשימות הנוספות נוכו ממניין הקולות הכללי, בעת חישוב יחסי הכוחות החדש במועצת הפועלים. וכך הבטיח לעצמו "המערך" את השלטון במועצת הפועלים לקדנציה נוספת, בשותפות עם רשימת "העובד הדתי" שהתחזקה מעט.

למרות שברחובי ירושלים מצויים מוקדי כוח הצבעה לא־מעטים של גח"ל, לא מצא הדבר את ביטויו המעשי בעת מניין הקולות שהוענקו לליכוד החדש. שכן, הליכוד זכה ב־32% מקולות המצביעים, גידול של 0.2% בלבד בהשוואה לכוח שצברו שלוש הרשימות המרכיבות אותו, בבחירות הקודמות. ייתכן, כי רבים מן המצביעים הפוטנציאליים של "הליכוד" לכנסת אינם חברי ההסתדרות ועל־כן לא יכלו להצביע במפלגתם. אך לא מן הנמנע כי חלק מקולותיהם נתרם לרשימת "הפנתרים השחורים" ואילו מצביעים אחרים "נדבקו" אף הם באדישות הכללית, וויתרו על זכות ההצבעה שלהם.

ל"פנתרים" — פחות מאשר במקומות אחרים

המעקב אחר צבירת כוחם של "הפנתרים השחורים", בקרב תושבי הבירה, היה בעל עניין מיוחד. שכן, תנועת "הפנתרים" צמחה בשכונות העוני של ירושלים ומרבית מנהיגיה הם תושבי העיר. טבעי היה, על כן, כי רשימה זו תגרוף קולות לא־מעטים בקרב תושבי שכונות כמו מוסררה, קטמונים, התלאות או שכונות הנביא. אך לכרות ש"הפנתרים" צברו 2.2% מקולות הבוחרים בבירה — שהוא אחוז גבוה יותר מן הממוצע הארצי שבו זכתה הרשימה — אין לראות בכך משום "גריפת קולות" — במיוחד על רקע העובדה שבישובים רבים ברחבי הארץ זכו "הפנתרים" להצלחות מרשימות פי כמה: 4% בעכו, 3.8% בנהריה, 7.3% בדימונה, 11% בלוד, 3.35% בחדרה ועוד.

עם זאת, מפתיעה העובדה כי "הפנתרים השחורים", שהם מוצר ירושלמי מובהק, ויתרו על "המירוץ" למועצת הפועלים המקומית, והסתפקו בהצגת רשימה לבחירות לוועידה הארצית של ההסתדרות. אין ספק שהיה בכך משום משגה מצידם של "הפנתרים", שכן השתלבותם במועצת פועלי ירושלים היתה עשויה לסייע למאבקם לשיפור מצבן של השכונות המוזנחות בבירה.

שלוש הרשימות הנוספות, שהתמודדו גם בבחירות למועצת הפועלים המקומית (נוסף ל"מערך", הליכוד ו"העובד הדתי") — התפלגו כך: ל"ע שמרה על כוחה (כ־6.8%), "בדקי" הגבירה במעט את כוחה, בהשוואה למספר הקולות שצברה רשימת מקי בבחירות הקודמות ואילו מרי, שזכתה בבחירות הקודמות ב־1.8%, איבדה מחצית מכוחה.

"מלחמות היהודים" על השליטה במועצת הפועלים בירושלים או על צבירה מירבית של קולות מצביעים לוועידה הארצית של ההסתדרות, לא היה בהן כדי להסיח את תשומת הלב מן הנעשה במחלקה המזרחי של העיר. ערב הבחירות ניהלו המפלגות השונות תעמולה בקרב המצביעים הערביים חברי ההסתדרות — שמספרם הגיע השנה ל־6200 — ושתיים מהן אף הציבו ברשימות המועמדים שלהן, זו הפעם הראשונה, נציגים ערביים במזרח־העיר. שיעור ההצ־

(סוף בעמוד 26)

באר־שבע: אלוש עשה זאת שוב

מאת שלמה גבעון

שעה קלה לפני סגירת הקלפיות ומנין הקולות בבחירות להסתדרות, אור ליום ד' השבוע, הסבו באחת הסטקיות בבאר שבע, ראש העיר, אליהו נאוי, וראש רשימת "הפנתרים השחורים — דמוקרטים ישראליים" למועצת פועלי באר שבע, ויקטור אלוש. נאוי שהיה במצב רוח מרומם, הזמין את ויקטור אלוש ללגום עימו כוסית לכבוד הנצחון המקווה של "המערך".

ויקטור אלוש נענה להזמנה, אך במקום כוסית ויסקי, ביקש כוס יין.

במהלך השיחה בין השניים דחק אליהו נאוי בויקטור אלוש לוותר על תכניתו לצאת בראש רשימת "הפנתרים השחורים" למועצת עירית באר־שבע.

"כמה קולות כבר תוכלו לרכז?" ניסה אליהו נאוי את כוח שיכנועו — לכל היותר כמה מאות קולות. האם בשביל זה כדאית כל המהומה שאתם מקימים?

ויקטור אלוש לגם מן היין, נטל נתח מן הכליות הצלויות והסתיר קצרות בחיוך ערמומי: "עוד מעט ייסגרו הקלפיות ויתחילו במניין הקולות. אז נראה."

כמה שעות לאחר מכן, לאורו החיוור של השחר המפציע, שחדר דרך חלונות חדרי ועדת הבחירות המקומית, בקומת הקרקע של בנין מועצת פועלי באר־שבע, ניצב ויקטור אלוש, מוקף כמה מפעילי רשימת "הפנתרים השחורים" וסירב להאמין למשמע אזניו. סיכומי ועדת הבחירות הראו שהפנתרים

ויקטור אלוש
בשורות כל המפלגות

בבאר־שבע, זכו ל־4 מנדטים במליאת מועצת הפועלים, הודות להצבעתם של למעלה מ־1000 חברי הסתדרות בבירת הנגב.

אף שאין בהישגם הבולט של "הפנתרים השחורים" בבאר־שבע כדי לחולל מהפכה בשינוי יחסי הכוחות במועצת הפועלים המקומית (מספר חברי המועצה הוגדל מ־31 ל־41 ובמקביל זכה "המערך" ב־2 מנדטים נוספים על 21 המנדטים שהיו לו בקודם) הנה כי כן הצליחו ויקטור אלוש וחבר פעיליו, להוציא משלוותם כמה מהעסקנים המרכזיים של "המערך" בבאר־שבע.

ויקטור אלוש איננו פנים חדשות בזירה הפוליטית והבין־מפלגתית בבאר שבע. אין כמעט מפלגה בבירת הנגב, שלא נזקקה לשירותו בזמן מן הזמנים, בעיקר — ערב מערכת בחירות.

ויקטור אלוש (39) יליד מרוקו, אב ל־14 ילדים, הוא אדם המשלב בדמותו, מעורבה מיוחדת של אינטליגנציה טבעית גבוהה, יצר התבלטות בלתי רגיל, לשון שנונה ועוקצנית. צורת מחשבה מקורית ונבירייה פוליטית הציונית ראויה לציון.

זרקתי אבנים על הכנסת...

הוא מספר על עצמו: "עליתי לישראל בשנת 1950 ממרוקו. זמן מה שהיתי במסגרת עליית נוער בקיבוצים בית אורן וגשר. שם ספגתי את הרציונה וההשקפות של הקיבוץ הארצי. לאחר שסיימתי את הכשרת הנוער, עזבתי את הקיבוץ. התגלגלתי לירושלים ושם נקלעתי לראשונה למערבולת הפוליטיקה הישראלית. הפגנתי בהפגנה ברחובות ירושלים שצעדה לעבר הכנסת. הגברתי וזרקתי אבנים כמו כולם. נעצרתי ונעצרתי 7 ימים במע־

(סוף בעמוד 26)

נצחון האופוזיציות

מאת עזרא ינוב

מה שמאפיין את תוצאות הבחירות להסתדרות באשדוד, בקרית גת ובשדרות הוא — הנצחונות שנחלו הרשימות הנמצאות באופוזיציה במועצת העיריה.

דוד קרסטט
לאחר 16 שנה בסיביר

באשדוד, שבה שולט גח"ל בעיריה והמערך כבעבר במועצת הפועלים — רואים כהצלחה גדולה את נצחונה של רשימת המערך בראשותו של מר רפי כהן בן ה־35 מזכיר מועצת הפועלים. המערך הגדיל שלטונו במועצת הפועלים ב־7 אחוזים לעומת העבר — 58 עתה לעומת 51 אחוזים בבחירות הקודמות.

לעומת זה ירדה רשימת הליכוד ל־27 אחוזים בבחירות אלו לעומת יותר מ־31 אחוזים שהיו לגח"ל בלבד בקאדנציה הקודמת, שלא לדבר על 6 אחוזים נוספים שהיו אז מנת חלקן של רשימות ס' וע"מ באשדוד.

"העובד הדתי", הסנוף למערך, זכה ב־6 אחוזים ויש בכך כדי להגדיל את כוחו של רפי כהן.

בקריה גת — שולט המערך בראשות העיריה — אך זה לא מנע מרשימת הליכוד להשיג שם בראשותו של מר דוד קרסטט (62) את אחד הנצחונות הגדולים ביותר של הליכוד בארץ: עליה מ־5,1 אחוזים בבחירות הקודמות ל־24 אחוזים הפעם — דבר שהוריד את המערך במועצת הפועלים מ־66 אחוזים ל־58 בלבד.

ואילו בשדרות — שם שולט המערך בקאדנציה הנוכחית הן בעיריה והן במועצת הפועלים — זכתה הרשימה האופוזיציונית המקומית, פרי יוזמתו של איש אחד, מר יצחק טריקי — להישג המרשים ביותר: יותר מ־40 אחוזים מכלל הבוחרים למועצת פועלי שדרות נתנו קולם לרשימה המקומית "למען שדרות" לעומת 51 אחוזים שקיבל הפעם המערך (שירד מ־68 אחוזים).

האם זה סימן לבאות, לקראת הבחירות לרשויות המקומיות? על כך חלוקות הדעות של מנהיגי אותן רשויות עצמן.

באשדוד היה מתח רב לקראת הבחירות להסתדרות. מול מזכיר מועצת הפועלים הנוכחי מר רפי כהן (מערך) התייצב מזכיר ועד מנהלי העבודה בנמל אשדוד, מר מאיר מיכא בראש רשימת הליכוד. ידו של רפי כהן היתה על העליונה. בעוד שבמועצת הפועלים היוצאת היו למערך 12 מנדטים מתוך 21, ולגח"ל 7, הרי עתה עלה המערך ל־15 והליכוד ירד ל־5.

בזכות מה עלה כוחו של המערך באשדוד? אומר רפי כהן: "פועלי הנמל התגייסו בהתנדבות לעזור למערך, מתוך סיפוק על פעילותו של בן־אהרון. אך בכל שכונות העיר, בעיקר בשכונות הוותיקות — זכינו לאמון הציבור. גח"ל סחף יותר את שכונות העולים החדשים".

הפתעה ושמה קרסטט

ומה בקריה גת — מדוע זכה שם דווקא הליכוד לעליה מפתיעה?

בבחירות הקודמות התחלקו 17 המנדטים של מועצת פועלי קריה־גת 12 למערך, 3 לל"ע ו־2 לרשימות שיצרו את הליכוד. הפעם לפי תוצאות הבחירות 17 המנדטים יתחלקו כנראה לפי הסדר: 10—9 למערך, 7—6 לליכוד ו־1 לל"ע. אין ספק כי זה נצחון גדול לרשימת הליכוד.

יש המצביעים על אישיותו המיוחדת של ראש רשימת הליכוד במועצת פועלי קריה גת, מר דוד קרסטט בן ה־62, עולה חדש בארץ (עלה מרוסיה ב־1966) אשר היה במשך 16 שנה אסיר ציון בסיביר. אולם אין ספק כי הפעילות הכללית של עסקני הליכוד בעיר זו הביאה לנצחון רשימתם.

בעוד שבאשדוד אמר לי רפי כהן, מזכיר מועצת הפועלים המכנה, כי לצערו אין הוא חושב שהצלחת המערך להסתדרות תביא בבירור גם להצלחה ברשות המקומית — הרי בקריה גת טוען מר דוד קרסטט, ראש רשימת הליכוד במועצת הפועלים כי הנצחון שם מצביע על סיכויים טובים בבחירות לעירית קרית גת בקרוב. אנשי "הליכוד" בקרית גת, ובראשם מר דוד כגן, הרץ לעיריה, טוענים כי גודל הנצחון הפתיע גם אותם. בחוד בעדם הוותיקים של קריה גת. הרי קלפיות שהליכוד קיבל יותר קולות מאשר המערך דווקא בשכונות של הוותיקים.

הפתעה ושמה טריקי

ההפתעה הגדולה ביותר בבחירות להסתדרות בכל הארץ, היא אולי רשימתו של יצחק טריקי בשדרות. טריקי בן ה־42 מוותיקי שדרות, יוצא צפון אפריקה כמרבית אוכלוסיית שדרות, פעיל מפא"י בעבר — הלך לבחירות ברשימה מקומית עוד בקדנציה הקודמת, הן לרשות המקומית והן למועצת הפועלים בשדרות. אולם במועצת הפועלים קיבלה רשימת "למען שדרות" רק 2 מנדאטים מתוך 17. את השאר קיבלו המערך (11) וגח"ל — 4 צירים.

הפעם קיבלה רשימת יצחק טריקי בשדרות כ־40 אחוזים מכלל קולות הבוחרים למועצת הפועלים.

המערך בשדרות ירד מ־68 אחוז ל־51 וגח"ל־ליכוד ירד מ־24 אחוז ל־5 אחוזים בלבד. יצחק טריקי לחם גם נגד הצלחת "הפנתרים" בשדרות, שראו בעיירה קרקע פוריה להצלחתם. אולם הפנתרים זכו רק ב־1,2 אחוזים, פחות מהאחוז הארצי.

עתה יהיו לרשימה העצמאית 6 מנדאטים במועצת הפועלים מול 8 מנדטים של המערך ואילו הליכוד ירד מ־4 למנדאט אחד בלבד. שינוי קל בספירת קולות החיילים בשדרות עשוי לאפשר ליצחק טריקי לצרף אל רשימתו את נציג הליכוד ולזכות אולי ברוב במועצת הפועלים. ואז תהא שדרות העיירה הראשונה בארץ שמזכיר מועצת הפועלים שלה הינו נציג רשימה עצמאית.

תהלוכת הנצחון של רק"ח לא נערכה...

מאת יוסף וקסמן

תהלוכת הניצחון של רק"ח בנצרת בליל הבחירות — שהיתה למסורת בכל מערכות הבחירות בעיר זו — לא נערכה אור ליום רביעי. פעם ראשונה שרק"ח לא זו בלבד שלא הגבירה כוחה, אלא ירדה באורח ניכר בנצרת, "מבצר רק"ח", שבכפרים ובאזור.

"אנחנו לא ירדנו במספר קולות, רק באחוזים", מבקש להתנצל מזכיר מפלגה זו בגליל וחבר הלשכה הפוליטית של רק"ח, סלים קאסם. מן הבולטים בהנהגת המפלגה.

במועצת פועלי נצרת היה ההפרש בין רק"ח למערך — בבחירות שנת 1969 — חצי אחוז (המערך 46.8 אחוז — רק"ח 47.3) לטובת רק"ח. רק לאחר הוספת הקולות העוברים נוצר למערך רוב של חצי אחוז. עתה נוצר הפרש גדול לטובת המערך: 55 אחוז מערך, 37 אחוז רק"ח.

"בכפרים הערביים — כציין שבעצמהן, יכו ההסתדרות בכפרים — היתה לטובת המערך ולרעת רק"ח גדול עוד יותר: המערך קיבל בכפרים יותר מ־60 אחוז, ואילו רק"ח 27 אחוז, לעומת 47 אחוז שקיבלו בכפרים בבחירות הקודמות. [illegible]

מזכיר מועצת פועלי נצרת, גיורגי סעד, הוא אדריכל נצחון המערך. [illegible] ועתה השיג רוב מוחלט של 10 צירים במועצת הפועלים. לרק"ח יהיו רק 7, ולא 9 כבעבר.

הישגו של הליכוד [illegible] במועצת הפועלים [illegible] לפעילות הפלג של תנועת החרות.

[illegible] הצלחה ל"ע, אשר גם היא הפיגה פעם ראשונה קולות המבטיחים לה נציג אחד במועצת הפועלים (וכמו גח"ל, בזכות עודף גדול). ל"ע קיבלה 282 קול והליכוד 278 קול).

הישגי גח"ל ול"ע באו על חשבון רק"ח בלבד, ודווקא לאור זה יש לראות את נצחון המערך כגדול.

"הסיבה פשוטה — [illegible] — בעבר, כאשר רק המערך ורק"ח ניצבו זה מול זה, לא היתה לאזרח הערבי בנצרת ברירה אלא לבחור בין השניים וכל ההתמרמרות או אי־שביעות רצון היתה מפנה קולות לרק"ח. עתה נוצרו התנאים המאפשרים לבוחר להביע את מורת רוחו בלי לפגוע ביסוד המשטר בישראל, כפי שנתפרשה ההצבעה בעד רק"ח".

לגיורגי סעד הסבר שונה: "הליכוד עיזור בנצרת הון וגם נתן הבטחות. ביום הבחירות הופיעו אנשים במכוניות גדולות מהמודלים האחרונים וחילקו ארוחה לכל מי שהיה מוכן לקבל. [illegible]".

את הירידה של רק"ח והצלחה של המערך מייחס גיורגי סעד [illegible], וליחסים התקינים בין תושבי נצרת לתושבי נצרת עילית, [illegible] כלפי הערבים.

סלים קאסם בוקרה אינו מוכן, לפי שעה, לפרט את סיבות ירידת כוח המפלגה: "עוד לא קיימנו דיון בעניין זה", הוא אומר.

"נחמתם של אנשי רק"ח היא שדווקא בקרב יהודים עלה כוחם", [illegible] בנצרת.

"זוהי הפתעה שוודאי נוהגה [illegible]. התוצאות יבואו לכלל ביטוי בבחירות לכנסת. ההפתעה, שהיתה ללא ספק גם נחלת המפלגה עצמה, כהייבה גם אותן להערכות מחודשות", סיכם מישהו ערבי.

בהיכל הספורט יד־אליהו · תל־אביב, יום חמישי, 20.9.73, ב־8.30 בערב

האבקות חופשית
CATCH

בחסותו של סגן שר הבריאות
עבדול עזיז זועבי

הכנסות הערב קודש להקדש לצרכי צדקה "רוח עקבי"

רפאל הלפרין נגד אבו ענתר

אלוף העולם בהאבקות חופשית
שוקל 96 ק"ג

הענק הירדני הבלתי מנוצח
שוקל 101 ק"ג

משקל כבד CATCH
בן־בליפא
נגד
עזרא בדרי

תחרות זוגות מיוחדת
AUSTRLIAN TEG MATCH

ועוד 4 תחרויות CATCH נוספות

מנחה הערב
פרשן הרדיו
גדעון הוד

שופט הזירה
בן־ברוך

רפאל הלפרין שובר 27 רעפים

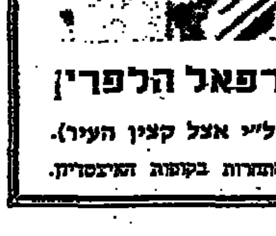

נוסף
שבירת רעפים וקרשים במכות קרטה ע"י רפאל הלפרין

כרטיסים במחיר עממי: 5 ל"י, 7 ל"י, 9 ל"י (לחיילים 3.50 ל"י אצל קצין העיר).
"רוקוקו", רח' דיזנגוף 93, טל. 248824 ובכל משרדי הכרטיסים בארץ. בערב התחרות בקופות האיצטדיון.

هكذا من الأصل

صكز من الاصل

■ מתתיהו פלד

הליכוד - סוף-סוף!

אלה המצביעים על הגילויים השליליים שנתלוו לתהליך הקמת הליכוד אינם מבחינים אולי כי על מומים המצויים בכל המערכת הפוליטית שלנו הם מצביעים. מה שעמד בדרכו של הליכוד הוא כל אותו מטען של מסורת פוליטית שאין מפלגה בארץ שאינה נושאת אותו על גבה. לפיכך לא יכול היה הליכוד לקום אלא לאחר ניתוח קשה, במלוא מובן המלה.

וכה שקורה בכל ניתוח קרה גם הפעם. הגוף נפתח באזמל חד, והקרביים נתגלו לעין. אם מה שנתגלה לא היה מלבב ומרנין, הרי הסיבה לכך היא שבאמת היתה בתוך הגוף הרבה מוגלה שלשם סילוקה נחוץ היה הניתוח. היו רגעים שנדמה היה כי למרות שהניתוח הצליח, החולה ימות בעקבותיו. אולם ברגע האחרון נמנע הדבר והחולה עשוי עתה להתאושש.

אך אם ניתוח זה יצליח באמת, הוא יביא לידי כך שגם שאר הגופים הפוליטיים החולים שבקרבנו ייהנו כמנו. כי החולי שסולק עם ניתוח גופן זה, מצוי כאמור גם בשאר המפלגות — ברובן המכריע מכל מקום — הפועלות בקרבנו. ויתכן שלמראה ההצלחה המתגלית עם הקמת הליכוד של מפלגות הימין תתחלנה גם הן לחפש מרפא לחלייהן, אולי בלי להזדקק לניתוח דומה. במקרה כזה נוכל לומר על מקימי הליכוד, בנוסח דבריו של פיט הצעיר לאחר קרב טרפלגר, כי מפלגות הימין הושיעו את עצמן הודות למאמציהן, ואת שאר המפלגות הודות לדוגמה שנתנו להן.

החוליים שנגדם חייבים היו מקימי הליכוד להתמודד, כולם צמחו והתפתחו בתוך אורח החיים הפוליטיים שלנו. ניתן למנות שלושה עיקריים בהם. ראשית, הנטיה לפיצול מפלגתי על קוצו של יוד, בבחינה רעיונית. שנית, ריכוז סמכויות מוחלט באורח בלתי דמוקראטי בידי מנגנונים מפלגתיים שאינם אחראים בפני איש מחוץ למסגרתם המצומצמת. שלישית, הסתגרות בפני כל כוח חדש, רענן, צעיר יותר או שונה בגונו החברתי והאנושי. אין פלא שהמאבק להתגבר על חליים אלה היה קשה, לפעמים חסר סיכוי, בשום שפה. עמדו על נפשם אנשים וערכים שאין להם קיום מחוץ לאותה מסגרת שבתוכה הם התקיימו עד כה. זו היתה מהפכה במלוא מובן המלה, מהפכה שככל המהפכות חייבת היא להרוס את המבנה הישן על מנת להקים על חורבותיו את המבנה החדש. ואם גם יש לצפות ששומרי החומות של המשטר הישן ימשיכו להתגונן עוד זמן מה, הרי עצם הקמת הליכוד מבטיחה כי כשלונם, והעלמם מן הנוף הפוליטי שלנו מובטח. השאלה מעכשיו היא מה יהיה טיבו של הסדר החדש, אילו מן הציפיות שעל כנפיהן נישא באמת תתגשמנה.

■

מובן שאין לצפות לנסים תוך יום אחד. הנצחון המכריע של מקימי הליכוד יוכל לתת אותותיו רק לאחר מספר שנים של עבודה רבה בהקמת המבנה שלמענו ובשמו לחמו. סופית אפשר יהיה לראות את מידת הצלחתם רק לקראת הבחירות לכנסת התשיעית. אך יש להודות כי כיום נראה שהסיכויים כי אכן יוגשמו הציפיות הנם גדולים.

הרגשה זו נובעת ממראה היסודות שבאו לידי ביטוי בהקמת הליכוד. היסוד הראשון הוא היכולת להתלכד על יסוד שותפות רעיונית בסיסית, שאינה מונעת לעתים הבדלים מהותיים לגבי שאלות מסויימות. הדוגמה הבולטת ביותר היא זו ששלמה להט, המועמד של הליכוד לראשות עיריית תל־אביב, יכול היה לאמר כי הוא קרוב בהשקפתו הבטחונית לתכנית אלון, ואילו חברו למפלגה, אריק שרון, הסבור כי אין כל אפשרות לישראל להסכים לפשרה טריטוריאלית, שיבח את להט על גישתו העצמאית. על גישה כזו ל„סטיות" רעיוניות נלחם עזר ויצמן במסגרת „חירות", ואף כי הוא אישית העז לא אחת לאמר דברים חריגים, לא קיבלה תנועתו עד כה כי זכות זו חייבת להנתן לכל אחד מחבריה. יש לקוות כי בעתה תהיה עמדתה של תנועת „חירות" גמישה יותר, ותתיר לחבריה להשקיף על ענינים במושגים מזוית ראיה רחבה יותר.

אם אכנם תתגשם ציפיה זו, ילך הליכוד בעקבות מפלגת העבודה והמערך, שהקדימו את האחרים בתחום זה, וזכות ראשונים זו חייבת להיזכר להם. בחברה חופשית, המעלה על נס את חופש הדיבור, זאת זכותו של הפרט לדעה משלו. אין מקום למפלגות פוליטיות מן הסוג הבולשביקי, שרק דעה אחת ורק אמת אחת, מפורשת לפרטיה, מותרת בהן. כאן ומתביר היתה סתירה זו מנקרת עינים בהווי הפוליטי שלנו. בשעתו הצטיינה בזאת מפלגת „השומר הצעיר", אך לאחרונה היתה זו תכונתה של תנועת „חירות", ובשני המקרים לא ניתן ליישב את עצם התפיסה הדמוקראטית האמיתית עם הרודנות הרעיונית שמונעת את חופש הפרט לדעה משלו, ואפילו אין היא מתיישבת בכל פרטיה עם דעת ההנהגה.

בענין זה עדיין שוררת אי הבנה עמוקה בקרב כמה חוגים בארץ, הסבורים כי מחלוקת רעיונית חייבת להתבטא בהתארגנות מפלגתית נפרדת. אופיינית לאלה, למשל, היא הקריאה של פירורי מפלגות שמאליות אל ח"כ ליובה אליאב, לפרוש ממפלגת העבודה ולהצטרף אליהם. גישה כזו, לא רק שהיא מנציחה פילוג ארגוני, שתוך זמן קצר בונה על עצמו מערכת שלימה של הגיון חסר טעם להמשכת קיומו, אלא שהיא גורמת להתקשחותן של עמדות המחייבות להיות פרגמטיות על פי טיבן, עד כדי הפכן לעיקרים אידיאולוגיים. גם הסיכוי שעמדות או תפיסות מסויימות תיהפכנה לנחלת הכלל במפלגה רחבה, גדול יותר אם ציבור חברי המפלגה רגיל לראות ברעיונות אלה חלק מן הגוון המחשבתי של מפלגתו ולא סימן זהות של מפלגה יריבה.

לאחר שמפלגת העבודה קמה על יסוד איחודן של שלוש מפלגות, וקם הצורך שצירף למסגרת הפוליטית המורחבה מפלגה רביעית, יש בהחלט לראות בהקמת הליכוד על בסיס של שלוש מפלגות, תופעה חיובית העשויה לתרום רבות להבראת האווירה והפעילות המפלגתית בארץ. מובן שכשם שהמערך לא יגיע לכלל היתוך מלא כל עוד לא יהפוך למפלגה אחת, כך גם הליכוד לא ישלים את יעודו כל זמן שלא ימזג את שלוש המפלגות המרכיבות אותו למפלגה אחת.

■

אך אם בעצם הרחבת המסגרת הרעיונית לא חידש הליכוד, אלא הלך בעקבות המערך השמאלי, הרי באופן הקמת הליכוד חידש דברים שלא ידענום עד כה. הליכוד לא הוקם על ידי המנגנון המפלגתי, מתוך שיקולים שהתאימו לצרכיו, אלא על אפו ועל חמתו של המנגנון המפלגתי. דבר זה הושג הודות לאישים שמחוץ למנגנון שנסתייעו בפעולתם בתמיכה גדולה וגלויה של דעת הקהל. כלומר, בעצם ההתגברות על מגמות הפיצול הרעיוני, כרוך נצחון של דעת הקהל על המנגנון המפלגתי. דבר זה טרם התרחש במפלגת העבודה, שנשארה עד היום כמפלגה של מנהיגות מצומצמת הפועלת בחדרי חדרים, ללא זיקה ישירה לרחשי לבם של המוני החבריה, ויש לקוות כי הדוגמה שהציגו מחוללי הליכוד תתן ביטויה גם בה.

השוני בענין זה בין מקימי הליכוד לבין מפלגת העבודה בולט לעין במיוחד בגלל תופעה אחת המשותפת לשני הגופים. גם גח"ל וגם מפלגת העבודה קבלו לאחרונה תגבורת רצינית של מנהיגות רעננה. במקרה או שלא במקרה, עיקרה של מנהיגות זו בשני הארגונים מורכב מקצינים בכירים שפרשו מן השירות הצבאי. אך ההבדל באופן השתלבותם של אלה שהלכו למפלגת העבודה לעומת אלה שהלכו לגח"ל הנו עמוק ורב משמעות. הראשונים נכנסו לעבודה המפלגתית בקומה רכונה, בדחילו ורחימו, ללא הגה של בקורת, ללא שמץ של מרדנות. אין להניח כי לבם שלם עם כל אשר רואים הם לנגד עיניהם בהווי המפלגתי, או במעשיה של המפלגה בממשלה ובהסתדרות. להיפך, יש הראי להניח כי יש בקרבם מידה רבה של אי שביעות רצון ושל הכרה כי יש מקום וצורך בשינויים הן בשיטות הן במגמות. אלא שאם אכנם כל זה שמור בליבם, אין לדבר זכר במעשיהם, בדבריהם ובנהגם.

לעומת אלה, מתנשאת קבוצת המצטרפים לגח"ל במלוא שיעור קומתה ככוח מהסס, כמנהיגות לעתיד הבונה את עצמה למן הרגע הראשון על העזה, וגילוי לב, וקשר אמיץ עם הציבור הרחב של אוהדיה. לגבי אלה אין כל מקום לתהות על השקפותיהם ואמונותיהם, כשם שאין מקום לפקפק בהצזתם ובכוונתם להקריב הרבה למען הגשמת הערכים היקרים להם.

כיצד ניתן להסביר הבדל מדהים זה בנהגם של אנשים שבמשך כמעט שלושים שנה פעלו באותה מסגרת ולאור אותם הערכים? אפשר אולי להסביר את ההבדל בכך שאלה שהצטרפו אל מפלגת העבודה מצפים לתמורה גדולה על היטמעותם הבהירה במסגרתם החדשה. זה מצפה לתפקיד של שר וזה אולי לתפקיד של סגן שר. אלה הם יעדים שאולי אין פלא אם מוכן האדם להרכין קומתו למענם. ואילו אלה שהצטרפו לגח"ל אינם עומדים לזכות בהישגים כל כך חשובים אם ירכינו ראשם, בעוד שלעתיד לבוא אולי תהיה התמורה הצפויה להם גדולה יותר דוקא אם יעיזו עכשיו ולא ירכינו. זהו הסבר אפשרי, ואולי אין הוא נעדר אמת כלשהי.

■

אך יהיה ההסבר אשר יהיה, אין ספק כי הקבוצה שהצטרפה לגח"ל פלסה דרך חדשה בחיים הפוליטיים שלנו, ואין ספק כי הדוגמה שהציגה בפני הדור הצעיר היא חיובית הרבה יותר, ומבטיחה הרבה יותר. כל מי שנכנס לחיים הפוליטיים לא בזכותו של פטרון, ולא בחסותו של בעל עמדה, אלא בכוחו הוא, תוך קשר הדוק עם קהל תומכים גלוי ומזוהה, חייב להשאיר את רישומו לעתיד לבוא הרבה יותר ממי שעלה על כתפיו של המנגנון המפלגתי. כי יש להניח שאותו מנהיג פוליטי שכוחו בא לו מפעולתו הגלויה נוכח הציבור, לא יזדקק בעתיד לאותה תופעה פסולה של פעולה „מאחורי הפרגוד", בלחישה, ובהתחבא מדעת הקהל החפשית.

אין לאמר כי מפלגת העבודה נעדרת מנהיגות פוטנציאלית המבקשת לשנות את פני הדברים, המבקשת ליצור זיקה ישירה בין המנהיגות לבין דעת הקהל החפשית. אלא שאלה עומדים בפני מכשולים קשים, ודרכם אינה מלווה אותו זוהר שנלווה לקבוצת המחדשים שהקימו את הליכוד. גם אין להם אותה הילה ואותה התמיכה המביא שעמדו לרשותם של מקימי הליכוד. אם אי־פעם יצליחו אנשים כלובה אליאב לזכות בתמיכה רבה יותר מצד צמרת המנגנון של מפלגת העבודה, והדבר אינו בלתי אפשרי, הרי יהיה זה „נצחון פירוס", נצחון שמפלתו לצידו. יהיה זה נצחון של רעיון כדיני פסוים, של דרך לפתרון בעיה מוגדרת, אך לא יהיה זה נצחון של שיטה חדשה לניהול ענייני המפלגה והציבור.

נתגלגלו הדברים אצלנו כך שעומדים אנו כעת ובעונה אחת בפני בעיות גורליות. בשטח מדיניות החוץ שלנו, בשטח המדיניות החברתית שלנו, ובשטח אורח חיינו הפוליטיים מבית. הדבר המשותף הבולט ביותר של כל הבעיות הללו הוא הזדקנותה והתיישנותה של ההנהגה הפוליטית שלנו; בכל המפלגות. אין לאיש כמובן „פטנט" על פתרונות ההולמים את צרכי השעה בכל התחומים. אולם אין ספק כי הנהגה חדשה, וגישה רעננה לעצם התפקיד של ההנהגה הפוליטית, בתוים הבאי השוב ליכולת לשקול את הבעיות ולעמוד על דרכי פתרונן באופן ההולם את תמורתנו. הליכוד החדש עומד ככל הנראה להיות הראשון שיזכה ביכולה זו.

פרופ' שלמה אבינרי ■

אינטלקטואלים מול המשטר ביוגוסלביה

קורצ'ולה (יוגוסלביה)

באי מקסים זה בים האדריאטי, השוכן במרחק שלוש שעות הפלגה באניה מן העיר דוברובניק, פנינת החוף הדלמאטי היוגוסלבי, מתקיימת כל שנה ועידתם של הפילוסופים והסוציולוגים היוגוסלביים הקשורים לרבעון „פראקסיס".

כאן, באי זה, נולד מארקו פולו, כאן נלחמו הוונציאנים באנשי הרפובליקה העצמאית של דוברובניק, שהתקיימה עד שנת 1800, וכאן מתגבשת כיום ההגות המארקסיסטית ההומניסטית והליברלית המאפיינת את קבוצת „פראקסיס", שוועידתה השנתית, הנערכת זו השנה העשירית, משמשת גם מפגש בין מזרח למערב ובין השקפות שונות בבעיות הסוציאליזם והתפיסה המארקסיסטית.

סביב מערכת הרבעון „פראקסיס" מתרכזת קבוצה של אנשי אוניברסיטה יוגוסלבים, הרואים עצמם כמארכסיסטים וסוציאליסטים, אך מבקשים לתהות בגון של מחשבה מארכסיסטית שיהיה הומניסטי וליברלי, שואף לחירות ולא לריכוז, לגיוון ולא לאחידות. בכתביהם הם מדגישים את היסודות ההומניסטיים הללו המצויים בעיקר בכתבי מארכס הצעיר, מבקרים את הצנטרליזם הביורוקראטי המאפיין את המשטרים הקומוניסטיים ואת שלילת חופש הדעות המאפיין אותם כיום.

מצד שני, עם כל ביקורתם על תופעות אלה, גם כאשר הם מגלים אותן ביוגוסלביה, הם גאים בעיקר על שיטת השתתפות הפועלים בנושאות היצור באמצעים, וכל השיטה האוטונומית המאפיינת את הכלכלה היוגוסלבית.

מבחינה זו מהווה מיפגש קורצ'ולה השנתי אבן שואבת לחוגים וסטודנטים מארצות שונות. הרבה מן הרעיונות שמצאו את ביטוים ב„אביב הצ'כוסלובקי" של 1968 הושמעו לנידנו כאן לראשונה, המושג „סוציאליזם בעל פרצוף אנושי" נטבע לראשונה באמרות זו בקורצ'ולה. חוגים פולנים ליברליים שהיו מרכז לתסיסה האינטלקטואלית של שנות השישים בפולין, היו רגילים לבוא לכאן ולהחליף דעות עם עמיתיהם מארצות קומוניסטיות אחרות.

■

כך שימשה קורצ'ולה מעין „מכה" לכל אותם חוגים מזרח אירופיים שעם כל צמידותם לקומוניזם נקעה נפשם מן הסטאליניזם והדיכוי שאיפיינו את המשטרים במזרח אירופה. קולאקובסקי ובאומן מפולין, קוסיק מצ'כוסלובקיה, אגנס הלר ואחרים מתלמידי לוקאץ' בהונגריה הם רק מעטים מן השמות שנקרו לכאן. מן המערב השתתפו אינטלקטואלים שמאליים כהרברט מרקוזה, לוסיין גולדמן ויורגן הברמאס, וגם אחרים מן האינטלקטואלים העצמאיים של אחדות מן המפלגות הקומוניסטיות המערביות. (כגון פראנץ מארק וארנסט פשר, ההוגים המרכזיים של המפלגה הקומוניסטית האוסטרית, שהוצאו מן המפלגה ב־1970 בעקבות מחאתם על הגילויים האנטישמיים בפולין הקומוניסטית).

מברית המועצות לא באו לכאן משתתפים מעולם, שכן מה שמאפיין את ההבדל בין רוסיה לארצות הקומוניסטיות האחרות במזרח אירופה הוא המונוליטיות, בניגוד למידה מסויימת של גיוון בכמה מן הארצות הקומוניסטיות.

יחסיהם של אנשי „פראקסיס" עם המשטר היוגוסלבי עצמו מורכבים והיו בהם עליות וירידות. מבחינה אחת מהווה קבוצת „פראקסיס" את הפרסומת הטובה ביותר לחירותו ולפתיחותו של המשטר היוגוסלבי: כל ראשי הקבוצה רואים עצמם כקומוניסטים, נאמנים הגאים על הישגי ארצם, עם כל הביקורת שיש להם על תופעות לא מעטות בחברתם. עם זאת, מתקשה המשטר — המצטיין לאחרונה בעצבנות לא מעטה לנוכח מלחמת הירושה המאיימת לבוא עם הסתלקותו של טיטו — להסכים לקיומה של קבוצה עצמאית, בעלת קשרים משלה עם אינטלקטואלים רבי השפעה במערב.

כך קרה, שבתקופות מסויימות הוזרמה מן המשטר תמיכה כספית נדיבה בקיומה של הועידה השנתית, ואילו במקרים אחרים הוא נוקט שיטות של רדיפה, עדינות בהשוואה למסורת הסטאליניסטית אך עדיין חריפות ומחוכמות, כלפי אחדים מחברי הקבוצה.

■

כך קרה, שבעת הועידה השנה נמצאו אחדים מראשי הקבוצה במאבק קשה עם המשטר. לפני חודשים אחדים פתחה ההנהגה הפוליטית של סרביה אל אוניברסיטת בלגראד ודרשה את פיטוריהם של 8 מן הפרופיסורים שהם ממנהיגי „פראקסיס". הם הואשמו בהשמצת המשטר הסוציאליסטי ביוגוסלביה ובהפרחת דיבות על המדינה.

בגלל המעמד האוטונומי־יחסית של האוניברסיטאות ביוגוסלביה, הנובע מעקרון „הניהול העצמי" המציין את הקומוניזם היוגוסלבי, אין הממשלה רשאית לפטר מורה באוניברסיטה (בזאת שונה יוגוסלביה, כמו בהרבה דברים אחרים, מארצות קומוניסטיות אחרות): ההכרעה על הפיטורים מצויה בידי מועצת הפקולטאות ובכל שהממשלה ו„ברית הקומוניסטים" (שמה של המפלגה הקומוניסטית היוגוסלבית) יכולות להפעיל לחץ על מועצת הפקולטאות אין הן יכולות לצוות על הפיטורין. ואכן, מועצת הפקולטה בבלגראד ס י ר ב ה לדון בפיטורים, והענין תלוי ועומד.

לממשלה דרכים אחרות לרדוף את אלה שאינם מסכימים עמה. היא שללה את דרכוניהם של אחדים מקבוצת ה־8 (אם כי לא את דרכונו של פרופ' מרקוביץ', שהוא בעל המעמד הבינלאומי המכובד ביותר מכולם, מחשש לתגובות שליליות במערב).

במקרה של חוקרת אחת, פרופ' זאגורקה פסיץ'־גולובוביץ', השיגה הממשלה צו מאת בית המשפט שאסר ברגע האחרון את הוצאת ספרה על ה„אדם ועולמו" שהיה כבר בדפוס, כיוון שנמצאו בו, לדברי התביעה, „אי־דיוקים בקשר למשטר ביוגוסלביה". החוקרת ערערה על פסק־הדין, והענין תלוי ועומד בערכאות, אך בינתיים הספר לא הופיע, אם כי תדפיסים של תקצירו הופצו בין משתתפי הועידה.

■

מה היו דברי הכפירה של פרופ' זאגורקה פסיץ'־גולובוביץ' שהעלו עליהם את חמת המשטר? עיקרו של הספר הוא מסה אנתרופולוגית, המנסה לשלב את המחקר הסוציו־אנתרופולוגי המערבי עם ההגות המארקסיסטית הקלאסית ועם חיבוריהם של הוגים שמאליים כגון ארנסט בלוך, הרברט מרקוזה, קולאקובסקי ואחרים.

אולם לקראת סוף הספר מקדישה המחברת מספר פרקים למשטר ביוגוסלביה ובבריה"מ, ולמרות שדברים דומים נאמרו ונכתבו ביוגוסלביה פעמים רבות — וחזרו ונאמרו גם השנה בועידה בקורצ'ולה — הרי ביטויים השיטתי בספר תיאורטי גרם למורת רוח במנגנון המפלגתי בסרביה.

כך, למשל, כותבת המחברת על המשטר הסובייטי כי „הודות לריכוז יתר של עוצמה שהתקבל בעקבות השילוב של עוצמה פוליטית וכלכלית, הצליחה הבירוקרטיה להחזיק את מעמד הפועלים במקומו הנחות ולכוון את פעילותו לאפיקים הרצויים למשטר".

המחברת שואלת, האם הצליח המשטר בבריה"מ במשימתו זו עד כדי כך ש„נעלמו כל הסיכויים להתפתחות סוציאליסטית אמיתית" ומסיימת את הפרק של בריה"מ בנימה פסימית באמרה, שקשה לשער כי התפתחות כזו של „אביב פראג" תתרחש ברוסיה על מסורתה הריכוזית ההיררכית.

למרות שהמחברת מעלה על נס את עקרון „ההנהגה העצמית" של הפועלים ביוגוסלביה בהשוואה לדיכטטורה הסובייטית, אין היא חוסכת את שבט ביקורתה מכמה תופעות במשטר היוגוסלבי עצמו. לדעתה, עדיין ממלאה המדינה תפקיד מרכזי מדי במשטר, ותפקידים רבים, שצריכים היו לעבור לידי קבוצות של יצרנים מאוגדים, מרוכזים עדיין בידי המדינה; מאידך, חל מעבר מכלכלה סוציאליסטית לכלכלת שוק, המקטין אמנם את כוח המדינה, אך מחזיר מחדש את הקניין הפרטי, אם כי בצורה קואופרטיבית.

יתרה מזו: מעמדו של הפועל השכיר — טוענת פרופ' פסיץ'־גולובוביץ' — לא השתנה באורח יסודי ביוגוסלביה, שכן „המדינה והארגונים האחרים באו במקומו של המעביד הפרטי ומרבית החלטות מתקבלות במפעלים על־ידי ההנהלה ללא שיתופם של הפועלים". כתוצאה מכך הופכת הבירוקרטיה „לשכבה בעלת מונופולין", ולמרות שלאינטלקטואלים יש מידה לא קטנה של חירות ב ג ל ל מעמדם הפריבילגי כחלק מן הביורוקרטיה, כפפה המשטר על הפעלתה של חירות זו ומבקר אותה.

המחברת מקווה, כי בסופו של דבר יותר האיסור על ספרה. בינתיים הרצתה את עיקרי דבריה בועידה בקורצ'ולה.

בין ההרצאות המאלפות האחרות בועידה היו הרצאותיהם של פרופ' מיכאילו מרקוביץ' ופרופ' סבטוזאר סטויאנוביץ', שניהם מבלגראד ושניהם מחברי קבוצת ה־8 שהמשטר דורש את פיטוריו.

פרופ' מרקוביץ' דן בבעיית „הניהול העצמי" במפעלים וניסה להתמודד עם בעיות הזיקה בין ניהול עצמי ליעילות. בהרצאתו הבחין גם בין ניהול עצמי, שהוא נוסחה ריקה מתוכן, שלפיה מתקבלות ההחלטות על־ידי ההנהלה ונציגות הפועלים היא חותמת־גומי גרידא — כפי שנהוג במפעלים יוגוסלביים רבים — ובין ניהול עצמי ממשי, שבו מפקידים הפועלים בפועל על תנאי עבודתם.

במהלך הדיון בנושא זה הוזכרו גם הנסיונות הישראליים בסקטור הקיבוצי ובתעשייה ההסתדרותית; נסיונות אלה ידועים היטב ביוגוסלביה, ואחת השיחות העיקריות בין אינטלקטואלים יוגוסלביים לאורחים ישראלים נסבה על הקיבוץ.

פרופ' סטויאנוביץ', שתחום התמחותו הוא תורת המוסר, נדרש במסתו שקרא בועידה לסוגיית הגנת כבוד האדם במשטר הקומוניסטי. זו היתה ההתקפה החריפה ביותר שהושמעה בועידה על המפלגה הסטאליניסטית־צנטרליסטית. אחת הבעיות העיקריות של הקומוניסט — טען סטויאנוביץ' — היא בידת יכולתו לומר „לא" למפלגתו כאשר היושר האינטלקטואלי שלו מחייב זאת.

אין המפלגה רשאית לדרוש מן החבר להקריב את כבודו העצמי למענה: המחבר עמד על כך שהציניזם העיקרי של הטיהורים בימי סטאלין היה לא רק חיסולם הפיסי של המתנגדים, כי אם השפלתם הפומבית וחיסול צלם האדם שבהם — עניין שבוכארין ניסה להציל בהתפרציותיו במשפט הראווה שלו. מפלגה שדורשת מהחבר להקריב את עצמאות מחשבתו ואת הכרעתו העצמית — אמר — יוצרת מסדר ישועי חדש, ולא דמות חדשה של אדם.

אכן, דברים אלה כבר נאמרו, אך העובדה שהם נידונו בפומבי ביוגוסלביה, חרף הלחצים המופעלים על משמיעיהם, היא עדות למורכבות וליסודות הפלורליסטיים במציאות היוגוסלבית.

■

הרצאה מרכזית אחרת היתה של פרופ' גאיו פטרוביץ' מאוניברסיטת זאגרב. פרופ' פטרוביץ' הוא מן הדמויות המרכזיות של הקבוצה, ולפני שנים אחדות הורחק מן המפלגה הקומוניסטית אם כי הוא ממשיך ללמד באוניברסיטה. הרצאתו היתה יותר עיונית מזו של חברים אחרים ועסקה בנושא הזיקה בין סוציאליזם לפילוסופיה. אולם גם כאן היתה המשמעות האקטואלית ברורה כאשר טען פטרוביץ' שסוציאליזם שיתכחש לאספקטים ההומניסטיים־פילוסופיים שביסודו, סופו להידרדר

(סוף בעמוד 36)

דן דלמט

הצעד הראשון

אין ספק שהיו מאמצים ניכרים בענין, אבל עדיין ללא תוצאות. למרות שכמיהתו של עמנו לשלום גדלה והולכת, אני משוכנע: האפשרות להסדר באיזור כבר לא בחזקת אשליה! יש סימנים מעודדים, ליתר דיוק רק סימן אחד, אבל גם זה משהו! סימן של שלום, סימן של ידידות.

במובן, מדובר על ההתמודדות בהאבקות חופשית אשר תתקיים בקרוב בתל־אביב. משתתפיה ערבים ויהודים, אפילו ירדנים וישראלים! ובכן, זה הצעד הראשון!! במה שנכשלו הדיפלומטים המפותקים, הנביאים המובגים והגאוותנים — הצליחו המתאבקים. מאורע זה לא יהיה התמודדות בלתי ישירה נוסח רודוס, אלא פגישה ממשית על אותו מזרון־האבקות! ולא די בכך שנציגי הגזענאליוציה המזרח־תיכונית ילחצו ידיים. הם ילחצו גם רגליים ואפילו אוזניים!! האבקות חופשית — כמעט כמו מו"מ חופשי...

כוכבי ההתמודדות יהיו המתאבק המקצועני הישראלי הידוע ו„הענק הירדני הבלתי־מנוצח". כנהוג, כבר הופיעו בעתונות הצהרותיהם לגבי סיכויי הניצחון: שניהם הביעו תקוותם להפוך את היריב לסמרטוט או משהו דומה. קל להכיר שאלה כבר קולות השלום, ההבנה ההדדית. סוף־סוף! בשלו פירותיה של מדיניותנו המתמדת המתבטאת בעובדה, שמעולם לא החמצנו הזדמנות לעשיית שלום.

היות ובמשך השנים רכשתי לעצמי איזשהו נסיון בתחום הפוליטיקה הגבוהה ובתחום ההאבקות כאחד, אני יכול לתאר לעצמי מראש גם את מהלך ההתמודדות וגם את התנהגותו של קהל הצופים.

יש לצפות שבתחילת הקרב, כאשר יהיו רעננים, יבעט אחד הספורטאים בבטנו של השני ברגליו — כמקובל. יתכן כי זה מה שיקרה בהתחלה. כל התחלה קשה. אך המטרה מקדשת את האמצעים!

אני מכיר היטב קולם של המאבקים האלה. האנשים אוהבים לבלות תמורת כספם. יש להניח שגם הפעם יעודדו שני הצדדים בקול רם את המתאבק הקרוב יותר ללבם. היהודים אולי יצעקו: „גמור אותו!" והערבים: „עשה ממנו שקשוקה!!" יתכן שכל היזומות הצעימות האלה ותקבלנה — דוגמה מצויינת לכיבוד הזכויות הלגיטימיות!

שואל אני: מי היה מאמין לפני שש שנים, שאי־פעם נצעק עם בני־הדוד שלנו, באותו איצטדיון, ללא תנאים מוקדמים! הנה, הגיעה הרגיעה המיוחלת...

אשר להתמודדות עצמה, אין מה לדבר. לא צריך להיות חרטום. התפריט תמיד אותו דבר: זריקות כתפיים, הטלות מותן, אוחז שם רגל לשני או תופס אותו סביב גרגרתו. הכל רק־ענין של תפיסה! אנו חייבים לנצל הכל למען השגת המטרה הנכספת.

הנה זה, רבותי! צעדנו צעד ראשון! התקרבנו לשלום במספר סטירות! היום האבקות חופשית ביד־אליהו — מחר נזמין להיכל התרבות את התזמורת הסימפונית של רבת־עמון! העיקר להתקדם! לאט־לאט, שווייה־שווייה...

דירה שיש לה אבא!

כאשר אתה רוכש דירה בחברת "גן" אתה יכול להיות סמוך ובטוח שקנית את הטוב ביותר.

חברת "גן" בפתח-תקוה

מתכננת, בונה, מוכרת ונותנת שרות לדירות האיכות שלה בכל חלקי פתח תקוה.

שאל את מאות הדיירים שגרים שנים בדירות "גן" והם יגידו לך.

"דירה בחברת "גן" תקנה — כשתגור בה מרוצה תהיה"

"גן" חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ

פתח תקוה, רח' חיים עוזר 20

י"ז באלול תשל"ג – 14.9.73

האם לונדון
הטרור האירי בא
והאנגלים עדיין אינ...

האם לונדון מתפוצצת?

הטרור האירי בא למטרופולין הבריטית והאנגלים עדיין אינם יודעים כיצד להדבירו

מאת צבי לביא

במבט חטוף זו אותה לונדון — קרת־רוח, שקטה, מאופקת, עם נופך שובבות. אך מ־בט חודר יותר מגלה כי זו רק קליפה המחפה על מטען מצטבר של חרדה ודאגה.

בתחנות הרכבת המרכזיות לא היה השבוע לאיש בטחון מתי ואם יגיע למחוז חפצו. רגע היתה תחנה זו או אחרת הומה מאדם ורגע, על פי צו שהופץ ברמקול יד, היתה למדבר שממה, כאשר הכל נקהלו בדוחק הרחק מן הבניין, בטוח בטחון.

שלוש פצצות התפוצצו. כעשרים אנשים נפצעו. אבל היו עוד מאה ואחת שלא התפוצצו, או רק נולדו בדמיונם של מטלפנים אלמונים, אשר ניצלו את התרגילה ל„מתיחות" אכזריות. בשעות העבודה הבוערת־השיא, בוקר ואחה"צ אי־אפשר היה להפקיד או לפדות מזוודות, לחטוף כריך או ללגום כוסית, ואף לא לעשות צרכים — כל השירותים נסגרו על פי פקודה. הכל הובן, שתהיה זרימה בלתי־פוסקת של נוסעים מן הרכבות ואליהן, ללא התקהלויות העלולות ליצור מלכודות־מוות.

צו השעה הוא עירנות וזהירות כל־פי „חבילות חשודות". משננים זאת באוזני האזרח בוקר וערב, ברדיו, בטלוויזיה, בעתונים; כמרטטים זאת ללא הרף ברמקולי כל תחנת רכבת ב־רחבי המדינה.

בחוצות העיר דומים השוטרים ה־סובבים את מגרשי החנייה לרופאי־שיניים. הם מחזיקים בידיהם מוטות, שבקצה התחתון שלהם מראה עגולה לגילוי חבילות חשודות מתחת למכוניות. עתה הם משוטטים בזוגות אפי־לו בשכונות, שקודם זכו אך בקושי לסיור של שוטר מקומי.

ביקוש לשומרים

במשרדים אין ממיינים את הדואר כלאחר יד: כל מכתב או צרור ה־נראים־חשודים מושכים הצידה. השוע־רים ליד הדלתות קיבלו תגבורת של מאבטחים במדים, שכירי חברות פר־טיות, שהחלו לשגשג בגבור העירנות במוסדות יהודיים וישראליים לפ־ני שנה. עכשיו הם יושבים במבואות, מאחרי שולחנות שהוצבו כעצם בגרון של הנכנסים והם חשודים ומסמנים ללא מתנהגים כמו נבלים, בהבדל אחד — כל הזמן הם מתנצלים ואומ־רים „סליחה" ו„בבקשה", ו„תודה", לפני שמוסיפים לגברת את ארנקה ר־אחר סגירתה.

תודעת הטרור מטפטפת אט אט ל־תודעה. סכנת ההרג או הפציעה כמו מקפצת עתה מכל פינה. דוכן בחנות כל־בו, מכונית חונה, פח אשפה. הסדר הציבורי משובש והאנגלי באלף לש־נות אודות התנהגות — עליו לח־שוד בזולת, להתרגש בגלל מזוודה נטושה באולם המתנה של שדה־התעופה, המכילה בסך הכל פיג'מה ולבנים הטעונים כביסה.

האנגלים נשארו אדישים כשאיימו עליהם האירים של אלסטר — התבל הבעייתי בצפון־אירלנד ומקור צרו־תיה הבטחוניות של בריטניה בארבע השנים האחרונות — כי אם ימשיכו להתעלם מכך שחייליהם נקטלים יום יום במוקשים וכדורי צלפים בחוצות בלפאסט ולונדונדרי, יטעימו את טעם הטרור לאזרחי המטרופולין. עם זאת, היה מי שהשתכנע והדביק על לוחות המודעות בבנייני הציבור כרוזות מקר־שות בהמונות של פצצות־השהייה או חבילות ממולכדות.

כאשר התרסקו במארס שתי מכו־ניות־תופת בלב לונדון ופצעו 200 איש, התנחמו הכל בתקוה שזו תק־רית חד־פעמית (תקוה שהתגשמה החלות למעצרם של החשודים במע־שה; במשפטם שנפתח השבוע נת־גלה, כי זה היה רק מבוא לקונצרט־דים מתוכנן ומתוזמן).

אך באמצע אוגוסט נמוגה האשליה. בול מכתבי הנפץ והפצצות, שבהן כוכבו חנויות היוקרה של לונדון, בתי־מלון ואתרי תיירות. יותר על כן, נמוגה ה„ג'נטלמניות" הטרוריסטית, שהתבטאה במתן אזהרות מראש לק־ראת פיצוץ, כדי למנוע נפילת קור־בנות. מועד ההתראה פחת משעה לשלוש דקות ולעתים לא ניתנה כל אזהרה.

עמידות חלושה

שני צדדים בפרלמנט הגיבו ב־תביעה לחידוש עונש המוות ונתנו פורקן לתיסכול מצטבר. האנגלים, ש־צביהם עמדו בהפצצות ה„בליץ" ה־גרמני, אינם זהירים עתה תחושה של מלחמה באוייב חיצוני ומחרים מב־היטה „גדולה". ומשום כך כוח עמי־דתם קטן. השלטונות רוצים לאכול את העוגה ולהשאירה שלמה. הם מתייחסים אל מורדי התבל כאל מח־תרת, אך מאפשרים לחבריה להופיע בתהלוכות ברחוב „פורימיות" עם מס־כות על הפנים; הם מוכנים להעניק להם שלטון־בית, בתנאי שסמכותו לא תחרוג מזו של רשות מוניציפאלית.

בהעדר יד חזקה ומדיניות נחרצת, מתנד תבל אלסטר לכר של גידולי פרא. הפרוטסטנטים מפרצלים וגם ה־קתולים. המתונים בשני הצדדים כבר היו מוכנים להשלים עם חיים בחסות הכתר, אך דווקא היסודות הקיצוניים בקרב הפרוטסטאנטים, אלה שלכאורה היו צריכים לתמוך בכתר, מתנגדים למדיניותו.

מפאלים הצביע נגד תביעת ה־קתולים, התובעים איחוד עם אירלנד (הקתולים החרימו אותו). בחירות ל־אסיפה מכוננת, שנערכו אחרי „ספר לבן", שהעניק משרות מפתח לקתו־לים, המרידו את הצעקנים בקרב יריביהם הדתיים. ובתוך כל המהומה נו־צר הלך־רוח, שדם אנוש הפקר. בצד „הצבא האירי הרפובליקני" על פל־גיו צמחו ארגונים קיקיוניים, הנות־נים פורקן ליצרים חולניים של רצח והשחתת רכוש.

איש אינו רואה מוצא מן הסבך, ובינתיים חסרים גם הכלים להתמו־דד בהם כראוי עם הבעיה המחרישה של העברת מלחמת הטרור למטרופו־לין ולצורי אנגליה האחרות. המשט־רה חסרה כוח אדם מקצועי, תאי־הטרור קטנים ואפשרות שתילת מו־דיעים בהם כמעט אפסית, כה גם במדובר בטרוריסטים אזרחי המדינה.

פרי המבוכה

האירים עובדים בסלילת כבישים ובמחצבות ויש להם גישה לחומרי נפץ. ארגוני מחתרת אוהדים (ואפילו של הערבים) מזינים אותם בנשק. לונ־דון עיר ענקית ולא חסרים בה בתי־מחסה אחרים. בבריטניה אין תעודות זי־הוי ולא נהוג לעצור אנשים „סתם כך" ברחוב, בלי חשד סביר.

כל המיגבלות הללו אינן סוד, ומ־כאן תיסכולו של הציבור ופחדיו.

אם לא ייבלם הטרור האירי, הז־מין אוזלת־היד של הממשלה והמש־טרה השתוללות של יסודות אלי־מים אחרים. „העולם התחתון הפולי־טי" לא יוותר. להרים ראש בפעולות של סילוק חשבונות בתוכו וביגו לבין המשטרה. לא חסרים מחוללי מהו־מות בקרב המהגרים הכושים בשכו־נות הדרום של לונדון, שרק לפני חדשים אחדים השתוללו יומיים ב־רובעיהם.

חוגים מיליטאנטים בימין הקיצוני הגזעני, הקומוניסטים המעטים, ינצלו כל פירצה להשבתת הסדר המשטר. ארגוני טרור זרים, כמו הפלשתי־נים, יבקשו לנצל את המבוכה לשם פיגועים והתקפות ראווה.

מלון „קאמברלנד" בלונדון, שישראלים מרבים להתאכסן בו — אחר התפוצצות הפצצה שטמנו לידו אנשי המחתרת האירית

„המתאבדים האדומים" הדליקו אור אדום

חוסר־הצלחתם של אנשי השמאל הקיצוני ביאפאן מביא אותם להגשת עזרתם למחבלים הערביים ✶ יאפאני, שהתאמן עם חוליית טבח לוד, השתתף בחטיפת ה„ג'אמבו" היאפאני ✶ כוננות חמורה אצל שלטונות הבטחון ביאפאן מחשש התפרציות חדשות בחודש ספטמבר

מאת י. פניאל
סופר „מעריב" בטוקיו

שלטונות הבטחון ה־יפאניים מקיימים ב־חודש ספטמבר כונ־נות חמורה מחשש התפרצות חדשה של אלימות מצד מחבלים יפאניים ופלש־תיניים. ועדיין המשטרה ה־יפאנית חוקרת את עומק ה־קשרים בין השמאל היפאני ו־בין ארגוני המחבלים הפלש־תיניים הקיצוניים, יותר מ־שנה אחרי הטבח בנמל התעו־פה לוד.

פקידי משטרה יפאניים אומרים כי ממקורות שונים הגיעו אליהם אינ־פורמציה, שהמחבלים מתכוונים לפעולה בחודש זה, מן הסתם בקשר עם „ספ־טמבר השחור" של 1970, חודש פגו־לת היד הקשה של השלטונות היר־דניים נגד המחבלים, או כגמול על יירוט המטוס הלבנוני שבו לא הצ־ליחו הישראלים לתפוס את ג'ורג' חבש. ארגון חברות התעופה הבינ־לאומי „יאפאן אייר־ליינס" כי הוד־יעה של שלושה עד שבעה מחבלים מתכוונת להתקיף מטוס ישראלי באחד מנמלי התעופה הבינלאומיים בעולם, וכן נמסר שחוליות מחבלים התאמנו בלוב בשבועות האחרונים.

נראה כי יסודות קיצוניים ביפאן, ובעיקר ארגון „הצבא האדום" הנודע לשמצה, מגבירים מעורבותם במאבקם של המחבלים עם ישראל, ב־4 באו־גוסט התקיימה בטוקיו עצרת של „ה־צבא האדום", המשתדל לשקם את אר־גונו שנפגע בפעולות המשטרה במח־צית הראשונה של השנה.

מקשר יפאני בביירות

בעצרת נקרא כרוז הקורא ל„צבא האדום" לחדש את הפעולה למען „ה־מהפיכה העולמית". את הכרוז שלחה פוסאקו שיגנובו ממקום מחבואה ב־מזרח התיכון או באירופה. המשטרה חושדת כיום, כי שיגנובו היתה „ה־מוח" במיבצע חטיפת ה„ג'אמבו" ה־יפאני.

בעקבות החקירות של הקשרים בין „הצבא האדום" היפאני ובין המחבלים הפלשתינאים הוברר למשטרת טוקיו, כי יאפני בן 24 מוצב בביירות ומש־מש מקשר בין טרוריסטים ערבים ויפאניים. זהותו עדיין איננה ידועה למשטרה — או שהיא ידועה והיא איננה מפרסמת אותה.

לדברי אנשי בטחון יפאניים סיירו במשך חודש ימים מאמצע יולי עד אמצע אוגוסט 60 יפאנים צעירים ב־מזרח הקרוב ובמזרח התיכון, ובתוכם פעילים של „הצבא האדום". קיים חשד שאחדים מהם קיבלו אימון צבאי במחנות של המחבלים הערבים.

השיתוף המהפכני הערבי־יפאני צף ועלה באורח אלים לפחות פעמיים. בראשונה במבצע לוד, שבו נקטלו 26 אנשים, לרבות שניים־מבין שלושת ה־רוצחים היפאניים; ובשנייה בחטיפת מטוס הג'אמבו היפאני לנסיכות דובאי ומשם לבנגאזי בחודש שעבר.

ראיון־טלוויזיה של המחבלת

ארבעת החוטפים, ובהם יפאני אחד לפחות ושני ערבים שזוהו, עצורים עתה בלוב, אולם משטרת מדינה זו מסרבת לומר דבר לגבי מידת המעו־רבות היפנית בפעילות החבלנית ה־פלשתינאית.

אף על פי כן, הסתננו פה ושם כמה וכמה עובדות אל עולם התקשורת, וה־ללו קיבלו משנה־תוקף בראיון טלוו־יזיה שאשה שנתנה אישה באירופה אחת ממנהיגות התנועה המהפכנית ה־יפנית, פוסאקו שיגנובו, שהאשימה את ממשלת יפן בהעלמת התביעות שהציגו חוטפי מטוס הג'אמבו — כמשלה זו וכן חברת המטוסים היפנית הממלכתית חזרו וטענו שלא קיבלו כל תביעה מצד החוטפים מאז חטיפת המטוס ועד פיצוצו כעבור ארבעה ימים.

פוסאקו שיגנובו, בת 27, אמרה כי החטיפה נועדה, בחלקה, להחזיר את 1.5 מיליון הדולר ששילמה יפן ליש־ראל אשתקד כפיצויים על הטבח בלוד. את הכסף אמרו החוטפים להקדיש ל„מהפכה העולמית". מטרה אחרת של החטיפה היתה אילוץ ישראל לשחרר את קוזו אוקאמוטו, הרוצח היחיד ש־נשאר חי אחר הטבח בלוד, המרצה עתה מאסר עולם בישראל.

פוסאקו שיגנובו אמרה, כי ממשלת יפן דוחה את תביעות החוטפים תוך שכפרה בעצם קיומן. המהפכנית טענה, כי החטיפה בוצעה על־ידי קבוצת פל־שתינאים הקרויה „ארגון בני השט־חים הכבושים", והכחישה כי חטיפות נוספות יבוצעו בעתיד.

המהפכנית היפנית היתה חברת ה־ועד המרכזי של „רנגו סקיגון" („ה־צבא האדום") — קבוצת גרילה עירו־נית זעירה, שמשטרת יפן האשימה אותה בביצוע 20 מעשי רצח, פיצוצים, שוד בנקים וחטיפת מטוס אחד לפני חטיפת הג'אמבו בחודש שעבר.

פוסאקו שיגנובו באה ללבנון בפב־רואר אשתקד אחר שנישאה לצויושי אוקודיירה, קיצוני יפני בן 26 שהיה אחד הרוצחים שנהרגו בטבח לוד. שלטונות הבטחון היפניים סבורים, כי ה„נישואין" בין השניים באו רק לצו־רך הסוואה — הם נועדו לאפשר ל־אוקודיירה להשיג דרכון ולצאת את יפן.

אוקודיירה אומן בלבנון במחנה סודי של חבלנים לפני שנשלח לבשימתו בלוד. באותו זמן אומנו באותו מחנה ארבעה קיצונים יפניים בהפעלת נשק אוטומאטי ורימונים. שלושה מהם נש־לחו ללוד, והרביעי אוסאמו מורואוקה, נעלם בזמן הטבח. חמק מבצוד „אינ־טרפול". עכשיו נתגלה, שהוא היה בין חוטפי מטוס הג'אמבו וכי הוא עצור עתה בידי הלובים.

זכרכה היתה שפוסאקו שיגנובו המה־פכנית היפנית היחידה שהתגוררה ב־לבנון בגלוי. נמסר, כי היא ניסתה ל־הקים בביירות משרד מידע לצורך קי־שור בין „הצבא האדום" ו„החזית ה־עממית לשחרור פלשתין". היא שיגרה ליפן חומר הסברה על המאבק עם ישראל במסגרת מסע התרבה למען „העניין הפלשתינאי".

בתחילת השנה כתבה פוסאקו לחב־ריה, כי היא נסחפה למאבק המזוין בתוך „החזית העממית לשחרור פלש־תין". כן ידוע, שנגרם לה זעזוע בשל מאסר מרבית מנהיגי „הצבא האדום" ביפן והבאתם לדין באשמת מעשי רצח, בהם רצח 12 חברי „הצבא ה־אדום" עצמו בתהליך טיהור קנאי בשו־רת הארגון. באפריל אשתקד נעלמה פוסאקו שיגנובו מביירות ועד לראיון הטלוויזיה שהעניקה לאחרונה לא נודע דבר על פעילותה.

עוד מטוס

דובר משטרת טוקיו מתאר אותה כ־„יפהפיה בעלת אינטליגנציה גבוהה ב־תחום האידיאולוגי, ואוספת כספים כו־כשרה". היא נחשבה כמתאימה ביותר לקישור בין הפעילויות הפומביות ו־הבלתי־חוקיות של „הצבא האדום", ו־משום כך הגיעה למעמד כה רם ב־ארגון שרובו ככולו מורכב מגברים.

בראיון הטלוויזיה שהעניקה סירבה המהפכנית היפנית לומר כמה יפניים פועלים בין שורות המחבלים הפלש־תינאים. ונמנעה מלספר בפרטות על מבצעיהם. כל שידוע הוא כי היא הס־בירה מדיניות „הצבא האדום" לחולל מהפכות וההקומוניזם ברחבי־התבל בעת ובעונה אחת. מעורבותה בפעילות החבלנית הפלשתינאית עולה בקנה אחד עם בשורה זו.

עם זאת, אמרה כי החטיפה האחרו־נה בוצעה במסגרת המאבק בעולם נגד ארה"ב והאימפריאליסטים היפניים. על השאלה מה בדעתה לעשות בעתיד השיבה הנערה ארוכת־השיער: „בנוי ונמוך עמי להמריץ את המאבק שלנו באימפריאליסטים ולהמציא לפרזל את שנכשלו בו חברינו. אם יהיה צורך

האסירים מקבלים חודש חופשה...

מאת
מארק גולדסמית
(שטוקהולם)

מצור של חמישה ימים, בבנק בשטו־קהולם שנסתיים בתפיסתם של ה־שודדים — גרם לשוו־דים רבים מצב של הלם קל. במדינה, שאף תיגרת־ידים קלה היא ענין נדיר, וכמעט 40 אחוז מכל גזרי־הדין של מאסר נגזרים על אנשים שנהגו במכוניות בהיותם שתויים, עשה כל העניין הזה רושם בלתי־שוודי מאוד.

אנשי הרשות במינהל בתי־הסוהר הממלכתי, הנחשב כמתקדם בעולם, תמהים איך עלולה הקריה זו להשפיע על מדיניותו בעתיד. שר המשפטים אמר ב־טלוויזיה, כי איננו בעיה שיחול שינוי במדיניות של בתי הסוהר. אף על פי כן היה חשש קודם בקרב הציבור, שבועיים בלבד ל־פני הבחירות הכלליות. עלול ל־הביא שואה על הממשלה הנוכ־חית.

חששות אלה נתחזקו בשל תגו־בת ראש המפלגה השמרנית, גס־טה בוהמאן, עמדת ביקורת על מועצת בתי־הסוהר על שנתנה אישור חופשה ליאן־אריק אולסון ימים אחדים בלבד לפני שהתפרץ לבנק בשטוקהולם לשם שוד.

אבל מנהל מינהל בתי־הסוהר הממלכתי, בו מארטנסון: „אני מקווה שתקרית אחת זו לא תגד־צר את כל התוכנית שלנו. אנו סבורים כי לבן־אדם, הכלוא זמן רב מדי, כמעט אין סיכוי לחזור אל החברה".

אחת מתוכניות מינהל בתי־הסוהר, הצפויה להחלפה ציבו־רית, הוא הניסוי בהעסקת אסי־רים בשכר מקובל בבית־הסוהר הפתוח בסילברגה.

שכר, ביקור, חופשה

לפני תשעה חודשים החלו לב־דוק איך משפיע שכר־עבודה מ־קובל על התנהגות האסירים. ב־ראש הניסוי עומד מנהל האגף לעבודה ולחינוך ליד מועצת בתי־הסוהר, קארל הנריק אריקסון. בסילברגה, כ־120 ק"מ ממערב לשטוקהולם, מקבלים האסירים שכר מקובל בעד עבודתם במפעל מודרני לייצור בתי־עץ טרומיים. האסירים מקבלים שכר של 7 עד 10 ליש' לשעה לפי תפוקתם.

הם עובדים 40 שעות בשבוע, ומקבלים תוספת של 50 אחוז בעד שעות נוספות, וכן תשלום בעד ימי־מחלה. הם משלמים מסים כ־שכרם, ורשאים להוציא רבע מן השכר כרצונם.

כל אסיר משלם כ־15 ליש' ליום בעד כלכלה — אותו סכום ש־משלם סוהר. שלושה רבעים של השכר נשמרים לו לתשלום חו־בות, לקיום המשפחה ולחסכון ל־קראת שחרורו. האסירים נפגשים לפרקים קבועים עם יועץ, כדי

(סוף בעמוד 26)

ניצח ה„טנגו" את ה„רוק"

מאת אל מארטינס
(ניו־יורק)

באמריקה שוב רו־קדים לחי אל לחי מ„פאלאדיום" ב־הוליווד עד „רוז־לאנד דאנס סיטי" במאנ־הטן שוב מגלה הנוער את התענוג שיש באורות עמו־מים ובמנגינות רכות — וה„רוק" הקשה נדחק מפ־ני הפוקסטרוט המיושב ביותר.

כהמודה זו נהנים קודם כל בתי־הספר לריקודים, שיש להם מחזור של יותר כ־100 מיליון דולאר לשנה. רשת בתי־הספר של ארתור מאריי הודיעה על הכפלת רווחיה בשנתיים האחרונות; „אגו־דת המחול הלאומית" על שם פרד אסטר הודיעה שב־12 החודשים האחרונים עלה מספר התלמידים הנרשמים ב־25 אחוז.

בצד ההתעוררות לריקודים ה־סאלוניים מרבה הקהל בכל רחבי ארה"ב להאזין גם לתזמורות של טקס בנקה, הרי ג'יימס, לס בראון ופרדי מארטין ולרקוד לצליליהן. כל אלו מנגנות את מנגינות ה־סווינג המתזמרות תזמור עשיר כראוייה שנות הארבעים.

חסידי ה„רוק" ו„אפיקורסים" אחרים סבורים שמגמה זו משק־פת גל חולף של נוסטאלגיה כל־ארצית, שההתחדשות הבאה של ה„רוק" תגרוף אותה. אסכולה אחרת רואה כשמעות עמוקה יו־תר בשיבה אל הריקוד הסאלוני: לדעתה היא משקפת געגועים אל תקופה שקטה יותר בתולדות אמ־ריקה, תקופה שלא ידעה את ה־פעילות האלימה שהולידה את ה־צלילים האלימים.

טאנגו ואפילו ואלס

עם האסכולה הזאת נמנית מרי מולהאן, יושבת־ראש מועצת המנ־הלים של „חברת טרקלין הריקודים האמריקנית", המארגנת תחרויות של ריקודים סאלוניים. היא אומ־רת, שחזתה את שיבת הריקוד הסאלוני כבר לפני שלוש שנים, כאשר חלוצי המגמות התחילו שוב לרקוד טאנגו. „התחלה היתה זו כעין קאריקטורה סאטירית של ריק־וד צמוד. — היא אומרת. — אבל לאחר זמן קצר ראינו שיש כאן יותר מזה, וההוכחה היתה גילוי ההתעניינות החדשה של הנוער בכל צורות הריקודים האי־שיים. ולא רק הפוקסטרוט מתפ־שט שוב. לא מכבר שמעתי כי גרמופון אוטומאטי בבית־קפה מנ־גינה ואלס אנגלי. זה לעצמו היה מפתיע — ומפתיע עוד יותר, ש־היו כמה בני־עשרה שרקדו ואלס.

היו כמה בני־עשרה שרקדו ואלס".

לדברי מרי מולהאן התחילה תקופת הריקוד הסאלוני כאשר התעורר הנוער והתנועה הרא־דיקאלית על הביבכה. „הרויה, וכל צורות האמנות, הוא ביטוי של זמנו. הזמן היה קשה, לכן נהפכה גם המוסיקה לקשה, והר־קודים היו מחוללים כל אחד בפני עצמו". עכשיו נסתיימה התקופה הזאת, לדעת מרי מו־להאן.

„לי נראה שהריקוד הוא כעין בארומטר של מצב האדם, ויתכן שעכשיו מורה הבארומטר שטוב אנו חוזרים לקיום של צוותא", אומר ביל דיוויס, יו"ר „ברית המורים לריקודים".

הדיסקוטק מתיישן

ג'ורג' תיס נשיא רשת „ארתור מאריי" המחזיקה בידיה רבע כבד הפעולות של בתי־הספר לריקודים באמריקה, סבור כי הריקוד ה־סאלוני זכה להצלחה כיום ש„בדרך הטבע נמאס אדם בכל דבר ישן — והריקוד הדיסקוטקי הוא ישן כעת". ריקוד מנותק מן הפרטנר הוא „גילוי של עירנות", לדעת תיס. „אולי ביקרה הוא — אב־לי יש רוצים שקיים קשר בין הרגיעה בריקוד ובין הרגיעה ה־כללית בארה"ב" הוא אומר.

ג'ון מונגר, המנהל הארצי של ענייני ריקוד אצל חברת פרד אסטר, המתחרה הראשית ברשת ארתור מאריי, מסכים אף הוא שיש גאוה בחום הריקוד הסא־לוני. אך לדעתו נזכתה ההצלחה בעיקר מן הקונצרטים של התז־מורות הגדולות שנערכו לפני שלוש שנים ב„מדיסון סקוור גארדנס" בניו־יורק. „יתכן שיש לדבר קשר בשיבה לאיזון כללי, אבל בעיקר נראה לי שהההמון אוהב את הנגינה של התזמורות הגדולות".

פאטריסיה דוסי, אשת יחסי ה־ציבור של אולם „הוליווד פאלא־דיום" אומרת כי מספר צובי ה־ריקודים גדל בכ־20 אחוז לשנה, בה במידה שמתפשטת הפופולא־ריות של הריקוד הסאלוני. התז־מורת של לורנס וולק מנגנת ב־אולם זה 16 שנה בליל ראש ה־שנה. כעת נעשתה התזמורה פופ־לארית כל כך עד שמבקרים בנשף ראש השנה ותג המולד בשלושה ערבים רצופים, כדי לקלוט את כל המעוניינים. „כך היה כבר שנתיים, — אומרת מרת דוסי. — וברור לנו שהם מנגנים את הלח־נים, שעל פיהם רוצה הנוער לר־קוד כיום. לורנס הוא עכשיו גיבורם של בני־העשרה". כל שנה נמכרים כמעט כל הכרטיסים לכל שלושת נשפי ראש השנה, והז־מנותו של וולק כדרכה אליה הבונים בבשך כל השנה כולה.

העובד הדתי

(הכיבת החברים הדתיים בהסתדרות)

מודה לכל אלו שסייעו להצלחת הרשימה בבחירות לועידה הי"ב של ההסתדרות: חברי מטה הבחירות המרכזי, יושבי־ראש הסניפים, הפעילים המסורים בכל אתר, רבני ערים ויישובים שליט"א, חברים ידידים ואוהדים, שעשו מלאכתם במסירות ובהתלהבות, תוך קיום יחסי ריעות וחברות הדדיים, ומתוך הכרת ערך שליחותו של „העובד הדתי" בהסתדרות. יהי רצון כי נציגויותינו המוגברות בהסתדרות ובמועצות הפועלים תקדמנה הגשמת רעיונותיו החברתיים של „העובד הדתי", להאצלת רוח ערכי הנצח של תורת ישראל על תנועת העבודה הישראלית.

יתברכו כולם ממקור הברכות יחד עם כל בית ישראל
בכתיבה וחתימה טובה לשנה מאושרת

יהדות בדרכי נועם ובנתיבות שלום

פרסום קרן—אהרן

هكذا من الاحل

שמשון ודלילה
מי מפחד מהנשים?

מאת אסתר הרליך

האמנם מגדלים הגברים את שערם כדי להידמות לשמשון הגיבור? האם מבקשים הגברים של שנות השבעים להחזיר לעצמם כוח שאבד, עליונות שנעלמה? המחפשים הם את העבר שהלך ואיננו עוד? שמא פוחדים הם מהלם והמבוכה של העתיד, עתיד שבו ניצבים מולם כשווים גם בני הנוער גם הנשים. היודעים הגברים שלנו, כי בדורנו, דור המיכון והטכנולוגיה, גם אשה יש בכוחה להפיל את „עמודי התווך אשר הבית נכון עליהם"?

בין השינויים המהירים והמהפכניים שחלו בעולמנו מאז ראשית המאה ירשמו התמורות שחלו במעמד האשה בין ההתפתחויות המרשימות ביותר. החוקה נתנה לאשה שוויון; האשה יצאה ממעמד של נספחת למעמד עצמאי; היא היתה לבוחרת ולנבחרת, חובת הלימוד חלה גם עליה ומוסדות החינוך הגבוה פתוחים לפניה; בישראל אף השירות הצבאי היא נחלת הנשים.

העידן התעשייתי־טכנולוגי מאפשר לאשה לא רק לפשט את ניהול משק ביתה אלא להיות מועסקת כמעט בכל ענפי הייצור בכשר. יותר אין הכוח הפיסי מכריע לגבי עיסוקו של אדם. יתרה מזו, העולם התעשייתי אינו זקוק למספר גדול של ידיים עובדות. משמע, הולכת ופוחתת חשיבותה של האשה בתורת אם הילדים. הרפואה מאפשרת לה, לאשה, להיות זו המווסתת בעצמה את לידותיה.

יוצא, איפוא, כי לפחות תאורטית עומדת האשה על רגליה שלה. צא ולמד מה קרה לגבר: יותר אין כוחו הפיסי נותן לו עליונות על האשה, יותר אין האשה תלויה בו לכלכלתה ולפרנסתה, יותר אין ניהול משק הבית מצמיד את האשה לארבעת כותליה כל שעות היום, ואפילו לגבי יחסים בינו ובינה היא רואה עצמה כשווה.

האמנם נטלה האשה — כדלילה בשעתה — מהגבר את כוחו? לפנינו ההתפתחות דרמטית בעלת משמעות רבה בחיי הפרט והחברה, לפנינו חלוקה חדשה של תפקידים בבית, בעבודה ובחברה.

אם טוב כל כך, למה רע כל כך? מדוע קמו לנו תנועות לשיחרור האשה? מדוע יושבים צוותי חשיבה על המדוכה של מעמד האשה? למה מפגינות נשים פה ושם?

חוסר השקט הרגשת התיסכול נובעים מהפער בין הציפיות של הנשים בדורנו לבין מימוש הציפיה בחייהן שלהן. וכבר שמענו באוניברסיטה של ניירובי שבמזרח־אפריקה, כי הבנות המסיימות — והן מחציה תלמידיה — אינן מוצאות „לא חתן ולא עבודה".

אין זאת, כי מערכות החינוך היסודי והעל יסודי, מסלולי העיסוק, ומעל לכל מנגנוני החקיקה והשלטון נוהגות כאילו דבר לא קרה. אכן פיגור גדול ומלא סכנות. מאז ומתמיד קשה מימושה של כל דרישה לשוויון כקריעת ים־סוף. לכל שינוי ערכים והרגלים קמים מתנגדים דווקא כאשר רוצים לגרום למימושם.

מעל לכל, יש תמיד פיגור במערכת החינוך ובתוכנו. בית־הספר, ספרי הלימוד, מורים ומחנכים מציגים מה שהיה ולא מה שיהיה. לילד, הבן, אסור לבכות, עליו להיות גיבור; הילדה משחקת בבובה ומותר לה להתפנק, שומה עליה להיות חלשה ומסכנה. צאו והסתכלו בספרי הלימוד והיווכחו בעצמכם.

המבצר האחרון של הגברים הוא במערכות השלטון. שם, בפרלמנטים, בעיריות, בוועדי העובדים, בהנהלות האיגודים המקצועיים, שם שמרו על כוחם ועל עליונותם. כך בעולם וכך בישראל.

קשה להבין כיצד מראשית היישוב ועד הלום ירד מעמד האשה לשפל שכזה. כיצד קרה, כי תימרנו את האשה — היהודיה, בעל התכסיסים וההתחבולות, למצב שבו משך שנים גולדה היא היוצא מן הכלל המוכיח את הכלל.

לא יקירי, אבירי החיל, צאצאי שמשון, גם את המבצר האחרון הזה שלכם יש לפרוץ. השיריון של 25 אחוז לנשים הוא בחינת הבקעת החומה של המבצר שלכם.

זו קצת בושה לתבוע ייצוג של 25 אחוז עבור 50 אחוז של האוכלוסיה. אך זה תכסיס שלנו, הנשים, להבקיע את המבצר. הגברים המבוצרים כלו מן הארץ, כולנו בחרנו להיות בחברה ללא חומות, בחברה פתוחה וגמישה, ובחברה זו הייצוג הכרחי לכל: נשים וגברים כאחד שינוי זה מתחייב לטובת החברה כולה.

ולא — „יפול הבית על העם ועל כל הסרנים יחד".

המתנדב

מאת צדוק אשל

כל ימיו היה זליג טורח בעניני ציבור. ב„חבורת העמק", במפלגה, בשכונה שהתגורר בה.

משזקן ופרש לגימלאות התברר לו כי כל המקומות התמלאו בפקידים הדוחקים את רגלי המתנדבים. כמעט שקע בדיכאון, אילולא נפתחו קמעא שערי ברית־המועצות לעלייתם של יהודים ויש מרחב מחיה למתנדבים שידאגו לקליטתם הטובה.

היום זליג מתרוצץ באולפנים, מהלך במשרדי שרות התעסוקה, מציץ מאחורי גבם של פקידי משרד הקליטה, נובר בתיקי אנשי הסוכנות ותר אחרי זקוקים לסיוע.

כך פגש את וולודיה, שעלה לפני שבועיים, ומייד פרש עליו את חסותו. וולודיה יושב במרכז קליטה. צירפו אותו לכיתה באולפן, מחייבים אותו ללמוד חמש שעות ועליו עוד להכין שעורי בית. אין לו סיבה להתלונן. הוא רק שואל אם לא עדיף היה כי ישלחו אותו כבר עתה לאחד המפעלים ואת העברית ילמד תוך עבודה.

זליג נפגש עם וולודיה ומתלהב. הוא מוצא העיון בשאלתו של העולה. רבים חסרים סבלנות ללמוד עברית וראוי להבין אותם. הוא מחליט למצוא לוולודיה מקום עבודה.

בתיקו של העולה תעודת־גמר של בית־ספר לכלכלה והאישור שעבר בכתון שירותים לנמל באודיסה. זליג אינו מהסס ופונה לספנות ישראל. בנו של חברו הוותיק תופס שם עמדה בכירה והוא משביע אותו שיעזור לו. הפרוטקציה עוזרת. מקבלים את וולודיה לנסיון.

זליג מוציא אותו ממרכז הקליטה, מסדר לו לינה באחד מבתי המלון הזולים, משרד הקליטה ישתתף במחצית התשלום.

לאחר שבוע הוא שוב אצלו. וולודיה מחוסר עבודה, אך זליג טופח על כתפו. „אל תדאג יקירי, אני מטפל בך". הוא גורר אחריו את העולה ממפעל אחד למשנהו. ב„משביר" הציג אותו כמומחה לתכריך, למנהל „תנובה" סיפר כי האיש בקי בתעשיית גבינה, משלוחים ויצוא. הוא מפנה את האיש למנהל הנמל ונחל אכזבה. פקידים בכירים יש להם משלהם. העולה תופס עצבנות וזליג מגביר את הקצב. מטפסים במדרגות, ממהרים על המעלית, נדחקים לפרוזדורים, נכנסים בריב עם המזכירה המוסמכת את הדרך לבוס העסוק, פורצים פנימה, דופקים על השולחן, מגדפים את אנשי המשרדים.

תוך כך מסביר זליג לעולה, כי כל אלה אנשים חסרי־לב. רק הוא רוצה בטובתו. האחרים מקבלים משכורות ועושים מלאכתם רמיה. אך אין להיכנע.

בערב הוא מציג את וולודיה לפני מנהל אגף בחברה ציבורית גדולה. הלה מכיר את זליג ויודע שהוא עומד בפני לחצו, חוזר ובודק את תעודות העולה, מצוה לתרגמן לעברית, מראיין את וולודיה וקובע שהוא איש בקי. הוא יכול בהחלט למצוא את מקומו באחד המדורים של האגף שלו — בתנאי שידע עברית.

„שיחזור אלינו עם שמונה מאות מילים בעברית" פוסק המנהל.

זליג לוחץ את ידיו בחום ובעיניו דמעה שמחה. עתה הוא ממהר „לבית הפקיד", בודק אפשרות לצרף את העולה לאחד הקורסים, מסדר לו הנחה גדולה בשכר הלימוד, אך הדברים יגעים. יש בעיה של מגורים. המלון עלוב ובאחרים אין מקומות פנויים בגלל עונת התיירות. „בחורף אוכל לסדר לך מקום לעשרה אנשים ובמחיר הנחה", מסביר בעל המלון אישית למתנדב הנודע.

זליג כבר הוציא מהסוכנות היהודית שלוש הקצבות מיוחדות לוולודיה. הדברים נרשמים בתעודת העולה והלה חושש מהתחייבויות כספיות נוספות. הפתרון הטוב ביותר היה להכניס את וולודיה למרכז הקליטה. מגורים, כוח ולמודי עברית משולבים שם יחדיו.

זליג צועד למרכז הקליטה. הוא מכיר את המקום. לפני חודשים היה שם, כאשר ביקר לראשונה אצל וולודיה. מסתבר, כי עתה כל המקומות תפוסים.

זליג יוצא מכליו ומגדף את המנהל. צעקותיו מוציאות צעירות סקרנים. הוא מאיים בעיתונות. מנהל המרכז מתרגז, אינו רוצה סקנדלים. דוחקים מיטה נוספת לאחד החדרים ומשכיבים בו את וולודיה.

העולה חוזר לאולפן שממנו יצא לדרכו לפני חודשים, אך עתה הוא ספוג מרירות. למוחו מתגנבות מחשבות של ירידה.

רק זליג מהלך זקוף קומה. הוא מסתכל בעולה היושב לו במרכז הקליטה, נהנה מקורת גג לראשו, מזונו ניתן בשפע והוא לומד עברית. בעוד מספר חודשים יסיים את לימודיו וימצא פרנסתו בלא קושי.

הוא משפשף כפות ידיו. גאה על פעלו. כמה עמל ויגע השקיע בוולודיה זה, אך הנה, הכל מסודר!

מישלט „219"

מאת מנחם תלמי

מדי שנה בכ"ב באלול, בעת זו של סוף קיץ הם עולים אל גבעות הסלע שמצפון לקברות המכבים. הגבעות המשקיפות על מודיעין ההיסטורית. מדי שנה הם באים לכאן להתייחד עם זכרם של 23 אנשי צה"ל, אשר מצאו את מותם האכזרי בעצם ימי הפוגה מול קווי הלגיון הירדני.

משפחות הנופלים ליד שיח׳־ערבאווי, מרכז משלט 219

קרב אחד שכוח מימי מלחמת הקוממיות. קרב שמסיבות שונות, כמעט אינו מוזכר בספר המלחמות. ומה שמוזכר, במקומות שמוזכר, אינו תואם כל כך את המציאות — כטענת אלה שהשתתפו בו ושרדו וכטענת אלה שניסו לחקור בו.

●

מדי שנה הם עולים אל זירת הקרבות הכמעט־אלמונית ולבם מר עליהם — בשל אלה שנפלו בו ובשל העוול שנעשה לזכרם.

בשבוע הבא יעלו שוב לאותה זירת קרבות עם אותה תחושה אבל, עם אותה מועקה שנעשה עוול לכבודם ולזכרם של הנופלים באותם מישלטי חזית לשער־בר, שהפכו מאז יוני 1967 לעורף, לאזור שומם אך שאנן.

בדברי ימי מלחמת הקוממיות ידועות, הגבעות הללו, המשקיפות על פני קו שביתת־הנשק לשעבר המתרוממות ממש על סימוניו שניכתו, כ„משלט 219". בכמה פסוקים לאקוניים מסופר שם, כי בעצם ימי ההפוגה של הפסקת האש, עם שחר ה־24 בספטמבר, ערך כוח של הלגיון, בסיוע כוחות לא סדירים מכפרי הסביבה, הסתערות על המישלט המאויש, כשהם מסתייעים באש ארטילרית כבדה. הם הצליחו לכבוש את המשלט, אך בהתקפת־נגד, שנערכה בו ביום, עקר כוח צה"ל את האויב והחזיר את המשלט לידיו. במקום נמצאו 23 גוויות של מגיני המשלט כשניכרים בהם סימני התעללות נוראים. חלק מהגוויות היו ערופות ראש.

●

במשלט זה החזיק כוח מאנשי חי"ש. רובו בוגרים. רכילויות הדיבורים לאחר מעשה האשימו את אנשי הכוח המוכה ברשלנות. בחוסר ערנות. סופר כאילו ישנו ולא חשו באויב הקרב אל עמדותיהם. סופר אפילו, כי עסקו אותה עת ב... משחק קלפים.

„היינו אנשים מבוגרים, אנשי חי"ש. לא הבנו לאחר מעשה מה פירוש ההשמצות ולאן הן עלולות להגיע. הכתימו את שמנו בסיפורים שלא היו ולא נבראו, חיללו את זכר הנופלים. ואנחנו לא היינו בנויים להגיב על כך, לא ידענו לדרוש חקירה מוסמכת וקביעה ברורה לגבי מה שאירע באמת באותו משלט. וכך הפכו אותנו לשעיר־לעזאזל של פרשה, שמישהו אחר חייב היה לתת עליה את הדין", אומר כן, לאחר ששמענו הוכחם כבר, קיבלנו איזה מכתב, המצקה אותנו, כביכול, מכל הרינונים. אנשים שכתבו על מלחמת העצמאות הזכירו בכמה שורות את הקרב על 219 בנוסחה המשמיצה, כתבו לנו. לאחר זמן, כי הוטעו. הם מתנצלים על הדבר. אבל הכתם נשאר כתם. ישבה לה קבוצה של אנשי חי"ש במשלטים בטוחים, לא שמרה על עירנות מספקת, לא לחמה כיאות, הולה לברוח עם היריות הראשונות וזהו זה".

●

הם יושבים מולך. שנים מפליטי אותו קרב כמעט בלתי ידוע, כמעט בלתי־נזכר, אנשים שכבר לפני 25 שנה לא היו צעירים. אנשי „הקו השני". מספרים לך על אותן שעות נוראות, מספרים לך על חבריהם שנפלו לידם בזה אחר זה. מספרים לך על נסיונותיהם להזעיק עזרה, על הבטחות שקיבלו כי התגבורת כבר בדרך, וזו לא באה.

אנשים קשישים שזכר אותו קרב עדיין רוטט חי בקרבם. דמעות של ממש עולות בעיניהם כאשר הם מספרים איך נודע להם, כי עבור זמן מה על הרינונים שמרננים עליהם כאילו באשמתם קרה מה שקרה.

„לא ידענו אז איך לצעוק נגד העוול הזה, נגד העלבון הבלתי־צודק. לא הבנו, כי ילדי הנופלים, לכשיתבגרו, ישאו בקרבם מעין אות־קלון. וכך הלך ונטבע מין חותם של כשלון באשמתנו. כך חולל זכרם של 23 יהודים".

●

את משלט 219 לשעבר מציין היום קבר ערבי הידוע בשם שייח ערבאווי. יש חוקרים הטוענים כי במקום זה מצויים קברותיהם האותנטיים של המכבים. ממנו צפונה השתרעו אז עמדות המשלט, שהוחזק בידי כוח חי"ש של חטיבת קרייתי.

בעמדה הקידמית, שפנתה לכיוון הכפר הערבי בודרוס ישב אז יהודי מרמת גן, פועל בנין בשם שמעון הרצברג. כיום הוא בן ששים וחמש. פנסיונר.

„אני זוכר את מה שאירע אז, לפני 25 שנה, כאילו זה קרה רק אתמול. היינו ארבעה אנשים בעמדה. כולם אנשי חי"ש. היתה אז הפוגה, אבל הגבול היה חם. ירו והפגיזו כל הזמן. האווירה היתה מתוחה. איך יכלו לספר אחר כך שלא היינו ערים, שישנו, כאשר האווירה היתה כה מתוחה, כשהרגשנו שמשהו עומד להתחולל דיווחנו על כך. כל ההוראותינו נדחו בזלזול. לא התייחסו אליהן ברצינות. התחילו להפגיז אותנו בתותחים עוד בשעת חושך. ההסתערות התחילה אחרי כן. אז איך יכולנו לישון, כפי שסיפרו אחר כך אלה שניסו להטיל את האשמה עלינו? ההסתערות התחילה עם אור ראשון, כאשר השמש עלתה וסינוורה אותנו. מעמדה סמוכה הודיעו לנו, כי מתחולל אצלם קרב מגע קרוב. וכי יש להם פצועים. לקחתי אלונקה ורצתי לשם עם עוד חבר. בדרך פגשנו כמה מאנשי העמדה ההיא, שנאלצו לסגת ממנה. מהם שמענו כי עמדת המרגמות שלנו נכבשה אף היא. חברי לעמדה נסוגו אף הם. הודענו באלחוט כי הערבים כבשו את העמדות שלנו וכי אנו נסוגים לכיוון יער בן שמן. בדרך ליער פגשנו את הכוח שנשלח באיחור לסייע לנו".

●

אשר סגל, בן 63, איש גבעתיים, נזכר: היה אף הוא על שרידי הכוח שהושמד באותה התקפה. בהרבה כאב ומרירות הוא מספר על אותן שעות של קרב, על הציפיה לתגבורת המובטחת, על הימים שלאחר מכן, בהם הגיעו לאוזניו השמועות כי הוא וחבריו אשמים במה שקרה, היות ולא היו ערים למתרחש.

„ההפגזות התחילו עוד בטרם אור מלא, אז איך יכולנו שלא להיות ערים למתרחש? סמוך לשעה שבע בבוקר צריך היה להגיע כל האויב המסתער עלינו בקהות. שאכן תגיע התגבורת המובטחת. אז איך אפשר לדבר על אויב שהפתיע אותנו. ושמה... בנג? היה מחדל גדול בפרשה הזאת. אבל הוא לא היה שלנו".

דמעות עולות בעיניו של גבר קשיש זה: הוא פוכר את אצבעותיו. 25 שנה לאחר אותו בוקר אימים.

„לא ישנו. לא ברחנו מזה. נלחמנו ככל יכולתנו. היתה שם תקלה, זה קורה במלחמה. אך המחדל לא היה שלנו. עשו אותנו לאחר מעשה שעיר־לעזאזל. והכתימו בכך את זכרם של עשרים ושלושה לוחמים שנפלו בקרבי".

●

מדי שנה הם עולים לאותן גבעות השופות שמול הגבול שאיננו עוד. אלה שנותרו בחיים. אלה ששכלו שם את יקיריהם.

באים לכאן לזכור קרב אחד כמעט בלתי זכור, שלגבי דידם הוא היה הנורא שבקרבות.

ואל תחושת האבל האופפת אותם נמזגת תחושת העלבון.

אין חשש ל„התפוצצות אקדמאים"
קובע סקר שנערך מטעם אוניברסיטת ת"א וההסתדרות

מאת א. בנגל

חרף „התפוצצות האקדמאים" אין מקום לבהלה בעניין מקורות עבודה לבוגרי אוניברסיטה בישראל — אם ובתנאי שהמועמדים יוכשרו לעבודה על פי דרישות שוק העבודה.

דבר זה עולה ממחקר על הכשרה תעסוקתית של בוגרי מדעי הרוח והחברה בישראל שנערך מטעם המכון לחקר עבודה וחברה של אוניברסיטת תל־אביב על־ידי ד"ר אריה גלוברזון, בהשתתפות גב' ברכה ברעם.

מן המחקר מסתבר, כי רק 4 אחוזים מבין הבוגרים שנשאלו אינם עובדים וכי 90 אחוז השיבו, כי הם שבעי רצון מעבודתם. רק 13 אחוז קבעו שבכלל אין הם נזקקים בעבודתם למה שלמדו.

58 אחוז משתמשים בעבודתם במידה ניכרת בחומר לימודיהם ו־29 אחוז עושים זאת במקצת או בעקיפין. המעניין — המובן — שיש רצון עז לקשור את הלימודים בעבודה והממצאים מעידים כי ציפיות אלה מתגשמות במידה רבה. אלא שההסבר לכך אינו בהתאמת האוניברסיטאות לשוק העבודה, כי אם במציאות המדינית — אפילו התת־פעמית — של הסטודנט הישראלי השונה מטיפוס הסטודנט בעולם המערבי.

הסטודנט הישראלי הוא איש מבוגר לעומת עמיתו בעולם (בוגר ישראלי הוא בגיל 24—30; בארה"ב 21—22), רובם של הבוגרים (68%) נשואים ובעלי משפחות בעת סיימם את לימודיהם; לפחות 36% עבדו עבודה מלאה בתקופת לימודיהם וכמעט כל היתר, עבודה חלקית. הרוב הגדול המשיך במקום עבודתו גם אחרי שקיבל תואר ב.א.

ההסבה — תהליך מתמיד

עורכי המחקר, ד"ר גלוברזון וגב' ברעם, משוכנעים כי עובדים אלה תרמו ליעול תפקידם. תעסוקות שפעם היו בידי אנשים לא־אקדמאים מאויישות בבעלי תואר אקדמי. פקיד במחסן חלקי חילוף בתעשיה האווירית סיים לימודי כלכלה וסטטיסטיקה וגם אחרי קבלת התואר המשיך לעבוד במקום עבודתו. כיום הוא מנהל יחידה (אותו מחסן חלקי חילוף) המשתמשת במחשבים ובשיטות מתוחכמות.

שני החוקרים מן המכון לחקר עבודה באוניברסיטת ת"א כבר חקרו את בעיית ההסבה המקצועית לאקדמאים בתקופת המיתון ואחרי מלחמת ששת הימים (מ־1965 עד 1970). אקדמאים ישראלים נפלטו בעת המיתון מן השוק (1500 מהנדסים ירדו אז מן הארץ לקנדה ולאוסטרליה) ועולים חדשים שבאו אחרי ששת הימים התקשו למצוא תעסוקה בתחום התמחותם.

מסקנתו של ד"ר גלוברזון היתה אולי „אכזרית", אבל אפשר היה למצוא בה נימה אופטימית: הסבה מקצועית לאקדמאים היא תהליך תמידי בחברה תעשייתית טכנולוגית המתאפיינת בתמורות מהירות. אין אפשרות למנוע פליטת בעלי עיסוקים ומקצועות מסויימים שאתמול היו מבוקשים והיום כבר אינם מבוקשים. את החשבונאי החליף המחשב ואם החשבונאי לא ילמד מחשבים, יהיה מובטל בחשבונאות.

הסבה מקצועית נכונה תפתור את הבעיה.

את תוצאות ההסבה המקצועית בדקו החוקרים בעקבות 14 קורסים (ביטוח, שיווק, ספרנות, ניתוח מערכות, תורת המידע ועוד) שאירגנו שמונה מוסדות (חברות ביטוח, המכון לפריון עבודה, המוסד לבטיחות ולגהות, נציבות שרות המדינה, המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח ועוד). לפי הד"ר גלוברזון נכשלה הפעילות מפני שהקורסים יצרו ציפיות ואשליות בקרב המוסבים. במקום להבטיח תכליתית תפקיד ספציפי במקום עבודה מוגדר, הוכשרו המוסבים באופן סתמי לשוק העבודה.

תיסכול פעם שניה

המוסבים היו למתוסכלים בפעם השניה. לא רק רוקח או עורך־דין או מהנדס וחשבונאי שבאו מרוסיה ולא נקלטו, אלא גם בוגר מדע המדינה ותנ"ך של אוניברסיטה ישראלית. מבוגר בכלכלה ביקשו שישתלם בחקר שווקים ומבוגר ביחסים בינלאומיים שילמד סחר חוץ, אבל לא הובטח למשתלמים (שכבר היתה להם השכלה אקדמית) מקום עבודה מסויים.

בוגר בכלכלה שלמד שיווק סירב לעבוד כזבן במשביר או בשק"ם. „שוק עבודה קטן כישראלי", אומר ד"ר גלוברזון, „מחייב מידה רבה של תיכנון לגבי טיפול בכוח אדם רגיש זה. אבטלה של 100 רופאים, 200 עורכי־דין ו־300 עובדים סוציאליים פירושה משבר בשוק העבודה בישראל הקטנה, בעוד שבארץ גדולה אין משמעות למספרים כאלה".

כך צצה מחקר אוכלוסיית בוגרי האוניברסיטאות בישראל. מתוך כ־8000 שאלונים מפורטים שנשלחו לבוגרים, נתקבלו 2,200 ועל פי התשובות למדו החוקרים את קליטתם בשוק, את עמדתם על לימודיהם ואת האפשרות להכשרתם התעסוקתית.

אף שהמחקר העלה נתונים גולמיים ראשוניים, מרמזים הממצאים הראשונים על אפשרות עיבוד החומר בכיוון של מסקנות והמלצות ועל הגישור בין „תפוקת" האוניברסיטה במדע החברה והרוח לבין הדרישות המשתנות של שוק העבודה הישראלי.

רוב אוכלוסיית הבוגרים מצפה שלימודיו יכשירוהו לעבודה במקצוע בתחום אותם לימודים. רק 30 אחוז מסתפקים בהשכלה כללית.

רוצים הכשרה ספציפית

האם הלימוד האקדמי עזר לבוגר לקבל עבודה? 70 אחוז השיבו שכן — מהם 54 אחוז בזכות נושא הלימוד ו־16 אחוז בזכות התואר (ב.א.). טבעי, ש־85 אחוז שאפו לעבוד בתחום הקשור ללימודיהם אבל רק 58 אחוז מנצלים את הידע שרכשו לעבודתם.

רוב עצום (92 אחוז) של בוגרי מדעי הרוח והחברה סבור שיש להשלים את השכלתם האקדמית שקיבלו בהכשרה תעסוקתית ספציפית בהתאם לדרישות השוק ורבים (82 אחוז) העידו כי אילו ניתנה להם ההזדמנות להכשרה תעסוקתית מייד בתום לימודיהם היו פונים לזו.

ד"ר גלוברזון מסיק, כי בקרב בוגרי רוח וחברה יש תודעה ברורה של קשר בין לימודים לעבודה ורצון להוסיף הכשרה תעסוקתית ספציפית. שני שלישים מן הבוגרים מבקשים שההכשרה תינתן במסגרת האוניברסיטאות לקראת סיום הב.א. או בסיומו.

„אנו שרויים עתה בעיצומו של סקר אינפורמטיבי בינלאומי — על אוניברסיטאות בארה"ב ובאירופה — לגבי הכוונת בוגרים וקליטתם בעבודה. נוכחנו כי כמעט כל האוניברסיטאות הרציניות בעולם מקיימות יחידה בתוך הקמפוס שתפקידה לסייע בקליטת הבוגרים בשוק העבודה. רוב הנשאלים בישראל אף סוברים, כי ייעוץ תעסוקתי חייב להינתן לסטודנטים לא רק כתהליך קבע בעת לימודיהם, אלא אפילו לפני שהחלו בלימודים.

לפי דרישות השוק

ד"ר גלוברזון וגב' ברכה ברעם סבורים, כי אוכלוסיית הבוגרים בישראל תגדל והלך וכי „החינוך הגבוה הוא פררוגטיבה של כל אזרח בחברה מתועשת ומתודנית בה יש נטיה ללימודים גבוהים". לכן, לא שכר־לימוד גבוה יווסת את קליטת האקדמאים אלא התאמת הלימוד הגבוה לדרישות השוק, או במילים אחרות: ניצול נכון ויעיל של ההשכלה האקדמית.

אדרבה, הכמיהה לראות בלימוד האקדמי כרטיס ביקור להתקדמות מקצועית מוכחת על־ידי הממצא שיותר מ־60 אחוז מבין בוגרי רוח וחברה למדו או לומדים לקראת התואר השני (מ.א.). אין זאת אלא שבהמשך הלימודים לתואר גבוה יותר מחפשים הבוגרים מענה לאותה כוללנות שהיה בלימודי התואר הראשון.

ספריית מעריב

ספרי לימוד חדשים וחדישים בתנ"ך

פרקי תנ"ך לכיתה ה' — ו־2 חוברות עזר להכנת שעורים: שמואל א', שמואל ב', מלכים (א'—י"א) ומגילת אסתר

פרקי תנ"ך לכיתה ו' — ו־2 חוברות עזר להכנת שעורים: מלכים א', מלכים ב', פרקים בירמיהו, עזרא ונחמיה

בעריכת: יעקב ניב, יוסף יעקבסון, עמנואל שחראי

● * תואם את תכנית הלימודים החדשה * ●

הספרים כוללים את התנ"ך בטקסט מלא, מנוקד ומסומן בסימני הטעמים, לפי המקראות הגדולות. אותיות ברורות ומאירות עיניים, הסברי מלים ומאורעות ומילון ערכים. חוברות העזר מלוות במפות המצוינות של כרטא בציורים.

מחיר כל ספר — 8 ל"י — מחיר כל חוברת עזר — 3 ל"י

תלוש הזמנה

לכב' ספרית מעריב, ת.ד. 20208 תל־אביב

א. נ.

אבקש לשלוח אלי את הספרים הבאים, שתמורתם מצ"ב ..... ל"י

בצ'ק מס' .....

השם ..... הכתובת .....

ת. ז. ..... התאריך ..... החתימה .....

קצת לב והבושה העולמית

מאת אורי קיסרי

טוב הדבר כשלאדם מכם יש גם חכמת־חיים. כי חכמה הלכתית עד אינה חכמה בעשיה, זו ש־קוראים לה חכמת חיים. לעיתים רחוקות צומחים שני סוגי חכמה אלה באיש אחד. מרדכי בנטוב, הוא אחד מהם.

אין בכוונתי להעלות לפני הקורא את היקף של האיש ולגלגל בנכסיו הוא ובנכסיו אהבול. שמו מופיע כאן בגלל מאמר שפירסם זה מקרוב וכו הוא קושר אקסטאליות עצובה, אפילו נוקשה עם רוחב לב, נדיבות, מידת הרחמים וכיוצא בזה „סחורה" שעוב אינה עוברת לסוחר.

המסקנה של כותב המאמר היא, כי ממשלת ישראל מתעקשת שלא לפעול עם „קצת לב". הכושר לראות את התמונה הוא ממין החכמה, האומץ להשתף אותה, הוא ממין חכמת ה־חיים, שדיברתי עליה לעיל.

■

הסיפור מתחיל באשדוד, ויסיע אותנו אליה ומתוכה הספן מספר 1 של המדינה: שר התחבורה בכבודו ובעצמו. מר פרס מכיר יפה את נותבי המים הללו. הם זכורים לו זה מקרוב, בימי הגרוזינים המתפרעים והמתפרעים האחרים שקדמו להם. כל המדינה התרוממה על קצות אצבעותיה כדי לראות כיצד נכנס לתמונה, בעקבות מר פרס — מר הלל, בעקבות התקשורה — המשטרה.

היום כבר ידוע, כי לשום שוטר לא ניתנה הזדמנות להפעיל את הנת, שר התקשורת ההליס. כנראה, כי יד חזקה ואלימה אינה הפתרון הטוב ביותר. והוא הפעיל את מידת הרחמים לאחר שלא שכח, כי שום קיבוץ אנשים אינו צועק ואינו מפ־גין מתוך אושר ונחת רוח. אם הבין זאת, בעצם, מר בנטוב, אין מקום לתמיהה. איש מפ"ם, כטבע מקורו־תו, קרוב להשקפת האנוש וכידועתיו ההיסטוריה. ואולם מר פרס מגיע לנקודה מרחק רב יותר... אך עובדה זו רק מרחיבה את קוטר הייעד־כה המגיע לו.

■

מר בנטוב מכניס לתוך הוויכוח ההברתי (חברתי, ולא מדיני) לא רק את המושגים הנדירים ביותר־חוס והם מידת הרחמים, הלב הת־מלנות להקשיב לישמרה. הוא מכניס לתמונה מושג נוסף, שהוא נדיר להופיע בפיו ובלבו של המהפכן השקאלי: בושה עולמית.

המלצה היא של בנטוב, אבל הושמשה היא — על־כל־פנים היא הייתה להיות — של כולנו. להתבייש, זה טוב. לדבר על הבושה ולהסיק במנה מסקנות, זה עוד יותר טוב. אליבא דאמת לא הבינותי מימי מה מתבשל בין איקרית לבירעם. לא הייתי ואינני פולי־טיקאי ולא נ־סיתי מעולם לאמץ לעצמי סבכות של פרשן מדיני. אני רק שואל עם „קצת לב" של אזרח ישראלי, השולל את קשיות הזרוע של ממשלת ה־סובייטים על שהיא נוהגת בקשיחות לגבי העולים היהודים שלנו. אני רק שואל את ממשלת ישראל לכה גם היא נוהגת כך לגבי כמה עשרות משפחות שני כפרים שתושביהם ערבים שקטים, אזרחים נאמנים ובצוידים בנבלגות רבה־רבה?! לכה עקשנות זו שלנו להיות ראויים לאותה בושה עולמית?

■

אני רוצה עוד להדגיש, כי הגרפא אינו פוליטי. אם הוא תלוי ב־מכאובה של חכמת חיים, הנה הבקור הוא החוכמה, ללא שום סמי־כה, התכונה לחשוב ולהרהר, הבונה להרגיש ו...לכאוב. להתייסר. התכונה לראות גם את חברך כמי שראוי שלא תגרום לו רעה.

לא הרביתי כימי — ואינני מתעתד להתחיל בזאת עכשיו — לכתוב ביקורת על מוסדות הממשלה. כולנו אוהבים להקל בכבודו של המוסד שהמכנוהו בפינו לבימסד, אבל רצוי להודות, כי הרבה יותר קל להתלוצץ מאשר לשלוט ולהנהיג סדר. אני מודה, כי השעה נראית בלתי־מתאי־מה לפרסם מעין „אשמתי" לגבי ה־ממשלה היוצאה, העשויה, אם הגלר־לה, להיות גם הנכנסת, דווקא בקרבת הבחירות.

אלא שכבר נכנסתי להעלאת ה־הרהורים שלי ורצוני עוד לשטוח לפני הקורא דברים שבלב, דברים של רוחב לב, דווקא על כתובתו של... שר האוצר, האיש השמות מופר־לוי במדינה. ואם אני מגזים הוא כוחיסין מסולף — מה טוב. כי ה־נושא שלי הוא הלב, ומקומו ב־מלחמות היהודים.

מכיוון שבנטוב הכניס אותי לדי־בורים על רחמים וטוב לב, אעשה כאמן האדגיש, כי דווקא מטיל ה־מסים הטובע הארנונות הוא האיש העוקס דרך של רוחב לב, על לב רגיש וחם כלפי האזרחים, ואנא, זו אינה רשימת תעמולה של ערב בחי־רות, שכן גם אני התחייבתי, ככל העתונאים, לא לעסוק בתעמולה.

אבל כשמספר אלוף אריאל שרון, כי ביקש בשעתו להמשיך בשירותו הצבאי — שהקר פורמלי הבריחו ל־הפסיקו — כשביקש את גולדה מאיר להתערב לטובתו, סירבה. וכשביקש את משה דיין להתערב לטובתו — סירב גם דיין. אז פנה אל פנחס ספיר, ושרון אומר בלשונו הלאקו־נית: „ספיר התערב".

ואני מסיק ואומר: זהו אחד מקווי האופייניים של ספיר. הנרשי והנכו־נות להתערב. כי ספיר לא רק מוכן להתערב... הוא, דומה, רוצה להתע־רב. זה דרוש לו, להרגשתו הטובה. רצם קצה הומור אפשר לומר, כי הוא הסכים לכהן כשר אוצר דווקא כדי שיוכל להקים קרנות ולתת לי־הודים כסף — ואפילו, אם לשם כך עליו לקחת כסף מיהודים... אחרים.

אני אוהב אצל ספיר את תחושת האדם שבקרבו. בהומור כמעט כאקא־ברי הוא משבח את הכסף ואת מקומו של הכסף בעולם. „וכאשר אבוא ל־עולם הבא", הוא אומר, „וישאלוני מה הדבר הטוב ביותר שעשית כדי שבעבירך לגן־העדן, אספר להם ש־הלכתי מארץ לארץ, כציר לציר, ו־אספתי כסף כדי לבנות בית ספר לרפואה בחיפה, אוניברסיטה בנגב, ובית חולים איכילוב בתל־אביב".

אי־אפשר להתעלם מן הנימה ה־אנושית־יהודית הלוהשת בתוך הדב־רים. כששר האוצר מצביע במיליונים ליהודי שעלה מעולם זר והיהודי מפסיד פה את הכסף, את הכתויסין ונותם לכיטיבו השר עובה גפס, מש־הלק חוזר לאחר 12 שנה, רואה בו השר לא רק את מי שחיבל בתכ־ניותיו הטובות אלא גם קרבן, ובמ־לים אחרות: רואה בו את היהודי שאין לו מזל. את האדם שבכל כוחו רוצה להיטיב את מזלו. ספיר רואה אנשים. הבה נאמר, כי הוא רואה בשר ודם.

■

אך נחזור אל הכפרים של מונ־סיניור ראיא.

מר בנטוב, גם אם אינו אומר זאת מפורשות, מרמז על כך, כי המפתח, או הפתרון, מצוי בידי ראש הממש־לה. כשהוא קושר את „הבושה העולמית" עם ציטוט דבריו של די־פלומט זר שפגש, כי לגולדה מאיר לב חם „אך כנראה רק בשביל יהודים", סימן, כי גם בנטוב תמים דעים עם הדיפלומט שאינו סבור — ובצדק — כי זוהי הדרך הרצויה לראש ממשלה שדרכה אינה סוגה בשושנים גם בלאו־הכי. א אידישע מאמע ראשית לדגור על אפרוחיה הישירים, אך לא אשה שהיא ראש ממשלה!

הייתי רוצה, ברשותה, לומר לה לראש הממשלה כמה דברים אישיים. אני רואה אותה בכל ההופעות כראש ממשלה כמדינאית, כאישיות חכמה ורגישה. אך מימי לא פסקתי מלראות בה את האשה בקנה מידה עולמי, דהיינו אשה מעמיקה ודואגת לכך שגם העולם יראה אותה כאשה.

עוד מימי הכנסת בת"א, בבנין קולנוע „קסם", היא זכורה לי ומדי עקבי אחריה — מעשים ודברים — הייתי דוחה הגדרות כגון שהיא „ה־גבר המצליח ביותר בין כל הגברים המכהנים את הממשלה". טעות! היא מתגוננת כגבר בשבילי הפוליטיקה, היא נאבקת כגבר בעקלתון החשיבים הגששים היסטוריה, אבל ברגע כשרים, בשעה רחמים שאינך יודע מדוע היא מצלצלת דווקא עכשיו ולא לפני כן, או אחרי כן, עולה ומופיעה האשה, אותה אשה שמאצילה עולים וקיימים צרכיה של האם, של האחות, של הבת ושל המורה.

שמעתי מישהו מכריז כנגדה ואו־מר: „היא לא מעריכה את זכותה להיות ראש ממשלה". הייתי מגיה את הפסוק ואומר: „את זכותה להיות אשה".

■

ובכן, לכה אשה זו וכזו אינה די אביצה לומר לשר הבטחון (הבגון הרגיש) שלה, כי כפריו של מונסיניור ראיה אינם ענין של בטחון לאומי, אלא של בושה עול־מית?

קראתי, לרגל פטירתו של אברהם הרצפלד, כי הגברת מאיר, בהספידה אותו, אמרה, כי היה הרצפלד כאשר זה שלא אפשר להבריח להגיד לו „לא" ולסרב לו מה שביקש או שאל והציע. ברשותה של הגברת מאיר אגיד לה, כי אותו משהו שהיה בו, היא הלב שלו.

כשהחל הפרופסור ברנארד לנתח לבבות, לשתול לבבות כאילו היו טרנזיסטורים של תקשורת, כהבה לו סטודנטית בת 18 אביבים השאלה אותו: יאמר לי הפרופיסור, כהו, סוף סוף, הלב: משאבה של גוף, או פלא מן הפלאים בהם שותף ה־אדם לאלוהים הכל־יכול?

להרצפלד היה לב להבנבא.

■

מכיוון שהעברתי כאן בסך אני־שים רבים האגה רק אחת, רוצה אני לספר גם סיפור הרצפלדי אחד.

הלכתי, יום אחד, לראיין אותו. הוא היה יושב, באותן שנים, במורד רחוב אלנבי, בבנין נושן לפדי ש־ניצב בפינת ליליגבלום, אם זכרוני אינו מטעני. כשקבענו, טלפונית, את השעה — שש בערב — שאלתיו ב־איזה חדר אמצא אותו. השיב לי: אינני יודע עדיין. אבל המשרד יהיה כמעט ריק. כולם ילכו. התגוננתי ושאלתי אם עלי לבלוש אחריו ו־לעבור מחדר לחדר בכל שלוש ה־קומות? הרצפלד השיב לי: „הלך אחרי הקול. השמע מהיכן בא הזמר שאזמר. וכך תמצא אותי".

וכך זה היה. דלתות החדרים, שהיו ריקים, היו פתוחות... אך היה עלי להרחיב יפה את אזני כדי לגלות את מקומו של הרצפלד; שכתפרסם כ־אוהב לזמר כשמצאתיהו לבסוף עדיין היה ממשיך לזמר והיתה דרושה שהות כדי לעבור לדיבור.

אמרתי לו „אתה מזמר בקול נכוך". הוא חייך ואמר: „לזמר לא רצה לזמר לצרות. הזמרה היא המית לב".

זה מה שהיה בו: אמייה ולב.

יום הולדת למוביל

מאת מאיר הראובני

את יום הולדתו הע־שירי חוגג המוביל הארצי במצב רוח לא כל כך מתוק.

בשנים קודמות יכול היה להת־פאר בשאיבת מים מעל המתוכנן (330 מיליון מ"ע מים בשנה), ש־הגיעה אשתקד ל־400 מיליון מ"ע. הקיץ יישאבו באמצעותו רק 250 מי־ליון מ"ע מים, ומייד בהחל הגשמים הופסה בו השאיבה בהדרגה ויתכן שישותק חודשים מספר.

לראשונה הופעלו המשאבות בתחנה „אשד כנרות" שעל שפת הכנרת ב־10 ביוני 1964, אבל כאחר שהחוד־ש יכלאו 35 שנים לייסוד „מקורות" — הורהי של המוביל — החליטו כי ש־הגליס „לאחד" את שני ימי ההול־דת ולצויינם, כמנהג המדינה, בחז־יון אור־קולי על שפת אגמי אשכול, בבקעת בית־נטופה.

בשנות קיומו הזרים המוביל כ־2 וחצי ביליארד מ"ע מים. כמות השווה לצריכה המים הכוללת של המדינה במשך שלוש שנים, ובהווה 2.5 אחוזים של תכולת הכנרת בשנה מכור צצה. המוביל הוסיף כתמים כחולים למפת ישראל — שני אגמי אשכול בבקעת בית־נטופה ואגם צלמון — ובנייתו היוותה אחד ממפעלי הבניה הגדולים שבוצעו בארץ. ב־11 שנות ההקמה הושקעו בו כ־2 וחצי מיליון ימי־עבודה, נחפרו וסולקו כ־7 מי־ליון מ"ע עפר, נחצבו 1.7 מיליון מ"ע סלעים, נוצקו כחצי מיליון מ"ע בטונים, הונחו כ־15,000 צינורות בטון.

כל זה עלה כ־420 מיליון ל"י.

אחר הפעלתו היה המוביל לעורק הראשי של מערכת אספקת המים ל־מדינה (הצורכת כיום כ־860 מיליון מ"ע מים בשנה). רוב מפעלי־המים האזוריים מתחברים אליו, וכך נוצרה מערכת מים כל־ארצית, המנוהלת ממרכז אחד. בעונות עשרות־בשק־עים משלבת „מקורות" באמצעותו „הגבוה" לאגרים התת־קרקעיים ו־אשתקד החדרו לאגרים תת־קר־קעיים כמעיים 160 מיליון מ"ע מים (השנה הקטנה החדרת המים לקר־קע למחצית הכמות).

סטיה יקרה

המוביל הארצי הוא ילד רוחו של הפרופסור לאודרמילק, אבי תוכנית השקיית ארץ־ישראל, בשנות השלו־שים. את „הבסיס האידיאולוגי" נתן לו הדיפלומאט האמריקני אריק ג'ונס־טון, שהציע תורנות לחלוקת מי הירדן בין ישראל, ירדן וסוריה.

הסטיה העיקרית מהתוכנית המקו־רית, שעלתה ועולה לעם ישראל ב־מיליוני ל"י ובצריכה השקעת כוח חש־מלי עצום לשאיבת המים ממפלס של 210 מטרים מתחת לפני הים, לגובה רמת הגליל המרכזי — הדחיפה הראשונה מתוך הכנרת עד תעלת ה־ירדן הפתוחה היא לגובה 256 מטרים — היתה התקנה מערכת שאיבת ה־מים בתוך הכנרת, ולא הישר ממקו־רות הירדן.

מי הירדן המתוקים יורדים לכנ־רת, כדי להתמלח בה לפני העלאתם חזרה לגובה שבו כבר היו, וכדי לייקר את עצמם על־ידי מעבר במשא־בות־ענק, הצורכות חשמל המופק ב־חיפה בטורבינות־ענק, הצורכות שמן־אדמה, המובא אליהן בכמויות־ענק.

תחילה, לפי תוכניתו של פרופסור לאודרמילק (1940), השלים האמריקני ג'יימס הייס תוכנית כוללת לניצול מי־הירדן והליטאני. במקביל, התק־שר עבדאללה שליט עבר־הירדן, אח־רי מלחמת־העולם השניה, עם חברה הנדסית בריטית, שהכינה בשבילו תוכנית דומה לניצול מי־הירדן, ש־התבססה על מאגר הכנרת.

אחר קום המדינה הוכל תיכנון ני־צול מי הירדן על תה"ל, בשיתוף עם מומחים אמריקנים ושיונגנן „הה־עניניה" בעבודה זו, ומכאן שליחותו של ג'ונסטון למזרח התיכון בשנת 1953, מטעם הנשיא אייזנהאור.

וטו ערבי

בקץ שנתיים של דיונים, מחקר, תיכנון ומו"מ מייגע עם הערבים, הגיע ג'ונסטון לידי הסכם עם מומ־חי ישראל, ירדן, סוריה ולבנון, לגבי כל הבעיות הטכניות של תוכניתו, לרבות הבעיה היסודית של חלוקת מי הירדן והירמוך ומיקום מתקני ההטיה והמאגרים. ישראל הביעה מייד נכונות לחתום על הסכם ברוח התוכ־נית זו, אך ההנהגה הליגה הערבית הטילה באוקטובר 1955 וטו על התוכ־נית — אישורה היה הכרה ערבית בקיומה של ישראל ושיתוף־פעולה עמה.

בשלב זה החליטה ממשלת ישר־אל לבצע בעצמה מפעל מים ארצי, תוך התבססות על „זכויות" המים שהציעה לה תוכנית ג'ונסטון. הער־בים ניסו לפגוע במפעל ובעובדיו, וגם אחר שהמפעל הוכשל, הרו וניסו בגיונה לפגוע בו ובמיתקניו. השמי־רה על המוביל הארצי היתה אחת מתפקידיו המרכזיים של משמר ה־גבול.

צורך החיים הראשי של המדינה מתחיל אי־שם בקרקעית הכנרת, בקירבה מהמה שמצפון לטבריה. חמשה „מקוקים" (צינורות בטון, ש־קוטרו של כל אחד שלושה מטרים) מונחים על קרקע האגם ושואבים מתוכו את המים. שלוש יחידות שאיבה ענקיות (כל אחת בת 4,600 קילווט ויכולת ספיקה של 6.75 מ"ע מים בשנייה) מזרימות את המים אל שלושה צינורות, המתחברים לצינור פלדה אחד, השופך את המים לתע־לת הירדן הפתוחה (16 ק"מ חצובים בסלע).

את דרכה של התעלה הפתוחה חו־צים נחל עמוד (150 מטרים עומק) ו־נחל צלמון (50 מ'), כדי להתגבר על המיכשולים הטבעיים האלה, ניב־נו צינורות סגורים, הכוזרים ומעל־לים את המים חזרה, לפי עקרון ה־כלים השלובים. מתעלת הירדן הפתו־חה עוברים המים למאגר צלמון, מ־דפנותיו וקרקעיתו צופו בתיבכת חר־סית שעוביה מטר, המונעת את זרי־מתם. מתחת לרכס הגבעות ליד עיל־בון עוברים המים בנהרה שאורכה 850 מטרים וממשיכים דרכם בתעלה לאורך בקעת בית־נטופה, עד אגמי אשכול.

עוברים בדרך שלוש מנהרות: מנ־הרת שיכרון (1,600 מטרים), מנהרת מנשה א' (6.5 ק"מ) ומנהרת מנשה ב' (360 מטרים).

חלק ממעיינות המים המלוחים, ה־נובעים משים־ביה דווקא בסמוך לפי־הניקה של המוביל, „הטפרי" והם נשאבים — אף זה בעזרת עט"י ההוכ־כל — אל תעלה פתוחה („המוביל ה־מלוח") שנבחתה לאורך הגדה המערבית של הכנרת ומזרימה את המים לירדן אחרי מוצאו מהכנרת. תרימה שייה להפיכתו לביב. באמצעות כמף על המכתה זה הופחתה מליחות מי הכנרת מ־380 מיליגרם כלור בליטר לפני עשר שנים, לכדי 240 מיליגרם כלור בליטר כיום.

המליחות הופחתה

מכאן מחורים המים בצינורות ש־קוטרם 108 אינץ' עד ראש העין, ו־והשותה ינפס.

אגם אשכול (קודם בית נטופה) קושט לרגל עצרת „מקורות" שנערכה השבוע

תכנית זכין ו„מסמך גלילי"

מאת א. גזית

כאשר נערכה השבוע מפ"ם למאבק — הקשה ביותר שהיה לה ב„מערך" — נגד הכנסת „מיסמך גלילי" למצע, אפשר היה לשמוע מדוברים מלים טובות רק על סעיף אחד: שיקום הפליטים.

דב זכין
כל הזכויות שמורות...

בהופעתו לפני זמן קצר בקיבוץ כפר הנשיא של הקיבוץ הארצי אמר שר החוץ אבא אבן כי הזכויות על תכנית שיקום הפליטים שמורות לבן הקיבוץ ח"כ דב זכין. בכך „רמז" כי לא משה דיין הגה אותה, אלא ח"כ דב זכין, שתכנית ישוב הפליטים שלו כבר זכתה לשם „תכנית זכין". האמת היא, שאם בכלל מדובר על זכויות יוצרים הרי אלה שייכים לא לפולי־טיקאים אלא לקבוצת כלכלנים ה־יוזמה „קבוצת רחובות" (על שם הה־תכנסותה במכון ויצמן). עוד ב־1968 הגישה „קבוצת רחובות" תזכיר לראש הממשלה המנוח לוי אשכול (שחובר על ידי פרופ' מיכאל ברונו) וכל הדברים שנאמרו לאחר־מכן על ישוב הפליטים, על יסוד התזכיר זה נאמרו. ניסיונות ראשונים לביצוע תכניות אלה כבר ניראים היום בשכונת שייח רדואן בעזה.

כאן — ברובע שיפוד בזמנו עבדול נאצר להזמנת הממשלה — מוקמים הולכים דגמי בתים הם קונים ל־פליטים מן הרצועה: נסיון ראשון של ממשלת ישראל לטפל בדרך נכונה בבעית הפליטים.

המכנה המשותף הרחב ביותר

בין כל בעיות־מלחמה־ושלום של ישראל מאז מלחמת ששת הימים, יש לפתרון בעיית הפליטים המכנה ה־משותף הרחב ביותר בפוליטיקה ה־ישראלית. ח"כ דב זכין בפגישים מודה כי אחד הראשונים שהעלו את ההצעה הפתרון ברוח זה היה ח"כ שמואל תמיר מן המרכז החופשי וגם ח"כ גדעון האוזנר הליברלי־עצמאי דיבר על כך בלהט. כמובן שהמכנה המשו־תף כשותיים לא רחוק מן המקום הזה. בשעה שהשמאל מציע פתרון זה במסגרת הכנה נסיגה גם לפני ה־שלום, הנה הימין מציע פתרון זה כדי לבצע מיפוד משטח שיפוט ישראלי. אותו פתרון ואותה הבעיה — אבל כשהי זוויות ראייה. לכן ה־נוסח הכללי של סעיף ישוב ה־פליטים ב„מסמך גלילי" אינו מספק את אנשי מפ"ם אשר טוענים כי ההנחלויות פלוס רכישת קרקעות פלוס השקעה יהודית בשטחים הור־סות את מה שמבקשה לבנות הכניה ישוב הפליטים היהיה... יחסי שלום.

הצעת זכין

בכל בסוס דב זכין העלה את הצעתו, ראש הממשלה ביקשה כי ישרבה על גלילי הוטל לסבבה ...„שיחות ההבהרה" בין גולדה מאיר למשה דיין דהתה הכנית זו הנידה. עתה מבקשת לפיה לשימה בהדים כמצע של המערך לממשלה הבאה.

בזמנו, ב־1970, יסדה הממשלה „קרן הנאמנות לפיתוח כלכלי ושיקום פליטים" וכבר בסוף אותה שנה נאס־פו כבעם 5 מיליון ל"י שהוצאו ... סיפוק כחנות פליטים ברצועה ובג־דה. שיפוץ בית חולים שיפא ב־רצועה, ומערכת חשמל בג'נין. עד אמצע 1972 הוסיפה הקרן עוד 2 מי־ליון ל"י ומאז דעכה פעילותה. פרוש־שכעון שבייר בבכון ויליה ויצאבי „קבוצת רחובות") שקן מכבר כי ...ניות אלטרנטיביה ולזו הציעה על ידי „קבוצת רחובות") שהכנסה להגיע לצמצום ההבדלים בין אוכלוסית ה־מחנות והאוכלוסיה הכללית, על ידי הפיכתם של המחנות לישובים רגילים. לא הוכל, בתנאים קיימים, להרוס את שורשי הבעיה ולהביא לפתרונה.

לכן עיקרה של „תכנית זכין" מצד ליגים כעבר לכה שניסתה הממשלה לעשות. ואלה הם:

✱ הקצאת מגרשים לפליטים ומ־תן אפשרות לבחור בדגם הבית הרצוי לו. „אני מתנגד לנסיון שבי קום מחנה קיים יוקם מחנה אחר. יש לבטל את המחנות ולפזר את הפליטים באוכלוסיה הקיימת. הפליט הערבי אינו רוצה לגור בבית זב הוכזת וכבר נוכחו במפעלי שיכון כושלים כאלה בכצרים כל הטיות בצרות בכקלחה והתרגנלויות בבנין שיכונים. יש לבנות בית קטן כב־בי הוכה ובפנים חצר".

✱ הבטחה שבירה בסטטוס הפרט כדי לא להעבירו בדילה פליטים ובפני השאלה אם הוא מוגד בענין הערבי" אם הוא מוותר על מעמד הפליט, „אסור לכרוך המצבה דיור או עזרה אחרת בענין הפרטיים על רכוש בישראל או בוויתור על מכים הכבוד".

✱ הפיתוח ההעצטיתי יעיצה באמצעות בשק משלים. „לא הוך יהודי עם עבודה ערבית זולה ולא עוניים־ תציה. כך אפשר יהיה להגיע פליטים לעקור לכתום התקבצותם, אם כי גם כך צפויה התנגדות ארגוני ה־מחבלים. יש להגיע יזמים ערבים מן השטחים להשקיע בשטחים והנה — בפעם הראשונה — בליוש בנייה ישראלים ליזמים ערבים מן השטחים 50 מיליון ל"י.

✱ גיוס כספים לקרנות בינלאו־מיים. אחרי שהקנצלר וילי ברנדט ביקר בארץ, הצהיר כי יהיה מוכן לגייס עזרה לשיקום פליטים בלבנון, בירדן ובגדה. אם תצא כספים ישראל בהבניה זו אפשר יהיה להכבי סכומים גדולים לקרנות בינלאומיים.

✱ פיתוח תעסוקה צבירה בשטחים באמצעות תיעוש הוך הפההת ההעמ־קה בחקלאות.

✱ כינון אוניברסיטה פלסטינאית.

גם החזרת פליטים

אומר ח"כ דב זכין: „אני רואים בשטחים זו הבנה הטביעית ובשביים עם המציאות. ידידים של ישראל המבקרים בשטחים חוזרים מזועזעים בסיורים במחנות הפליטים. שיקום ה־פליטים אינו רק ציווי מוסרי אלא הבונה מדינית. פירושו גם היכל מאגרי השרור. מחנות הפליטים הם מכשול בדרך לנורמליזציה. אני מציע שהינתן אפשרות לפליטים להגיש את תביעותיהם לממשלת ישראל על־פי החשיב מוסכם. גם לנו תביעות ה־הזרות רכוש יהודי בארצות ערב. אבל אין דיכוי שנצטרך לשלם פי־צויים לפליטים. יש אפשרות להגשת תביעות פיצויים בנוסח שוה נעשה בירושלים. עמדת הממשלה היא ש־ישראל מוכנה לדון עם כל מדינה ערבית על בעית הפליטים ללא קשר עם בעית השלום. בדרך זו תיפתר שליטת ארגוני החבלה".

לפי רישומי סוכנות הסעד והתעסו־קה של האו"ם נמצאים בשטחים 515 אלף פליטים (240 אלף בגדה ו־275 אלף ברצועת עזה), אך „הגרעין ה־נוקשה", כדבר דב זכין הם יושבי מחנות הפליטים — 56,400 בגדה ו־172,500 ברצועה.

בסתבר שח"כ זכין מתכוון לא רק לישוב פליטים אלא גם להחזרת פלי־טים. רבים מן הפליטינאים „בגליה ארצות ערב (בכי בכווית ובנסיכויות הנפט) משתוקקים להצטרף למשפחו־תיהם בגדה או ברצועה וזכין מאמין כי הבויות איחוד משפחות יסכימו אלה לשתף פעולה בשיפוסם ובישובם — אם ישוכנעו שכוונתנו זה איכם מונ־דים בענין הערבי", אחות ראשית כל

(המשך בעמוד 26)

KENT

WITH THE FAMOUS MICRONITE® FILTER

איזה רגע נאה להנאה מהטעם המרענן של קנט

קופסא קשה, קינג־סייז, באורך 100 מ"מ ובטעם מנטול

אין חשש ל„התפוצצות" אקדמאים

מקלפי לקלפי

חשיבותה של מעטפה...

במרבית כפרי המיעוטים בגליל הצביעו חברי ההסתדרות הערבים, השבוע, ב־מעטפה אחת בלבד — ואילו נשותיהם הצביעו בשתי מעטפות: האחת לוועידת ההסתדרות והשנית למועצת הפועלות.

עובדה זו — ההצבעה בשתי מעטפות — העלתה את יוקרתן של הנשים הערביות, הן בעיני עצמן והן בעיני בעליהן. בקרב הנשים, שראו עצמן לפתע „מיוחסות" יותר מבעליהן, התעוררו רגשי „עליונות" ברורים.

הסבירה זאת אחת הנשים הערביות: „ב־ודאי אנו הנשים חשובות כיום יותר מה־גברים; ככלות הכל, הן אנו נמנות עם בנות מינה של ראש הממשלה גולדה מאיר"...

הקלפי המעופפת...

בעיצומו של יום הבחירות להסתדרות, הגיעה ידיעה לוועדת הבחירות המרכזית, כי קבוצה גדולה של חיילים בשרות סדיר ומילואים, המשרתת במחנות רפידים, רוצים להצביע לבחירות להסתדרות אולם, אין במקום קלפי להצבעה. ועדת הבחירות התקשרה מיד עם שלטונות הצבא שהיו ממונים על הבחירות במחנות צה"ל, וביקשה מהם להעביר לרפי־דים קלפי אחת.

ואכן, מטוס „פייפר" של צה"ל יצא מתל־אביב, כשהוא נושא עמו קלפי וכל אביזרי ההצבעה הנחוצים וכעבור שעה קלה נחת ברפידים, שם המתינה כבר ועדת קלפי צב־אית.

צופה נתתיך...

יו"ר ועדת הספורט של הכנסת, ח"כ אב־רהם כץ, ביקר בימים אלה במחנה של צופים, בו שהו שניים מילדיו.

בהתקרבו למחנה, ראה כמה צופים קוטפים פירות במטעים הסמוכים. כאשר שאל אותם, מה הם עושים בפרי הזה, הם ענו לו ללא היסוס: אנו מוכרים אותו לצופים האחרים.

כאשר הגיע ח"כ כץ למחנה, אירע לו תקר בגלגל מכוניתו. מיד אצו אליו שלושה צופים בריאי גוף, והציעו עזרתם בהחלפת הצמיג.

שאל אותם כץ ליתר זהירות: אני רואה שמושגי הצופיות השתנו בימינו. כמה תעלה לי יוזמה צופית זו?

האדם הנכון...

השבוע ביקרה בארץ משלחת של שלושה חברי ה„בונדסטאג" הגרמני.

הם ביקשו מן הנספח הכלכלי של השגרירות הגרמנית, מר יוכום, לסדר להם פגישה עם יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, כדי לשמוע ממנו על אופן טיפולה של הכנסת בבעיות התקציב והכספים.

כאשר אמר להם הנספח יוכום, כי יו"ר ועדת הכספים הוא ח"כ ישראל קרגמן, שפשפו הפרלמנטרים מגרמניה כפיהם בהנאה, ופסקו פה אחד: יוצא מן הכלל. הער קרגמן הוא יו"ר ועדת הכספים. זה בדיוק האיש הנכון.

הם הסבירו מיד למה: קרגמן בגרמנית הוא „איש קמצן". מי שמטפל בכספי ציבור צריך להיות בדיוק איש כזה...

מכבי אש ו...דבורים

המיבנה החדש של מכבי־האש בנתניה, הנמצא עכשיו בשלבי הבנייה האחרונים, נתן הזדמנות לכבאים להפגין קצת מהישגיהם. אגב, הסתבר, כי הכבאים נאלצו לעסוק לא פעם בתפקידים שהקשר ביניהם לבין אש, הוא מקרי בלבד.

כך, למשל, הספיקו מכבי־האש של נתניה במרוצת השנים למלא גם תפקידים כאלה: להציל לכודים במעליות ובבורות סופגים, לשאוב מים מחצרות מוצפות ולפרוץ דלתות משום שבעלת־הדירה שכחה את המפתח ב־תוכה. באחד המקרים לא הספיק הסולם ה־הידראולי, כדי לחלץ פועלים מבריכה והיה צורך להזמין מסוק.

השיא היה, כאשר הוזמנו מכבי־האש בסוף שנת הלימודים לאחד מבתי־הספר במקום כדי לגרש... דבורים.

מי ירסן את „רסן"?...

ראש־פינה, המושבה הגלילית השקטה ה־רגילה תמיד להלך בתלם, שינתה ממנהגה ערב הבחירות. בניגוד למצופה, החליטה הפעם קבוצה מקרב חברי ההסתדרות במושבה, המזוהים בדרך כלל עם סיעת המערך, „למ־רוד" במפלגה ולצאת — בניגוד לדעתה — ברשימה עצמאית נפרדת למועצת פועלי הצור ראש־פינה.

הרשימה המקומית, שנטלה לעצמה את ה־כינוי „רסן", אמנם זכתה במנדאט אחד בלבד, מבין 14 המושבים שבמליאת מועצת הפוע־לים. אך אין כל ספק שלמנדאט בודד זה משקל לא־מבוטל — הרבה מעל ומעבר ל־משקלו. מנדאט זה מהווה את לשון המאזניים בין שני ה„לוחמים" שבמועצה: המערך והליכוד ששניהם זכו ב־7 מנדטים כל אחד. הודות לאיזון־העדין שנתהווה בין שתי הסי־עות הגדולות במועצה, לא תוכל אף אחת מהן להקים את מוסדות מועצת הפועלים בקאדנציה הנוכחית, ללא עזרת נציגה הבודד של „רסן". על הסדין של נציג זה במועצה ייאבקו אפוא שתי הסיעות הגדולות והסיעה שתזכה ב„רסן", תיאלץ „לשלם" לה את מלוא התמורה.

אחרי שעות העבודה...

מר עזרא שפירא, עסקן ציוני ותיק מ־קליבלנד שבארה"ב, שעלה לישראל, הוא אחד האנשים החשובים של שר האוצר פנחס ספיר — הוא יו"ר קרן היסוד.

ואולם, שיתוף הפעולה בין ספיר לשפירא לא החל כהיום. שפירא, שהיו לו נחלאות בישראל כבר לפני עשרות שנים, נזכר כי

לפני כ־40 שנה נזקק למנהל פנקסים באחד הפרדסים שלו בשרון. בא לפניו פקיד, שכיוון שלא הסתדר עם משכורתו בעבודתו הרגילה, מוכן היה לעסוק בהנהלת פנקסים אצל שפירא אחרי שעות העבודה הרגילות.

שם הפקיד היה פנחס קוזלובסקי מכפר־סבא, כיום — שר האוצר ספיר.

דוגמא מרתיעה...

„פסטיבל גנדי" עדיין בעיצומו. אלוף פיקוד המרכז האלוף רחבעם (גנדי) זאבי, עובר בימים אלה מישוב לישוב. ונפרד מראשיהם כשהם עורכים לכבודו מסיבות חגיגיות.

השבוע נערכה מסיבה גדולה, על גג „בית הצנחן" ברמת־גן, כשעל לוח תכלת גדול ליד סמל העירייה, נכתבה סיסמה האומרת: „העיר רמת־גן אוהבת את גנדי".

כאשר קם לשאת את דבריו, אמר האלוף זאבי: „אני נתקל בשבועות האחרונים בגילויי אהדה רבים, לא רק מראשי הישובים בפיקוד המרכז, אלא מאזרחים פשוטים. אילו ידעתי זאת, הייתי אולי בוחר את דרכי האזרחית בפוליטיקה".

לאחר הרהור קל הוסיף „גנדי": „אולם, כשאני רואה מה עלה בגורלם של כמה מידידי הטובים, האלופים, אני חוזר בי. כיון שיש לי הרושם, שהייתי מאבד מהר מאוד את אותה אהדה"...

הצבעה לאור פנסי מכונית...

הודעת האיחוד החקלאי על החרמת הבחי־רות להסתדרות כמחאה על כך שלחברי האיחוד לא ניתנה זכות בחירה לוועידה ההס־תדרותית — גרמה להפרעות ביום הבחירות ובמושבים רבים לא ניתנה אפשרות להפעיל את הקלפיות. בכמה מושבים נתמנו ראשי המושבים ליו"ר קלפיות, הקלפיות לא נפתחו: הם יריבים ש„התחלו" והודיעו, כי אין הם יכולים לעבוד.

במושב גנות לא הרשו תושבי המקום לפתוח את הקלפי, במשך כל שעות היום.

מה עשתה ועדת הבחירות המרכזית?

כדי לאפשר לאותם חברי המושב שרצו להצביע לבחירות להסתדרות, הציבו בשעות הערב, בכניסה למושב, שתי מכוניות עם אורות דולקים ובתוך הציבו שלחן מאולתר, פרגוד עם פתקים, וכך יכולים היו החברים להצביע.

חוג ה„ילידים"...

במפלגת העבודה במחוז ירושלים נערכים עתה החוגים השונים לקראת ההתמודדות על קביעת מועמדי המפלגה לכנסת ולמועצת העירייה.

המערכה נושאת אופי של חוגים לפי מוצא (עדות), השכלה (אקדמאים), גיל (צעירים) וכו'.

הגיב על כך מזכיר מועצת פועלי ירושלים, מר דוד אילון: „כולם מתבצרים מאחורי החוגים שלהם ורק ילידי הארץ יוצאים מקי־פחים. אולי יוקם חוג לילידי הארץ במפ־לגה...?"

שר הולך, מנכ"ל נשאר...

שר העבודה יוסף אלמוגי מכין את עצמו כבר לנטישת משרד העבודה, כאשר הגיגיו נתונים למצפה לו בעיריית חיפה. למע־שה הוא החל כבר בשורה של פגישות פרידה מתפקידו.

במסיבת פרידה שערכה לו ועדת העבודה, הוכיח עצמו אלמוגי כג'נטלמן אמיתי, והעביר חלק נכבד מן השבחים שהרעיפו לו ולמשרדו למנכ"ל שלו, המהנדס אריה גוראל.

אמר אלמוגי: חלק ניכר מן ההישגים שלנו במשרד העבודה יש לזקוף לזכות המנכ"ל אריה גוראל. הוא דמות נדירה של מנכ"ל צנוע, אשר דאג מעל הכל לשם הטוב ול־יוקרה של משרד העבודה ולא לפרסום העצ־מי שלו. השר הולך, אבל המנכ"ל נשאר, ולכן אנו יכולים להיות שקטים שמשרד ה־עבודה נשאר בידיים נאמנות.

הרווח הגדול...

בליל הבחירות להסתדרות התקבלו במטה המערך ידיעות על כך, שהליכוד לא זכה כמעט בשום ייצוג במושבים רבים. פירוש הדבר, שהרשימה הממלכתית, שהצטרפה ל־ליכוד, איבדה כמעט את כל מצביעיה בסקטור המושבי.

ראש הממשלה גולדה מאיר הגיבה באומרה, כי כבר שמעה פעמים רבות על כך שקונים מפעל שפשט את הרגל, משקמים אותו ומוכ־רים ברווחים נאים; אך טרם שמעה על כך שבעלי מפעל פושט רגל ימכרו אותו ברווח כה גדול...

...ענין של גיאוגרפיה

מחבורת מייסדי הסתדרות המורים ב־1903, נותרה כיום בחיים רק אחת: המורה ה־ותיקה יהודית הררית. בכנס שנערך לפני כמה ימים בזכרון יעקב, לציון 70 שנה לייסוד הסתדרות המורים, העלתה גב' הררית זכרו־נות מ„ימי הבראשית" של החינוך בארץ־ישראל.

היא עבדה בתחילת המאה ברחובות. בית־ספרה היה צריף גדול, ששימש אכסנייה ל־עוברי אורח, חדר אוכל לפועלים, בית חולים וחדר ישיבות לועד המושבה. לתלמידים הק־צו שולחן אחד ושני ספסלים ליד התנור שבו אפו להם. על כמה מן הספסלים האחרים באותו אולם, שכבו חולי קדחת. המורה היה יהודי ירושלמי, בגרביים לבנים ומגבעת קטיפה. ביום הראשון ללימודים לקח קרטון, צבע אותו שחור ורשם עליו את האות א'.

„המורים באו והלכו. רובם חזרו לירושלים, כי לא יכלו לסבול את חיי ה„חולין" במושבה. פעם היו באותו מקום מורה מליטא ומורה מגאליציה — ואז החלה ביניהם „מלחמת מבטאים". ברוב הבתים במושבה דיברו רו־סית, פולנית או ערבית — אבל לא עברית. כשלמדו „גיאוגראפיה", הביאו אבטיח ועליו סימנו את קווי האורך והרוחב..."

מערכות סלון קומפלט במחיר בית־חרושת

אפשר למצוא אצל "אפרתי" כמעט כל רהיט שתרצה לרכוש - במחיר בית-חרושת.
מבחר רהיטים לחדרי סלון, חדרי שינה וחדרי נוער.
אפשר לשלם מקדמה לפי יכולתך, השאר בתשלומים.
תנאי התשלום, ההנחות והמחירים - בתוקף רק עד 30.9.73

רהיטי אפרתי

נשים שדיברו עליהן השבוע

מאת יעקב בוקסר

„המזכיר השלישי" החווירה כסיד

קלרה מלחי

כשעלתה קלרה מלחי לפני שמונה־עשרה שנה מקובה, ציפו לה בישראל משפחה, צבר צעיר ונמהר שהציע לה נישואין, וקריירה קובאנית שהיה עליה להקריבה.

השבוע הוטל על קלרה לבחור בין עבודה, הישגים ומעמד לבין בית, בעל וילדים. האחרונים הכריעו.

„את ההודעה על ניתוק היחסים שמעתי ברדיו. הייתי בשוקי מהלם", מספרת קלרה בביתה המטופח בנהלה. בתה ה־נאה, בת 17, מאשרת: „אמא היתה לבנה כסיד".

„עברו יומיים. אני יודעת להסתיר. אומרים עלי שכאשר יש לי בעיות גדו־לות, אני נראית הכי טוב, ישבתי עם הציר כמעט כל הלילה. ההרגשה הנפשית קשה. בתוקף תפקידי היה עלי לחזור לקובה, כי אני חלק מצוות הדיפלומטי. לפתע הוטל עלי להחליט במהירות על דבר שלא ציפיתי לו".

משפחת מלחי, היתה ישובה מול מקלט הטלוויזיה. עקב עיתוי מהיר הוגשה ה־תוכנית „אישים במשבר" על קובה. אצל קלרה העלה הדבר זכרונות.

„נולדתי בהוואנה למשפחה ציונית. אמי היתה מורה 25 שנה בבתי־ספר עב־ריים. ניהלה את ביה"ס „תיאודור הרצל", ואחר כך את „תרבות".

„היתה לי ילדות עליזה. קובה זו ארץ יפהפיה, בעלת צמחיה פורחת, ואנשיה חביבים ושמחים. חיי הקהילה היהודית היו אינטנסיביים ביותר. תנועת „השומר הצעיר" היתה הראשונה במעלה, וחבריה החלו לעלות ארצה כבר בשנות ה־שלושים, חלק מהם עדיין נמצאים בבית זרע".

„לאחר תקופת לימודים ארוכה בארצות־הברית וקבלת תואר ב„מינהל עסקים" עליתי ב־1956 ארצה. זה היה עדיין של־טונו של באטיסטה. ואז גם החלו היחסים הדיפלומטיים עם קובה. הציר הראשון היה תושב באיטליה, ופה היה רק מיופה כח.

„אני, הייתי הקובנית הראשונה שמצאו בארץ, והטילו עלי לפתוח צירות. מיופה הכח, יהודי ציוני מאירופה שהיה מעוניין לייצג כאן את האינטרסים של קובה, לא ידע מלה בספרדית, ואילו לי נתנו דפים ועליהם הוראות, ואמרו לי: „קדימה, נהלי צירות". את הנוהלים ה־דיפלומטיים למדתי בדרך הקשה מן ה־נסיון: איך לדבר עם אשת שגריר, כמה זמן לנהל ישיבה, ועוד ועוד".

קלרה מוטרדת על־ידי אין סוף שיחות טלפוניות. עתונאים מצפים להודעות רש־מיות. בתה משמשת לה מזכירה והיא מסננת אליה את הידיעות החשובות.

„התואר שלי הוא בעצם מזכיר שלי־שי", ממשיכה קלרה, „קיבלתי אותו רשמית רק אחרי מהפכת קאסטרו. בזמן שלטונו של באטיסטה לא היה אפשר לק־בל תואר דיפלומטי בלי שוחד.

„בזמן המהפכה כבר היה כאן ציר תושב, שקיבל הוראה לחזור לקובה. אחרי זה נותרתי שנה לבדי: לרשותי עמדה הדירה של מיופה הכח הראשון. לא קיבלתי משכורת, אבל לא עמד בי לבי לעזוב את ה„בייבי" הראשון שלי.

ניצלתי תקופה זו להריון נוסף, ולמרות לידתי הביאו עדיפות של נסיון למרות בערותיה של הרופאה, וכשהגיע הציר ה־מיועד, היה בידו מינוי דיפלומטי בשבילי".

קלרה מביאה ערימת צילומים, ובהם מונצחים, אירועים, וקוקטיילים. היא ני־צבת ליד הציר הקשיש, לוחצת ידיים, קוראת שמות. בעלה היושב לצידה, מחייך: „מה הייתי עושה בנסיבות הללו? נכנס למדים ומתייצב".

„לא הרבינו בקוקטיילים, כי הציר לא האמין בזה. הוא העדיף להפנות את הכסף לסיוע חקלאי. העבודה בצירות ש־לנו היתה כמו בכל צירות של מדינה דרום־אמריקנית קטנה. והיא לא חסרה, כי דיפלומטיה קשורה בהרבה מאוד ביו־רוקרטיה.

„אני שימשתי גם ראש המדור ה־קונסולרי. זה עיסוק פוליטי הכולל קשרים עם דיפלומטים, דו"חות פוליטיים, פגי־שות עם משרד החוץ, וקשרי תרבות. קשרים מסחריים כמעט לא היו.

„לעומת זאת — מחייכת קלרה — הגיעו משלחות רבות של מומחים. ואז נעשיתי כל פעם מומחית לבעיה אחרת. כשזה היה קשור בהדרים, התגברתי על המצב. אבל תארי לעצמך כשהיה עלי להפוך למומחית להזרעה מלאכותית, כשחסרה לי טרמינולוגיה בספרדית, ואני חייבת ל־הסביר את הנושא בתנועות, לצעירים ה־מבינים רק ספרדית.

„במסגרת עבודתי קיבלתי גם מטוסים קובאניים שהגיעו בתחילת שלטונו של קאסטרו עם עולים יהודים. זו היתה מחוה מיוחדת מצידו. הוא קרא לזה חזרה למולדת. כמחווה נגדית חזר אחד המטוסים עם ציוד בעזיות".

לקלרה שלושה ילדים. דורית, בת 17; נתן, בן 14; אביטל, בת 3.

לשאלתי איך הצליחה שנים ארוכות לשלב גידול משפחה עם עבודות יום ו־לילה בצירות. משיבה קלרה: „זה ענין של הרגל. היה קשה. אין ספור פעמים עמדתי ליד הדלת מרוטת עצבים, מחכה ביאוש לעוזרת, ופעמים רבות נאלצתי לקחת עמי את בתי על זרועותי ל־עבודה.

פעם, כאשר הוטל על הציר שלנו, ריקרדו סוביראנה, להיות גם שגריר ב־איטליה, קרא לי לפתע להצטרף אליו. תוך כמה שעות התארגנתי, השארתי את בעלי עם שני ילדים, ועם עוזרת, שהת־פטרה באותו שבוע: שהיתי באיטליה כחודשיים, עד שהגיע אולטימטום מן ה־משפחה בארץ, ואז חזרתי.

זה קשה. היינו משפחה אחת. היחסים ביני לבין הציר עמוקים ביותר. זו דרך מצערת לגמור את היחסים. אבל נקווה, שהכל יחזור לתיקונו".

מי יאכיל את הפרות בראש השנה?...

מיקה תמיר

בביתני התערוכה של תל־אביב, נמשחות מריחות אחרונות של צבע, מוצבים מוצגים לתנוחה סופית. נערכות חזרות גנראליות של לקראת פתיחת תערוכת „100 שנות התיישבות", ארוע הקרוב למעשה את חגיגות 25 השנה של מדינת ישראל.

התרגשות מארגני התערוכה הסובבים בשטח, מלווה בניסויי רמקולים, ובקולות תרועת בעלי החיים העתידים לשמש תצוגה חיה של חצר משק. בין הקהל הגברי בולטת מיקה תמיר, שידה בכל ותפקידה הוא „מנהלת התערוכה בשטח" מספרת. מיקה ועיניה בורקות: „אני לא רק מעורבת בתערוכה אלא שוגגת בה, אם כי לא כך היה בהתחלה, כשהגיע אלי הביתה מלה כהן, ותוך אכילת דגים זרק לי כבדרך אגב: „האם את רוצה לנהל את התערוכה?" ואילו אני עניתי — בתום; מבלי לדעת במה ה־מדובר. ביום הראשון לעבודתי לא היה לי שמץ מושג כיצד להתחיל. מלה, פרש לפני את מפת התערוכה, וכאיש שחי את הנושא יומם ולילה שמונה חודשים תמימים, הראה לי את הביתנים והרצה לפני מה יהיה בכל אחד מהם. וחצי שעה אחר כך, כשאני עדיין הרגשתי כאילו רגלי דורכות בטין, הוא בא מלא טענות. כיצד אני לא זוכרת שמות ו־מקומות. אחרי שבוע כבר שחיתי במימיה האדירים של התערוכה".

מיקה הינה עורכת דין במקצועה, ועל המעבר מעיסוק בערכאות, לניהול ירידים ותערוכות היא מספרת: „בחירת המקצוע בגיל צעיר, יש בו ענין של מקריות, לא תמיד מתיישב החלום של מקצוע העתיד עם המציאות היום יומית. בהיותי סטו־דנטית חשבתי להיות שופטת, ולבסוף מצאתי את עצמי יועצת משפטית של „איגוד הבנקים לישראל", שזו עבודה אקדמאית גרידא, בשעה שאני מעוניינת בבני אדם. שליחות מטעם של בעלי בחו"ל בצירוף כמה מאורעות אישיים, נתנו לי את האומץ לנתק את עצמי מן המקצוע הבלתי אהוד".

„כשבאתי לראשונה לירידי", אומרת מיקה, „הוצגתי בפני הנהלת התערוכה כמנהלת השטח. ראיתי איך עולה חיוך רחמני על שפתי הגברים, שפירושו: כיצד הולכת אשה לנהל, עסק כל כך גדול בתקציב של 7.5 מיליון ל"י. היו בטוחים שאשחק ביום הראשון. ביתני התערוכה היו גדושים עדיין בקייטנות הקיץ, ובילדים מתרוצצים. היה עלי לד־אג לחיבורי החשמל והמים, לטכס ה־פתיחה, לרשימת המוזמנים, ולבטחון ה־שטח. זה כולל מאה ואחד אלף בעיות סכביות. ההרגשה הכי מתסכלת היא בסוף היום, לאחר שהייתי מוקפת בטל־פונים, אנשים ומהומה. אז אני שואלת את עצמי מה בעצם עשיתי ואיני יכולה לשים אצבע על שום דבר מסויים. היום, למשל, טיפלתי בזה שדלפו מים, שחסר היה אוהל, שדלת לא נפתחה, שהנהלת הירידו הקבוע טוענת שיש נזקים, והמבצעים שלנו אומרים שכך מצאו את השטח, ובסופו של דבר, בעית הבעיות: מי יאכיל את הפרות שבחצר המשק, בראש השנה".

„כיום", מציינת מיקה, „יחסם של ה־גברים שיש להם עסקים אתי הוא די מעורב, הנהלת הירידו למשל, פנתה ל־פני: „מיקה, את תתמוטטי, קחי גבר שיעזור לך בבעיות הטכניות. אז לקחתי גבר, חבר קיבוץ, שינהל את הצד ה־טכני והסתבר שאין לו מושג בבעיות מסוג זה. ולעומתו יושב ראש הכנסת ישראל ישעיהו, שעמד בראש יום הת־מנים בירידו, אמר לי: את לא מיקה אלא „מי כמוך"".

„מה למדתי מעבודתי האינטנסיווית?" שואלת, ועונה מיקה: „למדתי, למשל, שיש תודעה בטחונית עמוקה בקרב ה־יישוב. ומעשה שהיה כך היה: תוך כדי ריצה מטורפת מישיבה אחת לשניה, כש־אני נושאת במכוניתי ערימה עצומה של כבסים. סימנתי למונית שתיסע אחרי, חיפשתי מקום חניה, וכשמצאתי, קפצתי אל המונית, ולא נעלתי אפילו את מכו־ניתי. אחרי כשעה, בהיותי בישיבה, מטל־פן אלי בעלי בבהלה. מסתבר שאנשים, שראו אותי מנותקת ממכונית בה מוטלת חבילה גדולה ובורחת במונית, הוחלט תוך ערנות ראויה לשבח שזו ודאי מכו־נית תופת, והזעיקו את המשטרה. ורק לאחר שנמצא מסמך של בעלי הרופא במכונית נרגעו הרוחות".

„ראפורט" - עם חיוך על הפנים

נעמי ברנר

נעמי היא מקרה צפוי של סכיזו־פרניה, חלק מהיום היא נוהגת במכוניתו של אבא, ואילו בחלק האחר היא מתפקדת כפקחית חניה, ומחלקת דו"חות לנהגים שסרחו.

אילו צריך היה למצוא נערה שתייצג את דמות הצברית האופיינית, הרי נעמי היא מועמדת מתאימה מאין כמוה: מגומטת, שופעת חיוניות. תשובותיה קצ־רות החלטיות והיא בעלת מרץ בלתי נדלה.

„מדוע בחרתי בעבודה בסיירת ה־חנייה?" עונה נעמי, „כי זה בנוי באופן מיוחד לסטודנטיות. אני תלמידת השנה השלישית בסמינר לוינסקי. וחיפשתי עבודה לשעות אחר הצהרים, וזה דבר לא קל. העבודה הזו נראתה לי הגיונית בנסיבות הקיימות".

מסתבר שבסיירת החנייה מתממשת זהות אינטרסים: נדירה בין מעביד ל־עובד. בעוד שמשרד התחבורה מעוניין בעובדים שלא יקבלו קביעות, כדי לא להרבל את המנגנון, הרי הסטודנטים מ־עוניינים בעבודה זמנית, שתשלים את שעות לימודיהם.

כיצד מתכננת נעמי לשלב לימודים ועבודה? היא משיבה: „בשנה השלי־שית אני לומדת שלושה ימים בשבוע ב־סמינר. שלושת הימים האחרים הם סטאז'. המטרה היא לראות ולתת שעורים. עבודות הבית המוטלות עלינו הן, בעיקר סמינריונים ופרויקטים לזמן ארוך, חלק מהם למשל ניתן עד פסח. כך שאוכל ל־רכז את העבודה בלילות, ובעיקר ב־חופשים".

נעמי, בת עשרים ושתים, נולדה בתל־אביב, למדה בתיכון בתרסים, שרתה ב־צבא כקשרית בחיל אויר. ואחר־כך, עמ־דה לפני הדילמה הנצחית: „ומה הלאה".

„בחרתי בחינוך מיוחד, למה? ובכן זה סיפור ארוך. למדתי בגימנסיה במגמה פדגוגית, היה עלי לבחור בנושא לעבודת גמר. לגמרי במקרה בחרתי בנושא — הרשים אותי. אחרי הצבא רציתי ללמוד עבודה בגן ילדים של הרשים. הדבר הרשים אותי. ואחרי הצבא רציתי ללמוד על הפרעות בתקשורת. חברות הפחידו אותי שיש בעיות קשות בקבלה, שצריכים ללמוד מתמטיקה, פיזיקה, וחימיה, מק־צועות שאינם אהובים עלי. ואז הת־עניינתי, מה הקרוב ביותר לנושא הזה, אמרו לי שבסמינר לוינסקי אפשר ללמוד חינוך מיוחד. הכולל חינוך ילדים מפג־רים, וקשי חינוך. אני בחרתי להתמחות בבעיות אורגניות, שיש ברצוני לשלב עם השתלמות בהתעמלות. כי לילדים כ־אלה יש בעיות של קואורדינציה, וה־התעמלות מסייעת זו אחת הדרכים לשפר את זה".

נוסף ללימודים, ארבע שעות עבודה ב־סיירת, ושעורי בית, מנהלת נעמי כבכל צעירה ישראלית חיי חברה.

„ובכן, חיי החברה שלי כוללים, חצי חבר, שני ערבים בשבוע וריקודי עם ו־יציאות בסוף השבוע למקומות כמו צוותא".

האם לאחר ארבע שעות של הליכה ועמידה, בחום השמש את עדיין מסוגלת לרקוד? נעמי מושכת בכתפיה, „אין בעיות. אתמול חזרתי מהעבודה, אכלתי, ורצתי לרקוד. לא חשתי כל עייפות".

— ומה היתה התגובה הראשונה ב־רחוב למראיכן?

„ובכן אנשים נעצו עיניים בתרסים, אין לנו בינתיים הלבושה. אחד פנה אלי ואמר לי: „לתלות אתכן בלוחי תנועה מרגיזה ביותר. בציר אחר שחנה חנייה כפולה, וניגשתי אליו, נכנס לפניקה כזו, שבמקום להתנות בפקוקות פנויים. הת־בלבל ונסע למקום של „אין עצירה" איש אחר שהחנה מכוניתו בחנייה מוצית, ר־ניגשתי אליו כדי לרשום לו דו"ח, החויר כסיד, הרעד בכל גופו. כאב לי הלב. ולעומת זאת, פנה אלי איש, בשעה ש־שוטר רשם לו דו"ח ואמר: „אילו את היית רושמת את הרפורט, עם חיוך על הפנים, הייתי משלם את זה ברצון"".

14.9.73 — י"ז באלול תשל"ג

...ותו של הרב...

...כויותינו

עדותו של הרצפלד על קרב תל-חי

מאת שולמית לסקוב

לפני כשלש שנים הלכתי לראיין את הרצפלד ז"ל כדי לשמוע מפיו על ההתרחשויות באצבע הגליל שבא להן קיצן הטרגי בי"א באדר תר"ף, עם נפילתם של טרומפלדור וחבריו. ידעתי שהרצפלד היה שם בזמן ההוא.

באתי אליו למרכז החקלאי בבנינו הישן שברחוב אלנבי, בשעה 7 בערב. באותם ימים נהג לעשות שם משעות הבוקר עד חשכה, כשהוא מקדיש כל זמנו לפעולות מיוחדות. מצאתיו במשרד הריק והשומם, יושב ומאזין למזכיר, שקרא לפניו מכתבים שהכתיב קודם. אלו נסבו על תרומות למוסד לזקנים. הרצפלד היה מבקש מדי פעם לתקן את הכתוב — פה שינה מלה, פה העתיק פסיק ממקומו, פה מצא נוסח חזק ומשכנע יותר למה שרצה לומר.

משנסתיים ענין זה והמזכיר הלך לו, נשארנו לבדנו. „אצלי הכל חושך" אמר לי הרצפלד, לא בנימה של פרוניה על עוורונו אלא כמסביר את דרך עבודתו שהייתי עדה לה. הוא לא הניח לי לשאול שאלות. אלה, אמר, תבואנה אחר כך. במקום זה הכתיב לי את מה שהיה לו לומר על הימים ההם. תוך כדי הכתבה הלך התלהב ולעתים דיבר אלי, היחידה, כאל רבים.

משסיים הקראתו ושאלתי את שאלותי חזר הרצפלד ואמר: „אצלי הכל חושך". לאחר שתיקה כדי רגע עמוק, נופף מולי אצבע מזהירה וקרא: „רק אל תכתבי רכילות! רכילות שלא תהיה". אחר כך בא מנהל הבאמון ולקחו עמו.

מאז לא ראיתיו עוד.

רשמתי את דבריו בדיוק כפי שהשמעו וכך הם נמסרים כאן: מתומר מקום השמטתי כמה קטעים אך מחוץ לזה לא שונה מאומה. ספורו המובא בזה לא פורסם עד כה.

המאורעות שעליהם מדבר הרצפלד התרחשו בתקופה שבין 6.2.20 ל-3.3.20 (י"ט בשבט — י"ג באדר תר"ף). תאור היה בידי הצרפתים. מרבית הנקודות שהיו באצבע הגליל נמצאו מושב המארה כליל. במטולה נמצאו שלשה אכרים והערבים היו פושטים במושבה לשם שוד. קבוצת כפר גלעדי ותל חי החליטו להמשיך ולהחזיק. ב-6.2.20 ירו ערבים באהרון שר, חבר קבוצת כנרת שהתנדב לעזרת תל חי, בשעה שחרש בשדה והרגוהו. עצמותיו של שר זה משוח במשוב אשר קוים לא תמצאה אותו מגדרו גם מלפנו של שנאור שפושניק בתל חי ב-12.12.19.

ב-14.2.20 קרא ועד הפועלים ביפו לאספה גדולה לזכרו של שר ובה הופיעו ברנוביץ, אזי"ה, הרצפלד ועוד. האספה קראה להתנדבות רבות, לתרומת יום עבודה להגנת הגליל העליון וכיוצא באלה החלטות חגיגיות ונמרצות.

ב-22.2.20 התכנס לבסוף הועד הזמני, שקדם לועד הלאומי, לדון במצב בגליל העליון אחרי שפניות חוזרות ונשנות של הנקודות בצפון להצלה לא עוררוהו עד כה לפעולה. ישב ראש באספה אוסישקין והשתתף בה כאורח ז'בוטינסקי. מנהיגי הפועלים דרשו להגן על הצפון בכל מחיר. נציגי הציבור האזרחי היססו. ז'בוטינסקי תבע לפנות את הנקודות כדי להציל את חיי מגיניהן, כי לא האמין שתחזקנה מעמד ללא עזרה של אלפי אנשים אשר אין כל סיכוי שימצאו. הוחלט להגן על הישובים לאחר שוצא אליהם ועדה לבדוק את המצב. אי אמנם יצאה לדרכה אך אחורה את המתנה.

מעורה המשמיע. „הוחלה שמועה אורגנה ע"י הרצפלד, שמגיע לגליל העליון ב-28.2.20 בראשם של 35 איש מזוינים, בתוכם שרה צ'יזיק שנפלה בתל חי, וידידו של טרומפלדור מזמן היותו בקרים, קניבסקי (עתה קבב) שנפצע קשה בי"א באדר. לפרשה זו מיוחסים דברים של הרצפלד המובאים בזה.

מחמת זקנתו המופלגת כבר בגד בו זכרונו בפרטים אחדים, שאותם אציין במקומם. אך עיקרם של הדברים תואם בכל את יתר העדויות מאת המסתמכים ועובדה היא, שמכל מנהיגי הפועלים היה הרצפלד היחיד שחש למקום הסכנה בשעה הקשה ביותר.

הרצפלד בתרפ"א
ציור נחום גוטמן

„הבטחתי לטרומפלדור לבוא"

והנה דבריו של הרצפלד:

„אני אמנם אחזתי קצת בעליותי לתל חי. הבטחתי ליוסף טרומפלדור היות, שאקרים לבוא, היות והסכמתי עמו שהענין הוא רציני. מענין הוא, שהוא התיחס לענין הסורים ביתר רצינות מכל האחרים ובתוכם אנשי „השומר", ולא מפני שהכיר יותר את הסורים או יותר את הערבים. זה אי אפשר לומר היות ו„השומר" רובא דרובא היה מתמצד בעבודתו בעקיפין ובאופן ישיר עם הערבים. כל קיומו היה מבוסס על כך, איך להזהר ולשמור על הנפש ועל הרכוש של העם היהודי היושב בביוון המתוסר כח לעמוד בפני ליסטים, במכוון וללא תכנון. הסיבה שאחזתי — היות ולנגד עיני היתה תכנית מסוימת עם הליכתי לתל חי. היות וידעתי שאין הענין פשוט והמקרים היו שכיחים של רצח ופשיטת בגדים וחוסר קשר בין אילת השחר בדרך ישרה לתל חי, אז תכננתי לעצמי משהו שונה מאלה שקדמוני. ובזה הוא השוני?

„אמרתי לעצמי שאין אנו הולכים לשבוע שבועיים. הוה אומר — לזמן קצר בלבד ולשוב, אם זה יהיה אפשרי, אלא החלטתי עמי לקיים צורת קבע במקום הזה; ולא לשבת בתל חי, במקום ההלל (הכוונה לשקע שבו נמצאת הנקודה, דבר המכביד על הגנתה. ש.ל.), אלא במטולה, המקום הזה היה עזוב מיהודים וכל הבתים היו ריקים מאדם והרהיטים נשארו בתוכם. אמרתי לעצמי שהמתכונת הזאת צריכה לכלול שלשה דברים יסודיים והם: יצירת משק, הכוונה היתה לגדל ירקות מסביב הבתים הריקים... והייתי כמעט בטוח, שאוכל אולי להעביר את משק החי מתל חי למטולה, זאת אומרת — את הלול ואת הרפת. ובשביל זה התארגנתי אחרת להליכה זו. המשתי אפשרויות של אנשים יודעי מלאכה זו, אם בירק, אם ברפת ואם בלול, וכאלה היו בתוך החבר הזה שהלך אתי בצוותא לתל חי.

„אמרו: חבל שבאתם"

„תכנית שניה, גם היא יסודית מאד — ליצור קליניקה במטולה, הוה אומר — שיהיה בית, מוכן ומזומן לקבל שבוע אי אדם חולה לרגל נסיבות אחרות. לא מלחמתיות, דאגתי למפרע שיהיה לי צוות מתאים לכך: הבחורה — ד"ר גרי כרופא מנתח והאדם קרוב ומיודע לנו, גבסניה מלמדה, אחת האחיות הראשות בקופת חולים. שמשפחתה היתה מתישבת בהלל והיא הסכימה להיות עמנו בחבר ההולכים לתל חי, לזמן בלתי מוגבל (כך גרי).

„דבר שלישי — להיות רוצה. לפי מעשה ראיתי לנגד עיני בשלב אי בחוית המאורעות של הימים ההם את תל חי עצמה והתריה — את כפר גלעדי ומאחוריהם את מטולה. עם צאתי מתל אביב, כשהיינו מאורגנים כ-50 איש, התוינו לעצמנו את דרך הליכה שלנו, להיות עם הלילה באילת השחר ולקבל שם הדרכה איך להגיע לתל חי, היות ושמענו שהימים האלה היו קשים מאד. כשהגענו לראש פנה... אמרו לנו שחבל שבאתם דכשתי סיבות. א. הועד הלאומי ובראשו ז'בוטינסקי החליט לא לשלוח אנשים לתל חי ולהיפך — עמד בתקיפות על כך שאלה הנמצאים במקום יעזבוהו (מדובר בועד הזמני, אשר החליט להמשיך להתגוננות, בעוד ז'בוטינסקי, שהופיע לפני הועד כאורח, התנגד — ש.ל.) מלבד כן הודיעוני, כי הדרך מסוכנת מאד ואין לספק בכך שלא נוכל להגיע לשם. אגיד לכם, שכל אלה שדיברו על לבנו לא ידעו, כנראה, עם איזה חומר הם מדברים. כל כמה שהם הכבידו עלינו, החלטתנו היתה נחושה לעלות. ויהי מה ולהגיע לתל חי. מראש פנה הגענו לאילת השחר ושם היינו שעות מספר בלבד. שתינו תה חם ושמענו גם כן דברים „חמים" וקשים על מצב הדרך כפי שידוע להם. שוב הכבידו על לבנו לא מעט ואנחנו החלטנו, כהוספת להחלטה הקודמת, שעלינו לצאת בחצות, ודרך ההרים, לא בדרך ישרה. וכך היה. עלינו להרים ומן ההרים, מול תל חי, עלינו היה לגלוש למטה. מדוע יש להתבטא כך? היות הדרך מן ההרים לתל חי לא היתה בדרך הליכה אלא בצורת זחילה. הוה אומר — לא על שתים אלא על ארבע. יש להוסיף ולומר, שבחושך הכבד שהיה בליל זה, אי אפשר להבחין איפה הסלע, איפה הקוץ, איפה גומה, איפה גבע ואיפה עמק. לא יכולנו לראות משהו מעין זה ולכן הדרך הקצרה הזאת מן ההרים לתל חי מאד מאד הקשתה עלינו. ואם אגיד לכם, שהרגלים של כולם היו ברכים וביחוד לבנות, תאמינו. בטח שלא שמנו לב לכך היות ועינינו היו לזה, איך לתפוש את הבית של תל חי. (להרצפלד נתחלפה תל חי בכפר גלעדי שאליה הגיעו ההולכים. לו הלכו בדרך הרגילה היתה הנקודה הראשונה לפניהם — תל חי, אך מפני הסכנה עשו קפנדריה — ש.ל.) „וכך הגענו למקום וכולם היו בחיים, גם טרומפלדור וללא שהיות רבות קיימנו אספה ובהסכמת כולם, טרומפלדור ושניאורסון ואחרים, סוכם ואושרה תכנית זו שהבאתי לפניהם. וטרומפלדור אמר לנו: צאתכם בשלום בדרך למטולה... וגם ספרו לנו שבטח לא תמצא איש ואולי ברנר (אכר במושבה. ש.ל.) עדיין מסתובב שם. וכך הלכנו ברגל גם למטולה, עם שחר, הגענו במקום ומבון! — מצאנו את ברנר קודר כתוהלך וכמלא בעינינו. אך הוא היה לנו למורה דרך ובשמחה רבה קבל את פנינו ובידו היתה אפשרות להדריך אותנו איך למלא את אותה התכנית שרמזתי עליה לעיל.

„פתאום — שקט מיוחד"

„בחרנו בתים... ומגרשים מוכנים, שיהיה לנו המאכל היחידי (ירקות ש.ל.) שאין להשיג אותו מכל צד, לא מדרום ולא מצפון היות ומנותק הקשר, וכן את הבתים למסרת בית חולים או קליניקה וד"ר גרי יחד עם סוניה נגשו לעבודה ועשינו נקיון מופתי לבתים הללו וסדרנו אותם בטוב טעם ובאמנות כבעלי מקצוע בדבר והאנשים שרואים את עצמנו במקום זה לא ליום קצר בלבד. מי יודע כמה זמן יהיה עלינו לעמוד על הנפש וכמה זמן יהיה עלינו להיות מנותקים? ויש להבטיח את הירק הראשון, שהוא לא יחסר לנו וביחוד יש להבטיח מקרה פאטאלי שיכול לקרות תוך מצב מלחמתי זה אשר הזה בטוח מאד אף שלא הסכנו כלל וכלל שהכל יעבור בשלום.

„כך היה בראשית בואנו למקום. מעניין מאד שתוך זמן קצר חל שינוי חריף מאד. נהדפה התקפה מצד הצרפתים וקראו (הערבים — ש.ל.) למלחמת מצוה ע"י כשואות, להתאסף ולאסור מלחמה על היהודים שלבעצה הם צרפתים (בעיני הערבים שטענו, כי עקרונית אין להם מאומה נגד היהודים אלא שהם משתפים פעולה עם האויב הצרפתי — ש.ל.) ועם הצרפתים יש ללחום מלחמת קודש שהם יצאו משם ושלא יחשבו שהם יהיו בעלי המקומות ההם.

„במשך שנים שלשה ימים הסתדרנו כה יפה עד שחשבתי שהתכנית הולכת ומתגשמת ושהשגנו את המטרה. לו היו אנשים באים למקומות האלה היו מתפעלים מן הסדרים המבריקים, השולחנות הערוכים לקבל חולים וכתיה, שנראתה אחות מסודרת וד"ר גרי עם התאלאם עלו. יכולנו לחשוב שבדרך זו זה יוכל לעבוד גם אם זה יקח חדשים ויבוא הזמן ונגאל מחבר ליסטים אלה, שחשבו שע"י חבלה יכבשו את החבל ויוציאו את הצרפתים עם היהודים יחד; שהגליל היהודי יהיה יותר מצומצם.

„זוכר כמו היום"

„פתאום — שקט מיוחד לאזור ההרים ביום השלישי שהיינו במקום... ואז אמרנו זה לזה: חבריה, הרצב הזה של השקט המיוחד מבשר לנו לא טוב ויש לשלוח משלחת לכפר גלעדי. עברה שעה קלה ורץ בא מכפר גלעדי בתביעה אלי לשלוח ביד את ד"ר גרי לתל חי היות ושם מכה שחיטה, עשרות קרבנות! אז החלטנו שאין לשלוח את גרי לבד אלא נצא מספר אנשים יחד עם גרי ואני התנדבתי ללכת עמם ואחרים נשארו במקום, גם סוניה אתם. בהתרכנות זו יש להדגיש, ששרה צ'יזיק לא הלכה אתנו למטולה. היא דרשה מכבי להשאר בתל חי ונשארה בתל חי.

„יצאנו לדרך השקט ממנו הולאה

(סוף בעמוד 26)

לחכימא בגמיזא — גח"ל את בח"ל...

קול ששון וקול שמחה
(שמחה אוליך...) הקלחת
הפוליטית, ששרכה
את כלולות גח"ל עם בח"ל
התישבה פתאום על תקן
של „הואלנו אתם לרוקד"
פלוס בגינונים של טקס
עם „הדר" פולני גוהץ —

כדי כך,
שכל לב פועם
סח: רק תמול זה נראה אושר
ופתאם — הצדדים, שניהם,
לא אומרים: „זה שדוך תואם!"
אלא — זה, ואף זה, נותם:
„אם הסכמתי, זה פילנטרופי"...

רק אתמול (יש אומרים כי גם
עד כעת!) כ„כלבון זורב"
הם קבלו את הנאי שהפם
ופתאם — איזה רך, טוב-לב...

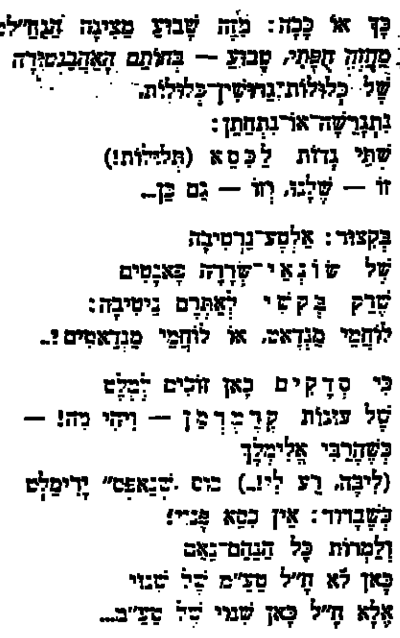

רק אתמול נזעקו (נורא!)
שכמעט רביעי — זה צרך
פרינציפיוני — אז מה קרה
לפרינציפים? אבדו בדרך?

כך או כך: כמה שבוע מציגה הנח"ל-שורה
מתוך חפתי, שבוע — בתלתם האהבנסודרה
של כלולות גח"ל-נרשיר-כלולות.
נתגרשה או נתחתן:
שתי גדות לכסא (תלויות!)
זו — שלנו, וזו — גם כן...

בקצור: אלסע-נרטיבה
של שונאי-שררה מאבטים
שרק בקשו לאחרים ניטיבה:
לוחמי סנדאה, או לוחמי סנדאפים?..

כי סדקים כאן חולים להלם
של עוגות קרקרמן — ויהי כה! —
כשהרבי אליהלך
(ליבה, רע ליו...) כים „מנאפש" ירושלם
כשבדרך: אין כסא פנוי!
ולמרות כל הנהם-נאם
כאן לא חיל סנ"מ של שני
אלא חיל כאן שני של סנ"ב...

כי —
בגינניקולוג עליון
סח: לא רק שהזוג בחר"ת חי,
אלא ש... בחוצות ציון:
הכלה (שאותה לשאת חש
החתן) היא בהריון
בצורה כל-כך מרגשת
שברור לי, בהגיון,
של „שיבה" היא לה גורלת
שאם לא תנשא — אחרי זה
שום חבלנדאה, כך נודע,
לא יהיה לה כבר לעיזר
(לא גרידא ולא גרידה...)

סכוכין לכך? — בשפע!
בא לשים, בבקשה,
לב (ואזן) צלא כפאב
לכמה כלי-הקשה
של זהבה, עובדדיה, או שנים.

מירובי שתי הסיעות
שרק תמול חרקו שנים
וכיום — חורקים כסאות:

שאלה: אדון חרות-לכד,
כתנך (לא לגאס... נרתע...)
ששדוך זה, רק תמול, בלם עוד
בבעיטה ובבעתה.
הנה (לא ברור איך? למה?)
בין חפה-של-פרצים (נוטה
להתמוטט כל רגע...) הוקמה —
מה תאמר על כך אתה?

התשובה: איש לא חלם עוד
שאסכים לשאת אותה
(או שכבותה)...

שאלה: טוב. אך לקבוע —
לא נמנעת מלשאתה...
התשובה: פרצוף כמוה?..
שתגיד יפה הודה
(עבודה!)

שאלה: רק לפני שבועים
סחת: „לא!!!"... אז כיצד?.. תשובה:
עם נדניה כמו שלה — היא
רחמים בקשה. טובה
(העליבה)...

שאלה: אז איך, בלי הפך
לב הסכמת לעמוד
תחת החפה עם אפס
שכלאתי?.. שתי תשובות:

א). רק מגדל-נפש
(יהומה, נכה, ועוד...)
ב). אמנם יש חמר-גפן
ביהודינו עד לה, ועוד
טרם שרתי לה: „תמיד ביחס זו שעין" —
אך נלמד (בעזרת השן)...
איך אוכלים זה את זה (בכחנו...)
אף כי בהסתדרות
לא הסתדרנו גם אנחנו...

שאלה: הגברת סר"ת, את
מוכנה להודות, או לא
שויתור גדול (זה — בטח!)
כאן היה? תשובה (לוהטת):
זה נכון, ותרתי לו!
(למזלו)...

שאלה: תנאיו, באמן,
איך סרבת כלל לאכבם?
התשובה: לרשום רק קמץ
בכתבה שלי? קמצן!..

הין הזה, עוד יש לי לקט
העצות לנשואים
בלעדיו... וכרוקת
סכויי עוד עשוים
לעלות היו בלי-שאת... לא!
הוא הרויח, ברצינות!
שאלה: אז איך נשאת לו?
התשובה: מרחמנות...

שאלה: אומרים, בינינו,
שהרית... תשובה: אהה
שאלה: ממי? ממנו?
התשובה: זה — עוד נראה...

ואם מדברים כבר על רביזיה —
במקום תעמולת-הבחירה (איזה עינוי!)
משדרים, בשבוע הבא, בטלביזיה:
ביום ג': „איצים בבסבר"...
ביום ה': „בזוהר חו"ל" (לכם סינוי...)

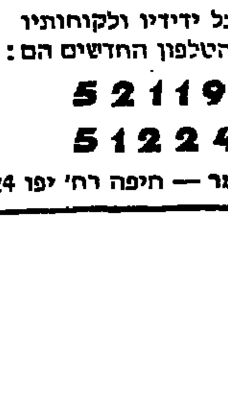

מעט
יוסי
גמזו

ב"ה

זכויותינו...

לקראת הבחירות לכנסת השמינית אנו — נציגי המפד"ל בממשלה ובכנסת — מציגים את רשימת זכויותינו במשך הקדנציה הנוכחית:

זכותנו: התעלמנו ממחיקת המלה „כהלכה" מנוסח „תיקון" חוק-השבות.

זכותנו: העמדנו פנים, כאילו חוק „מיהו יהודי", המאיים על קיום עם ישראל בארץ ובתפוצות, הוא „הישג דתי".

זכותנו: עשינו ככל יכולתנו, כדי למנוע את חקירת „גיורי וינה" ופרסום הממצאים, ואף הגדרנום כ„קידוש השם והצלת היהדות" — בה בשעה שהמוהל היה מחלל שבת בפרהסיא, ה„רב" היה בוגר הסמינר הרפורמי וכו'.

זכותנו: לא קיימנו את פסק-דין הרבנות הראשית, המחייבנו לעזוב את הממשלה כל עוד חוק השבות קיים במתכונתו הנוכחית — ואף הכחשנו בכל תוקף קיומו של פסק-דין זה.

זכותנו: לא שעינו לאזהרת כל הגאונים ומנהיגי דורנו, שלא לגרום חילול-השם ע"י המנעות מהצבעה בעד התיקון „גיור כהלכה" — צעד, שהרב הראשי אונטרמן הגדירו: „פשיטת רגל של המפד"ל", והרב זוין — „מפלה גדולה".

זכותנו: בניגוד לדעת כמה משרי הממשלה, היינו בעד פיטורי ד"ר שאקי, שקידש שם שמים בהצביעו בעד „גיור כהלכה".

לכן אנו פונים אליך, חבר המפד"ל:

דאג לכך, שבסוף הקדנציה הבאה לא יגישו מנהיגיך רשימה דומה של „זכויות"!...

איגוד למען קיום היהדות
COMMITTEE FOR JEWISH SURVIVAL
132 NASSAU STR. - NEW YORK N. Y. 10038 U. S. A.

פז חברת נפט בע"מ
מציעה למכירה
15,000 קרטונים לאריזה
בגדלים שונים עד 32x51 ס"מ
הנ"ל ניתן לראות במתקני פז באזור הנפט, חיפה, במחסן השמנים, עד ליום 21.9.73 בשעות העבודה.
הצעות תתקבלנה לפי הכתובת: פז חברת נפט בע"מ, מכירת קרטונים, חיפה ת.ד. 434, אגף המבצעים, עד ליום 23.9.73.

המצליח בע"מ
סוכנות ראשית למפעל הפיס ולוטו
[illegible]
מודיע לכל ידידיו ולקוחותיו
כי מספרי הטלפון החדשים הם:
521198
512241
המנהל: דב פרומר — חיפה רח' יפו 24, 29.

...לישי החווירה כסו...

הפרות בראש השנה

עם חיוך על הפני...

هكذا من الاصل

דב גולדשטיין ראיון השבוע עם יוסף אלמוגי, שר העבודה

ישנם חברים הנהנים כאשר המזכיר נותן בשיניים לשר האוצר אבל פעולת ההסתדרות מוכרחה להתבסס על הבנה עם הממשלה

אחוז ההצבעה הנמוך הוא פגיעה ביוקרת ההסתדרות וסיום לא מוצלח של ארבע שנים, שניסו להציגן כתקופת הרנסאנס שלה ● ירידה של פחות מארבעה אחוזים למערך אינה מחייבת באופן אוטומאטי שבן־אהרן לא ימשיך בתפקידו, כשם שעליה בסדר־גודל דומה לא היתה מחייבת באופן אוטומאטי שהוא ימשיך בכהונתו ● אלה לא היו בחירות אישיות ואי־אפשר להגיד שרק בן־אהרן נכשל ● ירידת כוחו של המערך ועליה קטנה של הליכוד אינן אינדיקאציה לבחירות לכנסת ● בפעם הראשונה בתולדות ההסתדרות אין במוסדותיה מפלגת רוב ולתלותה של מפלגת העבודה במפ"ם ובדתיים להשגת רוב יכולות להיות השלכות רציניות ● אין מקום לנציגות עדתית בחיינו הפוליטיים ואני מקווה, כי ה„פנתרים" ייעלמו, כמו שנעלמו רשימות עדתיות בעבר

"זהירות, מוקשים!"
— לא, שלט כזה אינו מפאר את קירות חדרו של שר העבודה בלשכתו התל־אביבית, בקומה ה־14 של „מגדל שלום". תלויות שם רק תמונותיהם של נשיא המדינה, ראש הממשלה ודוד בן־גוריון. אבל העסקן בעת ההיא יידום. לא נעים לנתח כשלון בבחירות ולא נוח להטיל את האשמה לכשלון על מי שהיה בטוח, כי הפועלים ימלאו לו בקלפיות ברוחב־יד, תמורת מאבקו המסור למען ענייניהם.

וכך מיטלטל יוסף אלמוגי, שראו בו מועמד מתאים לכהונת מזכיר ההסתדרות, בין הרצון להגיד דברים כנים, נוקבים ומכאיבים, לבין מה שקרוי נאמנות חברית ולויאליות מפלגתית.

תוצאתה של התלבטות כזאת אינה יכולה להיות אלא פשרה אנושה, שסימניה לשון זהירה, איפוק מירבי, רמזים דקים, שהמומחים יכולים לשלות אותם כשלות אצוריות בודדות מברק, שמגישים במסעדה קמצנית.

הרוב נעלם

היו במפלגת העבודה, שהזהירו את מזכ"ל ההסתדרות, מר יצחק בן־אהרן, מפני הדרך שנקט בה. היו שהריעו על בוטות ביטוייו ועל לשונו הביקורתית. ישנם במפלגת העבודה הסבורים, כי תוצאות הבחירות להסתדרות הן בגדר כשלון א י ש י של המזכ"ל. אחדים משוכנעים, כי ראוי היה לו למזכ"ל להסיק מסקנה אישית, הכרחית בנסיבות העניין, ולהגיש את התפטרותו. אולי יגידו לך את הדברים בשיחה אישית. אבל קודם תצטרך לשכנעם, כי תנצור את לשונך — וגם את עטך.

— מר אלמוגי, כאשר צילצלתי לך ביום רביעי, לאחר שנודעו כבר תוצאות הבחירות להסתדרות, וביקשתיך שתתראיין בנושא הבחירות, היתה תגובתך: „זה רע, זה רע". האם התכוונת לבקשה להתראיין או לתוצאות הבחירות?

לא, מה רע בבקשה להתראיין? בהתראיינים. פעם המראיין כבסוס והמרואיין לא. פעם להיפך. פעם שניהם כבסוסים — ופעם אף אחד. שרה. אני התכוונתי לתוצאות הבחירות. אז אפשר, כמובן, לרכך את הביטויים ולעדן את ההגבות, אבל אם להיות גלוי־לב, התוצאות הן פגיעה די חמורה...

— פגיעה אנושה?
לא, לא אנושה, אבל די חמורה גם למערך וגם למפלגת העבודה, ואולי במובן מסויים הפגיעה במפלגת העבודה, בתור שכזאת, היא חמורה יותר מאשר במערך. אני רואה את הפגיעה בכמה תחומים:

א) זו הפעם הראשונה בתולדות ההסתדרות, שאין בה מפלגת רוב. זה לא היה מעולם. תמיד היתה מפא"י מפלגת הרוב המוחלט בהסתדרות. אחר־כך היתה מפלגת העבודה מפלגת הרוב. ולמרות שגם ב־1969 סבלנו בירידה במשקלנו בהסתדרות — נשארה מפלגת העבודה מפלגת הרוב. עכשיו זה נעלם. לדעתי, יכולות להיות לתופעה החדשה הזאת השלכות רציניות ביחס לפעולתה של ההסתדרות ולאחריותה של מפלגת העבודה לפעולה זאת.

ב) היה לנו הרושם — וברושם זה ניסינו בתקופה האחרונה להדביק את הציבור — כי אנו מצליחים להציג לפני האומה את תקופת הרנסאנס של ההסתדרות, את ההתחדשות שלה, את ריענון פניה. ההפסד של קרוב ל־4 אחוזים למערך, כמוהו כמיעוט המצביעים, אינו סיום אידיאלי דווקא לתקופת רנסאנס כזאת.

היתה מרירות

— ברור, לדעתך, נכשל המערך, או בלמעשה המצביעים כבר מבעיה?
היו לכך כמה גורמים. יוקרתה של ההסתדרות נפגעה באופן קשה כאשר כ־25 אחוז מציבור חבריה לא מצאו כלל לנכון ללכת אל הקלפי ולהצביע. כאן אין שאלה רק של בעד מי להצביע, אלא גילוי מובהק של אדישות כלפי ההסתדרות. וגורם שבוחריו אדישים לגורלו, קשה לו לסמוך על ברכויותו בחיי הארץ.

אבל, חובה להוסיף, הפגיעה קטנה מהנראה לעין, מפני שאחת הסיבות למספר המצביעים הקטן היתה ארגונית־טכנית. נמסר לי ממקורות שונים על טעויות קשות בפנקס הבוחרים. בחיפה קרה דבר מדהים: חברים ותיקים לא מצאו את שמם ברשימת בעלי זכות הבחירה!

— והם לא ידעו, שאפשר לערער ולתקן את הטעות?
אדוני! ודאי שהם ידעו! אבל הם לא ידעו, שיש צורך כזה, כי הם קיבלו במועד הודעה לבוחר המאשרת את זכות ההצבעה שלהם, וכאשר באו לקלפי התברר ששמם אינו מופיע.

— ואתה חושב שסדר הגודל של טעויות כאלו מצדיק הנחה, שזה היה מעבה באופן משמעותי את אחוז המצביעים?
קשה לי לנחש לכמה אנשים לא ניתנה אפשרות להצביע כאשר הגיעו אל הקלפי. אבל אני טוען, כי אם זה קרה ביחס לחברים ותיקים מאוד, שאין כלל להעלות על הדעת כיצד נשמט שמם מפנקס הבוחרים, כבייכן אדע איך זה פגע בחברים צעירים יותר? יש מקום להנחה, שאילמלא קרה כך, היה אחוז המצביעים גבוה יותר, וממילא הפגיעה ביוקרת ההסתדרות קטנה יותר.

— עכשיו, מדוע נפגע המערך?
היתה, כמובן, מרירות בקרב החברים. בזה אין ספק. אלמלא היתה מרירות — היו התוצאות שונות. הירידה של כארבעה אחוזים מבטאת גם פגיעה וגם תקווה. הפגיעה — ברורה. התקוה היא: ר ק ארבעה אחוזים פחות. זהו בסך־הכל אחוז קטן. אלמלא היתה מערכת הבחירות מלווה רעמים וברקים בתוך המערך — ירידה של פחות מארבעה אחוזים לא היתה אסון כל־כך גדול. לא נורא. היריבים חשבו, שהירידה של המערך תהיה יותר גדולה. הם התאכזבו. אני בטוח, שאפשר לתקן בארבע השנים הקרובות את הכבד ולרכוש בחזרה את אמונם של רבים למערך.

— האם אתה מצטער שלא נתקבלה ההצעה לדחות את הבחירות להסתדרות, עד לאחר הבחירות לכנסת?
המועד היה בלתי־מוצלח. לא צריך היה ללכת לבחירות עכשיו. אלא או במאי־יוני השנה, או לדחות עד לאחר הבחירות לכנסת.

— מה זה היה משנה?
בספטמבר אסור ללכת לבחירות. אוגוסט רע להתארגנות. זהו חודש חם, חודש של חופשות ושל התרופפות הפעולות. זה לא טוב להכין באוגוסט בחירות ולקיים אותן בספטמבר. חלק מהפגיעה בא...

— אתה עומד על דעתך לכנות מה שקרה במונח פגיעה, ולא כשלון?
פגיעה. פגיעה זה ביטוי די חמור. אפשר להגיד במקום זה אי־הצלחה. אי־הצלחה זה יותר טוב? מכל מקום, חלק מהפגיעה בא בגלל העיתוי הבלתי מוצלח.

— האם אתה סבור, כי בבחירות הללו עמד למבחן ה א י ש בן־אהרן, על שיטותיו, אורח דיבורו הבוטה, נימוסיו?
בדרך כלל, אני חושב שמרכיבי אישיותו של מזכיר ההסתדרות אינם הגורם המכריע בשיקוליו של הבוחר. לא, אני לא מאמין בזה. המרכיב המכריע היא המפלגה. הגורם הפוליטי. אישיותו של המזכיר על מרכיביה השונים, היא לדעתי רק אחד המרכיבים בשיקולי הבוחר — ולא המכריע שבהם.

משקל האישיות — 2%—3%

לכוחות המקומיים, הלוקחים חלק בהתמודדות, יש השפעה לא קטנה על שיקולי הבוחר. קח את לוד, קרית־שמונה ורמלה, ששם הוכה המערך מכה קשה ביותר: לא ייתכן שדווקא שם היה בן־אהרן בלתי פופולארי במידה כזאת. לא מזה בא הכשלון. הוא נראה יותר כתוצאה של עניינים מקומיים. אישים מקומיים. ביסוד מסויים לכך יש בכל עיר ובכל עיירה.

— אתה טוען, איפוא, כי את אי־ההצלחה של המערך, את הפגיעה בו, אין לתלות באישיותו של בן־אהרן?
ישנה, כמובן, חשיבות לאישיותו של המזכ"ל. זה ברור. אבל ההשפעה הזאת אינה מרחיקת־לכת. היא אינה מתבטאת באחוזים רבים.

— בכמה אחוזים היא מתבטאת, להערכתך??
בכמה? אולי... תראה, אני חושב שאישיותו של העומד בראש הנהגת ההסתדרות משפיעה בגבולות של שניים־שלושה אחוזים על תוצאות הבחירות.

— שניים, שלושה, אולי שלושה ומשהו...
אולי. הרי אין אפשרות למדוד כאן באופן מדוייק.

— הואיל וכל הירידה של המערך היא בפחות מארבעה אחוזים, יכול להיות שאילו היה ראש הנהגת ההסתדרות מישהו אחר, לא היתה בכלל ירידה למערך?
יתכן, בודאי, שיטענו גם כך. לאיש כבן־אהרן אין רק ידידים. לאף אחד אין רק ידידים. אבל לצורכי הטענה הזאת תמצא בלי כל קושי תומכים של בן־אהרן, שיגידו שאילמלא בן־אהרן היתה הירידה של המערך גדולה עוד יותר ולכן הפגיעה בו גדולה יותר ממה שהיא עכשיו.

המצב עדיין ממילא

אי־אפשר לומר, שרק בן־אהרן נכשל, כפי שאי־אפשר לטעון, שרק המערך נכשל. יש כאן השפעה הדדית, של המפלגה על האיש ושל האיש על המפלגה. אסור להתעלם מן ההשפעה, שיש ל א י ש על תוצאות הבחירות.

— אתה מגדיר השקפות שונות כמשקיף מן הצד. אבל אתה אינך משקיף מן הצד במפלגת העבודה. האם אתה מקבל את ההנחה, כי אלמלא בן־אהרן, היתה הירידה למערך גדולה יותר?
לא. אני אינני טוען כך. ההנחה הזאת אינה מקובלת עלי.

— וההנחה ההפוכה? זו המוצקת, שאישיותו של בן־אהרן גרמה לפגיעה?
דב, דב, לכה? למה להגיד... הרי המצב הוא די עדין ממילא, אז מה צריך עכשיו... זה עניין מורכב מאוד. מורכב מאוד. באמת. הרי אין בהסתדרות בחירות אישיות ואני תורך בהחלט בבחירות אישיות, ברשויות המקומיות ובכנסת, אבל לא ההסתדרות צריכה להתחיל בזה.

זה טבעי והגיוני, שמערכת בחירות, שלא הנהוגה בה השיטה האישית, מושפעת באופן מוגבל מאישיותו של המזכ"ל ואת השאלה כיצד השפיעה אישיותו של בן־אהרן על התוצאות צריך להשאיר פתוחה. לפחות בשלב זה לא צריך לסכם את זה באופן סופי.

— איך השפיע הויכוח הגר בין בן־אהרן לספיר על תוצאות הבחירה?
אי־אפשר לנחש. ישנו, אולי, אחוז מסויים של חברי ההסתדרות, שהיה רוצה לראות את מזכיר ההסתדרות לוחם מלחמה חריפה נגד שר האוצר — לא השם חשוב פה, אלא המעמד והמשרה, גם של מזכיר ההסתדרות וגם של שר האוצר.

„זבנג" מצלצל

ישנם חברים, שזה גורם להם סיפוק אישי, שנציגם „נותן בשיניים", ככה, „זבנג" מצלצל כזה, לאנשי הממשלה. אבל ישנם רבים אחרים שאינם גורסים דרך זאת והם ודאי יטענו, שבגלל הטחת הפלגנות — היתה התוצאה של הבחירות כפי שהיתה.

קשה מאוד לדעת מי קיזז את מי. אם היתה תוספת של חברים, שהצביעו בעד המערך בגלל בן־אהרן ומאבקו נגד שר האוצר, היו כאלה, שלא הצביעו בעד המערך, או שהצביעו אפילו נגדו, בגלל אותה הסיבה.

— איזו השפעה היתה לאי־הבהירות לגבי זהות מועמד המערך לתפקיד המזכיר על תוצאות הבחירה?
זה שוב אותו דבר. אי־אפשר לדעת. באותה מידה שיש כאלה שלא הצביעו בעד המערך מפני שלא היו בטוחים, שבן־אהרן אכן יהיה המועמד, ישנם אחרים שלא היו מצביעים בעד המערך אילו ידעו בודאות מי יהיה המזכיר. אי־אפשר לדעת אם היו יותר כאלה, או יותר כאלה.

— ואתה, מה אתה סבור? אמור לי, בבקשה, את דעתך האישית, לא כמשקיף: האם אתה סבור, כי מזכ"ל ההסתדרות צריכים להאבק בשר האוצר והממשלה?
לא! בהחלט לא! פעולתה של ההסתדרות מוכרחה להיות מבוססת על הבנה מלאה ועל שיתוף־פעולה מרחיק־לכת עם הממשלה. ולא להיפך.

הזעקה היתה צודקת

— האם זהו אחד מלקחי הבחירות?
זהו הלקח הראשי.

— עכשיו, בנושא השני שהגדרת עמדות אפשריות: האם אתה סבור כי חברים חשבו את קולם מהמערך, מפני שלא היתה הדאוה שבן־אהרן יכהן כמזכיר ההסתדרות תקופת כהונה נוספת?
לא, אני לא סבור כך. אילו כך היה, היו תוצאות הבחירות צריכות להראות נטייה שמאלה וכוחו של השמאל לא עלה בבחירות אלו.

— פרשנים אצים במנין הנחה, שיש לה מהלכים בציבור: בן־אהרן הצליח לשכנע את הציבור, כי הממשלה אשמה בפער הסוציאלי המעמיק, אבל לא הצליח לשכנע, כי הוא נושא עמו את הגאולה לסובלים מן הפער, ולכן נכשל המערך. מה דעתך על הנחה זאת?
אמרת נכשל ואתה יודע שלי מקובלת יותר ההגדרה נפגע...
— נפגע, בכל מקום שאני אומר נכשל בהקשר זה, תשובתך תהיינה רק לנפגע...
אין ספק שבן־אהרן תרם למודעות בעניין קיומו של הפער ותבע לפעול למען ביטולו, אבל הוא לא היה היחיד. היו שקדמו לו. בתום מלחמת ששת הימים התחדדה המודעות הזאת לרמה גבוהה ובן־אהרן, בבושתו ובלהטו, תרם תרומה נכבדה להתחדדות המודעות וכל הכרוך בה. זה הרי לא עניין אישי שלו. הוא זעק כאן זעקה צודקת.

— אבל בזעקתו הצודקת נכרכה הטענה, כי הממשלה אשמה בזה, קרי: ראשי המערך...
היתה לזה אולי השפעה מסויימת, אם בוחרים חשבו, שבן־אהרן צודק באשמתו, אבל לא האמינו, שיש לו מספיק כוח לשנות את המצב באופן בולט.

— וכך פעלה הטענה הזאת כבומרנג נגדו?
אולי. זהו עניין לפרשנות.

— האם אתה שותף להרגשה, כי בן־אהרן, בזכות עמדותיו, מאבקו והישגיו, היה ראוי לפחות בירידה יותר של אמון מצד חברי ההסתדרות וכי תוצאות הבחירות גרמו לו עוול אישי?
אני... לא... אילו הנחתי כהנחת יסוד שהבחירות התרכזו סביב אישיותו של בן־אהרן, הייתי צריך לדון אם התוצאות גרמו לו עוול אישי. אבל הואיל ואני טוען, שלאישיותו של המזכ"ל ישנה השפעה מוגבלת, אז אין כאן שאלה של עוול אישי, אלא צריך לבדוק באופן ענייני מה קרה ומה יש לעשות.

— ולסיכום פטור בן־אהרן מלהסיק מסקנות אישיות?
קשה לי לומר זאת. אני חושב שבחיים הציבוריים הפוליטיים, עלייה או ירידה בהצלחה, שלא גרמו לזעזועים רציניים — אין בכך נימוק מכריע למסקנות אישיות. בן־אהרן יחליט על דרכו ולדעתי הוא יכול היה להחליט עליה לפני הבחירות ואחרי הבחירות, בלי שירידה של ארבעה אחוזים, לכל היותר, תשפיע על ההכרעה הזאת השפעה רבה.

הייתי טוען כך. גם אילו היתה עלייה של שלושה או ארבעה אחוזים למערך. זה לא היה נראה לי כשיקול מכריע, המחייב באופן אוטומאטי, שבן־אהרן ימשיך בתפקידו; וירידה באותו שיעור אינה נראית לי כשיקול מכריע, שבן־אהרן באופן אוטומאטי לא ימשיך בתפקידו.

— אבל בן אהרן בעצמו, לפי הידיעות שפורסמו, כבר רצה להגיש את התפטרותו. האם אתה היית מתייחס, נגד בחירות, בהבנה להתפטרותו?

אחרי הבחירות לכנסת

לא אוכל להגיד יותר בעניין זה. מפלגת העבודה והם צריכים להחליט על כך בבוא המועד.
— מתי הוא המועד?
רק לאחר הבחירות לכנסת, לא עכשיו. הם צריכים להחליט, בלי שעניין הירידה בפחות מארבעה אחוזים, יהיה הגורם המכריע בהחלטה שלילית.
— אתה היית ממליץ, שיישאר בתפקידו?
נדון בזה לאחר הבחירות לכנסת.
— לא, אני מתכוון לדעתך האישית...
אה, עוד לא גיבשתי לי דעה בשלב זה.
— מלבד הלקח של שיתוף־פעולה עם הממשלה מה הם הלקחים הנוספים, שהמערך צריך להסיק מתוצאות הבחירות?
הלקחים — בכמה תחומים: צריך להכניס כוחות רציניים למעגל הפעולה התוסס של ההסתדרות. יש לדאוג יותר לחלוקה סבירה יותר של הכנסה הלאומית. צריך לעשות מעשים גדולים להעלאת פריון העבודה ובצמוד לכך לשפר את רמת החיים של העובדים. זה ניתן ואפשרי בארבע השנים הבאות. תמורת הגברת התפוקה צריך לתת תמורה רצינית וזו צריכה להיות משוחררת. באחוזים גבוהים מאוד מעול המיסוי. כך נועיל גם למשק וגם לעובדים.

המערך צריך לחזק את נציגותו במועצות הפועלים ובאיגודים המקצועיים ויש להוסיף כוחות במקומות העבודה. עלינו לבחון אמצעים חדשים, בלתי־שגרתיים, ליצירת מגעים קבועים, מתמידים ורצופים בין הנבחרים לבוחרים.
— בן אהרן עסק הרבה בנושא הזה...
כן, בהחלט, אבל זו אינה יכולה להיות הצגת־יחיד. יש לפעול בכל המישורים בארץ.

נהיה תלויים במפ"ם

— אם אינך מקבל את ההנחה, כי המערך נכשל בגלל בן־אהרן, אז אין מנוס מהקביעה, כי הולך ופוחת כוחו של המערך בחיים הפוליטיים בישראל...
כן, זה נכון. זו פגיעה במערך ופגיעה חמורה עוד יותר במפלגת העבודה, שאיבדה את הרוב שלה.
— מהי הסכנה הטמונה בתלותה של מפלגת העבודה במפ"ם או בדתיים, לשם השגת רוב בפעולות ההסתדרות?
לזה יכולות להיות השפעות שליליות. עד עכשיו קיימה מפלגת העבודה קואליציות עם שותפים בהסתדרות, מתוך בחירה, מתוך רצון ונפש. זה היה מצב רצוי והייתי ממליץ להמשיך כך. אבל כעת זה שונה: המפלגה תהיה תלויה במפ"ם, במסגרת המערך.

כעת הקואליציה תהיה ה כ ר ח ולא בחירה חופשית, וכך ייוולד הצורך לשלם תמורות בעד תמיכה, ולאו דווקא תמורות אידיאולוגיות. ישנן גם תמורות אחרות, לא פחות מזיקות.
— האם אתה חושש, שמפ"ם תנצל את התלות במישור ההסתדרותי, לשם הגברת השפעתה בהכרעות, המתקבלות במישור הממלכתי?
האפשרות קיימת, אבל אני מקווה, שמפ"ם לא תנקוט דרך שלילית זאת. זה תלוי בהתנהגותה של מפ"ם. מדברי מזכירה הכללי, הזוי תלבי, התרשמתי שמפ"ם מודעת להגברת כוחה ומשקלה, אבל לא תנצל זאת לרעה. אני חושב שטוב יהיה להמשיך ברוח של פשרה קואליציונית ולא להשתמש בחרב החדה של איום מתמיד על הרוב של המערך בהסתדרות. מכל מקום, יהיה צורך בהידברות אינטנסיווית עם מפ"ם.

— האם אתה מניח, שאילו הופעת כמועמד לתפקיד מזכיר ההסתדרות, היה המערך מצליח יותר?

כלום לא השתנה

איך אפשר להגיד דבר כזה? אני יודע? בן־אהרן הופיע לבחירות אחרי ארבע שנות עבודה ואני קובע, רק כעובדה, כי באחוריו ישנן קבוצות של חברים, התובעות בקנאות רבה — וכנה — שיישאר בתפקידו. באחורי — אין קבוצות כאלה.

— הלשונות מרננות, שאתה הולך לבחירות בחיפה, אחר־כך „הלבישו" את אביגדור ברמל, מנהל בתי הזיקוק, בראש העירייה, ואילו אתה תיבחר כמזכיר ההסתדרות...
— לא, לא, לא! אין דבר כזה. אני הולך לבחירות בחיפה ואם יבחרו בי — אכהן ארבע שנים בראש העירייה, בהתמסרות, מלאה, בלי שום תוכניות אחרות, בלי שום התחכמויות; וזה יהיה ברור לחלוטין, לכולם!

— אמרת לי לפני זמן קצר, שאינך חושש מפני „הליכוד" והנה, כשהוא הלך לבחירות להסתדרות באווירה לא־נוחה, היה חבור ודאי שאם יקום לבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות, השיג הליכוד עלייה, אמנם קטנה, כל ירידה ניכרת למערך. מה אתה חושב עכשיו על „הליכוד"?
בדיוק מה שחשבתי לפני הבחירות. כלום לא השתנה. ההצבעה בעד הליכוד היתה חלק מהצבעת המחאה נגד המערך, בגלל בעיות שלא הסתדרו.
— הן לא יסתדרו בזמן הקצר עד לבחירות לכנסת...
כן, אבל גם לפני ארבע שנים היתה לגח"ל עלייה בהסתדרות ולא היתה לו עלייה בכנסת. גם הפעם אין בעלייה הקטנה בהסתדרות כדי לרמוז על עלייה בכנסת.

רק לא עדתיות

— בכל אופן, קרה לראשונה בחיים הפוליטיים בארץ, שליכוד של מפלגות הוא יותר חזק מאשר כל מרכיביו בנפרד.
כן, אבל זה אינו משמעותי בעיני. זה לא יקרה בכנסת. איני רואה כל סכנה למעמד הבכורה של המערך בכנסת ואין בבחירות להסתדרות אינדיקאציה לזעזועים בכוחו של המערך בבחירות לכנסת.
— אתה מוכן להסתכן ב„תחזית" על ירידה למערך בכנסת, רק בגבולות של ארבעה אחוזים, כמו בהסתדרות?
ניהלתי כבר מערכות בחירות קשות ונסיון לימד אותי לא להתנבא. מעולם לא התנבאתי ועכשיו מאוחר בשבילי להתחיל.
— על מה מעידה הצלחת ה„פנתרים" לקבל נציגות מסויימת בוועידת ההסתדרות?
זה חלק בלתי נפרד של תופעת התרבותם של אנשים שאינם שבעי־רצון. בלי הפנתרים היה חלק מהקולות מתווסף למפלגות הימין. אבל צר לי שלקבוצה זו יש אופי עדתי מובהק. החומרה אינה בהתווספות של עוד אחוז וחצי לציבור הבלתי־מרוצים, אלא באופי העדתי.

אני מקווה, שזה יחלוף. היו כבר תופעות עדתיות ונציגויות עדתיות, יותר מוצלחות, או פחות מוצלחות, יותר קולניות או יותר שקטות — והיה לכולם מכנה משותף אחד: הם נעלמו מהבמה. אני מקווה, כי כך יקרה גם לפנתרים.
— כלום אין הם צודקים בהתרשמה, כי רק הם, בעצמם, מסוגלים לייצג את ענייניהם ואין להם על מי לסמוך?
לחלוטין — לא! התופעה הזאת צריכה להעלם מן העולם. האנשים צריכים למצוא את עצמם במפלגות פוליטיות. ההתפלגות צריכה להיות על יסוד השקפת־עולם ולא על יסוד המוצא העדתי.

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

מפציצים ה
א צ'יה סאלוואדור איינ
המשלה ההוקית ★ אחרי
200 שוטרים ★ בהתאבדו

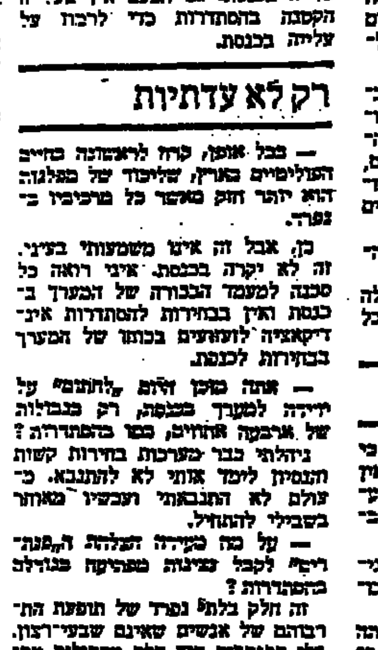

המפציצים התקיפו בצהרים

נשיא צ'ילה סאלוואדור איינדה סמך על הפועלים ועל הצבא, שיגנו על הממשלה החוקית ★ אחרי האולטימאטום של מפקדי ההפיכה נשארו לו רק 200 שוטרים ★ בהתאבדותו אימת הצהרתו: „רק מת יוציאוני מכאן"

מאת ראול דוקו, חורחה מורנו ולואיס קארוליו, סאנטיאגו

„למרתף, מהר! שוב פצצות!" — ירו מיים היותי תקוע בבנין שבו שוכנות סוכנות „רויטר" וסוכנות הידיעות של אמריקה הלאטינית, במרכזה של סאנטיאגו, בירת צ'ילה.

ארמון הנשיאות מרוחק רק 500 מטר מאתנו. הבניין הרוס למחצה. השער הראשי הפונה אל כיכר־החוקה נפרץ ביום ג' בפגיעות ישירות של תותחי טנקים. החזית מנוקבת בפגיעות רקטות, פגזים וכדורים. רק אתמול כיבו את הדליקות שנפלו בארמון. גם החצרות והכיבנה העליון נזוק קשה.

עם כל התפוצצות היינו חשים למרתף, כמין מפולת שלג אנושית. אנחנו — השוער הראשי של הבנין אוגו אלארקון, שלושה ילדיו הקטנים המרורים בבכי, ואשתו מאריה המפוחדת את כולנו.

רק שלושתנו נשארנו בבניין. עלינו נמצאים הבנק המרכזי, בנק מסחרי ממלכתי, מרכז הביטוח הסוציאלי, ומשרד הדואר המרכזי. בכל הבניינים האלה קיננו צלפים.

במשך שני ימים ולילה אחד היינו חשים למרתף התחתון ממנו מרגע שמטוסי סילון „הוקר־האנטר" וטנקים פתחו בהתקפה על ארמון „לה מונדה" — בניין בסגנון ספרדי שנבנה לפני 150 שנה ושימש תחילה בית־טביעת־מטבעות ממלכתי (ומכאן שמו) — ולאחר זמן, כאשר הגיבו החילים על אש־הצלפים באש־מקלעים כבדים ובאש תותחים. הבניין שלנו היה מרעיד ונהדר מקולות הנפץ.

ביום ג' עם ערב נדחקנו לתוך המרתף ששם עומדים פחי־האשפה. בחצות הלילה בערך עלינו למעלה בתור, כדי לישון קצת. לעיתים היו הדירות כבדות כל כך שהיה לנו רושם כי הבנין יתמוטט.

עשן סמיך

מן החלונות של הקומה העליונה ראינו את עמוד העשן הסמיך ואת הלהבות שאיכלו את ארמון הנשיאות. היינו נאלצים להתהלך שפופים בחשיכה, ולהציץ החוצה רק מבעד לסדקי התריסים, כדי לא לשמש מטרה לצלף או לחייל.

„יש לנו קפה, אוכל ומים לשבוע ימים", אמר לי אלארקון. באותו רגע התבקעה פצצה, שכנראה הוטלה מהליקופטר, על ראש הבנין השכן. רגלינו הריצו אותנו מאליהן אל המרתף. מבחוץ שמענו פסיעות של חיילים, טרטור טנקים ולציהים אש מיקלעים, וכן יריות של צלפים.

הוצאה ראש מן החלון או יציאה החוצה היו מעשה התאבדות.

במלון „קארה הילטון" בכיכר החוקה ניפצה אש המקלעים חלונות רבים. הבניינים הציבוריים בסביבה — מיניסטריון הכספים, הבנק המרכזי, מיניסטריון העבודות הציבוריות ואחרים — כולם נקובי פגזים וכדורים. ביזוק קשה גם משרדי מיניסטריון הפנים ובית הצירייה מול ארמון הנשיאות.

הקומה השניה של הארמון, שבה היו משרדי ד"ר איינדה, נהרסה כמעט כולה. החדרים נהפכו לציבורי הריסות. הפרסומות הלבנות של נשיאי צ'ילה לשעבר, שעמדו בשורה ליד משרדי הנשיאות, נתפזרו, מהן ניזוקו ומהן נתקלקלו בדליקה.

מכלי שני

הנשיא איינדה הוציא כחצי תקופת כהונתו בת שש השנים, אולם הסיכויים להשלימה נראו קלושים עוד לפני שדרש הצבא את התפטרותו בבוקר יום ג' השבוע. כאשר הודיעו מפקדי ההפיכה הצבאית בשעה 6.30 בערב, שאיינדה נכנע, למעשה כבר לא היה בין החיים.

לדברי עדי־ראיה ירה איינדה בעצמו ביום ג' אחר הצהרים בתוך ארמון הנשיאות, אחרי שניצח על הגנת הארמון. עמו התאבד גם אוגוסט אוליוואריס, אחד העתונאים הידועים ביותר באמריקה הלאטינית, שאולי היה גם ידידו ויועצו המקורב ביותר של הנשיא.

אחרי חצות, אור ליום ד', אישרה מפקדת ההפיכה כי הנשיא התאבד. אולם תומכיו מוסיפים לפקפק בכך, מה גם שאיש לא שמע את סיפוריהם של עדי הראיה מכלי ראשון, אלא הם נמסרו באמצעות כתב של „אל מרקוריו". אחד העתונים הגדולים של סאנטיאגו, שנלחם באיינדה וכבר לפני זמן לא מועט קרא לכוחות הצבא בלשון כמעט בלתי־מוסווית להתמרד ולתפוס את השלטון.

כך מתאר סופרה של סוכנות הידיעות הספרדית בסאנטיאגו את שעותיו האחרונות של איינדה — גם הוא מפי עד שנמצא בתוך ארמון הנשיאות:

ביום ג' בשעה 7 בבוקר העירו את הנשיא ומסרו לו, כי שתי יחידות של חיל הים התמרדו בוואלפאראיזו, נמלה הגדול של צ'ילה, והשתלטו על שתיים משלוש הסיירות של חיל הים. מייד יצא הנשיא, בליווי חוק של שוטרים חמושים לארמון „לה מונדה", המרוחק כ־8 ק"מ מביתו.

לא אברח!

איינדה שידר קריאה באמצעות תחנת הרדיו של השמאל ודרש מן הפועלים שיישארו בבתי־החרושת. כנראה התכוון לחכות שהצבא, „נאמן למסורת שלו", יבוא לעזרת הממשלה „שנבחרה על פי החוק" וימגר את התמרדות חיל הים. פעמים אחדות הודיע כי לא יתפטר מנשיאותו.

בשעה 8.20 הודיע גנרל של חיל־האויר לאיינדה, כי הוכן מטוס למלטו מהארץ. הוא השיב בתקיפות: „נשיא של צ'ילה איננו בורח במטוס. אתה צריך לדעת, איך למלא את תפקידך הצבאי".

האולטימאטום של מפקדי הפיכה, שדרשו התפטרות הנשיא עד שעה 11 בבוקר, שודר בשעה 10.30. תגובתו של איינדה היתה כי רק מת יוציאוהו מן הארמון. בשידור הרדיו דיבר על כוונתו „להתנגד בכל האמצעים, אף במחיר חיי, ולהניח לחרפה ההיסטוריה כי שיש להם כוח, אבל לא תבונה" — רמז לסיסמה בסמלה של צ'ילה: „בתבונה או בכוח".

אחרי שעה 11 הוברר, כי אף לא יחידה אחת מן הכוחות הצ'ילאניים בסאנטיאגו נשארה נאמנה לנשיא. הסגל האזרחי עזב את הארמון. נשאר הנשיא, חמוש במקלע וחובש קסדת פלדה לראשו, ובראש 200 שוטרים שנשארו נאמנים לו אירגן את ההגנה על הארמון.

בצהריים החלה הפצצת הארמון מן האויר, וכן הומטרה עליו אש משוריינים ביות שהקיפוהו. הוטלו לא פחות מ־20 פצצות. חלק מן הארמון התלקח באש. זמן רב נמשכו היריות ברחובות מסביב. לפי עוצמת האש שיערו הכתבים, שמספר ההרוגים הוא 500 עד 1000.

מלים אחרונות

ממטוסים חמושים ירו אל הגגות ואל הקומות העליונות של הבניינים רבי־הקומות מסביב לארמון.

בשעה חמש אחר־הצהריים עדיין השתוללו להבות בארמון. רק הקירות החיצונים נשארו על עומדם.

חוץ מאוליוואריס נשארו אצל הנשיא רק שניים משריו, אניבאל פאלמה ודניאל ורגארה. איינדה פנה אליהם ואמר: „אלה המלים האחרונות שתשמעו ממני: סמכו על מנהיגכם, והוסיפו לסמוך על העם". ואז ירה בפיו. מייד אחרי־כן התאבד אוליוואריס.

גם כאשר ניצח איינדה בבחירות ב־1970, היו רבים שפיקפקו בסיכוייו. הוא זכה ב־36 אחוזים בלבד מקולות הבוחרים. עוד לא היה תקדים, שמארכסיסט יעלה לשלטון בדרך דמוקרטית בצ'ילה ובעולם. תוכניתו הסוציאליסטית היתה מוכרחה לעורר התנגדות אצל מעצמות אנטי־מארכסיסטיות כגון ארה"ב.

קיטוב חריף

מצד אחר, היתה הממלכתיות של המשטר הצ'ילני מוכחת אף בעובדה שאיפשר לאיינדה להגיע לשלטון בדרך של בחירות. יתר על כן, היה רושם כי אין סכנה של התערבות הצבא, כאשר שבצ'ילה נהגו אנשי הצבא לשבת במחנותיהם.

לפני שלוש שנים שררה בסאנטיאגו התרוממות־נפש אצל המארכסיסטים, שזמן רב כל כך חתרו אל השלטון ובהלה אצל הימין. אבל רבים בין שני הקצוות האלה מוכנים היו לצפות לבאות במידה של פקפוקים וסובלנות. כיום לא תמצא עוד בצ'ילה סובלנות, גמישות והתרוממות הנפש. קהל הבוחרים, שלפני שלוש שנים היה מגוון מאוד, עבר תהליך קיטוב חריף והאפשרות המכבישה של מלחמת־אזרחים ירדה כחלום על אזרחי צ'ילה, המתגאים במסורת של אי־אלימות.

הסיבה היתה, קודם כל, רצונו של איינדה לבצע את הרפורמות הנרחבות שלו בלא תמיכת הרוב. המשטר הפרלמנטרי הרב־מפלגתי של צ'ילה יכול „לסבל" נשיא הנשען על מיעוט. כל זמן שאיננו מנסה לכפות על הארץ מצע שאיננו מקובל על הרוב ועל הפרלמנט. אך איינדה היה סבור, שאם יעשה כן הסוציאליזם שלו ירבה את בוחריו, וכך נכנס משטרו למבוי סתום.

ארמון הנשיאות בסנטיאגו בירת צ'ילה — רק הקירות נשארו על תילם

איינדה קבל על שגרירות ישראל על אי־הזמנת אנשיו למסיבותיה

מאת דב יוספי

כותב המאמר שירת בשנים 1965—1970 כיועץ בשגרירות ישראל בבואנוס־איירס.

התאבדות נשיא צ'ילה, ד"ר סלוואדור איינדה, שמה קץ לאחד מאישיה הססגוניים ביותר של ארץ האנדים הגבוהים, ארץ שלא נתברכה בעושר חומרי כשכנריה ארגנטינה וברזיל, אך מצטיינת ברמתה החינוכית והתרבותית בהשוואה למדינות אחרות באמריקה הלטינית ובשכבה אינטלקטואלית רמת־דרג.

הפער בין עוניה ההומרי של צ'ילה לבין שאיפות מעמד הפועלים, ועוד יותר המעמד הבינוני שלה לרמת־חיים אנושית יותר, הוא אולי מקור הטרגדיה של העם הצ'ילאי החביב והסובלני.

ד"ר סלוואדור איינדה, היה אב־טיפוס של השכבה המשכילה הצ'ילאית, אשר לא יכלה להשלים עם מר גורלו של העם החי בדוחקות גדולה, שעה ששכבה קטנה של בעלי־אחוזות גדולות ובעלי־הון רב נהנים מעושר מופלג. כבר בצעירותו, בהיותו סטודנט בפקולטה לרפואה, הצטרף לתנועה הסוציאליסטית המהפכנית. פעמיים „רץ" כמועמד לנשיאות המדינה ונכשל, אך לא נרתע מ„לרוץ" פעם שלישית, אשר בה ניצח.

איינדה היה תכססן פוליטי מעולה. אחרת לא היה מחזיק מעמד בשלטון אפילו שלוש שנים, בתנאים קשים של רוב אופוזיציוני בקונגרס ובסנאט. הוא התכוון ברצינות להנהיג סוציאליזם בצ'ילה, בדרך בלתי־אלימה. אך לאגף הקיצוני במפלגתו הסוציאליסטית אצה הדרך, והוא סחטהו לנקיטת צעדים בלתי־שקולים שעמדו בסתירה עם החוק. אלה, כמובן, נתנו לראשי הצבא עילה להתערב. העובדה, שהצבא שבר מסורת בת עשרות שנים של אי־התערבות בחיים הפוליטיים מלמדת שהגיעו בצ'ילה מים עד נפש.

הנשיא איינדה איש נעים־הליכות, אוהב בריות ואוהב חיים. שתה הרבה משקאות חריפים, בייחוד וויסקי, ולא התגזר מנשים יפות — שני דברים המצויים בשפע בצ'ילה, בנוסף לרעידות־אדמה. בין התכונות האנושיות החביבות שלו בלטה מסירות אמיתית לחברים וידידים. וביניהם לא מעט יהודים.

★

בעשרים ושמונה במאי 1967, באחד מביקורי בסנטיאגו, הופיע בעתונות של המפלגות הסוציאליסטית והקומוניסטית גילוי־דעת של המפלגה הסוציאליסטית נגד מדינת ישראל, שהיה חריף מאוד. ישראל הוגדרה בו כמדינה ריאקציונית, גזענית, קולוניאליסטית, וכמכשיר של האימפריאליזם האמריקני. הוא קרא לכל המדינות לנתק את היחסים עם ישראל.

לנוכח חומרת הדברים והזמן, שבכל רגע היתה עלולה לפרוץ מלחמה בין ישראל למדינות ערב, החלטתי להיפגש עם ד"ר איינדה, שעמד אז בראש המפלגה הסוציאליסטית והאופוזיציה הפרלמנטרית לשלטון. באותו ערב, למרות עיסוקיו הרבים בנסיעה לציר אחרת, קיבלני בביתו בסבר פנים יפות ובשיחה כיד הרוח הטובה עליו.

בשיחה שנמשכה בינינו סיפר, כי זה זמן רב פועל בחוגי המפלגה הסוציאליסטית נספח התרבות של שגרירות סוריה בצ'ילה, איש מכיל ופיקח. באחד הדיונים של הוועדה המדינית של המפלגה הסוציאליסטית נשמעה טענה, שהמפלגה אינה יכולה לעמוד מהצד ולא לתת פומבי לעמדתה בסיכסוך הישראלי־ערבי. ידיד ישראל בוועדה טען, שאי אפשר לפרסם גילוי־דעת בלי לשמוע גם את הצד הישראלי.

הוועדה המדינית החליטה להקים ועדה לשמיעת שני הצדדים בסיכסוך ותכין טיוטה לגילוי־הדעת. אך כפי שהתברר לא שמעה הוועדה את הצד הישראלי ופירסמה את גילוי־הדעת בלי אישורה של הוועדה המדינית. איינדה רגז ביותר, שנספח התרבות הסורי שיחד חברים כרוכים במפלגתו.

אחר להיקון המצווה הסביר לאיינדה, שאינו יכול לנזוף בחבריו בפומבי. הוא יכול לנצל את נאומו הקרוב ולהזהיר הצהרה מאוזנת ולהליך לכמה מחבריו בסנאט ובקונגרס להיפגש עמי, לשמוע את טיעוני ולעזור לי. ממני ביקש, שאכין לו תזכיר מפורט על עמדת־ישראל בסיכסוך המזרח התיכוני.

איינדה קיים את הבטחתו. הצהרתו היתה מאוזנת ואף נטתה במידת־מה לטובת ישראל. חבריו שנפגשו אתי חתמו אחר־כך יחד עם כמה מנהיגים קומוניסטיים וראדיקאליים על גילוי־דעת לטובת ישראל, שנתפרסם בעתוני המפלגה הסוציאליסטית והקומוניסטית. יתר על כן, הסנאטור הסוציאליסטי צ'אדוויק הוקיע את גילוי־הדעת האנטי־ישראלי.

בשיחתי עמו התלונן איינדה על שגרירות ישראל, שלא ראתה מעולם לנכון להזמין את מנהיגי המפלגות הסוציאליסטית והקומוניסטית למסיבה ביום העצמאות של ישראל (אחר כך בא שינוי בנדון), לא פעלה בקרב מפלגות אלו, והשאירה את כר הקרב פנוי לנציגויות הערביות.

הוא דיבר אתי כידיד כן של ישראל, וכזה היה, אף שלא תמיד היה לאל־ידו לתת ביטוי הולם לידידות זו.

★

בתוך חרבות מלהבת ששת הימים נפגשתי בשגרירות ישראל בסנטיאגו עם מספר פרשנים מדיניים מקובים לשיחת־רקע על סיבות המלחמה ויסודות הסיכסוך הישראלי־ערבי. רובם התעניינו מה היו גבוליה ישראל לפני המלחמה ואילו הם השטחים ה„כבושים" שדורשים כי אהנו להחזיר.

פרשתי לפניהם את מפת המזרח התיכון וכאשר הראיתי להם איך נראתה ישראל לפני המלחמה, בעצם יצאו עיניהם מחוריהן מרוב תדהמה: „אלה היו גבולות ישראל?" „איך אפשר להגן על גבולות כאלה?" „הרי הפרובינציה הקטנה ביותר של ארצנו גדולה יותר ממדינתכם כולה!" — היו כמה מתגובותיהם.

על בקשתם, להראות להם גם אילו הם השטחים ה„כבושים" הסברתי, שאין לדבר על כל השטחים שנתוספו לנו אחר המלחמה כשטחים „כבושים". הראיתי להם על המפה את יהודה ושומרון אשר שוחררו מכלכלת ירדן, אדמה שהן לבלבה של המולדת היהודית ונכבשו על ידי המלך עבדאללה, „צייר־כפי" של האימפריאליזם הבריטי: הראיתי להם את רצועת־עזה, ששוחררה מעול הכיבוש המצרי. ואז קם אחד העתונאים, שבאלך בחסידי פידל קאסטרו ושאל: „האם מועצת הבטחון דורשת מכם לסגת רק משטח כיבוש בנוי הצירצאי סיני, או גם מהשטחים המשוחררים שעליהם דיברת עכשיו?"

עתונאי שכאלה זה היה אוגוסטו אוליוואריס, גבר שמנמן בעל שפם שחור וארוך, חביב מאוד על חבריו העתונאים, שכינוהו בחיבה „אל צ'אנצ'ו אוליוואריס" (אוליווארס החזיר), ואוליווארס זה, גם הוא ידיד ישראל, הלך באמונות בעקבות חברו הנשיא איינדה עד הסוף המר. חבל על דאבדין!

נשיא סלוואדור איינדה
קיים הבטחתו לנציג ישראל

חיים פייבוביץ' - האיש של איינדה שגרם לשביתת המשאיות

מאת שלמה בכרך

אם נתבונן מקרוב בהתרחשויות בצ'ילה נמצא, כי במשטרו של איינדה נמצאו יהודים רבים, שתפסו בו עמדות מינהליות בכירות הודות לשינויים החברתיים הקיצוניים שהיה בדעתה של הממשלה המארכסיסטית להגשים.

אחת הדמויות הבולטות של המשטר היה שר החקלאות ד"ר צ'ונצ'ול, מומר שהצ'יליאנים כינוהו „היהודי צ'ונצ'ול". אשר לסגנו דוד בייטלמן, מסתבר שסבו היה מוהל ושוחט בסנטיאגו, והוא עצמו שהה שנתיים בקיבוץ בישראל, כחבר „השומר הצעיר". הוא גורש מן הקיבוץ משום שבבחירות לכנסת אירגן קבוצה שהצביעה למען הקומוניסטים, חזר לצ'ילה ונעשה פעיל במפלגה הקומוניסטית.

חיים פייבוביץ'
השובתים הטילו עליו את האשמה

פעילותו של בייטלמן כמבצע הרפורמה החקלאית היתה מלווה התנגשויות רבות עם בעלי החוות. פעמים רבות איימו על חייו והוא נמצא תמיד בשמירה כבדה. לימים הודח ממשרתו ובאחרונה לא נשמע שמו בציבור.

במרכז הסכסוך והשביתה בענף התובלה עמד הממונה על מחלקה זאת בממשלה, אשר נקרא שמו בישראל חיים פייבוביץ. השובתים הטילו את כל האשמה עליו ודרשו את התפטרותו, אבל מכיוון שהיה ידיד קרוב ואיש מפלגתו של איינדה, לא רצה לוותר.

אותו פייבוביץ כבר הודח משתי משרות חשובות אחרות שתפס לפני כן — אחת במכרות הנחושת שהולאמו, ואחת כראש עירית סאנטיאגו, לאחר שהסתכסך עם הפרלמנט ועם המוסדות המשפטיים.

גם כמה משרות חשובות אחרות אויישו על־ידי יהודים מהשמאל, אשר האמינו כי הם מגשימים בצ'ילה את הסוציאליזם האמיתי.

„את גופתי המתה"

קיצו הטראגי של הנשיא המהפכני של צ'ילה ד"ר סאלוואדור איינדה, אין דומה לו בתולדות ארצות אמריקה הלאטינית ובוודאי לא בצ'ילה הדמוקרטית. בדרך כלל מסתיימות ההפיכות הצבאיות בארצות אלה בכך שמרשים לנשיא לבקש מקלט באחת השגרירויות, ואחר־כך הוא יוצא לחו"ל.

אבל איינדה, שמשחר נעוריו היה ספוג באידיאל הסוציאליסטי, נשבע לפני עמו בפומבי באיצטדיון הלאומי: „אם יזיחוני ידידי בי בכוח, יוציאו רק את גופתי המתה מארמון המלכות".

איינדה קיים את הבטחתו ושם קץ לחייו ביריית כדור בראשו. שלטונו בן שלוש השנים של מהפכן ומדיבאי זה היה כשלון גדול אחד אשר הביא שואה כלכלית על הארץ. מעולם לא שרר תוהו ובוהו כזה בצ'ילה העצמאית; מעולם לא נאלץ אזרח שרצה להשיג דבר כלשהו להזדקק לשוק השחור ולאבד את כל זמנו הפנוי בעמידה בתור.

נקודת־השיא של השביתה האחרונה היתה בתחום התובלה. מספר בעלי המשאיות ששבתו הגיע ל־75 אלף. השביתה שיתקה את כל המדינה וגם השינויים התכופים בממשלה לרבות הכנסת אנשי צבא לתוכה, לא תיקנו את המצב. בגלל חילוקי־דעות בין מפלגות השמאל לבין אנשי הצבא בממשלה התפטרו הקצינים.

היהודים בסימן שאלה

אחת הסיבות לעמדתם העוינת של אנשי הצבא כלפי מדיניות החוץ של איינדה (וגם מדיניות הפנים), היתה יחסו „הידידותי" למשטרים של פרו, ובאחרונה גם של בוליביה, שתי שכנות אלה שעמן יש לצ'ילה „חשבונות ישנים" בקשר לגבולות. יתר על כן, כשטר איינדה קשר ידידות הדוקה עם קובה הקומוניסטית.

עדיין מוקדם להתנבא על ה[illegible] היהודי: מה תהיה השפעתם של המאורעות בצ'ילה על יהודי המקום. לאור מסורת צבא צ'ילה אין להניח, כי ינקטו שם צעדים אנטי־יהודיים כלשהם בגלל מעורבותם הישירה של כמה יהודים במחולי המשטר שהופל בהפיכה. מה גם שלשם השיקום הכלכלי שצ'ילה זקוקה לו, תצטרך לבקש גם עזרה מארצות־הברית.

...ר העבודה
...שינויים לשר הא...
...הבנה עם הממ...

هكذا من الاصل

مكنز من الاحيل

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

ספר דברים
פרשת
כי תבוא

ירושלים: הערבים שוב אינם חוששים

(המשך מעמוד 17)

בעת הגבוה של הערבים בבחירות הקודמות להסתדרות (כ־60%) וכן השתתפותם של הערבים בבחירות האחרונות למועצת עיריית ירושלים, נטעו בלב רבים את התקווה כי גם הפעם ינהרו המצביעים ממזרח־העיר אל הקלפיות. אך המציאות טפחה על פני בעלי התקוות. סיכום קולות המצביעים בקלפיות במזרח־העיר העלה כי שיעור הצבעה של המצביעים הערביים לא עלה על 40%.

מדוע פחת מספר המצביעים?

מדוע פחתה השתתפות הערבים בבחירות להסתדרות? — סביר להניח כי מערכת ההסתה והאיומים שפעלה במזרח ירושלים, ערב הבחירות, כרסמה לא במעט במספר המצביעים. קרוב לודאי, שהיו שנרתעו מהצבעה למקרא הכרוזים שקראו להחרים את הבחירות או לנוכח הכתובות, שצוירו על קירות ודפנות אוטובוסים, ואשר הזהירו כי המועמדים הערביים שהוצבו ברשימות ההסתדרות „לא ינצלו מעונש". אך זו סיבה אחת בלבד. פעילי ההסתדרות ו„המערך" במזרח־ירושלים טוענים כי תקלות רשמיים בפנקס בעלי זכות הבחירה מנעו, למשל, את הצבעתם של מאות ערבים, אף שהללו טרחו ובאו לקלפיות. גם העובדה שבקרב 6200 חברי ההסתדרות במזרח־העיר מצויות כאלפיים נשים, הממעטות לצאת מבתיהן ובודאי שאינן שותות ליבן לפוליטיקה, השפיעה בהכרח את מספר המצביעים, וזאת — למרות שבמספר כפרים ערביים הוצבו פרגודים נפרדים, לגברים ולנשים, כדי להבטיח הצבעה מירבית של הנשים הערביות.

עם זאת, סביר יותר להניח כי הירידה הניכרת בשיעור ההצבעה הערבית היא היבט נוסף של הנורמליזציה, המשתרשת יותר ויותר, בחיי העיר המעורבת והמאוחדת. שכן, אם לפני ארבע שנים נהרו מאות ערבים לקלפיות, מחשש שיותקשו למצוא תעסוקה אם לא תוטבע בפנקס־החבר שלהם חותמת המעידה כי השתתפו בבחירות — הרי שהחשש הזה נעלם כמעט לחלוטין. רבים מחברי ההסתדרות הערביים מועסקים כיום בחלקה המערבי של העיר, ובארבע השנים האחרונות למדו היטב כי הצבעה ותעסוקה אינם כרוכים בהכרח זה בזה, ובמיוחד בתקופה של שפע כלכלי ומחסור בידיים עובדות. עם זאת, היו גם כאלה שמיהרו לקלפיות, מחשש „עינא בישא". אחד כאלה ניהל מאבק מילולי ממושך עם חברי ועדת הקלפי שלו, לאחר שהתחוור לו לתדהמתו כי שמו אינו נכלל בפנקס־הבוחרים. בסיומו של הויכוח הציג האיש פשרה: „אני אמנם לא אצביע, אך לעומת זאת תטביעו בפנקסי חותמת כאילו הצבעתי" — — — מובן שהצעת־הפשרה נדחתה.

המחלוקת עם טדי קולק

סיכום קולות המצביעים ב־13 הקלפיות שהוצבו במזרח־העיר (כמה קלפיות נוספות של „עוברים" נשלחו ישירות לת"א), העלה כי „המערך" זכה ב־85.8% מקולות הערבים. הליכוד זכה בשלושה אחוזים (54 קולות בפועל), ל"ע 5% (אגב, ברשימה זו הוצבו שני מועמדים ערביים), רק"ח — 1.8%, מרי"— 0.8%, „מוקד" — 0.6% ואילו „הפנתרים השחורים" וכמוהם תנועה „אחווה" נהנו, כל אחד, מאמונו של אחד מן הבוחרים הערביים.

למרות ש„המערך" גרף, כמצופה, את מרבית הקולות של המצביעים הערביים, עוררה ההצבעה הערבית המועטה, דאגה בקרב אחדים מאנשי מפלגה זו. מקורה של דאגה זו היא המחלוקת בין מפלגת „העבודה" לבין ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, שתוצאותיה יקבעו, בימים הקרובים, מי יהיה ראש העירייה הבא של ירושלים. ההערכות הראשוניות של אנשי המפלגה היו כי רשימתם לעירייה, בראשותו של טדי קולק, צפויה לזכות בקולות של 20—15 אלף מצביעים ערביים, מכלל כ־35 אלף בעלי זכות הצבעה במזרח־העיר, ופירוש הדבר: 5—4 מנדטים במועצת העירייה. כאשר התריף העימות בין קולק למפלגתו, בשאלת מינויו של מירון בנבנישתי כסגן ראש העיר לאחר הבחירות, העריכו אנשי המפלגה שגם אם לא „ירוץ" קולק, יצליחו לזכות בשני מנדטים, בזכות הקולות הערביים.

ההצבעה החלשה להסתדרות, בקרב ערביי מזרח־ירושלים, העידה כי „המערך" מתקשה לארגן את המוני המצביעים הערביים, וזאת — בשעה שאנשיו של קולק משוכנעים כי אם יעמוד בראש רשימת „המערך", ינהרו הערבים לקלפיות. היתה זו, אפוא, אולי הוכחה ראשונה לכך שהמצביע הערבי במזרח־ירושלים מתבגר, מבחינת התנהגותו האזרחית: שוב לא ניתן לארגנו, כה בקלות, במסגרת מבצע־הצבעה המוני, וגם הוא — כמו עמיתו היהודי במערב־העיר — מבקש לנצל את זכותו לגלות אדישות ולוותר על זכות ההצבעה — — —

באר־שבע: אלוש עשה זאת שוב

(המשך מעמוד 17)

צר חקירה. אחרי כן נודע לי שהיתה זו הפגנה של אנשי חירות..."

לאחר מכן באו על ויקטור אלוש שנים ארוכות של צבירת „נסיון מפלגתי" מגוון, שבמהלכו עשה בשורות כפא"י, אחה"ע, מפ"ם, חזרה למפא"י, הליברלים העצמאיים והמרכז החופשי.

כיצד משקיף כיום ויקטור אלוש על התקופות הסוערות הללו ועל נסיונו המפלגתי שבסיכומו הגיע למסקנה ש„אין לשחורים הדפוקים מקום בשום מסגרת מפלגתית קיימת, אלא אך ורק בשורות הפנתרים..."

„כאשר הגעתי לבאר־שבע בשנת 1953, קיבלתי בדון במעברה ב'. הלכתי לבקש עבודה כמו כולם. שאלו אותי אם אני מפא"יניק. השבתי בחיוב וסידרו לי עבודה בדואר. אחר כך נתקבלתי לשירות המשטרה והייתי שוטר במשך כשנתיים. כאשר החל ענין הצדות בסניף מפא"י בבאר־שבע, הסכמתי לייצג את חוג יוצאי טוניס, במריבה הגדולה בין דוד טובינו לגדעון בן ישראל, הוגדרתי כ„איש גדעון בן ישראל". נראה כי דבר זה היה בעוכרי, שכן זמן קצר לאחר מכן הגשתי את מועמדותי לקורס בן 9 חודשים ב„בית ברל" מטעם המפלגה, אך לא קיבלתי תשובה חיובית..."

על רקע הסכסוכים הללו ו„פרשת העדות" בסניף מפא"י בבאר־שבע, החליט ויקטור אלוש בשנת 1958 לעזוב את מפא"י. באותם ימים עבד כגובה מיסים בעירית באר־שבע.

400 קולות בחמולה אחת

„שבועיים לאחר שהודעתי על עזיבתי את מפא"י, קיבלתי הודעת פיטורין מהעירייה. נאמר לי שאינני מתאים לתפקיד. בבחירות שבאו לאחר מכן התקשרו עמי אנשי אחה"ע בבאר־שבע והציעו לי לעבוד למענם. הסכמתי והגדלתי להם את הייצוג מ־12 ל־25 אחוזים במועצת הפועלים. לאחר מאורעות ואדי סאליב, עזבתי את אחה"ע והצטרפתי למפ"ם. באותם ימים התקשרתי עם זריזי, שהיו לו 2 נציגים בלבד במועצת העירייה. התגייסנו למערכה והבאנו לו 2 מנדטים נוספים. מפ"ם הפכה לסיעה השניה בגודלה במועצת העירייה, בת 4 נציגים, לעומת 5 נציגי מפא"י..."

ויקטור אלוש מסביר, שכל עסקני המפלגות בבאר־שבע יודעים כי משפחת אלוש ונספחיה שולטים על 400 קולות, הניתנים במרוכז בעת מבחן רציני, למפלגה או רשימה מסויימת, על פי אות מראשי המשפחה שהוא נמנה עמהם.

„ב־1963 עזרתי לאליהו נאור בבחירות לעירייה, למרות שלא הייתי עוד חבר מפא"י. האמנתי שיצליח לחולל שינוי כפי הבטחתו ולהקים מנגנון לעזרת יוצאי עדות המזרח. פנו אלי אנשים מרכזיים מטעם הבחירות המקומי, סיכמתי איתם על סכום של 5000 לירות ונרתמתי לעבודה..."

שנתיים לאחר מכן, התאכזב ויקטור אלוש, לדבריו, מהסיכוי שאליהו נאור יגשים את הבטחותיו לשיפור מצבם של יוצאי עדות המזרח.

„באותו זמן פנו אלי נציגי הליברלים העצמאיים בבקשה שאעזור להם בבחירות למועצת פועלי באר־שבע. הסכמתי ודרשתי 15 אלף לירות. הם הסכימו. הבאנו להם מנדט אחד, אך קיבלתי רק 10 אלפים לירות. זמן קצר לאחר מכן עזבתי גם אותם. לא היו שם אנשים לפי רוחי מאחינו יוצאי עדות המזרח ולא מצאתי שפה משותפת עם יוצאי מרכז אירופה..."

לאחר מכן עוד הספיק ויקטור אלוש לשתף פעולה עם אנשי „המרכז החופשי". אך לבסוף, כאשר לא נכלל ברשימת חברי המרכז של מפלגה זו, נטש גם אותה.

כאשר הוקמה תנועת „הפנתרים השחורים — דימוקרטיים ישראליים" בראשותו של ח"כ שלום כהן, היה ויקטור אלוש בין ראשוני המצטרפים לתנועה זו.

יחד עם ויקטור אלוש ייכנסו למועצת פועלי באר־שבע, אלברט לוי, שאול אקוקה וציון עזרא, שחרתו על דגלם, לדברי ויקטור אלוש, „להאבק למען הפועלים בכלל והפועלים יוצאי עדות המזרח בפרט".

עדותו של הרצפלד

(המשך מעמוד 23)

הגענו לכפר גלעדי... בכפר גלעדי אמרו לנו: אתם עם ד"ר גרי המשיכו ללכת. אלא היה ברור, שהירידה מכפר גלעדי לתל חי לא יכולה להיות בקומה זקופה אלא שוב בזחילה, כלומר — על ארבע.

„ובאנו למקום עם החושך. דממה, כמש של מות. ותיארנו לעצמנו — אולי אין כבר אף אחד חי! כאשר הגענו הספקנו לתפוש שיחה קצרה עם שניאורסון... נאמר לנו שיש... הרדום שטרומפלדור נהרג אך אינם זזים מן המקום מן הפקודה: לא לזוז. ...בעברנו את הבית, שכולו היה מבולבל — השולחנות והספסלים הפוכים — צעדנו צעדים על אנשים חיים וביניהם גם אנשים פצועים, שאחד מהם היה קנב. הגענו ליציאה מן הבית, למטבח ועל המפתן מצאנו את טרומפלדור שהוא עדיין חי החזיק ידיו על הבטן, שהיתה פתוחה והמעים בחוץ. ד"ר גרי מיד הכניס את המעים וקשר אותם ר' נשאר לבדו עם טרומפלדור. ואז נאמר מה שנאמר על ידי טרומפלדור. ועוד אמר (טרומפלדור): על העליה אין אף אחד חי ההוא קיבל את הכדור מכאמל אפנדי. (הכוונה לכאמל־אל־חסיין איש הלסה — ש.ל.) כאמל אפנדי, בירידתו מן העליה, ירה יריות רבות כבר לא יכלו להיות אתו, כי הלך וחלש ד"ר גרי נהג בזהירות וחיפש מקום להשכיב אותו בתוך התוהו ובוהו הגדול שבחדר הזה. זוכר כמו היום. זוכר אפילו את החור בתקרה (שהתהווה מיריות הערבים שהיו בעליית הגג — ש.ל.) חוץ מקנייב לא היה איש למעלה בחיים והכל היו מונחים בצורת שכיבתם או ישיבתם. דבורה (דרכלר) למשל ישבה נשענת על הקיר; כנראה קיבלה כדור בפה. על כדי כך יכלו הערבים לעשות את עבודתם למעלה בלי הפרעה... הורדנו כל גוף וגוף וזה היה קושי גדול. והיו כבדים. בעיקר דבורה. באותו הזמן, מבלי לחשוב הרבה, החלטנו יחד כולנו, שיש לזוז מתל חי אם לזוז מתל חי או צריך לקחת אתנו ראשית כל את הנשק והיות והיה שקט (וזה היה בשעות שלאחר חצות) הבינונו שהשקט הזה יכול להמשך שתים שלוש שעות, רצינו לנצל שעות אלה. הוצאנו מן המקום כל האפשר: הנשק וכל החי — הבהמות והלולים, על עגלות. ולבסוף העברנו את הגופות וגם את טרומפלדור. אבל כפי שכבר סופר לא פעם, לקחנו את טרומפלדור בשמיכה ולא על אלונקה וזה היה משגה שאין כמוהו. איך הרשה זאת גרי קשה להסביר. אני, כאדם בלתי מקצועי, מבין, שלשאת בשמיכה אדם חולה בפצעים, זה כאבים שאין כמוהם. ונשאנו אותו על כפינו בעליה ואי אפשר היה לשאת אותו בזחילה והיה צריך לסכן והתחיל כבר להאיר.

„הוחלט לעזוב ולשרוף"

„מצאנו שצריך לעשות קבורת אחים, לאחר יום יומיים, לכשישתתק, כי קיווינו שיהיה שקט לזמן מה. כך הגענו לכפר גלעדי.

„במשך היום עשינו חשבון הנפש והיינו עייפים מאד ובלילה סודרה אסיפה כללית בקומה השניה של הבית בכפר גלעדי. היו חילוקי דעות קשים: מי שאמר להשאר ומי שאמר לזוז ולצאת לכפר הקרוב (של המתואלים הידידותיים — ש.ל.) והאספה לקחה לילה ויום ורק בלילה השני, כשראו איך מתאספים מכל הכפרים ואיך צוברים כלי נשק וביניהם גם תותחים קטנים

שולמית לסקוב

תכנית זכין ו„מסמך גלילי"

(סוף מעמוד 21)

בית חולים ברמאללה סירבה לעבוד לעבודתה היתה חיונית להפעלתו התקינה של בית החולים. לבסוף הסכימה האחות לעבוד תמורת החזרת שמונה עשר(!) מבני משפחתה שהיו בארצות ערב. הוא מספר גם כי „המלך חוסיין מקדים את ישראל בהבנת הבעיה והוא כבר החל במבצע שיקום פליטים בבקעת הירדן".

ההתנגדות ל„מסמך גלילי"

בכל תכנית ישוב הפליטים של דב זכין חולק הוא על התפיסה העקרונית של גולדה מאיר ומשה דיין לגבי מדינה פלשתינאית. בעוד הראשונים אומרים כי בין הים למדבר יש מקום לשתי מדינות בלבד — יהודית וערבית — גורס דב זכין גירסה אחרת. למעשה נגד: „בבוא השלום, שיקבע את הגבול הבטוח, המוכר והמוסכם בין שתי המדינות בשטח הביל — בין ישראל הריבונית לבין המדינה הערבית השכנה — ייהנה העם הפלשתינאי, המהווה רוב בשטח המוחזק בגדה, וכן בגדה המזרחית (בירדן) מזכות ההגדרה העצמית, ויממש את שאיפותיו הלאומיות בהתאם לרצונו בצורת משטר וחוקה שיבחר לעצמו".

כבר עתה מבקש דב זכין להשיב על „הטיעונים נגד אפשרויות הביצוע".

* על הטענה שהואיל ואנו נתחיל במלאכה, יתקבל הרושם כי אנו מקבלים את האחריות לבעיית הפליטים: „להיפך, כך נביס את התעמולה העוינת הטוענת כי ישראל מעכבת פתרון".

* על הטענה כי הפליטים יסרבו וארגוני החבלה יפעלו נגד מימוש התכנית באלימות: „הגישה העקיפה מבססת את התמריצים בפיתוח הכולל ואת אי חיסולו של סטטוס הפליט, תעסוקה ודיור בתוך האוכלוסיה הקיימת ללא אופי של „שיכון פליטים".

* על הטענה שתיווצר תחרות עם השכר הגבוה בישראל: „מתן שכר שווה, או קרוב לשווה, בפרוייקטים בשטחים, יטשטש את התחרות והמכבירים של השוק ותיאום המשקים יגרום ממילא לשכר עבודה כמעט שווה, ואין להרתע בתחילה אף מסיבסוד".

יש לדב זכין אפילו מועמד־מומחה לביצוע התכנית: אריה (ליובה) אליאב ממקימי חבל לכיש בישראל ומי שעמד בראש „תכנית קוזיק" באירן „לא מותר לציין כי יש בארצנו מומחים ומבצעים לתכניות כאלה".

עם זאת מדגיש דב זכין כי „זוהי אשלייה של מפלגת העבודה לחשוב כי קבלת תכנית הפליטים תחליש את התנגדות מפ"ם לסעיפי „מסמך גלילי" בדבר מכירת קרקעות, התנחלויות והשקעות בשטחים". דבריו על סעיפים אלה במיסמך מעידים על התרגשותה של מפ"ם. „זהו נזק לשלום. תהיה זו אורגיה של מרוץ ספסורי קרקעות על הטיפה לטיפוגרדיות בשטחים. ואפילו אם זו רק פירצה קטנה, ירחיבו את הפירצה לפיתוחו של גיהינום. זה כמו לשים כף זפת בכד דבש".

הדבש, לדידו של זכין זה תכנית שיקום הפליטים והזפת אלה הם הסעיפים „העדינים" ב„מיסמך גלילי".

בימים אלה, בהם חוששת מפ"ם מ„סחיפה" של צעירים משייה לעבר רשימת מוקד (מקי"י ותכלת אדום), מדבר דב זכין על „העדר מירווח תמרון לפשרות". ובכן, כיצד תמשיך מפ"ם לחסות תחת גג המערך עם „עבודה"? „כל המערכים הם על מכנה משותף נמוך", משיב זכין, „זה לא שידוך, לא ברית נצחית ולא ברית בין הבתרים. ברור שבמקום לקדם את המערך „מיסמך גלילי" גורם בקע רציני".

אינטלקטואלים מול המשטר ביוגוסלביה

(המשך מעמוד 18)

להערצת המסגרות הארגוניות, והמנגנון יבוא במקום התיאוריה.

השנה לא השתתפו בוועידה חוגים ממזרח־אירופה, שכן המשטרים הקומוניסטיים האחרים לא התירו לאינטלקטואלים שלהם לבוא לקורצ'ולה. למרות שיוגוסלביה הומה תיירים מארצות קומוניסטיות — בעיקר הונגרים ופולנים — חוששות ההנהגות הקומוניסטיות שהאווירה הפתוחה יחסית, העובדה כי האינטלקטואלים היוגוסלבים ממרים בפומבי את דעת משטרם, ישפיעו בצורה שלילית בארצותיהן. לאור הנסיון הצ'כי של 1968 יש להתחשב, כי חשש זה מוצדק — אותה הקבוצה שגורשה מן המסלגה באוניברסיטת פראג אחרי הפלישה הסובייטית נקראת „הקבוצה היוגוסלבית".

גם בעניני המזרח התיכון ניתן לשמוע בוועידה מפי משתתפיה היוגוסלבים דעות שאינן תואמות את הגירסה היוגוסלבית הרשמית. לא רק יש ידיעה על דמותה הסוציאלית של ישראל ויש התעניינות — אם כי לעתים ביקורתית — בבעיות הקיבוץ וההסתדרות (בן־אהרון פופולרי כאן מאוד), אלא יש גם הכרה בהרבה עמדות ישראליות בסכסוך הישראלי־ערבי, ובייחוד יש רתיעה מן הטירור של ארגוני החבלה. היוגוסלבים, המתפארים בעברם הפרטיזני, רגישים מאוד להבחנה בין מלחמת גרילה לטירור רצחני.

מכל הארצות הקומוניסטיות יוגוסלביה היא הארץ המורכבת ביותר — שש רפובליקות, חמישה לאומים, שני אזורים אוטונומיים, אזורים קתוליים, יוונים־אורתודוכסיים ומוסלמיים. התורה הסוציאליסטית שלה רצופה מתיחויות בין רצון לתכנון ולמסקה לבין נסיון כן, אם כי לא תמיד מוצלח, לשמור על גיוון, על מימשל המקומי ועל הכרעות בדרגים נמוכים. גם מאבקם של האינטלקטואלים המארכסיסטים היוגוסלבים נגד הבירוקרטיה המנגנונית של משטרם הוא חלק מפסיפס מגוון ומורכב זה.

שלמה אבינרי

האסירים מקבלים חודש חופשה...

(סוף מעמוד 19)

ללבן בעיות ולהיעזר בתכנון חלוקת הכנסותיהם.

כל אסיר מתגורר בחדר משלו, ובו ריהוט צנוע. הם אוכלים בחדר־אוכל משותף. כל אחד זכאי לקבל ביקור של 6 שעות בכל יום א', ולחופשה של 48 שעות אחת לחודשיים.

טופס בקשה רגיל

ההשתתפות במפעל טילברגה תלויה ברצון האסיר. טפסי הבקשה — הדומים מאוד לטופס בקשת עבודה במפעל רגיל או לטופס של בקשה להתקבל באוניברסיטה — נבדקים בדיקה מדוקדקת בידי מרצה, המנסה לברר האפשר לסמוך על האסיר שלא יברח, שהוא מסגל לאווירת עבודה, ושהוא זקוק רק לפיקוח מינימאלי.

עד כה עבדו במסגרת מפעל זה כ־250 אסירים, מרצחים עד גנבים קטנים. היו מקרים של נסיון בריחה, כי אין חומות בטילברג, אך בדרך כלל יש שיתוף־פעולה תקין מצד האסירים, והשלטונות מעיינים בעת במתן חופשות לעתים קרובות יותר — מוצאי־שבוע אחת לשבועיים, במקום אחת לחודשיים.

המפתיע הוא שאחת הבעיות של מארגני המפעל היתה מציאת אסירים מעוניינים במספר מספיק. בכלא טילברגה יש מקום ל־125 אסירים, אך בדרך כלל נרשמו בבת־אחת לא יותר מ־80. לדעת המארגנים לא נעשה די להביא את המפעל לידיעת האסירים, שלא לדבר על כך שבדרך כלל מתייחסים אסירים בחשד לכל חידוש הבא מצד השלטונות.

מר שטרם אומר, כי מועצת בתי־הסוהר מגבירה עכשיו את מערכת ההסברה — גם בעזרתם של אסירי טילברגה. הללו כותבים עכשיו מכתבים אל אסירים אחרים ומסבירים להם את השיטה.

הזמנה לציבור

ההגרלה הקרובה של
מלווה נושא פרסים
תשכ"ז—1966
תתקיים
מחרתיים
16.9.73
בשעה 12.00 בצהרים באולם מפעל הפיס, רח' המסגר 3, ת"א.
● הציבור מוזמן
● הכניסה חופשית

מלווה פרסים תשכ"ז 1966

בית הורים
ומחלקה לחולים כרוניים
רמת טבעון
חברה ישראלית — קנדית בע"מ
קרית טבעון
רח' החורש 23־25
טלפון 931229
ת.ד. 1026 קרית טבעון
מזמין הורים ליהנות מ־:
* גן מרווח
* בנין חדיש עם כל השכלולים
* הסקה מרכזית
* פעמון ליד כל מיטה
* השגחה רפואית 24 שעות ביממה
* פעולות חברתיות ותרבותיות
* מכון לפיזיותרפיה
* ריפוי בעיסוק
* מטבח כשר ודיאטטי

אנו שולחים פרוספקט לפי הזמנה.

הורים בארץ!
שרות בייבי־סיטינג בע"מ
אל תבזבזו את זמנכם החופשי בשמירה על ילדכם
צלצלו (03)874879 רמ"ג
מ־1.00—6.00 אחה"צ
אנו נדאג לכם לבייבי־סיטר

קנה דירתך בדירות גינדי

פתח־תקוה, רח' חיים עוזר 28 (מול העירייה)
ראשון־לציון רח' הרצל 59 (מול התחנה המרכזית)

הפתרון לדירה-לזוגות צעירים בלבד!

בראשון־לציון במרכז השקט, בין דשאים וגני ירק מוקם פרויקט בן 5 בנינים, תכנון סביבתי מעולה, בניה ברמה גבוהה, קו וסגנון חדישים — ומעל לכל במחירים מפתיעים.

בשלב א' אנו מציעים:

3 חדרים בלוקסוס מלא
במחיר של 82.000 ל"י בלבד

תנאי רכישה*:	
הרשמה:	2.000 ל"י
חתימת חוזה:	33.000 ל"י
ב־24 תשלומים חדשיים של 1000 ל"י:	24.000 ל"י
משכנתא לא צמודה:	20.000 ל"י
בכניסה:	3.000 ל"י
	82.000 ל"י

* לזוגות צעירים חסרי אמצעים תנתנה הקלות נוספות בתנאי הרכישה.

בקרוב דירות גינדי גם ברחובות

אצל גינדי קנית בבטחון זכית

מפולה, עולה חדשה מרומניה, מחפשת את המוכרים מצ'כוסלובקיה שהיה ב־23 או 24 לאוגוסט במשרד הפנים, חיפה.
טל. 536972 או 988748 בערב.

פרשת השבוע

ספר דברים
פרשת
כי תבוא

היום הזה, ה' א־לוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים, ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך.

את ה' האמרת היום
להיות לך לא־לוקים וללכת בדרכיו
ולשמור חקיו ומצוותיו ומשפטיו
ולשמוע בקולו.

וה' האמירך היום
להיות לו לעם סגולה
כאשר דבר לך
ולשמור כל מצוותיו
ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה
לתהילה ולשם ולתפארת
ולהיותך עם קדוש לה' א־לוקיך...

מוקדם בבוקר

זה שבועיים, שחל שנוי בסדר יומם של רבים מאזרחי ישראל. הם הקדימו השכמתם בשעה נוספת — עם שחר. בעוד משכבים יצמרו אלוהים עוד אורחים רבים, גם הם יזיזו את מחוגי השעון או יזמינו "שיחת יקיצה" בטלפון.

קמים לסליחות.

הם יבואו בהמוניהם אל בתי הכנסת מבעוד ליל. להתפלל, להטהר, לבקש סליחות.

נבוכים, בושים, מהורהרים — אבל בטוחים, ללא צל של ספק, כי יש מי שמחכה להם. שמצפה לאותה בקשת "סליחה", שיענה עליה ברוחב־לב את התשובה הנכספת. את המילה האחת: סלחתי.

כך הוא הבטיח. המסורת מספרת, כי הקדוש־ברוך־הוא הראה למשה רבנו את סדר הסליחות, ואמר לו: כל זמן שי־שראל חוטאים, יעשו לפני כסדר הזה אני מוחל להם.

*

סליחה. סליחות. לסלוח. אלו הן מלים שגרתיות, שכל כך קל לפלוט אותן — כאשר לא מתכוונים להן ברצינות.

לומר: — סליחה, מה השעה? זה דבר פעוט. להפטיר "סליחה" לאחר דריכה מקרית על רגלו של החבר — זה דבר של מה בכך. אבל — לבוא אל הזולת ולהתנצל בכנות, על העלבון הכבד שהטחנו בפניו בשעת מריבה, לזה דרוש אומץ לב, אופי, דם.

ובקו ישר — ככל שהפגיעה בזולת חמורה יותר, ככל שאנו פחות צודקים, קשה יותר בקשת הסליחה. (ולכן אנו מתחדלים להשאר תמיד צודקים).

כל זאת — משום שכל עולמנו בנוי מסביב לנקודה אחת — אנחנו. ואם נבקש סליחה, אם נודה כי שגינו — יפגע מוקד עולמנו.

*

ברגע היסטורי כאוב, לאחר שאבותינו עמדו מבויישים, על אשר עשו את העגל, כרעו לו וכרכרו סביבו. בשעה שנדמה היה שאין עוד כל תקוה. דוקא אז, גילה א־לוקים למשה את סוד הסליחות.

הגלית המציעה: לשנות את המבט. להחליף את הכוון. להסתכל בבהירות על השלום מנקודת המבט האמיתית — שבה נמצא הא־לוקים במרכז.

אם אין האדם מופיע במרכזו. אם נופיע בתמונה — במקומנו הנכון, לא יתכווץ כילמנו זה אם שגינו.

ואז, כמה קל לבקש "סליחה".

*

בשחרים אלה, בהתכנס המונים לומר סליחות. אם נבין נכונה על עצמנו ומקומנו ביקום. אם נתרגל לבוא בשפ־תינו ולחוש בליבנו כי עלולים אנו לשגות, כי אנו רק — אדם. אולי נפסיק להבהיל ולהשתמש בתבעת המילה "סליחה". גם באותם המקרים הבודדים בהם — לא צדקנו.

בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

בס"ד

דע את יהדותך

יו"ל מדי שבועיים ע"י
האגודה להסברת ערכי היהדות
ירושלים ת.ד. 156

[illegible]

האשה והשאלה היהודית

הנשים יצאו לשלושה. למלחמה עזה ועיקשת על זכויותיהן. הן נאבקות למען שחרורן בלהט של נושאי צלב אמיתיים.

אחת המצודות המתוקפות ביותר, ר־במיוחד רבה היא — היהדות ויחסה האישות שלה. כלפיה נורים החיצים המורעלים ביותר.

גישתה מתוארת כ"דרקונית" המרתי־עה כל נפש יפה. "רוח ימי הבינים" מרחפת עליה, חוקיה "גזעניים". בחיותה האשה היא כמשכל ראשון, ואולי גם ערך עליון. קיפוחה נתון יסוד, משל תענוג גדול הוא לדת היהודית ולמוריה לראות אשה סובלת ונאנחת. (כך ל־פחות, הוצג הדבר במחזה "סטטוס קוו ואדיס").

הויכוח הוא חריף, תוסס ומריר. אין בין המתווכחים כל נקודות הסכמה ו־מפגש. גם לא יכולות להיות. כאותם מקבילים שאינם נפגשים לעולם. לא נפגשים, משום שנקודת המוצא של כל אחד מהם, שונה בתכלית.

לא נתערב הפעם בויכוח יוהדי זה. אף כי יש מה לומר בנדון. יש ליהדות מה להשיב ולהגיב, והשקפתה לא הוא כלל "התגוננות". היא תוכיח גם, כיצד עמדה המורכבת מחצאי אמת, מידיעות מקוטעות, השולפת הלכות בודדות מתוך הקשרן, הוליכה למסקנה הבלתי נמנעת, שאנו מדינה בין המפגרות ביותר, בנושאי האישות.

אולם, הפעם נסיט את המבט אל נקודה שהוזנחה בזוהת הדעת, ששכחו לשים לב אליה, בשעת הויכוחים ה־לוהטים.

הכוונה, אל צורת חייו של האדם, האמון על ההלכה היהודית בכללותה. אל אותם מעטים אמנם, ההולכים לאור חכמי התלמוד עד היום ונוהגים בכל אחד מה־שבתם ומעשיהם.

●

התמונה שתתקבל תהיה שונה מן ה־מקובל כ"ידוע".

כמודגם בסיפור הבא: ר' אריה לוין "אבי האסירים", הבחין פעם באחד מ־שכניו, המתנהג בגסות כלפי אשתו. ה־דבר ציער אותו מאד.

ר' אריה הלך לבית המדרש בו התפ־לל שכן זה, וביקש רשות לדרוש, בין תפילת מנחה ומעריב. בדבריו התייחס לצורך לנהוג כבוד באשה.

רבי איסר זלמן מלצר, שגר בשכנות, סר אף הוא לבית כנסת זה לתפילה — והקשיב לדברים. בתום הדרשה ניגש ל ר' אריה ואמר לו:

— "דבריך חדרו עמוק ללבי. עשיתי חשבון נפשי, ונוכחתי לדעת שאיני יוצא ידי חובה כלפי אשתי. אולם מהיום ו־הלאה ארע להטיב התנהגותי עמה".

ענה לו ר' אריה:

— "ואני כוונתי דברי לאחד המתפ־ללים. אלא שהוא לא חש בכך. ואילו כבודו הן חולק כבוד לזוגתו. אדרבה, ממנו אפשר ללמוד כיצד יש לנהוג כ־בוד באשה".

— "הרי אשתי — השיב ר' איסר זלמן — כותבת ומעתיקה את חידושי התורה שאני מחדש ומכינם לדפוס (הספר "אבן האזל") לפעמים היא טועה בהעתקה ו־אני כועס, אבל מהיום והלאה"...

עד כאן לשון הסיפור. הוא לקוח מ־תוך הספר "איש צדיק היה". ספר ש־זכה להדים רחבים בציבור הישראלי.

מרכיבי הסיפור פשוטים ביותר, הד־לקח כה רב.

הנה, השכן המקניט את אשתו. לבו הדואב של ר' אריה. הוא אינו פונה אליו ישירות, כדי לא לפגוע בו. בוחר בהשפעה העקיפה של הדרשה בבית ה־כנסת. ולבסוף, חרדתו... של ר' איסר זלמן מלצר.

המכיר ולו במעט תולדות גאון זה — אחד מגאוני ההלכה בדורנו — ודאי שמע על המסירות ההודית שהיתה בינו לבין אשתו. על יחסי הכבוד וההערכה העמוקים ששררו ביניהם. הם היו למופת ולשם דבר, והפליאו רבים.

דווקא הוא, נבהל לשמע דברי ר' אריה. הספק כרסם בלבו. שמא לא שמר כראוי את דברי החכמים המחייבים "לאהוב את אשתו כגופו ולכבדה יותר מגופו" (יבמות סב) אולי נכשל במאמרו של רב חלבו האומר "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר לאברם היטיב בעבורה".

דבריו הנרגשים של ר' אריה עדיין לא הפיגו את החשש. "הלא היא מעתיקה לי את חידושי התורה!" היא עשתה שירות יוצא מן הכלל עבורו. עליו לכבדה יותר. להתנהג כלפיה ביתר רוך. אך לעומת זאת, יתכן שכעס עליה לפעמים, והרי אמרו "לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו (בצערה) שמתוך שדמעתה מ־צויה אונאתה קרובה (הפורענות ממהרת לבוא). (בבא מציעא נט.).

הגאון הנודע, שביתו היה בית לתפ־ארת, חש בצורך לתקן את מעשיו, מן היום ההוא והלאה!

זו מציאות חייו של איש ההלכה ה־מושלם.

●

התנהגות זו איננה פרי המקרה או קפ־ריזה של איש טוב לב במיוחד. היא מעוגנת היטב בהלכה ובמקורותיה ה־תלמודיים.

יסוד לגישה התלמוד נמצא במאמר האומר "כל אדם שאין לו אשה אינו אדם", (יבמות סג) שנאמר: "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם". (בראשית ה.ב.)

כל תורת האיש, האשה והיחס ביניהם, אצורה בפסוק קצר זה. השוני במהות, בטבע, באופי ובתפקיד (זכר ונקבה ברא אם) מצד אחד, ושוויון ערך מלא (ויקרא את שמם אדם) מצד שני. רק שניהם יחד, תוך ביצוע התפקידים השונים, יוצרים את השלמות ההודית, את הזי־זוג וההרמוניה המאפשרים לשאת את שם התואר הנכבד — אדם.

ותפקיד, פירושו, לגבי שניהם, פיתוח חיובי של האישיות, מציאת הזהות ה־רוחנית העצמית. אישיות — מלשון איש ואשה. אם כי, עד להודעה חדשה, מוט־לת על האשה, חובה נוספת — ללדת. כמבוע בשמה השני "חוה" (ויקרא ה' אדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי — בראשית ג.כ.).

אם שניהם יחד יוצרים את האדם, הרי כל אחד בפני עצמו הוא חצי אדם, חסר. קטוע אבר, "בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה, ובלא כפרה" (יבמות שם).

דיבורים כגון אלו, לא ישכיעו הרד־אים את האשה כנחותה בערכה. תחושות אלו, לא צועדות יחד עם יחס של בוז, וזלזול ותרגשת עליונות.

●

גם בימים גדולים אלו של שחרור ה־אשה, ממשיכות העדינות והרגישות ל־צער ולעלבון להיות מרכיבים חשובים באישיותה. הרי גרגירים ספורים מן ה־הלכות הקשורות לטבעה ולאופיה ה־מיוחד.

"יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה במה שיש לו ויכבד את אשתו יותר ממה שיש לו". (חולין פד.).

"בכל דבר בביתו ישמע לדברי אשתו" (בבא מציעא נט.).

"ויהיה זהיר בצער ועלבון אשתו יו־תר מכל אדם" (תנא דבי אליהו).

הפוגע באשה ומעליבה, משלם קנס כספי גדול יותר מאשר אם היה פוגע באיש, בגלל "שהרגשת עלבונה יותר".

חובה לפרנסה, לעמול קשה, כדי להעניק לה את רמת החיים לה הורג־גלה (כתובות סא).

●

אך יותר מכל יצביע על הלך רוח כללי זה, סיפור התלמוד על רבי נחומי. "שהיה לומד תורה לפני רבו במחוזא (עיר בבבל) והיה רגיל לבוא לביתו בערב יום הכיפורים. פעם אחת, התעמק בלמודו ושכח לשוב לביתו. היתה אשתו מצפה לו: עכשיו הוא בא, עכשיו הוא בא — ולא בא. חלשה דעתה ונשרה דמעה מעיניה. היה רבי נחומי יושב על הגג, נשבר הגג תחתיו — ומת.

דמעתה של אשה, מועקה בדידותה. של אלו — לא עמדה לו זכות התורה והתמסרותו בה.

גישה זו היא לא רק נחלת העבר התלמודי. גם כיום ניתן עוד למצוא שרידים לאצילות חיים זו.

חבר כנסת כסרים, התייעץ פעם עם רבו בדבר נסיעה בשליחות ציבורית ל־חו"ל.

הימים ימי מלחמת תשי"ח. החה"כ הד־צה בפני רבו את ספיקותיו והרהוריו לגבי הנסיעה. הרהורי סכנת דרכים, קשיים בשיבה לארץ ועוד. הרב ביטל את כל חששותיו. הנסיעה היא השובה, אסור לה להדחות בגלל שיקולי סכנה וקשיים. אך כשנודע שאשת החה"כ מתנגדת לנסיעת בעלה — אסר עליו לנסוע בניגוד לרצונה.

●

אין אנו מתעלמים כלל וכלל מכל השאלות הקשות והנוגעות בחלל הצי־בוריות הישראלית. מאותן הלכות ש־עוררו ומעוררים ויכוחים חריפים ומרים. עוד תבוא שעתן להסבר נאות.

בדברינו הפעם, רצינו להעלות שאלה מקדימה לכל ויכוח.

כיצד יתכן שאותה ההלכה הדורשת מ־צד אחד, יחס של כבוד מופלג כלפי האשה, הרגישה, ומצד שני להשפיל אותה ולרדוף אותה בחוקים אכזריים דרקו־ניים? איך אפשר לחייך ולזעוף בעת ובעונה אחת? להיות חצי רחמן וחצי אכזר? האין זו הוכחה כי לחוקים "הבלתי מובנים" קיים הסבר אחר. שור־גה לנבורי כן הדעה המיסטיפיקציה בהיר הגרעה ובראש חוצות?

מברק קצר

משל עממי מספר על יהודי עני, אשר היה משוטט ברחובות לבוש קרעים ו־מבקש נדבות. האיש סבב בערים ובע־יירות, אולם לא הצליח לאגור מאומה. רעב ללחם בוסס ברגליו עד אשר בחול־שתו הרבה מעד ושבר את רגליו.

עובר אורח שמצאו, מיהר להקים זע־קה גדולה בעיר: יהודים, רחמו. איש עני ואביון מוטל כמת ואין מי שיעזור לו. נכמרו רחמי האנשים, לקחו את העני והובילוהו לבית החולים, שם הא־כילוהו והשקוהו, רפאו את רגליו וב־צאתו הלבישוהו כיאות ואף ציידוהו בסכום כסף נכבד.

האיש המאושר מיהר לשלוח מברק לאשתו, וכדרכו של שולח מברק, קיצר במילים: רעיתי היקרה, נעשה לי נס, שברתי את רגלי — — —

*

בשום מה נזכרנו במשל עתיק זה, עתה בתום שנת השמיטה. כמעט כי מהרים יהודים רבים אל בית הדין לכתוב "פרוזבול" — לפי תקנתו של הלל הזקן.

הדברים אמורים באחת ממצוות ה־שמיטה, הכתובה בספר דברים (ט"ו) פרשת ראה: מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. וזה דבר השמיטה: שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו. לא יגוש את רעהו ואת אחיו.

מכאן מצווים אנו בכל שנה שביעית להשמיט את החובות, ולא לגבותם מהלווים... [illegible] (רמב"ם, הלכות שמיטה ויובל פרק ט). [illegible] (ספר החינוך, מצוה תע"ז). ...אשר ישלוף אדם את [illegible] כספו, ולא יאמר א־לוקינו למעשי ידינו:

הוא היקום והרכוש, כי אין [illegible] והוא ולא יועיל הון ביום עברה... (אורים ותומים, סימן ס"ז א).

★

בהשבתת החובות, נסגר מעגל של שחרור האדם מהשעבוד לרכושו. השדות אשר לא עובדו בשנת השמיטה, הנפ־קים מבעלותו של הפרט והעומדים ל־רשות הכל. הכסף אשר במרוץ אחריו, היה האדם לעבד, הופכים להזכורת כי האדם ורכושו — מוגבלים הם. יש אדון לשדה ולרכוש ויש גם אדון לממון.

אולם מצוה גדולה זו של השבתת חובות — סכנה בצידה. החושש מפני המצוה, עלול להחטיא את מטרתו, ה־דאגה לגורל העני הלווה, עלולה להיות לו לרועץ. והתורה חוששת בכך ומז־הירה באותה פרשה:

השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, לאמר: קרבה שנת השבע, שנת השמיטה, ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו, וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא (דברים ט"ו) כלומר: האיש אשר לא ירצה לעבור על הצו של השבתת חובות, עלול ללכת בדרך ה־קלה, ולהמנע מלהלוות לעני מכספו, בהתקרב שנת השבע, ולכן מזהירה ה־תורה בצו מיוחד שלא נקפוץ את ידנו מלהלוות.

*

לאחר חורבן הבית הראשון וגם בימי הבית השני, שוב לא היתה נוהגת מצות השמיטה מן התורה. (לדעת ה־רמב"ם, משום שמצוה זו קיימת רק כאשר רוב היהודים יושבים בארץ) [illegible] על מצות השמיטה [illegible]. אולם כשראה הלל [illegible] של תקנה זו, [illegible] בלהלוות זה את זה, והסכירה על ת־קנה זו גורמת לצבור לבטל מצוה אח־רת, מן התורה (הלוואה לעני) התקין הלל — "פרוזבול".

לא בא הלל לעקוף את מצוות ה־שמיטה, כדי לאפשר חיי מסחר תקינים — כפי שיש מביחים בטעות. להיפך, החושש מהאיסור החמור של הקשחת הלב כלפי העני הביא את הלל להתקין את תקנתו המפורסמת, המאפשרת קיום המצוה ברווחה ושמירתה בשלמות.

התורה עצמה, במצוות השמיטה הש־אירה פתח — [illegible] ולא אסרה את גביית החובות אלא לאנשים פרטיים (איש את רעהו). פתח זה מאפשר למלוה למסור את שטרות הלוואתו לבית דין לשם גביה.

על בסיס פתח זה, מצא הלל שגם תקנת החכמים האוסרת לגבות חובות ל־אחר השמיטה (במצב שאין איסור מן התורה) איננה אמורה על מי שיכתוב שטר "פרוזבול" — שהגבייה: גביית החובות על ידי בית הדין.

*

תקנה זו — שבאה לענות על צרכי הנזקקים — אינה מהווה פרצה בצ־בור, ואינה עוקפת את שאיפותיה ה־מהווה של התורה וכל התקנה חז"ל, היא משקפת בבואה לזכותנו, היא מ־שולה עדיין לאותו הטיפול בעני, אחר ששבר את רגליו, [illegible] הכל, ומעניקים לו את כל הדרוש. כדי שלא יזדקק העני לגם זה ש־[illegible] רגליו — ישנה האפשרות ל־קיים את מצות ההלוואה לעני, ולהו־הר על והוב בשביעית, ברוח הדברים [illegible] מקורותיה. ואכן מספרים על שורה ארו־כה של חכמי ישראל, אשר בשטר הפרוזבול שכתבו, היו מוחקים בכ־[illegible] חובות מסויימים של אנשים עניים, אותם לא גבו. כדי לקיים את מצות השמיטה כספים.

עמוד זה מוגש כמודעה ע"י האגודה להסברת ערכי היהדות

יוסל ברגנר · מאוסף מוזיאון תל־אביב

ובגויים ההם לא תרגיע
ולא תמצא מנוח לכף רגלך (פרשת השבוע)

אחרי מינכן

מינכן 1972.

קבוצת ספורטאים חסונים, פאר הספורט הישראלי. שליחיה הגאים של האומה. צועדים על במת ההרבה הבינלאומית — עוטים מדיהם, נושאים דגליהם ומחייכים בגאוה לשבע ההמון.

כמו כולם. כמו משפחת העמים הגדולה שבאה להפגין מול עיני העולם את בשורת התרבות, את חלום האחוה, את תקוות השלום — באולימפיאדה.

תוך שעות ספורות תקול צלילי המוסיקה הרוגעת בכפר האולימפי נידונו למיתה 11 אנשים, על חטא ועל פשע — היותם ישראלים.

כך יספר לנו שנה לאחר הרצח אחד העדים לדרמה הנוראה:

"בקצולי שפראפה 31 נידונו 11 איש למוות, בשם שבאו לייצג את ישראל באולימפ־יאדה: אבל זה לא שינה לאלפי ספורטאים אחרים, חברי האחוה האולימפית, את סדר היום הקבוע: הם צחקו, שיחקו, פלירטטו, ההליטו סבלים וליקקו גלידה — 50 מטר ואף פחות מן הזירה, שליה הוצגה במקצה של אותו יום נוצחה נקובת היהודים של בני ישראל חיל. (ישראל רוזנבלט, מעריב, 5.9.73).

באותו יום רסס העולם. נציגי האומות התכנסו יחד לטכס מרשים וכוזעזע. הבכם התגבר ביותר על האנגלות מזה אלפי שנה: להספיד יהודים כהים. לצבוע דום על קברים, להניח זר, ולהאזין למנגינתו הערבה של — הקדיש.

גם אנו הגבנו. זרקנו שן, הזלנו דמעה והמשכנו להגביר את כחו של הספורט הישראלי.

שנה חלפה מאז הטכס. משפחת העמים מתכנסת שוב למפגן אחוה בינלאומי. והפעם במוסקבה — לאוניברסיאדה. שוב תולמים הודי האחוה והשלום. אבל הפעם בהשתתפותו של "התן השמחה". כי שהעניק למפגש הקודם את הוויתו המרטיטה. כי מפקדיו יצאו באישון ליל להכין את הרקע לטכס המוצלח. — נפלה ה"פתח", יאסר ערפאת. היושב בהא הכבוד באיצטדיון לנין.

ואנו — בשלנו. המשכנו ללקק את שיירית של גאוות הנצחון: על שהוזמנו, על שהופענו, על שאנו בכל זאת שווי ערך לעולם כולו, על שלא נפלינו מבוזוהנדי, כצייל־ון ומקיסכה ריקה.

■

מינכן לא היתה הראשונה לביטוי זה של שנאה לצערנו, אף לא — האחרונה.

באותה שנה שבו ההזדמנויות והציגו לעינינו את אותה העובדה בוריאציות אחרות. דיכוי יהודים בברית המועצות ובארצות ערב. איפה ואיפה באו"ם, בהעצת הבטחון ובוועדות הבינלאומיות. אנטישמיות פה, שנאה שם ורק אתמול — בסורות כצייל.

ככל שאנו זועקים לשוויון עם עמי עולם בשמו של עברנו, לאוכלותנו ומדינתנו — גובר קולו של העולם הזועק: שונים אתם, לא כמונו, לא תהיו ולא תבואו בקהלנו.

■

בפרשת שבוע זו, ופעמיים בכל שנה, נקראים בכל בתי הכנסת — דברי הברית אשר נכרתה בין ה' לעבר. דברים נוראים אשר אבית העולם נהרדו למכעס. לא נוכל במסגרת זו להביא את תוכן הדברים. דיינו — אם נפנה את תשומת לב הקוראים, שהדברים לא ידועים להם, לספר ויקרא פרק כ"ו, ולספר דברים פרק כ"ח. אלו הפרשיות שנקראות בלחש. שאותנו חוששת למכעס. בהם מציגה התורה את החזון הצעיר. בשפה ובמילים החילונים ללא רחם. מצד אחד בפורש כל הטוב המצפה לעם שיקיים את מצוות התורה, ומאידך — התאור המזהיר של כל אשר צפוי לעם אם יסור מדרך התורה.

לו היתה מתגלה פרשה "התוכחה" בתגלית ארכיאולוגית במערות מדבר יהודה — כמגילה שנכתבה לפני אלפי שנה — תוכנה היה מהווה סקופ בינלאומי. העולם היה נפער להכמע כיצד ידע לפני אלפי שנה, סופר אלמוני, לתאר במדויק, את כל קורות העם היהודי ואת כל מאורעותיו.

אנו — לא שמנו לבנו. לא התרשמנו מתוכנה של מגילה זו. ביום שהיא היתה עמנו כל העת, ומכיוון שתשומת לב לתוכנה היה מכונה את כל הלך הרינו.

בפרשה זו הוצבו לפנינו שתי הברירות, ללא כל דרך ביניים:

[illegible]

[illegible]

■

אכן, לא נעים לצלצל בפרקי ההיסטוריה. הם מעליבים. הם הציגו אותנו כעם בזוי ונבזה — כאשר בכל פרק זמן, יש עלינו "אלמונייהינן", ומוליכני כבאן לטבח.

אילם פרקים אלו הוכיחו דף אחר דף את האמת המוחצת, האמת והבלעדית של כל מילה בתורת, הם יצרו "עובדות" לפי כפת המבניה ערוכה ומבוססת בידי אדריכל נצלם.

בעשרים בכל דור. יהודים בכל תקופה עבדו בכעל. המכיליו לראות כל העת את הקשר האמיץ שבין התנהגות העם וקורותיו. בכעם בכל דור קם האיש אשר ידע להתבונן ב"מגילה המגולה" — בפרשת התוכחה. הבריה שבין ה' ועמו — והזהיר את העם מן הצפוי לו. ובפרקי המאורעה, נבאו בין הספרים הללו האסונה והמכאובים של אותו הדור. הגל בפרקבי התורה הראשונים אשר ראו בחייהם את ההגשמה נבאות התוכחה עד חבבי ישראל בדורות האחרונים.

אך איש לא ישער כי מה שראה בעיניו עדיין אינו הנורא מכל. כי יש עוד בשבצה גדולה יותר, עבודה יותר ומכאיבה יותר מספרים נוראים אלו. ועלה על כולם דורנו אשר ראה בעיניו את יהודי המשחטה של העם היהודי, בשואה שהתכושה לבדו בדבר לבדו.

כי בשפה כל זאת בתקופה המוקדמת של בית ראשון, כי הזהיר לבאות — בימי החורבן של הבית השני יבכד כל התקופה הגלות של עמנו בגולה — היה אף כי בספרא התבונן באותה פרשה אשר נבואה ברבייה את גורלו של העם עד בסוף הל בידו.

לא היה עוד עם שהתייבש על אדמתו ובבנה לו בירה — על ראשם היתה ידי ל־בבאי. ולא היה עוד "ההר בספירי בנפשו בגינו — בחיבור הזה. כתים שהיה זה נשמר בבהירות. שלא הוכיחה מדים לפרשיות של פרקים בפולפל.

■

רבים תפשו פתרונות להחזר ולבדידותו של העם היהודי. כל פתרון "אוטי־ספקטא — המדיב. לעמה הבציאות הבינלאומית. העובדה והאכזבה הולידו פתרון שונה — וחרב. אך גם הוא הכזיב.

כל אלה הכזיבו משום שהתעלמו מדרכו ומן המציאות הפלי־סבעית של עם ישראל. משום שהתעלמו מחוזה הבריה, אשר הציב לא רק להציג את הזהות הנה־הלכה, אלא גם את הדרך האחת, הברירה השניה, לבני הפתרון.

הדרך האחת המוליכה אל התגשמות "חזון" שהזהיר הנביא בהפטרת שבוע זה:

קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח. כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך. שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לך, בניך מרחוק יבואו ובנותיך על צד תאמנה... והיה מקום שנואה ואין עובר, ושמתיך לגאון עולם משוש דור ודור... לא יבוא עוד שמשך ויורחך לא יאסף, כי ה' יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך...

مكبر من الاصل

פרובלמאים מצ...

מעריב לספורטאים · מעריב לספורטאים · מעריב לספורטאים

השחקן היקר בעולם

מאת בריאן איגאן

מועדון הכדורגל הספרדי „פ. ק. ברצלונה" שילם תמורת כוכב הכדורגל ההולנדי יוהאן קרויף סכום־שיא של 922 אלף ל"יש — המעלה מ־10 מיליון ל"י. מסכום זה הכניס קרויף לחשבון הבנק שלו כ־5 מיליון ל"י.

השחקן ששוויו יהיה מליון לירות שטרלינג בבוא אי־שם „מעבר לפינה". יתכן כאה שבקרוב יישבר גם השיא הדמיוני זה.

עדיין אני יכול להיזכר בבריאן ג'ונס — החלוץ הקטן שעבר ב„וולבס" ל„ארסנל" תמורת סכום־שיא של 14 אלף לירות שטרלינג. זה היה ב־1938, וכותרות העיתונים שאלו אז:

„כיצד ייתכן שמישהו יהיה שווה סכום כה רב? כיצד יכול מישהו לשחק במחשבה שהוא שווה סכום ענק זה?"

„חשבתי על כך בכל משחק. הייתי צריך להוכיח יותר מדי ובסופו של דבר זה הרס אותי לחלוטין" — אמר בריאן ג'ונס.

„ארסנל" קנתה את ג'ונס במסגרת מאמציה לבנות את קבוצתה האלופה מחדש. בימים ההם היה לה חלוץ מרכזי צעיר בשם אלכס ג'יימס, ועם פרישתו ראו בג'ונס את מחליפו.

הניסיון נכשל והחלוץ הצעיר של „וולבס" איבד כל צלם של משחק עם הגיעו ל„היי־בורי". כאשר שוחחתי עמו באחרונה, בחנותו הקטנה לממכר צעצועים שבצפון לונדון, הוא היה עסוק בקריאה על אודות הרכישה הגדולה של קרויף על ידי ברצלונה. הוא עשה זאת בלי להגיד מאומה...

• בהפוך כל

כמעט עשרים שנה אחרי כן קבע אחיינו של בריאן, קליף ג'ונס, שיא חדש בבריטניה. הוא עבר ל„טוטנהאם" מ„סוואנסי" תמורת 30 אלף ל"יש. יתרת הסיפור על קליף ג'ונס. גם הוא היה בחוסר כל.

„לפתע כל אחד מצפה ממך לבלי יודע מה" — אמר קליף. „הקהל רוצה שתגלה בין לילה שיטה ותכנון חדשים. וזהו דבר בלתי אפשרי. אם אתה עושה את הטעות הקטנה ביותר אתה מיד שומע את שאגת הקהל. אין סבלנות. הקהל שילם בטוב כספו והוא רוצה לקבל מיד את התמורה".

קליף, צעיר יותר מדודו, נתן לבסוף לצופים ב„חוטספרס" לייהנות את התמורה. הוא נהפך לשחקן ברמה עולמית ולאחד הקיצוניים הטובים בכל הזמנים.

תמונות אלו לא עמדו לו בחייו הפרטיים. חשבון הבנק שלו נותר נקי.

דניס לאו שבר בזמנו את כל שיאי ההעברות. תחילה שילמה „מאנצ'סטר סיטי" 55 אלף ל"יש ל„האדרספילד". לאחר מכן עבר לאו תמורת סכום של שש ספרות לטורינו שבאיטליה. ובסוף הדרך — חזרה למאנצ'סטר תמורת 115 אלף ל"יש — השיא ליונייטד.

„לא היו יחסי ידידות בין הכדורגלנים בטורינו" — אמר לאו. „לא היתה סבלנות־שבר אהדה. השחקנים חששו תמיד כי כדורגלן זה או אחר מקבל יותר ומשכורתו עולה כדי שבוע. הופעתי בטורינו גרמה קנאה רבה בקרב השחקנים ורק חוסר שליטתי בלשון האיטלקית מנע מבעדי להבין על מה בדיוק דיברו. ההערות הפוגעות עברו לידי. הבנתי רק את המלים „ג'ו בייקר", חברי הסקוטי בקבוצה האיטלקית".

• 41 מיל"ש בשבוע

אכן השתנה משהו בעולם הכדורגל מאז השתכרו שחקנים כמו סטנלי מאתיוס וטום פיני סכום של 14 ל"יש בשבוע. ג'ורג' בסט החל את הקאריירה עם 22 ל"יש בשבוע, גם אז עשו לו טובה שכן הוא היה צעיר — אבל כשרוני.

מומחים יודעים כי כדורגלנים מעולים עשויים למלא את קופתם. זוהי גם הסיבה שמועדון כמו „ברצלונה" מסכן בהוצאה של קרוב למיליון ל"יש בתקווה שקרויף יחזיר לה במהרה את התמורה.

• קרויף עובר בדיקה רפואית קפדנית בברצלונה

אליפות ישראל בשחיה תחל היום בחיפה

מאת אהרי ירדן

לאחר שנשברו שיאי העולם (15 במספר!) שנקבעו באליפות העולם בשחיה בבלגרד, יתכנסו בסוף השבוע, מעט שבועות, שחייני ישראל לאליפות הארצית שתיערך השנה בבריכה „בת־גלים" בחיפה.

קשה היה להתלהב מרמתם של שחיינינו בעונה החולפת וקשה להאמין שהאליפות ה־33 במספר (האליפות הראשונה נערכה ב־1936 ומאז לא נערכו רק 3 אליפויות ב־1940, 1942, ו־1948) תצליח להתעלות.

מי שמתבונן בטבלת שיאי העולם בשחיה, מבחין בתופעה המקובלת כיום בעולם: להוציא שיא ותיק אחד, של קארין בול ב־200 חזה לנשים מ־1968, הרי כל יתר השיאים הושגו במרוצת השנים 1972 ו־1973, באולימפיאדה במינכן ובאליפות העולם בבלגרד.

בטבלה שלנו שרירים וקיימים עדיין שיאיהם של לודוית ליבור מ־1967 (200 חתירה) ושל משה גרטל ואיבונה טוביס מ־1968. רק שחיין אחד, שיאן הגב יואב יעקובי, יטול חלק גם באליפות השנה ויזכה ללא כל קושי בתואר האליפות זו השנה השישית ברציפות.

אין להניח שטבלת השיאים הישראלית תזדעזע גם הפעם. רק שלושה שחיינים, גברים, ינסו להציל את כבוד השחיה שלנו בשטח ההסתערות על השיאים.

מעניין לציין שרק שחייני הפרפר והחזה שלנו (קנדה ופרג) קבעו העונה הישגים טובים יותר מהשיאים העולמיים לנוער.

ובכל זאת למי נשקפים הפעם סיכויים באליפות?

במשחה הקלאסי ל־100 מ' חפשי לגברים — טובים סיכוייו של דן ברנר להגן על תוארו, לאחר שיואל סמואל נסע לארצות הברית והאמנון קראוס „לא נשמע" לאחרונה — אם־כי הוא מסוגל, כתמיד, להפתיע. שני הצעירים פרג וקרמן שקבעו 58.8 ש' — יאבקו על יתר המדליות.

ברנר, ניסמן, פרג ופיק — יאבקו על הבכורה ב־400 מ' חתירה, ובאמור ב־1500 כבר טובים סיכוייו של פיק.

בהעדרו של קנדה במשחי החזה — יתבקר המאבק בין מספר שחיינים צעירים. אלופי הנוער קוגל וקרמן, והאלוף מהעונה שעברה פלדי. עדי פרג (פרפר), יואב יעקובי (גב) ודב ניסמן (מעורב אישי) יזכו בבכורה ללא כל קושי.

הרמה הירודה יחסית יוצרת תהיה צפופה יותר בין הנשים. מספר שחייניות מצטיינות כמו ענת וייס וציפי שמיר לא הירבו לפעול מאז המכביה ה־8 האומות, וקשה להצביע על רמתן כיום. אלינה וינר, איילת יוסבת וענת וייס תאבקנה על הבכורה בחתירה. הא־זה כגן וציפי שמיר הן הבוטות בסגנון החזה. הצבר נוסף תמי שמיר (אחותה הצעירה של ציפי) וענת וייס הן הבולטות בסגנון הגב. רקיה צורף ואורלי שחם יתחרו על תארי הפרפר ובמעורב אישי יהיה שוב קרב בין וייס ואורלי שחם.

השיאים והישגי השנה בשחיה

גברים	השיא הישראלי		אליפות 1972		הישג העונה	
100 חתירה	סמואל	55.8	ברנר	57.0	ברנר	57.7
400 חתירה	גרטל	4:24.5	ברנר	4:34.8	פרג	4:37.5
1500 חתירה	גרטל	18:20.0	ניסמן	18:44.1	פיק	18:20.8
100 חזה	קנדה	1:10.8	פלדי	1:14.7	קנדה	1:10.8
200 חזה	קנדה	2:37.6	פלדי	2:47.0	קנדה	2:39.9
100 פרפר	מלמד	59.1	פרג	1:03.2	פרג	1:01.9
200 פרפר	מלמד	2:12.7	פרג	2:21.8	פרג	2:19.8
100 גב	יעקובי	1:04.7	יעקובי	1:05.2	יעקובי	1:05.0
300 גב	יעקובי	2:22.1	יעקובי	2:24.3	יעקובי	2:22.1
400 מעורב אישי	שטרן	5:02.8	ניסמן	5:10.6	ניסמן	5:04.5
נשים						
100 חתירה	לימור	1:04.0	יוסבת	1:04.9	יוסבת	1:05.9
400 חתירה	לימור	4:58.9	יוסבת	5:03.5	יוסבת	5:01.4
800 חתירה	לימור	10:08.5	יוסבת	10:42.6	יוסבת	10:32.2
100 חזה	גיר	1:19.9	כגן	1:24.6	צ. שמיר וכגן	1:23.0
200 חזה	גיר	2:51.9	כגן	2:59.7	צ. שמיר	2:59.0
100 פרפר	טוביס	1:09.8	שחם	1:15.2	צורף	1:13.5
200 פרפר	טוביס	2:42.6	שחם	2:53.4	שחם	2:50.4
100 גב	טוביס	1:12.8	וייס	1:18.7	וייס	1:18.5
200 גב	טוביס	2:41.1	וייס	2:49.6	וייס	2:46.8
400 מעורב אישי	טוביס	5:34.6	וייס	6:00.6	וייס	5:57.2

קבוצות ליגה לאומית ו־א' נכנסות מחר למעגל הגביע

לאן השבת?

כדורגל

גביע המדינה

סיבוב שלישי

השעה הראשית למשחקים — 3.

הפועל תל־חנן — בית"ר ק"ש (קרית טבעון, 12)

הפועל ק. אתא — נצרת עלית

מכבי חיפה — אחי בני נצרת

מכבי תמרה שפרעם — הפועל חדרה

(הפועל חדרה 10.30)

הפועל עפולה — הפועל כבול

הפועל חיפה — בית"ר אולגה

הכח — מכבי נהר־שאנן

הפועל הצעיר חיפה — מגדל־העמק

הפועל ק. טבעון — מכבי פ"ת

הפועל ר"ג — הפועל שלומי

בית"ר טבריה — הפועל החותרים (12.30)

הפועל ג. חיים — מכבי נתניה

בית"ר חצור — הפועל ערבה

הפועל צפת — מכבי חדרה

הפועל מקר — שמשון ת"א

הפועל פ"ת — מכבי הירדן

הפועל הרצליה — מכבי רכה

הפועל מורעה — בני נצרת (נהריה — 13)

הפועל נתניה — כפר רופין

הפועל טבריה — הפועל רעננה

טירת הכרמל — יוקנעם

הפועל פרדיס — הפועל קיסריה (זכרון 10.30)

הפועל נחליאל — בית"ר נהריה

מכבי הרצליה — מכבי פרדס־חנה

מכבי בית־שאן — גאות מרדכי

הפועל ק. ים — הפועל עכו

הפועל ק"ש — עין־הוד

הפועל נהריה — אחווה חיפה

הפועל בית־שאן — הפועל כפ"ס

בית"ר תל־חנן — הפועל זכרון (יוקנעם 10.30)

בית"ר נתניה — מכבי צופי חיפה

הפועל השלום רמלה — מכבי ק. גת (9.30)

רמת עמידר — הפועל גאולים

בני יהודה — מכבי רמלה

(הפועל גבעתיים 10.30)

הפועל קדימה — מכבי שעריים

(הפועל נתניה 12.30)

מכבי רמת־הן — הפועל כפלסים

מכבי ת"א — הפועל אור־יהודה

(האיצטדיון בפתח־תקוה)

מכבי יפו — מכבי לוד

מכבי ראש העין — הפועל י"ם

(הפועל י"ם)

בית"ר י"ם — הפועל אפקה

(אימק"א)

הפועל דימונה — הפועל שקמה

א.ס. לאורוס — הפועל בצלית

(חולון)

בית"ר חולון — הפועל ת"א

הפועל אזור — מכבי ב"ש

הפועל בת־ים — איחוד צעירי יפו

(רעננה 10.30)

מכבי כפר קאסם — הפועל בצרה

(מכבי פתח תקוה)

הפועל ראש העין — בית שמש

באר־יעקב — הפועל ק. גת

הפועל ב"ש — בית"ר ר"ג

הפועל גמל אשדוד — מכבי חולון (10.30)

הפועל רמלה — הפועל הוד השרון (11.30)

הפועל לוד — הפועל כפר יונה

הפועל כרמורק — הפועל מוסלמי יפו

בני ציון — הפועל חולון (11)

הפועל ראשון — מכבי יבנה

בית"ר רמלה — בית"ר לוד

בית"ר מחנה יהודה — צעירים חולון

הפועל יהוד — מכבי אשקלון

הפועל ק. אונו — בית"ר יפו

הפועל צליה כ. סבא — בית"ר ת"א

הפועל בני עיש — מחנה יהודה

ס.כ. נס ציונה — הפועל בני לוד

שחיה

היום ומחר תחל בבריכת בת־גלים בחיפה אליפות ישראל לבוגרים. תחילת התחרויות היום בשעה 4 אחה"צ ומחר ב־9 בבוקר וב־3 אחה"צ.

שייט

שיוט שבי־ציון יחל מחר בשעה 9 בבוקר, לדגמים 420, 470, הולנדי בעופף ופין.

קליעה

מחר תתקיים בבטוות ר"ג התחרות כבחון באקדח הופשי 50 מ'. ההרשמה — פתוחה. תחילת התחרות בשעה 9 בבוקר.

כדורמים

ליגה לאומית גברים

התכניה להיום: מכבי חיפה — ב.מ.צ. (17.30); אסא י"ם — הפועל אפיקים (17.00); הפועל ק. טבעון — הפועל תל־אביב (17.30).

למחר: מכבי חיפה — הפועל ת"א (18.00); הפועל אפיקים — הפועל פ"ת (17); הפועל גבעת ברנר — הפועל ג. חיים (15); אסא י"ם — הפועל ג. חיים (19).

15.9 יום שבת

גמר גביע המדינה

מחר ב־10.30 לפנה"צ ייערך בבריכת בת־גלים בחיפה משחק הגמר על גביע המדינה בכדורמים.

טניס שולחן

מחר בשעה 10 לפנה"צ תתקיים באולם הפועל חולון המרוצה גמר לאליפות קבוצות הליגה הלאומית לנוער לעונת 72/73. משתתפים: מכבי זכרון יעקב, הפועל חולון, הפועל תיכונים.

כדורעף

משחק ידידותי בין אלופת ישראל בכדורעף, הפועל עין־המפרץ ואלופה ליגה ב' (שעלתה לליגה א'), מכבי ת"א ייערך במוצ"ש ב־8 במגרש הכדורסל של מועדון מכבי ת"א, ברחוב מכבי.

Brut לגבר האמיתי...

by fabergé

בחירת „ספורטאי השנה" תשל"ג

האבקות

קליעה

שם ______ ת.ז. ______

כתובת ______

הנני מצביע בזה להציע את המתאבק ______

הנני מצביע בזה להציע את הקלע ______

כמועמדים לתואר „ספורטאי השנה" בענפי ההאבקות והקליעה

האבקות

לפניכם שמות 3 מתאבקים ו־3 קלעים — מן המצטיינים בענפיהם בשנה האחרונה — אך אין אתם מוגבלים בבחירתכם גם לגבי אחרים.

לאחר מילוי השאלון הכנס אותו למעטפה, בייל ושלח מיד ל„מעריב לספורטאים", ת.ד. 20010 תל־אביב בשביל „ספורטאי השנה". יובאו בחשבון רק מעטפות שיגיעו אלינו עם חותמת־דואר לא יאוחר משבעה ימים לאחר פרסום השאלון.

מדי יום תתפרסם במקום זה שאלון וכו מועמדים בענפי ספורט שונים. מלא אותם והשתתף בבחירת „ספורטאי השנה".

בין המשתתפים יוגרלו פרסים מיכה לגביע העולמי בכדורגל, כולל כרטיסי טיסה למשחקים.

א. יעקבין · מ. ירמש · א. קלמון

קליעה

ה. הרשקוביץ · ג. סירקיס · ש. פרידמן

Fabergé לאהבת החיים

האלופים בוחרים ב...

Brut

by fabergé

אחרי גילוח...

אחרי מקלחת...

אחרי הכל!...

לאהבת החיים

Fabergé

משווק ע"י "לון". להשיג בפרפומריות המובחרות

אורי אבנת

מחפש השקעה לזמן קצר?

אצלנו תקבל עבור פקדון קבוע:

13% - ל 4 חדשים

14% - ל 6 חדשים

14.5% - ל 12 חדשים

זאת היא אחת מתכניות השקעה והחסכון שלנו

בנק ארץ־ישראל־בריטניה בע"מ

תל־אביב · ירושלים · חיפה · נתניה · יפו

נוסד 1929

הפרובלמאים מצטיינים

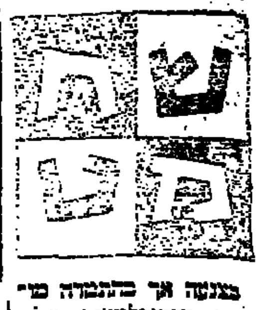

בצנעה אך בהתמדה מטפחים הפרובלמאים שלנו והנחיל כבוד למדינה בזירה הזו, גם בהישגים אישיים וגם בהצלחות קבוצתיות. בעולם הפרובלמות הפיזומים הועכה ליזם ישראל מקום מכובד כזמהב של אוהב אמנים שיש לנו בענף זה.

איגוד הפרובלמאים הישראלי מקיים קשרים טובים והדוקים עם המרכזים החשובים בענף זה בעולם. חברי האיגוד הישראלי הזה משתתפים בקביעות בתחרויות וזוכים במקומות גבוהים. זה מקרוב נתבשרנו על הישגו הבציין של יהודה הוך: פרס מיוחד למחברים צעירים בתחרות גדולה לחיבור סיומים, שנערכה אשתקד באנגליה במלאות 75 שנה לפרנקל, היחת בכינוי „אסיאק", עורכו של מדור השחמט ב„ניו סטייטסמן".

יהודה הוך (26) מבני ברק החל את דרכו בגיל 18 במדור הסיומים של הירחון „שחמט" ומאז כבר הניב כ־30 סיומים נאים וזכה להצלחות בולטות בארץ ובחו"ל. בין השאר ייצג בכבוד את ישראל באולימפיאדת הפרובלמאים, שאורגנה ע"י הולנד בשנים 1969/71 וסייע לתפיסת המקום החמישי שכבשה אז ישראל בדירוג הכללי (מקום ששי במחלקת הסיומים).

ברשימת המצטיינים נכללו גם בנימין יעקבי מפ"ת ויוחנן סדגר מחיפה.

עתה נתבשרנו על הישג נוסף של צעיר ישראלי בענף זה: הנער עופר קומאי (בן 16) מת"א זכה בפרס שלישי בתחרות השנתית החוקה ב־1972 לחיבור סיומים מטעם ירחון השחמט ההונגרי. מקום שלישי כשלעצמו הוא הישג מצוין, מה גם כשהוא בא אחרי שני אריות בתחום זה: ההונגרי א. יאנושי (פרס ראשון) והרוסי ה. כספריאן (פרס שני). גם עופר קומאי, כמו יהודה הוך, הוא תניך מדור הסיומים ב„שחמט".

שקידתם של הפרובלמאים שלנו אף הניבה פרי נוסף: הלל אלוני הוצע כשופט בתחרות בינלאומית לחיבור סיומים. כל הכבוד להישגי הפרובלמאים שלנו!

הנה סיומו הבאה של יהודה הוך, שפורסם ברבעון הבריטי „אגי".

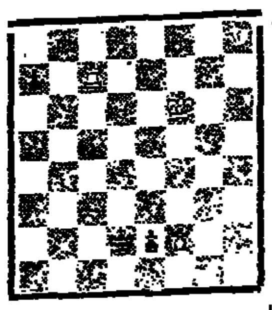

לבן נוטל וזוכה

1. צ־ד 7+! (על 1. צ־הז? יבוא 5א! 2. 41 4א תזיקה, ואילו על 1. — הו־מה יבוא 2. צ:מה מ:צ, 3. 41 ולבן יוכה כבפתרון המקורי) מ־גב.

כאן מעניין המשך: 1. — מ־הו?, 2. 41 5א (או מ־זב, 3. צ־ד2! ב־הז, 4. צ:הז+ מ:צ, 5. מ־הז 5א, 6. מ־ד4 כ־דב, 7. מ־ג4 מ־גב, 8. זו זוכה. ועל 2. — מ־זו יבוא 3. צ־הז! מ־זב, 4. צ־הז מ־זב, 5. צ:הז+ זוכה. חשוב שהצריח יכה דווקא על הז!), 3. צ־הז! 4א, 4. צ־הז+ מ־זב, 5. מ־הז 3א, 6. מ־ד4 2א, 7. צ־אז! הו־מה, 8. צ:אז+ עם צ־אז+ זוכה.

2. צ־הז מ־דב, 3. צ־הז!

מסע מוזר זה הוא היחיד הזוכה. לא יצלח 3. 41 בגלל 5א, 4. צ:הז+ מ:צ, 5. מ־הז מ־ד3! ותיקו. ואם מיד 3. צ:הז+ ? אז מ:צ, 4. 41 5א, 5. מ־הז מ־ד3 וכו' כנ"ל. ואילו על 3. צ־ה4 יבוא 5א, 4. מ־הז 4א, 5. מ־ד4 3א, 6. צ־הז ה־ו־מה! (על 2א? יבוא צ־א3!), 7. צ:מה מ:צ, 8. מ־גג מ:21 ותיקו.

3. — הו־מה (3. — מ־הו?, 4. 41 או 3. — 5א?, 4. מ־הז), 4. צ:מה מ:צ, 5. 41 5א (על מ־דז יבוא 6. מ־הז מ־גג), 7. 51 5א, 8. 61 4א, 9. זז 3א, 10. 8־מה 2א, 11. מה־א3+ זוכה), 6. מ־הז מ־דב, 7. מ־ד4 מ־גב, 8. מ־ג4 מ־בב, 9. 5ו! (לא 9. מ־בב? בגלל מ־בג, 10. כ:5א מ־ג4 ותיקו) 4א, 10. 61 3א, 11. 7ז 2א, 12. 8־מה או־מה, 13. מה־ז2+ מ־גו, 14. מה־הז+ מ־בב, 15. מה־ז2+ מ־בו, 16. מ־בב זוכה.

זיקוקין די נור

בצחוט המרהיב של ברונשטיין על ליבוביץ' בפסרד פוליס היה בסגנון השחמט הרומנטי של המאה ה־19, תוך הקרבת שני צריחים. הרי הקרב בניתוחם של האמנים זייצב ושאשין.

ליבוביץ'	ברונשטיין

1. 41 ו־פ6, 2. 5ה 5 פ־ד5, 3. 4ד 6ז, 4. 41 פ־ב6, 5. 41 ד:ה, 6. ו:ה 5ג (סקסיקה שעודנה שנויה במחלוקת בהגנת אליוכין), 7. 5ז 6ה, 8. פ־ג3 ה:ד, 9. ג:ד 4ג (בעבר גרסו מה־ד4+ עם מה־ד4), 10. פ־ו3 ר־4ד (על ר־ב4 יבוא 11. ר:4ג פ:ר, 12. מה־א4+), 11. מה־ד4 (ראוי לבדוק כאן היטב ר־41) ר:פ (לא מה־ג8 בגלל 12. 6ז ר:פ, 13. ז:ר ה:ז6, 14. ר־ז3 מה־ג5, 15. מה־ד4), 12. ז:ר ר־ב4, 13. ר:ג4 0־0 (על פ־ג6 יבוא מה־ד4), 14. צ־ו1 (לבן ביתרון רגלי אך בפיגור התפתחות הוא חייב ליזום התקפה) 6ז (לא מה־ג7? בגלל 15. 6ה 6ז, 16. ר־ו6 מה:ג4, 17. צ:ה7+ מ־ח8, 18. צ־ח8+! מ:צ, 19. מה־ז1+ כבקרב ליבוביץ־זהנפי 1971), 15. ר־ו5 (לבן מתכנן כבר עתה מסע הקרבה בהמשך התקפתו) מה־ג7 (לא יצלח פ־ג6 בגלל 16. מה־ה4 ר־ה7, 17. ר:ר פ:ר ולבן עמדה עדיפה ויתרון חמרי), 16. ר־ב3! (הקרבה כמושבת של צריח ואחריו שני) ר־ג5, 17. מה־ו4! ר:צ? (מסע ההצלה היה כאן צ־ה8!), 18. ר־ו6 פ־ב7, 19. 6ד פ:ה5, 20. מ־ו1 ר:ו6, 21. פ־ב5 מה־ג6, 22. פ־ר כה:פ, 23. צ־ד1 מה־ג6, 24. ר:ה5 מה־ב5+), 18. 6ד מה־ג8 (על מה־ג5 יבוא 19. פ־ה4 מה־ה3+, 20. מה:מה ר:מה, 21. ר:ר פ־ג6, 22. 41 ולבן עדיפות), 19. מ־הז! ר־ג5, 20. פ־ה4 מ־ח8, 21. צ־ג1 מה־ג6 22. צ־ד7! (הרחקת הפרש השחור משמירת 6) פ:צ, 23. פ־ו6+ מ־ח8, 24. מה־ח4 מה־ב5+, 25. מ־ה3! ח5, 26. פ:ח5 (עתה נאלץ שחור להקריב את מלכתו, אך אינו מצליח למנוע תבוסה) מה:ר+, 27. א:מה פ־ד5+, 28. מ־ד4 פ־ה6+, 29. מ:פ פ:ר, 30. פ־ו6+ (בתום הסערה נותר לבן ביתרון מכריע, אך לרשותו 10 שניות בלבד להשלמת מסעיו ושחור מקווה...) מ־ז7, 31. מה:פ צ:ז8, 32. 6ה ו:ה+, 33. מ:ה6 צ־ח8, 34. 7ד 5א, 35. פ־ו4 צ־א6+, 36. מ־ה5 צ־5ו+, 37. מה:צ ז:מה, 38. 8ד־מה ו:פ, 39. מה־ד7+ מ־ח6, 40. מה:ב7 צ־ו6, 41. 41 ולבן הספיק להשלים מסעיו — שחור נכנע.

בתשואות סוערות הגיבו הצופים על הזיקוקין די נור של אשף השחמט.

משחקי חצי הגמר

„לסקרי" ת"א: צ'סקוב 7 מ־8, לודמן 5 (2), בלפר 5.

ירושלים: עין דור 4.5 מ־7, דזיקוב ומנייביץ 4 (1), חובקין 3 מ־5.

חיפה: בליימן 4 מ־4, שייצ־ולד 4 מ־6.

רמת־גן: רדשקוביץ 5 מ־6, קלדור ומשיאן 4.5, עגור 4 (1).

● קבוצת „אימפריאל קולג'" מלונדון מבקרת בארץ. בדוקרב עם הטכניון היא הפסידה 6:3 ונגד חפר/חדרה הפסידה 5:4. היום תתארח הקבוצה באילת וביום ב' תתמודד עם מרכז הנוער בת"א.

● „שחמטי": הופיעה חוברת ספטמבר ובה חומר מגוון מהארץ ומחו"ל, קרבות, סידמים, בעיות וכו'.

שאול הון

אתה מבין את שפת עיניך...

כשברשותך המדריך החדש

מדריך יום־יום באתרים ובשמורות

365 אתרים ארכיאולוגיים ושמורות טבע בישראל מאת פרופ' אברהם נגב ויהודה זיו.

המדריך חולק לאזורים ובראש כל אזור — מפה ובה מצויינים האתרים הארכיאולוגיים, שמורות הטבע, הגנים הלאומיים והישובים. ביקור באתרים ארכיאולוגיים כשהמדריך ברשותך — פוקח את עיניך ומסב לך הנאה מהטיול בצד העשרת מטען ידיעותיך.

בית ההוצאה הירושלמי - מהדורת ספרית מעריב

המחיר 16.50 ל"י

להשיג בחנויות הספרים או ישירות באמצעות התלוש הרצ"ב.

לכבוד ספרית־מעריב, ת.ד. 20208 ת"א
א.נ.,
אבקש לשלוח אלי את „מדריך יום־יום באתרים ובשמורות",
מצ"ב המחאה מס'........ משוכה על בנק ..
ע"ס 16.50 ל"י.
שם____
כתובת____
תאריך____ חתימה____

10.000 סטודנטים במוסדות להכשרת מורים

תובעים

משר החינוך והתרבות
משר האוצר
וממשלת ישראל כולה

לתקן את התקנות המתאימות, לייסד את המוסדות התוקים־רגמיים המתאימים ולהקציב תקציבים מספיקים שבאמצעותם — ובעזרתם — יזכו המוסדות בהם אנו מתכשרים להוראה להכרה אקדמית מלאה ואנו הסטודנטים

לתואר אקדמי מוכר

עשרות אלפים סטודנטים במוסדות להכשרת מורים קובעים כי, לאחר השינויים העצומים שחלו במוסדות להכשרת מורים בארבע השנים האחרונות כתוצאה מ:

1. זרימתם של עשרות פרופסורים ומרצים בכירים מהאוניברסיטאות למוסדותינו,
2. שינויים מרחיקי־לכת בתכניות הלימודים וגיוון מסלולי הלימוד במוסדותינו,
3. יישום יום־יומי של הידע המחקר החינוכי והטכנולוגיה הלימודית,
4. העלאה בלתי פוסקת של רמת השכלתם המקצועית של „מורי־המורים",
5. החמרת התביעות הלימודיות מהסטודנט במוסדות להכשרת מורים,
6. הקפדה רבה על התאמת אישיותו של המועמד להוראה וכן על רמת השכלתו,

מוסדותינו בשלים. איפוא, לאחר עשות הכנה מרובות **להכרה אקדמית מלאה** ואנו הסטודנטים **לתואר אקדמי מוכר**

אנו מציינים כי כל השינויים הקטביים הללו הושגו הודות ל:

א. מסירותם הרבה של מורינו — רובם מורים מעולים, דידקטיקאים יודעי־שם, סופרים, מבוררים, חוקרים ואנשי מדע — ומנהלינו.
ב. שיתוף הפעולה הלבבי והבין־אישי בין המורים והסטודנטים שבמוסדותינו,
ג. הדרכתם הבלתי נלאית של אנשי האגף, להכשרת מורים במשרד החינוך והתרבות ובראשם גדולי הבקיאים בהכשרת מורים בישראל.

הננו מבואים להשומת לבו של הציבור הרחב בישראל כי כל השינויים הללו הושגו למרות העובדה שאנו לומדים בבתי־הגאים פיסיים, מבנים רעועים, בחדרי לימוד צרים ובאווירה אף מצריפים (ב„מקמורית") ברוב משולל למבני הלימוד השוטפים באור ובתנאי לימוד מירביים ב:

— גני הילדים
— בית הספר היסודי,
— בית הספר העל יסודי החקלאי, בקצועי ועיוני,
— במוסדות העל־תיכוניים התא־אוניברסיטיים
— במוסדות אוניברסיטאיים הנהגים כתקציבים עצומים ומתרווחים בשפע.

אנו תובעים מממשלת ישראל

— **לבטל את האפלייה הקיימת** בתחום תנאי הליכוד וההנחות ההוכריות בין הסטודנט הלומד במוסדותינו לבין הסטודנט הלומד במוסד אוניברסיטאי,
— **לבטל במהירות את החרפה של התת־תנאים הפיסיים** בהם נאבקים מוסדותינו זה שנים.
— **להורות למינהל מקרקעי ישראל ולראשי הערים** שבתחום עריהם נמצאים מוסדות להכשרת מורים, להקצות קרקעות ולהסיר את המיכשולים הבנהליים, כדי שהתאפשר בניה מהירה של מוסדות להכשרת מורים ראויים לשמם.

עשרות אלפים סטודנטים מצהירים כי הם מוכנים להכשיר את עצמם לקראת עידן הטכנולוגיה ושנת האלפיים שו ועל כן שואלים

האם ממשלת ישראל מוכנה לסייע לנו????????

אם כן, עשרות אלפים סטודנטים מצפים להכרעתה והחלטה של ממשלת ישראל, שתסייע לחיסול הפער החברתי ולהעלאת ערך החינוך

ובאוזני שר האוצר ושר החינוך והתרבות,

אנא סבלנותנו פקעה, אל תביאונו לנקיטת אמצעים!!

בברכה
המזכירות הארצית
של
אגודת הסטודנטים במוסדות להכשרת מורים בישראל

סטודנטים, אירגוני מורים, מורים בפועל, מפעלים כלכליים וכל שוחרי החינוך בארץ המבקשים להביע הזדהותם לביטן בהיעה זו. אם המחייבת יש לשלוח לבנק „בסדי" סניפי ירושלים, תל־אביב, חיפה ובאר־שבע. חשבון מס' 9—6078—409

כ"ה שנים למדינת ישראל
מרכז ההסבירה

ארגון חברי ההגנה

העצרת הארצית של חברי ההגנה

תתקיים ביום שני 24.9.73 בערב בבנייני האומה בירושלים

בהשתתפות:

נשיא המדינה פרופ' **אפרים קציר**

ראש הממשלה גב' **גולדה מאיר**

ראש עירית ירושלים מר **טדי קולק**

דברי פתיחה: מר **משה ריבלין** — יו"ר ארגון חברי ההגנה.

ההרשמה בסניפי ארגון חברי ההגנה ברחבי הארץ.

„לפידות" — חברת מחפשי נפט לישראל בע"מ

מכרז 73/2

מוצעים למכירה:

1. **טנדר אינטרנציונל 1100 4×2** שנת ייצור 1965
2. **טנדר שברולט אלקמינו** שנת ייצור 1966
3. **טנדר פג'ו 404** שנת ייצור 1968 (לאחר תאונה)
4. **טנדר פג'ו 404** שנת ייצור 1968
5. **טנדר פיאט 238 קבינה כפולה** שנת ייצור 1971
6. **מנוע משומש לטנדר פג'ו 403**
7. **בלוק מנוע משומש לג'י.מ.סי.**

חלק מהמכונות הנ"ל מפורקות ואינן במצב נסיעה. המכונות נמכרות כפי שהן ללא אחריות לגבי שלמות ותקינות הרכב, האבזרים והחלקים.

את כלי הרכב הנ"ל ניתן לראות במחסננו בחלץ, ליד אשקלון, בימים 16 עד 20 לספטמבר 1973 בין השעות 08.00—15.00.

הצעות קניה, ע"ג טפסי הצעה של החברה יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי החברה ברמת אביב, במעטפה סגורה ומסומנת מכרז 73/2, עד יום ב' 24 בספטמבר 73 שעה 16.00.

בהצעות הקניה יש לציין מחיר מלא עבור כלי הרכב (כולל מסים) ולצרף שק בנקאי בגובה של 20% מערך ההצעה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, והיא שומרת לעצמה את הזכות לבחירת הצעות חלקיות בלבד.

י. אבירם

מרכז ההסברה
שירות הפרסומים

הופיע
הבחירות בישראל

רשימת הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות

16 עמודים

אפשר לקבל ללא תשלום על פי פנייה בכתב או בע"פ אל:
✶ שירות הפרסומים, מרכז ההסברה, רח' קפלן, הקריה, ירושלים.
✶ המדור לתיעוד ולמידע, מרכז ההסברה, רח' אחד־העם 13, תל־אביב.

דירות־רווחה במתנ"ר
(חיפה)

4 ו־5 חדרים עם מיטב השכלולים המודרניים!

✶ שתי דירות בכל קומה.
✶ שתי מעליות בכל כניסה.
✶ מתקן לסילוק אשפה בכל דירה.

פרטים נוספים אצל:
„רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טלפון 668161
„דירות־עם" קרית מוצקין, רח' השופטים 2, טלפון 710191

רסקו RASSCO

על רסקו אפשר לסמוך

ממלכת הדלתות!

אנו עוצרים את האינפלציה
לא מעלים את המחירים!

✶ דלתות לדירות ולוילות בצורות חדישות מעץ מלא, דקורטיביות ועבודת יד.
✶ מקבלים הזמנות מקבלני בנין.

פישמן יבואנים, ת"א, דיזנגוף 260, טלפון 229029.

---

400 מ"ר
במרכז רחוב המסגר

סככות, חצר וכניסה למשאיות. חשמל, מים וטלפון, מתפנים בקרוב.

בפנייה אל מיצעות אהרה לפניה ת.ד. 1334 ת"א
ל/30760.

ספורטאים ... תחל היום בחו"ל

Brut ... לגבר האמיתי

האבקות קליעה

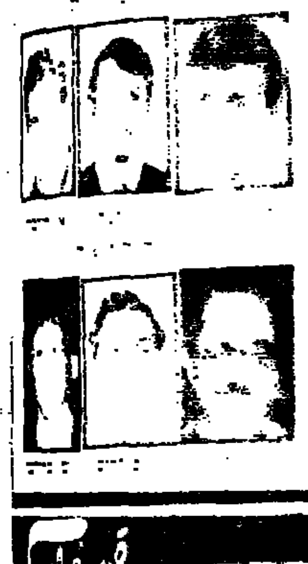

לאהבת מורים

האלופים בוחרים ב...
Brut

לאהבת החיים

هكذا من الاصل

مكثر من الاحمل

פינת הבולאי

יום העצמאות ה־163 של מכסיקו

מחרתיים, יום א', 16 בספטמבר, יציין העם המכסיקני את יום העצמאות ה־163 של המדינה, ולציון המאורע נקדיש את מדורנו לבולי מכסיקו, המבטאים את עצמאותה, שנשנה ופיתוחה.

מכסיקו היא רפובליקה פדראלית בדרומה של אמריקה הצפונית ובה כ־49 מיליון תושבים. היא שוכנה לחופי מפרץ מכסיקו והים הקאריבי בדרום, ולחופי האוקיינוס השקט במערב, גובלת בארה"ב, בגואטמאלה ובהונדורס.

הכובש הספרדי קורטס

מפת מכסיקו מופיעה על בול שהונפק ב־1915, בערך נקוב של 40 ס.

עצמאות מכסיקו הוכרזה ב־16 בספטמבר 1810, ע"י ראש המורדים המכסיקניים, כהן הדת מיגואל אידלגו (1753—1811).

במלאת 100 שנה להכרזת העצמאות, הונפקו ב־1910 3 בולים, בערך נקוב של 50 ס., 1, 5 פ. המציגים את מעמד ההכרזה, התגיי של העצמאות, ההכנסות אידלגו בכנסיה הכפרית בדולורס (שם הוא קרא למרד נגד הספרדים) ותפיסת שבויים ספרדיים בידי המורדים.

הקיסר הרומי יוסטיניינוס — על בול מכסיקני

מיגואל אידלגו, שנפל בשבי הספרדים ובאוגוסט 1811 הוצא להורג, מופיע על בול ראשון, שהונפק ב־1 באוגוסט 1864, בערך נקוב של ½ ס. מאז ועד היום מונפקים לזכרו עשרות בולים והוא היה לסמל המאבק לעצמאות מכסיקו.

השליט הראשון של מכסיקו העצמאית היה אוגוסטין דה איטורבידה (1783—1824) וב־1821 הוא הכריח את הנציג הספרדי להחתום על חוזה קורדובה, שאישר עצמאותה של מכסיקו.

איטורבידה, שהוכרז על־ידי אספה נבחרים לקיסר ונקרא אוגוסטין ה־1 (נעצר ונורה ב־1824) ונחשב כיום בין המשחררים הגדולים של מכסיקו.

לוחמי החופש נכנסים למכסיקו

בול תיירות מכסיקני

קו — מופיע על בול שהונפק במלאת 100 שנה לניתוק בין מכסיקו וספרד. הבול, בערך נקוב של 10 ס. מציג את פגישתו בשדה הקרב עם לוחם מכסיקני גארדו (שגם הוא נורה ב־1831).

כניסת המורדים למכסיקו המשוחררת ב־1821, ובראשם איטורבידה, הונצחה על בול שהונפק גם הוא ב־1921, בערך נקוב של 10 ס.

למרות הכלכלות והמרידות, שהיו מנת חלקה של מכסיקו, התפתחה המדינה בכל מישורי החיים וחלק מהבולים מבטאים התפתחות זו.

מפת מכסיקו

מכסיקו כארץ התיירות — מופיעה על 4 בולים, שראו אור ב־16 במארס ש.ז., בערך נקוב של 40 (2), 80 (2) ס., המציגים אתרים דתיים והיסטוריים ונשים בלבוש לאומי.

הוועידה הבינלאומית ה־16 לאנרגיה אטומית, שהתכנסה במכסיקו, צוינה על בול שהונפק ב־3 באוקטובר 1972, בערך נקוב של 2 ד., המציג סמל הוועידה.

50 שנה לייסוד הלשכה הלאומית צוינו על בול בערך של 40 ס., המציג דמות במוזאיקה של הקיסר יוסטיניינוס ה־1, שהיה ידוע במפעליו המשפטיים ובפרט בקודיפיקאציה של המשפט הרומי.

בולים במכסיקו, ונצואלה, קולומביה, פרו וברזיל — מופיעים על בול מכסיקני אחד, שהונפק ב־19 בינואר ש.ז., לציון התערוכה בולים בינלאומית „אכספילברה 72". בערך נקוב של 80 ס.

המלחמה באנאלפביתיות

מיגואל אידלגו, ראש הלוחמים לעצמאות מכסיקו

250 שנה להופעה העתון „גזטה דה מכסיקו", צוינו על בול שהופיע ב־24 ביוני 1972, בערך נקוב של 40 ס., המציג כותרת של עתון, שיצא ב־10 בינואר 1722.

לציון 75 שנה לבית־ספר ימי בוראקרוז, הונפק ב־10 ביולי 1972, בול של 40 ס., המציג אניית מפרשים „וראקרוז" בלב הים.

אניות מכתנגות בלב ים, מופיעות על בול שהונפק ב־12 באוקטובר 1972, בערך נקוב של 80 ס. והוקדש ל„יום הבול האמריקני".

במלאת שנה להקמת המכון למדע וטכנולוגיה, הונפק ב־1972 בול של 2 פ., המציג סמלים של נושאי הפיתוח במכסיקו.

המלחמה באנאלפביתיות צוינה על בול, שהונפק ב־2 בנובמבר 1945, בערך נקוב של 2 ס., המציג ציור סמלי המתאר הורה מספרת מעיני ילדה.

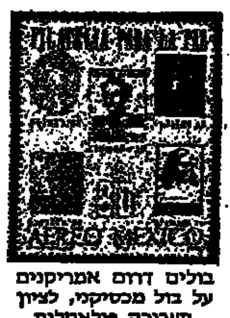

בולים דרום אמריקניים על בול מכסיקני, לציון תערוכה פילאטלית

ועידה לפיתוח מדעי וטכנולוגי

הרפואה האגררית ופיתוח לשה בתי חולים, מופיעים על 2 בולים שהונפקו ב־1961, בערך נקוב של 10, 15 ס.

בתי זיקוק הולאמו ב־1938. במלאת 20 שנה להלאמה, הונפק ב־30 באוגוסט 1958, בול של 30 ס., המציג מגדל קידוח וסמל המדינה.

100 שנה להוקמת מכסיקו צוינו על בול שהונפק ב־31 באוגוסט 1957, בערך נקוב של 30 ס., המציג סמל של מכסיקו.

אמא אדמה מופיעה על בול שהונפק ב־1 ביולי 1942, בערך נקוב של 2 ס.

נסיים סקירתנו עם בול ספרדי, שהונפק ב־15 ביוני 1948, בערך נקוב של 5 פס., המציג את דיוקנו של הכובש הספרדי הראשון במכסיקו, הרנאן קורטס (1485—1547), שמונה למושל ושלט באכזריות רבה בבני המקום. יחד עם קורטס הגיעו למכסיקו ב־1521 אנוסים, ומ־1523 הותר לגור שם רק למי שאבי־סבו כבר היה קאתולי. האוטו־דה־פה הראשון נערך במכסיקו ב־1528 בערך. מעריכים שבאמצע המאה ה־16 היו במכסיקו יותר אנוסים מקאתולים. אחותו של המושל נישאה לאנוס ובנם, לואיס דה מוסו, היה משורר מכסיקני, אולם משנתבררה דתו ליהדות — הועלה על המוקד. 200 שנה נמשכה האינקוויזיציה במכסיקו.

אליעזר בן

„אמא אדמה" במכסיקו

הרפואה האגררית ופיתוח שירותי הרפואה — על בולי מכסיקו

לאחר את הרכבת התחתית זה עניין גורלי

לבעיות התחבורה בתל־אביב יש רק פתרון אחד — רכבת תחתית

(אמנם התחנה המרכזית החדשה ופרוייקט הענק של "נתיבי איילון" יקלו במידה רבה את עומס התנועה בעיר—אך הם לבדם לא יספיקו).

לפתרון אחד זה — יש רק ראש עיר אחד שיוכל להגשימו.

יש רק ראש עיר אחד, שיוכל להיאבק עם הממשלה — ולהצליח.

יש רק ראש עיר אחד, שיוכל לגייס את תקציבי הפיתוח הגדולים ביותר בתולדותיה של המדינה, הדרושים לתיכנון הרכבת התחתית ולבנייתה.

הבעיות הן גדולות —

הפתרונות הם גדולים —

והם מחייבים ראש עיר מ"השורה הראשונה".

רק בחירתו של יהושע רבינוביץ מבטיחה, שתל־אביב לא "תאחר" את הרכבת התחתית.

רק בחירתו של יהושע רבינוביץ מבטיחה רכבת תחתית לתל־אביב כבר בראשית שנות ה־80.

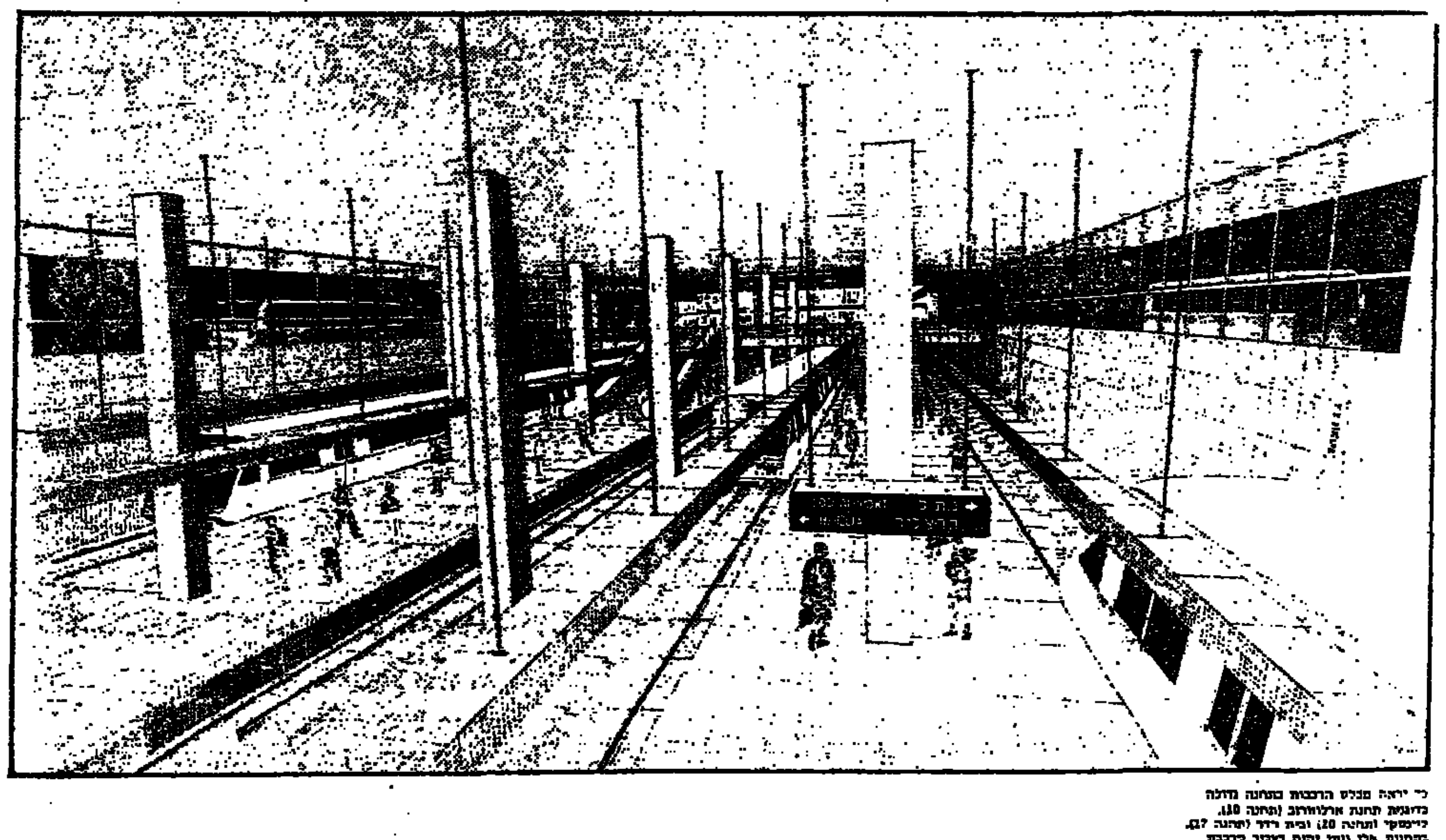

כך יראה מבנה הרכבות בתחנה גדולה בדוגמת תחנת ארלוזורוב (תחנה 10), דיזנגוף (תחנה 20) ובית דגן (תחנה 17). בתחנות אלו ניתן יהיה לעבור מרכבת לרכבת מבלי להחליף רציף.

תן להם לדבר - תן לנו לעשות

אמת

המערך מפלגת העבודה הישראלית/מפ"ם

תשבץ „מעריב" (לבן) מס. 873

	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													

מאוזן: 1) קיבוץ בעמק בית־שאן; בכל עת, 2) האות השישית; אבי המלך שאול; מפלט, 3) צנור מוביל דם; התחילה; סגי, 4) כן הנפיים; פוזין; פגם, 5) קיים; כשתק ה־מלכים, 6) חודש עברי; כאן; נציג דיפלומטי, 7) חלק מרגל אדם; צנוע, 8) מבנה מפואר; צוף דרך; צורה הנדסית, 9) דרך; מלה תנאי, 10) חוק; סתום; קיטור, 11) נישא; בירת סיציליה; בהיר, 12) מגדל, מצודה; בעל חוטרת; כספנו, 13) האת!; מישובי „חומה ו־מגדל" בעמק בית־שאן.

מאונך: א) אמירות עשירת־נפט בחצי האי ערב; פסל, ב) יצרן מ־אחרי מחר, ג) בתוכו; סוג; עבר, ד) אבן החול; מין חרק; בהמת עבודה, ה) קריאת כאב; לא טעים; שר; מכשיר, ו) הסכם מתוך ותורים הודיים; כלי־קיבול לנוזלים; עוף דורס, ז) מלך החיות; דברן, ח) בהרת קיץ; מעולם הצומח; מדינה במערב אפריקה, ט) שדה חרוש; עצם בפי אדם; כלת זרוז; עוף טורף לא גדול, י) פרי מאכל; שילוח; סוכך בפילה, כ) תשלום חובה; היום הבא; הבואה, ל) מין משחק; יתכן, מ) מידה אורך; נעלי גומי.

[בתשבץ „לבן" זה חייב הפותר למצוא בעצמו את מקומותיהן של המשבצות הלבנות].

פתרונות החדונים הקודמים

פתרון ל"בואו חשבון" (862)

"לא אדע עד אנדים סירי של רוח הבל לבל ישני"

פתרון ל"דרך המעגל"
1) סיסן, 2) נעמה, 3) יצהר, 4) מהללאל, 5) עמרי, 6) שכלהגזם, 7) רחבעם, 8) שמואל, 9) בנימין, 10) מירם צבי, 11) יואב, 12) יעו, 13) [illegible], 14) אביאוב, 15) רבקה, 16) איזבל, לבני.

היצירה: שנים קמו מכסי ישראל

שלחו את הפתרונות ל„מעריב", תל־אביב, ת.ד. 20044. צרפו את המספרים הלקוחים ורשמו על גבי המעטפה „תשבץ (לבן) מס' 873", או „בואו חשבון (863)", או „נתחלפו היוצרות".

שלושה פרסים יוגרלו בין הפותרים.

אברהם פלמן

בואו חשבון (863)

```
מ ש ל | ל מ ר כ י ב י
מ ע ר ב   ב י מ ב
            ר ב ש כ
            ש כ ר י
            מ ר מ כ
            מ כ ב כ
              ל ש נ ע
              כ ע ע ר
                י כ כ
```

האימרה: 31004 א8301 832415

ט7 אותו סוס,אחד 5418ח 2457

5אחו8

בפעולת חילוק זו הוחלפו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האותיות המתאימות בכל קום הספרות בשורה למטה. אחר כך, צרף את האותיות והרי פניך עצנות איברה של שקספיר.

נתחלפו היוצרות

יי=ג+ו=גג-וו ; אמום=גגאוו

ט
מ=נ=מ+ו

הסם: 63929065

הרי מספר שוויונים חשבוניים רשומים באותיות שכל אחת מהן מייצגת ספרה מסויימת. למטה רשום שם של בסיס אמריקני בארצו של פידל קסטרו.

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

לאו השבוע • לאו השבוע • לאו

תיאטרוני

התיאטרון הלאומי הבימה

כטוב בעיניכם

נשי וינדזור העליזות

יחי החופש

הבעל הנצחי

שעיר אחר לעזאזל

בוסמן ולנה

תולה על נג פח לוהט

מאורע מוצלח

יעקבי ולידנטל

עמרני

שנה שניה

הצגות ה־350

אל נקרא לי שחור!

הודעה לאניני

המסעדה - סו

"שמשו

ערב בז

ירושלים .בניני האו

תל־אביב

סוויאון תל־אביב

האנסמבל הקאמרי

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע ...

מה אומר פאפא ליאון על איומי „הנפט הערבי".

שמע, יה... ניכסון,
אם תקח חמור ותלביש עליו כתר,
הוא לא יהיה מלך, הוא ישאר חמור עם כתר

זאב רווח בקומדיה המצויינת

„פאפא ליאון"

הערב 14.9 קרית־ביאליק „סביון" ב־9.00
מוצ"ש 15.9 תל־אביב „נחמני" 2 הצגות ב־7.30 וב־9.45
יום ב' 17.9 תל־אביב „נחמני" ב־8.30
יום ג' 18.9 יפו „אלהמברה" ב־8.30
יום ו' 21.9 גבעתיים „הדר" ב־9.00
מוצ"ש 22.9 ירושלים „בית־העם" ב־9.00
יום ב' 24.9 יפו „אלהמברה" ב־8.30

כרטיסים: „עת־די" 31688 וביתר המשרדים!

פרסום בלקין

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
בשעה 21.45 באודיטוריום בר־שירה

ערב ראיונות

בהנחיית: יואל ריפל
בתוכנית:
ראיון מרכזי עם מאיר פעיל
שיחה עם יעקב גור, מפקדת סיירת הצנחנים
פרפראות

אגודת הסטודנטים
אוניברסיטת בר־אילן ר"ג
במוצ"ש, י"ח באלול תשל"ג (15.9.73) בשעה 21.30
יופיעו איה"ה באודיטוריום הגדול

החלונות הגבוהים

ג'וזי כץ, שמואליק קראוס, ואלי מגן

ואופירה גלוסקא

לאחר ההופעה ריקודים עד 1.00 אחר חצות
במועדון אגודת הסטודנטים
הכניסה לסטודנטים בלבד. התבורה הזרה מובטחת.

Pizzeria Rimini

פיצריה רימיני

הפתעה!

לילידי 1960 1961

מלא־י את הפרטים הרשומים מטה ושלח־י אלינו

לכבוד	
פיצריה רימיני	שם ______
בר כוכבא 51 ת.א	תאריך לידה / / /
	כתובת ______

השבוע במוזיאון תל־אביב

תערוכות

הבנין החדש (שד' שאול המלך 27)
* יעקב אגם — תמונות, פסלים (אולמות זקס והאפט)
* כרזות מארצות־הברית מאת חשובי אמני אמריקה בני־זמננו (מאוסף מרכז התרבות של ארה"ב) הקבינט הגראפי.
* מאוספי המוזיאון — (אולמות יגלום מאיירהוף ואולם מס' 3).

ביתן הלנה רובינשטיין (רח' תרס"ט 6)
„ההדפס האמנותי בישראל ביום" התערוכה מתקיימת במסגרת אירועי שנת הכ"ה למדינת ישראל, בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות
הספריה לאמנות ע"ש הלנה רובינשטיין (הבנין החדש) פתוחה בימים א'—ה': 10—13, 16—19; ביום ו' 10—13.

הדרכה

יום ג' 18.9, ב־19.30 — הדרכה מיוחדת בתערוכה „ההדפס האמנותי בישראל ביום" בנוכחות מספר אמנים המשתתפים בתערוכה.

הרצאה

(אולם מלי קאופמן)
יום ד' 19.9, ב־20.30 — האמן יעקב פינס — אמנות חיתוך בעץ בליווי הדגמות, לרגל תערוכת „ההדפס האמנותי בישראל ביום"

סרטים

סרטי ג'יימס דין
יום ג' 18.9, ב־20.30 — „קדמת עדן" (ארה"ב, 1955). במאי: איליה קזן. בהשתתפות: ג'יימס דין, ברל אייבס. תרגום עברי וצרפתי בגוף הסרט.
יום ה' 20.9, ב־20.30 — „מרד הנעורים" (ארה"ב, 1955). במאי: ניקולס ריי. בהשתתפות: ג'יימס דין, נטליווד. תרגום עברי וצרפתי בגוף הסרט.

סרט לילדים

יום ג' 18.9, ב־16.30 — „שני אחים", תרגום עברי בגוף הסרט.

קונצרט

(אודיטוריום ע"ש ליאון ומטילדה רקנאטי)
מחר, מוצ"ש, 15.9, ב־21.00 — ג'אז — מל קלר וה„ביג באנד" ותמורת הג'אז הגדולה — 15 נגנים, עם אלברט פיאמנטה מסדרת הג'אז. ג'אז מהדיקסילנד, סווינג, ועד ימינו.
כרטיסים לאירועים בקופת המוזיאון
שעות הביקור בשני הבנינים (להוציא תערוכת אגם): ימים א, ב, ד, ה — 10—13, 16—19, יום ג', 10—13, 16—22; יום ו' 10—14; מוצ"ש 19—23.

רשות השידור

מני פאר

בהקלטה פומבית

„ממני מני"

ביום שני 24.9.73 בשעה 21.30
באולם „בית הסתדרות המורים" רח' בר־כוכבא 8, ת"א
בהשתתפות:
* צוות ההצגה — „אל תקרא לי שחור"
* הילד — נעם קניאל — זמרה
* אלי קניאל — פסנתר
* לזר קרמר — קלרנית — עולה מבריה"מ
* אסתר בקר — פסנתר — עולה מבריה"מ
* בראיון — המגיסטר טורנאו ממשרד הבריאות
* „הדחליטון" — הרובוט הדובר
* שעשועון נושא פרסים
* עורכים ומפיקים: אתי פולק ומני פאר
* כרטיסים: „הדרן" אבן־גבירול 90, תל־אביב.

אזרח, שלם את אגרת הרדיו והטלוויזיה, אנא!

יהורם גאון

בתכניתו

אהבה עם תכונה

בנוסף לתכנית
קטעים ושירים מכל התכניות
קולנוע „הדר" גבעתיים
הערב 14.9 ב־9.00
כרטיסים: „גבע", „רכניץ", „קרן", ובערב המופע בקופה!

הרב בגן הורדים

הרב שמואל הכהן אבידור
יהורם מטמור
אורי סלע
דני בר־נגב
נחום שליט
דפי קיילור
יוסי עוזה
מרדי פאר
מקהלת „אבודי"
פרקי חיים של הראי"ה קוק

תל־אביב „היכל התרבות" יום ב' 17.9 ב־8.30
תל־אביב „סמינר תלפיות" יום ג' 18.9 ב־8.30
ירושלים „בנייני־האומה" יום ד' 19.9 ב־8.30
באר־שבע „קרן" יום ה' 20.9 ב־8.30

תיאטרוני ישראל

התיאטרון הלאומי הבימה

נשי וינדזור העליזות
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 15.9 ב־8.30
יום א' 16.9 ב־8.30
הצגות בכורה
הבעל הנצחי
מאת דוסטויבסקי
במוי: עדנה שביט
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 15.9 ב־8.30
יום א' 16.9 ב־8.30
בוסמן ולנה
יום ב' 17.9 כפר דרום
חתולה על גג פח לוהט
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 6.10 ב־8.30
הבימרתף
תמונות במבוא
מאת שון אוקייסי
הערב 14.9 ב־9.30
מוצ"ש 15.9 ב־9.00

התיאטרון הקאמרי

כטוב בעיניכם
קומדיה
מאת ויליאם שקספיר
מוצ"ש 15.9 תל־אביב
יום א' 16.9 תל־אביב
יום ג' 18.9 צפון
יחי החופש
קומדיה
הצגה אחרונה בתל־אביב
יום ב' 17.9 תל־אביב
יום ד' 14.9 כפר רמון
שעיר אחד לעזאזל
מאת נסים אלוני
יום ג' 18.9 תל־אביב
יום ד' 19.9 תל־אביב
הצגות בכורה
מאורע מוצלח
מוצ"ש 15.9 ב־8—10.30 צוותא
יעקבי ולידנטל
(שב זכני)
יום ב' 17.9 צוותא

התיאטרון העירוני חיפה

פתיחת עונה השליש
עפולים אחרונים
מאת א.ב. יהושע
בימוי: עודד קוטלר
הצגות בכורה
מוצ"ש 15.9 חיפה
יום א' 16.9 חיפה
יום ב' 17.9 חיפה
אנשים קשים
מין קומדיה
מאת יוסף בר־יוסף
בימוי: תום לוי
„פגינה של טמשי"
מ. בן־שאול „מעריב"
מטעם אמנות לעם
יום ה' 20.9 עכו
יום א' 23.9 כרמיאל
במה 2
סעעוע קוואדיס
תל־אביב, צוותא
יום ג' 18.9
מוצ"ש 22.9
היידה מנוי בעונה השליש!

פרסום בלקין

גבי עמרני
בקומדיה ההודעות של ... „בני הדוקטור"

בני הדוקטור

היום יום ו' 14.9 חולון ארמון 9.00
מחר מוצ"ש ת"א אלהמברה 7.45־9.45
יום א' 16.9 תל־אביב אהל 8.30
יום ב' 17.9 חיפה אורה 9.00
יום ד' 19.9 תל־אביב אלהמברה 8.30
יום ה' 20.9 קרית אונו אור־און 8.30
טלפון המשרד 284862

הפקה ראשית: משרד לאו טר: 231655

תיאטרון צעיר מציג

שנה שניה
הצגות ה־350

אל תקרא לי שחור!

מחזמר צבעוני על שחור ולבן
נוה שאנן „צמרי" הערב 14.9 ב־9.00
ירושלים „ביטסי" מחר מוצ"ש ב־8.30
מעלות „גליל" יום ב' 17.9 ב־9.00
ת"א „בית־החייל" יום ג' 18.9 ב־8.30
כרטיסים: „עת־די" 31688 וביתר המשרדים בעיר.

הודעה לאניני טעם

חנה ושמשון רפאל מזמינים אתכם להרמת כוסית
ביום ג' 18.9.73 מ־16.00 עד חצות
לרגל פתיחת

המסעדה - סטקיה „שמשון"

מאכלים פיקנטים, מזרחים וארופאים
מבחר גדול של סלטים • מעדני חצילים ופטריות
בתחנת הדלק — כביש לוד מול הפרק הלאומי

מן הרנסאנס לבארוק

ערב באך

ירושלים „בנייני האומה"
מוצ"ש 15.9 ב־8.30 כרטיסים „כהנאי"

נותר מספר מצומצם של כרטיסים
תל־אביב אודיטוריום ע"ש רקנאטי
מוזיאון תל־אביב
מוצ"ש 22.9 ב־8.30
כרטיסים במשרד „אוניון" ובמוזיאון ת"א

האנסמבל הקאמרי הישראלי

הכך מן הاصل: هكذا من الاصل

חר את
בבת
עניין
ם
חר את
בבת התחתית
עניין גורלי
לנעשות
אמה
לית / מכ"ם

مكبر من الاصل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

הוועד למען החייל ת"א—יפו
„בית החייל"
ע"ש יוסף ברץ
רח' ויצמן 60, תל־אביב

תוכנית השבוע בתיאטרון

מוצ"ש 15.9 בערב 8.30	„להקת חיל הים" בתוכניתה „הללריים"
שני, 17.9 בערב 9.00	„הגשש החוור" — התיאטרון העממי
שלישי 18.9 בערב 8.30	„אל תקרא לי שחור" — התיאטרון הצעיר
רביעי 19.9 בערב 8.30	„אל תקרא לי שחור" — התיאטרון הצעיר
חמישי 20.9 בערב 9.00	להקת הכוורת בתוכניתה „סיפורי פוגי" — התיאטרון העממי
מוצ"ש 22.9 בערב 7.45	„בני הדוקטור" — תיאטרון לילד
מוצ"ש 22.9 בערב 9.45	„בני הדוקטור" — תיאטרון לילד

תוכנית השבוע במועדון דיסקוטק
(בין השעות 21.00—24.00)

בתכנית הקבועה: מוסיקת רקע, מוסיקה לרקודים, בר.

היום	התאריך	האמן
מוצ"ש	15.9.73	גיד זר
מוצ"ש	22.9.73	ישראל אבני

מחיר הכרטיס: —.5 ל"י כולל משקה ראשון.
בימי חול: יפתח הדיסקוטק לפי הזמנה.

נשף ריקודים
יתקיים ב„אולמי תחביב"
רחוב אבן גבירול 68, תל־אביב
החל משעה 8.30 בערב
עם **תזמורת חיל האויר**
בניצוחו של **רס"ן אריך טייך**
בתוכנית האמנותית:
1. הזמר **חתואלי משה** בשירי פופ
2. על הבוזוקי בשירים יווניים — **ליאון אוחיון**
3. הזמר **שמשון כהן** במצעד הפזמונים
4. החצוצרן **ישראל ישראל**

הכניסה לדיסקוטק ולנשף הריקודים לחיילים/ות ובני/ות זוגם בלבד.

תערוכת הציירת רחל עזוז
מתקיימת בפואייה התיאטרון בבית החייל
רחוב ויצמן 60, תל־אביב
שעות הביקור בימי חול: 16.00—19.00
התערוכה תנעל: ביום ד' 19.9.73

מועדון הצפון
מזמינכם לרקוד ולבלות
במוצ"ש 15.9.73
באולמי רות
ברח' בן־יהודה 84 ת"א
(מול קולנוע „בן־יהודה")
לצלילי תזמורת **„היהלומים"**
ליד המיקרופון
סם אנטוני
בתכנית האמנותית
הזמר היווני
ביצ'יצ'י
מיזוג אויר מלא

היכל בימת הבידור
מועדון התיאטרון
בהנהלת אלי בביאלי
רח' יוסף 47 טלפון 660900, 642542
תכנית חודש ספטמבר
ערב ערב (פרט ליומי א')
★ **רימה קדילאק**
מלכת השפניות פריס במופע סקסי נועז וחדש.
★ **יזהר כהן**
כוכב הנוהוזנר לילירנס
★ **LISA BERTRAN**
זמרת הגינסנים מצרפת.
★ **PATRICK OUERROS**
פנטסטי מייסואם.
★ **יוסי ברק**
יוב; ק... פיקוד הצפון.
תזמורת המועדון עם ג'ינג'י ליד הפסנתר

התיאטרון הלאומי
הבימה

הבעל הנצחי
מאת פ.מ. דוסטויבסקי
עיבוד: ולטר ליבליין
עברית: צבי רוזן
בימוי: עדנה שביט
תפאורה ותלבושות: אלי סיני
בהשתתפות:
נסים עזיקרי, שלמה ברשביט, סוני זך, דינה דוריטקין, תחיה שמואלי, גד קינר.
הצגות בכורה
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 15.9 ב־8.30
יום א' 16.9 ב־8.30
יום ב' 17.9 ב־8.30
יום ג' 18.9 ב־8.30

חתולה על גג פח לוהט
מאת טנסי ויליאמס
עברית: ורדה אתר
בימוי: מיכאל מיצים
תפאורה: גל קרל
מוסיקה: פולדי שצמן
בהשתתפות:
דלית פרידלנד, אלי כהן, שמעון פינקל, שושנה דואה, רולף ברין, יעל דרוינוב, אלכס פלג, יצחק ברקת, אליעזר יונג, יוסי שוחט, איתן פריבר.
תל־אביב האולם הקטן
מוצ"ש 6.10 ב־8.30

נשי וינדזור העליזות
קומדיה
מאת ויליאם שקספיר
עברית: עליזה ברוך
בימוי: אברהם אסיאו
תפאורה: ארתור גולדריך
תלבושות: עדינה רייך
מוסיקה: פולדי שצמן
תנועה: יורם בוקר
בהשתתפות:
אברהם רונאי, יהודה אפרוני, סובה פרזה, אביבה מרקס, אלישבע מיכאלי, ישראל בידרמן, סוני זך, יצחק קלונה, אלכס קוטאי, ערן בניאל, יעקב בר סירא, זכריה סובי, יוסי שוחט, רפי גולדווסר, יצחק ברקת, אריה פורמן, אביב פבינג, גד קינר.
תל־אביב האולם הגדול
מוצ"ש 15.9 ב־8.30
יום א' 16.9 ב־8.30
יום ב' 17.9 ב־8.30

הבימרתף תמונות במבוא
מאת שון אוקייסי
הערב 14.9 ב־9.30 ● מוצ"ש 15.9 ב־9.00

פרסום בלקין

צוותא לתרבות מתקדמת
אבן גבירול 30 ת"א טל. 250157

הערב 14.9	ב־9.00: מרים זוהר, מישה אשרוב ב„אלפא ביתא". בחצות: צוותא מארחת את: „טוב למות בעד עצמנו" — מחזה מאת אילן רונן ובבימויו.
מוצ"ש 15.9	ב־8.00 וב־10.30: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: „מאורע מוצלח" — מאת ס. מרוז'ק. בימוי: דן רונן.
יום א' 16.9	ב־9.00: „מאורע מוצלח" מאת: ס. מרוז'ק. בימוי: דן רונן.
יום ב' 17.9	ב־9.00: צוותא והתיאטרון הקאמרי מציגים: יעקובי ולידנטל (שם זמני) - מחזה עם פזמונים מאת חנוך לוין ובבימויו.
יום ג' 18.9	ב־9.00: במה 2 של תיאטרון חיפה: „ססטוס קוו ואדיס" — רוזיו תיעודי מאת יהושע סובול. בימוי: עדנה שביט.

בצוותא מתקיימת **תערוכת ציורים** של בשיר אבו רביע ומוחמד עאזם

מיפגש האמנים „חצות וחצי"
רח' המסגר 51 ת"א
בימי שני ובמוצ"ש
בתכנית
דליה עמיהוד
תזמורת לריקודים
הצברים
והופעות אומנותיות
עשירות
ערב הגרלות וריקודים
הכניסה לבנות
בימי ד' — חינם!

מועדון לילה
„ריביירה"
בת־ים
הערב 14.9.73
★ **גדי יגיל**
★ **LUMIDA**
החשפנית מהסרט „תן לי לאהוב"
★ **דון ביסבי**
זמר הנשמה מלונדון
★ **לאה לוטן**
והתזמורת
„האולטרה ויאולט"
עם שלוטרה פוליני
הזמנות בטל. 448966

המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות ליד משרד החינוך והתרבות
מודיעה על
הקמת מקהלה

אשר תכלול קבוצה שלמה וקבוצת מקהלה מקצועית. **דרושים מועמדים (נשים וגברים) בעלי קול והכשרה מקצועית רצוי בעלי נסיון.**

המקהלה תופיע כגוף עצמאי ותשתלב בעבודה שוטפת של התזמורות השונות בארץ.
המועמדים אשר יתקבלו למקהלה יעבדו בשכר. המבחנים ייערכו בימים א', 23.9.73 רב', 24.9.73.
על המעוניינים לפנות בכתב או טלפונית עד 20.9.73, על מנת לקבוע מועד המבחן המדויק.
יש להכין למבחן שני קטעים לפחות — מהרפרטואר של המוסיקה האמנותית — אחד איטי ושירותי והשני מהיר המאפשר לעמוד על השליטה הטכנית. במידת האפשר רצוי גם קטע מודרני. יש להביא העתק נוסף מהתווים עבור המלווה בפסנתר.
מבחנים למקהלה מורחבת (Choral Society) לחובבים) יתקיימו במועד מאוחר יותר ועל כך תבוא הודעה נפרדת.
נא לפנות אל: „המקהלה" ת"ד 11253, תל־אביב, טלפון 03/284397.

מועדון־מלון „רמת־אביב"
הערב ובמוצאי־שבת
ערבי בידור משגעים!!!
עם מיטב האומנים
ריקודים לצלילי
התזמורת
„האלמוגים"
מחירים עממיים!!

הבירותא
לצעירים דתיים לאומיים

מוצאי שבת י"ח אלול תשל"ג 15.9.73
שעה 21.00

תל־אביב
בית בני ברית
רח' קפלן 10
בתכנית:
יוני נמרי
רותי נבון
גבי שושן
לאחר ההופעה ריקודים לצלילי „המלכותיים"

חיפה
בית הפועל המזרחי
רח' החלוץ 59
בתכנית:
מני פאר
מארח את:
אברהם חן
— אומן השריקה
הצמד
אודר ופרינה
פרופ' בלק
— פרהפסיכולוגיה
לפני ואחרי ההופעה ריקודים לצלילי „האשפים"

הכניסה לסטודנטים/ות חברים/ות דתיים/ות

המועדון
מחר בן־יהודה 77

גילה אלמגור
בערב שירי קברט
התכנית מתחילה ב־9.30
כרטיסים במשרדים ובערב במועדון.
וכן 2 הצגות בימים ג' 18.9 רה' 20.9.

הערב ליל שבת
ב־10.00 בלילה
הפינג
עם המלחין זמר
שלמה גרוניך
ליד הפסנתר.
בבית לסין ת"א

בגן־הוואי כל ליל שבת ומוצ"ש
תזמורת הוואי
ליד המיקרופון הזמר **רוני מנדס**

מסעדה צרפתית
אקסקלוסיבית
la chaumiére
נתניה, שד' ויצמן 25

סבן־טלית גאים להציג:
בחסות שגרירות יפן UNDER AUSPICES OF THE EMBASSY OF JAPAN

להקת הנבליות של מימורה
בקטעים נבחרים
מתוך יצירות: מוצארט, הנדל, טיבור סרלי, יאנוס קיס ועוד.
13 נבליות מקסימות בקטעי מוסיקה קלסית ועממית יפאנית

לתושבי תל־אביב־יפו וגוש דן — **שתי הופעות בלבד**
היכל התרבות
יום שלישי 2.10 בשעה 8.30
יום ראשון 7.10 בשעה 8.30
כרטיסים ב„רוקוקו" טל. 223663 ובית המשרדים

ירושלים „בנייני האומה" יום שני 8.10 ב־8.30 כרטיסים „כהנא", טל. 222831	**חיפה** „שביט" מוצ"ש 13.10 ב־9.00 כרטיסים „גרבר" טל. 84777	**באר־שבע** „קרן" יום ששי 12.10 ב־9.00 כרטיסים „מרקור", טל. 2421
יגור „יד לבנים" יום חמישי 4.10 ב־9.00	**אילת השחר** „יד לראשונים ולבנים" יום חמישי 11.10 ב־9.00	**עין השופט** אולם אזורי „מגידו" יום ראשון 14.10 ב־9.00

עקב הביקוש הרב הזדרזו והכינו כרטיסים מראש!

פרסום רץ

במוצ"ש האטרקציה שלנו הרבה בנות תתיכות לרוב!

מועדון
הצמרת
רח' יצחק שדה 38 ת"א
באולמי הנשיאים
(הכניסה מהחצר)
התזמורת המצוינת
הגומלים
(מהטילים לשעבר)
בתכנית הזמר הכושי
טוני ריי

גדלנו

גדלנו בממדים
החל מהשבוע מופיע „להיטון" בפורמט חדש ומוגדל, כדוגמת שבועוני הבידור הגדולים בעולם.
גדלנו בכמות ובנושאים
ב„להיטון" הגדול תמצא מדורי מוסיקה, רדיו, תיאטרון, קול־נוע, טלויזיה, בידור, חברה, הורוסקופ, סיפור מתח שבועי, אופנה, סידרה „הכל אודות האהבה", כתבות מצולמות, תחקירים, חידונים ועוד.
גדלנו במספר הקוראים
קשת הנושאים הרחבה של „להיטון" מיועדת לכל המשפחה, לבן הצעיר ולאחות המתבגרת, לאב ולאם.

להיטון שבועון הבידור לכל המשפחה

התיאטרון העממי א. דשא (פשנל)
לקבוצות ומוסדות „רוקוקו" טל: 248824

להקת „כוורת"
סיפורי פוגי
חולון „רינה" הערב 14.9 ב־10.30
יפו „אלהמברה" יום א' 16.9 ב־9.00
יפו „אלהמברה" יום ב' 17.9 ב־7.30־9.30
חיפה „שביט" יום ג' 18.9 ב־9.30
ירושלים „תיאטרון ירושלים" יום ד' 19.9 ב־7.30—9.30

המתנה האידיאלית לגבר
מכירת כיס „זכריה" להשיג בכל־בו „שלום"
חולצות הגשש
להשיג בת"א אך ורק בחנויות „איוניר"
אלנבי 31,
דיזנגוף 129

פסטיבל
הגשש החיוור
2 הצגות אחרונות בתל־אביב
ת"א „אהל" מוצ"ש 15.9 ב־9.00
ת"א „בית החייל" יום ב' 17.9 ב־9.00
חיפה „אורה" הערב 14.9 ב־9.00
דימונה „אילת" יום ג' 18.9 ב־9.00
ראשל"צ „תפארת" יום ד' 19.9 ב־9.00

פרסום בלקין

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי שבת: 7.15 — 9.30
בימי חול: 4.30—7.15—9.30

אלנבי: שבוע 2 לי מרוין, ברוס לנקסטר המקצוענים
אורדע: שבוע 5 מטרם מאמונתי פריץ החתול
אורלי: 8.00 שבוע 6 קלרק גייבל חלף עם הרוח
אלנבי: שבוע 2 הצגת בכורה בלש ושמו קולומבו
אסתר: הצגת בכורה ג'ים קלי ג'ון סקסון הדרקון
בן־יהודה: הצגת בכורה ארצית בית הזכוכית (ברם קר)
גורדון: שבוע 18 מירי דרק הכלוכרינו עם הגעל השחורה
גת: שבוע 13 צ'רלי צ'פלין זמנים מודרניים
דקל: שבוע 2 בכורה ארצית מלכודת לפיירי מייסון
דרייב־אין: סגור עד 3.10.73
הוד: שבוע 2 בכורה ארצית סמיב מקהלה הבריחה
זהר: 7.30, 9.30 שבוע 2 תולבו שוראי ישורי
זמיר: ליזה מינלי קברט
הוד: 7, 9.30 שבוע 3 בכורה ארצית הלילה שרה בכוח
לימפר: שבוע 2 דאסטין הופמן עד שהנם יפריד ביניהם
מוגרבי: שבוע 2 הצגת בכורה מה נאמר לגברת שרומה
מקסים: שבוע 5 בודנקה בבודפשט
מרכז: שבוע 3 טרם הקרמה רחוב העוגם
מרחביה: ז'אן לונג סוי צ'ין אצבעות הפלדה
סמדר: 7.00—9.30 שבוע 24 המנגב האחרון בפריז
פריזמה: 7.00, 9.30 שבוע 11 יהורם גאון קזבלן
קירו: 6.45, 9.00 פוסטבל הודי ג'ים
פאר: 7.30, 9.30 שבוע 9 ראיין אוניל הגנב שבא לסעוד
פריז: שבוע 10 סרטו של ליאון כי אשם
צפון: שבוע 2 סרטו של אינגמר ברגמן זעקות ולחישות
רמת־אביב: שבוע 8 סרט מלים לילדי קארליין לאהבה
תכלת: שבוע 2 הצגת בכורה הדי אלן שחק אותה סאם
תל־אביב: שבוע 3 הצגת בכורה ארצית הרפתקה במזרח
תמר: שבוע 3 הצגת בכורה ארצית המיוחד לאהבה

עפר

עדן: 7, 9.15 שבוע 2 מבצע עפרים
פנורמה: 7, 9.15 שבוע 2 יהורם גאון קזבלן

בת־ים

בשעות: 7.15, 9.30
אורנים: צ'רלס ברונסון מסמכי ואלאצ'י
בת־ים: שבוע 3 יהורם גאון קזבלן
מטרו: אגרוף מדי אגרוף
עצמאות: קלינט איסטווד שיר השנה בזהבים
רמת־יוסף: ג'יימס גרדנר כי רצת את בנך

חולון

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: ג'ין גרקו, פאול מטיבנס קוראים לי רוח הקודש
גיל: 7, 9.15 הסרט התורכי אורליך
מגדל: האחים מארקס לילה בקזבלנקה
מכבי: ז'אן פול בלמונדו המחסל
רון: 7.15, 9.15 הסרט התורכי נקמת האשה האוהבת
רינה: שבוע 3 ליזה מינלי קברט

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: האחים מארקס לילה באופרה
אורדע: איב מונטאן, רומי שניידר סיזאר ורוזאלי
אורלי: 7, 9.30 הגרסם בכתולה האולם הגדול
ארמון: שבוע 3 סוזי קנדל אונס בפארק
גל־אור: אנקת גבהים
הדר: 8.00 קלרק גייבל חלף עם הרוח
לילי: מרלון ברנדו הבריחה
רמה: קרקס הגרות
רמת־גן: שבוע 9 ואחריו ליזה מנלי קברט
שביט: חיים טופול, מיה פארו השיר הציבורית

קרית־מלאכי

ברודוי: 7.15, 9.15 יהורם גאון קזבלן
הוד: 7.00, 9.15 4 זכוכים של קטיפה אדומה

חיפה

במוצאי שבת: 6.45—9.00
בימי חול: 4.00—6.45—9.00

אורה: ז'אן גבן ז'אן קלוד ברימינואן הטורף בשדות
אורלי: שבוע 19 מרלון ברנדו הסנגד האחרון בפריז
אטמון: אורי זהר, יונה אליאן קוראים לי שמיל
ארמון: ממכלת במבי המיוחדת במלולה
בית־רוטשילד: ג'ולי כריסטי, מיכאל דרגוייב המתווך
גלאור: מרם הקרמה האלוף בעל הורדים האדום
חן: שבוע 3 צ'ארלס ברונסון אדמת צ'אטו
כרמל־גנים: הסרט ההודי מספגה
מורית: 6.30, 9.00 מיכאל אנג'לו ועד מהפכה
מירון: עון לם מומי לו של 7 אלופי הקרטה
נוף: ראובן בר יותם המשגע בעיים
עצמון: שבוע 11 יהורם גאון קזבלן
פאר: שבוע 4 סרטו של פאוליני מעשיות קנטרבורי
רון: שבוע 3 מלקולם מקדואל הבטוחים לאהבה
שביט: יומנה האינטימי של אשה נשואה
ממפר (נוה שאנן): שבוע 8 הורסם בכתולה האולם הגדול
בית־העם (קרית חיים): איב מונטאן סיזאר ורוזאלי
היובל (קרית חיים): אורי זהר קוראים לי שמיל
סביון (קרית ביאליק): איב מונטאן סיזאר ורוזאלי
לינצן (קרית ים): אורי זהר קוראים לי שמיל
הוד (קרית מוצקין): 6.30, 9.00 סלבה קושניר לילות כקבית
ובלאייר (קרית מוצקין): 6.15, 8.45 ארות מין גיהנמית

עכו

גדעון: גולדי הון הורגים, הם ושפשיים

נהריה

בשעות 7.00—9.15
הוד: לילה על השור
רון: מלקולם מקדואל הבטוחים לאהבה

קרית־שמונה

ורחאט: 6.15, 8.30 לי ואן קליף שנה של סוכות
שיגיר: 6.45, 9.00 הפסטה לקשר

רמלה

המגדל: 7.15, 9.30 דאק בלי רוצה המיסתור

לוד

בשעות: 7, 9.15
אורלי: סויבי פרואיה האגוד
נחמיות: הקרב שהלך
תרבות: קוראים לי שמיל

ראשון־לציון

בשעות: 7, 9.15
גולדי: דייוויד קונן כשות הרופאים
ראשון: הסרט היוני אהבת התשוקה
תפארת: אנתוני קווין מעבר לרחוב 110
תרצה: 8.45 גדעון זינגר המנדלר העליו

נס־ציונה

כוח: 7, 9 ראובן בריותם המשגע בעיים

רחובות

בשעות: 7.00, 9.30
בית־העם: מרלון ברנדו הסנגד האחרון בפריז
הוד: יהורם גאון קזבלן
חן: בד מנגבור חוק יותר חברים

גדרות

בית־העם: 7.15, 9.30 חיים מעגל השיר הציבורית

ירושלים

במוצאי שבת: 7.00 — 9.00
בימי חול: 3.45 — 7.00 — 9.00

אדיסון: ואנג יו האבירים האנלוגים
אוריון: שבוע 3 פאול סטיבנס קוראים לי רוח הקודש
אורגיל: שבוע 9 הכלוכרינו עם הגעל השחורה
אלנבי: שבוע 2 סרטו של בונואל קסם הבורגנות
ארמון: שבוע 2 וודי אלן כל מה שרציתם לדעת על המין
הבירה: טרם הקרמה איש ושמו גאלי
חן: שבוע 2 סוזן ג'ורג' מלכודת לפיירי מייסון
ירושלים: סני סמים ממעוזי עם דודתי
סמדר: רוק הדסון, אנג'י דיקנסון אשה מין גימנסיה
עדן: בארי ניומן, סוזי קנדל המפתח הוא שחור
רון: מטריציה ג'יל, לאונל ג'פריס בקבס

אשדוד

בשעות 7.15—9.30
אלימפיה: כנופית הקרטה
אסתר: אגרוף הכולל
אשדוד: מירוץ של קאין למשטרה
דקל: שבוע 3 יהורם גאון קזבלן

אופקים

בית העם מרחבים: 7.00, 9.30 אהבה עם קטנה קונטמנה

קרית־אונו

אור־שמה: 7, 9.15 לואי דה-פינס פנכה הברה

אור־יהודה

סביון: 9.15 — 14 אמבטיות, 9.30 — קברט

פתח־תקוה

אורות: 9.15 אנתוני קווין מעבר לרחוב 110
הדר: 7, 9 סרטו של גולם דיסני המפה המשפחה
היכל: 7, 9.15 אנתוני קווין המטרה לקשר
שלום: 7.15, 9.30 הסרט הדוקומנטרי תמונות אמריקה

עפולה

חן: 6.00, 8.30 טרם הקרמה הבסטה מאשדוד
קולנוע: 6.30, 9 סרטו של פאוליני מעשיות קנטרבורי

הרצליה

בשעות: 7.00, 9.00
דוד: 7, 9.15 לנרו בוסקה כתור ארוחי
היכל: וואו ג'ינסוק וונגת הקולנוע האחרונה
תפארת: בוים ריינולדס המשרה לסכנה

רעננה

אורות: 7, 9.15 אן מרגרט צעירים ומשרים

נתניה

שרון: 7, 9.15 שבוע 2 סוזי קנדל אונס בפארק

כפר־סבא

בשעות: 7.00, 9.15
הדר: אימר בוייל ג'ד
חן: אורי זהר קוראים לי שמיל
תמר: מה מתיק על מרמני

פרדס־חנה

דקל: 7.00, 9.15 הרן בימי השוד האלגנטי

חדרה

בשעות: 7.00, 9.15
אורות: סוזי קנדל אונס בפארק
הדר: סרט הקרמה מזבח האנגלופנים
תוף: שבוע 2 יהורם גאון, קזבלן

יואש שנער ממש בשתוף עם מוזיאון ת"א

מל קלר וה"ביג באנד"

תזמורת הג'אז הגדולה
15 נגנים עם אלברט פיאמנטה מסדנת הג'אז
במוזיקת ג'אז — מהדיקסילנד, סווינג, ועד ימינו.
"הארץ": מיפוד חדש בנוף הג'אז בארץ.
"לדוקלס פוסט": הערב מוכיח שוב כי חוש מוזיקלי וטעם טוב משתלבים בהצלחה בכל נושא. הדיאלוגים בין הסכסופונים תמיד מבקרים ומעניינים.
"מעריב": התזמורת מצוינת עם מנצח מצוין ומסור.
במוצאי שבת 15.9.73 בשעה 21.00 באודיטוריום ע"ש רקנאטי במוזיאון ת"א החדש (שדרות שאול המלך).
כרטיס הכניסה מאפשר ביקור בתצוגות המוזיאון החל משעה 19.00.
כרטיסים להשיג בקופת המוזיאון ובמשרדים אוניון, רוקוקו, קסטל, הדרן.

מה...? גם הערב סרט?

ארמון שלום
מועדון השעה השראלי
פתוח מ־10 בבוקר עד 11.30 בלילה.

מגדין 73

תיאטרון משכות טל. 223212 מציג

תל־אביב
אוהל (בית ארלוזורוב)
הערב יום ו' 14.9 ב־10.00

החלונות הגבוהים

אופירה גלוסקה · המלחין ישראל שלום

ח"כ חייקה גרוסמן

אורחים!
עשועונים נשואי פרסים, מתנות חברת "הוד ארצי"
כרטיסים במשרדים: "לאן", פסי דיזנגוף, רוקוקו, קסטל, הדרן, כנף כרטיס.

★ ריאן אוניל
★ ז'קלין ביסט
★ וורן אוטס

הגנב שבא לסעוד

הצגת בכורה ארצית
שבוע 9
קולנוע "פאר" ת"א
4.30—7.30—9.30

מועדון 2.2 בטכניון

יום שישי 14.9.73
✱ ריקודים לצלילי תקליטיה
✱ שני סרטי קולנוע
✱ בחצות:
יוסי ברק — זמר
ליוה ברטראן—
זמרת מצרפת
פטריק קוורוס —
להטוטנים מויסנאס
רישה קודלאק —
חשפנית מפריז
מוצ"ש
✱ ריקודי עם תמנים
✱ שני סרטי קולנוע
✱ דיסקוטק 2.2 בפעולה
יום שלישי
ריקודי עם, סרט קולנוע, דיסקוטק
יום רביעי
סרט קולנוע, דיסקוטק
ימים א', ב', ה' —
סרטי קולנוע.
לכל הפעילויות הכניסה לסטודנטים ובנות בלבד.

מישא אשרוב · מרים זוהר
אלפא ביתא
ת"א "צוותא" הערב ב־9.00
ת"א "צוותא" יום ד' 19.9 ב־9.00
ר"ג "בית ההסתדרות" מוצ"ש 15.9 ב־9.00

צ.ל.ע.

מועדון חברים
הערב מ־21.00
ריקודים
ובחצות הסרט
מופת קלאסי
בימוי: אינגמר ברגמן
✱
כתובתנו:
המלך ג'ורג' 48 ת"א

פרספקטיבה

בבית הסופר קפלן 6
הערב 9.30 "אורפיאה" (קומדיה) ורינה ליוי
מרגרט, רסמסן
בלווית מנגנת
קלינט איסטווד

קולנוע שרון נתניה
של 22000
שבוע 2
אונס בפארק
7 — 9.15

לה פונדה

מסעדה דרום אמריקאית
נוקים, קנלוני, פלמיטוס, פריז'אדה אסאדו, צ'וריסו, עגל, כבש בגריל ובתנור, ועוד...
מבחר ממעדני המטבח הדרום אמריקאי
אוירה ביתית ● מחירים עממיים
פתוח — צהרים וערב — כל יום גם יום שישי ושבת (ביום א' סגור)
יפו, רח' שמעון בן־גמליאל 9
(הרחוב שמאל ל"אלהמברה")

חטפו אותנו

כל הגליונות של
"להיטון" החדש
שבועון הבידור לכל המשפחה
אזלו תוך יומיים ברוב דוכני העתונים בארץ.

אל תחכה לרגע האחרון!

הבטח מראש את הגליון הבא אצל מוכר העתונים שלך.
להיטון — שבועון הבידור לכל המשפחה

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת תל־אביב

מועדון בר־אילן

✱ יום שישי 14.9.73
בשעה 21.30
ריקודים לצלילי תזמורתו של
אורי כהן
✱ בחצות וחצי
סירטו השטני של
פולנסקי.
בהשתתפות
מיה פארו
✱ מוצאי שבת 15.9.73
בשעה 21.00
סרט מתח
✱ בשעה 21.30
באולם הקטן
חוג ריקודים סלונים
✱ לאחר הסרט והחוג
ריקודים לצלילי התקליטיה
לרשותכם מגנון חדש ומשופר. הכרטיס כולל משקה ראשון.

קולנוע "דרייב־אין"

מודיע
כי לרגל התערוכה
שערי הקולנוע יהיו
נעולים עד
תאריך 3.10.1973
והשטח ישמש כמגרש
חניה, הפתיחה מחדש
ב־4.10.1973
עם לקוחות ה"דרייב־אין"
סליחה.

החייט - ואשת הסנדלר

הצגות ה־150
לתושבי תל־אביב
הערב בת־דור 14.9 2 הצגות 9.30־11.30
רביבים יום ג' 18.9 ב־8.30 אמנות לעם
כפר־סבא "עמלי" יום ו' 21.9 ב־9.00
אביחיל "ב. הגדודים" מוצ"ש 22.9 ב־9
טל. קופת בת־דור 263178
כרטיסים לאן טל. 231655
ובשאר המשרדים

מפיק: א. ברנזון טל. 448345

סרטי נח מציגים:

פעם אחת שיהיה בן 7 בנות זה יותר מדי

אבו אל־בנאת

סרט שיגע ללב כל אשה בכיכובו של
שייקה אופיר

סרטו של המפיק: מנחם גולן במאי: משה מזרחי
עם: ✱ זהרירה חריפאי ✱ יוסף שילוח ✱ מיכל בת־אדם ✱ אבנר חזקיהו ✱ גדעון זינגר
בצבעים
הצגות בכורה עולמיות — ב־8 ערים בעת ובעונה אחת

סינמה 1 תל־אביב
מרכז קולנועי חדש ומפואר
רחוב יונה הנביא 2, טלפון 57952

חיפה "אורה"	ירושלים "רון"	באר־שבע "חן"
ר"ג "אורדע"	פ"ת "היכל"	חולון "ארמון"	נתניה "שרון"

פרסום רץ

בתמונות סרטי ג'יימס בונד

• ברוס לי
• ג'ון סקסון
• ג'ים קלי

לראשונה יחדיו בסרט אמריקאי עוצר נשימה ומרתק

הדרקון

בא תאמינו למראה עיניכם ותרצו לראות שנית

הצגת בכורה ארצית
ממוצ"ש 15.9
בקולנוע אסתר תל־אביב
4.30־7.15־9.30 ● הזמנות והנחות בטלות
מסרטי וורנר ברוס בצבעים

תיאטרון יובל בעת מציג:

שמוליק
חנן קונצמן
אהרל'ה קורנמן
רוחן קונצמן
אלונה סוראל
נחום פרקוביץ'
ויקטור כחנוב

חוה אלברשטיין
ו"הפלטינה"

בתכנית חדשה — הצגות בכורה
חיפה "שביט" הערב ב־9.00
ת"א "בית המורה" מחר מוצ"ש ב־9.00
ת"א "ב. ארלוזורוב" (אהל) יום ד' 19.9 ב־8.30
ת"א "בת־דור" מוצ"ש 22.9 ב־8.30

صكنا من الاصل

מודיעין

זמני הדלקת הנרות:

	ערב שבת	מוצאי שבת
ירושלים	5.11	6.23
תל־אביב	5.29	6.21
חיפה	5.21	6.25
באר־שבע	5.27	6.24
אילת	5.24	6.23

יום ששי ✶ י"ז באלול תשל"ג ✶ 14 בספטמבר 1973 ✶ שקיעת החמה: 17.49 ✶ זריחתה מחר: 5.23

- פרק יומי: נחום: ב
- משנה יומית: עבודה זרה: ד, ד—ה
- דף יומי: עבודה זרה: עג
- הלכה יומית: שבת: רסג, יד—טו
- פרשת השבוע: תבא

יום שבת ✶ י"ח באלול תשל"ג ✶ 15 בספטמבר 1973 ✶ שקיעת החמה: 17.46 ✶ זריחתה ביום א': 5.24

- פרק יומי: נחום: א'
- משנה יומית: עבודה זרה: ה, ב—ג
- דף יומי: עבודה זרה: עג
- הלכה יומית: שבת: רסג, יא—יג
- פרשת השבוע: תבא

בקולנוע

ראה „ימים ולילות" עמודים 70, 71

בתיאטרון

ראה „ימים ולילות" עמודים 70, 71

בטלוויזיה

ראה עמוד 33 ✶ מבחר סרטי השבוע — ראה „ימים ולילות" עמוד 47

ברדיו

ראה „ימים ולילות" עמוד 49

טיסות

● נחיתות: טי.וו.אי. 888 מניו יורק 10.45; אל על 522 מניקוסיה 11.15; סאבנה 245 מבוקרשט 11.50; אל־איטליה 738 מרומא 13.15; טי.וו.אי. 740 מניו יורק ד׳ פרנקפורט 13.25; סייפרוס איירווייס 302 מניקוסיה 14.05; אל על 584 מאוסט־בול 14.40; אייר פראנס 194 מפאריס 15.25; אל על 468 מפאריס ופרנקפורט 15.30; טי.וו.אי. 810 מבוסטון, פאריס ורומא 15.35; אל על 464 מרומא ואתונה 15.45; אל על 858 מניו יורק ד׳ אמסטרדם 16.05; אל על 16 מניו יורק ולונדון 16.15; אל על 348 מציריך 16.20; בי.או.אי. 840 מניו יורק, רומא ואתונה 16.35; סוויסאייר 332 מציריך 18.15; אייר פראנס 194 מפאריס 18.40; בי.אי.אי. 484 מלונדון 19.55; אלאיטליה 746 מרומא 21.05.

● המראות: אל על 583 לאיסטנבול 10.00; טי.וו.אי. 881 לאתונה וניו יורק 12.45; טאבום 246 לבוקרשט 13.25; אל על 465 למינכן ולונדון 13.25; אלאיטליה 739 לרומא 14.00; סייפרוס איירווייס 303 לניקוסיה 14.45; טי.וו.אי. 810 לבומביי ובאנגקוק 16.25; אייר פראנס 194 למזרח הרחוק 16.40; אל על 163 לנאירובי 17.15; אלאיטליה 747 לרומא 21.50.

מספר הטלפון כדי לוודא מועדי המראת מטוסים ונחיתתם — 614656

רכבת

מירושלים

- לתל־אביב — 07.52, 10.52, 12.46, 14.13
- לחיפה — 07.14, 12.12.
- לבאר־שבע ודימונה — 07.14, 07.52, 12.12

מתל־אביב

- לירושלים — 07.17*, 10.06, 12.02, 13.57
- לחיפה — 06.10, 06.39*, 08.02*, 08.35*, 09.55*, 11.27*, 12.20, 13.48, 14.30
- במוצאי שבת: 20.00*, 21.50
- לנהריה — 08.02*, 13.15*.
- לבאר־שבע ודימונה — 06.33, 09.02, 12.54.

מחיפה

- לירושלים — 06.48, 11.50.
- לתל־אביב — 06.00, 06.30*, 07.10*, 08.25*, 08.57, 10.25, 11.40*, 12.33, 13.26*, 14.00
- מוצאי שבת: 19.50*, 21.42
- לבאר־שבע ודימונה — 06.48.
- לנהריה — 06.28, 09.14, 14.34.

מנהריה

- לתל־אביב ולחיפה — 05.36, 07.50, 10.35.
- לירושלים, באר־שבע ודימונה — 05.36.

מדימונה

- לתל־אביב ולירושלים — 06.18, 12.47.
- לחיפה — 06.18.

מבאר־שבע

- לתל־אביב ולירושלים — 06.47, 09.28, 13.14.
- לחיפה — 06.47.
- * רכבת מהירה

עזרה

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100; אילת 2444; חדרה — 22444; טבריה — 20444; קרית־שמונה — 40444.

מכבי אש

ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742222; בני־ברק — 781133; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842112; אילת — 2223; באר־שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22222; טבריה — 20222; נהריה — 922222; נצרת — 5522; קרית־שמונה 40133.

מגן דוד אדום

ירושלים, תל־אביב, חיפה — 101; אילת — 102; רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון־לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון ובאר־שבע — 3333; חדרה — 22333; פתח־תקוה — 912333; נצרת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית

02—69911.

תורנים

תל־אביב והמרכז

ד"ר סגל, רח' בלוך 12, טל. 247860.

כפ"ש: במד"א, טלפון 614333 נמצא רופא תורן בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר, העורך ביקורי בית גם לחברי קופ"ח.

עזרה ראשונה לטיפול שיניים

במרפאה ברחוב שיינקין 31 ת"א, טל. 228036. שישי: 9—5 אחה"צ; שבת: 10—12 בבוקר, 2—5 אחה"צ.

קופ"ח „אסף"

תל־אביב: מד"א, טל. 101
גוש־דן: מד"א, טל' 781111.
בת־ים: מד"א, טל' 863333.
חולון: מד"א. טל' 843133.

קופ"ח מכבי

תל־אביב — שישי (מ־14.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר למחרת): מד"א טל' 101.
שבת (מ־07.00 עד 20.00 בערב): ד"ר לוטו מריאן (כללי), דיזנגוף 75, טל' 235924, 235143; ד"ר כהן פ. (ילדים), מוזיר 3, טל' 443287. מ־13.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר — מד"א טל' 101.
גוש־דן — שישי (מ־14.00 עד 19.00): ד"ר פוטשקין (כללי), רמת־חן, הראל 4, טל' 744364; ד"ר בר (ילדים), רמת־גן, דוד 8, טל' 730414. מ־19.00 עד 07.00 רופא תורן במד"א ר"ג, הגלגל 42, טל' 781111.
שבת (מ־07.00 עד 20.00 בערב): ד"ר חיות (כללי), פרדס כץ, המעפילים 19, טל' 786344; גב' ד"ר בוגוחובסקי (ילדים), רמת־גן, הרצל 43, טל' 738591. מ־20.00 עד 07.00 ביום א' רופא תורן במד"א ר"ג, הגלגל 42, טל' 781111.
פתח־תקוה: טל' 912333.
בת־ים: טל' 863333.
לוד: טל' 962133.
מ־19.00 ביום ו' עד 06.00 בבוקר ביום שבת, ומ־19.00 בשבת עד 06.00 בבוקר יום א'
חולון: טל' 843133.
מ־12.00 בצהרי יום ו' עד 07.00 בבוקר יום א'
נתניה: טל' 4—2333.
אשדוד: טל' 22222.
רחובות: מד"א, טל' 951333.
ראשל"צ: טל' 942333.

קופ"ח „לאומית"

תורנות לילה בכל סניפי מגן דוד אדום ברחבי המדינה.

קופ"ח „עממית"

תל־אביב: מד"א טל. 101.
רחובות — שישי ושבת: (רופא כללי), דזימש, דוד שמעוני 3, טל' 950295; רופא ילדים ד"ר שיצר, רח' כלר 1, טל' 951782 (בין השעות 8—9 בבוקר, 4—5 אחה"צ).
אחות תורנית ובית מרקחת בי־כרפאת הכניף, רח' בנימין 23 (בין השעות 9—10 בבוקר).
אשדוד: לחברי אזור ה' לפנות לרופא המטפל; לחברי אזור א' מד"א טל' 22222.
גדרה: ד"ר הסנר, טל' 91136.
הוד השרון: לפנות לרופא המשפחה.
כפר־סבא: ד"ר קראוס, שכונת אליעזר, טל' 925772.
נתניה: מד"א, טל. 4—2333.
פתח־תקוה: לפנות לרופא המשפחה.
רמת־גן הסביבה: מד"א, טל' 781111; ד"ר יעקב שוורץ, רח' הררי 5, טל' 764335.

קופ"ח „מרכזית"

תל־אביב: מד"א, טל' 101.
גוש־דן: מד"א, טל' 781111.
חדרה: מד"א, טל' 23333.
בת־ים: מד"א, טל' 863333.
חולון: מד"א. טל' 843133.

ירושלים והדרום

קופ"ח „מכבי"

שרות לילה

מד"א טל' 54122/4, שירות אמבולנסים ומקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

קופ"ח „עממית"

מד"א טל' 101 או 54122/4.
באר־שבע — לפנות לרופא המשפחה.

קופ"ח „מרכזית"

שירות רפואי לילה מ־8 בערב עד 7 בבוקר, מד"א, טלפון 4—54122.

עזרה ראשונה לטיפול שיניים

בבניין מד"א, רוממה
שישי: מ־15.00 עד 19.00; שבת: מ־10.00 עד 13.00, ומ־15.00 עד 19.00.

חיפה והצפון

רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי וילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: טל' 101, מ־9 בערב עד 7 בבוקר.

קופ"ח „אסף"

רופא תורן כללי וילדים, טלפון 254530.

קופ"ח „מרכזית"

נצרת: ד"ר עטאללה, טל' 54096.
קריות: סקסי ביאליק, טלפון 713232, 711515.

קופ"ח „מכבי"

חיפה: תורנות לילה: מד"א, טל' 101, מ־20.00 עד 07.00. צפת (מ־13.00 עד 07.00 בבוקר יום א') מד"א טל' 101.

קופ"ח „עממית"

חיפה: ד"ר פרידמן, 524922; רופא תורן כללי וילדים — 254530.
אבן־יהודה: ד"ר פ. כץ, רח' איילת השחר.
טבריה: ד"ר קוברין, 20301.
חדרה: מד"א טל' 22332.
עפולה: ד"ר אהרונוביץ, טל' 23061.

בתי חולים תורניים

ירושלים:

שישי: ביקור חולים (ילדים, פנימית); הדסה (כירורגית־מוח, א.א.ג., נשים, כירורגיה, עינים).
שבת: שערי צדק (ילדים); בקור חולים (נשים); הדסה (פנימית, כירורגית, עינים, כירורגית מוח, א.א.ג.).

תל־אביב:

שישי ושבת: איכילוב.

חיפה:

שישי: רמב"ם (כירורגית, תאונות, פנימית, ילדים, עינים, אף אוזן גרון, נוירוכירורגיה, מחלות נפש, כירורגיה פה ולסת), רוטשילד (גיניקולוגיה).
שבת: רוטשילד (גיניקולוגיה)

בתי מרקחת

ירושלים

שישי: הרצל, רח' יפו 36, טל' 225059; התנב־יאן, רובע הנוצרים, טל' 283401.
שבת: ד"ר פרקש, רח' הר־סלבה 28, טל' 36084.
מוצ"ש: מעין הבריאות, מרכז מסחרי קרית היובל, 35081; אל סזיר, באב האן אל זית, טל' 82040.

תל־אביב

שישי: בגי, רח' דיזנגוף 174, טל' 222386; פרנקה, רח' הבלך ג'ורג' 28, טל' 223721.
שבת: תרופה, רח' דיזנגוף 217, טל' 223488; גוטמן, רח' אחד העם 91, טל' 285301; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
מוצ"ש: ככר המדינה, רח' ה' באייר 48, טל' 258041; גוטמן, רח' אחד העם 91, טל' 285301; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.

באר־שבע

שבת: „בריאות".

חיפה

שישי: בלפור, רח' מסדה 1, טל' 662289; מעוז, רח' מוריה 107, טל' 242621.

רמת־גן ובני־ברק

שישי: חן, רח' ז'בוטינסקי 99, טל' 794434.
שבת: גגה, רח' ויצמן 17, טל' 722458; רפואה, ר' עקיבא 63, בני־ברק.

חולון ובת־ים

שישי: גני, בת־ים, רח' הנביאים 3, בת־ים; בריאות, רח' קראוזה 46, חולון.
שבת: אסותא, רח' טרומפלדור 4, חולון; עזרא, רח' בלפור 135, בת־ים.

נתניה

שישי: הנשיא, רח' ויצמן 36, טל' 23639.
שבת: מרכז, רח' הרצל 36, טל' 22739.

פתח־תקוה

שישי: אסותא, רח' ברון הירש 21, טל' 911710.
שבת: הירקון, רח' שטמפפר 24, טל' 910946.

באף מקום בעולם לא יוכלו להציע לך הצעה כזאת:

להיות בחוף ים המלח ולהרגיש כמו על פסגות ההרים

כן, אויר פסגות מרענן ונעים — בכל מערכת החדרים והאולמות המהודרים של מלון פאן־אמריקן ים־המלח.

כאורת המלון, יעמדו לרשותך כל שרותיו המודרניים: מיזוג אויר מלא בכל תחומי המלון, מוסיקת רקע נעימה בחדרך, מרפסת צמודה לכיוון הים והרי אדום, חדר אוכל ובו מיטב המאכלים הפיקנטיים בהם חשקה נפשך, מסעדת שרות עצמי בכל שעה בה תהיה רעב, לובי מהודר, מועדון קלפים, בר אינטימי, בית כנסת מיוחד, חוף רחצה פרטי משלך על כל השרותים כולל שתיה קרה ללא תשלום, שרות מיוחד לחדרים, שרותי טלקס, רכיבה על סוסים עם שחר, ובקרוב — בריכת שחיה מקסימה.

לאורחי המלון עד ערב ראש השנה תשל"ד — תנתן הנחה של 10%.

כשר למהדרין, ללא חשש שביעית.

שמירה על קדושת השבת מבלי לפגוע ברמת השרותים.

מלון פאן־אמריקן־ים המלח

מבט מכוון ההרים

מלון פאן־אמריקן־ים המלח

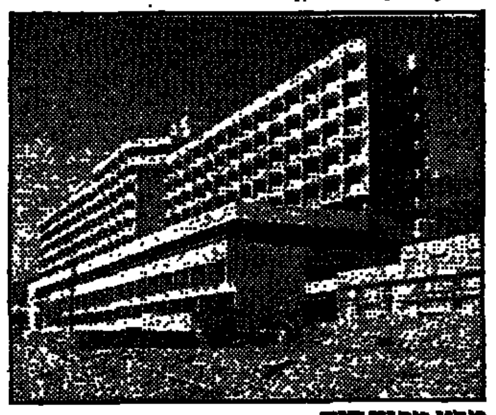

מבט מכוון הים

לפרטים והזמנות: פאן־אמריקן ים־המלח. טלפון 057-97821/2/5, פאן אמריקן בת־ים טל. 03-876111

פאן־אמריקן ים המלח **PAN-AMERICAN** DEAD SEA

כ"ה שנים למדינת ישראל
מרכז ההסברה

בימים שני ושלישי, כ—כ"א אלול תשל"ג 17—18.1973 בשעה 18.45 יתקיים

חזיון אור וקול

במלאת 1900 שנה לנפילת מצדה

תמליל: דן אלמגור
מוסיקה: נועם שריף
בימוי: ארנון אדר
הפקה: יאיר גלבוע — המחלקה לאירועים

הזמנות ניתן לקבל בלשכות המחוזיות של מרכז ההסברה. ההזמנה מקנה זכות לרכישת כרטיס נסיעה בסך 5.— ל"י מערד למקום החזיון במצדה וחזרה לערד.
האוטובוסים יופעלו מבריכת השחיה בערד החל משעה 13.30 עד 17.30.

הגישה למקום האירוע תותר אך ורק לרכב ציבורי. רכב פרטי לא יורשה לעבור בכביש ערד—מצדה.

מספר המקומות מוגבל!

נא להצטייד בלבוש חם ולהביא כריות ושמיכות.

מוזיאון ישראל, ירושלים

אירועי השבוע

יום ג', 16.9 ב־6 ו־8.30 בערב — **מועדון לסרטים אמנותיים**
„קיץ של אהבה" (ארה"ב, 1971). בימוי: רוברט מליגן. עם ג'ניפר או'ניל, קרי גרנט. בהקרנות השעה 6.30 בערב עדיפות לחברי האגודה. משעה 8.30 יועמדו מקומות פנויים למכירה לשאינם חברים. (מכירת הכרטיסים מיום א' לסרטים באותו שבוע).

תערוכות
כריסטיאן בולטנסקי „אינוונטרים" (ביתן בילי רוז)
פיקאסו וסביבתו (אולם כהן)
תלמידינו יוצרים — תערוכת אגף הנוער
כתובות מספרות — תערוכה מיוחדת ברוקפלר

מוצג מיוחד
תיאורי הנבל בימי קדם בארץ־ישראל

אגף הנוער
הרשמה לחוגי תשל"ד:
לתיכוניים: בימים א', ב', ד', ה' בשעות 10—12, 2—4, במשרד אגף הנוער.
חוגים לצעירים: התחלת הלימודים ביום א', 30.9.73 משעה 2.30 אחה"צ. הורי ילדים בכתות א'—ג' יוכלו ללוות את ילדיהם בשבועיים הראשונים.
חוגים למבוגרים:
פיסול — יום ג' בשעה 7.30—9 בערב
תחריט — יום ג' בשעה 7.30—9 בערב
רישום וציור — יום ב' בשעה 9—11 בבוקר
דמי השתתפות: 130 ל"י ל־4 חודשים.
הרשמה — בימים א', ב', ד', ה' בשעות 10—12, 2—4, במשרדי אגף הנוער.
התחלת הלימודים — יום ב', 1.10.73.

שעות הביקור

ימים א', ב', ד', ה'	10 לפנה"צ — 6 בערב	
יום ג' היכל הספר	10 לפנה"צ — 10 בערב	
מוזיאון ישראל	4 אחה"צ — 10 בערב	
מוזיאון רוקפלר	10 לפנה"צ — 6 בערב	
יום ו', שבת	10 לפנה"צ — 2 אחה"צ	

הספריה פתוחה לקהל בימי חול בשעות הביקור
חדר עיון לגרפיקה:

ימים א', ב', ד', ה', ו'	11 לפנה"צ — 1 אחה"צ
יום ג'	4 אחה"צ — 8 בערב

בימי הצעדה הכניסה לצועדים מציגי תעודת צועד חנם.

גלדיה לאמנות שלייפר

הרצליה, רחוב סוקולוב 31, טלפון 180־984

מבחר יצירות של אמנים ישראלים ידועים: יוחנן סימון, מולה בן חיים, שמואל כץ, רוזן, אלכסנדר, י. טלימור, קוסונגר ואחרים.

דולפיני

בהנהלת מישל לנקרי

- מגישה ארוחות צהרים וערב באוירה נעימה עם מיזוג אויר
- מבחר מטעמי מטבח אירופי ומזרחי ומעדנים מיוחדים מדגים

רחוב ירמיהו 33 ת"א טל. 449722

מחפש לקנות

פנטהאוז

בצפון תל־אביב

לטלפן 53216
מ־18.00—19.30

הנהג
תן טרמפ לחייל
ומנע ממנו סבל מיותר

מאז החלה מערכת הבחירות בתל־אביב-יפו
מופנית אלינו השאלה:

מדוע אתם לא תוקפים?

הרי בקלות אפשר להוכיח כי:

*הבטיחו לנו עיר עם אויר נקי וטהור
אבל זיהום־האויר הגיע לשיאים מסוכנים!

*הכריזו על מבצע תחבורה
ויש לנו עיר סתומה בפקקים!

*הודיעו על ניקוי חופים
והים עדיין מזוהם!

*שיבחו בפנינו את פעולות העיריה
ושירותי העיריה ממשיכים להיות לקויים!

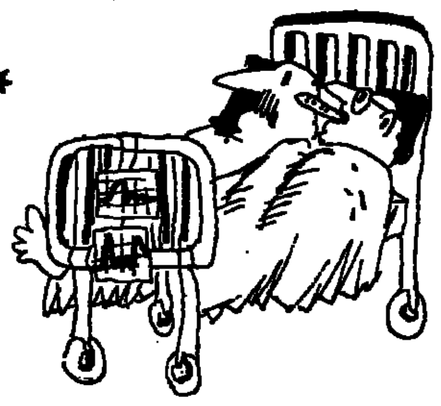

*סיפרו לנו על שיפורים בבתי־חולים
וכולנו יודעים על מצוקת האישפוז!

ועוד כהנה וכהנה.

תשובתנו פשוטה:
אנו נמנעים מלתקוף, כי מחדלי העיריה ידועים לכל.
אנו מתרכזים אך ורק בתכניות
למען עתיד העיר.

גח"ל
גוש חרות-ליברלים

יש סיכוי לשינוי בתל־אביב-יפו

هكذا من الاصل

صورة من الاصل

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

...רא הפנטאסי

סדר ראש...

נעמי ברגור

החלה להופיע סדרה ב' של ספרי טיים־לייף לנוער

מה מקיף הספר הראשון - התנהגות בעלי חיים

המחקר על התנהגותם של בעלי החיים הוא חדש יחסית — אך הוא מאפשר לאדם להבין את היצורים החיים סביבו. באמצעות מחקה זה נדע איך ולמה נוהגים רוב בעלי החיים כפי שהם נוהגים. המחקר על התנהגות בעלי־חיים מאפשר לנו, במידה מסויימת, להבין טוב יותר גם את דרכי ההתנהגות של האדם. בספר מובאים נסיונות שונים שנעשו בבעלי־חיים במעבדות ובטבע. הנסיונות מומחשים לקורא בצילומים ובציורים.

- זוהי סידרת טבע המיועדת לנוער וגם למבוגרים
- זוהי סידרה המציגה את הנושאים הבאים:

* התנהגות בעלי־חיים * היקום
* הים * הדגה
* כדור הארץ * הצפורים

- כל ספר מקיף את הנושא הנדון בטקסט ובתמונות צבעוניות.
- כל ספר נכתב על ידי מומחה.

מחירים:

מחיר ספר יחיד מספרי טיים־לייף לנוער	19.— ל"י
המחיר לשישה ספרים במכירה בודדת	114.— ל"י
המחיר המוזל לחותמים על הסידרה מראש — 6 ספרים	102.— ל"י

ביצד תחתום על הסידרה:

עם החתימה צרף	22.— ל"י
לאחר קבלת הספר הראשון שלה	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר השני שלה	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי שלה	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי שלה	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי שלה	16.— ל"י
ס"ה	102.— ל"י

עם צאת הספר הששי תקבלו כמובן ללא תשלום נוסף.

הופיע הספר השני בסדרה ד' של ספרי טיים־לייף 1973

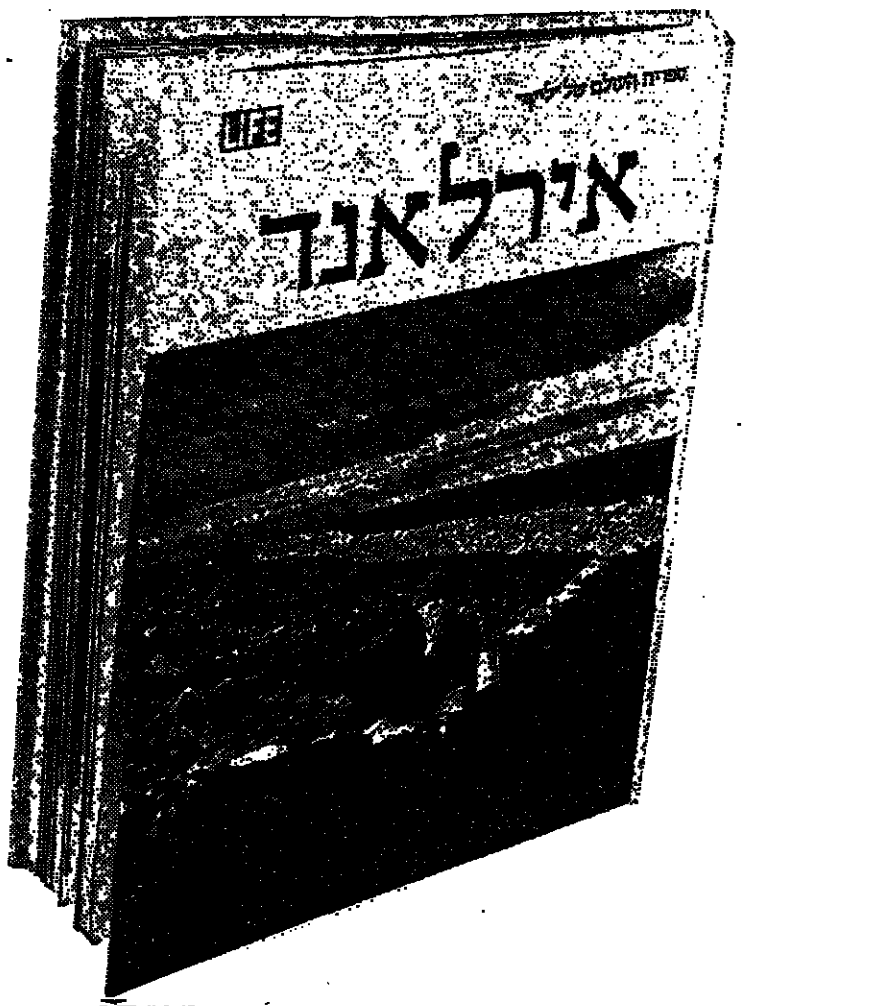

הארץ רבת הניגודים - בעלת הנופים השלווים

הארץ רבת הניגודים — בעלת הנופים השלווים הטעונים חומרי־נפץ; התושבים האוהבים את שלוות הכפר והפאב ומוכנים ליהרג במאבק חסר פשרות; הארץ שתושביה פייטנים כולם אך מוכנה כבר לפתוח שעריה לפני התיעוש של המאה ה־20; הארץ שרבים מבניה ירדו ממנה וממשיכים לשמור לה אמונים. ארץ מקסימה שאינה יודעת שלווה מזה עשרות שנים.

סידרה ד'
של ספרי טיים־לייף בעברית 1973
כוללת את הספרים הבאים:

* [illegible] (הופיע) * צרפת
* אירלאנד (הופיע) * האניות
* התא * יפאן

מחירים:

מחיר ספר יחיד מספרי הגיאוגרפיה	19.— ל"י
מחיר ספר יחיד מספרי המדע	22.— ל"י
המחיר לשישה ספרים במכירה בודדת (3 גיאוגרפיה ו־3 מדע	123.— ל"י)
המחיר המוזל לחותמים על הסידרה מראש	110.— ל"י בלבד

ביצד תחתום על הסידרה:

עם החתימה צרף	25.— ל"י
לאחר קבלת הספר הראשון שלה	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר השני שלה	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי שלה	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי שלה	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי שלה	17.— ל"י
ס"ה	110.— ל"י

עם צאת הספר השישי תקבלו כמובן ללא תשלום נוסף

פרס מיוחד

למנויים על כל אחת מהסדרות

לכל מנוי החותם ורוכש אחת משתי הסדרות

ומשלם תמורתה עד ל־30.4.74 — זכות השתתפות בהגרלה מיוחדת בה יעלו הפרסים הבאים:

- טיסה לניו־יורק — הלוך וחזור (לא כולל מסים)
- טיסה ללונדון — הלוך וחזור (לא כולל מסים)
- טיסה לרומא — הלוך וחזור (לא כולל מסים)
- טיסה לקפריסין — הלוך וחזור (לא כולל מסים)
- טיסה לקפריסין — הלוך וחזור (לא כולל מסים)

כל הטיסות במטוסי אל־על, נתיבי אויר לישראל

להשיג בחנויות הספרים או באמצעות תלושים אלה. מפיצים וסוכנים יפנו: "תרבות לעם" תל־אביב, רח' בארי 17, טל. 234613

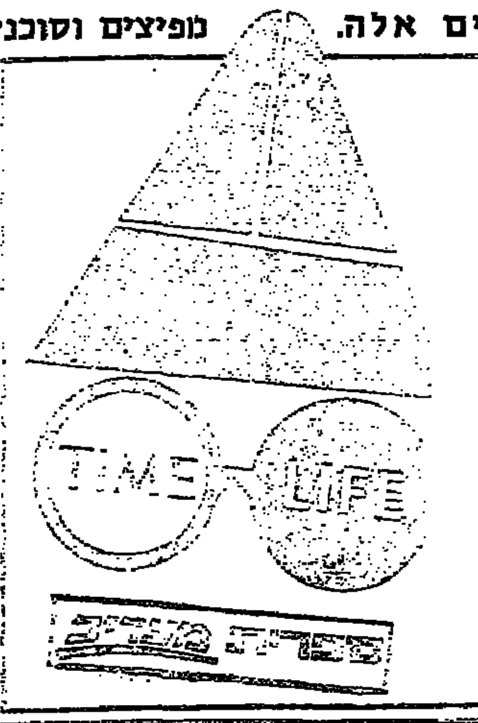

תלוש לחתימה על סדרה ב' לנוער

לכבוד ספרית־מעריב ת.ד. 20208 תל־אביב

הנני חותם בזה על סידרה בת 6 הספרים הבאים של ספרי טיים לייף לנוער- הספרים יופיעו — ספר אחד כל חודשיים: התנהגות בעלי חיים. הים. כדור הארץ. היקום. הדגה. הצפרים. הנני מצרף בזה המחאה ע"ס —.102 ל"י/• מצ"ב המחאה ע"ס —.22 ל"י ומתחייב לשלם את השאר בסך —.80 ל"י לפי לוח התשלומים הבא:

לאחר קבלת הספר הראשון	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר השני	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי	16.— ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי	16.— ל"י

את הספר השישי אקבל ללא תשלום נוסף.

שם .... ת. ז. ....
כתובת ....
חתימה .... תאריך ....
• מחק את המיותר

תלוש לחתימה על סדרה ד'

לכבוד ספרית־מעריב ת.ד. 20208 תל־אביב

הנני חותם בזה על סידרה ד' של ספרי טיים־לייף 1973 ומצ"ב המחאה ע"ס —.110/• מצ"ב המחאה ע"ס —.25 ל"י ומתחייב לשלם את השאר בסך —.85 ל"י לפי לוח התשלומים הבא:

לאחר קבלת הספר הראשון	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר השני	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר החמישי	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר השלישי	17.— ל"י
לאחר קבלת הספר הרביעי	17.— ל"י

את הספר השישי אקבל ללא תשלום נוסף.

שם .... ת. ז. ....
כתובת ....
חתימה .... תאריך ....
• מחק את המיותר

על ספרות ואמנות

בורא הפאנטאסיה

המאמר הראשי של ה„דיילי טלגראף" הלונדוני — כך נדמה לי — קלע אל המטרה ולא החטיא בכתבו: „בילבו מצא פיסת בד שחור וכרך אותו לזרועו. ההוביט הקטן בכה בכי תמרורים. אי־שם בעולם הפאנטאסיה שיצר הפרופסור ג'.ר.ר. טולקין קורה כדבר הזה לשמע החדשות על מותו".

עולם הפאנטאסיה, — לא סתם עולם הדמיון. העולם המורכב מאוד, העשיר מאוד, המופלא מאוד, הקסום מאוד והמוזר מאוד שיצר הפרופסור האוכספורדי. בעולם כזה בוכה ההוביט הקטן, בילבו, גיבור „ההוביט", בכי תמרורים על פטירת בוראו.

ג'ון רונאלד רעואל טולקין, שנפטר בימים אלה והוא בן 81, זכה לדעת, בעברו את שנתו השבעים, כי הוא מפורסם. במובן מסויים — לא במניין השנים שהעיקו על כתפיו — הכירו המוניטין הפתאומיים הללו מה שאירע לביירון עם צאת „צ'יילד הארולד" שלו: „הקיצותי בבוקר — והנה אני מפורסם". עם הפירסום בא העושר, אבל לא העושר, ולא הפירסום, העבירו את ה„דון האוכספורדי" שפרש לגימלאות, על דעתו. הוא הוסיף להתגורר בביקתה שרכש עם פרישתו ולעבוד על מהדורות אגדות נוספות, „הסילמאריליון", שלא היה סיפק בידו להשלימה.

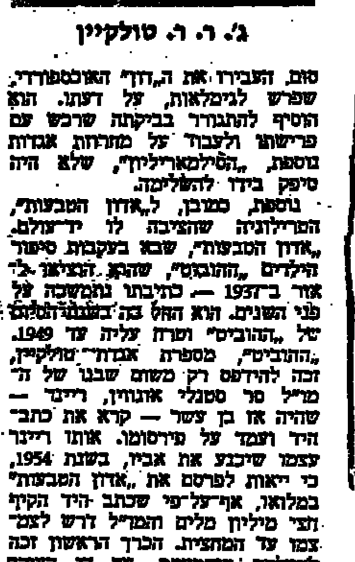

ג'. ר. ר. טולקין

נוספת, כמובן, ל„אדון הטבעות", הטרילוגיה שהביאה לו יד־עולם. „אדון הטבעות", שבא בעקבות סיפור הילדים „ההוביט", שהתפרסם לראשונה ב־1937 — כתיבתו נמשכה על פני השנים. הוא החל בה בעצם בשלב השלמת של „ההוביט" ושרת עליה עד 1949. „ההוביט", מספרת אגדה־טולקין, זכה להידפס רק משום שבנו של המו"ל סר סטנלי אנווין, ריינר — שהיה אז בן עשר — קרא את כתב־היד ועמד על פירסומו. אותו ריינר עצמו שיכנע את אביו, בשנת 1954, כי ייאות לפרסם את „אדון הטבעות" במלואו, אף־על־פי שכתב היד הקיף חצי מיליון מלים והמו"ל דרש לצמצמו עד המחצית. הכרך הראשון זכה להצלחה מצומצמת, אך די הצורך להצדיק את פירסום שני הכרכים הבאים. בסוף שנות החמישים היה לטולקין קהל־מעריצים קטן, אבל נאמן, שהיה משרטט מפות של „עולם התיכון" ומתווה את מסעו של פרודו, ההוביט שיצא להושיע את „העולם התיכון" מידי אויביו האופל. המהפכה התחוללה כעשר שנים לאחר שראה אור החלק הראשון של הטרילוגיה, „חבורת הטבעת" (שני האחרים: „שני המיגדלים" ו„שובו של המלך"). בארה"ב הופיעה מהדורה גנובה של היצירה, מקוצצת ללא רחם. המתם של חסידי טולקין בערה להשחית והם לא נחו ולא שקטו עד שהאמריקנים הוציאו את הנוסח המלא והמאושר בספרי־כיס. ההצלחה היתה מיידית, עצומה, מסחררת. למן 1965 נמכרים, מדי שנה, יותר מ־מיליון עותקים, בספרי־כיס, של „אדון הטבעות" בארה"ב. נוצר פולחן טולקין, שסחף בעיקר את תלמידי האוניברסיטאות, שמצאו בטרילוגיה אליגוריה טהורה, ושמו על הודייה שהיא דוחה, או נכון יותר ההתכחשות שהיא מתכחשת לעולם המודרני, הטכנולוגי. ההתלהבות הדביקה גם את הבריטים, וכמובן צורה בכנפיה אף את „ההוביט".

ג'.ר.ר. טולקין נולד בדרום־אפריקה, ובהיותו בן ארבע מת עליו אביו והמשפחה עקרה לאנגליה, לבירמינגהם, עיר מולדת האב. בהיותו בן 12 מתה גם אמו והוא נמסר להשגחתו של כהן־דת קאתולי, אשר טולקין היה מדבר עליו תמיד בשבח־לב. הוא סיים את אוניברסיטת אוכספורד, שירת בצבא הבריטי בימי המלחמה העולמית הראשונה ונפצע בקרבות צרפת, נשא אשה הוליד שלושה בנים ובת אחת, היה מרצה לאנגלו־סאכסית באוניברסיטת לידס, פרופסור לאנגלו־סאכסית באוכספורד, ופרופסור ללשון ולספרות אנגלית באותה מיכללה עד פרישתו. לילדיו היה נוהג לספר אגדות שבדה מלבו: הן. הן שהיו לגרעין „ההוביט" ו„ההוביטים" לא היה אלא שער לבוא בעוד אל ממלכת „אדון הטבעות". האנגלו־סאכסית, — ובעיות הלשון בכלל — היו מניע בלתי־אמצעי לנסיון לגשר על פני התהום בין „הספרותי" לבין „הפילולוגי", ולנסיון נוסף, ליצור לשון פרטית, ומיתולוגיה פרטית, שהיא פועל יוצא של הלשון. הלשון המיתולוגית נולכדו ביצירתו, בבריאת אותו עולם, שתחילה היו גיבוריו „הוביטים", — יצורים שדהרי־גמדיים, חסרי אמביציות, רחוקים מלעשות רושם הירואי — ואחרי־כן תאבלם ביצירי דמיון מלוג, כגון זירת ההתגוששות העבולות בין כוחות הטוב והרע. ועל הכל חופה היה הדוק הענוג של הפאנטאסיה, שהספים את הריחוק שבין ההוויה הטולקיינית לבין מה שכינה „סובטופיה", כל מה שהיה שנוא עליו בסכנו את המיטב שבאופי האנגלי — הביורוקראטיה, העתונאות, ההמוניות, הרעש.

טור ראשון

„שום עולם דמיוני שנוצר אי־פעם אינו, בעת ובשנה אחת, כה רלבנטי וכה באמת לנוקיד הפנימיים", כתב ק.ס. לואיס, פאנטאסטיקן דגול אחר, על הטרילוגיה של טולקין. „בעל משמעות כה רבה לגבי המצב האנושי הממשי, וכה־בעת כה משוחרר מאליגוריה. יש פה יפעות העוקבות כחרבות או צורבות כברזל צונן; זהו ספר שישבור את לבכם... משובה מעבר לכל תקוה וסבר".

היו מבקרים, שכמו הסטודנטים האמריקנים, תלו בסיפורי טולקין תלי־תלים של דרשות אליגוריות. אבל הוא עצמו בסר בהן. „אין זה מתובתנו להתגבר על כל זרמי תבל; אלא לעשות מה שבצבן בנו למען הצלת אותן שנים שבהן אנו משובצים, בעקרנו את הרעות מן השדות הידועים לנו, כדי שאלה שיחיו אחרינו תהא להם קרקע נקייה לעבדה. לא לנו להורות איזה מזג־אויר יפקוד אותם", אומר גאנדאלף הקוסם בסיימו את תקופת אחריותו לעולמנו (בפרהיסטוריה שלו), אחרי שהוביל את מצביאי המערב בנצחונם על סאורון הרשע.

קטע זה, המצוי באחרית הטרילוגיה, יש בו כדי להסביר מדוע ביקשו רבים למצוא בה אליגוריה לקורות העולם בימי מלחמת העולם השנייה ואחריה. אבל טולקין, כאמור, מאס באליגוריות. הגורל האירוני הקושר את אושרם הנצרע של ההוביטים אל הכרעתם של עניינים אדירים, שהם היו מפנים אליהם בשמחה את עורפם, והמביא לידי כך שאפילו הציוויליזאציה עצמה תלויה לרגע בגבורתם ההססנית, הכבושה בתוך־תוכם, הוא המוטיב העיקרי של היצירה. אין בו שום אליגוריה.

טולקין מאמין בעולם, ובכל אלה היושבים בו. תכונה זו שלו משווה ליצירה, — בין אם ל„הוביט" שעודנו נע במעגלותיהם של בני־הנעורים, בין אם ל„אדון הטבעות" המונומנטאלי, בין אם לשאר חיבורים שהוציא מתחת ידו, — כוח־שיכנוע נדיר. אמנותו, כשם שאומר פיטר ביגל, סופר אמריקני שקסם הפאנטאסיה בוודאי אינו זר לו, „היא מקור אחזותו של הספר, אותו בוחן עבותו של טולקין. הוא שאת עולמו ליותר מסיכום של חלקיו, ליותר מהמצאה שנונה, ליותר ממשל־עצמה קל. מעבר לכשרון ולכוח־ההמצאה של האיש, מעבר לידיעת הפילולוגיה, המיתולוגיה והשירה שלו, נוצר „אדון הטבעות" באהבה ובגאווה ובקצת טירוף".

„זהו הטירוף הקדוש, שכל יצירות־המופת חתומות בו. „אובססיה פרטית", קורא לו דיוויד הולזיה, „שיצרה עולם משלה, אשר מיליונים ניכסו אותו לעצמם וקידשו אותו בברכה כאילו היה שלהם". אבל מה נפלא יותר מן הקסם, ההופך את האמור לנחלת הכלל, ואת ה„אייסכפיות" כביכול למיקלט בטוח לכל מי שלבו פתוח ושר, תושיה עדיין לא נתקנו, הזרת בצמרת, ומשחקי האור והצל בעלים, הרימזומים השור, עודם בשבילו אותות כיסופים הרפתקה ועונג לאי־ישופר?

מ. דור

קבלת צפת בעיצוב שירי

מאת שלום לינדנבאום

שלמה שנהוד: שירי חקל תפוחין — הוצאת „המנורה", תשל"ג, רי"ד עמ'

גורל מיוחד ומעמד מיוחד לתורת הסוד הצפתית ופירותיה בתרבותנו מימי התהוותה ועד ימינו אנו: השפעה עמוקה המאלחלת בסמוי מה שנסיונות להדחבה בגלוי מות.

רכיב תורת הסוד הצפתית ביהדות במאות השנים האחרונות מורגש למרי, אם זה בליטורגיה („לכה דודי" של ר' שלמה אלקבץ; „אומר בשבחיך", „אסדר לסעודתא", „בני היכלא" של האר"י, „יה רבון" של ר' ישראל נאג'רה וכו') ואם זה בתיאולוגיה ובקוסמולוגיה. הרבה ממושגי היהדות של זמננו נתמו ועוצבו בחוגי מקובלי צפת: ר' משה קורדוברו, האר"י תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, והם ממשיכים להשפיע בסמוי על תפיסת היהדות שלנו, גם אם זו עברה טרנספיגוראציה ונהיתה חילונית. הקבלה הצפתית הזינה וסעדה את הנפש היהודית בחשכת הגלות, עודדה והכינה אותה לקראת הגאולה בספרה בה כמיהה משיחית, והבטיחה לה גאולה כאפשרות ממשית בעגלא ובזמן קריב. כמיהה משיחית זו לגאולה, בעברה טרנספיגורציה, היתה בין הכוחות המניעים להתהוות הציונות ועדיין פועלת בה, אע"פ שזו האחרונה נתלבשה בלבוש חילוני רציונליסטי מובהק, ולא פעם מתכחשת היא לשורשיה המטפיזיים, הדתיים. ספק אם יכלה הציונות להתהוות ולהכות שרשים בנשמת העם ללא היסוד הרגשי־מיסתורי שבה.

מאידך, נתקלה תורת־הסוד הצפתית, יותר מן האחרות, בהתנגדות גלויה, ונעשו הרבה נסיונות לדחוקה לקרן־זווית, למגרע השפעתה בעם. החלה בכך יהדות ההלכה הצרופה, בעקבות הנסיון הכושל של שבתאי צבי להגשים את תורת הגאולה הלוריאנית הלכה למעשה. הכשלון הזה חשף את היסודות המהפכניים המסוכנים בקבלה הלוריאנית, העלולים להוביל לדחיקת הקץ. המשיכו בהתנגדות השכלת ברלין והיורשת שלה — חוכמת ישראל לגווניה. הן עשו זאת מכח מהותן הרציונליסטית האנטי־לאומית. בשבילן המיסטיקה בכלל היתה פסול לה, כחזיון גבערים מדעת, וזו של צפת בעיקר, בגלל היותה ביטוי של פרטיקולריזם לאומי צר־אופק. אף השכלת מזרח אירופה הפוזיטיביסטית, מעצם מהותה, לא יכלה להשלים עם מיסטיקה מטפיזית, ולכן גם נלחמה בחסידות, שהיתה בעיניה התגלמות אותה מיסטיקה מעוותת. אפילו הציונות, שינקה בצינורות סמויים מתורת הגאולה הלוריאנית, ובמהותה המשיחית צריכה היתה עפ"י ההגיון לראות עצמה מקורבת לתורת הסוד הצפתית, אפילו היא, התעלמה ממנה בגלל התגברות היסודות הרציונליסטיים הרעיוניים הזרים בה עצמה. גם שינוי היחס לחסידות, עם גילוי היסוד העממי שבה, לא הביא עימו שינוי היחס לקבלה, גם לא לקבלה הלוריאנית. היא נשארה מחוץ לתחום ההתעניינות של העם המתעורר לעצמאות בארצו; לכל היותר התיחסו אליה בכבוד־שברחוק. ההתעניינות שנתעוררה בלימוד קבלה במסגרות אוניברסיטאיות אין בה כדי לשנות את התמונה. זוהי התעניינות אינטלקטואלית צרופה. אפשר להבין זאת בדור הטכנולוגי־רציונליסטי, אך אין בכך לשנות את התמונה ששרטטנו: תורת הסוד נשארה חלקה זנוחה בשדה התרבות שלנו.

מובן, שמצב זה נשתקף ועדיין משתקף בספרותנו החדשה. מעטים מאוד היוצרים שהרגישו קרבה נפשית לחלקה זנוחה זו, כדי להפכה למושא יצירותיהם. ואף מעטים אלה לא התיחסו לתופעת תורת הסוד הצפתית כשלעצמה, אלא רק לאספקטים מסויימים בלבד, מתוך מגמות מיוחדות שלהם.

כך, למשל, אצ"ג בחושו ההיסטורי העמוק מגלה זיקה נפשית ליסודותיה המשיחיים ולדמויותיה. ת. הוז הדקק למושגיה, ציוריה וסמליה ברובאנים ה„תימניים" שלו („יעיש" ו„היושבת בגנים") במגמה „כאניתי" לנפץ הכמיהה המשיחית השמימית ולהעמיד במקומה חליפתה: המעש הציוני בארץ ישראל, בירושלים דמטה. גם שירת ש. שלום, על אף תילתיותה בשל אופיה הביסטי, מגלה זיקת־כה אליה. אבל נסיון ממש של התמודדות מקיפה עם תורת הסוד הצפתית וחומרותיה טרם נעשה, כמדומני, עד כה.

עתה מונח לפנינו ספר „שירי חקל תפוחין" של שלמה שנהוד, המוקדש כולו לנושא זה, ויש בכך משום צעד להשבת תורת הסוד למעגל תרבותנו החיה.

שלמה שנהוד

עצם אימוץ תורת הסוד לנושא ספרותי, אחר היחס הקר המכושך אליה, מרמז על קרבה נפשית רבה בין המשורר לבינה. ואומנם קרבה זו בולטת לאורך כל הספר ומודגשת במוצהר: „ואלכד במסתורין — / היה יחידה מודה לרוחי" (עמוד קסט). משורר, החש כי רק המסתורין יכול להביא מזור לרוחו, יחסו אליו אינו יחס אסתטי רומנטי, אלא אינטימי כשל מאמין, כי „כל תמצית היש בסמלי מסתורין" (עמ' קסג). כל שמציאותי — סמלי. התהליכים הארציים מגלמים למעשה את התהליכים הקוסמיים. לפיכך לא מודגש הפן הלאומי שבקבלה הלוריאנית, אלא האוניברסלי־קוסמי שבה. המשורר תופסה מן הבחינה הזאת בעיקר, ורואה בה תורת־חיים שדורנו האומלל זקוק לה, בהיות עולמנו קן של טומאה „הנה עולמנו כולו קנא דמסאבותא" (ע' פ).

לפי תורת הקבלה שלנו העולמות הם פרי האצלה אלהית. ישנן עשר ספירות אלהיות המאצילות את השפע האלהי מן האין־סוף עד לעולמנו הסופי. במצב תקין משלימות הספירות זו את זו וכך מתאפשר תהליך האצלה המתמיד. אבל עתנו עומדת בסימן שיבוש המערכת הקוסמית הזאת: „הכמה ובינה בפרוד והדעת בריח תיכון, לא תיהדף" (עמ' סא).

עתנו זו, בסימן האש המכלה ואין עוד אור החכמה מכה / להתהוות ניצוצה להתלבש בהם המאוזרות / הנעלמים בהתגלות". (כנ"ל).

הכוחות האפלים של הסיטרא אחרא בהתגברם עלולים להביא עלינו הרס וחורבן: „ובאור סית הפוכים ספנו הופך לסף תהום, / סף חורבן. / ואבדן". (כנ"ל)

המיסטיקה שלנו, מתוך ראיה דיאלקטית, מקבלת את קיום הרע כיסוד הכרחי של היצירה הקוסמית. אלא שיסוד זה, ספירת הדין, מתאזן על ידי יסוד נגדי, יסוד הטוב, ספירת החסד. אבל יסוד הרע, הסיטרא אחרא, אינו שוקט על שמריו. מנסה הוא להגביר חיל ועם הצלחתו כמו בתקופתנו, סכנת החורבן רובצת על הסף. שנהוד אינו משלים עם זה. הוא מונה בתחנונים:

גבר החסד — אור משושת
הקצוות בהנהגת המציאות העקר,
לבל תקבל מלכות כל שפעת
הגבורות והדין עלינו יגבר
(עמ' פו)

ספירת מלכות מעבירה את השפע הזורם מן העולמות העליונים אל התחתונים בלי לשנותו. אם הדין יגבר היא תקבל ותעביר רק שפע שלישי והעולם יקרס.

שנהוד, בניגוד למשוררי הדור הקודמים, מכיר בסכנות עליונה. בעולמות בלתי פגומים הוא רוצה להעלות את האדם אל הספירות הגן, שמעבר לדין. האדם במעמקי נפשו רוצה בזה כמה לזה. כמה לטהר, לאלהות: „מה נכמה אל לבן וטהרה / אל דמות סבא, האל לבן עליון. / הן לבן הטמאה — הקלפה, עולה על עולמנו הפרוץ" (כנ"ל).

זוהי איפוא קריאת „ממעמקים" של אדם בן־זמננו הרואה את מהליכי הבריאה באספקלריה של המיסטיקה היהודית, של מאבק נצחי בין כוחות הטוב והרע, מבלי לשקוע ביאוש קיומי.

כאמור, מנסה שנהוד להתמודד בשיריו עם הקבלה הצפתית כשלעצמה. משום כך סובבים שיריו סביב מספר נושאים, אשר כל אחד מהם מתייחס לצד אחר בתופעה המשמשת לו למושא שירי.

נושא אחד הוא עימות מצב העולם בימינו עם תורת הקבלה. שירים אלה משכנעים באוטנטיות שלהם. השיר, אפילו כשהוא רישורי, נתמך ביסודות לידיים ואינו גולש לפאתוס מיותר.

קבוצה אחרת של שירים משחזרת „סיפורים היסטוריים": שירים אלה מספרים על מאורעות מסויימים שנתרחשו לדמות זו או אחרת מחבורת האר"י. השגיהם האסתטיים נופלים מן הקודמים, משום שלא עלה בידי המשורר להעניק לדמויות או למאורעות חיוניות דרמטית או לירית. חסר לשירים אלה היסוד הבלדי. חורה מסוגננת על סיפור „הטבילה הקדושה" או על סיפור אחר אינה הופכת אותם לשירים בעלי ערך.

קבוצה אחרת, הגדולה ביותר מבחינה כמותית, עוסקת בספירות הקבליות עצמן. בשירים אלה מנסה שנהוד לתת עיצוב שירי ליסודות העיוניים של הקבלה. זהו נסיון נועז, הן מחמת האופי המורכב של מערכת סמלי הקבלה, כפי שניתן לראות לעיל, והן מחמת הניגוד המהותי בין לשון תורה תיאולוגית־קוסמוגונית לבין לשון פיוטית המתחייבת בשיר. הראשונה עיונית־מושגית ואילו השנייה סמלית־לירית; הראשונה שואפת למסור אינפורמציה ולהסבירה באופן הגיוני, ואילו השנייה שואפת לעורר הדמיון הרגש, להגבירם באמצעות הצלילי, המקצב וכו'; הראשונה פונה אל האינטלקט, השנייה אל הנפש. משום כך מיזוגן קשה כל כך וגדולי המשוררים כדנטה (הקומדיה האלוהית) ורשב"ג („כתר המלכות") לא תמיד הצליחו לעמוד במשימה זו בכבוד. ב. ברכט למשל, נרתע מפאת קושי זה לעצב בצורות שיריות את „הקאפיטל", אף שנתאווה לכך מאד.

שנהוד לא נרתע, ובלכתו בעקבות הספירות הוא מציגן ומסבירן הסבר יפה. בכך הצליח. אך אין הוא מצליח ליצור אווירה ההולמת את מושא שיריו: מסתורין העולמות העליונים. חרף הצלחתו להציג ולהסביר את הספירות לא עלה בידו לעורר בקורא את תחושת המסתורין של האין־סוף. משימה זו קשה יותר. אך גם חשובה יותר. ערכו של שיר אינו נקבע על פי המטען האינפורמטיבי שהוא מכיל ומעניק, אלא על פי הישגו האסתטי, על פי מציאות או אי מציאות צורה אדקואטית לתוכן, צורה שתדובב

(סוף בעמוד הבא)

המלים שבחיינו

באש ובמים

מאת הוראציוס

מראות נפולי בטלויזיה, המוניה אחוזי־הפחד, ביחוד רחובותיה, הנשטפים באש אלף מדורות, הזכירו לי השבוע ימים שהכולירה רצה בהם כבר פעם פרוצה אמוק ולמרבה ההפתעה — שלא הפתיעה, בעצם, איש — הפורידה את אנשי האין־להם, פנתורי שנות החמשים, באנשי היש־להם, דרי בינות העופנה. ריח חריכה נישא כביכול באויר: אשת־הרבים, שהעלתה באש, והורון אף ההמונים.

מה חיפשתי בה אותה שנה איני יכול לאמר, אולי משום שמים אחרים, אך מצוי עמי שיר שהדפוזי המתרחש־ובא עולה מתוכו כשאון גלים מחללה של קונכיה:

מדוגות, ותלואים, בתי־מרזח.
רנים וכנסיות, טילת חוף.
כבגלופין, מטיל בך הירח
מי אור־זהב על ראש ילדי הרחוב.

זרה, שחורת־עינים, מחורפת.
אלי הרם, לכל אשר אביט,
סרוחים תחתי, צנופים על כל
מרצפת,
דורשי שלומך, מול משוראות
ערבית.

הם שספרו, אמרו לי כי לפעע
שותת כאן בכל מאי, בתוך ה„דוה",
דמו של סאן־גינארו. זהו הגיטו:
ידכי שותת כאן על עינך יום־יום.

הא, מיה בלה נפולי, עיר־נצח!
כל אבן זעקה בך, שוב ושוב,
כי לבה חריצה תשתוק כל פצע
בגוריתך — ולא מן הזהוב!

פחד המיהה המשונה, החטופה, הוא לכאורה גם מקור האבירה האיטלקית, השגורה בפי הבריות:

„חדי נפולי, פוי מורי..."

„ראה את נפולי, אחר־כך מרתה". הכוונה, כלומר, לנפולי — והא מן העולם! מות בחליציע, מות בדבר, מות במהומות רחוב, מות בהתפרצות הר־געש, מות ברעידת־אדמה!

א ו ה ב י עיר־הפחד המיוחדות כל־כך בעולם, הופכים את הדברים על ראשם ודורשים אותם, כמובן, לשבח:

ראה את המקיה מראש האלמו, את עקולי מפרצה מראש החמארו, את חוף סנטה־לוציה, מגלות הראומו — וכלך, בשפה טובה, לעולם שכולו טוב. מראות יפים יותר לא תראה כבר תחת השמש!

האמת (שאומרים כי היא בידי אלהים, משום שאינה בידי איש) נראית לנו מצויינת כאן גם מן הגוזמה שבדיבה, גם מן ההפריה שבשבחים: „מורי" היא עירה קטנה, על יד נפולי; והעצה המושאת לנו כאן היא, פשוט, לראות תחילה את העיר, אחריה את העירה.

מבוכה דומה יכלה לעורר אולי בלבנו כרזה עברית מטעם משרד־התירות: „סע לבאר־שבע — ר־שובה..."

„שובה" היא, כידוע לכל מי שידוע, מושב־עובדים בנגב.

או ביתר פלפול:

„הרוצה לטעום מקצת טעמה של ארץ־ישראל־הישנה, יתבונן בצפת, אחר־כך יקום ויציץ ביהודה..."

„יקום" שבשרון, „יציץ" ביהודה הן, כזכור למי שלא שכח, נקודות־יישוב במקומותינו.

מן ה„דוה" עתה לקאפיטול שבל הפוטומאק. א.ג., צפת, שהאלת אותי (בעקבות הזמן האבוד עלינו, כנראה, במסע הבחירות) אם נכון הוא שאבי הפסוק, האומר כי אין מחליפים את הסוסים בלב שבולת־הנהר, היה לינקולן?

נכון, במדה שיכולים דברים לא־לגמרי־נכונים להיות נכונים תמיד לגמרי. „לא משום כבודי, או כבוד בית־אבאי, נתכוון לאמר בכך, „בחרו בי הרפובליקנים לשמש לפניהם מחדש, אלא משום שאין מחליפים סוסים בחצותם את הנהר".

הצרה היא שכל שנת בחירות, בכל מדינה, היא כביכול שנת חציית־נהר. אין אנו יודעים איפא אם כלל הרכבים של לינקולן גזור במידת החכמה, אך גלוי וידוע לפנינו כי בנכונותם למשוך תכיף בעול מדברים הסוסים (שלא להזכיר את „גנבי הסוסים" במוכירות) לשבולת־הנהר ומתכוננים לשבולת השועל שבאבוס.

שאלה אחרת (א. לפיד, נהריה): מהו שאומרים „אלמן קש", „אלמנת קש"? לא אטעה ודאי הרבה אם אומר כי היותה זו אחת המלים האמורונה שנתהוותה בפרוזדורי מגדל־בבל, לפי שכל אומה מתהכה אותה עכשיו על פי עקימת שפתיה היא. אנגלים אומרים אלמנת מרעה, או אלמנת אחו (grass). צרפתים משנים מן המטבע ואומרים grace לשון חסד, ברכה. גרמנים עומדים על דעתם כי הקש הוא באמת קש. לא מספוא, או חציר־גבוה!

לא זו בלבד שהנוסח שונה, אלא שפירושיו שונים ומשונים. פרופיסור אחד מאוניברסיטת מישיגן ערך (כדרך פרופיסורים, ששעתם מרובה) משאל בין תלמידיו. מכאה סטודנטים שנתבקשו לחוות דעה, סברו שלושים ואחד כי אלמנת קש היא בינוי לפנויה. עשרים ושמונה סברו כי אינה אלא אשה, החיה בנפרד מבעלה. ארבעים והשעה אמרו שהכוונה היא לזו שעזבה לאגנות.

אם כדברי הצרפתים, הרי זו (שמענו, אוף! אין צורך במחשב אלקטרוני, כדי לדעת שיש כאן יותר ממאה!) אשה המצפה להיתר־נשואין בחסד האב־הקדוש. אם כדעת הגרמנים — ריבה, המיוחלת לעולל שלא בדין־הקדושין. סימוכין לדבר — מנהג עממי עתיק: פלונית, שנכנסה לחופה וטפלה על לדיה, או כרסה בין שניה, באים ליצני הכפר וכביבים דחליל ממולא קש לפני חלונה. „כשם שהוא התגן־של־כלות, את כלה־חתנים, העומדת בבתוליה..."

סברה אחרת — זיווג אדם עם אשה שלא כערכו. ניגודה הגמור של אמרת־חכמים: „נחת דרגא, נסב איתתא. סק דרגא, בחר שושבינא". הוה אומר: „שא אשה פחותה מכך במעלה ובחור לך שושבין, חבר, השמוך המעלה..."

האנגלים (נכון אולי יותר האמריקנים) גורסים אלמנת־דשא, כרי־דשא. כשם שאבר, היוצא לדרך, מכניס את פרתו לחצר שכנו ומבקש לכלכלה במחיר מפרתיו. מכניס כורה זהב שיצא לארצות המערב את זוגתו לבית קרובים ומפקיד בידיהם את שכר פרנסתה.

לי נראה כי הטוב בפירושים הוא „כלה הציר". בתולה שהסורה, בסערת יום אהבה, על עירמת שותת ונטשה מייד לאנחות. עד שלא נעשה כביכול כלה, נעשתה אלמנה. אלמנת כרי־דשא. בעבריות, אולי, פשוט אלמנת־כר...

אך יהי נא פירוש הדברים כל אשר יהיה, ריח קיץ עולה מהם, חומר קל להחליקה!

נעמי בן־גור • הפסיכיאטר • סיפור

ביום בו מתה בה שמחת החיים, נתקפה בולמוס של קניות. בריצת אמוק חלפה על־פני חנויות העיר וקנתה בשארית כספה פטיפון סטריאופוני, תקליטים ובגדים, כאלה שמימיה לא חשבה ללבוש — שמלות סרוגות והדוקות, שורטס צעצועים וחולצות צמודות בסריגת רשת. הסתפרה. הזלה לצנור צעילים. אמרו שמימיה לא נראתה כל כך טוב. שני צרפתים שחצו את דרכה ברחוב, הביטו בה ואמרו זה לזה: QUELLE MIGNONE!

אחר־כך ישנה. ישנה הרבה.

●

בית־החולים הקטן שכן באחד הרחובות היפים והשקטים שבפרברי העיר. תכופות היתה יוצאת מביתה קדם־זמן הולכת לאט בבידי הוילות, נושמת את הירק ומביטה על השטיחים המצפים יקרי־הערך שהונחו לאוורור על אדני החלונות בידי עוזרות הבית. בעגיות הפרטיות של הבתים הקטנים חנו מכוניות הנשים.

לאט־לאט היתה קרבה אל השטח השמם, שהוא תילי־חול בקיץ ואדמת־בוץ בחורף. ממול עלתה המולת ילדים מבנין בית־הספר. לפעמים היתה רואה אותם משחקים בהפסקות, בתלבשתם האחידה. היו עוברים אותה כנחיל ונותרה בין־שניה מאחורי גבם שנעלם במורד הרחוב.

מבין הצמחיה הסבוכה נראו חלונותיו הצבעוניים של בית־החולים כויטראז'ים של בית־כנסת. ליד הגדר החיצוני של ד"ר ב. א. עמד ספסל אבן. כאן, במקום מושבה, היתה שוכבת אותו מדבר מעבר לקיר. או מבחינה עד שיגיח מולה, מבין הדלתיים הנעולות. הירק הקיף את הבנין מצדדים וכנראה צמח. גם מאחוריו. כמו ילד המצייר בית ומשרבט כמה קווים אלכסוניים, להוסיף לו מימד של עומק הצבורות־עצים שעלות כאוהדי הגג. יפיו של המקום ושאננותו הדיקו עליה.

ד"ר ב. א. היה בריטי במוצאו ואם כי עלה ארצה לפני חמש־עשרה שנה ושירת כפסיכיאטר באחת מיחידות הפאר של צה"ל — נשאר בריטי בדמו. היה לו זקן עבות שחור ומשקפיים בעלי מסגרת מתכת. באחד מביקוריה שאלה אותו:

„החלפת משקפיים?"

„הזו זוג נוסף שאני מחזיק עבי" — ענה. „משקפי בתיקון".

על קמיצת ידו השמאלית ענד טבעת זהב כרד־בעה. צפרני אצבעות ידו הימנית היו צהובות בניקוטין.

„רופא ידוע אמר לי", סיפר לה פעם, „שיותר טוב לקחת חשיש מאשר לעשן כל כך הרבה. אבל החשיש אסור על־פי החוק. ביסיתי להפסיק לעשן ולא הצלחתי".

כשחזרה מאנגליה, הביאה לו בכתנה כאפרת זכוכית מלבנית נושאת כתובת פיקדילי.

„לא כדי לעודד אותך לעשן", אמרה, „טוב כדי שתהיה כונחת על שולחנך".

לבוש היה בדרך־כלל חולצה בעלת צווארון רוסי, ניצב עד מוציה צוארו. חלוקו הלבן היה תלוי על קולב בפינת החדר, כעל למיכה.

היא ראתה אותו לעתים במאמציו להאריך קצה את שנותיו הצעירות. הרבה קורת־רוח שאב שעה שהיה מפליט קללה רוסית ידועה, בקריצה חבריה'מניה.

„יופטפוימאט" — היה אומר בקול גברי, עמוק ומבוגר, הברות מודגשות, מבטא של קימברידג' ומהרוזה בוטאה בבושבו.

„ד"ר ב.א.", היתה מעירה לו לעתים, „זה לא אתי שהתיקי הפלים שלך מונחים בגלוי על השולחן כך שאפשר לראות את השם הכתוב עליהם".

„את צודקת", היה עונה לה, נוזף קבעה ומסתיר את תיק הקרטון החומים מתחת לפריכת ניירות.

תמיד היתה באה לבושה בקפידה, דואגת לבוא כל פעם בבגד אחר. הוא שיבח את טוב־טעמה בלבוש. כשהותה שבה הביתה, היתה תולה את הבגדים בארון והורות למכנסיים והרבים ולחולצה הבד הצבעונית שקנתה בבית־הרושת להולצות גברים, או לכותנת הלילה שלה.

יושבת היתה מולו, מן העבר השני של השולחן וכאילו שיחקו ב„מי ידבר הראשון", כשברור לשניהם שהיא תבצת, כמו תמיד. הדליק סיגריה אחר סיגריה בעצבנות והיא ישבה שלווה, ראשה במקום אחר.

„אני חושב שאני יודע על מה את חושבת", היה שובר לפתע את השתיקה המביכה.

אחר אפם לטובתה. „זכותו של כל אדם לחשוב מה שהוא רוצה ולקרוא בעיניים של מי שהוא רוצה בה שהוא רוצה". היתה עונה לו לאט ובשקט.

„היית צריכה להיות עורכת־דין", היה משיב לה, ספק ברוגזה.

ביקש סליחה וטלפן.

„בבקשה", אמרה.

„אני מטלפן כל הבוקר ואשתי אינה עונה", סיפר לה בדאגה, כשהוא מסובב את חוגת המספרים. „אני יודע שהיא נסעה להביא את העוזרת. אבל היתה כבר צריכה לחזור. גם השכנה איננה בבית. ביום הכישי תבוא אל אשתי התופרת".

לבחור שאהבה היו עיניים כחולות. להרבה אנשים יש עיניים כחולות. לפחד יותר הרבה אנשים יש עיניים חומות.

„כשהייתי צעיר, אהבתי בחורה אחת שנים רבות ולא השיבה לי אהבה. זה היה עוד באנגליה. בסוף התחתנה עם אחר. כעסתי עד שנולדתי עם עיניים חומות. חשבתי — לו היו לי עיניים כחולות, כמו לבחור שנישאה לו, היתה ודאי אוהבת אותי". כשאת מסתכלת בראי, את כרוצה?"

„כן, למה לא?" ענתה סתמית, במשיכת כתף. „יכול היה להיות יותר גרוע ויכול היה להיות יותר טוב".

כתב של עתון גרמני ראיין אותה ביום ההולדת העשרים וחמש שלה ושל המדינה. „תמיד קראו לי „עיניים יהודיות", סיפרה לו, „שאמרו: חומות ועצובות".

„האשה שאהבתי ובעלה עלו גם הם לארץ", המשיך, „אנחנו נפגשים אתם לעתים קרובות. היינו מיודדים מאד".

●

יום אחד, כשחיכתה בחוץ על ספסל האבן, יצאה מחדרו של ד"ר ב. א. אם ובתה. האם היתה מורה שלה בבית־הספר עממי. הבת למדה באותו בית־הספר והיתה ידועה כנערה עליזה שהצטיינה בספורט. הם גרים ברחוב סמוך. זמן רב לא נפגשה. הבת קיפלה לתוך ארנקה נייר מסומן במשבצות וכלבות השבוע. היתה זו הטבלה שד"ר ב. א. נוהג לסמן בה לחוליו את הסדר השבועי של נטילת הגלולות והורדתה עם הנקודה השחורה בראשו.

זה מזכיר לי סיפור שסיפר לי ידיד, רופא צבאי ששירת בצה"ל. עבד שם במרפאה רופא זקן, שהיה יוצא כל בוקר אל חדר ההמתנה ההומה מחולים ומכריז: „למי כואב הגרון?" אלה שהצביעו קיבלו גלולות נגד כאב גרון. „למי כואב הראש?" המצביעים קיבלו גלולות נגד כאב ראש. „למי כואב הגב?" וכן הלאה. כשסיים לקרוא בשמות כל המיחושים, נותרו בחוץ חולים ספורים, „ועכשו — אמר — מי שחולה באמת, ייכנס אלי, אחד אחד, לפי התור".

„כדי לקחת חצי גלולה, גזרי אותן במספריים", אמר כשרשם לה את הגלולות, כיון שהיו קטנות, כדוריות וחלקלקות.

„מצאתי שיטה יעילה יותר לחתוך את הגלולות", סיפרה לו בפגישתם הבאה. „נוגסים מהן חצי. יש להן טעם מתוק".

„בשיכוך את הגלולות מקבלה את ההתנגדות שיש לך כלפיהן", אמר.

היא הסתכלה עליו בביטול. „אבל במספריים אני גוזרת קפאי־עהרנים וגבעולים של פרחים. אינך מצפה שאגזור בהן גלולות למאכל. זה לא היגייני".

ד"ר ב. א. דבק בשלו.

„מדוע הן מתוקות?" שאלה.

„הן מצופות בציפוי של סוכר, שמעניק להן טעם מתוק ומראה מבריק. זה פשוט עניין מסחרי. לא שייך לתרופה".

„זה משמין?" שאלה.

„לא" — השיב.

(סוף בעמוד הבא)

صكنا من الاهل

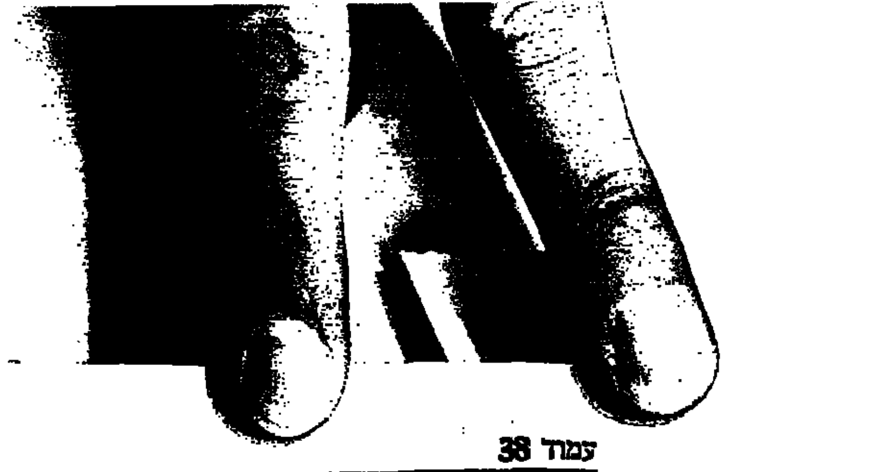

על סוציולוגיה ותיאטרון

מאת גדעון תלפז

אורי רפ, סוציולוגיה ותיאטרון, הוצאת ספרית פועלים בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב, — תשל"ג, 246 עמ'

את מחקרו העוסק בקשר שבין הסוציולוגיה והתיאטרון מנמק אורי רפ בטענה שעד כה לא לובנו כראוי האפשרויות הספציפיות לקישור זה. לתיאטרון זיקה הדוקה להברה, ומ־מילא גם לתורת־החברה. זיקה זו היא בעלת אופי מיוחד שאין ליישמו לגבי אמנויות אחרות ואף לא לגבי הסיבות סוציולוגיה אחרות. כנקודת־מוצא, משמשת לאורי רפ ההשקפה השכס־פירית שכל העולם במה וכל בני־

אורי רפ

האדם הם שחקנים. השקפה זו הוא מבקש להסביר ולבסס באמצעות ה־סוציולוגיה המקצועית המודרנית. ב־תוספת התיקון הנראה לו הכרחי — שבני־האדם הם גם הצופים.

המחקר, שנכתב כעבודת־דוקטורט, מחולק לשלושה חלקים. בחלק הרא־שון, „מבוא לסוציולוגיה של התיאט־רון", מבקש המחבר להתחקות על משמעותו של התיאטרון לגבי החברה האנושית, על ידי ניתוח מהותו וה־יסודות הכלולים בו. כאן הוא בודק בין היתר, בעיות הסוציולוגיה של התיאטרון כענף של עיון ומחקר, בעיית הסוציולוגיה התיאטרונית כ־נקודת־מוצא מתודית, בעיית דיסטאנ־ציה ופרספקטיביות.

בחלק השני, „משחק הגלגולים", הוא מנסה לעשות מה שהוא מכנה הליכה לאחור מן התיאטרון כמוסד בפני עצמו אל האספקטים התיאטרו־ליים שבחיי יום־יום. כלומר אל אותם רכיבים של חיי־אנוש שבהיותם ממוסדים הם כתחיים את התיאטרון. במסגרת זו הוא בודק את משחק הגלגולים, שבו מרבים לעסוק אנשי הסוציולוגיה והאנתרופולוגיה. במונח „גלגול" הוא מגדיר את האופן שבו קובעים החברות קטגוריות לפעילותיהם שבפעילות־הגומלין ומפרשים את פעולותיהם. הוא חוקר את הגלגול כפרספקטיביות, את הצטלבות הפר־ספקטיביות, את היחס שבין הפועלים והמסתכלים. כמו כן, בודק הוא את גורם ה„הצגה", את ההיצג כמיטא־קומוניקטיביות, את הגלגול כייצוג, את היחס שבין פרסונה וגלגול — ואת הפרומיננטיות, שאותה הוא מג־דיר כדרגה של תפישה חושית ותשו־מת־לב שבה בני־אדם הנושאים ב־גלגולים נתפשים וניתנים לתשומת־לב של אחרים, רבים יותר, והרבה יותר משיכולים הם עצמם לתפוש ולשים לב; ולאור זאת הוא בודק את הפרומיננטיות הזמנית, הפרומי־ננטיות ההעצמה, הפרומיננטיות וה־דיוקן הגלגולי.

בחלק השלישי של המחקר, „אירו־עיה", הוא פונה מן החיים היומיומיים אל התיאטרון כמערכת עצמאית, ד־מתחקה על מהותה של הסיטואציה התיאטרונית שבהצגה. הוא מבקש למצוא מה בין סיטואציה ופרספקטי־ביות, ומה בין סיטואציה טיגרתית וסיטואציה דרמטית. הוא נותן דעתו על רטוריקה ומגיקה באירועים, על סתר והשוק, על מערכת הגלגולים באירועים. הוא מסיים את החלק השלישי במבוא לתיאוריה של הצגת התיאטרון. וכאן הוא מייחד את ה־דיון למטבעותיה של ההצגה, הצטויה מקבילות של זמן, מקום וקונבנציות. בהקשר זה הוא מנתח את הסובייק־טים של הסיטואציה התיאטרונית, את השחקנים, הצופים והגלגולים.

את עיונו המפורט ורב־המובאות, הוא חותם בדיון בבעיית האירוניה הדרמטית. התיאטרון, לדבריה, הוא העיצוב הראשיתי של השקפת־העולם האירונית. התיאטרון הוא שפיתח וקידם את השיקוף האירוני עד לאינ־סופיות, בזיקה לכך. הוא גורס שמימ־רתו של הראש ומלפול שהחיים הם קומדיה לאלה שחושבים וטרגדיה לאלה שמרגישים, עשויה לשמש נקודת־מוצא לתפיסת האירוניה שב־דרמה, שמסגנה מצויה לקדמונה אצל היינה שהגדיר את האל כ„אריסטופנס של השמיים", ושגם כי האלוהים מהל בכל טפינות־העלצות של החיים מנה הגונה של ביחיות־הדעת.

כיאות לעבודת־מחקר אקדמאית כבדת־ראש ומבוססת כדבעי, מצורפים לספר מאות רבות של הערות ומראי־מקומות, וביבליוגרפיה מסועפת הכו־ללת יותר מ־300 ספרים ומאמרים.

יהונתן גפן

הבהדה מסויימת

שָׁאֲלַתְ אוֹתִי מָה מָצָאתִי בָּךְ.
בֶּאֱמֶת, מָה מָצָאתִי בָּךְ ?
מָצָאתִי בָּךְ
אֶת הַחֹמֶר הָרַךְ.
אֶת שַׁבְרִירוּת הַחַרְסִינָה.
מָצָאתִי בָּךְ
מָה שֶׁהַרְבֵּה יְלָדִים
מוֹצְאִים בְּפְּלַסְטֶלִינָה.
הִנֵּה עַכְשָׁו אֶת בַּיִת.
עַכְשָׁו אֶת גּוּף.
עַכְשָׁו חָתוּל.
עַכְשָׁו פַּרְצוּף.
מָצָאתִי בָּךְ אֶת אִמִּי,
מָצָאתִי בָּךְ הַפְתָּעָה.
מָצָאתִי בָּךְ אֶת עַצְמִי
אֲבָל זֶה כְּבָר לֹא מְצִיאָה.
שָׁאֲלַתְ אוֹתִי מָה מָצָאתִי בָּךְ.
מָצָאתִי בָּךְ אֶת יָפְיֵךְ.
מָצָאתִי בָּךְ אֶת עֵינַיִךְ.
וְיוֹתֵר מִכֹּל מָצָאתִי בָּךְ
אֶת הַחֹפֶשׁ אַחֲרַיִךְ.

פירקוביץ' והשומרונים

ד' לחודש השישי שנת 3611 למובא בני ישראל לכנען 3.9.1973

עורך נכבד ;

קוראים מגיבים

לעומת עדות שמיעה שמביא ד"ר יונתן שונרי ברשימתו „כתבי יד שומרוניים בלנינגראד — מניין ד־" (31.8.73) מפרי עטו של היהודי ה־רבני אפרים דייר־נארד ששמע מפי הרב הקראי המפורסם אברהם פירקו־ביץ על ביקורו בשכם בשנת 1863 וכיצד הצליח להוציא במרמה כתבי יד שומרוניים מן השומרונים שם ב־מחיר הבטחה... בתולה קראית כ־קרים, לא נסתרה ממני עדותם של שני עדי ראיה אשר מספרים ומציגים בצורה שונה לגמרי את הדרך וה־אופן בהם־השיג אותו פירקוביץ את כתבי היד שמצאו דרכם בסופו של דבר לספריה הענקית של אוניברסיטת לנינגראד.

שני עדים אלה שמים לאל את עדותו של פירקוביץ על הבטחת בתו־לות תמורת כתבי יד. ניכר הדבר כי עדותו של פירקוביץ מכוונה את יחו־סו כפוי הטובה אל השומרונים אשר נתנו בו את אמונם. מי שמכיר את המציאות השומרונית ידע אל נכון כי עד לשנות העשרים של המאה הנוכחית קיימו השומרונים חרם בלתי כתוב על נישואין עם נשים מחוץ לעדה למרות מצבם האישי שהיה כלאחר יאוש. בתקופת השנים 1860—1920 נע מספרם של השומרונים בין 130 ל־160 נפש ; 65% גברים. אף לאחר שהותר החרם ב־1923 ע"י ראש השומרונים בחולון כיום, מר יפת בן אברהם צדקה שנשא יהודיה, פליטת המהפכה הרוסית, אירעו שבעה מקרי נישואין כאלה בלבד מאז ועד היום, בשל הרתיעה המובנת שחשים השומרונים מהתקשרויות עם נשים מחוץ לעדה.

ד"ר שונרי מציג את פירקוביץ כויימן כתבי יד ומצבות קבורה ב־מטרה למצוא בסיס לקדמוניות הקר־אים. זאת הדמות המתקבלת גם מהשוואת העדויות הבאות עם עדותו של פירקוביץ עצמו על ביקורו בשכם ב־1863. אסמיך כאן ראיה לקביעה זו כאשר הפסוק „על פי שני עדים יקום דבר" עומד לנגד עיני :

הנוסע הנוצרי המפורסם הנרי בייקר טריסטרם מבקר בשכם בשנת 1863 ומוצא בבית הכנסת השומרוני שם את פירקוביץ. (מ. איש־שלום — „מסעי נוצרים לא"י" — תשכ"ו — עמ' 725) : „בין הקהל נמצא הרב הראשי של הקראים ברוסיה שבא לכאן כדי ללמוד את החומש של השומרונים. גם הוא לבש איפוד בד, אך לו עטרה רחבה עשויה קטיפה אדומה ועליה רקומים בחוטי זהב פסוקים באותיות עבריות של ימינו".

העדות השניה משלימה את עדותו של טריסטראם ונותנת לה ביאור־יתר.

עדותו של הכרוניקן השומרוני אב־סכווה הדנפי. הכרוניקה שנכתבה על ידו בשנת 1899 הוצאה לאור ע"י החוקרים הצרפתיים א. אדלר ומ. זליגסון, במקור ובתרגום לצרפתית. מאז נודע שמה בלשון המחקר כ־„כרוניקת אדלר" והיא אחת משלושת הכרוניקות ההיסטוריות השומרוניות עליהן נשען המחקר בסיפור תולדות השומרונים (הכרוניקה פורסמה ב־המשכים בקובץ המדעי R.E.J 1902—1903 וכספר נפרד. שם, עמוד 113—114) :

„ובימים ההם בא אל עיר שכם חכם מן ארץ רוסיא והוא מן חכמי היהודים הקראים ושמו אברהם (הע־רת המהדיר א. אדלר — „הוא אבר־הם פירקוביץ") ויחן בבית יעקב בן צדקה הדנפי ויאהב את בני עדת ישראל השמרים (זה כינוים המסורתי של השומרונים בכתביהם) מאהבה גדולה, לעת זוה הליכותם על אמת תורת משה הקדושה. והוה כל שבה יתפלל בבית הכנישה (הכנסת) עם השמרים וכן בערב ובבקר בכל יום. ויעד כי אין עדה על האמת כהם (כמותם). וידרוש מן הכהן עמרם (כהן גדול 1855—1874) הן יהיו ה־שמרים והקראים לעם אחד".

הכרוניקן אב־סכווה שהיה עד ראיה לנעשה ממשיך ומספר : „ויען הכהן עמרם את החכם : בינינו וביניכם פר־קן (הבדל) רב, בעבור משמר מצוות התורה הקדושה. אם תהיו כמונו על שביל חמשת ספרי התורה הקדושה והיינו כעם אחד". (הקראים כידוע מכירים בקדושתם של כל ספרי ה־תנ"ך בעוד השומרונים — בחמשת חומשי תורה בלבד) „ויען החכם אב־רהם הזוכר (הנזכר) : טוב כל אשר דברת אלי. אנכי אלך אל ארצי הקהל (ואקהיל) את כל זקני עדתי הקראים. ואדבר באוזניהם את הדב־רים האלה ונהיה כעם אחד. וילך אל ארצו וימת בדרך בטרם הן ישיג מדרשו (מטרתו), כי היה זקן בא בימים".

אלה דברי „כרוניקת אדלר". מפי ראש השומרונים בחולון ששמע מ־אביו אשר נכח בשעת מעשה, שמע־תי, כי פירקוביץ ביקש מן השומרו־נים התמימים את כתבי ידיהם כדי לשכנע באמצעותם את בני עדתו באמיתות המסורת השומרונית. אלה נתפתו לדבריו, מה גם שפירקוביץ נחשב בעיניהם לאיש נשוא פנים והיה מצויד ב„פירמאן" — איגרת רשמית מטעם השולטאן, ומסרו בידיו עשרות ספרי תורה, תפילה ופרשנות.

הנה כי כן, בפעם נוספת הוצאו במרמה כתבי יד עתיקים מידי ה־שומרונים. פירקוביץ לא היה הראשון שעשה כן וגם לא האחרון אשר ניצלו את מצבם האישי, הכלכלי והמדיני העגום של השומרונים במאות השנים האחרונות. ראשונים במלאכת רמיה זו היו חוקרי המערב א. להדלף בן המאה הי"ז וד. הנטינגטון בן ה־מאה הי"ח אשר הציגו עצמם כבנים לגלות שומרונית באירופה, כצאצאי עשרת השבטים. בהתכתבות הממוש־כת עם השומרונים בשכם הצליחו להשיג מהם כתבי יד רבים בתואנה של „חזרה אל המקורות". כך הגיעו כתבי יד שומרוניים רבים לספרית האוניברסיטה של פאריס ולספריה המלכותית בברלין.

בנימים צדקה
עורך א.ב. — הדעות השומרונית, חולון

דואר אויר · מספרות העולם

ארצות־הברית: ספר על קיסינג'ר ★ טרגדיה בין אב לבנו ★ בריה"מ: „הסנדק" בכתב־עת „מכובד" ; צרפת: ...זוכרת את סופרותיה

מאת סינדבאד

הדוקטור הנרי קיסינג'ר יכנס בעוד זמן קצר באופן רשמי לתפקידו כשר החוץ של ארה"ב. אבל מי שאינו מוכן להמתין לסיום התהליך שיהפוך את יועצו המדיני של הנשיא ניכסון למזכיר־המדינה האמריקני, יכול ל־עיין בספר „קיסינג'ר : דיוקן של מחשבה", שהופיע באלה הימים (הוצ־את ה.ה. נורטון), ועליו אנו חבים תודה לסטיפן ר. גראובארד.

אולי יש בביטוי „חבים תודה" כ־שום גימוסיות יתרה, המחטיאה את מטרתה. כך, בכל אופן, תהיה אל־נכון סבורה הגברת פראנסס פיצג'־ראלד, המבקרת של ה„ניו־יורק טיי־מס" הספרותי, המקדמת את הספר בפנים זעומות. לדעתה, החטיא גראו־בארד — פרופסור להיסטוריה באוני־ברסיטת בראון וידיד של קיסינג'ר למן שנות החמישים — את המטרה, וספרו הוא בעיקר ציטטים מחיבורים של קיסינג'ר ונסיון לשפוך עליהם (ועל בעליהם) את האור החיובי ב־יותר. כך או כך, גראובארד ביקש להוכיח, כי מדיניות־החוץ של קיסינ־ג'ר עקרונותיה מקופלים במאמריו ובספריו, וכל החפץ לגלות את „ה־סוד" הגדול, יטריח עצמו אצל ה־יצירות הללו (או אצל ספרו של גראובארד, החוסך לו את העמל הזה).

אליבא דגראובארד, החל קיסינג'ר מתעניין במדיניות־החוץ משחר בגר־ריו, וביחוד גברה התעניינותו בתחום זה כאשר כתב את עבודתו לקבלת תואר דוקטור, באוניברסיטת הארוו־ארד — שם כיהן לימים כפרופסור — על הנושא „מטרניך והקונגרס של וינה". בכל גלגוליה, אם כמרצה ב־מיכללה ואם כיועץ לענייני־חוץ של מוסדות שונים, נקט קיסינג'ר עמדה, כי מאזן־כוחות חזיבי בין האומות־המדינות הוא הצורה הרצויה ביותר של אירגון בינלאומי. בשעתו היה סבור, כי מתוך שלוש מעצמות־הגל רק סין וברית־המועצות הן תוקפ־ניות ומאיימות על השלום, ואילו ארה"ב רק הגנה על עצמה בפני איומים ועמדה בהתגוננויות ומילאה (או לפחות קרובות יותר, לא מילאה) את התחייבויותיה. לאחר זמן הגיע לכלל מסקנה, כי שתי המעצמות התוקפניות חדלו להיות „מהפכניות" והואיל וכן, פסקו לאיים על מערכת היחסים הבינלאומית ; זו באה העת, לדעתו, לנקוט יזומה דיפלומאטית חדשה מצד ארה"ב כלפי שתיהן.

מן הספר יוצא, כי המדינאות היא שקסמה לקיסינג'ר יותר מכל דבר אחר. ולפי גראובארד, הוא התעניין ביחוד באנשים בעלי סמכות שהפעילו את סמכותם. „מדינות, לגבי קיסינג'ר, הן מהויות ממשיות, ומנהיגיהן היו ממשיים לא פחות מהן". אלא שלדע־תו היו רק מעטים מסוגלים למלא את תפקיד המנהיגים, ולרוב המדינאים חסרה היתה התבונה הפוליטית ה־דרושה.

פראנסס פיצג'ראלד איננה חשודה, חלילה, בעודף אהדה כלפי קיסינג'ר. היא מבטלת הן את החידושים שתו־לים בו, גם מבחינה אישית הגם

קיסינג'ר

מבחינה מדינית ; היא, כאמור, אף מזלזלת בספרו של גראובארד החותר להאדיר את נשואו : אין כאן, היא טוענת, לא ביקורת, לא השוואה עם מנהיגים אחרים . של מדיניות־החוץ, ולא הסבר הבעיות שקיסינג'ר טיפל בהן או הגיב עליהן, אלא רק חזרה משמימה על דברים שאמר או כתב.

★ ★ ★

מי שסבור, כי מדיניות־חוץ וכל מה שכרוך בה איננה נושא מרתק — או פלילי — די הבודק, רשאי לפנות אל „מקורי־דם ופושעים". אנציקלו־פדיה מקיפה — 640 עמודים, עם ציורים ותמונות ! — של פושעים אמריקנים, שהופיעה עתה (הוצאת ליפינקוט). חזקה עליו שימצא כל טוב באסופה מצמררת זו, שאסף ג'יי רוברט נש. בהתחקותו על ההיסטו־ריה האמריקנית מימי המתיישבים הלבנים הראשונים ועד ימינו.

אפשר לגלות באנציקלופדיה של מר נש, כי מקרה־הפשע הראשון ה־ידוע לנו בהיסטוריה של ארה"ב הוא מעשה־ידיו של אחד בשם ג'ון בילי־נגטון, שבא לאמריקה בספינה „מייפ־לאואר" המהוללת, ורצח את שכנו ב־1630, ועל שום כך נתלה. ואם נוסיף לשום בה ביתקל בדמויות של גאנגסטרים ורשעים ועבריינים לרוב, שלא לדבר על כנופיות חבר־רות שנתקבצו לשם עשיית מעשים פליליים. מי, לדעתכם, אחראי לשוד מרכבת־הדואר האחרון ? אינכם יוד־עים ? ובכן, נערת־פרא בשם פרל הארט, והיא חוללה זאת ליד העיירה גלוב שבמדינה אריזונה. וכלום אפשר לשער מה עוללו שני העתונאים בן הכט (כן, הוא הוא הסופר היהודי־האמריקני) וצ'ארלס מקארתור ? הם הוליכו את המשטרה אל קארל ונ־דרר, אשר רצח את אשתו, אבל הוא לא נטר להם על כך. להיפך, הוא היה ידיד אתם כל כך, עד אשר הסכים לקרוא, בתור הצהרתו האחרונה ב־עמק־הבכא, כתב־פלסתר שחיברו ה־שניים נגד עורך מתחרה שלהם — אלא שנמנע ממנו הדבר מפני שורר־עותו נבפנוד. כדי להפיס את דעתם פצה בחבל־עם ולא פסק לשיר עד שכיסו את ראשו לפני ההוצאה להורג.

כמובן, לא ייעדרו מן האנציקלופ־דיה אישים מפורסמים בתחום הפשע כאל קאפונה, — וקליגות אחרות שלו באותו „סדר גודל" — אבל דומה, כי המעשה העיקרי שהקורא יכול להפיק מן האנציקלופדיה ממון דווקא באותם סיפורים לא־ידועים, שחלק מהם הוא בבחינת גילוי ראי־שון. ברדר...

★ ★ ★

מוות מבדר הוא הספר „ריצ'י" מ־את תומאס תומפסון (הוצאת סאטרדיי רביו פרס). העוסק בטראגדיה של נער בן שמונה־עשרה, ריצ'י דיגר, שנורה למוות בידי אביו, ג'ורג'. אין זה רומאן, אלא מעשה שהיה, והב־חור נהרג בירייה מפני שהאב סבור היה, כי המוות הוא הפתרון היחידי לבעיותיו של הבן.

האב הנעמד לדין, הורה מרצונו הטוב ברצח — שאירע בליל ה־12 בפברואר 1972, במרתף ביתו אשר באיסט מדואו, לונג איילנד — אך לא הביע שום חרטה על מה שעשה. המושבעים קיבלו את גירסת האב, כי בנו איים עליו בסכין, וסירבו להר־שיעו, אך לא רק בזה צפון היה העניין שעורר הפרשה ברחבי אר־צות־הברית : רבים חשו א ה ד ה כלפי האב־הרוצח, שטען, כי בנו היה מכור לסמים — ביחוד היה זוקק לכדורי־הרגעה — האריך בשערו, קרא תגר על כל סמכות בהתנהגותו ובגישתו, בקיצור הביא לכלל יאוש את אביו, אדם בעל השקפות פולי־טיות שמרניות ואורח אמריקני מהוגן.

ג'ורג' דיגר תלה את האשמה ב־אסון לא בעצמו אלא במדיניות ש־השתלטה בחיי ארה"ב, בסמים, בקו־מוניסטים ובליבראלים, ובכל אלה שמחוץ לחוג־מגוריו השאנן והמכונס בתוך עצמו, שהוליכו את בנו שולל. אפילו לאחר הגזל ההוא נבצר מן האב להתפייס עם בנו : הוא ציווה לספר את שערו הארוך ולגלח את פאותי־לחייו המגודלות, והלביש אותו ב־חליפה שהבן סירב ללבוש בחייו. בהלוויה אמר האב לידידי הבן, כי הוא מקווה שהרצח ילמד אותם, „היפים" שכאלה, לקח : „מהו הלקח ?" החזיר אחד מהם בשאלה. „נהג כ־הלכה או שאביך יירה בך למוות" ?

מספרו של תומפסון, השופע הבנה לאב — הוא נכתב מתוך הסכמה ושיתוף־פעולה אתו — מצטיירת, אף־על־פי־כן, דמותו של ריצ'י כנער בודד ומיוסר, שהחיים במרבר בורג־ני רובצים עליו כנטל כבד. תומפסון השתמש בסרטי הקלטה, שעליהם הקליט האב — בלא ידיעתו — שיחות של בנו עם חבריו. מן השי־חות עולה צליל של יאוש נורא, ואי־אפשר שלא להשתומם על האב, שהיה בולש ללא חשך אחר בנו, ש־

קולט

לא עמד כלל על זעקת הבן להבנה, להידברות, לקשר אנושי. בגיל 17 היו חייו של ריצ'י ריקים ומבוזבזים. נראה, כי התמכרותו לסמים נבעה מבדידותו ומסלידתו מפני „אורח־החיים האמריקני", שהאב נמנה עם מעריציו המושבעים. הנו ספר מה־ריד ומטריד — על־אף כל הדעות הקדומות של המחבר, הבאות לידי ביטוי בין השיטין ועל־פני השטח גם יחד — משום שיש בו כתב־אישום נוקב כלפי אמריקה. נכון יותר : חייו ומותו של הנער ריצ'י הם כתב־אי־שום כזה, שכן ניספה בחברה שנבצר ממנה לשלב בתוכה ובחייה רבים מבניה המבריקים ביותר. כאן יוצאת הטראגדיה של ריצ'י דיגר מגבולות הפרט אל תחום המשמעות הכללית : יתכן, כי אילו היתה לריצ'י איזו עילה להאחז בה, אם פוליטית ואם אישית — כמו אהבה — אולי היה מתגבר איכשהו על יאושו ועל תחו־שת הריקנות הנוראה שמילאה אותו. אך מה על אותם ריצ'יים רבים, שאח־רי סיום מלחמת וייטנאם ואחרי כל מה שהם עדים לו בהווי מולדתם, הם עלולים לעמוד בפני הצדר גניע להיים ? מה יש לתת להם במקום סמים שיספק את מאווייהם, שיסתום את החלל הריק המאיים עליהם ?

אביו של ריצ'י מצא את התשובה באקדחו. אבל כלום תשובה היא זו ? הלא אי־אפשר להרוג את כולם...

★ ★ ★

המהפכה בספרים בברית־המועצות, שעליו ייחרצו את הכתיבה במדור הקודם, כרוך בתופעה מעניינת : הוא מבסס את הצלחתם של כתבי־העת „העבים", מוסד רוסי למהדרין. אלה הם הירחונים הספרותיים, אשר בד בבד עם שירים, מסות, רשמי־מסע ו־ביקורות שמצגמם בעיון, מפרסמים רומאנים או זכרונות באורך מלא, בטרם יופיעו אלה בצורת ספר.

ג'ורג' סאנד

חוץ מזה מביא בעקבותיו תופעות „מוזרות". למשל, אורחים סובייטים רבים; שהם דווקא בעלי השקפות ליבראליות, תהמו על הירחון השמרני „אוקטיאבר", אשר מנקודת־הראות של חירות המחשבה מעמד בהם סלי־דה. וכל כך למה ? כדי שיוכלו לק־רוא בו את התרגום הרוסי של „הסנדק" — אותו רומאן אמריקני על מנהיג „מאפיה" ובניו, שזכה להצלחה עצומה ברחבי תבל, אם בספר ואם כסרט — ש„אוקטיאבר" הבטיח למנו־יו. יש לשער, כי הירחון לא נדרש לסיפור של מאריו פוזו מפני שהוא מוקיר את כשרונו הוצר, אלא מפני שלדעת עורכיו יש ברומאן כדי ל־העמיד את החיים האמריקניים באור מגוחך. אבל לקוראים אין זה איכפת כל עיקר : הם רוצים ל ק ר ו א.

בכתב־עת סובייטי אחר המתמחה בתרגומים הוא „ספרות זרה". עורכיו של זה נתכוונו לפרסם בו את הרומן „פגוש אותי בגיא הירוק" של רובנס פן הארן, מן הנכבדים בסופרי אר־צות־הברית המתקיימים שבהם. אלא שהתכוונות שנתבשו — והארן הציע להעמיד את התמלוגים שיקבל בברית המועצות לרשותו של אלכסנדר סולי־ז'ניצין. דבר זה עורר, בדרך הטבע, את המהם של „האחראים" — וקוראי „ספרות זרה" לא יוכו לעיין בתרגום הרוסי של „פגוש אותי בגיא ה־ירוק". יהא עליהם לתור אחר גיאות ירוקים אחרים.

★ ★ ★

ז'ורז' סאנד, שרבים יודעים על ה„רומאן" שלה עם המוסיקאי פרד־ריק שופן ואילו מעטים עדיין נוקקים לרומאנים הספרותיים של מחברת צרפתיה זאת מאמצע המאה הי"ט („פדטה הקטנה" שלה תורגם גם לעברית, ואילו אגדורה מרואה הציב לה יד בביוגראפיה מפרסמת, „לליה") — ז'ורז' סאנד זו באה לה באולה בימינו דווקא באמצעות ה־קולנוע.

בימים אלה מסרים פייר פיליפ את חיי הסופרת בסידרה שבה התגוררה, נואן. ארבע שחקניות ממלאות את תפקיד ז'ורז' סאנד בתקופות שונות של חייה. כידוע, היתה ז'ורז' סאנד יכולה להחשב לאחת מלוחמות התנו־עה לשחרור האשה — בכל אופן, ב־תקופתה המחוקה נחזה מאוד בעיני החברה, לא רק בכתיבתה אלא גם בחייה ממש. אגב, ז'ורז' סאנד שמה הספרותי של אמאנטין לוסיל אורור דיופאן.

מספרת צרפתיה מהדרנית יותר, קו־לט, שהלכה לעולמה בשיבה טובה בשנת 1956, זוכה לתשומת־לב מחוד־שת במלאות מאה שנה להולדתה.

ערב ספרותי־מוסיקאלי נערך לזכרה של הסופרת, שהצטיינה בכתיבתה המתוקה־מרירה, מלאת התבונה וה־קסם הגאולים־במובהק, בסירת סט. טרופז־פואסי. חבר האקאדמיה של גונקור, הסופר המנאי ארמאן לאנו, נשא הרצאה על קולט ויצירותיה, ולי־אור מכן קראו אחדים מבוני האמ־נים של התיאטרון הצרפתי קטעים מסיפוריה, בלוויית נגינת קטעים מוסיקליים כשל פורה, דביוסי וראוול.

הפסיכיאטר

(סוף מהעמוד הקודם)

מתוך בית־החולים עלו צלילי פסנתר, בניגון איטי והססני.

„יפה, נכון ?" אמר.

„כן", ענתה.

„את אוהבת מוסיקה ?"

הפטיפון שבבית הוריה נקנה עוד בטרם נולדה. כך בכל אופן חשבה תמיד. מיום שהיא זוכרת את עצמה, היא זוכרת את ארגז העץ הגדול, מצופה פוליטורה חומה, ששתי דלתותיו נפתחות יחד במשיכת ידיות ברזל בעלות פיתוחים. היום העמידו עליו את הטלויזיה. בצידו הימני של הארגז היה נתון פטיפון אוטומאטי, שהתקליטים היו נופלים על צלחתו בזה אחר זה. לימים, כשהותקן, היו עוברים לאוטומאט במכה קטנה של הברך או של גב היד. בצד השמאלי היה תא להקליטים ובו מספר אלבומים : שירים מן הימים ההם, שירי ילדים ושירים בלועזית. באלבום גדול יותר היו יצירות קלאסיות, סימפוניות ואופרות. מכולם אהבה ביותר את השיר באנגלית מתוך הסרט „לילי" ואת סימפונית הצעצועים של היידן. איש לא הקשיב לתקליטים מלבדה. גם לא נוסף שום תקליט חדש במשך השנים. לכשבגרה, קנתה כמה תקליטי שאנסונים צרפתיים. בעצמה התוודעה אל המוסיקה, לאט־לאט, עד שלמדה לאהוב את הצלילים גם בגופה. קטעי־נגינה מסויימים היו נושאים אותה למעלה ואחר־כך צללה עמוק ורד לתוך האדמה, שרועה באפיסת־כוחות.

„קניתי את אלבום התקליטים שיצא עכשו ב־הוצאת מועדון הקוראים", אמר.

„גם אני קניתי אותו", אמרה.

„יש ביניהם בעלי איכות גרועה", אמרו שניהם יחד.

„אפשר להחליף", סיפרה לו.

„כן ? טוב שאת אומרת לי. אשלח את אשתי. אתמול שמתי תקליט. בני מזלזל במוסיקה קלאסית. שומע רק פופ. כששמתי את התקליט, קם לצאת מן החדר. ליד הדלת נעצר, הקשיב... אני מקווה שלאט־לאט יתרגל לשמוע גם מוסיקה כזאת" — אמר ד"ר ב. א. „כשאני שומע את קרוזו, יש לי עד היום תחושה של Déjà vu אני מטייל בשעת ערביים על שפת הים, לאורך הצוקים הגבוהים בפולקסטון וכתבק את כתפי הבחורה שלצידי. אני גם חש בטעם הריבה על השפתיים".

„את יודעת מה זה "Poacher"?", שאל פתאום.

„לא".

„זהו צייד הצד ביערות לא לו. כוחכר בליידי צ'טרלי".

ד"ר ב. א. היה מדבר חצי עברית וחצי אנגלית. היא אהבה את האנגלית שבפיו. הוא היה מלמד אותה מלים בשפת אמו והיא היתה מתקנת את שגי־אותיו בעברית, בסבלנות של מורה ולעתים מתאפקת שלא לצחוק, כשדיבר בשגיאות משעשעות.

●

פעמון בית־הספר צלצל בעשרה לשתים־עשרה. הצלצול שנמשך התערב בהמולת הילדים שקמו ללכת הביתה.

„את שומעת ילדים ?" שאל.

„כן", ענתה.

„יפה, לא ?"

„כן".

„את רוצה שאספר לך סיפור ?"

תורה אל החדר והכינה עצמה לשמיעה רבת־קשב.

„בבית־החולים גדול ורב־קומות עבדו פסיכיאטרים. הצעירים עבדו בקומה הראשונה, המבוגרים יותר — בקומה השניה. בכל שזקנו ורכשו נסיון — עלו קומה נוספת. בשעה חבש אחר־הצהריים, כשעזב אחרון הפציינטים, עלו הפסיכיאטרים מהקומה הראשונה אל הפסיכיאטרים שבקומה השניה ושפכו לפניהם את ליבם. אחר־כך עלו אלה שבקומה השניה לקומה השלישית ועשו אותו דבר. בכל קומה היו פחות רופאים. מאוחר בערב הגיעו הזקנים המעטים מן הקומה שלפני אחרונה, אל זקן הפסיכיאטרים, שישב בקומה העליונה. כשיצאו מכנו, קם הרופא, קפץ מן החלון והאבד. הוא עלה לשפוך את לבו בקומה שמעליו".

היכה.

„בתי סיבה היכן. בהופש הגדול היא עזרה לי כאן קצה. רוצה להיות פסיכיאטרית. עכשו היא לומדת לנהוג. את יודעת מה קרה לי כשלמדתי רפואה ? למד אתי בכתה סטודנט, בעל־גוף. „לו אני הייתי במקומך — אמרתי לו יום אחד — לא הייתי יכול לחיות. כל הכבוד לך". איך אתה יכול ?! לבחורה נמצא הבחור כה. בלילה הכניס את ראשו להגנור גז. רציתי להתאבד".

●

אשה זקנה שבאה עם בצלה החולה יצאה מן החדר. ד"ר ב. א. ליווה אותם לדלת. „גוט שבבי" — אמר להם ביידיש. ניכר היה מדרך ברכתו כי גדל במשפחה דתית או מסורתית.

„גדלתי בבית דתי", סיפר לה כמה פגישות לאחר מכן. „גם אני הייתי דתי, עד שנהרג אחי במלחמת העולם. טייס היה. השאיר אחריו אשה צעירה ושתי בנות קטנטנות".

שתק. אחר־כך המשיך :

„גיסתי היתה לבד כל השנים וגידלה את בנותיה למופת. גברים רבים רצו בה. אמרתי לה : מדוע אינך מתחתנת ? אחר־כך עלו לארץ. הבנות גדלו ועזבו את הבית. לא מזמן התחתנה והתחתנה מצויין".

היא השתתפה בשמחה בעומק ליבה הסגירה זאת בחיוך קטן וטוב.

„באמת, התחתנה יוצא מן הכלל" — חזר ואמר.

לבר־דודה הטייס היו עיניים כחולות. הוא היה הגבר הראשון שאהבה בחייה ונהרג כשהיתה בת עשר. „זה מפליא כיצד אהבה אותו כל־כך, ממש אהבת אשה לגבר", סיפרה אמה לחברה הטייס, כשהיתה בבגא. האם וחבר ישבו במרפסת. היא לבשה את שמלתה בחדר האמבטיה והתקינה עצמה ליציאה. היו לו עיניים כחולות. היום יש לו גם אשה, בת ובן.

●

היה יום ראשון.

„איך עבר הוויק־אנד ?" שאל ד"ר ב. א.

„עבר", ענתה כדרכה.

„אתמול נסענו כמה משפחות ידידים לטיול ב־דרום הארץ", סיפר, „נכנסנו למסעדה באשקלון. היינו במצב־רוח מרומם והשתוללנו. היית צריכה לראות איך שהמלצר הסתכל עלינו. כמעט זרק אותנו מ־המקום".

●

גם היא היתה משתוללת פעם. עד לאותו יום בו כהתה בה שמחת החיים. — „גם אני מרגיש כך, מאז שנפטר אבי, לפני כשנתיים" — סיפר ד"ר מ. בן השלושים, כשבא להיפרד, ימים ספורים לפני שנסע לחו"ל. „אבל החיים אינם נגמרים בגיל 23" — אמר בקול שקט ועניין.

„בת 22", תיקנה אותו. „הייתי בת 22".

קבלת צפת

(סוף מהעמוד הקודם)

את התוכן. במקרה שלפנינו התוכן הוא האין־סוף והצורה היאה לו היא לשון רפלקטיבית ומקצבים זורמים. שני אלה נעדרים מרוב השירים ה־ללו. במקומם ישנה הלשון התיאור־רית, ההסבר המקצב הפרוזאי החד־גוני, הם דוחקים את אוורית המיס־טורין. רק במספר שירים, כמו ב„אין סוף" (עמ' 55) עלה בידי המשורר למצוא את הלשון והמקצב המתאי־מים.

גם העומס הלשוני פוגם בהישג האסתטי. ברצונו לשמור על לשון אוטנטית לאורך כל היצירה, כוונה טובה כשלעצמה, מרבה המשורר ל־השתמש בארמית — לשון הקבלה — אף שאין זו לשון הקורא העברי. זה יוצר זרות מסוייגת המפריעה לחוויה האסתטית.

הוא הדבר בחידושי הלשון הרבים אותם מנסה הוא לחדש או להוציא מגניזת מילונים למנגנים. מלים כגון: תפוחניה, אסלב, מתרת, תהתה, כר־ניות, שחרהובה, יצב וכו'. יתכן ויש להם ערך פילולוגי, אולי אנו אפילו זקוקים להם, אך רבויים בתוך היצי־רה אינו מוסיף לערכה. האספקט הפיוטי נפגם.

יש לציין את העיצוב המהודר של הספר, תופעה לא שכיחה במבלכת הספרים שלנו. הדפים מעוטרים בצי־טורי קביעות מסורתיים, ובינוהם, ב־ראש השערים, שולבו ציורים בעלי אופי ארכאי של פנחס שפר.

בסת המבוא כאת הנשיא־לשעבר ז. שזר והסבירה את חשיבות המרכז הצפתי מהווה השלמה נאה ליצירה.

המספר הח...

הטבע, השירה - ה...

דף מספר חדש

הטבע, השירה - והיהודי

הקדושה שבגלות בניגוד לטבע, והיא תתחבר לקדושת ארץ ישראל — הקדושה שבטבע

א. הקדושה שבטבע היא קדושת ארץ ישראל, השכינה שירדה בגלות עם ישראל היא הכישרון להעמיד קדושה בניגוד לטבע. אבל הקדושה הלוחמת נגד הטבע אינה קדושה שלימה, צריכה היא להיות בלועה בתמציתה העליונה בקדושה העליונה, שהיא הקדושה שבטבע עצמה, שהוא יסוד תיקון עולם כולו וביסומו הגמור, הקודש שבגולה יחובר אל קודש הארץ, „ועתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שייקבעו בארץ ישראל".

ותחיית האומה תגלה למשורר הישראלי את הטבע בכל יופיו.

ב. אין הטבע מתגלה למשורר הישראלי בכל הדרו ויופיו מפני שבר האומה הרחוקה מהחיים הטבעיים, הבריאים. ואם ירצה משורר בעל כישרון להתמכר אל הטבע למרות כישלונה של האומה, יוכל רק להטביע את עצמו בצד המוחש הגס שלה, אבל את יופיה השמימי לא יוכל לחוש בכל טובו והדר זיוו, כי כיוון שירצה להתרומם אל הספירה הרוחנית, ירגיש שבר האומה וידום רוחו, תחת אשר בשקיעה החושית יוכל לשכוח לפעמים את המצב ההווה של האומה. „מיום שחרב בית המקדש לא נראה רקיע בטהרתו שנאמר: ,אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם' ", התחייה הלאומית, הניכרת בבניין הארץ, כשהיא גלקחת עם מקורה החי, תוכל כבר להחזיר רשמים הגונים מזיו הרוחני של הדר הטבע, עד שתיוולד האפשרות להסתכל לא רק בארציותו כי אם גם בזיוו השמימי.

(מתוך „חזון ישראלי", פרקי אורות מרן הראי"ה קוק זצ"ל, „ספריית הגוילי", ירושלים, תשל"ג).

*

נודה על האמת:

כל שעה שמתגבר בנו קול יהודי פנימי, קול מעמקים, כל שעה של המיה יהודית אילמת, שעה של התרפקות חרישית מעו־ צר אהבה ורחמים על פשוטי אנ־ שים מישראל, תמימי הנפש, תמי־ הלב, שלומי האמונים, אותם בעלי הנשמה היהודית האמיתית, שה־ כירם כל אחד מאתנו אשר גדל בקרב המוני יהודים, ומכל שכן אם זכינו להסתופף במחיצתם של מאורי ישראל מדור ישן ועל לבנו תפול פתאום קרן אצילה מאורם ומאורם, — בכל השעות האלו של ליבוי זיק אהבת ישראל מל־ שעבר אין ארון הספרים החדש שלנו — בהוויתו הכוללת — בר שיח לנו. רבי גדוליו והגוליו של ארון ספרים זה אינם עשויים לה־ יות אושפיזי לבנו בשעת ריכוז בפינה היהודית הסמירה שבו. דבר־מה שד גנוז בנו שאינו מו־ צא כאן תיקונו. דבר־מה שאין ערוך ליקרתו אף מוצא כאן את צרותו.

דבקות יהודית ודבקות בספרו־ תנו צוררות זו את זו, סותרות זו את זו, ובגבור האחת — על כרחה מתקפחת חברתה. זהו ה־ פאראדוכס העגום של ספרות זו.

(מתוך: אברהם קריב, משלשום ועד הנה, הוצאת ספרים נ. ניומן תל־אביב, תשל"ג).

ספרים חדשים
עיון ראשון

סיפורת

סיפורי אמיל זולא

שלושה סיפורים קצרים מאת אמיל זולא, המכונסים יחד תחת הכותרת „סיפורי אהבה", הופיעו בהוצאת „תר־ מיל" של קצין חינוך ראשי בצה"ל בתרגומם של יוסף כרוסט ויעקב בר־ ציון. שלושת הסיפורים הם: למען ליל־אהבה, סמי אהבה ו„התוקפה על הטחנה". המחיר: 1.50 לירות.

סיפור לירי לתומאס מאן

בהוצאת „תרמיל" הופיע סיפורו של תומאס מאן „טוניו קרגר". זהו סיפור לירי־הגותי המתאר את נפתו־ ליו ועמימותו של האמן־המשורר טוניו, בנו של הקונסול קרגר. הסיפור תור־ גם לעברית בידי יוסף ליכטנבוים. המחיר: 1.50 לירות.

עיון ומחקר

כתבין של מבקר והוגה־דעות

„משלשום ועד הנה", אסופת מא־ מרים והרצאות על הספרות, העם ו־ המדינה מאת אברהם קריב הופיעה בהוצאת מ. ניומן והקרן להוצאת כתבי אברהם קריב. בספר שני חל־ קים — „כמהפכת זרים" ו„במערכי תקומה" וכלולים בהם גם רוב מא־ מריו של המחבר, שנדפסו בספרים הקודמים — „אדברה וירוח לי", „עטרה ליושנה" ו„נרתק את השל־ שלת". המחיר: 22.50 לירות. מחו־ דש אוקטובר: 27.50 לירות.

הגות סוציאליסטית

בסידרה „דעת ומגמה", הוצאת ספ־ רית פועלים, הופיע ספרו של מיכאל הרינגטון „סוציאליזם". הרינגטון, ש־ שימש שנים יו"ר המפלגה הסוציא־ ליסטית של ארה"ב, משוכנע כי שי־ נוי פני הקאפיטליזם, הקומוניזם ו־ „העולם השלישי" בדרך סוציאליסטית אינו רק מילוי משאלה רצויה, אלא כורח ותנאי להמשך קיומנו נוכח ה־ תוצאות המהפכניות של כוח־היוצר שלנו. הספר תורגם לעברית בידי נחמה גנוסר ומחירו 29 לירות.

מוסר אב

„לקט ממכתבי אב לבנו" הוא שם החוברת, שבה כונסו מכתביו של ר' גדליהו הלפרין לבנו צמח. החוברת כוללת מכתבים בשאלות אמונה, סבל ואושר, חינוך, ארץ־ישראל ודעות יהודיות. הוציאו לאור הבן, בםלאות ל"ב שנה להירצחו של אבין בראסיין שבליטא.

המפעלים השיתופיים בגרמניה

בסדרה האוניברסיטאית של הוצאת „עם עובד" הופיע ספרו של זלמן הלבר, מראשי האיגודים המקצועיים בגרמניה ונשיא קרן נפתלי — „ה־ מפעלים השיתופיים". המחבר סוקר את המפעלים השיתופיים בגרמניה ומנתח את חשיבותם ואת ביסוסם. זהו חומר מאלף להשוואה, אף כי חלקו של המשק השיתופי בגרמניה קטן הרבה מאשר בישראל. תרגם מגרמנית משה אטי. המחיר: 12 לי־ רות.

זכרונות

מכתבי אסיר עברי

22 מתוך „מ"ג מכתבי אסיר עברי" שכתב משה כרמל בהיותו כלוא לפני שלושים שנה ויותר בכלא עכו הו־ פיעו בספרית „תרמיל" של צה"ל בשם „מבין החומות". המכתבים תוש־ עים בפני הקורא את חיי הכלא ה־ אפורים ואת המציאות של המלחמה ועצמאות בתקופת השלטון הבריטי של א"י. המחיר: 1.50 לירות.

מכתבים מקפריסין

„מכתבים מקפריסין" מאת יצחק בן־יוסף (הוצאת „תרמיל") הם מכ־ תבים שכתב אל משפחתו שליח ה־ ישוב העברי בתקופת המנדט הבריטי, המספרים על פעולות חינוך ותרבות במחנות המעצר של המעפילים. ה־ מחיר 1.50 לירות.

זכרונותיו של שריונאי

„ללא תקוה וללא פחד" הוא ספר זכרונותיו של גנראל פון זנגר־אטר־ לין, אחד ממפקדי השריון של גר־ מניה ומפקד הקורפוס ה־14. תמונה מאלפת של תנאי שדה־הקרב וה־ בעיות הטקטיות של לוחמת השריון באירופה במלחמת העולם השניה. תור־ גם מאנגלית אל"מ בצלאל אמיר. הוצאת „מערכות", המחיר: 16 לירות.

„באפי"

יומניה של „באפי", בלאנש דאג־ דייל־בלפור, מן השנים 1936—1947, כונסו ונערכו בידי נ.א. רוז והופיעו (באנגליה) בהוצאת „ואלנטין מיטשל" בלונדון. בדברי הקדמתו מספר מאיר וייסגל, כי כאשר נשאל וייצמן פעם מיהי באפי דאגדייל ענה: „היא מה שנשאר מהצהרת בלפור". ואכן, אחי־ ייניתו זו של הלורד בלפור וידידתו של וייצמן, ליוותה את המאבק ה־ ציוני בבריטניה בעין פקוחה ויומניה משקפים את התקופה משני הצדדים. הן מנקודת־הראות של הפוליטיקה הגבוהה הבריטית והן מצד מנהיגי הציונות. המחיר באנגליה 3.75 לי"ש.

חוק ומשפט

מפתח השאלות והתשובות

בהוצאת המכון לחקר המשפט ה־ עברי של האוניברסיטה העברית ב־ ירושלים הופיע „מפתח השאלות ו־ התשובות", המפתח ההיסטורי, בעריכת מנחם אלון. הספר נדפס במולטי־ ליט והוא כולל בשני חלקיו את שו"ת הריטב"א ואת שו"ת זכרון־ יהודה. בנספחים לספר מובאים מפתח ענינים, מפתח שמות חכמים ומפתח למיון החומר ההיסטורי.

רבי המכר של אוגוסט

מאת יעקב העליון

שני שינויים קלים במדורנו: א) הרשימה בה גבלים ומאמרים וסי־ פורים תוכתר מעתה בשם סיפורת. 2) מעתה ייכללו פרסים על תוכן הספר, רק בחודש הראשון שלו ב־ רשימה.

דבר מהור גמל החודש בטור סיפו־ רת: „פרפר" מאת הנרי שריה, ה־ ותיק ברשימה עלה למקום הראשון. וזאם הוא ספר „קיצי" המתאים ל־ קריאה קלה בחופשה, או אולי גרמה סקירתו של המחבר למשיכת קור־ אים נוספים? מי ירד לחקר לב ה־ קוראים...

נקודה מעניינת נוספת: „מאה שנות בדידות" מאת ג. ג. מארקס, שהיה רב מכר בראשית השנה, חזר ל־ רשימה.

לטור נכנסו „פלאש" ו„עונת ה־ נדידה לצפון" (מאמר ביקורת עליו נתפרסם במדור זה ב„מעריב" בשבוע שעבר).

לטור „ספרים אחרים" נכנס „פרקי יומן מורה תיכוני", של אחד מידידי ישראל הגדולים הקולונל ר. מיינרצ־ הגן.

בטור „ספרי ילדים" אנו נפרדים מ־ „תמונות מספרות" למרות שהיה תו־ פס הפעם את המקום הראשון בו. זאת, בעקבות החלטתנו לא לפרסם ברשימה ספר הדרכה יותר משנתיים. שכן ברור כי ספרים מסוימים, כמו אלה המדריכים הורים בגידול ילדים, יהיו רבי מכר תמיד.

בטור ספרי שירה תופס „שירים שימושיים" את המקום הראשון. ב־ לט בטור גם „כציפור עלי תיל" מאת ליאונרד כהן.

24 מבין 36 הספרים המופיעים החודש ברשימה הם מקוריים. מספרם ניכר בעיקר בין ספרי הילדים ושירה. 17 הוצאות ספרים מיוצגות ברשימה.

מקרא: מ"ק — מקום הספר בחודש הקודם.

נ"ב — מספר החודשים שהוא נמצא ברשימה.

ספר היוצא מן הרשימה וחוזר אליה אחרי יותר מחודש, החל לגביו ה־ ספירה מחדש. כוכב ליד שמו מעיד על שובו אחרי הפסקה.

תל־אביב: ספרי (בזלת בנימין 30), יסוד (אלנבי 88), ספרית פועלים (אלנבי 73), בראון (אלנבי 35), אלף בית (אלנבי 71), שושנה (ברודצ־ קי 11, רמת־אביב), פריזק (בן יהו־ דה 60), יבנה (אלנבי 80־82) סטי־ מצקי (אלנבי 107); ירושלים: ל. א. מאייר (שלומציון המלכה 4); חיפה: סקיים (פרץ 39), הדר (הרצל 15), סטימצקי (העצמאות 82); גבעתיים: ווים (המעיין 1); באר־שבע: א"ת, שירותי תרבות (קק"ל 189); נתניה: ספרי דורון (נאמן 32); אילת: סטימצקי (גמל העתמה) — ואחרים שלא רצו בפרסום שמותיהם.

סיפורת

1. פרפר — הנרי שריה, „בוסתן", 13.25 ל"י, 429 עמ'. מ"ק — 4, נ"ב — 23 חודשים.
2. לא שם זין — דן בן אמוץ, „ביתן", 13.50 ל"י, 302 עמ'. מ"ק — 1, נ"ב — 6 חודשים.
3. הוזי ורעי — נעמי פרנקל־בן־גור, „עם עובד", 14.00 ל"י (כריכה קשה) 5.50 ל"י (ספריה לעם). מ"ק — 3, נ"ב — 4 חודשים.
4. לגעת במים — לגעת ברוח — עמוס עוז, „עם עובד" (ספריה לעם) 4.00 ל"י, 188 עמ'. מ"ק — 2, נ"ב — 5 חודשים.
5. מגילת פן מיקלה — אכסל מונ־ תה, „עם עובד" (ספריה לעם), 6.50 ל"י, 412 עמ'. מ"ק — 6, נ"ב — 6 חודשים.
6. עונת הנדידה לצפון — אל טייב צאלח, „עם עובד" (ספריה לעם) 4.88 ל"י, 151 עמ'. חדש ברשימה.
7. קיר המלאה — ש"י עגנון, „שו־ קן", 29 ל"י, 726 עמ'. מ"ק — 7, נ"ב — 3 חודשים.
8. פלאש — וירג'יניה וולף, „דביר", 6.30 ל"י, 126 עמ'. סיפור אהבתה של המשוררת ברט־בראונינג אל בעלה המשו־ רר בראונינג — דרך תולדותיו של כלבה. חדש ברשימה.
9. קיטון X 25 — אפרים קישון, משרד הבטחון וספרית „מע־ ריב", 8.00 ל"י, 205 עמ', מ"ק — 8, נ"ב — 4 חודשים.
10. מאה שנות בדידות — ג. ג. מארקס, „עם עובד", 6.50 ל"י, 369 עמ'. חזר לרשימה.

באים אחריהם: 11. סידהרתא; 12. לנגו אחרון בפריס; 13. הנערה שהביאה את המלחמה.

ספרים אחרים

(הסדר נקבע לפי דיווחי המוכרים)

1. רגל של בובה — יעקב העליון, „עם עובד", 14.00 ל"י, 213 עמ', מ"ק — 1, נ"ב — 3 חודשים.
2. אני השמיטונים — ג'ון דאן לאזיק גודל — „עם עובד" (ספרים אופקים), 7.30 ל"י, 230 עמ'. מ"ק — 7 נ"ב — 4 חודשים.
3. פרקי יומן מורה תיכוני — קולונל ריצ'רד מיינרצהאגן, „שקמונה", 14.80 ל"י, 208 עמ' (מיומנו של איש ביון ומשרד החוץ הבריטי, ידיד ישראל, שניבא את אויב ישראל השל־ מה). חדש ברשימה.
4. הלם העתיד — אלווין טופלר — „עם עובד" („אופקים"), 11.00 ל"י (שני כרכים) 420 עמ'. מ"ק — 2, נ"ב 7 חודשים.
5. מדריך לפגי לאירופה — יוסף לפיד, „שקמונה" 36.00 ל"י, 900 עמ' (סט של 3 כרכים). מ"ק — 5, נ"ב — חודשים.
6. ספר הבישול — אביבה גולדמן, „ספרית מעריב" ו„אמיר", 24 ל"י, 268 עמ'. מ"ק — 8, נ"ב — 6 חודשים.
7. איש איש והכלבו — קונרד לו־ רנץ, „הדר", 14.80 ל"י, 172 עמ' (סיפורי פסיכולוג על בעו־ לי חיים, על אורח התנהגותם של כלבים וחתולים). מ"ק — 4, נ"ב — חודשים.
8. אריך ציון וירושלים — שלמה שבא, דן בן־אמוץ, „וידנפלד וניקולסון ירמי", 29.50 ל"י, 256 עמ'. מ"ק — 7, נ"ב — 5 חודשים.
9. ואולי... — רות דיין, „וידנפלד וניקולסון ירמי" ו„ספרית מע־ ריב", 16.00 ל"י, 256 עמ'. מ"ק — 6, נ"ב — 5 חודשים.
10. אבלנו — שלום רוזנפלד, „עקד" ו„ספרית מעריב", 10.00 ל"י, 160 עמ'. (צייר: זאב). מ"ק — 10, נ"ב — חודשים.

באים אחריהם: 11. מדריך בו־ מא; 12. יאיר דורי; 13. ה־ סמסד.

ספרי ילדים ונוער

(הסדר נקבע לפי דיווחי המוכרים)

1. הבימה המעופפת — וולט דיסני, „יבנה", 8.80 ל"י, 32 עמ'. מ"ק — 1, נ"ב — 4 חודשים
2. טבע ומדע בחיי יום יום — ניצה נפתלי, נפתלי מלומד, (צייר: ה. הכסקוף) 15.80 ל"י, 120 עמ'. מ"ק — נ"ב — 10 חודשים.
3. תום, הבנאי — נאוה פוקס, „מסדה", 18.00 ל"י, 101 עמ'. אורה דביר. מ"ק — 4, נ"ב — 9 חודשים.
4. שלוש ועוד כחול — עודד בור־ לא, „עם עובד", 6.00 ל"י, — חדש ברשימה.
5. יומנה של נערה, קמי — רבקה קרן, „עם עובד", 10.00 ל"י, 192 עמ'. — חדש ברשימה
6. יופלה איך זה קרה — פוצ'ו (ישראל ויסלר), „מסדה". 9.00 ל"י, 234 עמ', לנוער מבוגר. מ"ק — 8, נ"ב — 4 חודשים.
7. נסע אל השדה — פנינה בורש־ טיין, „הקיבוץ המאוחד", 5.70 ל"י, — חדש ברשימה.
8. הנמר מיפורוח — טובה הרשקו־ ביץ, „הקיבוץ המאוחד", 96 עמ', 10.80 ל"י. מ"ק — 7, נ"ב — 3 חודשים.

שירה

(הסדר נקבע לפי דיווחי המוכרים)

1. שירים שימושיים — דוד אבידן, „א. לוין־אפשטיין", 11.60 ל"י, 126 עמ'. מ"ק — 1, נ"ב — 3 חודשים.
2. כציפורים עלי תייל — ליאונרד כהן, „עקד", 12.80 ל"י, 84 עמ'.
3. שירים — "1948—1969" — יהודה עמיחי, „שוקן", 14.50 ל"י, 280 עמ'. חזר לרשימה.
4. כל משבריך וגליך — זליה רביקוביץ, „הקיבוץ המאוחד", 6.80 ל"י, 128 עמ'. מ"ק — 4, נ"ב — 16 חודשים.
5. שירי רחל — רחל, „דבר", 8.50 ל"י, 284 עמ'. מ"ק — 2, נ"ב — 14 חודשים.
6. שירים משכבר — נתן אלתרמן, „הקיבוץ המאוחד", 11.30 ל"י, 255 עמ'. חדש ברשימה.
7. שירי לאה גולדברג — „ספרית הפועלים", 16.50 ל"י, 255 עמ'. חזר לרשימה.

הגורמה הדוהר

כחבר ב'גורמה הדוהר' -
28 ממסעדות היוקרה בישראל ישמחו לארח אותך ויציעו לך 2 ארוחות מלאות במחיר ארוחה אחת

GALLOPING GOURMET הגורמה הדוהר

דובי האח — כפר שמריהו | מצודת הנמל — קיסריה | פונדק הדגים — חוף תל־ברוך | ה"נסט" — הרצליה פתוח

דקר — כרם התימנים | ציון אקסקלוסיבי — כרם התימנים | Athens אתונה — תל־אביב | Bernie Mason's Steakhouse הסטקהאוז האמריקאי של ברני מייסון - סביון

La Chaumière לה שומייר — נתניה | מסעדת "ההאן" — ירושלים | Charlie's שרלי — עין הוד חוף טנטורה | התרנגול הזהב — תל אביב

Jeannette ז'נט — יפו עתיקה | Charlie's שרלי — עין הוד חוף טנטורה | פונדק הציידים — גבעתיים | Ronen רונן — תל־אביב

אוסטריה דה אנטוניו — הרצליה פתוח | Etzel Gabi אצל גבי — רמת־גן | Ginati גינתי — כפר שמריהו | פונדק מוצא — ירושלים

ארקד — עכו עתיקה | Peer פאר — חיפה | Little Tel-Aviv מסעדת תל־אביב הקטנה | אבו קריסטו — עכו עתיקה

Radu ראדו עם תזמורת בינלאומית — תל אביב | המצודה — ירושלים | Etzel Gabi המכבים אצל גבי — רמת־גן | Casa del Sol Ganot Ranch קסה דל סול — גנות

ו־5 ממסעדות יקרה אחרות מזמינות אותך לסעוד בכל עת בהנחות של 25%-50%

Non-Stop נון סטופ — תל־אביב | טאג' מהאל — מסעדה הודית יפו | פונדק שלדג — תל־אביב | סיטאר — מסעדה הודית תל־אביב

Nes Ziona נס ציונה — תל־אביב

חברות במועדון לתקופה של שנה
במחיר של 30 ל"י בלבד!
הצעה מיוחדת לכבוד פתיחת המועדון
נא לשלוח את שמך כתובתך, ומס' ת.ז. בצרוף המחאה של 30 ל"י ל: ה„גורמה הדוהר" דרך אלנבי 62. ת.ד. 4660 ת"א טל. 621306 או תכנס „אצל דונף בכר מלכי ישראל 5
תוך 7 ימים מיום קבלת כרטיס החבר תוכל לבטל את חברותך בכתב במידה ואינך שבע־רצון ולקבל חזרה את דמי החברות
ארוחה אינם מתנד כי אינה כוללת משקאות, דמי שרות ומיסים.

שם: ______ ת.ז. ______
כתובת: רחוב ______ עיר ______
ברצוני להעניק מתנת כרטיס חברות במועדון הגורמה הדוהר לידיד.
שם השולח: ______
שם החבר המוצע: ______
כתובת: רחוב ______ עיר ______

למכירה שליש מסנטוריום גדול
בסביבת ת"א
לפנות טלפון: 264797 בין השעות 17.00—19.00

תבניות לפלסטיק
ייעוץ תכנון וייצור תבניות לפלסטיק. כולל הרצת תבניות.
מועד הספקה קצר
ש' פלסטו בע"מ המסגר 32 מפרץ חיפה. טל. 04-233005 בשעות הערב.

صكنا من الاصل

ופיער
ים עובד
ים חדשים

ות הדשית
בבריכה רכה!

שלשום עד הנה

הדפסים אמנותיים בביתן רובינשטיין

מאת רחל אנגל

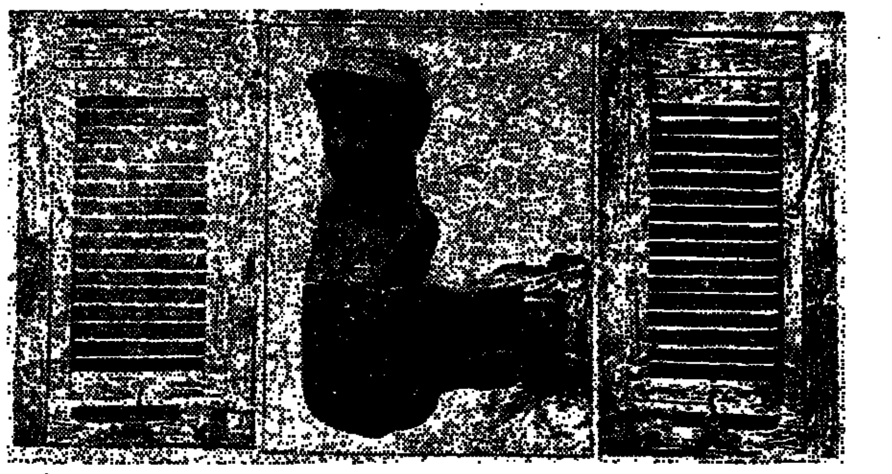
גד אולמן — „תל־אביב הקטנה" (תחריט צילומי)

לא לחינם אמר ד"ר גמזו בדברי המבוא שלו בקטלוג לתערוכת „ההדפס האמנותי בישראל כיום", כי כוונת התערוכה „לקיים תצוגה מקיפה למדי". אכן תצוגה מקיפה למדי נתמששה כאן. היא מקיפה אלה בצד אלה אמנים ותיקים ומקובלים, ועם זאת שונים מאד זה מזה, כגון נחום גוטמן, רודי להמן, ראובן רובין, פנחס אברמוביץ, הנס לרנר (?), מירון סימה — מחד, ואמני גרפיקה כוכבים, מייצגי העילית שבדור האמנים הצעיר יותר שלנו, מאידך: טוביה בארי, למשל, גד אולמן, נעמי סמילנסקי, אליהו, משה גבעתי. כשהדפים בה אמני ישראל שישיבתם בחוץ לארץ, כגון מרדכי מורה, פנקס מירר (שניהם בפאריס), משה קדישמן (בלונדון). ולא מעט שמות חדשים יש בה, של אמנים שעלו לארץ זה לא כבר, בעיקר מארצות הרווחה המערביות, למשל הלנה טרקסה, זיוה פזל (שתיהן מארצות הברית) ועוד. לא רק תצוגה מקיפה לפנינו, אלא אף רבגונית מאד, הן מבחינת אופיים של המוצגים על פי תוכנם האמנותי, הן מבחינת הגישה ואורח העיצוב, ואף מבחינת הרמה. והיא רבגונית, לבסוף, גם על פי קשת הטכניקות הרחבה למדי המיוצגות בה — אעפ"י שהן שייכות כולן לתחום ההדפס האמנותי — שכן אתה מוצא כאן חיתוכי־עץ ותחריטים למיניהם, חד־צבעיים ורב־צבעיים כאחד, הדפסי־אבן, והדפסי־משי — עד לעבודות שטכניקות חדישות ביותר משמשות בהן בעת ובעונה אחת.

יכול היית להניח שכל מיני השוני הללו יגרמו לתערוכה להיות או רעשנית מאד, או בלתי־כאוטית מאד. ולא היא. התערוכה ניצלה, כמדומה, משתי הסכנות האלה על ידי בירור ומיון ושילוב נבונים של הדפים, על ידי רוח פשרה־ופיוס המאחדת קצוות ומרככת ניגודים.

מארגני התערוכה ועורכיה, אשפי התכרון־האיזון, שלא נמנעו גם מהתייעצות עם מומחי גרפיקה מעולים כטוביה בארי, גד אולמן, הצליחו להביא לפני קהל הצופים תערוכה אשר אף על פי שהיא פונה אל צבור אוהבי־אמנות ואוהבי־אמנים רחב, המורכב כבעלי טעם שונים, ומספקת לכל אחד מהם את המטעם האהוב עליו במיוחד, הרי היא, עם זאת, מצטיינת במראה כללי נושן (?), והיצירות הטובות שבה ידן על העליונה.

לאחר שכבר נודעו שמותיהם של זוכי שלושת הפרסים של התערוכה, יבקש בוודאי המבקר בה את יצירותיהם של אלה, קודם כל. הוא ימצא באולם התצוגה שבקומת הקרקע (על פני הקיר שמשמאל לכניסה) את שתי העבודות של מתי בסיס, מי שזכה בפרס הראשון (2,000 ל"י): שני דפים המכונים „חורשה מס' 2" ו„חורשה מס' 3" שנעשו בטכניקה משולבת של תחריט וצילום. עץ קטן אחד, ענפיו חדקים ערומים, שצלם מתי בפארק, בקרבת מגורתו (?) בלונדון, חוזר בכל אחת מן ה„חורשות" שלו פעמים אין־ספור; אין בכל הדף כולו, לאמיתו של דבר, אלא העץ האחד הזה, החוזר ומופיע בו, כולו, וחלקים ממנו, במרחקים קרובים ומדודים, כדי יצירת פרספקטיבה מיוחדת במינה, לא אותה פרספקטיבה מחושבת ומדודה על פי המוסכמה השכלית הטהורה: כאן אין קווים מקבילים מתקצרים ההולכים ומתקרבים זה לזה, עד שהם נפגשים אי־שם באופק בנקודה אחת, אלא קווים מקבילים הנשארים מקבילים אפילו במרחקי־האינסוף. יש עדינות בלתי־רגילה בקומפוזיציות העצים הללו, הנראות כמו שחור־לבן, אולם גונים שונים אחרים, של חום, של כחול, עורבו בשחור, ואף עוברו על פני הלבן, עד שריככו עד להפליא ניגודי השחור־לבן, והכונה של קלות, של שקיפות הענקה ל„חורשה".

שכנים לשני התחריטים הצילומיים של מתי בסיס הם תחריטיה של זיוה פזל. עניין מעורר בעיקר אחד מהם, המכונה „על הוית דג", והוא כעין טריפטיך, בעל גון ירקרק דהה, בכלבן האמצעי נראית אידרת הדג, „שלד" גופו; בכלבן שמימין לו — העצמות הבודדות, ב„תפזורת", ומשמאל — הדג בשלמותו.

דפים לבנים־נקיים בעלי תצורות מוגדרות יפה בזהוב ובשחור הם שני התחריטים הצבעוניים של יגאל זמיר, המכונים „צל שחור", האחד, ו„חלון שבור" חברו. פנחס עשת מוצג כאן בשני הדפסי־משי של קומפוזיציה „אופ", קרובי משפחה לדפים שהציג לאחרונה בתערוכת היחיד שלו בגלריה גורדון. גד אולמן מציג כאן תחריט צילומי, ושמו „תל־אביב הקטנה", פס כלבני רחובי בעל גון כהלהל־שחור רפה, תריסי־עץ ישנים מסתירים מאחוריהם חלונות קטנים, וכעין אנדרטה ניצבת בצדם דמות־אדם — שאינה אלא ת־הברזל המיושן של בתי תל־אביב הקטנה, המגודל כאן עד לסילוף פרופורציה. (גד, כמו גם טוביה בארי, מיוצג בתערוכה בעבודה אחת בלבד, יוצא כמלי, כיון שנמנה עם חבר השופטים). שני הדפסי־משי רעננים מאד מציגה כאן אליהו, קומפוזיציות של כתמים בכחול, אדום וכתום. זיוה ליבליך מראה הדפסי־משי „קוביה על גוף" ו„כדור על קוביות" בעלי גונים מעומעמים המבליטים את עצמת הגופים הגיאומטריים; הגוף האנושי אינו ממלא כאן אלא תפקיד של עצם פיסולי שעל פניו מצטיירים צללים, והמטיל צללים משלו.

היתוך עץ בשחור לבן של ציפור, מעשה ידי ריי יוזנך (?), מזכיר את פסלי הצפרים שמעצב האמן. מרדכי פנקס פיקודמן (?), מציג כאן שתי ליטוגרפיות ניאו־אכספרסיוניסטיות, „איש המזמרת" ו„פיאות נבריות". יאנקו מופיע כאן, כמו בהמשך לתערוכתו האחרונה, בשני הדפסי־משי של „נערת־יונה". „חותך־העץ" הוותיק שלנו, יעקב פינס, מקסם את העין בשני חיתוכי עץ צבעוניים, „יציאת כצרים" בצבעי המדבר והשמש — צהוב־כתום, סילואטות הרים שחורות, ושמיים לבנים ככתולים (?) משוריים; והמונת „דמויות" המדגישה את טקסטורת העץ.

אחת היצירות היפות בתערוכה כולה היא תמונת הנוף המיוחדת־במינה של משה גבעתי, הדפס־משי שגבעתי מתגלה בו כאשף־הצבע, והוא שזיכה אותו כאן בפרס השני (1,500 ל"י). הפרס השלישי, (1000 ל"י), ניתן בתערוכה זו, בת שבעים ושלושה המשתתפים, לאברהם הדיד, המוצג כאן בשתי ליטוגרפיות; „הראי האדום" היא המצטיינת בהן, בדמויות הגלמיות המסורבלות שלה, בצבעים העכורים, המתוקים־מרים, שהם ספק „פופ" ספק אכספרסיוניזם חדש.

דיוקני אנשים ומקומות

במוזיאון בת־ים מציגה הציירת הוותיקה הדיה פשיקורסקי־אבינדורי ששים ואחת תמונות צבע שמן, גואשים וכמה רישומי עפרון, פסטל ודיו. שורה של פורטרטים מעוררת כאן תשומת לב, בהם ניכרת ידיעתה של הציירת במלאכתה, וכן יכולתה לשוות לדמויות המצטבות בידה כוח־מבע ותווי־אפי משלהם. כמה וכמה אישים מצויירים כאן בצבע־שמן על בד — דיוקני הסופרים יהושע בר־יוסף וחיים הזז. פורטרט של יוסי גולומב. אך גם „פרופיל של זקן" תמה, „איכר רוסי", „רקדנית מלהקת ענבל", וכן דיוקנה של נערה צעירה, דיוקן אשה בעלת צמה, חברת קבוץ, וגם... „דיוקן אמה של פנינה זלצמן", בעיניה הירוקות.

ציורי הנוף מתחלקים כאן לשתי קבוצות — האחת היא של נופים כהים, ועצובים־קודרים, אלה הם נופי אירופה המזרחית שציירה הגברת פשיקורסקי בפולין, ארץ מוצאה (נוף מס' 23 למשל). בקבוצה השניה — נופים אופטימיים, בהירים, העשויים באורח כמעט־נאיווי, והם צוירו במקומות שונים בארץ, „רחוב בחיפה", למשל, או „שכון ישראלי טיפוסי", „מפרץ עכו", נוף הר הכרמל וכו'.

במוזיאונים ובגלריות

„בחירת האספן" בגלריה ירושלמית

גבריאל כהן — „נאצר מבקר בבית־הכנסת"

מאת נעמי בנצור

לאחר הפסקה ארוכה נפתחה עתה בגלריה „ריגה" בירושלים תערוכה חדשה, „בחירת האספן" מס' 9. הגם שאין היא מעוררת ומחודשת כקודמותיה, נשמרים בה האיזון העדין והטעם הטוב — מידות שהן בבחינת מסורת בגלריה זו. למעשה גלריה זו אינה אלא סניף של גלריית „ריגה" בניו־יורק, אשר באמצעותה זכו אמנים ישראלים להכרה מצד מוזיאונים וגלריות ידועות־שם בארה"ב.

בתערוכות הקודמות בלטה נקודת מוצא של מספר אמנים אשר ראו בנייר לא רק אמצעי להעתיק אליו מחשבות ורגשות בקו ובצבע, אלא מטרה בפני עצמה, חומר שניתן להתייחס אליו כאל אלמנט פיסולי. נטיה זו קיימת אמנם גם בתערוכה זו אלא שהיא ניכרת עתה פחות. אמנים כזייסטרא (?) או ויישטיין מצמצמים עתה את התערבותם אל הנייר שום עצמו ובונים דרכו את היסודות המושגיים ביצירתם. זייסטרא יוצר משטח דחוס מקוים קצרים מקבילים וצפופים, המאורגנים בשורות ומצטרפים לרבדים המונחים זה על גבי זה. הקצב הקבוע והמונוטוני שלהם מופרע בפתאומיות על־ידי קו לבן או שחור מתפתל, מעין סולן המנגן לפתע את המוסיקה הפרטית שלו תוך כדי הנגינה האחידה של התזמורת.

גישה דומה מציג ויישטיין, שהוא הפעם ה„כוכב" בתערוכה. הוא מרסס את הנייר בכתמים זעירים שחורים ויוצר משטחים מוגדרים מראש הנראים כשכבות־חול. לעתים הוא חוצה את השכבות בפס לבן כמו ארכיאולוג החושף שכבה בקרקע. במקרים אחרים הוא רושם קו חפשי קליל בעל אופי קאליגרפי העומד בניגוד למשטח הכבוש (?) שמתחתיו.

בשתי יצירות אחרות שלו בולט יותר היסוד המושגי. באחת מהן הוא מציג גליון נייר שיש בו פתח ודרכו נשפך אשד סמיך של גוונים כסף. ביצירה האחרת אותו אשד מוכסף תלוי ורפוי בחלל ואיננו נשפך. נוצר מצב של „אפס גראביטציה". בשתי היצירות הללו ישנה מידה של ויתור על השלמות האסתטית המאפיינת בדרך כלל את יצירותיו של ויישטיין לטובת ביצוע הרעיון בשלמותו.

ביצירותיו של פנחס כהן־גן בולט קו של התקדמות. ניכר בהן הרצון להגיע ליתר עידון ונקיון צורני, אלא שלא תמיד עולה הדבר בידו. יש ביצירותיו מידה של אגרסיביות. הוא פורץ את שכבות הנייר שלפניו, חושף את פנימיותן קורע ומקפל אותו. נראה כי הוא מגיע עתה באיחור לאותן מסורות שהגיעו אליהן חבריו לתערוכה ועשו זאת במידה רבה יותר של תיחכום ותוש אסטטי.

עניין מיוחד מעוררות יצירותיו של בני אפרת. הוא חושף נייר צבוע באוזיות לאור באופן הדרגתי ובמרווחי־זמן קבועים. התוצאה — מעין „נייר לקמוס" טבעי אשר נוצר כתוצאה מתהליך ההדרגתית של הצבע אשר האמן מכתיב את קצבה. באחת משתי היצירות הוא חשף את הנייר הצבוע מזמן שקיעת השמש ועד זריחתה. הניואנסים של הצבע מספרים את ספור השקיעה האיטית, חשכתה של הלילה ולידתו של יום חדש.

ביצירותיו של קופפרמן אין כל חידוש. כדרכו הוא אוסף סדרות של קוי שתי וערב על משטחים צבועים בגוונים סגול־אפור האפייניים לו.

מיכאל גרוס עורך עדיין תרגילים במינימליזם. הוא מתמצת נופים והופך אותם לסכמות מתימטיות־כמעט.

את המאקיטות של שלמה קורן אפשר לראות בצורתן המוגדלת בתערוכתו שבמוזיאון ישראל. שם הן מרשימות הרבה יותר לא בגלל מימדיהן אלא בזכות יכולת ההידברות שלהן עם הנוף שמסביבן.

הדפסי משי של אליהו, רישום סוצר (?) של אביבה אורי ואקוורלים מעודנים ומרשימים של היבקר (?) מוסיפים צבע וגוון לתערוכה.

„כל מה שאנו אוהבים" — בגלריה חדשה

בבית ציורי בלב עין־כרם ליד ירושלים נפתחה בימים אלה גלריה חדשה בבעלותם של דוד ואמיין דיבל, דמויות ידועות בחיי האמנות בירושלים. תערוכת הפתיחה נוצרה לפי הצהרתם להציג „כל מה שאנו אוהבים", ללא נושא מוגדר כלשהו. בתערוכה זו יש הכל־מכל־כל: רישומים קליליים, קולאז'ים, ציורי שמן רצינים, יצירות מתוחכמות לצד ציור נאיבי, יצירות של אמנים שנשכחו לצד עבודה של ציירים צעירים אשר זה עתה נטשו את ספסל הלימודים. קשה אמנם לעקוב אחרי תערוכה כה רב־צדדית, אך המאמץ כדאי.

בין ציורי השמן בולטים אלה של נפתלי פולמניק ומשה פרליגסקי בצבעוניות המעודנת שלהם. יצחק בן אהרן סוטה הפעם מן הקו הקליל ההומוריסטי שלו ומציג פרופיל באובן במרכזה של קומפוזיציה קודרת. אריה ארוך מזדהה בהדפס שלו עם משורר הציר בשם מאנה שחי בתקופת ההשכלה ברוסיה ומת צעיר בטרם הספיק לרכוש לו מוניטין. ארוך מדגים ביצירה גמישות רישומית, אשר כמה לא נראתה עדיין ביצירותיו. יצירותיו של נויישטיין שבהן מהגג קשר־גומלין בין מוטיבים רישומיים המופיעים בפינות שונות של הנייר הן מהטובות ביותר שלו אשר הוצגו לאחרונה.

יהושע אליהו יוצר אשליה של תלת־ממד תוך כדי מעקב אחרי שינויים איטיים בצבע. יפתח ברקן משחק במערכת של קוים שחורים הנעים על גבי מסילות. רישומיה של גאולה דגן בולטים במידת האינטימיות שבהם.

אחת השכיות המענינות בתערוכה היא יצירה פיסולית של זאב בן־צבי אשר נשכח כבר כמעט מלב. לראש הברונזה שלו עוצמת־ביטוי בלתי־רגילה. ענין מיוחד מעורר גם ציור של יואל מטא, אשר היה ידוע כפסל דווקא בתקופת „מגדל דוד", ואלו ציורים משלו הם נדירים. כתערוכה בפני עצמה משמשת שורה יצירות נאיביות של ציירים בלתי ידועים עדיין.

ניתן למצוא שם ציורים סטגוניים של נתן הבר — שוחט במקצועו — המעלה בזכרונו תמונות מן העיירה היהודית בפולין, לצד ציורים מלאי דמיון של גבריאל כהן אשר הציל על הבד את הבראות אשר ספג בנדודיו בעולם החל מתהלוכה סטנרנית של לגיון הזרים הצרפתי וכלה בתהלוכה אחרת של פילים על רקע הארמונות האגדיים של המזרח הרחוק.

עניין מיוחד מעוררים ציוריה של הורשנו — שמה הבדוי של אשה תושבת שכונת מאה־שערים המציירת דמויות טיפוסיות לסביבתה החברתית ברגישות ובכשרון בולט.

תערוכת יחיד של מרדכי רוזנשיין

מרדכי רוזנשיין הוא צייר ירושלמי ותיק. תערוכת היחיד שלו הוצגה עתה בקומת־הביניים בבית האמנים בצמצום כדי ואין בה כדי לתת מושג ברור על אופי יצירתו.

רוב הציורים בתערוכה הם ציורי נוף. הוא מארגן את הנופים הבנויים שלו במחבר צורה. הם שואפים תמיד אל הפסגה אשר בה מתבקע גם האור. אור זה משווה ליצירה הללו מימד של רוחניות (כדוגמה מס' 9, 7). נופים אחרים, מוגדרים פחות, אינם אלא מקצבים בצבע. האמן עוקב בהם אחרי תנועת הרוח או תנועת העננים, וההשלכה של התנועה הזאת על עצמים בנוף. יש מידה של אימה בציורים הללו, כעין פחד מפני כח עליון המטלטל את היקום ואיננו נרפה. בציורים הללו הזרימה הצבעונית היא הנפשית היא המכוונת את קצבם. בציור נוף אחר שלו (מס' 11) הוא קוסט אחרי מן הנוף באצבעות קיקוק קטנה. ההגדרה יוצרת משטחים אטומים זה לזה ומתנפת זרימה שהיא חיונית ליצירות.

אבני־רום
חברה הנדסית לעבודות בנין ופתוח בע"מ
בונה לבחירתך
בחיפה רבי קומות ברחוב אלנבי
דירות במורדות שאנן (ברחוב חטיבת כרמלי)

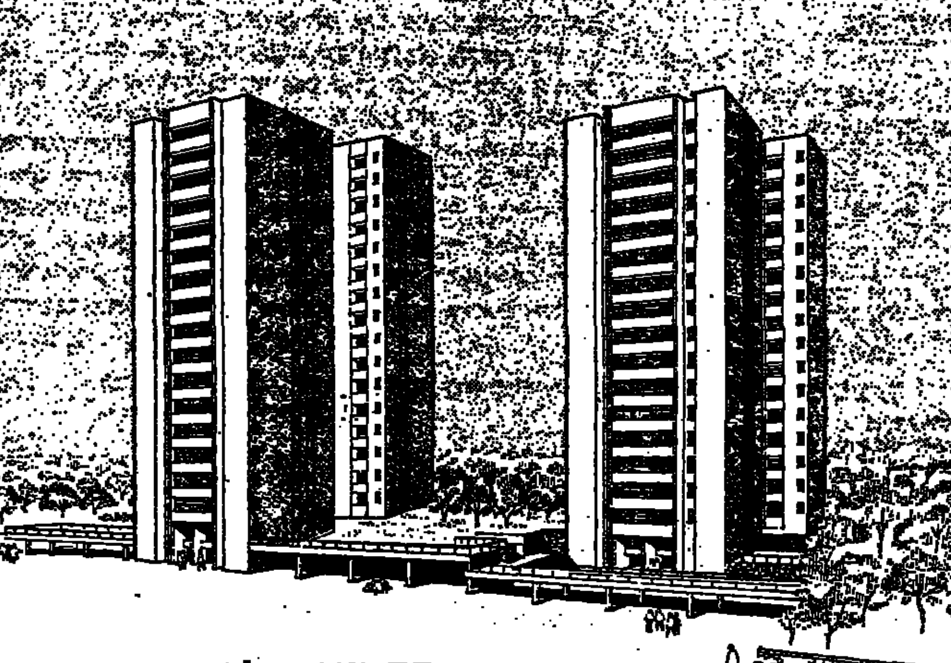

ברחוב אלנבי
2 מבנים רבי קומות
תכנון אדריכלי מעולה. ביצוע ברמה גבוהה.
דירות בנות 4 חדרים
שלושה כווני אויר — פתוח לנוף הים והכרמל. בכל מבנה מעלית אחת ל־11 נוסעים ומעלית שניה ל־6 נוסעים. טלפון פנימי לבקרת הכניסה לבנין. חניות פתוחות ומקורות למכוניות. מכבסה אוטומטית לרשות דיירי הבית בכל מבנה. מדשאות ושטחים מרוצפים מסביב למבנה.

ברחוב חטיבת כרמלי
3 מבנים בני 4—8 קומות
דירות בנות 3 ו־4 חדרים
תכנון אדריכלי מיוחד. ביצוע ברמה גבוהה. נוף פתוח למפרץ חיפה. חניות למכוניות צמודות לכל המבנים. גינון ומדשאות מסביב למבנים.

בדבר פרטים נא לפנות:
אבני־רום חברה הנדסית לעבודות בנין ופתוח בע"מ
חיפה, דרך העמל 48, ת.ד. 1541 טל' 664456-9

פרסום גב

רכוש דירה נפלאה בחיפה

דירות רווחה בנוה־שאנן

אנו בונים בשני אזורי היוקרה של חיפה דירות נפלאות שבודאי יתאימו גם לך.

נוה שאנן דירות רווחה בבנין רב קומות. הדירות בשלב א' נמכרו. החלה המכירה לשלב ב'.

כרמל— דירות גג מקסימות המשקפות לנוף מרהיב עין.

בשני האזורים בנויות הדירות בסטנדרט גבוה ומהודר.

- הסקה מרכזית.
- הספקת גז מרכזית.
- הכנה לטלפון חוץ.
- חניה צמודה, שרותים כפולים.
- אנטנת טלויזיה מרכזית.
- משכנתאות בלתי צמודות.

בסביבה הקרובה: חנויות, גני ילדים, ומגרשי משחקים.

- בקרוב נתחיל בבנית דירות ומרכז מסחרי בקרית־מוצקין.

דירות גג בכרמל

בלייכר זיכהולץ
קבלני בנין בע"מ
חיפה רח' הנביאים 20, טל 641371-667561

למכירה
מוצעת בזה למכירה מכונה למילוי בקבוקים מודל סי.אי.אם. סוג ב' 168 בעלת 40 ראשי מילוי (ללא הראשים).
בדבר פרטים נא לפנות אל החתו"מ בטל. 664584, 662689 חיפה. אין החתו"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
ש. אבני — עו"ד
רחוב הנמל 48 חיפה

במשתלת
ביה"ס החקלאי „כפר־סילבר" ליד אשקלון
להשיג שתילי צמחי נוי
במבחר גדול.
— תנאים נוחים —

הופיע בעם עובד

ספרים חדשים

הכפיל
פ.מ. דוסטויבסקי
ברומן רב עוצמה זה חודר אחד מגאוני הפרוזה אל מעמקיה של נפש מפוצלת המטלטלת בין מציאות עגומה לדמיון שלוח רסן.
(המחיר — 12.— ל"י)

קורות חיי
הלן קלר
קורותיה של נערה שנתעוורה ונתחרשה בשחר ילדותה, אך בעוז רוחה ובכשרונותיה הנעלים, כמו הוסר הלוט מעל עיניה.
(המחיר — 5.50 ל"י)

מפעלים שיתופיים
ולטר הסלבך
ספר זה סוקר את המפעלים השיתופיים בגרמניה ומנתח את היבוצם וביסוסם בהשוואה למשק הישראלי.
(המחיר — 12.— ל"י)

הישוב בתקופת העליה הרביעית
דן גלעדי
עבודת מחקר שהיא נסיון לעסוק בתקופה מוגדרת בתולדות הישוב הן מבחינה כלכלית והן מבחינה אידיאולוגית פוליטית במגמה להראות את השפעת המעמד הבינוני.
(המחיר — 18.— ל"י)

הי הביטו למעלה
אוריאל אופק
עלילות חיל האויר הישראלי לבני הנעורים.
(המחיר — 11.— ל"י)

מהדורות חדשות

עתה בכריכה רכה!

ארץ הצבי
אריה (לובה) אליאב
„מארץ הצבי עולה הקריאה לנסות ולפרוץ את הקפאון הנוכחי ע"י יוזמה חדשה. לו אך הבינו הערבים את חשיבות התופעה שמסמל אליאב".
(ריצארד קרוסמן „טיימס")
„התופעה החשובה בישראל בשנת הבחירות של 1973 היא הופעת זרם רעיוני־יוני בליבה של מפלגת העבודה והופעת ,ארץ הצבי' עושה את אריה אליאב לנושא דברו של זרם זה".
(טרנס פרטל גרוס, מעורכי „ניו־יורק טיימס")
(המחיר — 13.— ל"י)

מסעי סיני
מנשה הראל
סיכום מקיף של מחקר רב שנים שהוא גם פרק מרתק בגאוגרפיה ההיסטורית של חצי האי סיני וגם מדריך שימושי לחובבי הטבע והמטייל במרחבי סיני.
(המחיר — 22.— ל"י)

מסעי מדבר יהודה וים המלח
מנשה הראל
הסיכום המוסמך, המקיף והמעודכן ביותר של המידע המדעי של מדבר יהודה וים המלח. הספר מלווה מפות, תצלומים מרהיבים, תרשימים ושרטוטים.
(המחיר — 18.— ל"י)

בעל זבוב
ויליאם גולדינג
קורותיה המרתקים והמזעזעים כאחת של קבוצת נערים בריטיים, ניצולי תאונת מטוס בימי מלחמה.
(המחיר — 4.— ל"י)

וזרח השמש
ארנסט המינגווי
באירוניה ובלב נכמר המחיש המינגווי בספר זה את תחושת האכזבה, הייאוש, התליישות וההתרפקות של צעירים מבכילים מבני אמריקה שאבד להם טעם חייהם.
(המחיר — 4.— ל"י)

גן פינצי קונטיני
ג'ורג'ו בסאני
סופר יהודי מגלה ברומן זה (שהפך לסרט קופה מפורסם) את רקמת היחסים הדקים והסבוכים בפרשת אהבה שלא באה על סיפוקה ובפריחת ריעות מעונה מתה.
(המחיר — 4.— ל"י)

קול אני שומע
חוה ורבה
החומר בספר הוא פרי נסיון רב שנים בחיפוש אחר קולות וצלילים בחיי יום יום לילדים.
(המחיר — 12.— ל"י)

כך גם אני יודע
חוה ורבה
הקניית הרגלי תנועה נכונים לילד באמצעות טכסט מרתק ותמונות.
(המחיר — 12.— ל"י)

בכל חנויות הספרים
הפצה ראשית:
עם עובד רח' מזא"ה 22 ת"א טל. 611526
כל שעות היממה:

קשת

חוברת 60
ליובל 15 שנה לרבעון
תופיע בימים אלה
בהיקף מורחב

המשתתפים, בפרוזה ובשירה, בהגות ובעיון (לפי סדר הא"ב): פרופ' ש. אבינרי, פרופ' ד. אבנרי־סגרה, פרופ' ש. נ. אייזנשטדט, איתן איתן, אהרן אמיר, חמוטל בר־יוסף, ורדה גינוסר, מרגוה גרהם, פרופ' א. דה־פריס, פיודור מ. דוסטויבסקי, שמואל דותן, ד"ר י. האפרתי, סניה הזה, אברהם הוס, ישראל זמורה, אברהם חלפי, א. ב. יהושע, לארצה, א. נ. לוונטל, אבנר ללוש, ראובן מירן, רפאל נחום, יהודה מגי, פרופ' נ. ספרן, אהרן קומם, אסתר ראב, דוד רוקח, דוד שחר.
33 סקירות על ספרים חדשים.

288 עמ', 10 ל"י.

מנויי „קשת" יקבלו חוברת הגיגית זו בלי תוספת תשלום.

דמי מנוי (לרבות חידוש מנוי): 24 ל"י.
„קשת" רח' ביאליק 9, טל. 53040, תל־אביב

הופיע השוטר העברי בתקופת המנדט

הקורא ימצא בספר זה חומר רב ובעל ענין על אנשים ומאורעות בתקופה שבין כיבוש הארץ על ידי הבריטים לבין קום מדינת ישראל.
את מפעל הוצאת הספר יזמה המועצה הציבורית שקמה בנשיאותו של שר המשטרה הראשון בכור שיטרית ז"ל.

מחיר — 12.— ל"י

להשיג בחנויות ספרים שקם ובבית ההוצאה רח' ב' מס' 29 הקריה תל־אביב.
המפיץ הראשי ספרים לעם רח' יבנה 7 תל־אביב.

משרד המשטרה - ההוצאה לאור

אגודת הסופרים העברים ירושלים ע"י אגודת „שלם" ירושלים, ת"ד 2071

יצא לאור כרך חדש ז'—ח' של

ירושלים

שנתון לפרקי ספרות ואמנות
בעריכת יהודה האזרחי ושולמית הראבן

משתתפים: זלדה, אליעזר שביד, שושנה שבירא, חיים גורי, שמואל יבין, דוד רוקח, רבקה שכטר, יהודה עמיחי, אנטון שמאס, שמאי גלק, דב ירדן, יונה דוה, קלמן סגל, מ. וינקלר, אמנון כהן, אריה לפשיץ, שרה חברוני, אסי דגני, מאיר בוסאק, אהמד עבד, לאה סטמן, דב אשבל, שלמית הראבן, משה שפריה, יהודה האזרחי, רבקה מרים, יוסף צמודי, צבריה נר, יעקב כנעני, מרים ילרשטקליס, לייב רוכמן, חדוה הרכבי, מעון תלפז, שרה כ"ץ, צבי ברמאיר, אנה סיכו, אהרן בצלאל, נפתלי בסו, אריה קילמניק, משה הופמן, אריה ארוך, לודביג בלום, קולט בירושויג, י.מ. אלקן, עמי שבים.

389 עמודים בתוספת 12 דפים מציורות האמנות הצעירה. מחיר הכרך — 26.— ל"י.

ההפצה הראשית בידי: „ביבליה", תל־אביב, רחוב קרל נטר 3.

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ

רח' יוסף נשיא 13, ת"א, טל. 283339

הופיע

הסיפורת העברית בשנות המדינה

אנתולוגיה

בעריכת ד"ר אדיר כהן

מבחר מייצג של סופרי המשמרת הצעירה בספרותנו, שעיקר יצירתם החלה ערב הקמת המדינה ונתבססה בשנות קיום המדינה.
כארבעים סיפורים הלקוחים מיצירותיהם של סופרי המשמרת הצעירה.
לפני כל סיפור נתן העורך ביוגראפיה קצרה של המחבר ודברי הערכה המציתיים על כלל יצירתו.

464 עמודים גדולים, בכריכה נאה.
המחיר — 32.— ל"י

להשיג בחנויות הספרים, או ע"י משלוח המחאה להוצאה, ת.ד. 4810, ת"א, והספר ישלח בדואר.

הוצאת „עבר" ירושלים

לידיעת המורים

הופיע

דקדוק עברי

מאת: **מ. כוכבא — י. לבני**

מהדורה מחודשת ומעודכנת לפי תכנית הלימודים החדשה, באישור משרד החינוך והתרבות.

המכירה הראשית:

הוצאת	הוצאת
„ש. זק ושות'"	„אחיעבר — מ. רולניק"
רח' המלך ג'ורג' 2	רח' ההסתדרות 22
טלפון 227819	טלפון 225740
ירושלים	ירושלים

הוצאת הקיבוץ המאוחד

רח' סוטין 27 תל־אביב,
טל' 246194

יוסף גורני /
אחדות העבודה 1919 — 1930

היסודות הרעיוניים והשיטה המדינית
חלקי הספר: המקורות; המעמד והעם; לאומיות ובין־לאומיות; מפלגתיות ומעמדיות; הגמוניה ואחדות; סיכום, הערות, ביבליוגרפיה, מפתח שמות ועניינים.
בשיתוף עם המכון לחקר הציונות אוניברסיטת תל־אביב.

הקיבוץ /

במה בין־תחומית לחקר החברה הקיבוצית מס' 1
מחקר הקיבוץ בתחומים שונים; מאמרי מחקר מקוריים; תקצירים של מאמרים וספרים בנושא הקיבוץ; סקירת ספרים ומאמרים; מדור ביבליוגראפי.
בהוצאת הרשות להשכלה וחקר של ברית התנועה הקיבוצית.

אברהם שטרנברג /
בהיקלט עם

ימי העליה הגדולה לאחר קום המדינה ומלחמת השחרור מתוארים בידי איש השירות הרפואי לעולה על רקע המחלות, תת־התזונה, המחסור בכוחות רפואיים ובמקומות אישפוז.
פרקי הספר: התחלה; הזעקה הגדולה; מרבד הקסמים; מחלות של המונים; עובדים ומתנדבים.

אורי שטנדל;
עמנואל הראובני /
המיעוטים בישראל

מצב המיעוטים בישראל במשך עשרים וחמש שנות המדינה; תמונות ומסמכים, מהם הרואים אור לראשונה.
הקדמה מאת ראש הממשלה הגברת **גולדה מאיר.**
עיצוב: בני לוין.
בשיתוף עם לשכת היועץ לעניני ערבים במשרד ראש הממשלה.

בית מלאכה גדול ומסודר

מעונין בקבלת עבודות
הרכבה או תיקון
מנגנונים ומערכות שעונות

לפנות ת.ד. 7649 ירושלים
או טלפון: 02—33329 בערב

לקיבוצים בלבד

סיטונאות גדולה של פירות וירקות בשוק ת"א מבוססת ורווחית בצנינת לשתף קיבוץ/ים בעסקה.
ת.ד. 20050 תל־אביב
מס. ל/214/2

אוניברסיטת תל־אביב

המכון לחקר הספרות העברית ע"ש בן־ציון כ"ץ

הופיע!

בימים אלה הופיעה בהוצאת המכון ביבליוגרפיה ממוינת של כתב העת **„גליונות"** ערוכה ומסודרת ע"י יהושע ברזילי (פולבן).
הספר נמצא למכירה במפעל השיכפול באוניברסיטת תל־אביב.
המחיר — 14 ל"י

ניתן לרכוש את הספר גם באמצעות הדואר ע"י משלוח צ'ק אל: מפעל השיכפול ת.ד. 39287 ת"א.

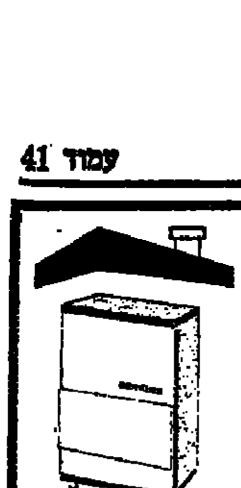

חמום מרכזי

עם תנורי

נורלית

SENKING

חיפה נורליה, דרך ה־עצמאות 51, 644413; כוזר, רח' הפרעל 10; צוקרמן, רח' הנביאים 10; קוה, דרך העצמאות 17; אבנרי, דרך העצמאות 56; ביקרודן, רח' הצופים 7;
ק. מוצקין סהרון, רח' ה־צופים 11; מבשירים וה־לנ־ סייגה, רחוב דפנה; שבעון שפר, רח' הכלניות 5; עפולה טריביץ, תל־עדשים; טבריה קה חיים, רח' הגליל; זכרון יעקב פוברנין, רח' ביאליק 18; פרדס חנה דיקמן צבי, רח' האורנים; חדרה קוויצר, רח' הרברט סמואל 68; נתניה אחים פיקה, רח' הרצל 51; הרצליה שטראוס, רח' סוקולוב; הוד השרון אוריפה, רח' הבנים.
תל אביב כלן, שדרות דוד המלך 1 טל. 268065;
פתח תקוה צוער, 912863; ירושלים גלעדי, רח' ריבלין 8; קרית גת יהודאי, כרטב יהודה בקה; באר שבע שלה טלפון 3061.

מעון לקשישים

אירוח אישי ודיאטטי
עם השגחה רפואית
מתמדת וטיפול
פיזיוטראפי

מקבל לאירוח לתקופה בלתי מוגבלת

יחיד ה או זוג

לפנות:
רח' צהר 3, רבת־גן
טלפון 744716

למכירה
טנדר דודג'

דגם 200—W, 4X4
שנת יצור 1971

את הרכב אפשר לראות במפעלנו רח' יוליוס סימון (ע"י בלרכמן) כל יום בין השעות 07.00—9.00, 14.00—16.00.

דור כימיקלים בע"מ
טלפון 04—726952

מחפשים
רכב

מתאים להרכבת מערבלי בטון
באזורי המרכז וירושלים
לפנות לטל. 30865/6

למסירה בהזדמנות
א) **אולם,** בכרם ת"א בדמי מפתח. כ־53 מ"ר + טלפון.
ב) **ציוד** של בימ"ל לחולצות נשים.
ג) **מכירת כל העסק** במצב פעיל.
לטלפן 285422, ת"א

חדש מיוחד
צעצועים ומתקנים
לגני ילדים
7—4 אחה"צ
רח' הדקלים 12
רמת־גן
טל. 03-732348

הוצאת מסדה בע"מ

מילון עברי — צרפתי

מאת יוסף הדר (אדא)

בשני כרכים

832 עמודים כפולי טורים

במילון ניתן בצד רוב הפירושים הצרפתיים למלה רמז לשימושם הנכון בעברית. במקרים רבים הובהר פירושה המדויק של המלה ע"י נתינת משפט שלם.

הדוגמאות כוללות גם משפטים שימושיים מאד בעלי מבנה מיוחד בשפה הצרפתית, וכמו־כן הוכנסו תרגומיהם של שימושי לשון עבריים רבים.

המילון כולל את קצור הדקדוק הצרפתי, שמות פרטיים של אנשים ומקומות ומפתח הפעלים הנחשלים.

ספרים מתורגמים מסדרת
THE MAKING OF THE 20th CENTURY
שיוצאים לאור בהוצאת MACMILLAN, לונדון.

אליזבת ויסקמן
הפאשיזם באיטליה
התפתחותו והשפעתו
המחברת חוקרת ובבהירה בה היה בדיוק הפאשיזם באיטליה בה צמח, בצביעה על גורמיו שם ולכה הפך לבסוף. כמו כן, בנהגת המחברת את אופיו של מוסוליני ואת השפעת הפאשיזם האיטלקי על ארצות אירופה אחרות, הוך הכוונה בעיקר בינו לבין הנאציזם בגרמניה.

כריסטופר תורן
המלחמה קרבה, 1938 — 1939
מחקר ברור ומבצי, המהווה מורה דרך להבריבים הקדהתגיים של הדיפלומטיה האירופית ערב בלהבת העולם השניה. המחבר סוקר את אירופה שלפני היטלר, בוחן את כניעתה של מדיניות הפייסנות ומבלבצותה, ומתאר את המאורעות לכן תפיסה אוסטריה ועד לפרוץ המלחמה.

אן ויליאמס
בריטניה וצרפת במזה"ת ובצא"פ
1914—1967
ספר זה עוקב אחר ההתפתחות האינטרסים הבריטיים והצרפתיים במזרח התיכון ובצפון אפריקה; הידרדרתם, בביטויים ההשפעותיהם של ההדירה וההתעריבות באזורים אלה ועל הנסיגה יתירהם.

פיטר קלוורט
אמריקה הלטינית
קונפליקט פנימי ושלום בין־לאומי
סקירה הבציתית של ההיסטוריה המדינית והדיפלומטית של אמריקה הלטינית במאה זו.
המעיין ימצא לא רק את הרצאת הסכסוכים הפנימיים האליבים במדיניות העדכנית, כי אם — נוסף להתהליליה המתפרעות והתפיכה — גם את המאבקים הניכרים להכנת בסגרה יציבה להסיס בין־לאומיים.

לילדים

אני שר מאושר	ילד קטן וילד גדול	שמחת צפרים	בובתי שמה אביגיל	צמד חמד
מאת: אנדה עמיר פינקרפלד	מאת: תרצה אתר	מאת: חנן שדמי	מאת: מרים ארנון	מאת: עליזה סטרוד
צייר: נחום גוטמן	צייר: אבי מרגלית	צייר: אבי מרגלית	ציירה: אלונה פרנקל	ציירה: אלונה פרנקל

הוצאת ספרים מ. ניומן
הופיע ספר חדש

משלשום עד הנה

מאת **אברהם קריב — כרך ג' מכל כתביו**

כרך זה מוקדש כולו לבדיקת ערכים, הוא כולל בהיקף מורחב מאמרים והרצאות על הספרות, העם והמדינה. כמה מדברי הכרך רואים אור לראשונה. יצויינו במיוחד שני המאמרים על תפיסת היהדות ומסורה אצל אחד העם והעיון הנרחב על טשרניחובסקי האידיאולוג.
המחיר 27.50 ל"י. במשך חודש אלול רק 22.50 ל"י
הפצה ראשית: **א. עדמוני,** בלפור 4, תל־אביב

גזור ושלח להוצאת ניומן, השרון 12, תל־אביב. נא לשלוח לי הספר „משלשום עד הנה" מצורף המחאה בסך 22.50 ל"י.
השם.......... הכתובת..........

هكذا من الإعلان

יום ו' 14.9.73 — י"ז באלול תשל"ג

חינוך-על-יסודי · בי"ס

כל מה שרצ

אנגלית
ספרות
סטטיסטיקה

7.9, 16.9

יפתחו קורסים

בוא לשיעור נסיון
ללא כל התחייבות
מצידך ותיווכח

השכלה אקדמאית בכתב

...לתעודת בגרות

מכינה כללית

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/158
לבנית מרכז קהילתי ע"ש שושנה ספיר בכפר־סבא

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית מרכז קהילתי ע"ש שושנה ספיר בכפר סבא.
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־5,230 מטר מרובע.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ג' 18.9.73 בבנין הסוכנות, רחוב קפלן 17, תל־אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של —.500 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום ב' 1.10.73. הפגישה ליד משרד מהנדס העיר כפר סבא בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 31.10.73, שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. עם קבלת החומר על הקבלן להמציא אישור מתאים מטעם רשם הקבלנים בדבר התאמתו לעבודות כנדרש בסעיף זה.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
קרן החינוך לישראל
מיסודה של המגבית היהודית המאוחדת

מכרז בניה ק/159
לבנית 2 מעונות יום ביבנה

1. הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן הסוכנות) מזמינה בזאת הצעות מקבלני בנין לבנית:
   א) מעון יום ע"ש אדלשטיין } ביבנה
   ב) מעון יום ע"ש מרק סטון }
   (זכות המזמין להזמין מעון יום אחד בלבד).
2. הבנין המתוכנן הוא בשטח של כ־400 מטר מרובע, כל מעון.
3. את תנאי המכרז והחומר הקשור בו אפשר לקבל החל מיום ג' 18.9.73 בבנין הסוכנות, רחוב קפלן 17, תל־אביב, בחדר מס' 206 בשעות העבודה, תמורת תשלום של 250 ל"י אשר לא תוחזרנה.
4. סיור קבלנים יתקיים ביום א' 30.9.1973. הפגישה ליד משרד מהנדס המועצה המקומית יבנה בשעה 10.00.
5. את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים ב־משרדי הסוכנות בכתובת המצוינת בסעיף 3 לעיל עד ליום ד' 24.10.73 שעה 12.00.
6. תנאי התשלום במזומנים כפי שיקבע בחוזה שייחתם.
7. ההשתתפות במכרז זה פתוחה אך ורק לקבלנים רשומים בהתאם לחוק רשום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות תשכ"ט, והרשאים בהתאם לחוק לבצע את העבודה המוצעת בהתחשב עם היקפה הכספי ומהותה. עם קבלת החומר על הקבלן להמציא אישור מתאים מטעם רשם הקבלנים בדבר התאמתו לעבודות כנדרש בסעיף זה.
8. אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

הקץ לגניבות!
רדיו טרנזיסטור למכונית
LARK
שני גלים AM OM

בתום נסיעתך שלוף אותו מהמכונית

ואין קץ תשמיע רדיו, על משפט ומוזיקה לבית ולטיולים, להשאיר ולהכנס כל מעשה

במחיר פרסום לא מוקדם!
מכשיר רדיו + מתקן התקנה במכונית —

450 ל"י

abalo
אמנון ברטוב
קרן קיימת 78 ת"א טל. 246766

אוניברסיטת תל-אביב

המרכז למירשם מודיע

החשבונות לתשלום שכר הלימוד לשנה"ל תשל"ד - נשלחו.

תלמידים אשר מסיבה כל שהיא לא קבלו את הטפסים לתשלום יפנו מיד למזכירות התלמידים כללית (בנין מכסיקו, חדר 19).

לתשומת לב התלמידים שקבלו ספחי תשלום ועדיין לא הסדירו את הרשמתם: המועד האחרון לסידור ההרשמה ללא דמי פיגור עבר. כל אחור נוסף בסידור ההרשמה יגרור אחריו חיוב בדמי פיגור גבוהים יותר.

שעות הקבלה: ימים א'—ה' 09.00—12.00, יום ד' גם בשעות 15.00—17.00. בימי ו' וערבי חג — אין קבלת קהל.

טיולים מאורגנים לחגים
לארצות הברית
מחוף לחוף
—.5,150 ל"י + 495 $
יציאה 25.9.73

לספרד, פורטוגל ואיטליה
—.1,885 ל"י + 370 $
יציאה 8.10.1973

פרטים והרשמה:
אוניברס
רח' רמב"ם 17 ת"א טל. 622976

אוניברסיטת חיפה
מכרז
לביצוע עבודות נקיון

מספר 19/73, בבניינים רב תכליתי ומדרגות.
מספר 20/73, במעונות סטודנטים „שיקמה" ברוממה — חיפה.

פרטים ומסמכים להגשת הצעות אפשר לקבל כל יום עד שעה 12.00 במשרד הממונה על השירותים, חדר מספר 145 בבנין רב תכליתי, דרך אבא חושי.
את ההצעות יש להכניס לתיבת המכרזים במשרד הנ"ל, עד 25.9.73 שעה 11.00.

מלט, ברזל, סיד, אינסטלציה, חרסינות
ושאר חומרי בנין
במחיר סביר הספקה מיידית
חומרי בנין (נצרת)
כניסה מחיפה לנצרת
טלפון 065-54649.

למכירה
מגרש
לבניה פרטית בחולון
773 מ"ר — 750,000 ל"י
טלפון 233621

למכירה מגרש
בשטח של 413 מטר
ברח' מוטנבי 32
חיפה
טלפון 669023

מרפאת שיניים
להשכרה
בירושלים
טל. 02-37303

מוכן להשקיע
120,000—180,000 לירות
כשותף פעיל בעסק
לכתוב: סניף „מעריב" שד' רוטשילד 33 ת"א
לבספר ר/5369/4

BankAmerica Corporation

World

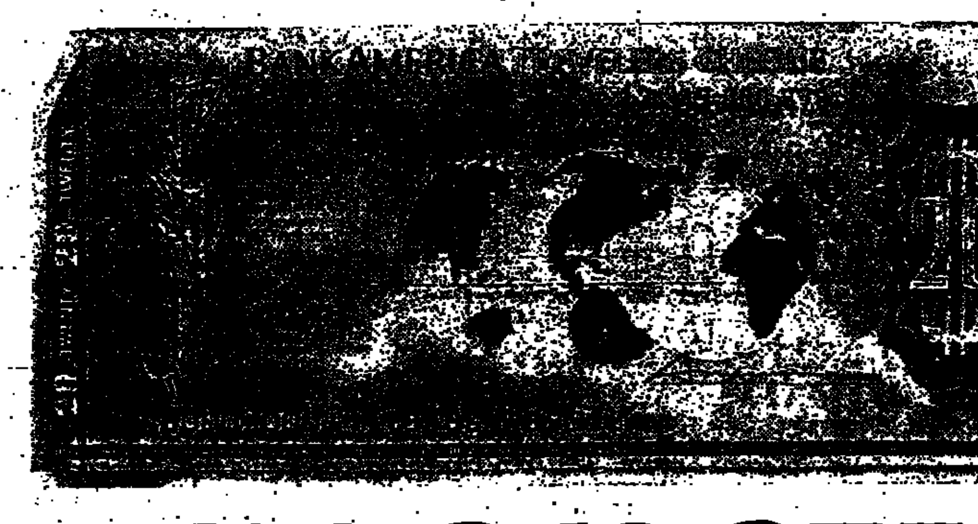

money.

BankAmerica Travelers Cheques can be exchanged for local currency throughout the world.

That's why we call them World Money.

Our Travelers Cheques are one of the most convenient ways in the world to carry your money.

And one of the safest, too.

Lose your cash, and you're lost.

But if your Travelers Cheques turn up missing, they're promptly replaced.

Next time you take a vacation or a business trip anywhere in the world, take along the money with the world on it.

Take along World Money and you travel with all the money in the world.

BankAmerica Travelers Cheques

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
איפה תהיה בראש השנה?

תתפלל בחגים בבית כנסת בו המתפללים —
באים . . . בהתחדשות המסורת היהודית בהתאם לרוח זמננו,
מכבדים את העבר היהודי כמקור להשראה להווה ולעתיד,
מכבדים את זכויות הנשים כמשתתפות בעלות זכויות שוות בתפילה,
מאמינים שיש להפעיל ערכים יהודיים הלכה למעשה בבעיות הבוערות בחברה הישראלית.

תפילות לימים הנוראים תשל"ד

ירושלים קהילת „הראל".
באולם בית הכנסת, רח' שמואל הנגיד 16, טל' 223841
הרב: א.ש. זאוי, החזן: ש. כהן.
כרטיסים במשרד הקהילה, רח' שמואל הנגיד 16 בכל יום מ־8.30—12.30 וכ־16.30—18.30.
היברו יוניון קולג'
רח' המלך דוד 13, טל' 227455, 227456, 234784
הרב: פרופ' עזרא ספייזהנדלר.

חיפה קהילת „אור חדש", ת.ד. 6241
אולם שבים, רח' הספורט, הר הכרמל
הרב: מרדכי הופכן, החזן: מוריס שלקס
דירקטים: הרבנים מרדכי הופכן, ראובן סמואלס וד"ר חנוך יעקבסן.
כרטיסים: סוכנות גרבר, מרכז הכרמל; במשרד הקהילה, רח' בגידו 6 טל' 83925 בימים: ראשון מ־10—13, שני מ־6—8, שלישי מ־5—7, רביעי מ־6—8.

תל־אביב קהילת „קדם", רח' קרליבך 30, טל' 257621
הרב: משה זמר, החזן: מרדכי בן־שחר
כרטיסים בביה"כ רח' קרליבך בימים א—ה משעה 7—9 אחה"צ. או בטלפון מס' 257621, 410985.

רמת־גן קהילת „אבה רצנוה", ת.ד. 2252
אולם קולנוע „בוריה".
הרב: טוביה בן הורין, החזן: שלמה כהן
כרטיסים: סוכנות רייכנהוף, רח' ביאליק 57: חנות שלמה כהן, אבא הילל 88 במשרד הקהילה, בנין רמה, יוכה ב' בכל יום מ־5—8 טל' 734658.

נתניה קהילת „בנוויה" רח' מקדונלד 3, בית ליגה נשים.
הרב: עדי עסאבי, החזן: איגו טופר.
כרטיסים: בטלפון 23169 או 22286 או לפי ת.ד. 456.

נהריה קהילת „אבה ושלום" ת.ד. 308
מנהה: מר שלום בן־חורין, חזן: מר זאב הררי.
כרטיסים בכתב אצל אודקרק ביטוחים, געתון 30 או כר יעקבזן, רח' וייצבן 61.

נצרת עלית קהילת „הרצל", מרכז העיר 308/44
מנהה: שלמה מצגני,
פרטים להשיג בטלפון מס' 54848.

באר שבע הקהילה ליהדות מתקדמת בישראל
הרב דוד פורמן
כרטיסים לפי טלפון 73322.

רמת אביב הקהילה ליהדות מתקדמת בישראל
אוניברסיטת תל־אביב, אולם פרץ נפתלי.
הרב: אשר הירש, מנחה: ישעיהו איתן
כרטיסים לפי טלפון: 282361, 241705, 414961.

בחסות:
האגוד העולמי ליהדות המתקדמת

המוסד לבטיחות ולגיהות
ליד משרד העבודה

חברת החשמל לישראל בע"מ היחידה לבטיחות הצרכן

הוועדה הציבורית לבטיחות בעבודה לאזור חיפה והצפון

שבוע הבטיחות בשימוש בחשמל 9 - 14 בספטמבר 1973

הדרך לשמוש אמין בחשמל, רצופה מעשים זהירים.

לימודים
רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • • חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • •

מועמד לאוניברסיטה!
עבורך אנו עורכים קורס הכנה בהתכתבות למבחני הכניסה באנגלית.

מאחורי הקורס עומדים אנשי אוניברסיטה היודעים בדיוק מה אתה צריך כדי להתקבל אליה

הבטח כניסתך לאוניברסיטה
קח את הקורס של המכון הישראלי לשפות הכבסיה ללומדים בהצלחה את היכולת לעמוד בהצלחה במבחן הכניסה באנגלית.
לימודים במקום ובזמן הנוחים לך
קורס אנגליה בהתכתבות מאפשר לך להתכונן לבחינות הכניסה היכן ומתי שתרצה בבלי שתצטרך לבוא למכון. אתה מקבל את כל החומר הדרוש באמצעות הדואר, צוות של המדריכים המתבקשים ובחוזרים למכון. מורי המכון בודקים את העבודות ומחזירים אליך בצירוף תיקונים והערות חדשים.
לרשותך TUTOR — מורה מדריך
ביכולתך לבוא לבירורים ולשם התייעצות בצ"פ עם המורים.

---גזור ושלח---
לכבוד המכון הישראלי לשפות ת.ד 4068 רמת־גן
נא לשלוח אלי פרוספקט בלי התחייבות.
שם:............
כתובת:............
14.9.73 מע.

מכון ישראלי לשפות
תל־אביב: אבן גבירול 30, טל. 252337
חיפה: נורדאו 30, טל. 667040 ירושלים: בית הפקיד, מסריק 10, טל. 66380

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי? סטודיו 3/5 בשתוף המכונים האמריקאים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

ללא תלות בגיל והשכלה
לכבוד
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב
ת.ד. 28124 ת"א למסי 77
אבקשכם לשלוח אלי ללא כל התחייבות כספית מצידי חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע הגראפיקה.
שם: .... גיל: ....
כתובת: .... טל: ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

בוקר ← אחוד בתי ספר → ערב

טכניקום · הדמס
נמשכת ההרשמה לשנת לימודים תשל"ד
לקורסים חד־שנתיים אינטנסיביים להכשרה מקצועית

- אלקטרוניקה • פקידות כללית
- רדיו - טלויזיה כולל טרנזיסטורים • מזכירות
- שרטוט לעיצוב פנים מכונות • בנין וארכיטקטוני • הנה"ח
- גרפיקה • כתבנות

ספרי הלמוד, כלי השרטוט וכלי העבודה מסופקים ע"י ביה"ס
מעבדות, חדרי שרטוט וחדרי עבודה מעשית

תל אביב בן יהודה 28 חיפה הרצל 44

טכניקום
גרפיקה
עיצוב גרפי, אריזות, ביתנים לתערוכה
שרטוט
מכונות, בנין וארכיטקטורה, עיצוב פנים
חיפה, הרצל 44 . ת"א בן יהודה 28

אוניברסיטת תל־אביב בית הספר להנדסאים | משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

בית הספר להנדסאים של אוניברסיטת תל־אביב מודיע כי ההרשמה תסתיים ב־25.9.73

ללימודי יום
לקראת התואר הנדסאי
במגמות:
1. אלקטרוניקה
2. אוטומציה ובקרה
3. מחשבים
4. מכונות (הפקת נפט)

ללימודי ערב:
1. אלקטרוניקה
2. אוטומציה
3. מכונות

המתקבלים:
1. בוגרי בתי ספר מקצועיים ארבע שנתיים במגמות חשמל או אלקטרוניקה.
2. בעלי תעודות בגרות במגמה מתמטית־פיסיקלית.
3. בעלי תעודות בגרות במגמות אחרות לאחר בחינות מתאימות.

ללומדים ביום — הלוואות.
לתלמידים ראויים — מילגות.

● הרישום והפרטים:
ללימודי יום בשעות 9.00—12.00 בכל ימות השבוע.
ללימודי ערב בשעות 17.00—19.00 בימים א', ב', ד', ה', במזכירות ביה"ס, רח' האוניברסיטה 30 רמת־אביב, טלפון 414069.
פרוספקט יישלח לכל דורש.

תל־אביב, ירושלים, חיפה
מכון דן להשכלה ולהשתלמויות
נפתחים קורסי ערב חדשים
אנגלית הכנה לאוניברסיטה
* לחיילים הנחה * גם קורס בכתב
# הכנה לטכניון
לבוגרי המגמה ההומנית לאוגוסט 1974
בגרות מתמטיקה אנגלית

פרטים והרשמה: בשעות 4—8 בערב
תל־אביב: בנין גימנסיה „הרצליה" ז'בוטינסקי 106 ובמרכז, דוד המלך 11 9—1, 4—7, טל. 268128.
הלימודים בת"א בבנין גמנסיה „הרצליה"

בי"ס תיכון ערב למבוגרים
שע"י מועצת פועלי ת"א—יפו
בפיקוח משרד החינוך והתרבות

* בגרות — הכנה לבחינות חיצוניות.
* ביתות: ט' - י' - י"א
— תעודות גמר של משרד החינוך
— שחרור מבחינות מוקדמות
* ביתה קדם תיכונית
— להשלמת השכלת יסוד

●

שכר לימוד: בכיתות תיכוניות —.300 ל"י לשנה.
בגרות: —.150 ל"י לכל מקצוע.
הרשמה: בית־ברנר, המדור להשכלה, ב' צריף, חדר מס' 2, בימים א', ג', ה', בשעות 4.30—6.00 אחה"צ, טלפון 282211.

כל מה שרצית לדעת ב...
אנגלית, צרפתית, עברית, ספרדית, איטלקית, גרמנית, ועוד...

בתאריכים: 16.9, 17.9, 18.9, 19.9, 20.9
יפתחו קורסים חדשים באנגלית
* כיתות מתחילים למבוגרים מ־A.B.C. לימוד הכתב
* כיתות מתחילים באנגלית לאלו המכירים שפות לועזיות אחרות
* כיתות לבינוניים רמה א' ב' ג' כיתות למתקדמים רמה א' ב' ג'
* כיתות למשתלמים English Conversation
* הכנה לאוניברסיטה
* בתאריך 22.10 יפתח קורס מיוחד ל: Modern English Business Correspondence
השעורים שנקבעו לימי חג, יוחזרו.

כל קבוצת לימוד בכל השפות, היא בת 6 עד 10 תלמידים בלבד. יעוץ והדרכה, ניתנים בביה"ס בכל שעות היום, ללא התחיבות מצידך.

הלימודים בכל שעות היום, לפי בחירתך. מ־7.30 בבוקר עד 9.00 בערב.
ניתנים גם שעורים פרטיים בכל שעות היום ע"י מורים מעולים.

מרכז לשפות
קורן COREN
בוא לשיעור נסיון ללא כל התחיבות מצידך ותיווכח!

תל־אביב, נחלת בנימין 2, טלפון 56747
תל־אביב, שד' דוד המלך 1, טלפון 266443
חיפה, רחוב החלוץ 27, טלפון 669265

אוניברסיטת הנגב
מודיעה
על פתיחת
מכינות ערב
לבחינות המיון במדעי הטכנולוגיה
במועד אוגוסט 1974
המכינה נפתחת בראשית נובמבר 1973 ומסתיימת ב־31.7.74
מקצועות הלימוד:
מתימטיקה ופיסיקה
4 שעות שבועיות בכל מקצוע
הלימודים יתקיימו פעמיים בשבוע בין השעות 17.00—21.00.
דמי הרשמה — 25 ל"י.
הערה: המכינה מיועדת לבעלי תעודת בגרות הומנית, ריאלית ואחרות.
ההרשמה מתחילה ב־1.10.73 ומסתיימת ב־15.10.73.
פרטים והרשמה במשרד המכינה, בבית־יציב, באר־שבע, טל. 057-2354.

ב"ה
לא מאוחר מדי ללמוד השנה
בישיבת התפוצות בהר־ציון
בכתה לבנות. ההרשמה נמשכת לבחורות רווקות ונשואות. בישיבת הוראה חדישה ומורים מובחרים. אנו מקיימים קורסים שנתיים בלמודי תורת ישראל ויהדות.
פרטים אפשר לקבל בישיבת התפוצות הר־ציון, ירושלים. ת.ד. 6426, טל. 02-68667.

קורס בכתב
אנגלית הכנה לאוניברסיטה
בעריכת ליאון מינצברג
תלוש זה והזירו למשרדנו ללא דיחוי!
לקבלת פרטים נוספים ללא התחייבות, מלא
לכב' מכון „דן" ת.ד. 6504 ת"א
שם: ....
כתובת: ....
14.9 מע.

השכלה אקדמית בכתב
לקראת תואר אקדמאי B.Sc. B.A. של LONDON UNIVERSITY
גם לחסרי תעודת בגרות

בתנאים מיוחדים
מינהל עסקים * כלכלה * משפטים * מתמטיקה * ב.א. כללי * שפות * היסטוריה * פילוסופיה * גיאוגרפיה * יחסים בינלאומיים * מדעי החברה * תיאולוגיה * איטלקית * אנגלית * גרמנית * צרפתית.

* הבחינות נערכות בארץ באמצעות ה־BRITISH COUNCIL.
* הבוגרים יכולים להמשיך בלימודיהם לתואר שני באוניברסיטאות ישראליות.
* התארים המוענקים מוכרים בעולם וב־ישראל.
* המוסד היחידי מסוגו המייצג מוסד בעל מוניטין בינלאומי.

פרוספקט מפורט יישלח על־פי פניה לת.ד. 11030 תל־אביב.

שעות הקבלה: כל יום בשעות 9—1 בצהרים בימים א', ג', ה', גם בשעות 5—7 אחה"צ, במשרדי WOLSEY HALL OXFORD רח' בר־כוכבא 28 (על יד כיכר דיזנגוף), ת"א.

המכון מודיע על המשך ההרשמה לקורס
מכינה כללית
(הקורס מיועד לבוגרי 8—9 שנות לימוד, המעונינים להמשיך וללמוד בקורסים להכשרה באלקטרוניקה, יסודות לעיצוב פנים — שרטוט)
פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 8.00 ועד 19.00, ביום ו' עד שעה 13.00
משרד ראשי: שד' דוד המלך 39 ת"א, טל' 267346, 264193.
משרד המחוז: שד' החשמונאים 6 ת"א טל' 32634
ירושלים: רח' יפו 68 (בית סולכור) טל' 226455.
חיפה: רח' הנביאים 20 טל' 666182, 664671.
בהרשמה יש להציג תעודות המעידות על השכלה.

אורט ישראל | המכון להשתלמות מקצועית משולבת | משרד העבודה

هكذا من الاهل

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות · השבונאות · · ·

אחב

האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה

נמשכת ההרשמה ללמודי ערב לשנת תשל"ד

* החוג לכלכלה
* החוג למינהל עסקים
* ביה"ס לחשבונאות

* החוג לעיתונאות ולתקשורת המונים
* החוג למדעי המדינה
* החוג לסוציולוגיה

בית הספר לשפות

קורסים בשפות הבאות: אנגלית, צרפתית, גרמנית, ספרדית ורוסית.
אנגלית — הכנה לבחינות הבעה באנגלית כשפה זרה של אוניברסיטת קמברידג' בשתי רמות:
1. Lower Certificate
2. Cambridge Proficiency
הבחינות נערכות באמצעות British Council.
צרפתית — כיתות בשיטה אורקולית, בשיתוף עם שגרירות צרפת בישראל.

הכנה לבחינות של אגודות המהנדסים הבריטיות

לקראת התואר מהנדס אלקטרוניקה.
לקראת התואר מהנדס מכונות.

לקבלת פרוספקט מפורט ללא כל התחייבות, פנה אל האוניברסיטה לכלכלה ולמדעי החברה, ת.ד. 17054 תל־אביב 61170.

פרטים נוספים והרשמה במשרדי האוניברסיטה, בנין בי"ס תיכון אליאנס רחוב רידינג, רמת־אביב, תל־אביב.

מועדי ההרשמה:
בימים א'—ה', בשעות 17.00—20.00.
בימים ג' ו־ה', בשעות 11.00—13.00.

אחב

בירנליניאל

לשירותך התחנות של המכון הישראלי לשפות המשמש כמרכז לימודי שפות לקצונת צה"ל ולעובדים בכירים של משרדי הממשלה מפעלים וחברות

* ביה"ס לשפות היחיד בארץ שברשותו מעבדה לשונית מסוג Audio-Active Comparative בשיטת קסטות.
* היחיד שברשותו מעבדות לשוניות מסוג זה בתל־אביב, ירושלים וחיפה.
* בעל הוותק והנסיון הרב ביותר להוראת שפות בשיטות מתקדמות.
* לימוד בכיתות מיוחדות ממוזגות אויר במרכז העיר.
* **היחיד המאפשר לך ללמוד במעבדה, בכל שעה, פי 5 יותר אנגלית וכל שפה לועזית.**

מכון ישראלי לשפות

תל־אביב: אבן גבירול 30, טל. 252337
ירושלים: בית הפקיד, פקריק 10, טל. 66380
חיפה: נורדאו 30, טל. 667040

למדי מקצוע ב־3 חדשים
במקום מגוריך — בכל הארץ

נקבנות I.B.M. בשיטת

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרות טוב יותר. לאחר שנבשיך תוך 3 חדשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס מתבגרות: חינם למעוניינות
• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי "המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9—1 לפנה"צ 4—8 אחה"צ

תל־אביב, ירושלים, רמת־גן, רחובות, חיפה, רמלה, חולון, באר שבע, פתח־תקוה

עיצוב־פנים

אדריכלות־פנים!

נפתחים קורסי־ערב
בתל־אביב • בחיפה
בירושלים • בבאר־שבע

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני.

בוגרי הקורסים יקבלו הפנייה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להשיגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל:
לטל. 739193 ת"א ולטל. 668048 חיפה

לכ' המכון להכשרה מקצועית,
ת.ד. 36239 תל־אביב (למספר 3)
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי עיצוב ואדריכלות־פנים.
שמי ______ גיל ______
כתובתי ______
1

משרד העבודה · משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית
אורט ישראל

למד ורכוש את התואר טכנאי

נפתחים הקורסים במגמות הבאות:
ללמודי יום — ולימודי ערב

* כימיה
* מיכשור ובקרה
* אלקטרוניקה
* תעשיה ומינהל (ייצור)
* בנין
* חשמל
* מתכת (מכונות)

• כיתות הכנה והשלמה מיוחדות לבוגרי י"א כתות.

להרשמה יש להביא:
א. העתקי תעודות המעידות על ההשכלה המתאימה.
ב. 2 תמונות.
ג. פנקס מילואים או תעודת פטור מצה"ל.

פרטים והרשמה:
המשרד הראשי: בשעות 08.00 בבוקר ועד 19.00 בערב.
שד' דוד המלך 39 תל־אביב טל. 267436, 264193.

Institut Français de Tel-Aviv

תל־אביב, רח' הירקון 111, טל: 23 64 70

קורסים בצרפתית

ההרשמה נמשכת

בימים א, ב, ג, ד, ה, בשעות 18—16.30, 11.30—9, ב"מכון הצרפתי לתרבות", רחוב הירקון 111, תל־אביב והסביבה.

הסתדרות מדיצינית הדסה

מודיעה על פתיחת

קורס לאחיות מעשיות

תנאים מיוחדים (מילגה, לימודים בשעות היום) יינתנו לנשים בעלות משפחה.
מתקבלות מועמדות בגיל 40—22 שנה, בעלות השכלה של 8 שנות לימוד לפחות.
המעוניינות מתבקשות לפנות לשם קבלת פרטים והרשמה אל בית הספר לאחיות הדסה, עין כרם, ירושלים, או בכתב — בית הספר לאחיות הדסה, ת.ד. 499, ירושלים.

---

25 שנים למדינת ישראל

היא תקופה רבת השגים בכל השטחים וכל העם מתגאה בהם. לציון מועד חגיגי זה, החלטנו להקים קרן מילגות בת 100.000 ל"י שבאמצעותה נעזור ל־1000 תלמידים חרשים לרכוש ידע, השכלה והשתלמות במקצוע. לרשותך 500 קורסים ומקצועות, הניתנים ללימוד בביתך ובזמנך ... המשפחתי ההסכתית והיעילה, וביניהם:

מדעי המסחר	טכנאות והנדסה	השכלה כללית
☐ הנהלת חשבונות	☐ ...	☐ בחינות בגרות ומוקדמות
☐ מני חשבוני מדרשה ...	☐ ...	☐ בחינות מיון לטכניון
☐ פקידות ומזכירות	☐ ...	☐ בחינות מלואים למורים
☐ ראיית חשבונות	☐ ...	☐ פסיכולוגיה
☐ כלכלה ומשק	☐ ...	☐ אנגלית (כל הדרגות)
☐ ציור וגרפיקה	☐ ...	☐ עברית (כל הדרגות)
☐ תמחיר	☐ ...	☐ ערבית
☐ ארגון ומנהל	☐ אלקטרוניקה	☐ צרפתית ☐ גרמנית
☐ בנקאות	☐ מכונות מחשבים	☐ G.C.E.
☐ עיתונאות	(תכנות המחשבים)	☐ Cambridge Proficiency

שמי ______ כתובתי ______

30.9.73 עד

25% הנחה משכר לימוד!

זוהי הענקה מיוחדת במינה, אשר אותה כדאי ... לנצל לטובת קידום עתידך. הפקד את הכשרתך בידינו המאומנות. אנו ... בתור בית הספר בכתב הגדול בארץ ומהחשובים בעולם. לשם ... מלאים ופרוספקט ... סמן את הקורס המבוקש ושלח את התלוש ...

ירושלים — בן־יהודה 2, ת.ד. 1259
תל־אביב — פינסקר 2, ת.ד. 4637
חיפה — בלפור 8, ת.ד. 4123

המכונים הבריטיים

ירושלים

המכון להשתלמות מקצועית משולבת מודיע על

פתיחת הקורסים הבאים:

* גרפיקה	18.9.73
* יסודות עצוב פנים	2.10.73
* שרטוט מכונות א', ב'	9.10.73
* שרטוט בנין ב'	4.10.73
* הנהלת חשבונות סוג 2	3.10.73
* מכינה כללית	9.10.73

פרטים והרשמה: רח' יפו 68, ירושלים, טל. 226455, כל יום בין השעות 08.00—19.00.

משרד העבודה · המכון להשתלמות מקצועית משולבת · אורט ישראל

טכניקום

נפתחים קורסים חדשים בלמודי יום וערב

אלקטרוניקה־טלויזיה
חשמלאים מוסמכים
אלקטרוניקה תקשורת

סוג 2 (אלקטרונאים מוסמכים)
בפקוח
משרד העבודה
חיפה הרצל 44. ת"א בן יהודה 28

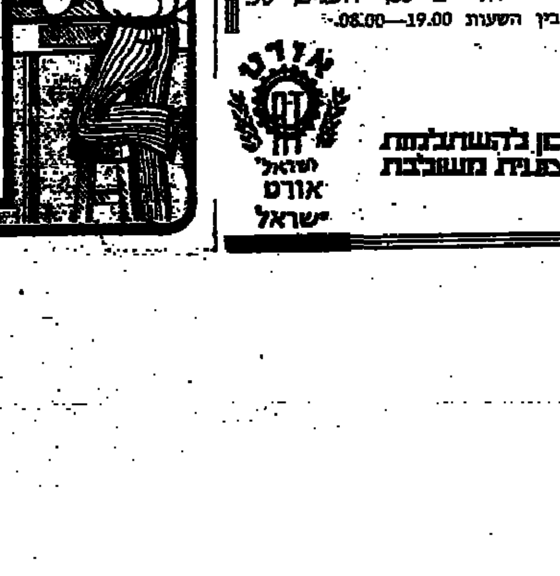

יום ו' 14.9.73 — י"ז באלול תשל"ג

...נדסים · טכנאים ...

אלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
דרושים
מכנאי מכונות — למשרד טכני
הנדסאים — למחלקת הנדסת מוצרים
מבקר איכות מיכני — לעבודה עצמאית ומעניינת.
אלקטרונאי — למחלקת ביקורת איכות.
מבלטנים, כרסמים מסגרי כלים
תנאים טובים מובטחים

מפעל גדול לעבוד פרי הדר
דרושים
טכנולוג מזון
מהנדס מכונות - צעיר
... הספות אנגלית עברית חובה.
עבודה מובטחת

דרושות
שרטטות
אלקטרוניקה

... בבית בתל־אביב
מחדשת
נחורה לתיקיה

סקר
דרושה אשה
למחלקת הקטלוג שלנו

גרפיקאי

... טכנאי ייצור
הנדסאי מכונות

דרושים

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים · מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
MICROELECTRONICS LTD

דרושים

1. **טכנאי מכונות**
— למשרד טכני
תפקיד — תכנון ושרטוט מכונות וכלים.
כישורים — נסיון של שנתיים עד שלוש.

2. **הנדסאים**
— למחלקת הנדסת מוצרים
תפקיד — אחריות טכנית למחלקות הייצור במפעל.
כישורים — הנדסאי מכונות, נסיון של שנתיים לפחות.

3. **מבקר איכות מיכני**
לעבודה עצמאית ומעניינת.
לאחר שרות צבאי. נסיון קודם אינו הכרחי.

4. **אלקטרונאי**
למחלקת ביקורת איכות.
לאחר שרות צבאי, א...י ללא נסיון.

5. **מבלטנים, כרסמים מסגרי כלים**
בעלי נסיון רב בעבודות עדינות לייצור.
יענו גם עובדים בגיל מתקדם.

תנאים טובים מובטחים

לפנות למחלקת כח־אדם טלפון 851186/7 או לרחוב הפטיש 4 אזור תעשיה חולון (ע"י טמפו).

למפעל גדול לעבוד פרי הדר

דרושים

א) **טכנולוג מזון**

ב) **מהנדס מכונות - צעיר**

ידיעת השפות אנגלית עברית חובה.

הצעות יש להגיש למנהל כוח אדם, ת.ד. 108 אשדוד.

סודיות מובטחת

א' — מחקר ופתוח בע"מ

דרושות

שרטטות אלקטרוניקה

רצוי עם נסיון של שנתיים לפחות

בדבר פרטים נא לפנות ישירות למפעל טל. 729180, 729188 חיפה

חברת בטוח בתל־אביב

מחפשת

בחורה לתיקיה

ידיעות טובות באלף־בית הלטיני
— הכרחיות

על המעוניינות לפנות
טל: 622421 תל-אביב

סקר
יועצים למערכות ניהול וייצור בע"מ

דרושה אשה
למחלקת הקטלוג שלנו

למשרה מלאה או חלקית
הכישורים: כתב יד מסודר בעברית ולועזית דיקנות בעבודה

נא לפנות בכתב יד למשרדנו ברחוב ברנהימר 6, תל־אביב.

גרפיקאי
(גרפיקה פרסומית)
חוזר זה עתה מחו"ל
3 שנים נסיון בחברת פרסום גדולה בארה"ב
מעונין בהצעות עבודה
ברדב: אבישי 16 רמת־גן, מיקוד 52345

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הפנויות הבאות:

בפקולטה לכימיה

מזכירת שטח
כימיה אורגנית

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה טובה באנגלית, כולל הדפסה בשתי השפות; נסיון קודם בעבודות משרד כלליות של 3 שנים לפחות.
מספר המשרה: כ.ג/241.

במזכירות למודי הסמכה

פקידה מעקב

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; שליטה בעברית וידע בשפה האנגלית; ידיעת הדפסה בעברית, רצויה גם ידיעת הדפסה בשפה האנגלית; נסיון בקבלת קהל.
מספר המשרה: לה.ג/242.

מועמדות מתאימות העונות לדרישות תפנינה בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם ומספר המשרה אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה. 32000, עד התאריך 21.9.73.

דרוש

חשב-אדמיניסטרטור

הכישורים הדרושים:
— שליטה בניהול מערכת הנהלת חשבונות והמחיר.
— נסיון בניהול כספים.
— כושר לניהול אדמיניסטרטיבי

עדיפות תינתן למועמדים בעלי תאר במנהל עסקים ו/או בראית חשבון

תדאה
פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ

רחוב הירקון 8, בני־ברק
טלפון 3—2—787121

למוסד על תיכוני בירושלים

דרוש

מנהל משק
(איש אחזקה)

בדרגה י"א— י"ב של הדירוג האחיד

*

המעונינים יפנו בכתב בציון קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 3578, ירושלים 91033

למכון תבל ירושלים

דרושה מזכירה
עברית/אנגלית

הכישורים הדרושים: שליטה מלאה בעברית ואנגלית והדפסה בשתי השפות.

לפנות: מכון תבל, רח' קרן היסוד 19א. ירושלים. טל: 233461 בשעות 8.00—15.00

לחברה קבלנית במפרץ חיפה

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות
סוג ג' או ד'

הבקיא/ה בעריכת משכורות

להתקשר בטלפון 04—729115 לבקש את מנהל החשבונות

דרוש

מסגר בנין

(רצוי בעל רשיון נהיגה)

להתקשר משעה 16.30 טל. 03-961692

EGMO
אגמו בע"מ
אגמו

אביזרים ומיכלים מפלדת אל-חלד, מוצרי חשמל

דרושים

1. **טבנאי ייצור** בעל נסיון בקביעת נורמות ובתמחיר
כעוזר למנהל הייצור

2. **הנדסאי מכונות** המסוגל לעבוד באופן עצמאי
בתכנון חלקי עבוד שבבי ומתקנים

לפנות: אורי בר, טל. 922161.

למלון המרכז
4 כוכבים, ירושלים

דרושים:

✶ פקיד/ת קבלה

✶ NIGHT AUDITOR

בוגרי תדמור, בעלי נסיון

— תנאים טובים —

נא לפנות: טלפון: (02)223111

דרוש

רתך מסגר

לעבודה באופקירה
(שארם א-שייך)

לפנות בכתב:
ת.ד. 19 תל־אביב
(עבור מסגר)

דרוש

טכנאי אלקטרוניקה

בעל ידע במכשור הקשריתי.

תנאים טובים לאדם המתאים.

נא לפנות טלפונית 04-725952 לכבר פלד.

לרהיטי כדורי ירושלים

דרושים

מרכיבים לארונות־קיר

עם רכב מתאים

לפנות טל. 02-35152
02-69544

דרוש

הנדסאי לאדריכל

משרה טובה
תנאים טובים

*

לטלפון 459020 ת"א

דרוש

בחור כשרוני

יוצא צבא

ללימוד מקצוע והדפסה
אפשרות קדום מהירה

לפנות טל. 38275

מנהלת חשבונות
סוג ג' עם נסיון
לחצי יום עבודה
דרושה
לאופנת „סביב"
לפנות בין השעות
14.00—16.00
דרך יפו־ת"א 44
(קיר, עם מצליה)

כורך חותך
איש קרטונג'
בעל נסיון רב
מעונין להשתלב
בעסק קיים
לכתוב: סניף „מעריב"
שד' רוטשילד 33 ת"א
למספר ר/3/5369

דרושים
טכנאי שרות והרכבה למוצרים חשמליים
לפנות ת.ד. 4 ראש־העין או טלפנים:
914153, 918288
ליהודה

לעסק בענף הנעלים
גם בפיטונאות
דרוש
מוכר מקצועי
עם נסיון
טלפון 825496

עבור אחד מלקוחותינו

דרוש

מנהל למשרד אדריכלי

מהנדס אזרחי, מהנדס ייצור או אדריכל, עם לפחות 6 שנות נסיון ב:

✶ ניהול פרויקטים
✶ ניהול כח אדם
✶ מגע עם לקוחות

המעונינים יפנו בציון תולדות חיים מפורטים, בכתב יד לת.ד. 21095 ת"א עבור מס. 100.

כור מתכת בע"מ

לפרויקט מסוף מטענים לוד

דרושים:

1. **טכנאי בנין בכיר**
לניהול עבודות בשטח

2. **מנהל עבודה**
להרכבת קונסטרוקציות ממתכת

3. **פועלים מקצועיים**
להרכבת קונסטרוקציות

המעונינים יפנו לטלפון 972565.

בית הספר הימי
מבואות־ים

לעבודה עם נערים בגיל 14—18

דרושים לנו:

מדריך חברתי
אם־בית מטפלת
מדריך לימאות

המעונינים יפנו בכתב להנהלה מבואות־ים, דאר מכמורת.

לאחוד סוכנויות בטוח בע"מ
סניף חיפה

דרושות

1. **מזכירה**
עבור משנה למנהל הסניף

2. **פקידה**
עבור המחלקה האלמנטרית

הכישורים הדרושים: נסיון בעבודות מזכירות. הדפסה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית. רצוי נסיון קודם בחברת בטוח.
המעוניינות יפנו בכתב יד לת.ד. 1339 חיפה. בצרוף תולדות חיים השכלה ונסיון.

דרושה

פקידה כתבנית

לעבודת מזכירות בביה"ס תיכון

•

נא לפנות לטל' 534291 ירושלים

לחנות טקסטיל

דרוש/ה

מוכר/ת

גם לא מן המקצוע

טקסטיל אנגלברג, תל־אביב
רח' אלנבי 44, טל. 55387

דרושות

פועלות נקיון

לאולם לשמחות

נא לפנות לבית ז'בוטינסקי, רח' ביאליק 33 רמת־גן, החל משעה 7.30 בבוקר.

---

intel delivers

Intel is a young dynamic organization, merely 5 years old. It is the pioneer and now the world's leading producer of semiconductor memory and microcomputer components.

Intel will establish a Design Operation in Israel in the near future with the charter to design and characterize advanced MOS integrated circuits. This operation will be closely integrated with our California facilities to provide access to the most advanced MOS technologies: Si-gate P/MOS, N/MOS and C/MOS.

Intel's strength is people. If you are a capable

ELECTRICAL ENGINEER

looking for professional challenges, we would like to have you join us at Intel/Israel. You should have several years experience in the development of digital systems using integrated circuits or in electronic instrumentation. MOS integrated circuit design experience is desirable but not essential.

Intel will provide you with a unique opportunity to learn MOS/LSI design techniques by working with experts in the field, both at our California facilities and in Israel.

Intel's representatives will be in Israel on the weekend of October 21 for local interviews. Please send your resume, including a transcript of your scholastic work and description of experience you have in electronics to P.O.B. 33044 Tel-Aviv as soon as possible.

ל־נחושתן תעשיות מעליות בע"מ

דרושים

• **מרכיבי מעליות עצמאיים**
• **עוזרים למרכיבי מעליות**
• **רכז מנהלי ארצי**
למחלקת שירות המעליות
• **עוזר לתמחירן ראשי**

סיכויים טובים לקידום מהיר לאנשים המתאימים

נא לפנות בכתב עם תולדות חיים וציון מדויק של ידיעות ונסיון לת.ד. 1758, תל־אביב או בטלפון — 7—50271 ת"א למר ישעיהו גרינברג.

נחושתן
תל־אביב · חיפה · ירושלים

למפעל תעשייתי גדול
בענף המתכת

דרוש!!

מנהל אחסנה
בכיר

התפקיד כולל:
✶ נהול מחסנים בהקף גדול.
✶ טפול בחומר גלם — פריקה אחסון וניפוק. ארגון הובלות ומשלוחים.

רק מועמדים בעלי נסיון ויכולת שליטר ... עובדים גדול יפנו בכתב בפרוט הורות חיים לת.ד. 1549 תל־אביב עבור: „ר".

— סודיות מובטחת —

ליח' הדרכה גדולה של מפעל תעשייתי מודרני באזור תל־אביב

דרושים מדריכים
למקצועות המתכת (מסגרות ועיבוד שבבי)

● הכישורים הדרושים:
✶ בוגר בי"ס מקצועי
✶ נסיון הדרכה — הוראה של שנה לפחות
✶ משוחרר צה"ל

למועמדים המתאימים מובטחת משרה מעניינת בתנאי שכר הולמים

המעוניינים בפרטים נוספים מתבקשים לפנות אל ת.ד. 9050 תל־אביב.

בית הספר למלונאות
מלון תדמיר · ירושלים
(ולשעבר מלון רייך)

דרושה מזכירה מנוסה

השולטת בכתבנות עברית ובעלת ידע ונסיון בעבודות משרד.

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

נא לפנות למזכירות ביה"ס למלונאות, מלון תדמיר ירושלים, רח' הנניא 1 בית־הכרם.

לשירותך היתרונות המכון הישראלי לשפ... המתמש כמרכז לימודי שפות לקבוצות ולעובדים בכירים של משרדי הממשלה מפעלים וחברות

למד ורכוש את התואר טכנאי

טכניקום
אלקטרוניקה-טלויזיה
חשמלאים מוסמכים
אלקטרוניקה תקשורת
בפקוח
משרד העבודה
תל־אביב, רח' בן יהודה 28 · חיפה, הרצל 44

مكتب من الاحتل

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:

עוזר לעניני סטודנטים במינהל הכספים

מכרז מס' 209/73

תיאור התפקיד: רכוז העבודה הכרוכה ב־יחידה לחשבונות סטודנטים ופקוח על ה־בצוע, ע"פ הנחיות רכז היחידה; תאום הפעלת המערכת הממוכנת; אחריות להדרכת העוב־דים ועדכונם בכל הנוגע לנהלים הקיימים ולשינוים בסדרי העבודה; קבלת קהל, תאום עם יחידות שונות באוניברסיטה על פי הור־אות רכז היחידה.

דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנ־גלית; רצויה ידיעת שפות נוספות; השכלה תיכונית + הכשרה בנושא מחשבים; נסיון בניהול צוות עובדים. בעבודה עם קהל ובהפ־עלת מערכות ממוכנות.

הדרגה: יג—יד בדירוג האחיד.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים, העתקי תעודות והמלצות עד תאריך 24.9.73 אל: מחלקת כוח אדם, קרית האו־ניברסיטה העברית ירושלים 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 209/73".

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה

דרושה מזכירה למנהל כללי

הכישורים הדרושים: ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין כולל הדפסה והתכתבות בשתי השפות הנ"ל, נסיון של 5 שנים.

●

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 99 חיפה, מיקוד 31000.

מובק - בית מטבחים בע"מ

קרית מלאכי — אזור באר־טוביה

דרוש לנו איש שווק מנוסה

בעלי מקצוע בענף הבשר בלבד יפנו אלינו בכתב: אל ת.ד. 9087 תל־אביב. סודיות מובטחת

לבתי אופנה איוניר בע"מ

דרושות

- זבנית מנוסה
- פקידה כללית
  ליום עבודה מפוצל
- טלפונאית
  ליום עבודה מפוצל

נא לפנות אישית לבתי אופנה איוניר בע"מ רח' דיזנגוף 129 תל־אביב, בשעות החנות למר אקי או אילן.

דרושים מרכיבים לשבודות אלומיניום בבנין

●

בעלי מקצוע יפנו לתריסול בע"מ, נורדוי 14 חיפה, טל' 644184/5.

לעובדי אדמה בגן השומרון

דרוש

משווק אפרוחים

רצוי נסיון בענף הלול.

מגורים במקום.

לפנות בכתב עם קורות חיים, לעובדי אדמה בגן השומרון דאר כרכור.

דרושות

מוכרות

צעירות

ליום עבודה מפוצל

שנידמן

המקור לבגדי זמש ועור

זמנהוף 25 ת"א, טלפון 236665

דרוש מנהל חשבונות סוג ד'

נא לפנות בכתב לת.ד. 628 ת"א 61000, בצי־ון נסיון קודם ומש־כורת מבוקשת.

סודיות מובטחת.

תנאים טובים למוע־מד המתאים. אפשר לפנות אישית לסוכנות סטימצקי רח' הרכבת 22 תל־אביב בימים: ראשון, שלישי, רביעי וחמישי בשעות הערב בין 6.30—8.00.

דרוש

טבח

מעולה

לאולם לשמחות

לפנות: לת.ד. 2588 רמת־גן

המשכורת לפי הכישורים

„ראד"

הנדסת בנין בע"מ שדרות סמאטס 9, תל־אביב, טלפון 451342, 443854

דרושים/ות

1) הנדסאי/ת קונסטרוקציות

2) שרטט/ת קונסטרוקציות

בעלי נסיון

נא לטלפן בין השעות 4 עד 7

ליצור הלבשה

דרושים:

סוכן

גזרן

מתכנן אפנה

טל: 58367 בבקר 459487 בערב

דרושים

1. מנהל/ת חשבונות סוג ג', אפשרי פנסיונר/ית
2. פקיד/ה בוגר/ת בי"ס תיכון.

לפנות ביה"ח גרינפלד בריוזאי 7, פינת הרצל 101, ת"א.

למשרד מהנדסי בנין

דרושים

1. מהנדס בנין לעבודות תכנון
2. משרטט/ת לעבודות קונסטרוקציות עם נסיון

טלפון 221480

למשרד עורכי דין

דרושה

פקידה

לחצי יום

טל. 282010 754652

למשרד תיכנון בנין

דרוש/ה

שרטט/ת

קונסטרוקציה

טלפון 450731

דרוש

חרט

לעבודות ייצור

תנאים טובים

טל. 908335

ליר.י.ל.

תעשיות לבנין בע"מ

דרושים

1. ## מרכיב תריסים
   בעל נסיון של 3 שנים
2. ## חשמלאי
   לעבודות אינסטלציה בנין

— לעבודה בשכר חודשי —

המעונינים מתבקשים לפנות למר שלמה זוהר — מנהל המפעל, ראשון לציון, אזור התעשיה הישן (ליד רדיו ברגל) טלפון 949694.

פאן־אמריקו

חברה להשקעות ולפקרקעין בע"מ

רח' רמב"ן 23, ירושלים

דרושה

מזכירה מעולה בעברית

*

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון למשרד החברה.

מפעל תעשייתי בענף המתכת ולייצור ציוד מכני

מעונין

בשותף פעיל

לתפקיד בכיר

גובה ההשקעה החל מ־500,000 ל"י

המעוניינים יפנו בכתב ובצרוף קורות חיים לחברת „עמית", שד' מוריה 5, הר הכרמל, חיפה.

אפשרית גם השתתפות בלתי פעילה

סודיות מובטחת!

מדרשת שדה בוקר

למדרשת שדה בוקר

דרוש/ה

לבורנט/ית

במקצועות פיזיקה וכימיה

למעבדה בבית הספר התיכון ובסמינר למורים

● נא לפנות טלפונית למדרשת שדה בוקר: 057־85046/51/53/54

האגודה לקידום החינוך — ירושלים

דרוש בירושלים

מדריך חינוכי־חברתי

משרה חלקית.

מגורים וכלכלה במקום.

●

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בהקדם לפי הכתובת: ת.ד. 3456 ירושלים, עבור — „מדריך חינוכי"

GRUNDIG

דרושה

נערה־פקידה

לעבודות משרדיות ושליחויות קצרות

עם ידע בהדפסה בעברית

לפנות טל. 54666 או לרח' נחלת בנימין 70, תל־אביב

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרת פנויה של:

רכז המשרד לקבלת תלמידים

מכרז מס' 289/73

תאור התפקיד: ניהול משרד קבלה מרכזי לתלמידים חדשים לאוניברסיטה העברית במס־גרת המחלקה למינהל תלמידים; תכנון וארגון יעוץ מוקדם והדרכה; למועמדים, בשיתוף עם הפאקולטות ובתי הספר, תוך יצירת קשרים עם בתי ספר תיכוניים, צה"ל ומוסדות אחרים לפי הצורך; ארגון מוקדם של תהליכי הקבלה ב־שיתוף עם הפאקולטות, בתי הספר ויחידות מרכזיות אחרות; אחריות להפעלה תקינה של תהליך קבלת התלמידים; ניתוח תוצאות התה־ליך ומו"מ עם הפאקולטות ובתי הספר על שינויים נדרשים בתנאי הקבלה.

דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנג־לית; השכלה אקדמאית, רצוי במדעי החברה; נסיון של מספר שנים בארגון וניהול צוות עוב־דים; כושר ניהול מו"מ ברמה גבוהה; נסיון בעבודה עם סטודנטים והכרת מבנה מוסד להשכלה גבוהה; ידע והתמצאות במערכת ה־פעלת באמצעות מחשב.

הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים העתקי המלצות ותעודות עד תאריך 24.9.73 אל: מחלקת כוח אדם קרית האוני־ברסיטה העברית, ירושלים 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 289/73".

גיבור

מפעלי טקסטיל בע"מ

שד' שאול המלך 35 ת"א

דרושה

מפעילת טלקס לונדי

לחצי משרה

*

לפנות אישית לגבי סימה אנגל, בין השעות 10.00—13.00.

למוסך מרכזי לתיקון פיברגלס בבני־ברק

דרושים

- ★ חשמלאי רכב — סוג א' ר"ב
- ★ פחחי פיברגלס ופטיחא
- ★ צבעי רכב — סוג א' ר"ב
- ★ בחורים אחרי צבא

— ותנאים טובים —

טלפון 780861 — 795945

בשעות העבודה

יציב — הנדסת קרור ומזוג־אויר בע"מ

דרושים:

1. ## מכנאי מזוג אויר וקרור מנוסים
   לעבודות הרכבה ושרות
2. ## מכנאי מזוג אויר וקרור מתחילים
   לאחר שרות צבאי.

לפנות לטלפון 03־612396, או אי־שית לרחוב לינקולן 8, תל־אביב.

לחברה צבורית

דרושה

מזכירה

למחלקה ליחסי ציבור

שעות העבודה 7.30—3.30.

הדרגה המוצעת י'—י"א.

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לטל: 774131 בין השעות 10.00—12.00 לפנה"צ.

דרוש/ה נער/ה

לעבודה פנים משרדית

שעות העבודה מ־08.00 עד 14.30.

● נא לפנות למפעל־הפיס, רחוב הפסמן 3, ת"א, חדר 506 לגבי שרה אלירן.

דרוש

מכונאי

א"א. עצמאי

לציוד כבד

המתמצא במנועי קמינס ובמכונאות כללית

הגר בסביבות פ"ת

רצוי בעל רכב.

טל. 38679 ת"א

דרושים

1. עובד מקצועי
   בעל נסיון למכונות קידוח
2. מסגר
   לעבודה באחזקת מכונות, רצוי לאחר שרות צבאי

לפנות טלפון 50175

למשרד עורכי דין בגמן ת"א

דרושה

כתבנית

עברית־אנגלית

ליום עבודה מפוצל.

תנאים טובים למועמדת המתאימה

טלפונים 241039 220137 ת"א.

לחברת יצוא ויבוא

דרושה

קורספונדנטית עצמאית

מפעילת טלקס — אנגלית

מ־8 עד 16

לפנות בציון פרטים מלאים לת.ד. 1808 ת"א

מנהל מוסך

למכונאות וחשמל רכב בעל תעודות הסמכה של משרד התחבורה מבקש הצעות (רצינית בלבד) אפשרי לחשבה לתחומים אחרים. לכתוב לת.ד. 1347 חיפה

למפעלון באור יהודה

דרוש חרט

עם נסיון של שנתיים

תנאים מצוינים לאדם המתאים

לפנות טל. 03־759504 בשעות העבודה

למפעל מזון בפתח־תקוה

דרוש

חשמלאי אחזקה מנוסה

נא לפנות ל־903781 בין 8.00 ל־17.00.

דרוש/ה

גזרן/ית

לקונפקציה מעולה

תנאים טובים

לפנות מ־5—8 51774

מ־8 בערב 621238

דרוש

חשמלאי רכב

לפנות אלקטרומוביל ת"א, דרך פ"ת 62, המרכז החדש לתעשיה

דרוש

קונדיטור מומחה

בעל נסיון בעבודה

אפשרות לשותפות

סודיות מובטחת.

לפנות ת.ד. 1334 ת"א. ד/46893

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב

דרוש

מנהל חשבונות - חשב משכורות

למשרה מלאה

הכישורים הדרושים:

- נסיון קודם של 3 עד 4 שנים בעבודה מעשית והכנת משכורת במחשב
- ידיעות טובות בשפה העברית ושליטה באנגלית
- התמצאות במסמכי בנקים
- נסיון בהתאמת חשבונות

המעונינים, יפנו בכתב יד עם ציון פרטים מלאים וקורות חיים לת.ד. 1514 תל־אביב (61000) עבור „מנהל חשבונות"

— סודיות מובטחת —

למנכ"ל של חברה גדולה בחיפה

דרושה מזכירה

ליום עבודה מלא. השולטת היטב בעברית ואנגלית כולל הדפסה בשתי השפות.

תנאים טובים למועמדת מתאימה.

נא לכתוב לת.ד. 346 חיפה מיקוד 31000 עבור „מזכירת מנכ"ל" בצרוף קורות חיים והמלצות אישיות.

— סודיות מובטחת —

למפעלי „אריעד" טקסטיל בע"מ

דרושה

מרכזנית/פקידה

היודעת הדפסה עברית.

בפרטים נא לפנות: רח' תובל 13, רמת־גן, בין השעות 8.00—11.00 בבקר

לחברת אלקטרוניקה

דרושה

מזכירה אנגלית עברית

כולל כתבנות

רצוי שפת אם אנגלית

להתקשר 282111/2

לבית הספר תיכון חקלאי נחלת יהודה

דרושים

1) מורה לחינוך גופני (בנים) בהיקף של 16 שעות שבועיות
2) מורה למוסיקה 4 שעות שבועיות
3) מורה לביאולוגיה ותורת הקרקע 13 שעות שבועיות
4) מדריכים חברתיים בעלי נסיון בהדרכת תלמידים בפנימיה

מגורים במקום חובה

הדרגה בהתאם להשכלה ולנסיון

על המועמדים לפנות בכתב לבית הספר לפי הכתובת הנ"ל ולצרף פירוט מקומות עבודה קודמים.

דרוש/ה שרטט/ת

*

לפנות לטלפון 235757.

דרוש

עובד מכון דיזל

לפנות: לדיקו בע"מ

רח' אריה שנקר (כביש א.פ.סי.) מפרץ חיפה, טלפון: 04־722011.

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

מהנדסים · טכנאים · בינאים · ש

האוניברסיטה העברית בירושלים

עוזר חשב בביה"ס לתלמידים מחו"ל

מכרז מס' 296

לעבודה בטחונית

ברחבי הארץ ובסיני דרושים:

אנשי אבטחה

הגרות הצרפתית

דרושים מורים

לשנת הלימודים 74 - 73

- ביולוגיה
- ספרדית
- מתמטיקה

דרושה

פקידה כתבנית

חברה בניה ארצית

קבוצת שלד

מנהל חשבונות עצמאי

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:

עוזר חשב בביה"ס לתלמידים מחו"ל

מכרז מס' 298/73

תאור התפקיד: עזרה בהכנת תקציבי ביה"ס, תולים ומיוחדים. טיפול שוטף בהעברות תקציבים. קיום פקוח תקציבי על תקציבי ביה"ס. השתתפות בארגון מערכת קבלת סטודנטים מחו"ל לשיכוני הסטודנטים וארגון מערכת רישום כספי וגבית כספים מתלמידי חו"ל. קשר עם תלמידי חו"ל בכל בעיות שכ"ל ושיכונים, כולל מילוי טפסי הרשמה כספיים לאוניברסיטה ר שיכוניה. קיום קשר ותיאום עם מחלקות האוניברסיטה: מדור תקציבים, מדור תקבולים ותשלומים, היח' לחשבונות סטודנטים, מח' השירותים לסטודנט ויחידות אחרות.
דרישות התפקיד: ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין. ידיעת שפות נוספות רצויה; השכלה אקדמית בכלכלה ו/או במינהל עסקים; נסיון של שנתיים לפחות בעניני תקציב וכספים.
הערה: כושר לקיים מו"מ בעברית ואנגלית בע"פ ובכתב עם מוסדות בארץ ובחו"ל ועם צבור הסטודנטים. רצוי ידע ונסיון במערכות ממוכנות ובהנהלת חשבונות.
הדרגה: ד'—ג' בדירוג מח"ר.
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים, העתקי תעודות והמלצות עד תאריך 24.9.73 אל: מנהל כוח אדם, קרית האוניברסיטה העברית ירושלים 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 298/73".

לעבודה בטחונית
בדרום הארץ ובסיני דרושים:

אנשי אבטחה

הכישורים: ✱ יוצאי יחידות קרביות
✱ ללא עבר פלילי
✱ הופעה מסודרת

משכורת —1,200 נקי ויותר
דיור + כלכלה + נסיעות
(לעובדים בסיני טיסה)

המעונינים מתבקשים לפנות למשרדי „תעסוקה וקדום" אלנבי 123 קומה ב' בין השעות 17.00 עד 19.00
נא להצטייד בפנקס מילואים ובשתי תמונות.

למרכז להכשרת הבגרות הצרפתית

דרושים מורים

לשנת הלימודים 74 - 73

✱ אנגלית ✱ כימיה
✱ פילוסופיה ✱ ספרדית
✱ ביולוגיה ✱ מתמטיקה

על המעונינים לפנות טלפונית 03-779195.

למשרד הנדסי

דרושה

פקידה/כתבנית

מנוסה

לעבודת יום שלם (לא מפוצל)
הכרחית ידיעת הדפסה טובה בעברית.

לפנות לטלפון 30340 ת"א.

לחברה בניה ארצית

דרושה

קבוצת שלד

למבנים טרומיים
בקרית מלאכי
✱
לפנות טלפון 443181, תל־אביב

חברת שיווק בסביבת חולון
מחפשת

מנהל חשבונות עצמאי

למשרה מלאה (5 ימי עבודה בשבוע)

הכישורים:
א. בעל נסיון בהנהלת חשבונות כולל יבוא.
ב. שליטה בשפה העברית וידע באנגלית.

לפנות בהצעות בכתב יד כולל נסיון ומשכורת מבוקשת לת.ד. 7095 מס' 111.
סודיות מובטחת.

דרושים

צעירים,

לאחר שירות צבאי

למחלקת אחזקה

בעלי רשיון נהיגה על קטנוע

לבצוע עבודות שימון ואחזקה מונעת למעליות

שכר עבודה + פרמיה

לפנות במקום בתאריך 16.9.73
בין השעות 10—8 בבוקר

מעליות ישראליפט
רח' הקישון 13, (אזור התעשיה) בני־ברק

דרושה

פקידה כתבנית

השולטת בשפה העברית על בוריה
ידיעה בשפה האנגלית
הדפסה טובה בשפה העברית

תנאים טובים
למועמדת המתאימה

שעות העבודה: מ־7.30—2.30

בדבר פרטים נוספים נא להתקשר בין השעות 1—9 לפנה"צ לטלפון: 829429, 828006, או בכתב לחברה לפתוח יפו העתיקה, סימטת מזל דגים 17, יפו העתיקה.

סודיות מובטחת.

גבור
מפעלי טקסטיל בע"מ
שד' שאול המלך 35 ת"א

דרוש דחוף

שליח

עם רשיון לקטנוע
למשרה מלאה
✱
לפנות אישית לגב' סימה אנגל, בין השעות 10.00—13.00.

לבית־ספר אורט נתניה יד לבוביץ

דרוש

ארכיטקט

להוראה
במשרת שלמה

על המעוניינים לפנות להנהלת בית הספר בנתניה, אזור התעשיה, טל. 053-23744, בשעות לפנה"צ.

דרושה כתבנית עברית-אנגלית

(רצוי שפת אם אנגלית)
למשרה מלאה או חלקית.

נא לפנות בכתב אל ת.ד. 1098 תל־אביב.

לחברת יבוא

דרוש צעיר

להכשרה לתפקיד

פקיד מכירות - מחסנאי

התכונות הדרושות: השכלה תיכונית מלאה, לאחר שרות צבאי, בעל חוש מסחרי.
משכורת התחלתית —750 ל"י.
סיכויי התקדמות לאדם המתאים.
לפנות טלפונית 840403 בשעות אחה"צ.

מבוקש למחסן עצים

מלגזן (קלרקיסט)

תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות לטל. 937044.

ללהקת מחול „נעורים" רחובות
המתכוננת לנסיעה לחו"ל

דרושים

רקדנים זמרים ומנגנים

כגיל 17 ומעלה.

מבחני כניסה יערכו בימי א' 16.9.73 וב' 23.9.73 בשעה 8.30 בבית יד לבנים רחובות

---

1. **טכנאי „צור"**
2. **טכנאי אחזקה**

דרושים למפעל פלסטיק ותיק בסביבות גדרה.
לפנות ת.ד. 1082 ת"א.
סודיות מובטחת.

מהנדס

תעשיה וניהול

יליד הארץ בן 34
בעל נסיון מגוון בייעוץ לניהול

מעונין במשרה ניהולית בכירה

לפנות: ת.ד. 1059 גבעתיים, עבור: מהנדס

למפעל בירושלים

דרושה

פקידה

לעבודה לחצי יום
שעות העבודה הרצויות: 11—16.30
יום ו': 13—8.
הכשורים: השכלה תיכונית.
נא לפנות טלפונית: 534477, לאהרון.

דרוש

[illegible]

לפנות למשק בני דרום ע"י אשדוד
טל. 055-24906
055-25496
(לא בשבת)

דרוש הנדסאי

מכונות

למעבדת תכנון מקררית ומעניינת ביותר.
רצוי נסיון של 3—2 שנים לפחות.
נא לפנות בציון פרטי השכלה ונסיון מלאים אל: ת.ד. 20051 ת"א למספר 1335.
סודיות מלאה מובטחת

לבי"ס מקצועי
דרושות

מזכירות

1. לשעות הבקר 1—9
2. לשעות הערב 7—4

לפנות לת.ד. 29826 תל־אביב

למשרד אדריכל בת"א
דרוש/ה

ארכיטקט(ית)

רצוי עם נסיון
לעבודה מגוונת
בתנאים טובים
טל. 281370, לפנה"צ

[illegible] — חב' בע"מ
אזור טלפון 842291

דרוש

מסגר מכני עצמאי

למפעל נילית בע"מ
במגדל העמק
דרושים

פקידה ראשית לניהול משרד

✱ קורספונדנציה עברית־אנגלית
✱ כתבנות עברית־אנגלית
✱ נסיון קודם בתפקיד דומה

פקיד למחסן טכני

בעל נסיון — עדיף

מחסנאי טכני עצמאי

בעל נסיון במפעל תעשיתי גדול — עדיף

מנופאי

מועמדים העונים על הדרישות מתבקשים לכתוב בכתב־יד לת.ד. 276 מגדל העמק ויוזמנו לראיון.

סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים
במחלקת המשק

עובדי שרותים

לאחזקת מבנים ושטח

מועמדים עד גיל 45—40, בעלי כושר גופני טוב, יפנו אישית לענף כח־אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב ורמת־אביב, כל יום בין השעות 9.00—12.00, או בכתב לכתובת הנ"ל

„ציון" חברה לביטוח בע"מ
דרושה
עבור סניף גבעתיים

פקידה כללית

— בעלת השכלה תיכונית ונסיון של שנה בעבודה משרדית.

שעות העבודה מפוצלות 3 ימים בשבוע.
✱
נא להתקשר טלפונית לקביעת ראיון למספר 03-723434.

למוסד צבורי
דרושים
לעבודה קבועה

1. **מנהל תיקיון**
2. **עובדי תיקיון**

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 16193 תל־אביב.

לחב' ביטוח בת"א
דרושה

קופאית

בעלת נסיון של שנתיים לפחות
✱
להתקשר 621003 עם יפה

למח' חשבונות של מוסד חינוכי
בירושלים

דרוש/ה עובד/ת

למשרה חלקית

יתקבלו מועמדים בעלי נסיון של 3 שנים לפחות.

נא להתקשר טלפונית ל־35271
בין השעות 8.00—13.00

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה

מכרז פומבי מס' 1364 של

בוחני נהיגה

בדרגה 2—1 בדירוג ההנדסאים והטכנאים
(6 משרות)

מקום העבודה: משרדי הרישוי בירושלים, ת"א, חיפה.

הדרישות:
1) השכלה של בית ספר מקצועי מוכר לטכנאים, רשיון נהיגה דרגה 3, ותק של 2 שנות נהיגה.
2) השכלה תיכונית, רשיון נהיגה דרגה 3, ותק של 3 שנות נהיגה.
דרגתם של מועמדים אלה תקבע לפי כישוריהם עפ"י הדרוג האחיד.
נשים העונות על דרישות אלו רשאיות אף הן להגיש את מועמדותן.

בקשות יש להפנות בטופס מדף 1061 בצירוף תעודות השכלה, לנציבות שירות המדינה רחוב קפלן 3, ת.ד. 776, 91000, ירושלים, או לאחת מלשכותיה המחוזיות, תל־אביב הקריה רחוב ה' מס' 5, חיפה — בית הממשלה, בארשבע — בנין משרד הפנים, דרך הנשיאים.

המועד האחרון להגשת בקשות הוא: ו' בתשרי תשל"ד (2.10.73).

לחברה דינמית ומתפתחת בירושלים

דרושים

מהנדס אלקטרוניקה

ראש צוות פתוח

בעל נסיון רב בפתוח מערכות לוגיות, ומערכות בקרה.
רצוי נסיון בבקרה אלקטרונית של מנועים.

טכנאי אלקטרוניקה

לארגון מעבדות פיתוח

דרוש נסיון של 5 שנים בפיתוח מערכות אלקטרוניות — רצוי בשטח הכח והבקרה.

מהנדס מכונות צעיר
טכנאי/הנדסאי מכונות בכיר

בעל נסיון רב בפיתוח ותכנון מערכות מכניות.

✱ ✱ ✱

תנאי השכר ייקבעו בהתאם לכישורי המועמדים.
עזרה בדיור תנתן למועמדים הגרים מחוץ לירושלים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3745 ירושלים עבור: ד.ל.

משרה בדרג מינהלי כ־

מנהל כספים ומנהל

לניהול כספים, חשבונות ומנהלה
בחברה ייצרנית משווקת

לבעל נסיון מעשי מקיף, בעל תואר של רו"ח ו/או ששימש כמנהל חשבונות ראשי. נסיון בביקורת חשבונות בלבד אינו מספק;
לבעל נסיון מעשי באדמיניסטרציה ומינהל;
ידיעת אנגלית ועברית על בוריין הכרחית (כולל שליטה מלאה בשתי השפות ויכולת להתכתב בהן);
תושב תל־אביב או הסביבה.
תנאים מצויינים למועמד המתאים לדרישות הנ"ל.

אנא פנה בכתב יד, בשתי השפות בצרוף קורות חיים, תוך שמירת סודיות מוחלטת אל: המנהל הכללי: סי בי אס / ישראל ת.ד. 681 תל־אביב 61 000.

CBS

EXCHANGE NATIONAL BANK
of CHICAGO

SHALOM TOWER — TEL AVIV

— REQUIRED —

FIRST RATE CLERK for IMPORT & EXPORT

Department with 3 or 4 years banking experience in above field.

Please call (03) 56287 attn: Mr. BLOOM.

לחברה תעשיתית גדולה
דרושים

מנהלי מכירות

לאזורים רחובות, רמלה ואשדוד

רצויים טכ.נאי בנין, ובעלי קשרים עם קבלנים בענף הבניה. רכב הכרחי.

נא לפנות בכתב לת.ד. 21095 ת"א עבור „מנהל מכירות".

דרוש מכונאי

מנהל חשבונות - חשב

דרושה מזכירה

דרוש כתבנית

עובד מקצועי

דרושה מרכזנית/פקידה

מזכירה אנגלית עברית

דרוש חרש

גזרן/ית

דרוש/ה שרטט/ת

דרוש עובד מכון דיול

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • •

למוסד ממלכתי לעבודה ברחבי העולם

דרושים:

* יוצאי יחידות קרביות בתפקידי פקוד.
* בעלי השכלה של 10 שנות לימוד לפחות.
* בעלי כושר גופני מעולה.
* ידיעה בסיסית באנגלית.

• **המעונינים** מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 17224 ת"א מיקוד 61170 (עבור עבודה בחו"ל) בצרוף פרטים אישיים מלאים, וקורות חיים.

לחברה מסחרית גדולה

דרוש בתל־אביב

מחסנאי למחסן חלקי חילוף

בשטח טכנולוגיה מתקדמת

עבודת המחסן עם קשר לעיבוד נתונים אלקטרוני.

•

בעלי נסיון במקצוע מתבקשים לפנות אל ת.ד. 729 ת"א עבור מס' 67.

טמבור צבע

בע"מ

למפעלנו באיזור התעשיה בעכו

דרושים

* **מכונאי אחזקה כללית**
  למכונות וציוד מכני
* **מכונאי לאחזקת מלגזות**
* **פקיד מודיעין**

בגיל 45—30 עם ידיעת שפות זרות

מועמדים בעלי נסיון מעשי של שנתיים לפחות, תושבי עכו נהריה והקריות יפנו בכתב למח' כ"א ת.ד. 668 חיפה — 31000 עם פירוט נסיון מקצועי. המלצות רצויות.

— סודיות מובטחת —

תעשיות אביזרי תעופה בנגב

דרושים לנו

חרטים

לעבודות עדינות

לפנות בכתב לקביעת ראיון ת.ד. 80 גדרה או טלפון 055—92361

עומר — ישוב כפרי בנגב

דרוש עובד אחזקה ותברואה מוסמך

השכר לפי 30 נקודות.

בפרטים לפנות טלפונית: 057—2955 לגבר בצלאל — בשעות אחה"צ והערב וטל. 057-2050 למזכירות עומר בשעות העבודה.

לחברה גדולה בחיפה — דרוש

מנהל חשבונות מעולה

* מדופלם או סוג 3
* בעל נסיון של 5 שנים לפחות

נא לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים ונסיון לת.ד. 4353 חיפה, עבור מספר 498 (מיקוד 31 040).

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:

מהנדס כימאי או מהנדס תברואה

מכרז מס' 310/73

תיאור התפקיד: לביה"ס לרפואה של האוניברסיטה והדסה בירושלים המעבדה לבריאות הסביבה דרוש מהנדס כימאי או מהנדס תברואה, רצוי בעל נסיון במחקרי טיהור מים והקמת מערכות נסיוניות. העבודה הינה לפי חוזר מחקר מיוחד.

הדרגה: בהתאם להשכלה ולנסיון.

על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים שמות שלושה ממליצים והעתקי תעודות עד התאריך 24.9.73 אל: מחלקת כוח אדם, קרית האוניברסיטה העברית ירושלים 91009 ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 310/73".

לאשטרום — מפעל לייצור מבנים טרומיים באשדוד

דרושים:

* **מכונאי או הנדסאי בנין**
  לפקוח טיב
* **מסגר מנוסה**
  רצוי נסיון בתבניות
* **מכונאי אחזקה**

לפנות בכתב לת.ד. 89 אשדוד או טל. 055-22204 או 055-31874

למשרד רואה חשבון בחיפה

דרושים

שני בוחנים

•

נא לפנות בכתב לת.ד. 466

אורט ישראל

למזכירות בית־הספר „אורט" בנות תל־אביב

דרושה פקידה

הכישורים:

* השכלה תיכונית
* ידע בהנהלת חשבונות
* נסיון קודם

מועמדות מתאימות תפנינה אישית למנהלת ביה"ס. רחוב התבור 32, תל־אביב.

למוסד ציבורי ארצי

דרושה

פקידה כללית

מנוסה

לעבודות מזכירות

יום עבודה רצוף

הצעות בכתב יד עם פירוט הנסיון הקודם נא לשלוח עד 20.9.73 לת.ד. 303 ת"א (קרן ביטוח).

"עלמקו" ל. מ. קובץ בע"מ

בית חרושת לבגדים

ת"א, אלנבי 20 (על יד רח' סלמה) טל. 820569

דרושים לנו:

1. **מנהל/ת חשבונות**
   (רצוי נסיון ביבוא ויצוא)
2. **עוזר/ת בהנהלת חשבונות**
   (אפשרות חצי יום עבודה)
3. **גזרן**
4. **עוזרים לגזרנים**
   (גם לא מקצועיים)
5. **נשים**
   לבקורת טיב + תעסוקה קלה במחסן
6. **תופרות**
   (גם בחשבון לחצי יום עבודה)

תנאים טובים מובטחים

למפעל תעשיתי חדיש, דרושים:

כרסומנים

מעולים ומתחילים

תנאים טובים ומיוחדים

★

לטלפון 778121.

את יכולה להרויח

-.1000 ל"י לחודש [ויותר!]

דרושות לנו נשים עם נסיון במכירות להדגים ולמכור את מוצרינו

אם יש לך הופעה נאה, ואופי דינמי תוכלי להרויח מעל —.1000 ל"י לחודש.

אנו נותנים הכשרה מלאה.

לפנות ל־**אמפיסל**

תל־אביב: לטלפן 03-233227/8/9 (לקביעת ראיון).

חיפה: רח' הרצל 31 (לפנות למנהל)

ירושלים: רח' יפו 43 (לפנות למנהל).

מפעילת נשיונל

אנו זקוקים ל־2 מפעילות נשיונל למכונה 32

לעבודה בשעות אחר־הצהרים.

דרוש נסיון של שנה אחת לפחות.

•

נא לפנות טלפונית למס. 611896, ת"א ולבקש את מר אברהמי.

המכון הישראלי לקרמיקה וסיליקטים

קרית הטכניון חיפה

דרוש שרת

לעבודות נקיון — לשעות הבוקר

תנאי עבודה טובים לאדם המתאים

בדבר פרטים לפנות טל. 222107/8.

דרוש

חשמלאי רכב

לפנות: **לדיקו בע"מ**

רח' אריה שנקר, (כביש אי.פי.סי.) מפרץ חיפה, טלפון: 04-722011.

אוניברסיטת הנגב

מכרז מספר 73/19

אוניברסיטת הנגב מודיעה על משרות פנויות:

1. במזכירות האקדמית

א. ראש מדור מערכת שעות

תאור התפקיד: הכנת מערכת השעות, קבלת תכניות הלימודים ממזכירויות המחלקות והפקולטות, קביעת מערכת השעות לתכנית הנ"ל, קביעת חדרי לימוד מתאימים ופרסום מערכת השעות. עדכון מערכת השעות באופן שוטף והודעה על כך לנוגעים בדבר. הקצאת חדרים לארועים שונים באוניברסיטה. הקצאת חדרים לצרכי בחינות. אספקת אינפורמציה לגורמי האוניברסיטה לגבי תעסוקת המורים ומבנה מערכת השעות.

הכשורים הדרושים: השכלה גבוהה B.A. או B.Sc. נסיון מינהלי של 3 שנים לפחות. שליטה בעברית ובאנגלית.

הדרגה המוצעת: 2—1 בדירוג המח"ר.

למועמד מתוך לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור.

2. במחלקת הכספים

ב. כתבנית נשיונל

הכשורים הדרושים: שנתיים תיכון. נסיון של שנתיים לפחות בכתבנות „נשיונל".

הדרגה המוצעת: ח'—ט' בדרוג האחיד.

כל המשרות הינן מלאות

פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד יום ו' 21.9.73, אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053 באר־שבע. מיקוד 84120.

לשנת הלימודים תשל"ד דרושים:

אסיסטנטים

במחלקה להנדסה כימית

המעונינים להמשיך בלימודי תואר M.Sc.

למועמדים מחוץ לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור.

בקשות בצרוף תעודות, ציונים וקורות חיים יש לשלוח למחלקה להנדסה כימית, אוניברסיטת הנגב ת.ד. 2053, באר־שבע. מיקוד 84120.

דרושות

עובדות ייצור

לעבודות הרכבה עדינות בשטח מחשבים אלקטרוניים

הכשרה מקצועית תנתן ע"י המפעל

תנאי עבודה נוחים ביותר, אולם ייצור ממוזג, ארוחות בוקר וצהריים במסעדת המפעל, הסעה מהבית לעבודה וחזרה על חשבון המפעל

חמישה ימי עבודה בשבוע

SDSi

סינטיפיק דטה סיסטמס ישראל בע"מ

ת.ד. 5101 חיפה טל. 04-667942

בלק אנד דקר

רח' מרדכי 50 ת"א טלפון 36811, 38658

לרגל התרחבות הפעילות המסחרית של חברתנו

דרושים לנו

* **נציג מכירות**
  תושב אשדוד/אשקלון
* **נציג מכירות**
  תושב תל־אביב
* **פקידים צעירים**
* **צעיר עם קטנוע**
* **טכנאי לתחנת שרות**
* **עובד לתחנת שרות**
* **מפיצים לכל הארץ**

LIFE

תבניות לייף (1972) בע"מ

שדרות ההסתדרות מפרץ חיפה

דרושים:

כרסמים, חרטים

בעלי נסיון

לעבודה בתבניות למוצרי פלסטיק.

לאנשים המוכשרים

יינתנו תנאים טובים

נא לפנות לישראל — טל. (04)720126

דרוש

מהנדס מכירות לציוד טכני

לאיזור תל־אביב והדרום

בעל נסיון של שלש שנים לפחות, כושר הבעה בעל־פה ובכתב.

לפנות בכתב יד, בציון פרטים ותולדות חיים, לת.ד. 20048 תל־אביב.

סודיות מובטחת!

נציבות שירות המדינה

מודיעה על

מכרזים פומביים

בדלקמן:

מכרז מס. 1360 — מפקדת סיירת חניה בדרגה ט"ו של הדירוג האחיד.

מכרז מס. 1362—1361 — מפקד יחידת משנה — סיירי בטיחות — (2 משרות) בדרגה ט"ו של הדירוג האחיד במשרד התחבורה, תל־אביב.

תאור התפקידים: ממונה על יחידה מבצעית עצמאית של הסיירת, מתכנן ומפקח על בצוע המשימות, אחראי לשמירת המתקן על כל הציוד שבו.

דרישות: השכלה תיכונית ונסיון של שש שנים בתחום העבודה; כושר לפקח ולהדריך עובדים; כושר הבעה בכתב ובעל־פה; כושר לקיים מגע נאות עם קהל ועם עובדים.

הערות: מועמדים למשרות אלו ייבחנו גם בכתב.

פרטים אפשר לקבל בנציבות שירות המדינה ירושלים ובלשכותיה המחוזיות.

בקשות יש להפנות בטופס מדף 1061 בצירוף תעודות השכלה, לנציבות שירות המדינה רחוב קפלן 3, ת"ד 776, 91000; ירושלים, או לאחת מלשכותיה המחוזיות, תל־אביב, הקריה רחוב ה' מס. 5; חיפה — בית הממשלה; באר שבע — בנין משרד הפנים, דרך הנשיאים.

המועד האחרון להגשת בקשות הוא: ו' בתשרי תשל"ד (2.10.1973).

קריסטל

תעשית מכונות בע"מ

רח' החלזון 12 רמת־גן

דרוש

מנהל חשבונות

סוג ג'

בעל נסיון של שלש שנים לפחות.

לפנות בכתב לפי הכתובת בצרוף פרטים ונסיון.

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב

דרושה

מזכירה

הכישורים הדרושים:

* שליטה בעברית ובאנגלית.
* הדפסה בשתי השפות.

שעות העבודה 08.00—16.00.

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

לקביעת ראיון נא לטלפן 225278, 229766.

אליאנס קיסריה

מפעלי פולימרים בע"מ

דרושה

פקידה

למחלקת הנדסת ייצור

בוגרת בית ספר תיכון

תנאים טובים למתאימה

על המעונינות לפנות טלפונית 063-88181.

סודיות מובטחת

למפעל תעשיה בירושלים

דרוש

מנהל חשבונות

צעיר, דינמי ובעל נסיון

לפנות בציון קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 502 ירושלים עבור „מנהל חשבונות".

סודיות מובטחת!

דרוש/ה שרטט/ת משלה

10 שנות נסיון

לפנות: **תכנון כפרי, חיפה**

טלפון 04—241935

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2:
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 1.50 ל"י

שידוכים

השדכנית המוסמכת אשתר לוין תל־אביב רח' קרית־ספר תשע, קומה שלישית. טלפון 283897 פתוח ביממה בבוקר עד תשע בערב. בעיקר.

בחורה אקדמאית מזרח לאומנית 24, להוריה תעשיית הוסרי נאה, נדוניה 400,000 לוין.

בחורה נחמדה ואצילה, 20, ל הורים יצרני יהלומים, נדוניה 350,000 לוין.

אקדמאית, יפהפיה, 22, מזרח בריית תוכנה, להוריה מאפיה גדולה וקונדיטוריה. נדוניה — 500,000 לוין.

רוק, דייר, בעל בית מרקחת, עצמאי 32, עשיר בנוזמנים — לוין.

בחור, מהנדס תעשיה מעליות, עצמאי, 30, עשיר. לוין.

תייר, בחור משכיל מלונדון בעל ביח"ר לממטים, 29, עשיר. לוין.

תייר, אלמן הרשתו למשקאות חריפים מסגרה, 55. לוין.

„אביב" — מכון ענק להכרויות ת.ד. ג/18035 תל־אביב, בקשי פרוספקט ומאות הצעות.

מחשב אלקטרוני ושאלוני סי. אף.יו. יכירוך לבן/ת זוגך הי אוריאלי/ת!!! פרוספקט ושאלון חינם: סי.אף.יו. ת"ד 6230 ת"א.

„גולדה" משרד שדוכים, חיפה, הנביאים 27, טל' 04-668971.

ב„רעים" „נתלבש" עליך עד הי נישואין! בן יהודה 58 ת"א, רחוב ירושלים 16 חיפה.

פרטית מסודרת 49 מעוניינת ב הכרותו. סניף מעריב שד' רוט שילד 33 למספר ר/1/6562.

„רעים" תל־אביב בן יהודה 58 טל' 283932, חיפה: ירושלים 16 טלפון 667348.

טמפרמנטית ובנאה להכיר אינטליגנט מוסלי פרמי לכתוב „סניף מעריב" שד' רוטשילד 33 ת"א למס' ר/2/6562.

למשכילים ולאקדמאים „רעים" תל־אביב בן יהודה 58 חיפה רח' ירושלים 16.

בת זוג

אקדמאית (23) מסודרת, יפה פיה, מעוניינת באקדמאי/סטודנט גבוה. ת.ד. ג/18035 תל־אביב (ל־123/60024).

פרטי! 19/168 אשכנזיה נחמדה ומשכילה. לכתוב: סניף „מעריב", שד' רוטשילד 33 ת"א, למספר ר/6550/9/1.

בת 39, הובבת טבע ומוסיקה קלאסית, מעוניינת במתאים. ת.ד. 4504 חיפה.

מחשב אלקטרוני ושאלוני סי. אף.יו. יכירוך לבת זוגך האידי אלית!!! פרוספקט ושאלון חינם: סי.אף.יו. ת"ד 6230 ת"א.

דתית (28) נאה ומסודרת. ת.ד. ג/18035 תל־אביב (ל־60060/28).

45 — 162 ס"מ נאה, יפה, צעירה, אינטליגנטית, אקדמאית, דוברת עברית, ספרדית, אנגלית. ת.ד. 32070 תל־אביב.

רווקה, משכילה, 24/160, נאה מאוד, מעוניינת בטוב. ת.ד. 5284 חיפה.

יפה וסימפטית (40+) מעוניינת בידיד דיסקרטי. „אביב" ת.ד. ג/18035 תל־אביב.

צברית גרושה 42/175 + דירה ת.ד. 9323 ירושלים.

נחמדה (17) מסודרת ועליזה. ת.ד. ג/18035 תל־אביב (ל־60089).

פרטי! הנדסאית, רזה, צברית 1.65 מעוניינת באקדמאי רווק — ת"ד 9799 חיפה.

בת 24 ילידת אירופה, נאה, ד מעוניינת. ת"ד 8167 רמת־גן.

(המשך מן העמוד הקודם)

בן זוג

רווק צבר אקדמאי 28/170 מעוניין בעליזה נחמדה. ת.ד. 2025 פרטי, פתח־תקוה.

מהנדס 27/175 נחמד ומסודר. ת.ד. 315/מ רמת־גן.

צילום

בית מלאכה לתיקון מצלמות, מלטים, מדי אור ומכונות הסרטה „רשיקה" אבן גבירול 1, טלפון 220141.

נופש

לנופש עם אהין! — החברה המתיקה ובעלת המוניטין.

ריקודים

לגבר לריקוד בית שיעורים אצל ספי קליל 26.

טיולים

בולים

מטבעות ומדליות

קטפים

שיעורים

דודי שמש וחשמל

חוגים

Hermes, Berlin 11, Box 17840, Germany.

מגרשים

(המשך המדור בעמוד 6)

כלי נגינה

טלוויזיות

סירות

מכונות תפירה

שטיחים

(המשך המדור בעמוד 6)

صكذا من الاصل

ערן מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב, רחוב קרליבך 2.
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33.
מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 1.50 ל"י

כל מה שאתה מעלה על דעתך, ועוד הרבה יותר — תוכל למכור ולקנות בלוח מעריב

דירות

במבשרת־ציון, רעננה, הרצליה, ב־רמת־השרון וילות, קוטג'ים, דירות צמודות גג. 3 חדרים הול מ־70,000 ל"י. טל. 923724.

בפתח תקווה פתרון לבעיותך ברכישת דירה בחברת "גן" תפר צאו מבחר של מאות דירות בכל חלקי פ"ת משכנתאות לא צמודות. "גן" חברה לבנין — חיים עוזר 20, פ"ת.

אם החלטתם לרכוש דירה כדאי לך לסור. תחילה למשרדנו. ברשותנו מבחר מגוון של דירות 5—2 חדרים בתנאי תשלום נוחים. "דירה־דירות", ויצמן 66, כפר־סבא, אחוזה 100, רעננה — 927541.

(המשך המדור בעמוד 6)

דירות למכירה

2 חדרים

2½ חדרים

3 חדרים ויותר

1-1½ חדרים

קבלני בנין

(המשך המדור בעמוד 6)

ביקוש דירות

דירות להחלפה

אבידות

תריסים

ספרים

הלבשה

שונות

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב, רחוב קרליבך 2: הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 1.50 ל"י

דירות להשכרה

להשכיר דירה, 3 חדרים, ק"ק בהרצליה, טלפון, בלי או עם ריהוט. לפנות 921429

להשכרה בשכ"ה 4 חדרים ב־צפון ת"א ברח' דה־וינצ'י, קומה 4 + טלפון, מקרר, גז. להתקשר טלפון 624972 או 232966

בנבי־ברק, 3 חדרים, ימים ב־שכירות. פרטים: 786222, שלום קליין, מ־8.00—17.30

בחולון 3 חדרים קומה ב', צבע חדש 841475

דירה חדשה 3 חדרים להשכיר בסביבת גאולה־דיזנגוף מ־1.10.73 — טלפון 848253

דירה יפה 2 חדרים + מרפסת סגורה, ברמת־גן 737266

להשכרה בבני־ברק דירת 3 חדרים, חדשה לחלוטין טלפון 786163

(המשך המדור בעמוד 6)

בדמי מפתח

דירות מרוהטות

מתפנית שותפה דתית לדירה בר"ג. 738710, בערב.

(המשך המדור בעמוד 6)

חדרים מרוהטים

לאשה/לבחורה ע"י כבר דיזנגוף חדר מרוהט. טל' 283784

וילות ובתים

(המשך המדור בעמוד 6)

בשכר חודשי

להשכיר דירת 3 חדרים חדשה, מעלית, מים חמים וגז מרכזי, ליד בנין התעשיה. כניסה מיידית בערבים — 843916

(המשך המדור בעמוד 6)

לוח נתניה

סניפי „מעריב" לקבלת מודעות בנתניה: „תרבות" שד' בנימין 7; „פנת הספר", סמילנסקי 8

דירות

שמעון ברייתמאיר, תווך כללי, דירות, חנויות, עסקים, מגרשים, השקעות. הרצל 19, 053-25006

מיכאל אגרס, דירות, חנויות, עסקים, מגרשים, הרצל 9 — 053-24941

קבלני בנין

דירות למכירה

דירות להשכרה

ביקוש דירות

וילות ובתים

מכוניות למכירה

בדפי זהב תמצא רשימה של סוחרי מכוניות בסוגי מכוניות.

מכירות

שרותים

מגרשים

דודי שמש וחשמל

ביטוח

בימות ובידור

פרסומים

המשך „לוח נתניה" בעמוד 6.

לוח הנגב

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בבאר־שבע: רח' הפלמ"ח 81, פתוח מ־7.00—13.00 ומ־16.00—18.00

דירות

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות מרוהטות

דירות להשכרה

שרותי רכב

מכוניות למכירה

הצעות עבודה

מכירות

פרסומים

לוח אשדוד

דירות

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

עסקים

פרסומים

עת למכור ועת לקנות
הלוח לכל עת
הלוח מס' 1
לוח מעריב

هكذا من الاصل

עורף מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב, רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33.
מ־8 בבוקר עד 6 בערב
מחיר מלה: ביום חול — 1.25 ל"י
בערבי־שבתות וחגים — 1.50 ל"י

עבודה

עוזרות מטפלות ע"י „רינה" — תל־אביב פרטו בעלי מלאכה 21 טל. 284949.

הצעות עבודה

דרוש נער שליח ל„בית אריה" הרצל 53 (מטבחא).

דרוש עובד למשק נטיעות ב־כרם ראשון. בוגר בי"ס חקלאי. בעל נסיון. בניהול בעלי חיים המוכן לבצע כל עבודות המשק. רצוי שהמועמד יגור בסביבות מושב רישון. נא לפנות בשעות הבוקר למשק היסודות, אביק בע"מ, מושב רישון טל' 937315.

דרוש מתלמד לבית דפוס — תנאים טובים טלפון 784692.

להתקשר „מעריב" קרליבך 2, ת"א, דרושה עובדת חלקית — שעות העבודה אחה"צ.

להברת „בריטקס" (ישראל) בע"מ דרושים עובדים לעבודה במתפרה. הכישורים הדרושים: 10 כתות לימוד, לפחות, כושר גופני טוב, רשיון נהיגה מעל 4 טון, ותק 3 שנים לפחות.

דרושות נשים לעבודת יום. אפשרות לעבודה בערב בין השעות 5 עד 9. „לייצור במפעל אלקטרוניקה. תנאי עבודה טובים.

הדרכנות מצוינות לצעיר מנוסה בענף הדירות — לפרטים 938910.

עבודה

דרוש מנהל חשבונות סוג ר', נסיון של 3 שנים לפחות.

דרושה נערה בעלת ידע בהנה"ח.

משפרות

שליחים

יהלומים

זבנים

הכשרה לעבודה

ביקוש עבודה

עוזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

חרטים ומסגרים

פקידים

המשך „הצעות עבודה" בעמוד 6

(המשך המדור בעמוד 6)

עורף רחובות

דירות למכירה

ברחובות דירה חדשה 4 חדרים, בניה פרטית.

דירה דרום־מזרחית 3½ חדרים + מרפסת 3X6, בשכון טלע, רח' יצחק מיסלה 14, בשעות הערב.

דירות להשכרה

דירה חדשה, 145 מ"ר, ארונות קיר, ממטבח מסבדיה, רשתות ועוד שיפורים, קופויות, רחוב אחרוני 15/1, מ־18–20 פרט לשבת.

דירות מרוהטות

דירות 3 להשכרה ליד מכון ויצמן. 03–946917, 04–223986.

דירה חדשה 3½, ריהוט חלקי, סביבה נהדרת, חניה, טלפון, מעלית. 03–951404, 02–33284.

עסקים

קבלן לצבע מבצע כל מיני עבודות צבע וסיור בבתים ומוסדות ציבוריים. 956367.

מכירות

מיטת נוער ומיטת תינוק עם מגרות. 954995.

חנויות

למכירה חנויות ברחובות. טל' בעבודה 260230, בערב 446716.

הופיעה
חוברת ראשונה בכרך ד'

לדעת

ובה: רפואת הדיקור הסינית; מצצת המימון; צמחים לעונותיהם; תעתועי ראייה; הנמלים; מהו גימגום; כיצד זה פועל ויתר המדורים הקבועים.

עד יום 30.9.73 יהיה מחיר חוברת בודדת 1 ל"י. דמי מנוי לכרך ד' (ומחיר הכרכים הקודמים) 8 ל"י.

חדשו את מנוייכם ורכשו את הכרכים הקודמים כל עוד ההנחה בתוקף!

יוצא לאור על ידי
מוסד ניצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 33
חוברות בודדות ניתן להשיג בקיוסקים ובדוכנים למכירת עיתונים.

גזור ושלח

לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים
ת"ד 801
ירושלים 91 000

אבקש לחתום על כרך [א] [ב] [ג] [ד]
(סמן בעיגול את המשבצת המתאימה).
מחיר כל כרך 8 ל"י (עד יום 30.9.73). החל מיום 1.10.73 יעלה המחיר ל־10 ל"י הכרך, כולל הכרכים הקודמים.
ניתן לרכוש אותן לכריכת הכרכים א—ב יחד והכרכים ג—ד יחד. מחיר כל אוגדן 1 ל"י.

מצ"ב........ל"י (בשיק או בהמחאת דואר) לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.

השם ....
כתובת ....
מיקוד ....

בעלי חנויות הלבשה ובוטיקים
באו ראו והתרשמו

חולצות גברים בדגמים חדישים. צבעים מרהיבים
גזרות נועזות וצעירות

המכירה רק בסיטונות

אפנת סטיב
יצרני חולצות אופנה לגבר
ת"א דרך יפו 44 קומה ד' עם מעלית

صكتا من الاجل

מעריב ירושלים

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בירושלים:
רחוב הלל 16/14, פתוח מ־8 בבקר עד 6.30 בערב

דירות

דירות, חנויות, מגרשים והנהלת בתים, השקעות „סימון", המלך ג'ורג' 6, 225896, 233097 (מלד"ן)

מקור הדירות בירושלים — „אכים", המלך ג'ורג' 41, 69471 מכירה, השכרה, רמ"ש וניהול בתים.

קבלני בניין

תושבי ירושלים! בנה לך בית בבירות בחברה שער הבירה. הוד לה מכירת הדירות בבניין הרב קומתי המוקם בשלב ב' במקום המהודר והאקסקלוסיבי בהמשך לקרית־משה. בתכנון הושקעה מחשבה רבה בסיב בניה מעולה, מעל־ומעבר למקובל. דירות מרווחות בנות: 3½, 4, 4½ חדרים המשקיפות אל הנוף המרהיב של הר־יהודה. הסקה, גז, חניה, טלפונים, אנטנה, סילוק אשפה, 2 מעליות שבת. מחיר הדירות סביר בהתחשב במחירים המקובלים. פרטים: חברת „שער הבירה" בע"מ, ירושלים, רחוב ניסנבוים—רייגס 5, קרית־משה, טלפון 526101. נאה הדירה בשער הבירה.

יגאל ואליהו פרסי בונים דירות מאד בנות: 3½—4 חדרים בנוף. פרטים במשרד בצלאל 17, 223651 בבית: 531097 — 531795

חברת שלמה עצמון: מציעה לך מכירת דירות בנות 3—2½ חדרים עם כל השכללים ברחוב אמציה (ע"י בית אלישבע). — בדבר פרטים טלפון 224994 או 533307

3 חדרים רהוט מלא, טלפון ר' אזור מרכזי בבית־הכרם. לטלפון 03'737518

חברת האחים „זוהר" מציעים דירות מפוארות בבית הכרם, בבית וגן ובצפון תלפיות בנות 3—4—5—6—7 חדרים. נא לפנות למשרד „זוהר", רח' דרכת ראשונים 3, טלפונים 225779, 222758

האחים ישראל בע"מ מציעים דירות מפוארות למכירה. 4,5 חדרים בקרית משה גבעת שאול רח' חיים ויטאל, 4—3 חדרים + פינת אוכל בכל סיפוק רח' הורקנוס. המשרד בזיהודה 2 בנין סגמר, חדר 215, טל. 221694 — 233588

דירות נוף מפוארות כולל שכלולים מיוחדים, ביתדגן ברח' שערי תורה 10, על ידי רחמים אלימלך, טלפון 534188

א) דירות למכירה. ב) קונים לדירות. אצל „מנגי" 532978

שלום עזרא ושות' בע"מ בונה דירות אקסקלוסיביות ברמה גבוהה + מעליות בבנין של 7 דירות „בית" ביתדגן 16. פרטים במקום או טלפון 523095 524511 בערב.

יזום חסיר ושות' בע"מ מציעים דירות כולל שכלולים מיוחדים בבנינים שונים ברחוב הפלמ"ח וברחוב ביתדגן. פרטים במשרד: רח' הפלמ"ח 43 טלפון 37991.

דירות למכירה

בקרית יובל למחיר החלטה. 2½ + גינה. טלפון 63269 מ־15.

דירות 3½ חדרים, קומה ב', הסקה וטלפון + מחסן, בית הכרם, רחוב התומר 4, כניסה מיידית. להתקשר 34974.

בגבעת הורדוס 3 חדרים + הסקה + ארונות קיר, מרפסת סגורה. 522939

במרכז, 3 חדרים, ק"ב, הסקה, 527332 224817 טלפון 145.000

בגבעת מרדכי, 2 חדרים, חדשה, ק"ב, מעלית, טלפון 35464

דירות 4½ חדרים בבית הכרם, הבנאי. מסירה מיידית. טלפונים: 527663 234974

במרכז בית הכרם, 3 חדרים, קומה ג' 523349 190.000 (ללא מתווכים).

מיידית דירות חדר + כל הנוחיות ברחוב ירמיהו. 287403

3 חדרים + הסקה, מטבח וסלון גדולים במיוחד. שכלולים, בקירנואה. 30515

3 חדרים מרווחים, הסקה וגז מרכזיים, בניה פרטית מאד. ק"א על עמודים, קרית מנחם. 16 מ־31952

סנהדריה 4½ חדרים, 54 מדרגות במשרניחובסקי. טלפון — 33920

במרכז, 3 חדרים + הול, תחבלת 17, דרור: 232807

ברמת אשכול 3½ חדרים. טלפון 289075 34219

בבית הכרם דירת 2½ למכירה. שדרות הרצל 68 מונרו, בערב. פרט לשבת.

למכירה דירת 3 חדרים, יפה בקרית יובל. טלפון: 534061

דירה מרווחת 5 חדרים 265.000 ק"ב הפלמ"ח. 30885

3 + פ"א הסקה מרכזית + שכלולים בקרית יובל. מחיר סביר. 63658

דירת 3 חדרים + טלפון בעלמון, למסירה מיידית — 03—750549

3 + ארונות, מרפסת סגורה, רסקו, ברחוב קצנלסון. 30732

בגבעת מרדכי, 3 חדרים, אחקומו, ק"ב. 85.000 288113

דירת 3 + הסקה דירתית, בבראילן ג' בעבודה 521142 — עמיאל.

במרכז, דירת 4 + הול גדול, גם למשרד. 33141 231988

3 חדרים, עם ארונות קיר במוסדרת —70,000 — טלפון 288066

4 חדרים + הסקה + מרפסות ק.ב. הפלמ"ח 60, ויור. 67865 מ־15.

מכסחון לקוסם, 3½ חדרים, גג, ארונות קיר 250.000, ביתוגן 531418 מ־13.

3½ מטראורים 3 מרפסות (אוה עקיבה) משרניחובסקי 23 ק.ב. 66422

בגבעה הצרפתית דירה חדשה, 4 חדרים מהודרים, קומה ב', מעלית, איזור המגורים היותר בירושלים, מרחק נוח למרכז קניות, לאוטובוסים, כניסה מיידית. 210.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון: 02—233386/7

בהזדמנות דירה למכירה בת 2 חדרים והול, גריבולדי, יישא בריכה 14.

דירה בטשרניחובסקי, 8 חדרים 230 מ"ר, קומה ב', 36 מדרגות, דירה יוצאת מהכלל, סביבה מצויינת 499.000 ל"י. מצ'מייקרס הלל 8, טלפון 02—233386/7

דירה בת 2 חדרים בהזדמנות בסביבה טובה. 34065

מלכיה, רחוב דיזנגולי דירת 2½ חדרים + הול, מרפסת סגורה, רחוב שקט, קומה ב', 40 מדרגות, כניסה מיידית 170.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

4 בקרית משה ב־185.000 בבית וגן ובקרית שמואל ב־200.000 „הסמתוח", בן יהודה 3, 222721

בית וגן 4½ חדרים גדולים, 120 מ"ר, קומת קרקע, 5 מדרגות, סביבה דתית, כניסה מיידית, 190.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

למכירה דירה 3 חדרים, הסקה, טלפון 38191

למכירה דירות מאד 4—5 חדרים ברחוב הרצוג ודירות בנות 4 חדרים ברחוב יורדי הסירה. לפנות לכרורי, רח' כורש 6, טלפון 225561 בשעות 7—5

הקבלן יוסף ידיד בונה דירות מאד בנות 3½—3 ברחוב המליץ פרטים במקום או אחה"צ טלפון 232843

למכירה דירות מרווחות בנות 4 חדרים בקרית אופירי, המכירה לשומרי מסורת. לפנות לכרורי, רח' כורש 6, טלפון 225561 בשעות 7—5

בירושלים, בנוה גרנות, דירות רווחות מסתיימים 4 רב חדרים, עם מירב השיכללים, פרטים נוספים ניתן לקבל ב„רסקו" ירושלים, רח' שמאי 8, טל' 224421

ברוממה למכירה מיידית, דירת 3 חדרים, טלפון 522957

מיידית! 3 + הול + ארונות + הסקה. 110,000 יוחנן בן זכאי. שכון זוגות צעירים, ט. ב. 30555

3 + הסקה וגז מרכזיים, גג, ניקרגואה 1. 66510

3 חדרים + פינת אוכל, ק.ב בקרית יובל. טלפון 288594

בבית וגן דירת 3½ חדרים ק.ב. הסקה, 3 מרפסות, מטבח גדול, נוף מרהיב 533080 באומן, מאוחה"צ.

בגבעת מרדכי, להיים, 3 + פ"א, ק"ב, הסקה. 528178 526935 בערב, פרט לשבת.

דירה 2½ במרכז מתאימה למשרד / מגורים. טלפון 231093

3 חדרים בקרית יובל, בוריל 113/64 + הסקה + ארונות, גן וסרן, טלפון 532090 בערב.

בואו לראות!!! 3 + ה.א. בזויל 28/ב' (רוזיק 121), פריג אוטובוס 13. מ־6

בקרית משה שער אפרים, 3 גדולים. 531388 לא בשבת.

דירת 3 חדרים + הסקה במרכז, גם למשרד. לטלפון 522936 31004

2 והול כניסה מיידית בשמואל הנביא. טלפון 225240

3 חדרים בקרית יובל, ארונות שטש ושקם. 39484 מהצהרים.

ברסקו דירת 2 חדרים, יפה, 70 מ"ר 8 מדרגות ק"ב + הסקה + ארונות. גוף. 37517 בשעות 20.00—18.00

ביתוגן: 3 — 2½ — 98.000 — 4 — 155.000 + הסקה. גוף — בלבד 02'228320 160.000

דירת 3 חדרים + הסקה ביתית בקרית־שמשון. ק"ב. 60774

בקרית־שמואל, דירת מאד 4½ חדרים + מחסן + חניה צמודה — 39 מדרגות. 36091

למכירה מיידית, 3 חדרים, זנגוויל 17/12 אחה"צ. 65171

הזדמנות! 3 חדרים + הסקה, מעגלי יבנה 113/7, טלפון 4.00 מ־30935

למכירה דירה מרווחת 3½ הסקה, בית וגן, 528104 מ־14.00—22.00

2 חדרים + הול + הסקה, ק"ב סמל בית אלישבע 37283 בערב.

בבית הכרם, דירת 3 חדרים + הסקה, ק"ב, לטלפון 523411

3 חדרים + חימום + ארונות, ביתהכרם. 526075 פרט לשבת.

2, 73 מ"ר + הסקה, חדשה, ק"א בקרית־יובל, גואטמלה. 95.000 63111/235

למכירה מין 402 חדש בקוממה. 02'536701 ל"י. 1225.

דירת 3 + פ"א, ק"ב, הסקה וגז מרכזיים, בית וגן שכון הסכון 135.000, דני, טלפון 02—67772 02—232541

בית הכרם 3 חדרים (1 קטן), הסקה, ארונות קיר, ק"ב 02—524312

דירה 3 חדרים לזוגות צעירים בקטמון, טלפון 64824

דירה מפוארת: פינוי מיידי, 4 חדרים + הול מעגלי יבנה 63246 115/26

3½ חדרים, קומה א', בתל ארזה. טלפון 285331 אחה"צ

2½ + הסקה וגז מרכזיים, הרב פרנס 19, הראל, אחה"צ.

מיידית במושבה הגרמנית 2 + הול, 2 מרפסות, הסקה, ק"ב — לטלפון 261507 120,000 מ־16—21.00

בבקעה 5 חדרים מרווחים במצב טוב, ק"ב. „תיווך פרידמן" 66948

קרית משה בסביבה טובה דירות לוקסוס, 4½/4, חדרים + מעליה בבניה. מוכן בעוד שנה. „תיווך פרידמן" 66943

3½ ברסקו, חדשה, 18—21 33616 לא בשבת.

3½ חדרים ק"ב + מחסן, רחוב המייסדים, טלפון 32630

ביתוילים — 3½ חדרים + 2 ח"א, מרפסת —, גינה. 212.000 טלפונים 02—35185, 02—33257

ברחוב הדליה בית הכרם שלושה חדרים. טלפון: 02—522553

4½, 3½, 2½ בבית הכרם. טל' 523338

דירות מאד בתלפיות 4½ חדרים, טל. 261614 לא בשבת. אפשרות החלפה לביתוגן.

בביתוגן 2 חדרים + פינת אוכל + הסקה, מזמנת 50 — זמירי, משעה 12.

3½ + הסקה, ק"ה, רחוב התומר, בית הכרם 524796 פרט לשבת.

קוטג' בצפון רמת אשכול, איזור מיוחד, 244 מ"ר, 3 מפלסים, גינות, נוף נהדר של הרי ירושלים, מרחק נוח למרכז קניות, בתי ספר, שרותי בריאות ואוטובוסים, היה בין הראשונים להשקיע טובה, כניסה תוך שנה וחצי. 320,000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

בהזדמנות 3½ חדרים, בראילן 26, תלאביב, טל. 288800

גאולה, דירת 2 חדרים + הול, קומה ב', סביבה דתית, 135.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

במרכז, דירות 3, גם למשרד. טלפונים: 33141 231988

למכירה דירה 3 חדרים חדשה בתלפיות. 150.000 לפנות טלפון 224823

רחביה, רחוב סמולנסקין, דירת 3 חדרים, קומה ג', הסקה מרכזית, 120 מ"ר, כניסה מיידית 189.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

דירות 2 (אפשרות לבניה) ב־55.000 3—2½ מ־75.000 4—3½ מ־110,000 פרסומאור בן־יהודה 3

קרית שמואל, רחוב ניקנור, דירה חדשה 3 חדרים, קומת קרקע, כניסה מיידית. 129.500 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

רמת אשכול — רחוב גרא, 3 חדרים 87 מ"ר קומה א', 8 מדרגות, איזור מצויין, מרחק נוח לבתי הספר, מרכז קניות, שרותי בריאות ואוטובוסים, כניסה מיידית, 173.000 ל"י. מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02—233386/7

למכירה דירה שלושה חדרים, מיוחדת מעל 120 מ"ר, בדרכה ביה, הפלמ"ח 7 ירושלים. טל 60291 פרט לשבת.

דירה למכירה? פנה לכתובת הידועה, רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בן־יהודה, פרסום „מליץ". כבעבר גם בהווה אין לשרותנו — שווה.

דירה נאה 3½ חדרים, ארונות קיר. טלפון 60148

הצעת השבוע של לוידור, ברח' מבטיחי דירת 3 חדרים יפה, עם פינת אוכל, בנין בעל מראה מטפח עם נוף מסביב, הסקה מרכזית, נוף ליד מרכז קניות, כניסה מיידית 115.000 ל"י, לוידור, שמאי 12 ב' טל. 233778

דירה בת 4 חדרים 3 ליהוד אויר רח' יפו 60 + הסקה קומה ב' טלפון 231531

למכירה במרכז העיר דירת 3 חדרים גדולה, קומה רביעית עם מעליות, הסקה מרכזית, אידיאלי לקליניקה או למשרד, כניסה בקרוב. לוידור, שמאי 12 ב' טל. 233778

למכירה בלב תלפיות דירת 3 חדרים עם מרפסת ענק (18 מ"ר) 41 מדרגות, הסקה מרכזית, ארונות קיר. לוידור שמאי 12 ב' טל. 233778

לוידור מציעה את הצעת השבוע: ברח' פלמ"ח ליד בית הנשיא דירת 2½ חדרים, יפה, 2 מרפסות, נוף מקסים, קומה רביעית. לוידור רח' שמאי 12 ב' טל. 233778

בקרית משה 3½ חדרים, חדשה, אפשרות למשכנתא, טל. 526021 לא בשבת.

ברחביה 3 חדרים + הסקה ק"ב 200.000 טל. 32380

3 חדרים מרווחים למגורים / עסק ק"ש ברחביה. טלפון 35768

דירה מפוארת 4 חדרים ופינת אוכל בבית הכרם לטלפון 233027 בין 9—12

כדאי להשקיע בדירה? פנה 2 חדרים החל מ־126.500 ל"י כולל טלפון וארונות — אנגלוסכסון רח' הורקנוס 2 טל' 221161

3 חדרים + 2½ + ארונות בעבודה 63111/574 67.000 — אייגס, גורדון 3 קרית יובל. גם בשבת.

דירת שלושה מרווחת + הסקה ביתית בקרית יובל 110.000 משעה 16.00 533002

שלושה חדרים לוקסוס ק"ב. ויינברג אוסישקין 21, בערב.

בהזדמנות במרכז קרית יובל 3 חדרים, 525332 בעבודה.

דירת 3 + הסקה, ק' ב' בהרצוג 36714 — 180,000 טלפון

3½ חדרים, הסקה, קומה רביעית, בגבעת מרדכי. 30810 בערב.

ברחוב דישראלי, ק"ב, 3 חדרים, הסקה וגז מרכזיים. 62379

2 חדרים הול ומטבח גדולים, בלבד, שהרץ, פולנסקי 11 מרפסות סגורות וסוכה לדתיים אחורי שמואל הנביא 61

2 חדרים והול, אביעזר 18, גבעת מרדכי 30793 — בערב.

קרית־משה 3 חדרים + הסקה. ק.ב. למסורתיים, 331939 מ־16.00

מן סימון, דירת 3 חדרים, בבניה, סביבה טובה, אפשרות למשכנתא, 135,000 ל"י מצ'מייקרס, הלל 8, טל. 02'233386/7

3 חדרים + 3 מרפסות הול גדול + הסקה בקרית משה. — טלפון 524888 משפחת סגיב.

בהזדמנות 3 והול ברחוב בית וגן, כיוונים טובים, הסקה — 286355

ביתוגן, הרב עוזיאל 29/4 2½ אפשרות הרחבה לשלושה, חדשה, נוף, מתאגית ביוני — 155.000 להתקשר קודם 315457 20—17

4½ חדרים במרכז העיר, מתאים גם למשרד, מעלית, הסקה, טלפון 233198

3 חדרים, בקרית יובל, אפשרות להרחבה, 50 מ"ר. 68259

3 חדרים + מ.א. הסקה ק.ב. משרניחובסקי 74, 150.000 פינוי מידי. 38736

גרינוובלד מציע: מעון ציון 2½ חדרים על חצי דונם 100.000 ל"י. לפנות למשרד גרינוובלד מקרקעין, חורקון 106 ת"א, טל. 23—22

דירה יפה 3½ חדרים, הסקה ברחוב התומר. 522665

בגבעת בית הכרם, 3 + מ"א גינתית, הסקה, ארונות. 521354

וילות ובתים

בגבעת המבתר וילה בשלבי בניה: „המטתו" בן יהודה 3, 222717

בוילה 4 — 3 חדרים לעורך דין, רואה חשבון, סוכנות או רופא. טלפון 03'911472

בשכ"ת 450, 2½ חדרים מרוהטת בבית דו־משפחתי בקרית יובל לשנה. טל' 32628 פרט לשבת.

דירות להשכרה

דבר!!! 3, ריקה, מתוכננת יפה, ליד הבריכה — 38533

4 חדרים בביתהכרם, אפשר מרוהטת, טלפון: בעבודה 234974 בבית: 61118

חול במיוחד: מבחר גדול דירות חדשות בלתי מרוהטות ובתי מרפסת (חלק עם ארונות) בגבעה הצרפתית החל מחיר 580 ל"י. אנגלוסכסון, רחוב הורקנוס 2, טל. 221161

בטלביה רמבה בשכ"ת, דירה חדשה 4½ חדרים + הסקה. 280966 221291

בוילה בגבעת המבתר, בשכ"ת, 3 חדרים לוקסוס + טלפון + הסקה. 289633

ברמ"ש, במרכז, 2½ נהדרת, שקטה, ק"ב + הסקה מרכזית מתאים גם למשרד. 228040

בקרית יובל, שלושה חדרים עליה 8 מדרגות, מרוהטת חלקית הסקה דירתית, מתאימה גם לסטודנטים. התחבורה נוחה, לפנות טלפון 3783 אחה"צ.

בשכ"ת דירת 3 חדרים ריקה ברח' בר־יוחאי, טלפון 222690 — 450.

בשכ"ת דירת 3 חדרים והול + הסקה + טלפון, ברחוב חולי"ם. להתקשר 32354 בערב, פרט לשבת.

3 חדרים ומ"א עם כל הנוחיות והסקה. — 32854

דירות חדר, הסקה + שירותים, 285183, בית הכרם מגורה מ־15.10.73

דירה חדשה ריקה 3½ בגואר ממלה 19, טלפון 525170

דירת 3 חדרים מרוהטת / ריקה, קומה נוהדת, בביתהכרם, טלפון 521797 מאוחה"צ.

ברמת־אשכול, מקום מרכזי, ק"ב, 3 חדרים, הסקה, טלפון מרוהטת/ריקה במחיר סביר. 02'284805

5 חדרים + מחסן, חורשהדיקה בביתוגן. 521587

ברחביה 3 חדרים ריקה + הסקה, טלפונים 234289 (בעבודה)

ברמ"ש דירת 1—1½ מ־13.000 2—3 מ־25.000 „פרסום אור" בזיהודה 3.

בשכ"ה דירת 3 חדרים ברח' הערבה, תלפיות. טל. 526101 (פרט לשבת).

בשכ"ה, דירת 3 ריקה, טלפון בעבודה 528111/230 ואחה"צ — 285195

רמת אשכול, בשכ"ת 3 חדרים 600 לירות. 34219 289075

בשכ"ת, דירת 4 חדרים, ריקה, בנוה גרנות, רחוב יהודה בורלא. 225905 בעבודה.

בשכ"ת 3 חדרים, ק"ג, ביתוגן מיידית. 524236 בערב. לא בשבת

בשכ"ת 2 חדרים והול, רק לדתיים. טלפון 528969 (בלי תיווך).

בשכ"ת, דירת 4½ חדרים, ברובע היהודי. טלפון 38465 מ־15.30 — פרט לשבת.

בבית הכרם דירת 3 להשכרה + ריהוט חלקי. 526458 בערבים

ברמ"ש, ברחוב עוזה, דירת 3, ק"ב, שלמה מסירה מיידית — 34113

ברמ"ש, דירת 2 גדולים, ק"ב, בסביבה מצויינת — הרל"פ 19. 18—20

בשכ"ה, 4, חדשה, ק"ב, גבעת שאול. 535876 מ־15—19

להשכרה מיידית, דירת 3 חדרים חדשה, ק"ב, ברחוב מרדכי היהודי, להתקשר 226044 — 224425 בשעות העבודה.

דירה בשכ"ה / ברמ"ש? פנה לכתובת הידועה, רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". כבעבר גם בהווה אין לשרותנו — שווה.

3 חדרים, ריקה, לתקופה ממושכת + טלפון, בסורוצקין. 470.— 286740

ברמ"ש להיים, בשכונת כרם אברהם, 3 חדרים + הסקה ביתית. 288626 — אחה"צ.

ברמ"ש דירת 1½ + כל הנוחיות עם קומה 26, 19—22

3 חדרים + מ.א. הסקה, ק"ב לדתיים, בביתוגן. 522781

בשכ"ת דירת 4 חדרים ברמת אשכול + טלפון, הסקה. 284408

בשכ"ת 2½ ריקה, הסקה, בגבעת־מרדכי. קומה רביעית — 30810

לשרות החדרים של הסתדרות הסטודנטים מבחר גדול של דירות וחדרים. רח' הלל 1 ק"ב, בשעות 13—9, 19—16 234293

כדמי מפתח בית בעיזיקים ב' אזור ב'. טלפון 266589

2½ חדרים בביתהכרם, 3 חדרים בגבעת־שאול + כל הנוחיות. 282117 221546

בתלפיות, 3 חדרים + הסקה בדו־משפחתי גן גדול. 32380

ברמ"ש 2 חדרים והול ברחביה. טלפון קרקע. 66385

ברמ"ש חדר, מטבח ושרותים, ק"ב ארונן 11 (זכרון יוסף) — מזרחי.

דירות מרוהטות

בקרית שמואל דירת 2 חדרים מרוהטת + הסקה ל־10 חדשים. מ־15, 61844 פרט לשבת.

ברמ"ש דירת קרקע מרוהטת, 2 חדרים גדולים + גינה ברחביה. טלפון 523492

דירת 2½ חדרים בלינקולן, ריהוט מלא, הסקה, טלפון, גז, לפנות 31362 בין 16—20

רק 595.— דירה מודרנית מרוהטת, 3 חדרים בבית הכרם אנגלוסכסון, טל. 221161

רק —745, 4 חדרים מרוהטים, טלפון, כניסה מידית ברמת אשכול. אנגלוסכסון טל. 221161

דירת חדר, גינה, לכניסה מידית 300 לירות כולל הכל. 02'524701

3 חדרים מרוהטת מלא, הסקה וטלפון בטלבי"ת. 39945

דירת 2½ מרוהטת לסטודנטיות בקרית משה. טלפון 521437 מ־14

4½ חדרים, מרוהטת + טלפון, כשר, לא לסטודנטים. 289969

דירה מרוהטת ומרוהטת 3 חדרים, רחביה. טלפונים 234974 527663

דירה מרוהטת? פנה לכתובת הידועה, רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". כבעבר, גם בהווה, אין לשרותנו — שווה.

דירה 4 חדרים, טלפון, הסקה, בביתהכרם, טלפון 61462

דירת חדר מרוהטת, לטלפון: 32922 אחרי השעה 20.30

ברמת אשכול 4 חדרים, ריהוט חלקי (מטבח, חדר שינה) + טלפון, הסקה. 284535

3 חדרים מרוהטת + הסקה, בטשרניחובסקי 43, טלפון 322186

דירת 3 חדרים + חדר הבהמה מרוהטת, מרפסת סגורה, גז בזנגוויל. 528235

4 חדרים, מרוהטת, הרב עוזיאל, הסקה + טלפון, עד דצמבר. נעים. בבית 233954 67956

3 חדרים, מרוהטת + טלפון + הסקה, בקרית משה. —730 35335

2½ חדרים מרוהטים. טלפון מ־16, 62806 פרט לשבת.

3 חדרים מרוהטים, למשפחה או סטודנטים. 526883 מ־16—14 ומ־18

דירת 3½ חדרים, מרוהטת ברחביה. טלפון 523338

3, נאה, מרוהטת, הסקה, כניסה מיידית, הרב הרצוג. טלפון 31593

2½ מרוהטת ומצויידת מלא, טלפון, בקריתיובל. 69408 — 17 ב־60591

דירה 5 חדרים מרוהטת מלא + טלפון והסקה, ברחוב ברטנאוי. טלפון 222540 במשרד, ובבית 36892

בקרית יובל 2½ ריהוט מלא + טלפון מאמצע אוקטובר. — 03—416657

דירת 3 חדרים מרוהטת + הסקה במרכז. טלפון 231547

ברמת דניה, 4 חדרים, 130 מ"ר, ריהוט מלא 1200 לחודש, טלפון 02'37609

ברמת דניה, 4 חדרים מרוהטת מלא, טלפון + הסקה. 67295

דירה חדשה מרוהטת 3, חימום מרכזי, טלפון 33821

דירת 3 חדרים מרוהטת יפה, הל"ה 18, 66893

בבית וגן 3½ מרוהטת + טלפון והסקה. 65909 פרט לשבת.

דירה מרוהטת 3 חדרים בית הכרם, הארזים, לשנה. כניסה מיידית. 524372

בקרית יובל 3 חדרים מרוהטים + חמום, טלפון 37498 אילי, מ־16.

בבית הכרם 4½ חדרים + הסקה וטלפון. 289075 34219

במרכז 3 חדרים, מרוהטת + הסקה, לשומרי מסורת. 225967

להשכרה ברחוב עזיונרי 4 חדרים מרוהטת + הסקה וטלפון. 34219 289075

בקרית משה דירת 2 חדרים מרוהטת. 60297 פרט לשבת.

שרות אינפורמציה לדירות מרוהטות / ריקות במבחר גדול, מעודכן יום יום. „שאלי", רחוב הלל 7, טלפון 226919

3½ חדרים לוקסוס, הסקה + טלפון, מרוהטת, בתלפיות, להשכרה מיידית. 261838

דירת 1½ מרוהטת, שרותים, הסקה, טלפון, להשכרה לשנה בבית הכרם. 550 ל"י, טל' — 03—74870 מ־19—16

בקרית היובל (זנגביל) 3 חדרים וטלפון, כניסה מיידית — 68995 — 531168

דירות חדר ב־300, 3—2 מ־400 „פרסומאור" בזיהודה 3.

בקרית היובל 3 חדרים מרוהטים + מרפסת + טלפון מנובמבר 550. 03—772697

במושבה הגרמנית 2½ גדולים מרוהטת ק"ב. 03—753531 — 03—793387

2 חדרים + הול, ק"א, מרוהטת, טשרניחובסקי 60 (תוספת 22) כניסה מיידית, לפנות במקום, יום א' מ־1—6 אחה"צ או 03—857445

2 חדרים מרוהטים קומפלט בקעה גדעון 13/ב 13 זנר.

דירה מרוהטת, 3 חדרים, ברחוב המלך ג'ורג' 057—3232

בשכ"ת דירה בת ארבעה חדרים + טלפון + הסקה בקרית משה. טל. 525802

3 חדרים + טלפון ומכונת כביסה בעיר גנים ג'. פרטים בטלפון 222461 בשעות העבודה.

2½ מרוהטת + טלפון בתלפיות. טלפון 39231/318 בעבודה.

להשכרה דירת 3 חדרים + הסקה מרכזית + טלפון, רמת אשכול. לפנות בבוקר 02'223187 אחה"צ 03'955175

ברחביה, דירה 4 חדרים גדולים מרוהטת, הסקה, לשנה ויותר, טלפון 225085

ברמת אשכול 4 + מ"א הסקה וטלפון 650 ל"י 03'892264 — 02—285864

ברחביה 3 חדרים + הסקה מרוהט, חלקי, לזוג, 231428 282576

דירת 2½ מרוהטת + טלפון לארבעה, מידית, בשמעוני, 175 לשבוע — 283921

במרכז 3 + הול גדולה מרוהטת, הסקה, 522971 בערב.

בנוה־שאנן (נוה־גרנות) 4 חדרים, טלפון, רהוט מלא, 62048 מ־16.30

בהרצוג 3, מרוהטת + הול + הסקה, 536350 (פרט לשבת).

בבית־הכרם, מרוהטת, 2½ חדרים, הסקה, גז, 35063

3, מרוהטת + הסקה מרכזית בגבעת מרדכי לחודש ויותר — 65356

מיידית דירה נחמדה 3 חדרים מרוהטת / ריקה, הסקה, גג, לשנה ויותר, לטלפון 526138 מ־16.00

2 חדרים מרוהטים, מרוהטים + הסקה. 15.00—18.00 מ־67031

לסטודנטים 3 מרוהטים, הסקה, טלפון 287935 עד 9.00 ואחרי 14.00

דירת חדר + הסקה 3.9 רמת אשכול 285269 — אחה"צ.

דירת 2, מרוהטת, ברחביה + טלפון. לפנות טלפון: 63383

ברבי־ברליך דירה 2½ חדרים, מרוהטת יפה מאד, הסקה, טלפון לצלצל: 33571

בבית הכרם דירה מרוהטת 3 חדרים + הסקה וטלפון. למשפחה 226674

דירה מרוהטת, כרמון 16, טל' 534943 527352

ברחביה דירת 2 חדרים מרוהטת יפה. טלפון + הסקה. 03'776047 02'60660

דירת חדר מרוהטת הלקיה — 275.— ל"י לחודש. 282496

3½ חדרים, טלפון, הסקה מרכזית. לפנות אחה"צ 533831

חדרים מרוהטים

בוגרה דתית מחפשת להיות שותפה בדירה. עדיף בקרית שמואל. טלפון 227331/224

חדר מרוהט כניסה נפרדת ב—.300, „פרסום אור", בזיהודה 3.

במרכז חדר מרוהט ליחיד/ה בדירה חדשה. 222042 225035

דרוש/ה שותף/ה לדירה ברחביה, הסקה + טלפון, מיידי. 167 לירות. 67088

חדר מרוהט, נפרד, קרוב למרכז — 200 לירות. 234001

חדר מרוהט לבחורה רצינית ברח' לינקולן + הסקה. 231020

חדר להשכיר? פנה לכתובת הידועה, רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". כבעבר גם בהווה, אין לשרותנו — שווה.

דרוש/ים שותף/ים לדירת 3 חדרים. ארנונאי 29/ג בערב. בעבודה לשלום 287692

ברמת אשכול בדירה מעוצבת חדר לאקדמאית / רצינית. טלפון והסקה. 228508 יעקב.

חדר נאה מרוהט בטלביה, הסקה. 31840 מ־16—14

חדר / שניים לוקסוס במרכז לקיבוצים / תיירים. 233567 מ־12

חדר מרוהט יפה + הסקה וטלפון בטשרניחובסקי. — טלפון: 69971 מ־14

ברחל־אמנו חדר מרוהט, לבחורה/זוג, אדוקים, + טלפון + הסקה. להתקשר 69531

חדר מרוהט + טלפון ליד מחנה־יהודה, אליהו מני 4, גרוסמן. ליחידה/זוג/תיירים.

בארנונה, חדר מרוהט בדירה, לבחורה + הסקה, מים חמים, בערב. 263399

מכירת חדר מרוהט + הסקה, ליד מונמרות, רחוב גרקים 9, סימר, טלפון 226725

חדר מרוהט בקרית־יובל, רח' צלנוב 9, טלפון 33668

ליחידה, חדר בדירת סטודנטיות, סנהדרין 11/א', ליאורה, אחה"צ.

לבחורה חדר מרוהט בסביבות הפלמ"ח. טלפון 37479 מ־16.00

לסטודנט דתי חדר ברחביה, טלפון והסקה. 221813 65043

בהרצוג, חדר מרוהט בדירת שתיים, לבחורה + טלפון + הסקה. 60347

חדר מרוהט גדול, כניסה נפרדת, המלך ג'ורג' 14, ינגז.

בביתוגן חדר מרוהט + טלפון והסקה, לשומר/שבת 533349 בערב.

ברמת אשכול לסטודנטיות. להתקשר 288012 287975

חדר מרוהט לבחורה דתית, תל־ארזה, 288000

חדר בקרב לבחורה אחת בדירת שתיים מסודרת, 3 חדרים בקרית יובל. — 03—731957 בערב

לסטודנטים! שרות האינפורמציה לדירות חדרים בעל הוות והמניניה „שאלי" רחוב הלל 7 טלפון 226919

לבחורה חדר מרוהט + הסקה בדירות יהודה ברחוב שמעוני טלפון 522757

לזוגות, חדרים מרוהטים במקום שקט ברחביה לכל תקופה — 39597 פרט לשבת.

חדר מרוהט + טלפון, בדירת סטודנטיות ברחביה. 36869

ביקוש דירות

סטודנטית מחפשת חדר בדירת יחיד, 221039, רותי (מ־17—20) מיום ראשון.

מסטודנטים בעקבית שלוש דירות באותו הבית בנות 4—3 חדרים. לפנות בערב 262917 528729

לשרות החדרים של הסתדרות הסטודנטים דרושים דירות וחדרים, רח' הלל 1, ק"ב, טלפון 234293 בשעות 13—9, 19—16

אין צורך „להתפחר" מהדירה! מי אומר שהמחירים ירדו? אנו עדיין מוכנים לסבור, במחיר הוגן, כל דירה בת 3, 4, 5 חדרים. יש לך דירה לסבור פנה אלינו מצ'מייקרס, הלל 8, טלפון 02'233386/7

מוסרים דירה? פנה לכתובת הידועה, רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". — שווה.

קונה דירה 4—5 חדרים, ויגמר בזיהודה 17, טל. 224704

מעוניין בסימקה 1000 נ'י.ל.ם. 71/2 288672 (פרט לשבת) יעקב

מעוניין במכונית מיני 604 טל' 228316 68/69

קייט

חדרים מרוהטים. כניסות נפרדות, בוילה, בביתהכרם. טלפון 525936

חדרים ודירות להנים מזמינים ב„פרסומאור" בזיהודה 3 — 221506

עסקים

למסירה חדר המתאים לגלריה/ סטודיו/משרד, בעיזקים. אפשרות לשותפות. 66178 288848

אטליה חנות גדולה במרכז מחנה־יהודה למכירה או בדמ"ש. טלפון 221946 221709

מכולת שרות עצמי ברמות, למסירה בשכ"ת. טלפון 69898

למכירה 2 דירות יפה: 170 מ"ר בגבעת שאול, טלפון 526256 מתאים למגורים, לאיחסון ולמפעל.

למכירה, ברמת אשכול, מספרה לגברות, ציוד חדיש מהודר. טלפון 283088 מ־13—15 ומ־20—22

בדמ"ש חנות חשמל בגבעת הרצל. טל. 32639 בימים א'—ו' בשעות 09.00—12.00

למכירה בדמ"ש חנות מכולת מבוססת. הסיבה: שינוי מגורים. שמואל הנביא 64

מודעות לעסקים? פנה לכתובת הידועה רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". כבעבר גם בהווה אין לשרותנו — שווה.

מחפשים שותף לפתות 100 מ"ר במרכז העיר להפוך לבית קפה, להתקשר 233819 אחרי 14.

קבלן לעבודות שיפוצים בדירות מעוניין בשותף בעל מקצוע ירושלמי. ת.ד. 102 גבעתיים.

בהזדמנות חנות במרכז, לעונות ורגים, מכירה / דמ"פ. 280046

20—18 אחוזים רווחת הכנס בערבויות בנקאיות ובוטרות. „אוצר להשקעות" 286355

להשכיר בית כמהר גדול בשכ"ת במקום מרכזי. לפנות טל' 227754

משרדים

בשכ"ת למשרד 3 חדרים + נוחיות ק.ג. מול מגדל רסקו. הלל 22, כניסה 228166

דירת 4 חדרים בטלביה, מתאים למשרדים, הסקה, טלפון, מקום ל־6 חדרים, כניסה מידית, אנגלו סכסון, רחוב הורקנוס 2, טל. 221161

למכירה בזול! רהיטים, ספות, מכשירים, כלי זמר, כנף, מריג'ידרים. מאפיטעירים 57, פרידמן 13.00 מ־9.00 ובערב 524006

בשכ"ת, למשרד, 5 חדרים, 90 מ"ר, ליד בנין העמודים, ת.ד. 7119 ירושלים.

מעוניין במשרד קטן במרכז + טלפון בשכ"ת, להתקשר 526371

בשכ"ת 4 חדרים מרוהטים בבנין משרדים במרכז. טל. 224761

למשרד בשכ"ת דירה 3 חדרים + טלפון, בבנין גד, 527844 בערב.

להשכרה, למגורים / למשרד, דירת 4 חדרים + טלפון והסקה. 33232

בשכ"ת דירת 4 חדרים יפה ליד סלון המלכים טלפון הסקה וחניה. מתאימה למשרד שקט — 227550

בהזדמנות בשכ"ת 2 חדרים + שרותים ק"ש 600.— 526321

חנויות

חנות דו־משפחתית חדשה במעלות דפנה, עם כל הזכויות, 55 מ"ר. „אבים" 69471

חנות במרכז ירושלים בהזדמנות למסירה, טלפון 536067 מיום מ־7.00 בערב (פרט לשבת).

חנות למכירה במרכז העיר 26 מ"ר + 30 מ"ר גלריה עם כל הזכויות. ת"ד 1117 ירושלים.

דרושה חנות בשכירות חודשית לתקופה ארוכה. טלפון 36811 38658 ת"א.

למכירה חנות 35 מ"ר ברחוב אשכול, רמת הגולן. 120,000 ל"י 055—96763

מבני תעשיה

מבנה לתעשיה 144 מ"ר + 36 מ"ר גלריה, בתלפיות. 226589

מכוניות למכירה

סאאב 64, מנוע 72, 30.000 ק"מ + רדיו, במצב טוב. 8.800 לירות. טלפון 02'224216

בהזדמנות! ג.ס.או. 1000, 1969, יד ראשונה —12,000. 532637

פריגל 4, 1968, 53.000 ק"מ, יפה + טסט. 68484

פיג'ו 404 1965 110.000 ק"מ + רדיו, טל. 911683 בשעות 17—20

פיאט 850 1965 81.000 במצב מצויין. טלפון 288874

וולקסוגן 1200 1962 במצב מצויין. לטלפון 37309 — אחה"צ.

פריגל 4 1969 במצב חיצוני ומכני מצויין. טל. 533241 אחה"צ

פיאט 850, 1966, מנוע חדש, 20.000, הצעות מעל 9.000 32787 30524

מוסקביץ' סיינק 1100 1971 — 44.000 ק"מ, 18.000 ל"י. 233048

פיאט 850, 1066, 63,000 ק"מ. 68621, 285752 פרט לשבת.

ג.ס.או. 1968 1000 במצב מצויין יד ראשונה, 10.000 — 37768

בהזדמנות פריגל 4 1970 מצוינת טלפון: 263355 בערב.

כרמל 70, לרגל נסיעה, מצויינת + רדיו. 11.500 לירות. 67421

פולקסוגן מסחרית 1966 ואר יואגם, במצב מצויין, טלפון 64134

למכירה משאית שברולט שנת 1966 עם היתר בהזדמנות, טלפון 65720 69822

פולקסוגן תיפושית 1500 אוטומט 1970 במצב מצויין + תוספות 20,750 ל"י. 523300

דה־שבו 1964, טסט כיוני, בבית — 23644 ובעבודה 221281/27 קובי.

מבצע ברסקה 1963 במצב מצוין 3,500 לירות, טסט במרץ, 285761 — ביום 61135 בערב.

פיאט 850, 1968, טסט לשנת + רדיו. 10,500 ל"י. טל. 534968

פריגל 4, 1972, במצב מצויין, רדיו + תוספות, בעבודה — 30365 בבית 233048

רנו 4 אל. 1971, + תוספות, 17,800 לירות, בעבודה: 233048 בבית: 30365

פריגל 4 1969 65,000 ק"מ אחרי טסט. 34682 בעבודה.

בהזדמנות ב.מ.וו. 1602 1973 12,000 ק"מ. 68030 521589

פולקסוגן 1971 — אס/1302 1600 כ"ס, 36,000 ק"מ, לטלפון 60953

מוסקביץ' 10 1964 מנוע 8,500 69 אחרי אוברול, טלפון 18.30—20 261035

מרסדס סמיידיגי, שני צבעים, סמיראוגני, צבע חדש, 37358 12,500 1966 סוף

פרטאוס מסחרית 1971 45,000 ק"מ במצב מצויין 228624

לרגל נסיעה סוסיתא מסחרית 1968 מיד לאחר שיפוץ. 224871

פורד 1972 במצב מצויין, כולל תוספות, רדיו, במחיר הזדמנותי 21,750 ל"י. 528805

בהזדמנות פיאט 850 1969 66.000 ק"מ — 11.000 ל"י, בעבודה 221610 גילה.

רנו 8, 69, במצב טוב, להתקשר לויקסמר 64461 בעבודה.

תיפושית 69 + רדיו, טל. 224356 בערב פרט לשבת.

קונסקה 1300/4 1968 מצוינת. 02—61329

סבך סמיייצ 403, מנוע 1970, מכונית „בובה", 65475 מ־17

תיפושית 1964, במצב טוב, 168.000 ק"מ, טלפון 38952

מודעה למכוניות למכירה? פנה לכתובת הידועה רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ". כבעבר גם בהווה, אין לשרותנו — שווה.

דה־שבו 1967, במצב מצויין, טלפון 31862 אחה"צ ובערב.

ב.מ.או. 1300 1970 53,000 ק"מ במצב טוב. טל. 36559 בערב.

יד שניה הם מגויים שהתאכזבו ובאו אלינו, עבור לסגור הסכמיהם עם גרירה אחרי תאונה ותיקוני דרך. מגור ירושלים. רח' ינאי 6 טל. 227082

מיטים ורדין סטריאופונים למכוניות מודל 73/74, ביתהאור. 32977 עזה 14 טל.

למכירה פורד אסקורט 400 מסחרית מודל 73 יד ראשונה, מצב מצויין. טל. 02—30469 או ת"ד 8199 ירושלים.

מריקגה 69 במצב טוב למכירה טלפון 526444 ירושלים.

רנו 4 1970 + רדיו, במצב טוב. בעבודה 227241/433 ובבית 281945

ב.מ.וו. 700 1962, במצב מצוין. אחרי אוברול. 66612

תיפושית 1500, 1968 רדיו — 232900 טלפון 16.000

סימקה 1000 מודל 1970 במצב מצויין. 15.000 ל"י. טלפון 33835

מיני מיינור 1964, 86.000 ק"מ, 7,500 טלפון בעבודה 284660 — 282383

פריגל 4 סוף 1965 אחרי טסט. 63301

למכור במטנה: פרוטאו 1965 2000 במצב מצויין. 261882

פיאט 600, 1967 69.000 טלפון לא בשבת. 69497

מריקגה 1500, 1970 60.000 ק"מ. טלפון 521129 בערב.

פיאט מריפולה 1967 נהדרת — 534514 מיום ראשון אחה"צ.

פולקסוגן 1200, 1964 + רדיו וטסט לחצי שנה. במצב מצוין. להתקשר מיום ראשון — 33577 60379

מיני מיינור 1968 אוטומטית — טלפון 38785

פולקסוגן תיפושית 64/5 במצב מכני מצויין טסט לשנה. טלפון 232071

סגנד סוסיתא 1964, 2,000 לירות טלפון: 222026

סוסיתא מנגד, במצב מצויין מודל 1969 ניר חדש 527011

למכור החלטה מריפולה 1966 81,000 + רדיו במצב טוב, טסט ינואר, 7,500 63964

פיאט 850, ספיישל — 1969 — 67,000 ק"מ טלפון 37375 מ־16

פולקסוגן ובליקבה, 72 — 24,000 ק"מ, מצב חדש. 527420

פולקסוגן תיפושית, 1962, במצב מצויין, רדיו. טלפון 62083

פיג'ו 404, 1966, אחרי אוברול. במצב טוב. 60532

אוטו רק, טלפון 222733, 234966 סוכנות ראשית למכוניות מצרים. קונים למכוניות אופל. הגיעו דגמי 1974, למסירה מיידית מכוניות אופל, מרצדס. 1113, מודל 1973

פיאט 124 ספיישל, 1969. לטלפון 38557 בערב.

פריגל 4 פורל 1968, מנוע 1972 מצב מצוין. 32561

מנגד פולקסוואגן דבל קבינה, מודל 1972. טלפון 287517 67878

פריגל 4, 1967, מצב חדש לנסיעה, בהזדמנות. טלפון 39188

פולקסוואגן תיפושית 1965 אחרי שיפוץ מנוע, מצב מצוין. טל. 522051 בערב.

ביקוש מכוניות

מעוניין במכונית + מנוע חדש או משומש: אנגליה 64/5, תיפושית 68/4, או מיני 65/6 02—61106

קטנועים

למכירה למברטה מודל 1963 טלפון 34439

בהזדמנות! 750 לירות, למברטה, סוף 1965, עלתה לכביש ב־1966. 2 כ"ס, מצב מיכני מצוין. טלפון 262328

מכירות

ב.אג. 1400 אמפליפייר ומיגנר 2,000 — ל"י. טלפון 02—31505 ריקי.

בהזדמנות 2 רמקולים אמפליפייר במצב חדשים. — טלפון 69440

תנור צבע חום בגז 60 ס"מ. טלפון (02)289758

עגלה ונכנרת וכל קל להיות למכירה. לטלפון 522433

למכירה שולחן כתיבה, עגלת שכיבה, עגלת מוול, ראש למיטה. 67421

רהיטים דני לסלון, שולחן קפה מזכוכית וכני שולחנות. 534264

ארון סלון, חדר שינה, ארון מטבח, תנור גז, דירה 24 מיום א'.

למכירה, רהיטים, שטיחים, דברי בית חדשים, ירושלים, גבעה הצרפתית, רחוב אצ"ל 7/16 משבע בערב.

מערכת סטריאופונית משוכללת 20 — 2 במצב מצויין, זנגוויל 13/9 כניסה א' 64388

מערכת סלונית, פ"א, שולחן כתיבה חדש. 67031 מ־15—18

רהיטים

בהזדמנות!!! רהיטים לסלון, נאים, במצב מצוין. — טלפון 38533

למכירה ריהוט חדר שינה: 2 מיטות (בלי מזרונים) בצבע שנהב (אפשר לצרף למיטה אחת), ראש למיטה, שולחן, 2 שידות. טלפון 532198 (פרט לשבת).

חדש בירושלים מבחר בדי ריפוד מעולים! „מרבד" רח' ינאי 3, טל' 221419

חדש בירושלים! רהיטים בדוגמאות בלעדיות לסלונים, פינת אוכל, רח' שלמה המלך, ליד בנק דיסקונט.

טייפריקודר גרונדיג מק. 248 סטריאופוני חדש — 2100 ל"י במקום 3150 ל"י. 523300

עגלת תינוק שכיבה, ישיבה גלקסיה במצב מצויין. 531687

50 אמבטאות עץ מהדורית לעמודים לספריה, להתקשר — 02'31652

בהזדמנות: לחובב רכבות חשמליות רכבות לילדים ולמבוגרים (כולל רכבות וכו'), עם מתקן לעליה וירידה 1600 ל"י. טל' 37898 523533

מכונת כתיבה הרמס אמבסדור, עברית חשמלית, מכונת כתיבה אי.בי.אם. אקסקוטיב אנגלית חשמלית, מכונת שכפול „גסטטנר" חשמלית, הכל במצב טוב. להתקשר 02'226779

ריהוט בסגנון מזרחי, מיטה לקומודיות בסגנון מזרחי, שולחן תינוק, עגלת מוול ועוד. 285183

50 אמבטאות עץ מהדורית ומעמדים לספריה. להתקשר 02'31652

רהיטים קומפלט ל„סלון" חדש ומודרני, עיר גנים ג', הנוריה 107/6 אחה"צ.

למכירה 2 כורסאות מודרניות, כל אחת נפתחת למיטה. 525897

מקררים

למכירה מקרר אמקור 7.2 קוב במצב מצויין (02)36897

למכירה „קולדי" מכונה במצב מצויין. טלפון 68124 אחרי 7.00 בערב.

פריג'ידר אמקור פאר במצב מצויין, 532222 פרט לשבת.

בהזדמנות! אמקור במצב מצויין, עם ביטוח, 750. 65265

אמקור 8 + בחות במצב מצויין 534038 משעות הצהריים.

כלי נגינה

מודעות למדור זה בשבועון הנוער הישראלי „מעריב לנוער" אפשר למסור ב„מעריב" רח' הלל 14/16 ירושלים ובכל משרדי הפרסום. מחיר המודעה — 1.25 ל"י כל מלה.

פסנתר גרמני משומש במצב טוב, טלפון 225860 בערב.

אקורדיון 120 בסים פאולו סופרני במצב מצויין, למכירה טלפון 224501

בהזדמנות גיטרה חשמלית, במצב טוב. טלפון: 524853

טלוויזיות

אנטנה טלוויזיה גדולה, בארבעה חלקים. טלפון 261732

החלפה טלויזיות ישנות בכל הסוגים למקלטי „זניט" חדשים. טל. 533016

דודי שמש וחשמל

בזול! נשרף? תלוד? כל בעיה בדוד — תיקון, החלפה, שרות! 10 שנים אחריות! „פירגוביה" דודי שמש וחשמל, ירושלים, 5, טל' 02'234969

החדר נגוד? צלצל 231133 „אמקור ירושלים", דודי שמש, יפו 145

חיות בית

גורי פוינטר אנגלי למכירה, ברבובבא 50, גבעה צרפתית, טלפון 226390

בהזדמנות גורת ביקבה, במחיר סמלי. טלפון 60365

שעורים

סטודנטית נותנת שעורי מבוהר למתחילים. טלפון 232661 אחה"צ

מורה הדיות ומכינה לאקורדיון בתנאים נוחים. להתקשר 286641

מודעות למדור זה בשבועון הנוער הישראלי „מעריב לנוער" אפשר למסור ב„מעריב" רח' הלל 14/16 ירושלים ובכל משרדי הפרסום. מחיר המודעה — 1.25 לירה למלה.

מורה נותנת שעורים באנגלית, להתקשר 524479 — אולגה.

הלוואות

הכסף לך פתוח, בוא אלינו „המרכז למשכו והשקעות" רח' מרדכי בן הלל 10 233914

ערבויות בנקאיות אנו מפתחים הלוואות בתנאים נוחים, „אוצר להשקעות" 286355

הצעות עבודה

דרושה עוזרת 3 פעמים בשבוע 5 שעות. 536968

דרושה אשה, לניהול משק בית מ־14—10 כל יום. רצוי המלצות. 533393 בערב.

למשמר הינתי דתי דרוש מזכיר לעבודה מעניינת, לפי משרה. טלפון 524556 525894 בערב.

למשרד תורתי גדול, דרושים עובדי ממבת רויים גם לשבתות וכני מנהלי משבה. נא לפנות מ־8 עד 3 אחה"צ לטלפונים — 261994 263191

פקיד בכיר בתחום מנהל כללי וכספים, אחרי 22 שנות עבודה במשרד ממשלתי גדול, בן 50, מחפש עבודה מתאימה בירושלים. הצעות לת.ד. 7370 ירושלים עבור „פקיד"

דרושה מטפלת לתינוקת בקרית משה. טלפון 521091 — בורג.

לסלון אויר רח' שמאי 23, ירושלים דרושים: מלצרים, חדרניות, מרכזניות, איש אחזקה, לפנות אישית בסלון.

דרושה אשה אחראית לעבודות בית ונקיון לילדים לשעות הצהריים. טלפון 61118 בערב.

דרושה אשה רצינית לטיפול בילד בן שנה וחצי + עבודות בית קלות. לטלפון 534790

דרושה עובדת בית, 2—3 שעות מ־12. טלפון 68746

דרושה מזכירה כתבנית, עברית, אנגלית. לעבודה חלקית או מלאה. תנאים טובים. טלפון 31768 39787

דרושות נשים לטיפול בקשישה בוקר עם עבודות בית, אחה"צ — שמירה, שינה בלילות שבת. אפשר לקבל את העבודה ליום שלם. 228952

מודעות להצעות עבודה? פנה לכתובת הידועה רחוב המלך ג'ורג' 19, פינת בזיהודה, פרסום „מליץ", כבעבר גם בהווה אין לשרותנו — שווה.

דרושות כתבניות מנוסות בכל השפות לעבודות זמניות. שכר גבוה ביותר. פני היום התחילי מחר. הכר המתרגמים, ירושלים, רח' ינאי 6 טל' 228572 225155

אולי גם אתה תוכל להצליח מאד כאיש מכירות? אנו מחפשים לאיש עם נתונים מתאימים הדרכה מקצועית תוך כדי עבודה. הכנסה הולכת וגבוהה. פנה עם פרטים מלאים אודותיך לת"ד 29147 ת"א, עבור 237

דרושה אשה למשק בית כולל בישול ל־7—6 שעות. תנאים מצויינים לבעלת המלצות טובות. להתקשר בשעות העבודה 526106 ובשעות הערב 67959

לחברת ביטוח גדולה דרוש מנהל שרות מנוסה בענף מכוניות. לפנות עם פרטים מלאים לת.ד. 797 תל־אביב.

דרושה מטפלת + משק בית בסנהדריה המורחבת. מ־4 271042

דרושה פקידה כתבנית ליום שלם. טלפון 526405

דרושה מטפלת עם עבודות בית. טלפון 522534 13.00—07.00

דרושה מטפלת לתינוקת 5 חודשים, מ־08.00 עד 2. לפנות ולה, הצפירה 10. טלפון 38566

דרושה בחורה אחרי צבא, בעלת נסיון, לעבודות משרד כלליות, עברית, אנגלית, שעות מלאות. 233952 224395

מנהל גרגלה דרושה עוזרת ל־5 שעות ביום. אפשרי גם רק פעמיים בשבוע. 69476

דרושים מורים למכונות עבודות ומתלמדים. 525035

דרושה מזכירה עוברת להצי יום טלפון 33215

דרוש נהג עם רכב להסעת שימורי זנים באזור ירושלים לפנות טלפון 223753 או ת"ד 6214 ירושלים.

אשה מנוסה לטיפול בתינוקת ועבודות בית קלות, המלצות בכתב. טל. 533985

דרוש רכן מחלקה במוסך גדול. רשיון נהיגה חובה. טל. 535111

מזכירה כתבנית במשרה מלאה, דרושה לאקדמה, לפנות טל. 36253/4 לדוד.

בית התינוקות ויצ"ו ירושלים מחפש מטפלת מוסמכת לצעון יום. טל. 531252

למוסד דרושה עובדת לעבודת נקיון ועזרה במטבח ל־4 שעות החל משעה 5 אחה"צ. טל. 31112 בין השעות: 12—9 לבוה"צ.

להשלת מלשים דרושה מזכירה ערבית ועברית למשרה חלקית. טלפון 234031

למשרד עו"ד דרושה מזכירה כתבנית ליום שלם. טלפון — 233911

דרושה אשה לטיפול בתינוק מ־7.30 עד 1.30 טלפון 35452

דרושה מזכירה לניהול משרד ביתי עם נסיון. למתאימה בלבד תנאים מצויינים — 233707 מיום ראשון.

למשרד עו"ד דרושה מזכירה כתבנית ליום עבודה מלא — 234606

מטפלת לשני ילדים 14 עד 21 271303

אשה לעזרת בית ובישול — ל־3 פעמים בשבוע 526159

דרושה אשה — בישול בית בין השעות 3—12 להתקשר 531261 אחרי 4 תנאים טובים למתאימה.

דרושה מטפלה לבחורה להתקשר 234451/295 ברוזיה בין 8—14

דרושה מטפלת עם עבודה במשק בית, טלפון: 69465

דרושה מטפלת עם המלצות לתינוק, ביתוגן, תנאים מצויינים. 535768

דרושה מטפלת + עבודות בית 5 שעות. 522665 אחה"צ

הכשרה לעבודה

פקידות — המשר"ש — י.ב.ם. — מתכנתים, בתהליכים, שיקומי. מרדכי בן הלל 10. 232748 ירושלים.

ביקוש עבודה

רופאה־פוליסטרית, מקבלת עבודה. טלפון 525323

מתרגמת אנגלית מעולה מקבלת עבודות הדפסה בבית. 65400

מתאפר! ברשות בעברית/ה בכל הסוגים? פנה ל„פרסום אור" בזיהודה 3.

הנדסאי בנין מקבל השגחה בבניה, מדידות ביצוע מכרזים ויעוץ בשטח הבנין. טל. 528098

טכנאי אלקטרוניקה חשמלאי מוסמך, מעוניין בעבודה. 37443 מ־19.00—16.00

בתי מלון

בתי מלון בשרות למהדרין, להזמין אצל סורנתנס שלוביצין המלמה 10 טל. 233542

המשך ←

صكنا من الاهل

לוח ירושלים

(המשך מן העמוד הקודם)

שרותים

מגרשים

מכונות כביסה

תנורי חמום

קניות

שטיחים

פרסומים

קבלת מודעות ל„מעריב" — ירושלים, רחוב הלל 14/16, פתוח מ־8 בבוקר עד 6.30 בערב.

המשך „לוח ירושלים" בעמוד 7

מוכרח להמכר מייד

פיג'ו 504, 69

במצב מצוין

תמונות, כלי מיטה, ספרים, כלי מטבח, מודולר צרפתי באורך 3.85 מ' הכולל בר מנורות שולחן כתיבה ושפריה. כשאות מגוונות אינסטלציה, טלוויזיה והר־בה הוספות.

במזומן בלבד.

לפנות: שבת מ־11—20, רח' יוספטל 101 דירה 32 בת־ים.

עסק מבוסס

במרכז קרית מוצקין עם הכנסה שנתית 100.000 ל"י

למסירה. למחיר הוגן — „עסק טוב" ת.ד. 78 קרית ביאליק.

למכירה בהזדמנות מכונית סיטרואן ג'י.אס.

נא לפנות החל מיום א' לטל. 240952 או 230375 בין השעות 8.00—15.30

נכים שלא הוכרו כנכי צ.ה.ל. מסיבת כלשהי

נא לפנות לטובתם לת"ד 342 רמת־השרון

נגנבה מכונית קורטינה לבנה מס. 625—619

המוצא יבוא על שכרו. להתקשר טל. 02־222167

העובדה:

אין כפרסום ב„לוח „מעריב". כל המפרסם בו נוכח בכך

הבקשה:

אנא הקדם כל האפשר במסירת מודעתך ל„לוח „מעריב" של ערב שבת בראשית השבוע ולא בסופו — למען לא תאחר את המועד.

לוח חיפה

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בחיפה: רחוב הנביאים 32, פתוח מ־8 בבוקר עד 7 בערב

תערוכות

דירות

קבלני בנין

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

דירות להחלפה

תנורי חמום

שעורים

מכונות כביסה

מזגני אויר

שטיחים

חדרים מרוהטים

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

מגרשים

טרקטורים

שרותים

נופש

פרסומים

המשך ←

לוח חיפה

(המשך מן העמוד הקודם)

מכוניות למכירה

[illegible]

ביקוש מכוניות

[illegible]

קטנועים

[illegible]

בתי־ספר לנהיגה

[illegible]

מקררים

[illegible]

טלוויזיות

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

חיות בית

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות

[illegible]

משרדים

[illegible]

צילום

[illegible]

קניות

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

מכירות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

מחסנים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

תנורי־בישול

[illegible]

המשך „לוח חיפה" בעמוד 7.

ציור ופיסול

רבעון לאמנות הפלסטית

בהוצאת אגודת הציירים והפסלים בישראל

הופיע גליון מס' 4 של כתב העת „ציור ופיסול" בחוברת:

- מאמרים, ראיונות, סקירות וכתבות מצולמות על אמנים, תערוכות, אירועים, סימפוזיונים וכד'.
- דיווחים על הנעשה בתחום האמנות הפלסטית בארץ ובעולם.
- מאמר של ד"ר איתמר גרינולד על „מיסטיקה ואמנות".
- המשך הסדרה על טכניקת ציור והדפס. אמנותי והפעם:
  - „חיתוך עץ" מאת גד אולמן.
  - „על ציור מונסזי" מאת אנדרה וורלון

בקורת ספרים, עשרות רפרודוקציות בצבע ובשחור לבן. כל זאת ועוד ב„ציור ופיסול".

ניתן לרכוש את הרבעון בביתני האמנים בערים הנדר לות, בחנויות ספרים נבחרות ובגלריות לאמנות.

מחיר חוברת בודדת — 7 ל"י.

מנוי שנתי (4 חוברות) — 25 ל"י.

שי נאה לידידך לראש השנה, חתום עבורם על „ציור ופיסול" שלח(י) המחאה למערכת „ציור ופיסול" רח' אלחריזי 9, תל־אביב.

נותרו לחוברות מספר מגליונות 2 ו־3. גליון מס' 1 אזל!

משרד התחבורה · מרכז החסברה

המפקח על התעבורה מחוזות ים והדרום

הודעה

לרגל קיום חזיון אורקולי במצדה לציון 1900 שנה לנפילת מצדה אישרתי כדין

סגירת כביש ערד־מצדה לתנועת רכב

בימים שני ושלישי כ'—כ"א אלול תשל"ג 17 ו־18 בספטמבר 1973 בין השעות 22.00—00. בכל יום מימים אלו והמעבר בכביש זה יורשה לרכב הנושא תו מעבר בלבד

בכניסה לכביש יוצב מחסום

מ. בצראי

המפקח על התעבורה מחוזות ים והדרום

רשות תמרור מרכזית

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ מציע למכירה:

* דלתות ברזל משומשות
* וסורגי ברזל משומשים

בדבר פרטים, נא לפנות למשרדי החברה ברוח' נמ"א 18, ירושלים, בשעות: 9.00 — 13.00

מועד האחרון להגשת ההצעות 30.9.73

מחפשים עדי ראייה

לתאונה שקרתה ע"י הכפר הירוק ב־5.4.1973, בין טנדר פורד טרנזיט של מפעלי ארזי הרצליה ובין מערבל בטון.

כל היודע על התאונה מתבקש להתקשר למספר טלפון 982228, משפחת זייציק.

לרגל הרחבה

מפעל ממוכן בהפעלה מלאה

בענף הרכב

ומחסור בהון חוזר

מחפשים שותף

או להשכרה או למכירה.

טל' 249952, 951828 בשעות הערב.

...אין לך כתבנית?

חומר להדפסה הולך וגדל? הפתרון הוא פשוט. הרם שפופרת וחייג

24 55 17

נבוא לקחת את החומר, נדפיס אותו יפה ונחזיר, תוך פרק זמן מינימלי. הקלטות ופיענוח של ועידות, כנסים, דיונים. הרצאות. תרגומים, ציוד אור־קולי, שיכפולים.

„רקורד"
שירותי הקלטה בע"מ

שדרות בן ציון 34, תל־אביב

טלפון: 24 55 17

יד יצחק בן־צבי ירושלים

תכנית הסמינריונים
לשנת תשל"ד

1. **רציפות היישוב היהודי בשלוש ערי הקודש — חברון, טבריה, צפת** — סמינריון שנתי (המשך לסמינריון „ירושלים לתקופותיה — עיון וסיור" אשר התקיים בשנת תשל"ג).
משך הסמינריון כ־7 חדשים.
הרצאות ותקיימנה מדי יום שלישי בשבוע בשעות 19.30—22.30.
בסוף כל פרק יתקיימו סיורים.
הפרק הראשון — „רציפות היישוב היהודי ב־חברון ובהר חברון" — הפתיחה ביום כ"ה בחשון תשל"ד (20.11.73).
דמי השתתפות: —.90 ל"י (30 ל"י לכל פרק).
2. **הכרת ירושלים — סמינריון למתחילים**
הסמינריון יהיה מבוסס בעיקר על סיורים. לפני כל סדרת סיורים תנתנה הרצאות מבוא. הסיורים יערכו בשבתות וההרצאות תתקיימנה בימי שני או רביעי בשעות 19.30—22.30. הפתיחה בחודש נובמבר 1973- על המועד המדויק תשלח הודעה למשתתפים.
דמי השתתפות: —.100 ל"י.
ההרצאות מתקיימות באולם יד יצחק בן צבי — „הצריף".

פרטים והרשמה: יד יצחק בן צבי, רחוב אברבנאל — גן הכוזרי, רחביה ירושלים — ת.ד. 7660, טל. 39202.

קרן קימת לישראל

מכרז מס' 3/73

למכירת כלי רכב

אנו מציעים למכירה את המכוניות הבאות:

2 פג'ו 404, שנת יצור 1968, 1969.
2 טנדר פג'ו 404, שנת יצור 1969.
1 טנדר אינטרנשיונל, שנת יצור 1970.
1 טנדר סקאוט, שנת יצור 1970.
2 סטיישן ויליס, שנת יצור 1968.
1 קייזר ג'יפ סטיישן, שנת יצור 1968.

על המעונינים להגיש את הצעותיהם במעטפה סגורה אך ורק על גבי טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדנו בפתח־תקוה ובירושלים בצירוף פקדון בהמחאה בנקאית לפקודת קרן קימת לישראל בשיעור 10% מערך ההצעה לא יאוחר מיום 23.9.1973 שעה 12.00, לפי הכתובת: קרן קימת לישראל ועדת המכירות ת.ד. 283 ירושלים. את הציוד אפשר לראות במגרש של משרדי הקהק"ל בפתח־תקוה (מול משטרת קרית־חיים).

אין הקרן הקימת לישראל מתחייבת לקבל את ה־הצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

ליצרנים בשטח העור

למכירה
שאריות עור

בגדלים של ½ עד 2½ רגל
בעוביים וגוונים שונים.

לפנות: „עקבי" בע"מ
רמת ישי, טל. 934581
בשעות 7.00—15.00
או טל. 934666
בשעות 19.30—21.30

אוניברסיטת חיפה

המדור לשירותי התלמיד

בימים אלה תישלח לכל תלמידי האוניברסיטה חוברת הסברה לסטודנט עם הנחיות ליעוץ ותשלום שכ"ל לשנת הלימודים תשל"ד

תלמידים אשר לא יקבלו את החומר הנ"ל עד ליום ראשון, 23.9.73, מתבקשים לסור למודיעין האוניברסיטה בבנין הראשי בימים א'—ה' בשעות 10—13, 16—18, על מנת לקבל את החומר.

חדר חינם

לסטודנטית או קיבוצניקית, תמורת טיפול בשני ילדים

לשעות אחה"צ והערב

טלפון: 944527

מישלב
מכון ישראלי להשכלה
ליד המרכז לתרבות ולחינוך

רח' וייצמן 53 תל־אביב

מישלב מקיים 2 ימי עיון לבחינות - בגרות

ימי עיון אלה מוקדשים לסיכום חומר הלמודים ולביקורת מבחני בגרות לדוגמה. דמי השתתפות בכל מקצוע 10 (עשר) ל"י.

גזור ושלח את התלוש המצ"ב למישלב ת.ד. 373 ת"א.

יום ד' — 19.9.73	יום ה' — 20.9.73
☐ אנגלית	☐ דקדוק עברי
☐ גאוגרפיה	☐ תנ"ך
☐ מתמטיקה (מצומצמת)	☐ ספרות עברית

מצ"ב 10 ל"י עבור כל מקצוע.
ציין המקצוע המבוקש.

שם: ....

כתובת: 1

هكذا من الاصل

مكتر من الاصل

דרושים
מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

למפעל מודרני ומשוכלל העוסק בפתוח
תכנון וייצור מערכות הידראוליות חדישות

דרושים

★ **עבוד שבבי** - א. בוגרי בתי ספר מקצועיים (לאחר שרות צבאי), נסיון בן 3—5 שנים ומעלה.
ב. שאינם בוגרי בתי ספר מקצועיים, נסיון בן 5 שנים ומעלה.

★ **ממ"סים** - בוגרי בתי הספר הטכניים של ח"א ולאחר שרות בח"א במקצועם.

★ **טכנאים** - טכנאי ייצור מוסמכים (או טכנאי מכונות), נסיון בתפקידי תכנון ייצור.

מובטחים:
- אתגרים בעבודה.
- מקום עבודה מודרני + מזוג אויר.
- חברת עובדים צעירה.

המעוניינים בפרטים נוספים מתבקשים לפנות בכתב אל: ת.ד. 2021 רמת־גן או טלפונית: 81 42 96 לכ"א.

משטרת ישראל

משטרת ישראל
מציעה תפקידים מעניינים
במדור המרכזי בתל־אביב
(בבגדים אזרחיים)

לגברים בעלי הכישורים הבאים:
1. השכלה של 10 שנות לימוד לפחות
2. לאחר שירות בצה"ל
3. רמת בריאות גבוהה
4. גיל — עד 30 שנה
5. רשיון נהיגה

המעונינים יפנו אישית למשרדי הקבלה
בת"א, רח' הרכבת 14
בירושלים, רח' יפו 191
בחיפה, דרך העצמאות 82

ויביאו עמם תעודות אלה:
1. תעודת זהות
2. תעודת מלואים
3. תעודות בי"ס וקורסים
4. רשיון נהיגה

לעבודה אחראית
במפעל מבוסס
דרושים:-

1. **טכנאי אלקטרוניקה**
לאחזקת מכשור מדידה
המשרה מתאימה לבוגר בית ספר מקצועי, בעל נסיון של שנה לפחות בעבודת אחזקה למכשור אלקטרוני.

2. **נקבנית אנגלית**
בעלת נסיון של שנה לפחות.

המעונינים יפנו לקביעת ראיון לת.ד. 75 יהוד, מיקוד 56100, או בטלפון 757211 למחלקת כח־אדם.

עבור פרויקט גדול בחו"ל

דרושים לחברת בניה
1. **מהנדסי ביצוע**
5 שנות נסיון בביצוע של פרויקטים בהיקף גדול — רצוי בחו"ל
2. **הנדסאי בנין**
7 שנות נסיון בניהול ביצוע של פרויקטים בהיקף גדול — רצוי בחו"ל.
3. **מנהלי עבודה**
נסיון רב בביצוע של פרויקטים בהיקף גדול — רצוי בחו"ל.
4. **מנהלי עבודה בתעשית הבנין**
נסיון רב בניהול ייצור בלוקים, פריקסטים וכו'.
5. **איש אחזקה**
3—5 שנות נסיון וידע באחזקה וטיפול שוטף של ציוד בכלל ומנופי צריח בפרט. ידע בחשמל תעשיתי, ריתוך ומסגרות — יתרון.
נסיון בניהול צוות עובדים.

לכל המשרות המוצעות
דרושה ידיעה טובה באנגלית
תנאים מצוינים
סודיות מובטחת!

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד עם פרוט תולדות חיים ונסיון מקצועי ל„רסקו" רח' הר סיני 1 תל־אביב 65816 למחלקת כח אדם בציון המשרה.

LIFE
תכנון והנדסה תעשייתית
לייף בע"מ
חיפה, ת.ד. 1031, טל. 720126.

דרוש מיד
מפקח אתר
לעבודות פיקוח
בהנדסת בנין באילן
לתקופה של שלושה חודשים בערך.
בעל נסיון של חמש שנים לפחות, עדיף במפעלים תעשייתיים.
נא להתקשר בכתב.

דרושה
מזכירה
עברית - אנגלית
בעלת נסיון בהדפסה בשתי שפות.
עבודה מעניינת. תנאים טובים.
רצוי תושבת חולון או הסביבה
נא לפנות:
תקליטי סי.בי.אס. בע"מ
רח' מהן 50, אזור התעשיה, חולון
טלפון 840191

אוניברסיטת חיפה
במשרד הממונה על התקציבים והתקבולים
דרוש
עורך פרויקטים
תאור המשרה: עזרה בהכנת הפרויקטים של האוניברסיטה, איסוף מידע, גיבושו, כתיבתו, והכנתו לפרסום.
הכישורים הדרושים: • השכלה אקדמאית; • שליטה מלאה באנגלית, ידיעת עברית, יכולת תרגום מעברית לאנגלית; • נסיון קודם בעריכה ובעריכת חומר מדעי או חינוכי לפרסום ולדפוס; • יכולת לקיים משא ומתן עם גורמים באוניברסיטה ומחוצה לה; • רצויה ידיעה בעניני תקציב.
בהצעות נא לפנות בכתב אל המחלקה לכח אדם, אוניברסיטת חיפה, הר הכרמל 31 999.

למפעל תעשיתי בירושלים
דרושה
מזכירה למנכ"ל
הכישורים הדרושים:
נסיון בעבודות מזכירות, יכולת עצמאית בנהול משרד, ידיעת השפות עברית ואנגלית ו/או גרמנית על בוריין. רצוי ידע בהפעלת מכשיר טלקס לועזי.
נא לפנות בכתב יד בציון פרטים ונסיון קודם (נא ציינו מספר טלפון בו ניתן להשיג), לת.ד. 2306 ת"א עבור מס' 21/73.

דרוש
אחראי להפעלה ואחזקת
מכונת סדר־צילום PHOTON 713
יתקבל בעל ידע ונסיון באחד או יותר מהשטחים הבאים: אלקטרוניקה, מחשבים, צילום סידור דפוס.
לפנות בכתב אל: ת.י. פרומקין, מפעלי דפוס כתר בע"מ, ת.ד. 7145, גבעת שאול ב', ירושלים.

המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה
ההסתדרות הציונית העולמית
ת"ד 7523, ירושלים
דרושים
ראש ישיבה ור"מים לישיבות בגולה
בעלי נסיון בהוראה ובחינוך תורני.
מועמדים בעלי כישורים מתאימים יפנו בצירוף תעודות ותולדות חיים לכתובת הנ"ל.

למוסד צבורי להשכלה
דרושה
פקידה להנהלת חשבונות
נא לפנות בכתב לת.ד. 373 ת"א, מיקוד 61000 עבור פקידה להנהלת חשבונות.

לחברה לשיקום הרובע היהודי
דרושה
כתבנית מנוסה
לפחות שנתיים נסיון.
המשכורת בהתאם לכישורים.
•
נא לפנות בכתב לת.ד. 14012 ירושלים

לביה"ס החקלאי „כפר סילבר" ליד אשקלון
דרוש
1. **מדריך בענף הרפת**
2. **מדריך בענף משתלת צמחי נוי**
שכון במקום ותנאי שכר טובים
לפנות למרכז המשק מר מישקין במשרדו או בטלפון 1341 בשעות הערב.

למשרד הנדסי לנהול הקמת פרויקטים
דרוש
מהנדס בצוע בכיר
לתאום פקוח בצוע של פרויקט גדול ומענין בדרום הארץ.
מגורים בבאר־שבע, אשקלון או אשדוד
תנאים מיוחדים למתאים.
✶
לפנות בכתב עם פרוט נסיון לת.ד. 16540 תל־אביב, עבור מספר 55117

דרושות
עובדות למפעל מזון
לעבודה אחה"צ מ־16.00—20.00
להתקשר בין 14.00—16.00 לטלפון 782175.

לצה"ל דרושים לעבודה באזור ת"א
טכנאי ייצור
• בדבר פרטים נא לפנות בכתב לד.צ. 11903.

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרוש סגן מנהל חשבונות ראשי
רצוי רואה חשבון
•
נא לפנות בכתב לת.ד. 29308 ת"א עבור מס' 1.

למפעלי מזון
דרושים
מנהלי עבודה
•
להתקשר 782175
בין 12.00—14.00

הנדסאים, טכנאים, שרטטים מנוסים
דרושים למשרד תכנון קונסטרוקציות בנין
✶
לפנות לד"ר אינג'ינר א. הרמל
רח' הבשן 4 ת"א טל. 447848

בית־הספר החקלאי מקוה־ישראל
דרושים
1) זוג עובדים לעבודה במטבח התלמידים
דיור במקום.
2) מחליפה לאחראית משמרת במטבח
3) עובדות במטבח
מכיסה מידית לעבודה.
לפנות למנהל המטבח במקום.

למשרד א. חיימוף בע"מ
דרושים
1. **שרטט/ת קונסטרוקציות**
2. **הנדסאי בנין**
לפנות: 240344 ובערב 235322

„לאחים גולדשטין"
חברה לשיכון ופתוח בע"מ
דרוש
עגורנאי מוסמך
לבניה מתועשת, לאזור באר־שבע
נא לפנות בין השעות 16.30—18.00 (מלבד יום שלישי) לרח' הרצל 75 ר"ג טל. 725137

למפעל מתכת ברמת־גן דרושים
1. **מנהל עבודה** לעבודות נירוסטה.
2. **רתכי ארגון** לעבודות נירוסטה ואלומיניום.
3. **מסגרים.**
4. **מסגר מכני** עם ידע בקריאת תוכניות.
תנאים טובים לאנשים המתאימים.
— סודיות מובטחת —
להתקשר 6.30 בבקר 15.00 03—721969
בערב — 03—412314.

דרוש פקיד/סדרן תחבורה
עם נסיון של 2—3 שנים בסדנאות רכב בצבא או במוסד אחר.
✶
נא לפנות: חברת החשמל לישראל בע"מ, ירושלים, מחלקת כח אדם, ת.ד. 185.

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושים בוחנים
•
בפרטים לפנות לת.ד. 1813 ת"א 61 000, או לטלפון 417543.

קצין צעיר (סרן)
משתחרר בקרוב מצה"ל
אקדמאי, בעל נסיון במינהל ובקידום פרויקטים
מעוניין בתפקיד אחראי בחברה רצינית
ת.ד. 569 חולון

למכון להעתקות שמש
דרוש עובד/ת
עם נסיון במכונה
תנאים מצויינים • סודיות מובטחת
בהצעות נא לפנות לת.ד. 16540 ת"א מס' 61

לחברה לבנין בתל־אביב
דרושים
א. טכנאי (הנדסאי בצוע)
ב. מנהל עבודה לשלד ולגמר
ג. טפסנים
ד. מזכירה כתבנית מנוסה
טלפון: 230831 — 222724 בבקר

י"ז באלול תשל"ג — 14.9.73

דרושים: טכנאים · כימאים

סכור בימיה בע"מ
לתוכניות הפיתוח והרחבות ובני מתקנים כימיים חדשים באיזור באר־שבע
דרושים לאגף הנדסה
1) מהנדס כימי
2) מהנדס כימי ו/או מכונות
3) מהנדס כימי
4) מהנדס מכונות
5) טכנאי/הנדסאי מכונות
6) הנדסאי בנין

המכללה הטכנולוגית באר־שבע
דרושים מרצ
פיסיקה
בנין
אלקטרוניקה

למפעל בטחוני באילת
דרושים
מסגרים, שרברבים, טכנאי אלקטרוניקה, חשמלאים

לצה"ל דרושים לעבודה באיזור ת"א
חשבונאים ופקידים

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

כור כימיה בע"מ

לתוכניות הפיתוח הנרחבות ובנית מיתקנים כימיים חדשים באיזור באר־שבע

דרושים לאגף הנדסה

1) **מהנדס כימי**
לתפקיד מהנדס תהליך (שתי משרות)

2) **מהנדס כימי ו/או מכונות**
לתפקיד מהנדס פרויקט (שתי משרות)

3) **מהנדס כימי**
לשיפור איכות הסביבה (אקולוגיה)

4) **מהנדס מכונות**
לפיקוח על הקמת מיתקנים.

5) **טכנאי/הנדסאי מכונות**
לפיקוח על ביצוע עבודות הקמת מיתקנים.

6) **הנדסאי בנין**
לפיקוח על עבודות הנדסה אזרחית.

תנאים טובים ינתנו למועמדים, לרבות עזרה בדיור למועמדים מחוץ לבאר־שבע

— סודיות מובטחת —

מועמדים יפנו בכתב בציון נסיון קודם ובצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 באר־שבע 84100.

NCR

דרושים למשרדנו הראשי בת"א ולסניפנו בחיפה

מתכנתים/ות

למחשבים זעירים (MINI COMPUTERS)

הכישורים הדרושים:
— נסיון בהדרכה
— השכלה תיכונית או אקדמאית
— ידיעה במיכון רצויה
— ידע בהנה"ח
— ידיעה טובה בשפה האנגלית
— גיל 30—20

נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים ל־י. א. מיטווך ובניו בע"מ ת.ד. 1089 ת"א 61000 מס' משרה 11־3

— סודיות מובטחת —

למפעל חדיש ברמת־החיל בתל־אביב דרושה

קצרנית אנגלית

הכישורים הדרושים:
* נסיון במזכירות כללית
* ידיעה מושלמת בקורספונדנציה וקצרנות באנגלית.

תנאים טובים

להתקשר לטלפון 778121.

עירית ירושלים

המחלקה לחינוך
אגפי הנוער הספורט והחברה

דרושים:

מרכזים.
מדריכים חברתיים.
ומדריכים מקצועיים
בתחומי הדרמה, מוסיקה ומחול

לשנת הפעילות תשל"ד

מדריכים בעלי נסיון בהדרכה מתבקשים לפנות למחלקה לחינוך עירית ירושלים, יפו 34.

למשרד בצפון ת"א

דרושים/ות

* **2 מנהלי/ות חשבונות**
סוג ג' עם 3 שנות נסיון לפחות

* **פקידה להנהלת חשבונות**

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 26031 ת"א.

המכללה הטכנולוגית באר־שבע

משרד העבודה / משרד החינוך והתרבות — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית — אוניברסיטת הנגב

לרגל הרחבת המוסד

דרושים מרצים

במשרה מלאה

במגמות:

1. **פיסיקה** 4. **מכונות**
2. **בנין** 5. **כימיה**
3. **אלקטרוניקה וחשמל** (זרם חזק)

למרצים מחוץ לבאר שבע תינתן עזרה בדיור.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ובצירוף תעודות להנהלת המכללה, רחוב בזל 71, ת.ד. 45, באר־שבע.

למפעל בטחוני באילת

דרושים

חרטים, מסגרים, שרברבים, מכונאי דיזל, מכונאי קירור, מכונאי אלקטרוניקה, מכשירנים, חשמלאים ואפסנאים

— קיימת אפשרות לקבלת דיור במקום.
— תנאי השכר בהתאם לכישורים.
— במקרים מסוימים נוכל להעסיק את אשתך כפקידה.

נא לפנות בכתב לדאר צבאי 1074 בציון פרטים אישיים שרות צבאי ונסיון קודם. תשובה וסודיות מובטחות.

לצה"ל דרושים לעבודה באיזור ת"א

מחסנאים ופקידים טכניים

בדבר פרטים נא לפנות בכתב לד.צ. 1190.

למפעל תעשייתי גדול בשטח האלקטרוניקה בסביבות תל־אביב

דרושים:

1. **מבלטן** - בוגר בית ספר מקצועי 4 שנתי במגמת חרושת כלים, עם 7 שנות נסיון לפחות, עד גיל 40.

2. **אחראי למחסן תוצרת גמורה** - בתפקיד: קבלה והוצאת סחורות, רישום והכנת חומר למחשב, ארגון המחסן והחזקתו. בעלי נסיון 5—3 שנים בעבודות מחסן טכני, התמצאות בציוד חשמלי תעשייתי, ידיעת השפות עברית ואנגלית או גרמנית.

3. **חשמלאים פעולים** - בעלי נסיון בהרכבה וחיווט לעבודה במחלקת לוחות חשמל.

4. **מסגרים רתכים** - בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמת מסגרות כללית לעבודות הרכבת לוחות חשמל.

המעוניינים יפנו בכתב בציון קורות חיים תוך הדגשת נסיונם הקודם והכשרתם המקצועית לת.ד. 2644 תל־אביב מיקוד 32 100.

— סודיות מובטחת —

למוסד טכנולוגי חדיש בגבעתיים

דרושה כתבנית מעולה

עברית או עברית—אנגלית
עם שנתיים נסיון לפחות

אנו מחפשים אותך

אצלנו תמצאי:
1. שעות עבודה לפי נוחיותך.
2. תנאי שכר טובים.

נא לפנות טלפונית: 74 66 81 או לת.ד. 827 גבעתיים.

אוניברסיטת חיפה

במחלקה לכח אדם דרוש

עוזר לטפול בעניני כח אדם אקדמי

הכישורים הדרושים: השכלה אקדמית, נסיון מעשי בעבודה מינהלית, רצוי בעבודות מנגנון, ידיעת השפה האנגלית נוסף על העברית — הכרחית.

בהצעות נא לפנות בכתב למחלקת כח אדם, אוניברסיטת חיפה.

למוסד בטחוני בתל־אביב

דרושות כתבניות עברית

נא לפנות לדאר צבאי 1074 בציון פרטים אישיים ונסיון קודם. תשובה וסודיות מובטחת.

עדיפות לכתבניות משוחררות צה"ל

למפעל של התעשיה האוירית באזור ראשל"צ

דרושים:

* **מחסנאי טכני/מעתד מלאי** בעל נסיון תעשייתי
* **פקח יצור** בוגר בי"ס טכני במגמת מכונאות מטוסים לאחר שרות צבאי.
* **קנין** בעל רקע טכני
* **טכנאי אלקטרוניקה** בעל נסיון של שנתיים עד חמש שנים בתכנון ויצור מתקני בדיקה או בתחום הספרתי.
* **פקידה כתבנית** ידיעת השפה העברית הכרחית שפה נוספת רצויה. ידיעת הדפסה.
* **מרכזנית** לאחר שרות צבאי

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל תעופה לוד.

קולסו בע"מ

A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA USA
ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד 7206, טל.520071

אנו מתרחבים

דרושים

מכשירנים

בוגרי חיל אויר / חיל חמוש

עובדי הרכבה
פקיד קבלה
ומשלוחים

* נסיון בתפקיד דומה
* שליטה באנגלית

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

דרוש רכז עבודות

DATA PROCESSING

● לריכוז החומר, לפיקוח בהכנה וביצוע, לקשר עם החברה המעבדת הנתונים.
● נסיון הן בתכנון ועבודה מעשית במחשבים והן באדמיניסטרציה, רישום ודיווח.
● ידיעת השפה האנגלית מעל הממוצע — הכרחית.
● רצוי תושב חולון / בת־ים.

המועמד המתאים העונה לכל הדרישות הנ"ל, יפנה תוך: ציון ההשכלה הנסיון בענף אל:
מנכ"ל סי בי אס / ישראל ת.ד. 681 תל־אביב. 61000

CBS

1800 לירות לחודש בכל מקום בארץ

באם יש לך השכלה תיכונית
באם אתה שואף להגיע למעמד מקביל לאקדמאי
תוכל להשתלב בענף מתפתח וחדיש במשכורת גבוהה מאד לאחר תקופה קצרה של הכשרה מתאימה.

1
שם.............. גיל..............
השכלה..............
כתובת..............

לקבלת פרטים גזור ושלח לת.ד. 28125 לכס' 35.

קולסו בע"מ

A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA USA
ייצור מכשירים אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד 7206, טל.520071

אנו מתרחבים

דרושים **כרסמים משחיזנים מבקר טיב** משלים

דרוש נסיון בבקורת טיב בעבוד שבבי
תנאי עבודה טובים מובטחים

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

WANTED

בוגרי תיכון (גברים) לאחר שרות בצה"ל לתפקידי הפעלת מחשב

המועמדים המתאימים יקבלו הכשרה במחשב מהגדולים בארץ. העבודה במשמרות.

● המעוניינים יפנו לת.ד. 5757, חיפה 31096 (עבור „מפעילי מחשב") בציון קורות חיים, ציוני בחינות הבגרות ומספר טלפון להתקשרות.

هكذا من الاصل

مكز من الأهل

דרושים

מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סובבנים • • • מחסנאים

דרושים למפעל מודרני חדיש ומשוכלל באיזור תל אביב

- מכונאי מטוסים
- חשמלאי מערכות מטוסים
- נגרים
- צבעים
- מפעילי מחשב
- נקבניות M.B.I
- ברסמים
- משחזים
- מכונאי אחזקה
- חשמלאי אחזקה
- פקידות מזכירות
- כתבניות
- משרטטים אלקטרוניים
- חרטים
- מסגרים מכניים

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב אל ת. ד. 25018 ת"א ויוזמנו לפגישה בשעות אחרי הצהרים למשרדנו בת"א

מקור

שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:

- מנהל מפעל — לאיזור חיפה
- מנהל משרד תכנון — מהנדס מבנות בכיר
- מנהל מחלקת יבוא — לחברה ארצית
- מנהל חטיבת מנהל — למוסד גדול
- מנהל מחיאים — לבאר שבע
- עוזר למנכ"ל — כלכלן בכיר (מימון, פיננסים)
- מנהל חשבונות עצמאי — לחברה מסחרית

מקור לשרותכם!

"מקור" תל־אביב, רח' גורדון 65, ת.ד. 33366, טל. 248211

למפעלנו בכפר־סבא דרושים: **פקר פלדה**

★ **מלגזנים** בעלי נסיון

★ **מנופאים**

★ **עוזרי מנופאים**

★ **בעלי מקצוע בענף המתכת**

★ **בלתי מקצועיים** שיוכשרו כמפעילים

על המעונינים לפנות בכתב או להתקשר טלפונית למנהל כוח־אדם של מפעלי „פקר פלדה" בע"מ בכפר סבא אזור התעשיה ב' טלפון 925621.

לחברת קו צינור אילת אשקלון בע"מ

דרושה לעבודה במשרד החברה בתל־אביב

כתבנית אנגלית

ידיעת הדפסה בעברית תהוה יתרון

נא לפנות למחלקת כח־אדם רח' קרליבך 2 תל־אביב ת.ד. 20056 תל־אביב.

דרוש

רכז ארצי לחינוך חברתי

במוסד חינוכי ארצי

הכישורים הדרושים:

1) תואר אקדמאי בחינוך, נסיון בחינוך פורמלי ואי פורמלי.
2) נסיון מנהלי, רצוי בנושא נוער.
3) כושר ניהול כוח אדם לקיום יחסי אנוש תקינים.
4) רשיון נהיגה.

נא לפנות אל: המח' לחינוך מקצועי ובתי הספר הנוער העובד, ת.ד. 303 ת"א עד 20.9.73.

למוסד בטחוני בתל־אביב

דרוש/ה

עובד/ת ארכיון

שפות עברית ואנגלית הכרחיות. שפות נוספות — עדיפות.

לבעל/ת תעודה אקדמאית — תשלום בהתאם.

נא לפנות בכתב לדאר צבאי 1074 בציון פרטים אישיים ונסיון קודם.

תשובה וסודיות מובטחת.

תשלובת תעשייתית־מדעית מודרנית באזור תל־אביב

פונה אליך חשמלאי מערכות מטוסים

ומציעה לך אפשרות להשתלב בצוות מקצועי העוסק בעבודות מעניינות ובעלות אתגר מקצועי רב.

למועמדים המתאימים תנאי שכר הולמים ואפשרויות קידום.

• פנה אל: ת.ד. 19098 תל־אביב ותוזמן לראיון אישי.

מכרז על משרה פנויה מס' 113/73

לבנק ישראל בתל־אביב

דרוש עוזר מנהל יחידה

הכשירויות הדרושות:

1. רצויה השכלה על תיכונית
2. כושר בניהול צוות עובדים
3. רצוי נסיון בניהול צוות עובדים
4. כושר אירגון
5. שליטה מלאה בלשון העברית
6. ידיעה טובה בלשון האנגלית
7. כושר הבעה בכתב ובע"פ

המעוניינים לקבלת פרטים ושאלון אישי יפנו ליחידת כח אדם, בנק ישראל ת.ד. 780, ירושלים מיקוד 91000. את השאלון יש להחזיר עד יום 25.9.73. נא לציין את מס' המכרז בגוף השאלון ובכל פניה הנוגעת למכרז זה.

לצה"ל דרוש לעבודה בסביבות ת"א:

טכנאי מכונות

א) טכנאי מכונות, רשום באגוד הטכנאים.
ב) נסיון בבקרת איכות בתהליכים.
ג) ידיעת השפה העברית והאנגלית.

• על המעונינים לפנות לדואר צבאי 2306, לציין קורות חיים בכתב יד ולצרף המלצות.

לחברת נפט דרושות

א. ממונה על מזכירות

הכישורים הדרושים:

1. שליטה מוחלטת בעברית ואנגלית
2. הדפסה בשפות הנ"ל.
3. 5 שנות נסיון בעבודות מזכירות
4. רצויה השכלה אקדמאית

ב. מפעילת טלקס

הכישורים הדרושים:

1. שליטה מוחלטת באנגלית
2. הדפסה באנגלית
3. רצוי נסיון קודם בהפעלת טלקס

ג. כתבנית

הכישורים הדרושים:

1. שליטה מוחלטת באנגלית
2. הדפסה באנגלית

שעות העבודה 8.00—15.00

נא לפנות: טלפון 262191 תל־אביב

חברה למערכות מיכשור תעשיתיות באזור תל־אביב

מחפשת:

◀ **מהנדס מיכשור או מהנדס אלקטרוניקה** שסיים את חוק לימודיו לא מכבר להכנת הצעות מיכשור ויעוץ ללקוחות

◀ **טכנאי אלקטרוניקה** למעבדת שרות, בוגר בית ספר טכני, מסלול 4 שנים, בעל נסיון בתיקון מכשירים אנלוגיים

◀ **אפסנאי** לנהול מחסן מכשירים ומכירות מהמלאי בעל נסיון במגע עם לקוחות.

נא לפנות עם ציון פרטים מלאים ל„מנהל" ת.ד. 932, רמת־גן.

דרושה

מרכזנית

למרכזיה אוטומטית

עם ידע בהדפסה

נא לפנות בטלפון 775151, או במקום רח' רזאניס 11 תל־ברוך

איסטרוניקס בע"מ

מועצה אזורית מרום הגליל

מכרז מס' 9/73

פנויה לאיש משרת

רופא/ת שיניים לתלמידי בתי"ס

היחידה: מח' החינוך.

מקום העבודה: מירון.

תאור התפקיד: רפוי דנטלי מונע ורפוי שיניים של תלמידי בתי הספר באזור, מעקב מתמיד אחרי בריאות הפה והשיניים ואחריות לרפוי דנטלי של התלמידים.

דרישות המשרה: רשיון ישראלי של רופא שיניים, רשיון נהיגה ישראלי, ידיעת השפה העברית הכרחית.

מגורים באזור, צפת, כרמיאל, או ברשות מקומית שכנה אחרת.

הדרוג: ד' רופאים.

שעור המשרה: ½.

על המעוניינים להגיש בכתב יד תולדות חיים, נסיון בעבודה וצלום רשיון רופא שיניים עד יום 23.9.73 למזכיר המועצה במשרדי הרשות במירון. המועמדים יוזמנו לראיון.

מירון 14.9.73 — ש. קדוש, ראש המועצה

למשרד תכנון ובצוע הנדסי בתל־אביב

דרוש מהנדס אלקטרוניקה (מכ"ם)

לתכנון ופקוח על בצוע של מערכות אלקטרוניות משולבות תוך שמוש בטכניקות מתקדמות.

נדרש נסיון מוקדם של 3—4 שנים לפחות במערכות מכ"ם.

בקשות בצרוף קורות חיים נא להפנות לת.ד. 7057 עבור ד.א.

ברית הפקוח לקואופרציה החקלאית העובדת

רח' חשמונאים 93, ת"א טל. 264241

דרושים

1. **מבקרי חשבונות**
2. **מנהלי חשבונות**

בעלי נסיון של שנתיים לפחות.

נא לפנות למ. רונן במשרדנו הנ"ל.

למפעל מתכת באזור פיתוח בדרום הארץ — דרושים

1. **מנהל מחלקת עיבוד שבבי**

הכישורים הרצוים:

- ✱ השכלה מקצועית
- ✱ נסיון בעבודה מעשית ובניהול בעבודות חריטה ובכירסום

2. **שרטט מכונות**

נא לפנות לת.ד. 29042 תל־אביב

למשרד טכני להנדסה בת"א

דרושה

פקידה כתבנית

לעבודות משרד — מזכירות כללית — וכתבנות בעברית.

המעונינות תפנינה באמצעות טלפון 227550 ת"א לקביעת ראיון.

דרוש

מנהל למעבדת שרות

עם רקע באלקטרוניקה

נא לפנות בכתב עם קורות חיים

איסטרוניקס בע"מ

ת.ד. 39300 תל־אביב

מתפנה לתפקיד ניהולי — מנהל תעשיה וניהול / כלכלן תעשיתי M. Sc

נסיון בארץ ובארה"ב בתחומי ייצור מערכות מידע, השקעות.

אירגון וניהול פרוייקטים בהיקף ארצי, והכרה וקשרים במשק הישראלי.

לפנות ת.ד. 627 תל־אביב

דרוש טרקטוריסט ל־955

— בתנאים טובים —

האחים „אסא" — 827831, בערב — 440342.

למשרד רואי חשבון בחיפה

דרוש

מבקר

בוגר הפקולטה לראיית חשבון ולאחר התמחות

נא לפנות לת.ד. 817, חיפה.

אלחוט — נתניה אזור התעשיה

דרושים

✱ **טכנאי אלקטרוניקה** בוגרי בי"ס מקצועי אחרי שרות צבאי

✱ **טכנאי יצור** עם רקע ונסיון של מפעל אלקטרוני.

לפנות לת.ד. 248, נתניה או טלפונית 053-23809

העתון הנפוץ

בגבור המע

קיסינג'ר

למען מת

בראיון יוצא דופן ל„בי

המלך מת

בשוודיה

אור קול

9.90

אלחוט